РЕЧНИК

СТРАНИХ РЕЧИ И ИЗРАЗА

ИЗРАДИЛИ:
Dr. МИТА ЛУКИЋ
директор Држ. Трг. Академије
и
Dr. ДРАГОЉУБ ОБРАДОВИЋ
професор

БЕОГРАД
ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ-КОНА
1. КНЕЗ МИХАЈЛОВА 1.
1928.

Штампарија Драг. Грегорића, Страх. Бана. 93. Београд

ПРЕДГОВОР

Приступили смо изради овог речника, пошто смо увидели његову потребу и нужност у нашој средини. У недостатку једне енциклопедије приступачне свима, наши интелектуалци се служе делима ове врсте или немачким или француским или енглеским. За најшире друштвене слојеве, за огроман број вредних и жељних знања, који случајно нису имали прилике да науче један страни језик, остају сва ова преко потребна дела неприступачна. Ларус, Мајер и друге енциклопедије, згодне приручне књиге не постоје на српском језику. Досадањи напи речници страних речи или су одвећ речници т. ј. сувише упрошћени или су делом застарели. А наш друштвени живот увео је — после рата нарочито — велики број страних речи и то не само у штампу већ и у свакидању употребу. Велики број не знајући право значење тих речи употребљава их и где не треба, други опет стоје запањени пред њима. И ако је оправдана тежња сваког језика, да се очисти од туђица, оне стичу право грађанства, одомаћују се и остају. А кад су једном већ ту, онда да их бар погледамо у очи и упознамо. Нека нам буду јасне, нека нам њихово право значење и порекло буду познати, па их не морамо употребити.

Приступили смо послу уносећи у њега сву своју добру вољу, сав свој напор и предајући се раду с поштеном намером да дамо и нешто корисно и приступачно. Но није нам то увек било лако и ради тога, што туђе речи улазећи у наш језик губе од свога првобитног облика, те се често тешко може утврдити њихово порекло, а затим и ради тога, што смо често пута морали застајати пред правописним тешкоћама.

Изабрали смо начин, ма да врло упрошћеног, енциклопедијског тумачења, те се надамо да ће наш речник делом заменити стране енциклопедије онима, који не знају један страни језик, с друге стране пак он ће веома корисно послужити и интелектуалцима преводећи им на српски огроман број речи и израза.

За основицу свог рада узели смо немачки Хајзеов Речник, а служили смо се великим Ларусом, Мајером, Брокхаузом, Кертингом, Петерсом, Брауном, Бонеком, Дуденом, Келером, Дерпингом, Сандерсом, затим Вуком, Речником Југослов. Академије Наука и другим делима, којих је било у већем броју.

Сав тај наш напор не би ипак изашао на светлост, да се издање није прихватио заслужни издавач г. Геца Кон не жалећи материјалних издатака те тако омогућио штампање књиге.

Писци очекују све умесне примедбе и напомене и биће на њима захвални.

У Београду, новембра 1927. год.

Д-р Мита Лукић
директор Држ. Трг. Академије

Д-р Драгољуб Обрадовић
професор Држ. Трг. Академије

СКРАЋЕНИЦЕ
УПОТРЕБЉЕНЕ У ОВОЈ КЊИЗИ

араб., арап.	значи:	арабљански арапски
арам.	значи:	арамејски
баск.	„	баскијски
варвар. л.	„	варварско латински
гот.	„	готски
г., гр.	„	грчки
г., л.	„	грчко латински
дан.	„	дански
доцн. л.	„	доцније латински
енг. енгл.	„	енглески
и.	„	или
инд.	„	индијски
ит.	„	италијански
итд.	„	и тако даље
јав.	„	јавански
јап.	„	јапански
јевр.	„	јеврејски
кин.	„	кинески
л., лат.	„	латински
мађ.	„	мађарски
мед.	„	медицина
мит.	„	митологија
мм.	„	милиметар
мн.	„	множина
н. пр.	„	на пример
н., нем.	„	немачки
н. л.	„	ново латински
перс.	„	персијски
пољ.	„	пољски
порт.	„	португалски
пров.	„	провансалски
рођ.	„	рођен
рус.	„	руски
санскр.	„	санскритски
сканд.	„	скандинавски
скас.	„	скаска
слов.	„	словенски
см.	„	сантиметра
Ст. З.	„	Стари Завет
ст. л.	„	старо латински
ст. н.	„	старо немачки
татар.	„	татарски
т. ј.	„	то јест
тур., т.	„	турски
филос.	„	филозофија
ф., фр., фрц.	значи:	француски
ф. л.	значи	француско-латински
халд.	„	халдејски
хол.	„	холандски
чес.	„	чески
швед.	„	шведски
=	„	једнако је

А.

А, прво слово латинске и ћирилске азбуке.

а, ар мера за површину од 100 м²

а. алт (глас у вокалној музици)

а. а. ад акта (ad acta), прикључити актима, или једну ствар нерешену оставити у архиву.

А. а. С. ано анте Христум (anno ante Christum), у години пре Христа.

Аам (холандска реч), мера за течност од 150 литара, (грчки àmê).

Аат, ружичасти јапански драги камен.

а. в. ауреа була (aurea bulla), златна була мађарског краља Андрије II од 1222. године; — и Карла IV, од 1356, године.

аба, (арабљанска реч), груба вунена горња хаљини.

а ба, (фр. á bas). доле!

Абаб, (турска реч), матрос или веслар.

абан (ф), штит од ветра.

Абадон (јевр.), анђео смрти, анђео рушитељ.

Абажур (фр. Abat-jour), светлосни штит; прозорчић.

абака, индијска кудеља, кудеља са Маниле.

абалинеација, (лат.), удаљење, отуђење.

абалиенирати (л.), отуђити.

абалансовати (нем.), изравнати, уједначити.

абандон, абандонман, (ф.), уступање, одступање.

Абасаменто, (итал. abassaménto), унижење, падање.

абàсо (итал. abbásso), доле!

Абàси, персијски сребрн новац (назван по калифи Абасу) = 4 шахи = 1/5 кран = 10 мануди=20 пара, руски новац у Ђурђијанској (пре светског рата) 20 копејки = 50 пара.

Абасиди, багдадска и египћанска династија доводи порекло од Абаса, стрица Мухамедова, владала од 479. до 1258. године и у Персији од 1500. до 1736.

Абат, опат, (лат. abbas од сиријске и халдејске речи abbâ) отац, виши духовник, старешина опатије.

Абат, (средње лат. abba, abbas франц. abbe), католички свештеник.

Абатаж, (фр; abattage). обарање дрва;

Абатер (фр. abatteur). дрводеља;

Абатоар, (фр. Abattoir), клаоница.

Абатон, (ново-грчки ábâtos), светиња над светињама; у православним црквама завесама скривен хор.

Абахес, (мн.), памучни убруси са Леванта, бледоплаве боје са белим пругама.

Абàци (турска реч), име месеца августа по сиријском календару.

абација (тур.), кројач, који гради мушке хаљине од сукна и од шајка.

abonamento (ит.), одобрење признање (рачуна).

Абгрегација (лат. од речи grex, gregis, стадо), уклањање.

Абд (арабљ.), слуга. роб; употребљава се само у сложеницама као нпр.

Абд-алах, божји слуга.

Абд-ур-Рахман, слуга милостивог.

Абоал (арабљ.), путујући калуђери, дервиши.

Абдера, грчка варош у Тракији; становници њени су важили као оличење глупости.

Абдеријани, становници грчког града Абдере у Тракији, који су били чувени због своје глупости.

абдеријански, глупаво, смешно.

Абдест (персијски од âб, вода и дест, прање), прање руку и лица мухамеданаца пред молитву.

абдикација, одрицање, захваљивање (обично одрицање престола).

абдицирати (лат. abdicare), захвалити се на чему, одрећи се чега (обично одрећи се престола).

абдукција (л,), одвођење, одвлачење.

Абеднего (јевр;), име; **слуга светлости** т. ј. обожавалац Меркура (Него).

Абел (јевр. име), дах, пролазни

Абела (Abele, нем.), бела топола.

Абелагиум (средњ. лат.- фр. abeillage), право феудног господара на ројеве пчела својих потчињених.

Абелар, сколастички филозоф и теолог, живео од 1089 до 1142; познат ради своје љубави према Хелојзи; био гоњен и осуђен као јеретик. Гроб његов и Хелојзин налази се на париском гробљу Пер Лашез.

Абенсераж, маварска владарска лоза у краљевини Гранади у XV. веку; „Последњи Абенсераж" дело песника Шатобријана.

абер, (хабер), (тур.), глас.

Аберација (астрономски израз), разлика између привидног и истинског места једне звезде коју проузрокује време потребно за проналажење те светлости.

абесмант (франц. abaissement) унижење.

Аб етерно (итал. ab eterno), од памтивека.

Абецедариус (нем лат.) долази од почетних гласова азбуке, букварац (почетник).

Абиб (јевр.), „месец класја"; први месец јеврејске црквене године (крај марта и почетак априла).

Абиба (грчки), онај стуб X ер кулов, који је по скасци стајао на афричанској обали.

абимирати (л.), упропастити.

ab initio (л), од почетка.

Абинци, татарско народно племе у руско-сибирској губернији Томск.

абиогенеза (г.), теорија о образовању живих бића у унутрашњости неорганских тела.

Абиологија (грчка реч) наука о мртвим телима у природи.

ab irato (л.), у гњеву.

Абисинија, царство у североисточној Африци; 1,12 милиона кв. км., 8 милиона становника; вера хришћанска; занимање: сточарство и земљорадња.

Абитуриент (од лат. речи abire, отићи), онај који се спрема да заврши школу (гимназију или неку стручну) и пуштен је на испит зрелости (односно за-

вршни испит); ученик једне више школе с испитом зрелости.

абитурирати (л.), свршити средњу школу; изићи из средње школе.

абјункција (лат. abjungere), одвајање.

аблактација (лат.), одвикавање, (првобитно значење: одбијање детета од мајчиног млека).

Abl., аблатив.

Аблатив (лат.), шести падеж (у деклинацији).

Аблатор, алатка помоћу које се овцама подсецају репови („репосек"),

аблација (л.), одношење земљине површине од стране воде, леда, ветра; одузимање, скидање

аблегат (л.), посланик.

аблегација (л.), прогнанство, једногодишње изгнанство.

аблегирати, (л.), одаслати; изаслати.

Аблепсија (грчка реч), слепоћа, лудило, блесавост.

Аблокација (лат.), издавање под закуп, изнајмљивање.

аблуирати (л.), препирати, спирати, прати.

Аблуција (лат.), прање руку у римској цркви по причешћу.

абнегација (л.), одбијање, одрицање.

Абноба (лат.), Шварцвалд, планина у Немачкој (код Тацита се налази израз mons Abnoba, брдо Абноба) на извору Дунава.

абнормалан (лат.), онај коме нешто недостаје у физичком или духовном слислу; неправилан, нездрав, неприродан.

Абнормитет, абнормалност, одступање од правила, неправилност, неприродност.

ab ovo (л.), од почетка.

аболирати (лат.) помиловати, прекинути судски поступак над оптуженим.

аболиција (лат.), помиловање, прекидање судског поступка над кривцем.

Аболиционизам (енгл.), покрет за уклањање постојећег злог стања, ропства и проституције.

Аболиционисти (енгл.), политичка странка у Северној Америци, која се бори за ослобођење црнаца и уклањање јавних кућа и проституције.

абоминирати (л.), проклињати

абонирати (л. abonnare), претплатити се, поручити нешто, платити у напред.

абонент (л.), претплатник.

абонман (ф.), претплата.

абордирати (ф.), прићи обали; ословити.

абортус (лат. abortus), побачај или превремено рађање

абортицидиум (ново лат.), насилни побачај, убијање плода у материној утроби.

абортива (множ. од abortivum лат.), средства за побачај.

абортирати (л.), побацити.

абортиван (л.), недозрео; абортивна средства служе за побачај или за угушење неке болести у самој клици.

Абракадабра, мађионичарска реч (без икаква смисла), пише се по народном веровању (на страни) на једној троугластој хартији као тобожњи лек против грознице.

абраксас (грчки, вероватно израз за број **365**, којим је секта Базилидијанска означавала број светских духова), чаробне речи или знаци изрезани на камену, што служи као амајлија.

Абрахам (јеврејско име), Аврам, отац народа, (у Авамовом крилу седети, бити спокојан, миран и сигуран).

Абрахамити или чески деисти, верска секта у Чешкој

крајем XVIII. столећа; једна секта у Сирији у 9. столећу.

абревиатор (с. л. од abbreviare скратити), скраћеник.

абревиатура (л), скраћивање

абрего (шпански), јужни ветар

абреже (ф), извод; делце које садржи извод из већег дела научног, уметничког.

абренунциација (ново лат. abrenuntiatio), одрицање крштеног или његовог кума од сатане и сатанских дела.

абрипирати (л), отргнути.

аброгација (лат.), укидање, укидање закона;

(у трговачком језику, опозивање налога).

аброгирати (л), укинути.

аброн (грчки), мекушац, сладострасник.

абрупто, — екс абрупто, (л. ex abrúpto), изненада, нехотице.

Абруци, највиши део Апенина (планине у Италији).

Абсалом, абсалон (јевр. име) отац мира.

Абу (арабљ.) у сложеницама, **отац**; нпр. **Абу-Абдулах,** отац Абдулаха;

Абубекр, отац девојке.

абузиван (л.), злоупотребљив злоупотребљен.

абузија (лат. abusio), злоупотреба речи, катахрезис.

абузус (сред. лат. abusus), злоупотреба.

Абулија (грчки), безвољност, болест духа.

Абулфеда (араб.), славни историчар и географ.

абуна (арабљански авина), врховни првосвештеник абисинске цркве.

абундовати (л.), обиловати.

абундација (л.), изобиље.

а buon mercato (ит.), јефтино.

абхортација (н. л. ahortation), одвраћање.

аваз (тур.), глас.

авал (ф.), јемство на меници; јемство за плаћање менице.

авалирати (ф.), прогутати; возити уз реку; потписати меницу.

авалист (ф.), јемац на меници.

аван (ф.), пре, напред; пре него.

ан аван (ф.), напред!

авангарда (ф), предње трупе, прве линије борбене.

аванзман (ф.), унапређење.

аванзовати (ф.), бити унапређен; напредовати.

аванија (ф.), извлачење новца; добитак при трговини; напада на неку лађу.

аваница (тур), зликовац.

аванкор (ф), предстража.

аванкур, (ф.) предворје.

аванпропо (ф.), предговор једној књизи.

аванс (види **аванцо**), предујам

авантажа (ф), добитак, предност, корист.

авантура (лат.-франц.), пустоловина; чудесан догађај смело предузеће.

авантуриста (ф), пустолов.

авантуристички (ф.), пустолован, чудесан.

аванцо (аванс) (ф.-ит.), предујам, унапред дати новац,

аварија (ит), штета на броду претрпљена за време путовања.

Аватара (санскр), преображење божије у човека.

авгутар суха икра од морских риба.

авдес (т.), прање руку пред молитву (код Муслимана).

Ave! (лат.); здраво!

Аве Марија (поздрав Богородици), католичка вечерња служба у цркви.

авелини (ит.); једна врста великих лешника.

авенан (ф.), пристојан, подесан, допадљив, пријатан.

Авени (ф), стаза ограђена дрвима; дрворед.

авенутурин (л), црвенкасто стакло, које се светлуца као златне перле.

аверзија (л.), туђење. мржња

аверзионална сума, сума која се надокнађује некоме, који се нечег одриче; наплата одсеком.

аверналски (л.), подземни, паклени; мучан.

аверс, предња главна страна једног новца.

аверсија (л.), одвратност, ненаклоност; гађење.

авертирати (ф.), обавестити, скренути пажњу на што; опоменути.

авертисман (ф.) обавештење, опомена, пријава.

авиарија, (л.) птичињак, кућа за птице.

авиатика (лат), ваздухопловство.

авиатичар, ваздухопловац (онај који управља ваздушном лађом).

авидитет (ф.), пожуда.

авидан, пожудан.

Авиза (ит), извештај, саопштење (о роби и новцу послатом неком).

авизна лађа,поштанска лађа.

авизирање (лат.) обавештење, обавештавање.

авизирати (л.), јавити, обавестити.

авилирати (фрц), унизити.

Авињон (град у Француској); нека тканина названа по овом граду.

a vista (ит.), **a vue** (ф.), по виђењу.

авицептологија (л.), наука о хватању птица.

авокасерија (фр.), извртање смисла (у праву), блебетање.

авокација, тражња, опозивање.

авортман, (ф.), побачај.

авортирати, побацити.

a vostro conto, (ит.) на ваш рачун.

авоцирати, (лат.) одазвати, опозвати.

авра, јеврејска богомоља у Босни и Србији.

Аврéт - базар (тур.), женски трг.

Авуé, (ф.). заштитник, тутор.

авуирати, признати, примити.

A. G. (нем. Actien-Gesellschaft), акционарско друштво (А. Д. .

Ag. Аргентум (Argentum хемијски знак), сребро.

ага (тур.), поглавар, надзорник, господин.

јаничарски ага, капетан код јаничара.

кизлар-ага, надзорник харема.

агазлн, (тур.) црн.

агалактија, агалаксија, безмлечност, недостатак млека.

агалук, (турски), крај којим ага заповеда.

Агамемнон, (г.) краљ микенски, вођа грчке војске у тројанском рату.

агамија, (г.), неженство, (ботанички криптогамија).

агамичан, безбрачни.

агамист, нежења.

Аганипа, (г.), извор на Хеликону, брегу Муза постао је од удара копите Пегазове.

Агата, (г.) женско име (добра).

Агатон и Агатоклес, мушка грчка имена.

Агати-баша, (перс.), управник двора.

агач или агаш, (тур.), једна миља (турска).

Агенда, (л.), нотес, књига, примедба; послови; ред Божје службе.

агент, (л.), пословођа, посредник, заступник.

агентура, агенција (л,), надлештво, канцеларија једног агента (заступника).

Агенција Стефани, (ит.), италијанска обавештајна установа.

Агенција Хавасова, обавештајна телеграфска агентура у Паризу.

агилан (л.), брз, хитар, окретан, способан.

агилност, брзина, радиност, окретност.

агирати (л.), трговати, поступати.

агитатор (л.), борац за неку ствар, онај који проповеда за неку политичку странку.

агитација (л.), покрет, комешање; рад на придобијању присталица за странку,

агитовати (л.), радити у корист неког начела, стварати странке или личности, придобијати присталице:

агломерат (л.), гомила разноврсног камења; нагомилавање.

аглутинација (л.), додавање споља; стајање; код језика додавање наставака на сам корен.

агнација (л.), крвно сродство.

Агнеса (нем.) женско име: чиста, невина.

агносцирати (л.), признати, усвојити или признати потпис (документ).

агносија (л.), незнање.

Agnus Dei (лат.), Јагње Божије, Исус Христос.

агонија (г.), самртна борба, ропац.

(бити у агонији, лежати на самрти.)

агонистика (г.), вештина борења.

Агора (г.), трг; зборно место народа,

Аграрна реформа, реформа власништва земље, т. ј. подела великих добара малопоседницима.

аграрни (л.), пољопривредни, земљораднички.

Аграрни закон, код старих Римљана регулисање поседа између богате и сиромашне класе; сада закони који теже за праведнијим и бољим односима између богатије и сиромашније класе у пољопривреди.

Аграрни социјализам, види побољшање друштвених прилика колективизирањем земљишта у корист државе или општине.

аграфија (г), неспособност да се пише (код извесних обољења мозга)

агрегат (л.). нагомилавање појава; сума; уједињење разних минерала у целину.

агреман (ф), одобрење, пристанак; украс, украшавање.

агрегатно стање (хемијски израз), стање **чврсто, течно** или гасовито код тела.

агресија (л.), напад, насртљивост.

агресиван, у нападу; насртљив; нападачки; непријатељски.

агрикултура (л.), пољопривреда, обделавање земљишта.

агрикултуристи (л.), „Земљорадници“ партија у Енглеској која пољопривреди придаје већи значај но уметности и индустрији.

агршак (тур.), колутић од костију или рога, што жене натичу на вретено, пре но што почну прести.

агрикултурна хемија (л.). пољопривредна хемија.

агрикултурне земље, оне земље у којима пољопривреда представља главно занимање становништва.

агриотимија (г.), лудило, дивља нарав.

агриофаг (г.), дивљак (који живи од меса дивљих животиња).

Агрипа, Агрипина (л.), име мушко или женско (значи: наопако́ рођени т. ј. прво с ногама).

агрипинско рођење, рођење с ногама напред.

агрипнија (г.), бесаница; несаница.

агроном (л.), зналац, стручњак пољопривредни; човек који је свршио пољопривредни факултет.

агрономија (л.), наука о пољопривреди.

агростографија (г.), описивање трава.

агростологија наука о травама.

агхирлик (т.), поклон дворски, што га прави један Паша кад се жени принцезом.

A. D. (лат. Anno Domini), лета Господњег.

ad, a dto, a dato (лат.), од данас.

ада (тур.), острво.

adagio (ит. **адацијо**), тихо, лагано. благо.

ад акта оставити, прикључити актима, оставити у архиву.

акта публика (лат. acta publica), јавне радње (поступци) државне.

адацио (итал.), музички израз; умерено, лагано свирање.

адакција (лат.), присиљавање приморавање.

Адам (јевр. име) први човек од црвене земље.

Адамити, секте у 3 и 13. столећу. Први су препоручивали голотињу као пробу у уздржавању, а други су проповедали заједницу у женама.

Адамова јабука, фигуративно се мисли на грех у рају; јабучица у грлу човекову.

Адамант (г.), најтврђе гвожђе, челик, дијамант.

Аданзонија, по француском природњаку Аданзону названа, једна биљна врста.

Адан (арабљ. арабљанска мера за површину.

адан, четврти месец индијске године, отприлике наш Јули

адантирати (л.), прилагодити, преправити; применити.

Адарма (шпански), златни и сребрни новац = 1,8 гр.

a dato (л.), од дана издавања).—

ad valorem (л.), по вредности.

Адвектор (л.,) доводник.

Адвент (л.), долазак Христов (као човека).

адверб (л.), множина, адвербија; прилози.

адвербиале каузе, глаголски додатак за узрок.

адвербиале лоци (л.), додатак за место (у реченици).

адвербијале моди, глаголски додатак за начин.

адвербијале темпорис, глаголски додатак за време.

адверзитет (л.), неприродност, одвратност.

адверзативне коњукције (л.) супротне свезе.

адверзативне реченице, супротне реченице.

адвокат (л. advocatus), дозван, у помоћ дозвани, правобранилац, правозаступник.

адвоцирати, вршити адвокатски посао.

add., addatur (л.), додај!

ad depositum (л.), узети или дати на чување (напр. новац банци).

адé (од франц. adieu), збогом.

Адебар (холандски), рода, доносилац среће и деце.

адекватан (л.), одговарајући, савршен, примеран, једнак; припадајући.

Аделантадо (шпански), прећашњи управник неке провин-

ације: сада почасна титула извесних породица.

Аделинг (ст. нем.), племић.

аделоподи (г.), животиње које крију ноге, привидно животиње без ногу.

аделфија (г.), збратимљење, (у ботаници срашћење прашника).

адемонија (г.) невеселост, утученост, незадовољство.

адемонија (л.), одузимање, отимање.

аден (г.), жљезда.

аденалгија, бол, отицање жљезда.

аденитис (г.), запаљење жлезда.

аденогенеза (г.), образовање жљезда.

аденоиди (г.), жљездама слична тела.

аденографија, аденологија (г.), наука о жљездама.

аденоматозан (л.), болестан од рака; што ствара оток.

аденосклероза (г.), очвршћавање (отврдњавање) жљезда.

Адеодат (л.), мушко име, Божидар (дат од Бога).

Адепт (л.), чаробник који тврди да је пронашао камен мудрости, упућени. посвећени, златотворац.

адесо (ит. adèsso), одмах, у тренутку.

адеспотон (г.), имање безвласничко.

адет, (тур.), обичај.

адефагија (г.), прождрљивост.

аджоант (ф., ађутант) помоћни чиновник.

адиастазија (г.), непосредна близина божанског деловања.

адиафора (г.), равнодушне ствари (ни добре ни зле).

адиафорија (г.), равнодушност, индиферентност.

адиђар (тур.), украс, драгоценост, накит.

адинамија (г.), слабост, малаксалост услед губитка крви или грознице; изнемоглост.

ad infinitum (л.), у бескрај.

adio (addio, итал.) збогом.

адирати (л.) додати, сабирати.

адиција (л.), сабирање, додавање.

адицирати (л.), судски признати, доделити, усвојити.

адикција, судско признање.

адјункција (л.), додавање, прикључење. уједињење.

ad libitum (л.), по вољи.

адмирал (араб.) кнез на мору, заповедник флоте; највиши официрски чин у морнарици, поморски генерал.

адмиралитет, управа флоте; скуп флотских заповедника.

адмиралштаб, ђенералштаб марине.

административни колегиум, управна власт.

административно-контенциозне ствари, правна питања из јавног и приватног права, која треба да свршавају управне власти.

администратор (л.), управник, заступник, (администратор епархије, заступник владике).

администрирати (л.), владати, управљати, водити послове за рачун неког другог.

администрација (л.), управа, управне власти, вођење неког посла.

адмодиација (л.), давање и узимање под закуп земљишта.

адмортикација (л.), предаја земљишта од световног суда **мртвој руци** (цркви).

ad notum (л.), на знање.

ад окулос демонстрирати (л.), јасно доказати.

Адонис (г.) легендарно леп младић и љубимац Венерин.

Адоније (г.), свечаност у част Адонисову.

адонски стих (о ton adona), састоји се из једног дактила и спондеја или трохеја.

адоптатор (л.), онај који усваја неког за дете.

адоптирати, узети и признати некога на место детета.

адопционери (л.) једна хришћанска секта у 8. ст. која је тврдила. да је Христос само усвојени божји син.

ad reparandum (л.), на поправку.

адреса, наслов, име и презиме, занимање и место становања на коверту писма; писмено или молба упућена од какве корпорације, скупштине нпр. владару.

адресар, списак адреса једног места или државе.

адресат, онај коме је писмо упућено.

ad referendum (л.), на извештај; на мишљење.

Адријан (Хадријан), мушко име у Јужној Италији (по месту Hadrij-у).

адрогација (л.), усвајање неког пунолетног место детета.

адукција (л.), привлачење.

адуцирати (л.), привући.

адулар (л.), племенити фелдспат.

адулатор (л), ласкавац.

адулација (л.), ласкање, удварање.

адултер (л.), прељубник.

адум (тур.), ушкопљеник.

Адхари, вођа у Нубији, кога бира путник, да га овај води и да се брине о путу и путним потребама.

адхезија, (л.), привлачна снага делића површине једног дела тела ка другом.

адхеренција (л.), привлачност, припадност, привржености.

адхибиција (л.), примена, искоришћавање.

ad hoc (л., ад хок), уз то, уз сво; у ту сврху; за овај случај.

адхортативан (л.) опоминући, за опомену.

адхортација (л.), опомена.

ађустирати (л.), опремити се.

ађустирунг (л.), опрема (војничка).

ађутант, официр, пратилац који се брине о административним пословима свог предпостављеног команданта.

ађутантура, надлештво пријавно (у војсци).

аег (г.), одвратан.

аер (г., с. л.), ваздух.

аеробат (г.), играч на конопцу, онај који лута по ваздуху (код Аристофана; софист.)

аерографија, опис ваздуха.

аеродинамика (г.), наука о ваздушном притиску.

аеродуктор (г.) доводник ваздуха,

аероклиноскоп (г.), справа која даје сигнал пред буру и показује стање атмосфере.

аеролити (г,), метеори, камење које пада из ваздуха.

аерологија (г.), наука о ваздуху и његовим својствима.

аероманција (г.), значај ваздуха (прорицање из ваздуха).

аерометар (г.), справа за мерење ваздушног притиска.

аеромеханика, види пнеуматика.

аеронаут (г.), онај који броди ваздушном лађом.

аеронаутика (г.), наука о ваздухопловству, ваздухопловство.

аеронаутички, ваздухопловни.

аероплан, ваздушна лађа, (н.) и падобран.

аероскопија, испитивање ваздуха.

аеростат, в. луфтбалон.

аеростатика, наука о ваздушној равнотежи.

аеростатичка машина или луфтбалон, балон за летење (проналазак браће Монголфјери).

аеротерапија (г.), лечење помоћу ваздуха.

аерофон (г.), справа коју је пронашао Едисон, а која појачава људски глас, те му даје снагу да се може чути 8-9 км.

ажија (итал.), вишак износа курсне вредности новца, менице или хартија од вредности; разлика међу номиналном и прометном вредношћу.

ажио-конто (ит.), рачун о губитку или добитку при промени новца или хартија од вредности.

ашиотажа (ф.), берзанска спекулација, добитак курса.

ажуран (ф.), тачан, брз у послу; посао готов на време.

азбест, једна врста минерала.

азбука, буквица, свих 30 слова; долази од прва два слова словенске азбуке: **аз и буки.**

аздија (тур.), врста мушке дуге горње хаљине.

азил (г.), склониште, прибежиште, уточиште.

азимут, (астрономија), угао на земљи кога прави круг звезде са подневком једног места.

азна (тур.), благајна.

азот (г.), хемијски елеменат добија се из шалитрине киселине и амонијака.

азур (ф.), плаветнило небеско.

азур (тур.), готов, спреман, оправан.

азурала (тур.), на ноге.

азуран (ф.), плав као небо.

аипниа (г.), басаница.

Аја (шп.), вођа. управница добра; мајка,

ајгир (тур.), пастув, ждребац.

ајлук (тур.) плата.

ајмак (монголски), хорда.

ајман (тур.), живинче.

ајскрем (енгл.), сладолед.

ајунтамиенто (шп.), градски савет.

академија (г.), висока школа за науке и уметност; универзитет; друштво изабраних научника, уметника и књижевника,

академски грађанин, редован слушалац Универзитета.

акажу (ф.), махагонијево дрво.

а капела (музички израз a capel'a), без пратње.

акаталепсија (г.), немогућност да се једна ствар зна; непојамност.

акатарзија (г.), нечистоћа, нечиста крв.

акација (г.), багрен; једна врста дрвета код Арабљана која даје гуму.

аква (л. aqua,) вода

акварел (ит.-ф.), слика у воденим бојама, сликање воденим бојама.

акваријум (л.), водени свет, стаклени сандук, где се држе у води разне рибе и др. животиње и биљке.

акведукт (л.), водовод.

аквестус коњугалис (лат. правнички израз aquaestus cognugalis), заједничко стицање (зарађивање) супружника.

аквиесценција (л.), умирење, пристанак.

аквизиција, стицање, зарада, куповина.

аквизитер, онај који нешто прибавља, стиче, зарађује.

аквизита, стечена имовина.

аквила (л.), орао.

аквило (л.), северац, североисточни ветар.

аквирирати (л.), стећи, освојити; успети.

акневија (г.), женска неплодност (стерилност).

акинезија (л.), непокретност.

акламација (л.), одобравање, узвици допадања.

(акламацијом изабрати, једнодушно изабрати).

акламовати (л.), клицати, изражавати своје допадање гласним узвицима.

аклиматизовати (г.), навићи се на неко поднебље, прилагодити се клими.

акма (г.), врх, оштрица.

акмастичан, у највишем степену.

акогнозија (г.), знање, познавање.

Акоемети (г.), бесани, ред калуђерски из 5. столећа, који је у својој цркви на смену непрекидно служио божју службу.

акоеметар (г.), справа за мерење оштрине слуха.

акозмиа (г.), неред, нечистоћа

акозмизам, одрицање света, неверовање у њега.

акомија (г.), ћелавост.

акомодација (л.), прилагођивање.

акомодовати се, прилагодити се.

акомплирати (ф.), испунити, извршити; **(фе-такомпли,** свршен чин).

a kondition (л.), према погодби.

a. c., ани курентис, (anni currentis лат.), текуће године.

Acc., акузатив (лат. Accusatibus), четврти падеж.

acc., акцепи (лат. accepi), примам (потпис на меници.)

а конто (л. a conto), на рачун.

a. Ch. n., анте Христум натум (ante Christum natum лат.). пре Христова рођења.

акор (л.), јачина крви.

акори, корали из Африке.

акорд (ф.-ит.), скуп више тонова; сагласност; споразум о пидели посла и награде.

акордни рад, рад који се плаћа на парче.

акотиледоне (г.), бесцветнице биљке; које се множе помоћу спора.

акрибија (г.), тачност, брижност.

акредитива (акредитивна писма), пуномоћство, кредитно писмо.

акредитовати (ф.), оверити, овластити, опуномоћити.

акрибометрија (г.), тачно мерење.

акридофаг (г.), онај који се храни скакавцима.

акризија (г.), неодлучност, неодређеност.

акриминација (н. л.), окривљење, оптужба.

акримонија (л.), оштрина, киселина код сокова.

акробат (г.), вештак из циркуса; играч на конопцу; снажан човек.

Акропоље (г.), тврђава код Атине; горњи град.

акростих (г.), песма у стиховима, чија почетна каткад и крајња слова образују неко име или реч.

аксенија (г.), негостољубивост.

аксиом (г.), утврђена истина коју не треба доказивити.

аксиоматичан, оно што је на први поглед јасно.

акт, акта, чин, дело; свечан чин, (у нашој употреби има такође значење списа у суду или надлештву уопште).

актер (ф.), глумац.

активан (л.), радан, вредан, запослен, у служби.

активност, делатност, радиност, запосленост.

активно изборно право, право **бирати** насупрот пасивном, т. ј. праву **бити биран.**

активна трговина, кад неки народ тргује претежно својим средствима.

активни банчини послови, су они код којих банка додељује кредит, кад је она дакле поверилац, а то су;

ломбард-ни посао, дисконтни, контокорентни и хипотекарни.

актинизам (л.), хемијско, фотографско дејство сунчаних зракова.

актиноболизам, зрачење.

актограф, справа за сравњивање јачине сунчаних зракова.

актуар (л.), судски нисар који скупља акта и води протоколе.

актуелан (л.), савремен, садашњи, стварни, истински.

актуелност, стварност, савремено дејство, тренутна потреба.

акту корпорали (или) **персонали** (л. acti corporali. personali), лично.

акузатив (л.), четврти падеж, одговара на питање кога или што?

акумулатор (л.), скупљач, скупљач снаге, светлости, топлоте, притиска.

акумулација (л.), нагомилавање речи.

акумулòвати (л.), скупљати, гомилати, нагомилавати.

акупиктура (л.), вез иглом.

a courant (ф. а куран), у току; бити добро обавештен о најновијем.

акуратан (л.), тачан, уредан, брижно изведен (посао).

акустика (г.), наука о звуку.

акустичан, добро проноси звук.

акут' (л. Acûtus), оштар акцент.

акутан (л.), обично се употребљава уз болести да означи јаку, ватрену, ону која ће брзо протећи.

акушер, помоћник при порођају; женско: бабица.

акцеденција (л.), приступ, усвајање.

акцедирати (л.), приступити,

акцедо (л. accêdo), усвајам.

accelerando (л.), убрзано.

акцелерација (л.), убрзавање.

акцензус (л.), accensus), слуга судски код старих Римљана.

акцент (л.), нагласак, изговор, знак за изговор у нашем језику: (\ // Λ /)

акцентовати, нагласити, јаче изговорити; обележити изговор.

акцептативни кредит, поверење да се некоме меница прими без потписа јемаца.

акцêпи (л. accepi), примио сам.

акцèпт, меница на којој дужник изјављује потписом да ће је платити; примљена меница.

акцептабл (ф.), пријемљив, пријемчив.

акцептирати, примити, (обвезати се на плаћање менице).

акцес (л.), приступ у неку службу ради приправљања за њу (правничка пракса у суду пре судијског испита).

акциденција (л.), споредни приходи; споредни рад.

акцидит (л.), дешава се, десило се.

акциза (акцис л.), трошарине, прирези.

акцизор (л.) онај који наплаћује акцизу.

акција (л.), рад, делатност, дејство, поступак, борба.

акција (л.), удео, деоница, акција, признаница на улог — удео новца уложен у неко заједничко предузеће (банку и др.).

акцијски купон, део акције који се одсеца кад треба наплатити добит.

акцијски капитал, главница

уплаћена од акционара (удеоничара).

акцикација, опорављање, живахно деловање.

акционар, удеоничар, сопственик акције (неког предузећа).

акционарско друштво, предузеће основано на подлози уплате деоница (акција).

(номинална акција, акција која гласи само на једно одређено лице).

акципирати (л.), примити, одобрити.

акче (тур.), пара у вредности 0.50 динарске паре.

акшам (тур.), четврта молитва код мухамеданаца, после заходa сунца, вече.

al. (л. **alias**), иначе, иначе и.

Al, алуминијум (хемијски знак).

Al, алинеа (**Alinea** л.), нова врста, нов став у штампању.

ала (тур.), аждаја, змај.

алабастер (г.), једна врста кречњака, чист гипс, јако чврст.

а ла бес (ф.), на падање вредности (играти на берзи **а ла бес**, играти на падање вредности).

а ла бонер (ф.), у добри час.

алај (тур.), опремљена чета.

алај барјак, (тур.), застава.

алај бег (тур.), заставник, племић.

алам (тур.),) ружичаст.

Алан линија, паробродска линија од Ливерпула преко Халифакса за Бостон.

алантур (ф.). околина; пратња.

аларжирати (ит.), проширити

аларм (ит.-ф.), ларма, узбуна немир, неочекивани позив на оружје.

алармирати (ф.-ит.), узбудити, позвати на оружје.

а̏лат (тур.), риђ коњ.

а̏ла̂т (тур.), мајсторске справе за рад.

Алах (араб.), Бог, прави Бог.

Алах-акбар, Бог је велики;

Албанци, Арнаути, становници Албаније, има их и у нашој држави.

Албатрос (енгл.-шп.), име једне велике беле птице на мору, која се појављује пред буру.

Албижани, становници града Албиј у француској, једна верска секта из почетка 13. века која се борила против папе.

Албион, песничко име за Енглеску (значи: планинска, бреговита земља).

албуго (л.), бела мрља у оку.

албум (л,), споменица, неисписана књига; збирка фотографија.

албумен, албумин (л,), беланчевина.

албус (л. albus), бео.

алвалук (тур.), напојница.

алватан, (авлатан), (тур), комотан, не тесан.

алвеариум (л.), кошница; ушна шупљина.

алвеоле (л), зубне шупљине, ћелије у меденом сећу.

алвеоларни гласови, гласови слични зубним.

алге, водене биљке, које најчешће живе под водом.

алгебра (арабљ.), наука о рачунању с општим бројевима, наука о једначинама.

алгинофосфат, фосфат добивен из пепела биљки алги.

алгоспазмус (г.), грч у мишићима.

алгофон, лек против зубобоље, састављен из уља од слачице и шпирта.

алдебаран, светла, црвена велика звезда у десном оку „Бика".

алеа (л. alea), коцка.

алеа јакта ест (л. alea jacta est), коцка је бачена (кад се неко одлучи на неко дело).

алеаторија (л.), коцкарница

алегат (л.), позивање на закон навођење једног места из неког списа.

алегирати (л.), позвати се на неки спис; навести из неког списа једно место.

алегорија (једно мислити а друго исказати) песничка фигура, представљање речима.

алегорисати, изражавати се завијено, прикривено.

allegretto (ит.), мало живахно

алегро (ит.), весело, брзо, живахно.

алеја (ф.), дрворед, стаза између редова дрвећа; пролаз, стаза.

Александрија, град приморски у доњем Египту, основана од Александра Великог 331. године пре Христа, био седиште грчке уметности.

александринац, александријски стих назван по имену Александра Великог, јер је први пут употребљен у песми о њему у средини 12. стол. у Француској.

алексија (г.), појава при извесним можданим оболењима, да не може да се чита.

алексифорлакон (г.) противо тров.

Алеман (ф.), Немац.

алемански, немачки (у народним песмама има сабља аламанка).

Алемани (старо-германски), Немци.

алемански дијалекат наречје швајцарско и горњошвапско.

алемдар (араб.) име свакога од оних четрдесет људи што султановом двору носе свету Мухамедову заставу.

алеуроманција (л.), прорицање из брашнених жртава, и

алеурометар (г.), справа којом се мери способност пшеничног брашна (капацитет) за мешење хлеба,

алеф (јевр.), прво слово јеврејске азбуке

Али, (Алија, арабљ.) мушко име, значи „узвишени".

alias (л.), иначе, други; друкчији; на други начин.

алиби (л.), на другом месту;

алиби свој доказати, значи доказати да се у времену злочина било на другом месту.

алигатор или кајман, амерички крокодил.

алигација или **алијаж** (л.); мешање метала неједнаке вредности.

Алигације рачун, рачун смеше.

алиенација (л.), продаја, промена, отуђивање, душевна растојеност.

алирати, ступити у савез, повезати се;

алијанс, савез.

aliquot (л. аликвот), равномеран, равноделан; подељен у једнаке делове без остатка, делитељ који се садржа без остатка.

Алилуја! (јевр). хвалите Господа!

алиментација (л.), исхрана, издржавање; издржавање ванбрачног детета од стране оца.

алннеа (л.), почетак ове врсте, нов став, одељак.

алиптика (г.), вештина масирања, трљања.

алитерација, песничка фигура, која се састоји у подударању почетних конзоната код више суседних речи (нпр. човек чува част).

алитура (л.), исхрана, моћ тела да изгубљено храном надокнади.

алкавар (араб.), двор, замак.

алкалде (шп.), кмет, сеоски кнез, судија села.

алкали (араб.), соли које се добијају из биљног пепела.

алкални метали: калиум, натриум и др. који се растварају развијајући водоник.

алкатифа (араб.), фина оријенталска простирка, чија је основа вуна или свила а извезен је златом и сребром.

алкејски стих, назван по старо-грчком песнику Алкеју.

алковн (араб.), спаваћа собица; соба без прозора; удубљење у зиду.

алкоран, види **коран.**

ал корзо (ит. al corso), по курсу.

алкохол (араб.), пречишћени и дестилисани шпирт, који се налази у вину, ракији, пиву, руму, коњаку и др.

алкохолни; оно што садржи алкохола у себи.

алкохолизам, болест предавања ужитку алкохола, пијанчење.

алкохоличар, пијанац, бекрија; човек одан страсти пијења алкохолних пића.

алкохолометар, справа за мерење количине алкохола у неком пићу.

Alla minuta (ит.), на мало; трговина на мало.

Allons! (ф. алон!), хајдемо; напред! (почетна реч у песми „Марсељези", француској револуционарној песми).

алмада, алмадија, црначки чун напрвљен од коре дрвета.

Alma mater (л.), „мајка хранитељка"; универзитет; висока школа.

алманах (г.-араб.), годишњак календар, годишња издања скупљених дела.

Алманзор, арабљанско мушко име, победоносни (име једне Хајнеове драме).

алмарија (л.), орман, орман за чување старих списа.

алогија (г.), неразумност, бесмисленост, будалаштина.

алограф (г.), туђи потпис.

алоја (aloe) једна биљна врста у Африци, из чијег се лишћа цеди лековити сок.

алокуција (л.), поздравни говор, ословљавање.

алонжирати (фрц.), продужити, простирати се.

алонж-перика, власуља састављена од дугих коврџица (ношена за време Луја XIV.).

алопатија, алеопатија (г.), преношење болести са једног дела тела на други.

алопекија (г.), испадање косе.

алотриодонтија (г.), намештање вештачких зуба.

алотропија, особина једног истог елемента (материје) да се појављује са битно различитим особинама (нпр. угљевик, дијамант, графиг, угаљ.).

алохроизам (г.), промена боје.

Алпака сребро, ново сребро, врста кина-сребра за посуђе; смеша за израду посуђа.

ал-пари (ит. al pari), по пуној вредности, по номиналној вредности. **испод и изнад пари,** испод и изнад означене вредности.

Алпи, високе планине у Швајцарској.

алпински, што припада Алпима.

алрауна, једна врста биљна са репастим кореном (мандрагора); (с овом биљком су везана разна фантастична веровања).

алт (ит.), други глас у музици.

alter (л.), други.

alter ego (л.), „друго ја"; заступник.

altera pars (л.), други део; друга страна.

alternativa (л.), **или - или,** —

мучан избор између две одлуке.

алтернативан, на смену, наизменце, на избор.

алтернација (л.), промена.

алтруизам, несебичност, љубав према човечанству.

алтруистичан, несебичан.

алувијум, најгорњи слој земље који је постао наносом (талогом) од поплава.

алудирати, указивати скривеним речима на што, пребацивати.

алузија, (песничка фигура), циљање на кога (у говору).

алумен, алумија, иловача.

алуминијум, један метал.

алуминат, сумпоровита иловача,

алумнат, учитељски завод, где ученици и храну добијају.

Алфа, прво слово у грчкој азбуци.

алфа, халфа, влакна, сламке (из Африке) за плетење корпи и др.

алфабет, види азбука.

алфенид, нека легура од 60% бакра, 30% цинка и 10% никла.

Алхамбра (араб. црвена кућа), двор маварских краљева у Гранади.

алхемија (г.), вештина којом се обично камење претвара у драго, вештина о прављењу злата, наука чија је сврха проналазак камена мудрости.

ал' џамија (арабљ.), велика мухамеданска богомоља.

а. т. анте меридием (ante meridiem лат.), пре подне (употребљава се у берзанским извештајима.)

Амадис, јунак једног великог старофранцуског круга бајки.

Амазонке, легендарни народ жена у Азији, које се борекао јунаци;

Амазон, река највећа у Јужној Америци.

амазонка, женска јахаћа хаљина.

амалгам, смеша живе са неким металом.

амалгамација, спој метала са живом.

Аманда, женско име: љубави достојна.

амандман, поправљање или боља промена законског предлога; додатак предлогу законском.

аманко, одпазак, одбитак од суме.

амарант, једна биљна врста.

амарела, „марела“ врста вишње.

амарин, бадемова горчина.

аматер, (фрц.), љубитељ, пријатељ уметности; онај ко се посвети неком послу из љубави а не из заната.

аматија (г.), незнање.

амбар (по персијском) зграда за смештај жита, (чардак) житница.

амбасада (фрц.), послаиство;

амбасадор, посланик. представник једне државе на туђем двору.

амбидекстеритет, подједнака употреба леве и десне руке.

амбигуитет (л.), двосмисленост, неизвесност.

амбилогија (л.-г.), двосмислени израз, двосмисленост.

амбирати (л.), тражити службу, тежити за нечим,

амбиент, онај ко тражи неку службу.

амбиција (л.), частољубље, славољубље; жудња за унапређењем.

амбициозан, частољубив, славољубив.

амбра (араб.) мирисна материја, којом се кади.

амброзија. божанска храна, јело бесмртника, небески хлеб.

амброзијски, божански; небески.

амброзијанска библиотека, 1609. год. у Милану основана библиотека св. Амброзија.

амбротипи, фотографије на стаклету заштићене лаком и другом финијом стакленом плочом.

амбулација (л.), шетња.

амбуланца, пољска болница, болничка кола.

амбулантни, покретни.

амбулантна пошта, пошта која се преноси жељезницама и колима.

амелиорација (л.), побољшање; поправљање.

амелиорисати (л.), побољшати, земљу довести у боље стање.

аменција (л.), лудило, блесавост.

аменција сенилис, (л.), старачка немоћ.

амерал (хол.), велика платнена видрица за воду на лађама.

американизми, америчке особине у енглеском језику.

американ бар, амерички бифе, ам. крчма.

a meta (ит.), **a mitad** (шп.), напола, на двоје.

аметист (г.), једна љубичаста врста драгог кварца (употребљава се за накит).

аметропија (г.), болест ока (кратко-и дальновидост.

ами, амикус, (ф.-л.) пријатељ.

a mio conto (ит.), на мој рачун.

амигдал (г.), бадемово дрво.

амигдалин (г.), бадемова горчина.

амизантан (ф.), забаван, задовољавајући, занимљив, пријатан.

амизирати (ф.), забављати,

амин (јевр. **амен**) нека тако буде!

аминовати, одобравати.

амитирати, изгубити.

амисија (л.), губитак.

амиција (л.), монашка капуца.

амиција (л.), пријатељство, богиња пријатељства.

амнезија (г.), губитак памћења, слабост памћења.

амнестија (г.), помиловање; опраштање кривице и казне.

амнестирати (г.), помиловати, ослободити казне.

амолирати (ф.), омекшати, размекшати.

Амор, (л.), љубав. Бог љубави.

амонијак, један гас, хемијски елемент са јаким мирисом.

амортизација, (л.), исплата једног дуга, повлачење државних вредностних хартија, поступно исплаћивање,

амортизовати (л.), исплатити, уклонити, однети, дуг отплатом једнога процента уз додатак уштеђеног интереса све брже исплаћивати.

аморфан (г.), безобличан, некристалисан.

аморфизам (г.), безобличност.

ампер (ф.), практична јединица за мерење јачине електричне струје.

Ампер, француски физичар, живео 1775—1836 засновао својим истраживањима електродинамику и математичку теорију електро - магнетских појава.

амплитуда (л.), дужина лука, лук видика између изласка и заласка сунчева; крајња замајна даљина, највећа разлика у ваздушном притиску.

амплификација (л.), проши-

рење једне реченице, исцрпно говорничко излагање.

ампула (л.), суд, пупчаста боца, суд са светом водицом.

ампутација (л.), уклањање (отсецање) једног штетног дела.

ампутирати (л.), отсећи један део човечијег тела; одузети, отклонити.

амулет (л.), амајлија, носи се обично око врата, треба да штити од болести, врађбина и других непријатности,

амурети (ф.), мала божанства љубави.

амфибија (г.) водоземац.

амфиболија (г.), двосмисленост.

амфибрах (г.), тросложна стиховна стопа, чији су први и последњи слог краћи, средњи дуг (—).

амфигурија (г.), збркан-говор, неразумљиво причање.

Амфиктионе (г.), дванаест грчких племена спојених у савез за одбрану Аполоновог храма у Делфима; савез.

амфиктиони (г.), посланици у савезној скупштини.

амфимакрос (г.). тросложна стиховна стопа, чији су први и последњи слог дуги а средњи кратак, (— ∪ —).

Амфион (г.), легендарни грчки музичар, који је као краљ у Теби својом музиком покретао камење и дивље животиње.

амфитеатер (г.), кружна поорница; полукруг који се попут степеница пење, а на овим степеницама се налазе седишта.

Амфитрион (г.), муж Алкменин са којом је Зевс родио Херкула; рогоња; гостољубиви домаћин.

Амфитрита (г.) богиња мора, супруга Нептунова.

амфида (г.) велики вински крчаг са две дршке и усиим грлићем; мера за вино у Римљана.

анабазис (г.), пењање, подизање из нижих у више регионе, јачање болести.

Анабаптист (г.), поново крштени, присталице анабаптизма (поновног крштења).

анагогија (г.), уздизање духова ка Богу; одушевљење.

анаграм (г.), загонетка која се решава премештањем слова.

анакатарзис (г.), ислашљавање.

анаколут (г.), нередован ред речи у реченици, испадање из реда.

Анакреон, грчки лирски песник из 6. столећа пре Христа из Теоса у Јонији опевао је љубав и вино.

анакреонски (г.), по угледу на грчког песника Анакреона.

Анаксагора, грчки филозоф умро 428. год. пре Христа; основао филозофски дуализам т. ј. поред материје ставио и разум („nus") који све уређује.

аналгија (г.), безбедност, неосећање бола.

аналекти (г.), збирка увода. збирка извађених места из разних списа.

анали (л.), годишњаци, летописи.

анализа (г.), растварање, хемијско разлагање једног тела у саставне делове; развијање једног појма, идење од сложеног ка његовим деловима.

анализирати (г.). раставити, рашчланити, објаснити, развити.

аналист (л.), летописац, писац летописа, годишњака.

аналитика, теорија анализе, елементарна логика где се учи о **појму, суду и закључку.**

аналог, аналоган (г) правилан, једнобразан, одговарајући, сагласан, почивајући на сличности.

аналогизам (г.), закључак по сличности.

аналогија (г.), сличност, сагласност у извесним стварима, једнообразност, сравњење једне појаве са једном већ познатом

аналфабет (г.), неписмен, онај ко не зна да чита и пише.

анамнеза (г.), сећање на прошло, излагање оног што је претходило једној болести.

ананис, једна јужно-америчка биљка и њен плод.

анапест (г.), стиховна стопа од два кратка и једног дугог слога, обрнут дактил.

анархија (г.), безвлашће, неред.

анархист (г.), присталица анархије, члан превратничких организација, присталица Бакуниновог учења о потпуном комунизму.

анастазис (г.), ускрснуће, уздизање.

анастигмат (г.), у фотографији једна врста сочива.

анатема (г.), проклество, прогонство из цркве.

анатомија (г.), наука о рашчлањавању, раздвајању.

анатомија патолошка, опис болесних органа на телу.

анатомија упоредна, пореди грађу човечјег тела са животињском.

анатоцизам (г.), израчунавање интереса на интерес.

анафора (г.), понављање, где више узастопних реченица почињу истим речима.

анахорет (г:), пустињак, усамљеник.

анахронизам (г.), застарелост, несавременост, погрешка у рачунању времена.

анбалаж (ф.), упакивање, паковање, материјал за паковање.

ангажман (ф,), заузетост, обавезност, залога, примање у службу, служба, бој.

ангажован (ф.), заузет, обавезан, обећан.

ангажовати (ф.), обвезати узети у службу, наговорити, покренути, обвезати се, заузети упустити се у,

ангелус (лат.), црквена служба у католичким црквама, која почиње том речи, звоњење за ову службу.

ангина (а.), запаљење врата, гушење, крајници, узнемирење срца.

англицизам, енглеска реч употребљена у туђем језику.

англоманија, претерана љубав за Енглезе и све што је енглеско.

англофил (г.), пријатељ Енглеза (народа, књижевности језика, у опште напретка).

англофоб, онај који мрзи Енглезе, Енглезождер.

анданте (ит.), музички комад умереног кретања.

анданте (ит.), кораком идући.

Анди, велика планина у Јужној Америци, зове се и Кордиљери.

андрогин (г.), женскоња, двополник, хермафродит.

андроидан (г.), сличан човеку.

андролит (г.), окамењен људски костур.

Андромеда, жена Персеја који је спасао из окова испред једног морског чудовишта, једно северно сазвежђе.

анегдота (ф.), мала нова прича, духовита причица, виц.

анексан, припадајући, спојен, додан.

анексија, припајање, сједињавање, додавање.

анектирати (л.), припојити, присајединити, украсти

анемија (г.), малокрвност, бледоћа.

анестезија (г.), неосетљивост.

аниверзаријe (л.), годишњи помен, годишњица.

анилин, из индига и из катрана каменог угља састојећа се хемијска база.

анимал, живо биће, животиња, биће са душом.

анималан (л.), животињски

анимализам, животињска природа, животна делатност једне животиње.

анимизам (л), наука о делатности душе, филозофски и физиолошки систем.

анимирати (л.), побудити, оживети.

анимозан, страстан, огорчен, раздражен.

аниридија (г.), недостатак дужице у оку.

анихилација (л.), уништење, поништење,

анкер (н) ленгер, гвожђе које се спушта у воду да се лађа задржи.

анкета (ф.), судска ,истрага у грађанским стварима, званично испитивање, истрага.

анкора (ит.), још једном, понова, изнова.

аномалија (г.), изузетак, неправилност.

аномални, неправилан.

анониман, безимени, неозначен, непознат,

анонимно друштво, акционарско друштво.

анонимно друштво зову се у Италији, Француској и другим неким земљама акционарска друштва, пошто се у фирми не виде имена ортака.

анонса (ф.) оглас, објава.

анонсирати (л.), објавити.

анопсија (г.), слепоћа, слепило.

анорганскн (г.), мртав, без живота.

анормалан (гл,), неправилан

ансамбл (ф.), целина, скупина, заједница, нешто удружено, једногласност.

антагонизам (г.), супротност сукоб, судар, непријатељство.

антанта (ф.), споразум, савез, разумевање, смисао (речи

Антарктик (енгл.), Јужно ледено Море, Јужни Пол, ледени крајеви око Ј. П.

Антеј (г.), џин који додиром своје мајке земље добија увек нове снаге, те га је Херкул могао задавити тек кад га је у вис дигао.

антена (л.), мотка, дирек.

антестирати (л.), студентски израз за потпис професорски на индексу као доказ похођења предавања.

ante Christum (natum) (л. анте Христум (натум) пре Христа (рођења).

антецедирати (л.), претходити.

антиалкохоличар, трезвењак, противник и борац против алкохолних пића.

антибазис (г.), отпор.

антидатирати, (л.), ставити раније датум.

антиимперијалистички, оно што је управљено против светске надмоћи и против политике владања над целим светом (или бар над владом неколико држава).

антик (г.), стари, древни, старински.

антика, уметничка дела старине.

антиквар (г.), старинар, старудар, продавац старих књига.

антиквитет (л.), старина, древност, старинска ствар.

антиклимакс (г), опадање, прелаз од јачег ка слабијем изразу.

антикритика (г), противкритика, одбрана од критике.

Антили, острвска група између Северне и Јужне Америке са 4 велика (Куба, Хајити, Јамајка и Пуерто Рико) и око 100 малих острва.

антилопа (г.), једна врста јелена, цветно око.

антиметабола (г.), понављање истих речи у промењеном положају.

антиметатезис (г.), понављање исте речи у супротном смислу.

антинаркотика (г.), средство против наркотичног тровања.

антиномија (г.) неизгладива противречност, противречност два (природна) закона.

антипатија (г,), ненаклоност, одвратност.

антипатичан, одвратан, ненаклон.

антиперистазис (г.), супротно дејство двеју природних сила, притисак и против — притисак.

антипирин. безбојан прашак лако растворљив у води, употребљава се против главобоље и грознице.

антипод (г.), противник, супарник, на другом супротном крају земље од нас живећи човек.

антирационализам (л), борба против здравог, сувог разума у стварима верским.

антиројалист (г. ф.), противник краљевства.

Антисемит, противник Јевреја, непријатељ жидова.

антисептика (г.), средства за спречавање превирања; и за уклањање узрока који изазивају труљење

антисептичан (г.), противно труљењу, што спречава труљење.

антисоцијалан (г.л.), противдруштвен, противан друштвеном реду.

антистрофа (г.), један део хорске песме с игром код старих Грка.

антитеза (г.), супротност.

антитоксин (г.), противност.

антифибрин (л.), лек против грознице.

антифонија (г), логичка противречност; отпев.

антифраза (г.), означавање, обележавање помоћу супротности.

антихрист (г.), нехришћанин, безбожник, ђаво.

антиципација (л), узимање одговора у напред; расправа судска предузета пре, но што то допушта судски поступак; предујам, уживање у напред.

антиципирати (л.), предузети; преузети; уживати у напред.

антишамбр (ф) предсобље у велике господе.

антологија (г.), кита цвећа, збирка одабраних песама.

Антонианери, једна разуздана секта, која је проповедала заједницу у женама.

антос (г.), цвет, цваст.

антракт (ф), међучин; музика (свирање) између чинова једне игре.

антрацен (г.), спој угљеника и водоника, добија се дестилацијом катрана каменог угља.

антрацит (г,), сјајно-светли камени угаљ.

антре (ф.), приступ, улаз, припуштање; капија:предсобље, прво јело при обеду, улазна цена, улазна царина; увод (у музици) и др.

антр'кот (ф.), комад телећег меса између ребара.

антропизам (г.),људско биће, људство.

антропогенија (г.), наука о развићу човека и људских врсти.

антропографија (г.), описивање човека.

антропологија (г.), наука о човеку.

антропоморфан (г.), човечјег облика, сличан човеку.

антропоморфизам, очовековечење; представљање Бога у људском облику.

антрпо (ф.), стовариште.

Анубис, староегипћанско божанство са главом шакала, син Озириса и Нефите.

ануитет (л.), годишња отплата; годишње плаћање.

ануитет (л.), годишња промена у звању н. пр. код римских конзула, чија је служба трајала свега годину дана.

анулирати (л.), поништити, опозвати, објавити за неважеће.

a nûovo conto (ит.) на нов рачун.

анус (л.), задњица, отвор дебелог црева.

аншантиран (ф.), опчињен, усхићен.

аншантирати (ф.), опчинити, усхитити.

ао. ано (anno), у години.

А и О алфа и омега почетак и свршетак свега, најважније. (долази из Грчке азбуке, где је А прво а О последње слово).

аорист (г.), прећашње свршено време;

аорта (г.), пулс; велика главна жила.

apage! (л.), даље!, одлази!

апагога (г.), извођење закључка из погрешности супротног.

апанажа (ф.), збрињавање владара и његове деце платом и другим приходима за живот.

апарат (л.), справа, посуђе; према.

апарт (ф,), у страну, са стране, одвојен, за себе.

апартман (ф.), стан, део куће за становање.

апасионато (ит.), у музици, страсно, осећајно.

апатија (г.), тупост, неосетљивост према извесним утисцима, равнодушност.

апаш (ф.), једно северноамериканско племе, познато са своје дивље природе; према томе израз за лопове париских предграђа.

апел (ф.), позив, сазив.

апелација (л.), позивање на виши суд.

апеловати (л.), тужити се вишем суду, жалити се; позивати се на...

апендикс (л.), додатак, прирепак; слепо црево.

апендицитис (г.), запаљење слепог црева.

аперси (ф. **apercu**), опажени, опажај, примедба, преглед, духовно схватање.

аперцепција (л.), схватање, свесно опажање, јасно и редовно схватање.

аперципирати (л.), опажати, опазити.

апетала (г.), биљке чији цветови не образују листиће.

апетит (л.), воља за јелом.

апирија (г.), неискусност, неограниченост, неодређеност.

Апис, свети бик, божанство старих Египћана, жива слика земљорадње и Озириса који је увео земљорадњу.

апликација (л.). начин извођења, примена, искоришћавање, жустрина.

аплицирати (л.), применити (неко средство), допринети, додати, латити се (посла).

аподија (г.), урођени недостатак ногу, безножност.

аподиктичан, неоспоран, необорив, сигуран, безуслован.

аподозис (г.), повраћање; додатак, задња реченица.

апоентирати (ф.), подмирити меницу, сравнити рачун с главном књигом.

аповиција (л.), додатак подмету у реченици.

апокалипса (г.), откриће, откровење, (нпр. у Св. Писму откровење Јованово).

апокалиптичан, тајанствен, таман, загонетан.

апокалиптична четири коњаника су: **Куга, рат, глад и смрт.**

апокопа (г.), отпадање једног гласа на крају речи; отсецање једног члана.

Аполо, Аполон, бог светлости, сунца и уметности.

аполог (г.), прича измишљена да би се њом доказала једна морална истина, поучна прича.

апологет (г.), бранилац.

апологија (г.), одбрана оптуженог, одбрана једног учења.

апоплексија (г.), удар, капља.

апорт' (ф.), однеси!

апостаза (г.), отпадништво, одметништво од праве вере.

апостат (г.), отпадник од вере, неверник.

апостол (г.), посланик, Христов ученик, проповедник Јеванђеља.

апостроф (г.), знак(') показује да је неко слово испуштено.

апострофа (г.), ословљавање, ословљавање живо, свечано или оштро одбијање.

апострофирати, обележити апострофом ('), ословити неког живо, оштро пребацивати, неком одсутном говорити као присутном.

апотека (г.), трговина лековима.

апотеоза (г.), обожавање, стављање људи у ред богова, преображавање.

а. praet.,ани претерити, (anni praeteriti), прошле године (лане).

апрехендирати (л.), појмити, схватити, бити свестан, плашити се.

a prima vista (л.), по виђењу (у трговини).

aprimento di concorso (ит.), отварање стечаја.

апробација (л.), одобрење, пријем, примање званично, званично припуштање.

апробирати (л.), по извршеном прегледу одобрити, примити.

апровизација (л.), снабдевање са животним намирницама.

апроксимација (л.), приближавање, приближење.

апропријација (л.), присвајање.

апрофондирати (л.), темељно претражити.

апсент (л.), **absens**) одсутан.

апсенција, одсуство, растројеност.

апсентизам (л.), живот у иностранству.

апсентирати (л.) удаљити се, уклонити се.

апсинт, ликер од вермута и аниса, пије се са водом, утиче штетно на нерве (као и сва алкохолна пића).

апсиса, апсида (г.), округлина, свод; полукружни засвођени отвор у зиду, прекретница у стази једне комете; лађа са стране (у цркви).

апсолвирати, (л. apsolvere), свршити, разрешити кога, ослободити.

апсолвиран, свршен (студент који заврши студије). — Код нас у погрешној употреби за студента, који је уписао потребан број семестара а није дипломирао.

апсолутизам (л.), неограничена владавина (власт једне личности); привржености апсолутној владавини.

апсолутист, присталица апсолутизма.

апсолуториум (л.), ослобођење; испит зрелости; матурска сведоџба.

апсолутни алкохол, чисти алкохол.

апсолуција, ослобођење од птужбе, опраштање грехова.

апсорбовати (л.), упити, прогутати.

апсорпција (л.), усисавање гасова и паре од стране чврстих и течних тела (без хемијског спајања).

апстенација (нов. лат.), одрицање наследства.

апстергенс (л.), средство за прочишћавање.

апстинирати (л.), уздржавати се (специјално: од пића алкохолног).

апстиненти, трезвењаци (који се уздржавају од алкохола), Хришћански секташи из 3. столећа, који нису јели меса ни ступали у брак.

апстиненција (л.), уздржавање; уздржавање од алкохолних пића; уздржавање од једења меса (пост у католичкој цркви).

апстраховати (л. abs-trahere), у мислима издвојити, одузети.

апстракта (л. Abstrakta), мисао, голи појам.

апстракција (л.), образовање појмова, издвајање појмова, радња духа којом се одвајају извесне особине од материје на којој се налазе; уопштавање, испуштање извесних знакова.

апсумција (л.), потрошња, употреба.

апсурдан (л.), бесмислен; што се противи признатим истинама; смешно.

апсурдност (л.), бесмислица.

апсцес (л.), оток, чир, издвајање, уклањање.

апсциса (л.), део линије апсцисе, који лежи између почетне тачке и једне ординате.

aquit (ф.), потврда исплате; **„pour aquit“**, ставља се на меницама обично као ознака да је плаћена.

ар, мера за мерење површина у износу од 100 м².

ара (л.), олтар; **(pro aris et focis)**, за цркву и дом.

арабеске (ит.), украси цвећа, лишће, арапске фигуре. Арабљаннма религија забрањује сликање људи и животиња, те они сликају лишће и цвеће.

Арабљанин, становник азијског полуострва Арабије.

Арабљанин, становник Арабије (Арап); онај који на коњу блуди, бедуин.

арак (арабљ,), једна јака ракија, направљена од пиринџа, шећера или сока кокосових ораха.

арамија (тур.), види: харамија.

аранжирати (ф.), уредити, средити, наместити, удесити, изложити.

аранжман (ф.), уређење, сређивање, излагање, поравнање, намирење.

арапске цифре, наши бројеви од један до десет: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

араф, у мухамеданској религији чистилиште.

арахниде (г.), племе паука.

араци (ит.), једна врста ћилима рађених у вароши Арасу, у Нидерландији.

арбор (л.), дрво.

арбња (тур.), види: харбија.

арбитер (л.) судија, пресу-

ђивач, онај који има да пресуди између завађених.

арбитража (ф.) пресуђивање, пресуда изабраног суда; рачунање добити при промени новца и вредносних хартија, сравњивање меничних курсева и избор најпробитачнијих, искоришћење курсних разлика појединих берза.

арбитриум (л.), пресуда, одлука, мишљење.

Аргенторатум, ст. латинско име за град Стразбург.

аргентум (л.), **аржан** (ф.) сребро; **(codex argenteus)** сребрни кодекс, превод Св. Писма на готски језик.

арго (л.) шатровачки, лоповски језик.

Аргонаути (г.). први грчки лађари, који су пратили Јазона на пут у Колхиду да узме златно руно.

аргумент, доказ, доказно средство, излагање садржине.

аргументација (л.), закључивање, извођење закључка, доказивање.

аргументирати (л.), закључивати, доказивати, изводити, закључак.

Аргус, стооко чудовиште, које чува Зевсову љубавницу **Ио'**, претворену у краву; љубоморни чувар.

арена (л.), песак пешчана раван, место борбе у циркусу старих Римљана.

аренда, закуп (добара), закупни уговор.

арендатор (ст. л.) закупац.

ареометар (г.), справа за мерење специфичне тежине течности.

Ареопаг (г.) најславнији и најстарији суд у старој Атини, држао своје седнице на тргу бога Ареса (Марса); скуп часних, непристрасних судија.

арест (л. н.), затвор, апсана, тамница.

арзис (г.), дизање, наглашени део такта.

Арманда, кћи Миноса и Крете, која је помоћу конца помогла Тезеју да нађе пут из лавиринта.

Арианизам, учење Арија у IV. столећу, које учи да Христос није Бог.

Ариел, заштитник невиности, дух ваздуха; дух водени; име Јерусалима.

ариер (ф.), позади; **(ариергарда**, заштитница код војске).

арија (ит.), начин певања, мелодија; песмица.

аријски језици, сви језици индо-европског стабла.

Аристарх, славни старогрч и граматичар и критичар Хомера и Пиндара; строги критичар.

аристократија (г.), влада избраних; племство, племство п крви.

аритметика (г.), наука о бројевима.

аритмија (г.), недостатак равномерности; неправилност пулса.

аркада, аркаде (л.), свод у луковима; засвођени ходници.

Аркадија, планински крај у Морејн, настањен пастирима; песничка друштва у разним евр. народима.

аркан (тат.), уже од коњске длаке за хватање животиња.

аркана (л.), тајна, тајно средство.

Арктик (енгл.), Северно Ледено Море.

арлекин (ит.), увесељач, комедијаш, весела улога у позоришним играма.

арма (л.), оружје; **(ad arma!** на оружје!; **inter arma silent leges**, под оружјем ћуте закони)

армада, ратна флота; флота. Филипа II, шпанског упућена у

борбу 1588. против Јелисавете Енглеске.

арматер (ф.), наоружана трговачка лађа.

арматура, (ф.), ратна спрема, оружање; припремање.

армирање, наоружање, опрема, оклопљивање.

армирати (л.), наоружати, снабдети, опремити, појачати.

арника (н. л.), једна лековита биљка.

арома (г.), мирис, угодан мирис.

Арон, јеврејско име, значи **„осветљиви“**, најстарији брат Мојсијев.

арондисман (ф.), заокругљење; спајање; срез, округ.

аросирати, доплатити на акције; предузети повишење номиналне вредности уз истовремено смањење каматне стопе.

арпацик (тур.), ситне главице црног лука за сејање.

арсеник, арсен, једна врста отрова.

артерија, крвна жила, пулс.

артерски бунари, бунари добивени бушењем земље.

артизан (ф.), занатлија.

артикулација, г[illegible]ањање, чланьање; образовање гласова, јасан изговор појединих гласова.

артикл (л.), члан, чланак, део, став, одломак; роба.

артикулисати, рашчлањавати; речи и слогове, јасно изговарати.

артист (ф.), уметник.

Артур, Артус, стари енглески краљ из 6. столећа, оснивач славног „округлог стола“.

архаизам (г[illegible] старела реч или израз.

археолог (г.), истраживач, зналац старина.

археологија (г.), наука о старинама, старим споменицима

археоптерикс (г.), једна преисторијска птица.

архив (л.), збирка докумената, место где се чувају списи.

архивар, чувар списа, докумената.

архигонија (г.), женски органи у папрати.

архиђакон, први помагач, у Енглеској заступник владике.

архиепископ, први епископ, владика; првосвештеник.

архијереј, први владика ист. прав. цркве.

архимандрит (г.), старешина манастира.

архипелаг (г.), море с острвима.

архитект, грађевинар, неимар, предузимач.

архитектура, (г.), грађевинарство, вештина подизања зграда.

архитип (г.), први узор, праслика; оригинал.

Архонт (г.), вођа, представник; у старој Атини прво и највише звање после укидања краљевине.

аршин (тур.), мера за дужину од 0,711 м.

a salvo (л.), неоштећен.

асамблe (ф.), скупштина, скуп, велико, отмено друштво.

а санирати (л.), оздравити, помоћи до оздрављења; направити здравим.

асафија (г.), нејасност, слаб, потмули глас, говор.

асексуалан (г.-л.), бесполни, без пола.

асекурант (ит.), осигуривач.

асекурат (ит.), осигураник.

асекурирати (с. л.), осигурати.

асептичан (г.), оно што не подлежи трулењу, неиструлив.

асерват (л.), чуван предмет.

асерторичан (г.), потврдни.

асесор (л.), судија, члан суда или управне власти са положеним другим правничким испитом.

асигнат (л,), човек на чије име упутница гласи.

асигнирати (л.), упутити, дати писмену упутницу за наплату.

асимилација (л.), прилагођавање; упијање, претварање у храну.

асимиловати (л.), прилагодити, претворити у храну.

асиндет (г.), испуштање веза (речи), (н.пр. дођох, видех, победих).

асириологија, наука о језику и култури ст. Асираца.

асистент (л.), помагач, помоћник, помоћни чиновник.

асистирати (л.), бити у помоћи, помагати у служби.

аскеза (г.), испаштање, вежбање у врлинама, испосништво.

аскет (г.), испосник.

аскетизам (г.), испосништво живот у испаштању и одрицању.

Асмоди, зао дух, демон; рушилац брачне слоге.

асонанца (л.), подударање самогласника у једном стиху.

асоцијација (л.), веза, удружење, братство.

асоцирати (л.), удружити се спојити се, повезати се (за рад).

Аспазија (г.), лепа и духовита Атињанка, пријатељица Периклова.

аспирант (л.), утакмичар, кандидат; очекивалац.

аспиратор, усисавач ваздуха, справа усисавач за стварање ваздушне струје.

аспирација, предах; сисање, исисавање; тежња (за чим).

аспирин (у мед.), средство за утишавање ватре, зубобоље, реуме, назеба и т.д.

аспирирати, дунути, одахнути; **тежити (за чим),** отимати се (за што); изговорити с предахом, усисавати.

a. St. alten Stils (н.), по старом календару.

астазија (г.), немир, несталност, превртање болесника.

Астарта, богиња љубави, а код Финичана звезда Венера.

астенија (г.), немоћ, слабост.

астероид (г.), звездица, мала планета невидљива за голо око.

астма (г.), гушење у дисању; ускогрудост.

астрални, звездан, духовни **астрално тело,** тело у коме се духови појављују.

астрахан, плиш са сјајном коврџљавом површином.

Астреа, богиња Правде.

астролог (г.), звездочатац, зналац у звездама.

астрологија (г.), читање, тумачење по звездама.

астроном (г.), истраживач звезда, зналац звезда.

астрономија (г.), наука о звездама.

асумција (л.), прихватање, пријем, примање душе на небу.

асфалт (г.), тврдо збијен креч и цемент.

асфодел (г.), једна врста лукастих биљака, сличних крину, саде се по гробовима.

асцензија (л.), пењање, „успеније", пут на небо.

атавизам, преношење телесних и душевних особина наслеђем на унуке и праунуке.

атак (ф.), непријатељски напад, јуриш коњице.

атакирати (ф.), напасти, јурнути, одјездити.

атансјон, (ф.), пази!

аташе (ф.), помагач чиновник при посланству.

аташирати (ф.), прикључити, придодати, прикључити се; навићи се на нешто.

атеизам (г.), безбожништво, неверовање у Бога.

атеист (г.), безбожник,

атеље (ф.), радионица (уметника, сликара, вајара и др.)

a tempo (л.,) у исто време; у право време

Атена, богиња мудрости код старих Грка.

Атенеум, школа за више образовање у Риму; учено друштво; часопис романтичара немачких, уредник Шлегел.

атентат (л.,) напад, насиље, покушај убиства, покушани напад на живот, част или имовину другог.

атентатор, извршилац атентата, нападач.

атенцион (л., пажња, примећивање.

атест (г.), потврда, оверавање, сведоџба.

атестат (л.), писмена потврда, сведоџба.

атестирати (л. , оверити, посведочиси.

Атила, хумски краљ, кратак коњички огртач.

Атлантида, једна измишљена острвска земља у Атланском Океану.

Атлантик (енгл., Атлански Океан.

Атлас (г.), џин који на плећима држи земљу; високи брег у Африци на Атлант. Океану; збирка географских карата; једна свилена тканина.

атлет (г.,) борац при јавним утакмицама, рвач, џин.

атмосфера (г.) ваздушни омот око земље, најближа околина једног човека.

атом (г.), најмањи делић.

Атомизам, Атнгомистика, наука која учи да су сва тела састављена из атома.

Атол, прстенастог облика корално острво, које собом ватвара огромну дубину морску у средини.

a tout prix (ф.,) по сваку цену.

атрактиван, привлачан.

атракција (л.,) привлачност, привлачна снага; личност или ствар која привлачи.

атрибут (л.,) особина, знак, припадност; додатак подмету.

атрибуција (л.), придавање, опуномоћење.

Атриди, Атрејеви синови Агамемнон и Менелај.

атрофија (г.), мршављење, сушење.

Au, аурум (Aurum, хемијски знак), злато.

Аугије легендарни грчки краљ, који је имао велике штале, те му је тек Херкул ишчистио.

аугит (г.), минерал (спада у групу силиката).

аугментирати (лат.), повећати.

аугмент, повећање, умножење.

аугментација, повећање, појачање.

аугментатив, реч са појачаним значењем, насупрот деминутиву (н. пр. кућа, кућетина кућица.

аугур (л.). врач, пророк који прориче по лету и крику птица, свештеник у старом Риму.

аугурисати, прорицати.

Август (лат.), узвишени, достојни, почасно име римских императора; име осмог месеца у години.

Августинер, калуђер реда св. Августина.

„глупи Август“ смешна улога кловна у циркусу.

Augustana confessio (лат.), аугзбуршко признање јеванђеља, из год. 1530.

аудација (л.), смелост, храброст.

audiatur et altera pars (л.), нека се чује и друга (супротна) страна.

аудијенција (л.), приступ, пријем, разговор, седница и расправа судска.

аудитор (л.), судски иследник код војске; судски официр који се бави ислеђивањем.

аудиторија (л.). учионица, слушаоница, присутна публика при предавању.

au contraire (ф.), (о контрер) на против.

ауксилијарне трупе, помоћне трупе.

ауксилијарни конто, помоћне трговачке књиге.

ауксилиарно (л.), помоћно, помажуће.

аукција (л.), пењање, дизање; продавање на добош.

аула (л.), предворје; велика дворана на универзитетима.

аулет (г.), свирач на флаути.

au porteur (ф. о портер), на доносиоца, доносиоцу.

ауранција (л.), поморанца.

аура (л.), ветар, ваздух.

аура виталис (л.), животна снага.

Аурелије и Аурелија (л.), мушко и женско име.

ауреус (л.), златан.

ауреола, златан круг, светлост, сјајан круг око главе светаца.

аурикула (л.), увенце.

аурикуларно, оно што се тиче ушију.

аурископ (л.-г.), справа за прегледање ушију.

аурист (варв. л.), ушни лекар.

Аурора (г.), зора; богиња јутра; једна врста лептира.

аурум (л.), злато.

a. u. s. actum ut supra (л.), како је горе наведено.

аускултација (л.), ослушкивање, слушање шумова у плућима.

аускултовати (л.), ослушкивати (у медицини при прегледу).

a uso (ит.), по обичају.

ауспиција (л.), предсказивање по птичјем лету; врховна управа и надзор, заштита анеког вишег.

Аустралија (л.), пети континент (део света); јужна земља.

аустроманција (г.), прорицање из ветрова.

aut-aut (л.), или-или.

аутаркија, издржавање једне земље или **провинције** колоније својим средствима, без страног увоза.

аутадија, самодопадање.

аутархија (г.), самовлада.

аутентичност (г.), исправност, веродостојност (какве писмене исправе).

аутентичан, прави, веродостојан.

ауто, види **аутомобил.**

аутобиографија (г.), саможивотопис (опис сопственог живота).

аутобиограф, писац једне аутобиографије.

ауто-гаража, стаја (шупа) за смештај аутомобила.

аутограф (г.), справа за копирање.

аутографа (г.). својеручно писање.

аутографски, својеручно.

ауто-да-фе (шп.), (акт вере); јавно спаљивање вештица и јеретика осуђених од инквизиције.

аутодидакт (г.), самоук.

аутодидаксија (г.), самоуштво.

аутокефалност (г.), (буквално: својеглавост), **самосталност** (цркве);

аутокефални, самосталан.

аутократизам (г.), неограничена владавина.

аутократски (г.), неограничен.

аутократија (г.), самовлада; апсолутна владавина.

аутокритика, самокритика, просуђивање сопствених списа.

аутомат (г.), самопокретан апарат,

аутомат за издавање жељезничких карата или за куповину робе (чоколаде, бонбоне и др.).

аутоматизам (г.), наука о самокретању.

аутоматски покрети, покрети који не зависе од човечје воље (кретање крви у човеку).

аутомахија (г.), противречност са самим собом.

аутомобил (г.), кола која се сама крећу помоћу бензина или електрицитета.

аутомобилист, онај ко управља аутомобилом.

аутономан (г.), самосталан, независан.

аутономија (г.), самоуправа, самосталност, самоодређење, слобода воље.

аутопатија (г.), сопствено осећање, самоискуство.

аутопластика (г,), самообразовање, надокнађивање једног дела тела изгубљеног од другог дела тела (кад би се нпр. нос закрпио кожом са чела).

аутопрагија (г.), слободно самоопредељење, поступање по сопственом нагону.

аутопрозопијски (г.), лично, у сопственој личности.

аутопсија (г.), поглед; преглед мртваца.

аутопт (г.), очевидац.

аутор (л.), писац. творац.

аутор, ауторизовати види **аутор.**

ауторизација (л.), опуномоћење, овлашћење.

ауторизован, опуномоћен.

ауторитативан, угледан, виђен, моћан, знатан.

ауторитет (л.), углед, достојанство, моћ, власт; признат стручњак.

аутосомнамбулизам (г.-л.), само од себе настало. **месечарство** (магнетичан сан),

аутосугестија (г.-л.), самоубеђење, самоутицање, убеђење самог себе, утицање на самог себе.

аутотеизам (г.), самообожавање.

аутотелија (г.), независност, самосталност.

аутотерапија (г.), самолечење помоћу природе.

аутотип (г.), оригинални отисак, први отисак.

аутотипија (г.), поступак при умножавању слика, клише за умножавање слика.

аутофизиотерапија (г.), самолечење природним силама.

антофилија, самољубље.

аутофонија (грч.), самоубиство.

аутохирија (г.), самоубиство.

аутохтони (г.), урођени, урођеник, прастановник једне земље.

аутумални (л.), јесењи.

au tait(ф) о. фе,), обавештен, упућен, посвећен.

a. f., ани футури, (anni futuri) идуће године.

афабулација (нов. лат.) морал или наравоучениje у басни.

афагија (г.), немоћ да се једе и гута.

афазија (г.), немоћ да се говори, занемелост; болест при којој се извесне речи забораве.

афанато (л.), музички израз: болно.

афанија (лат.), брбљање; непотребне ствари.

афект (л.), душевно узбуђење, покрет, страст.

афекциониран (нов. лат. с нем. наставком), наклоњен, благонаклон.

афектирати, претварати се, изигравати нешто, пренемагати се, понашати се,.

афектација, извештаченост.

афекциона вредност, вредност једног предмета за једног љубитеља (нпр. вредност старина за љубитеља старина, и ако за другог могу оне и без вредности бити).

афера (ф.), посао, трговина, свађа, догађај, случај.

афилација (л.), усиновљење, примање у један ред.

афилиација (л.), примање, придружење,, припајање.

афилирана друштва, друштва с једнаком сврхом спојена централом у органску целину.

афилиирати (л.), примити, придружити, подсвојити.

афингирати (л.), измислити, лажно приписати или прикачити.

афинитет (л.), сродност. средство, хемијска сродност, хемијска привлачност.

арфимативан (л.), потврдан

афирмација (л.), потврда.

афирмовати (л.), потврдити, оснажити.

афит (ф.), види **лафет.**

афицирати (л.), учинити утисак, узбудити, покренути, дражити, спопасти.

афишираши (ф.), искачити, залепити објаву, објавити нешто.

афиш, објава, плакат.

афлогистичан (г.), без пламена горећи.

a fonds perdu (ф.), неуплативо; одричући се права на положену главницу.

афоризми (г.), кратка невезана правила из једне науке, оуке,

a forfait (ф. а форфе), у целости, ћутуре, све заједно.

Афродита (г.), рођена из морске пене, богиња лепоте и љубави код старих Грка.

афровина (г.), неразумност, безумност, лудило.

афронтерија (ф.), бестидност, дрско ругање.

афузија (н. л.), доливање, додавање.

Ахајац (г.), г. Achaioi), старогрчко племе, првобитно у и Тесалији, доцније раширено у целој Грчкој, код Омира име за све Грке.

ахаристиа (г.), незахвалност.

Ахасвер (јевр.), име мушко, значи кнез. **Вечити Јуда** (по легенди из св. Писма).

ахат (г. achates) једна врста минерала кварца која се употребљава за наките.

Ахатес, грчко име пријатеља и верног друга Енејиног.

Ахерон, легендарна река жалости у доњем свету.

Ахил (Ахилес, (г.), Achilleus) главни јунак грчки у тројанском рату.

Ахилова пета (по бајци једино место у Ахила, где је могао бити рањен) слаба страна човекова.

ахлис (г. achlus), магла, тама.

ахолија (г. cholos, жуч и а, не), недостатак жучи.

Ахрон (г. àchrovi), бледи. безбојни људи.

ахромотизам (г.), уништење боја дејством супротних (боја).

ахроничан (г.), безвремен, ван времена.

ацербација (н. ц.), погоршање, огорчење.

ацервација (л.), гомилање, нагомилавање.

ацетилен, безбојан, експлозиван гас, састоји се из угљоводоника и добија се кад се калциум карбид прелије водом.

ацетиленска лампа, лампа с ацетиленом,

ацетилна киселина, сирћетна киселина.

ацефалан (г.), без главе, без почетка.

ацефали, акефали (г.), безглави, неспособни, изроди.

ацидација (л.), киселење, претварање у киселину.

ацевија (грчки), лечење.

Ацтеци, једно америчко племе које је у доба Кортеца основало мексиканску државу.

ачидент (итал. accidénte), случај, несрећа.

ашик, (тур.), љубав.

ашчилук, (тур.), кување.

ашарнирати (ф.), огорчити неког, ражестити.

Б

Б, (В), б, друго слово латинске и ћирилске азбуке **В. Е.** bene est (л.), добро је: bene misceatur (л.), на рецепту добро мешати.

Bco. Banko; Btto, бруто, **B.,** бор, **Ba.,** баријум.

Be, берилијум, **Bi.** бизмут; **Br,** бром

Баал (јевр.), незнабожачки Бог код Феничана и Кананићана, једно време и код Јевреја, Бог сунца.

Баалтис; богиња плодности и рођења (код Кананићана).

Баб (араб.), капија, мореуз,

Бабел Мандеб, капија суза. мореуз између Арабије и Африке.

баба (перс. т.), отац.

Бабилон, Вовилон.

Бабилонија, Вавилонија.

Бав, Бавијус (л.), име двојице рђавих пес ика и критичара у Риму за време Хорација оличење рђавих песника и критичара.

Баварија (л.), Баварска, огромни гвоздени стуб у Минхену пред „двораном славе".

бавош (ф.), рђав отисак бакрорези.

багаж (ф.), пртљаг, пакет; комора, руља, гомила.

багана (тур.), јагњећа кожица.

багатела (ит.), маленкост. ситнице. ситнурија.

багателисати, потцењивити.

багер (хол.). лађа за чишћење речног корита.

багеровати (хол.). чистити речно корито, вадити муљ.

баглама (тур.), гвожђе, што држи врата за довратн к; тамбурица од три жице

бадава (тур.), бадихова, заман, узалуд.

бадам (перс.), бадем.

Бадед. на десној обали Рајне, република; шумарство, земљорадња, виноградарство, индустрија текстилна, дрвета шећера и дувана

база (г.), лужина (цеђ) гради са киселином с ; основа.

базал, на подлози, што се тиче подлоге, њој припадајући.

базалт, један минерал састављен из аугита, фелдспата и гвожђа; појављује се у облику стубова.

базане (г.), обојена и учињена овчија или телећа кожа за књиговезачке послове.

базар (перс.), трг (на Истоку) или пространа покривева улица у којој се налазе трговине.

Базедовљева болест, (по Д-р Базедову, који је утврдио 1840 год.). састоји се из убрзаног ударања срца, болова гуше, испадању стакластих о-

чију. — Свршава се најчешће смрћу.

базелогија (г.), наука о основима тела; наука о основима у опште.

базилика (г.), краљевска дворана; код старих Грка судска дворана; код Римљана дугуљаста четвртаста зграда са два ходника између стубова, служила за суд и берзу, од Константина Великог црквица на гробу мученика; саборна црква.

базилике (г.), законик за грчко царство цара Василија Великог, издан 887 год.

базилиск (г.), легендарни краљевски змај, који је убијао погледом (василиск).

базирати (г.), основати, темељити, положити темељ, подупирати.

базис, база (г.), основа подлога, темељ

бајман (ф.), темељ, подлога,

баир (тур.), обала, брег.

бајадера (ф.), индијска играчица и певачица; јавна женска

бајат (тур.). (н. пр. хлеб, месо) устојан, не свеж.

бајацо (ит.), шаљивац, шаљива личност у напуљским комедијама, пајац

Бајкал, велико језеро у Русији.

бајонет (ф.), оштар, шиљат нож који се ставља на пушку, пронађен 1640 год. у Бајони.

барјак (т.), барјак, застава.

Бајрам (тур.). Велики Бајрам тродневни муслимански празник на крају великог поста — **Курбан Бајрам** (четири дана траје) долази 70 дана после горњег.

бајцовати (н.), метати у саламуру.

бакал (тур.), сеоски трговац што продаје нарочито колонијалну робу.

бакалауреус (л.) научник који је добио најнижи академски степен (бакалауреат).

бакара (ф.), једна француска игра картама.

баке, боје (хол.), буре или парче дрвета у води као знак лађама куда могу пливати.

баклава (тур.) нека врста пите.

баксуз (тур.), несрећан човек.

бактерија (л.), ситне животињице, проузроковачи болести.

бактереологија, проучавање ситних, заразних животињица и гљива у људском организму

бакшиш (тур.). напојница, дар

бал (ф.), игранка, **бал са маскама.**

бала (ф.), дењак; завежљај, омот.

балабан (тур.), назеб, кихавица.

балада (ф.), песма лирскоепска, тужне садржине.

балалајка (р.), једна врста цитре са две жице.

балам, склониште, коначиште

баланс (ф.), равнотежа; лебдење, колебање.

балансирати, држати равнотежу; бити неодлучан, колебати се.

баласт, товар, терет (лађин) песак, шљунак; досада.

балдахин (ит.). покретно небо, наслон над престолом или постељом.

Балдур (норд.), син Одина и Фриге, бог светлости, северначки Аполон

балдовер (јевр.), варалица, шатровац.

балерина (ит.), уметница у игрању, играчица уметница.

балет (ит.), уметничко играње, (плесање), при коме се немим покретима изражавају осећања, страсти.

балзам (л.), миомир, мирисни сок из биљака.

балзамовати, тело испунити неким мирисима те га заштитити од трулења.

балија (тур). погрдан назив за Турчина.

балист (г.), бацач, топ; машине за бацање при опсађивању градова код старих Римљана.

балистика наука о бацању, наука о домашају зрна.

балкон (ф. ит.), истакнут део куће на стубовима или без ових, наслон, доксат.

балнеологија, наука о бањама (купатилима).

балнеум (л.), купатило.

балон (ф), округла лака лота напуњена за пењање; округао стаклени суд; округла лампа.

балота (ф), ћуле, лоптица.

балотажа (л.), гласање са куглицама,

балотирати (л), гласати, бирати помоћу куглица.

балта (тур.), секира.

Балтазар (Валтезар). (јевр.) мушко име, старешина војске.

Балтичко Море, Источно Море.

балугџија (тур.). рибар.

балук-пазар, (тур), рибља пијаца.

балустрада (ф.), ограда.

балчак (тур.), држак од мача.

бамбино (ит.), лутка; сисанче, сасвим мало дете; Христос представљен као повијено дете.

бамбус, бамбусова трска, у Индији једна врста трске висока до 20 м.

баналан (ф.), обичан, свакидањи, бљутав.

баналност, обично, свакидање, ништарија.

банане, један укусан, јако мирисан плод из Индије, обликом налик на краставце а укусом потсећа на дињу.

бангалов, стан официра у британској Индији.

банда (ит.), гомила, руља; гомила, група музиканата.

бандажа (ф), завој.

бандажирати (ф.), ставити завој (на какву рану).

бандажиста (ф.), спремач свих потребних ствари за завоје разних врста.

бандар, (тур.), врста риба.

бандеријум (л.) („барјак", „застава"), коњица.

бандериља (шп.), заставица на копљу.

бандерола (ф.), заставица на катарци; кита на труби; ветроказ; крстоплет; трака од хартија на цигаретама и цигарет-папиру, где се налази царински или порески печат.

бандит (ит.), разбојник, друмски разбојник.

бандура, један инструмент у Украјини сличан гитару са 8–24 жице.

банка (ит.), установа за новчани промет, давање зајма, давање и примање новца подинтерес, мењање новца и др., најстарија банка је оннована у Млецима 1157. год.

банкет (ф.), гозба, гозба у почаст некому.

банкар, сопственик банке, мењач, банкар.

банкнота, новчаница, папирни новац.

банко-конто, књига коју трговац води ради обрачунавања са банком.

банкрот (ит.), скршена банка, слом банке, слом, немогућност плаћања.

банкротирати, обуставити плаћања.

бањо (ф.), тавница за робове у Цариграду; у Француској и Италији боравиште злочинаца, који су осуђени на галије.

бањолет (ф.), вео, вез за жене који им скрива лице само у пола.

баобаб, огромно дебело дрво с освежавајућим плодом, расте у Африци; мајмунско хлебно дрво.

баптизам (г.), крштење гњурањем у воду или прскањем истом.

баптизирати (г.), крстити.

Баптист, мушко име, крститељ.

Баптисти, хришћанска секта чије су се присталице као одрасли крштавали.

бар (енгл.), бифе, крчма с алкохолним пићима, назива се и **амерички бар.**

барабар (тур.), упоредо, напоредо.

барака (ф.), пољска, логорска кућа, колиба.

барат, берат (т.), овлашћење султаново којим је он дозвољавао патријарху и владикама да врше своју дужност, и потврђивао вазалне кнежеве.

барат (ф.), трговина робом. ромена робе.

баратати (тур.), дружити се

барба (л.), брада.

барбар (г.), туђин, странац, груб дивљи човек.

Барбароса (л.), црвенбрада, надимак цара Фридрика I.

бард, барди (енгл.), певач и песник старих Гала.

бардак (араб.), земљани крчаг за воду.

барељеф (ф.), испупчен вајарски рад на равној основи.

барет (ф.), капа, угласта или округла свештеничка или судијска капа (на западу) без штита.

баријера (ф.), заграда; ђерам; растојање при двобоју.

барикада (ф.), ров, опкоп на улици.

барикадирати, затворити, ушанчити.

барил (ф.), буренце; стара тосканска мера за вино (–45,584 л.)

бариметрија (г.), мерење ваздушне тежине.

баритон (ит.), дубоки тенор, или виши бас.

баритонист, певач који пева високи бас (баритон).

баритолон, једна реч чији је последњи слог ненаглашен.

бариум (л.), један хемијски елемент, пронађен 1808 г. од Дави-а.

барицентар (г.-л.), тежиште.

барка (ф.), чамац, чун, мала лађа за превоз путника и ствари.

баркарола (ит.), лађарска песмица млетачких веслара.

баркерола (ит.), лађица за шетњу без катарке.

барне, гимнастичка справа; сребрна, златна шипка.

барок (ф.), потиснут, косоокругао, удаљен од чистог, правог облика; редак; неукусан.

барокни стил, изрођавање, подивљавање ренесанског стила. у XVII. столећу.

барометар, справа за мерење ваздушног притиска.

барон (ф.), племић; поседник.

баронеса (ф.). баронова кћи.

бароница, баронова жена.

баронет (енгл.), племићска титула између барона и ритера.

баронија (л.). земља, посед једног барона.

бароскоп (г.), справа за мерење ваздушне тежине.

Бартоломејска ноћ, ноћ од 24. августа 1572. год. када су у Паризу побијени протестанти.

барут (тур.), пушчани прах.

баршун (мађ.), кадифа.

бас (ит.), ниско, дубоко, најдубљи (најнижи) мушки глас.

басамак (тур.) степенице.

басен (ф.), корито, језерце; у вртовима обично око водоскока место где се вода скупља; буре; котлина; увала.

басета (ит.), коцкање; једна игра с картама.

басето (ит.), тенор дубоки, баритон.

басист (ит.), певач басом.

Баски (мн.), становници западних Пиринеја, потомци праста овника Пиринејског Полуострва — Иберци.

басма (тур.), платно; кутија за барут; песма бајалица.

баста (ит.). доста је; доста о том.

бастард (ит.), ванбрачно дете; полутан, што настаје мешавином (укрштавањем) врста нпр. мазга; нека тканина.

Бастија, Бастиља (ф.), тврђава, тамница, утврђен замак; Париска тврђава а затворенике, сагрђена у XIV. ст. а разорена 178[9]. год.

бастион (ф.), утврђење.

бастисати (тур.). покварити, погазити.

Батавија (л.). Холандија, Нидерландија; име престонице на Јави; полусвилена тканина са Јаве.

батај (ф.), битка, бој.

батал (тур.), покварено, развраћено, запуштено.

баталити (тур.), оставити, манути, напустити.

батаљон (ф.), $^1/_3$ или $^1/_4$ пешадијског пука.

батате (мн.), нска врста кромпира у Западној и Источној Индији, Африци и Јужној Европи.

батерија (ф.), 6—8 топова са послугом (војницима), спој лајденских боца, (или ланаца) за производње електрицитета (галваеска батерија); артиљеријско (тобџијско) оделење.

батирати (ф.), противнику избити мач из руке.

батист, најфиније и најгушће ланено платно.

батист муселин, памучни батист.

батли (тур.). срећан.

бато (ф.), мала речна лађа, велики чамац.

батометар (г.), справа за мерење морске дубине.

батон (ф.), штап, палица; маршалска палица.

батос (г.), дубоко узвишено, у новије време: иско, просто, нискост у говору и писању.

батрати (г.), жабе, животиње сличне жабама.

Батрахомиомахија (г.), Бој жаба с мишевима грчке епске песме од Хомера).

батута (ит.), удар такта; удар против оштрице противникове; „Мртвачки скок".

бабушка (рус.), оче (у обичну говору), драги оче, свештеник.

баух-флек (нем.), потрбушина

Бауцида (г. види Филемон), оличење старице пријатне и живахне.

Бахама острва у Сев. Америци, посед Енглеске; 11400 км^2 и 56 00) ст. (извоз: памук, банани, морска со, сунђер. корали).

Баханалије, светковине посвећене Богу Баху; пијанке; разузданост.

бахмати, подолски коњи са дугом гривом и тврдим копитама.

Бахус (л.), Бог вина, син Јупитера и Семене, зове се Дионизос.

бацили (л.), мале животиње (невидљиве голом оку) које преносе и изазивају разне болести.

баџа (тур.), рупа на крову, куда излази дим; димњак, комин.

баџак (тур.), нога.

баши (т.), први, поглавар, старешина, јаничар.

башибозук (т.). нередовне турске групе, скупљају се врбовањем; добровољци.

башка (т.). за себе, одељено.

башлик (т.-татарски) капуљача.

Башкири, једно татарско племе у Русији.

башча (тур.), врт, шљивик.

Беата, женско име, срећна бажена.

беата меморије (л.) блажене успомене.

Беатрича, женско име, она која усрећује.

беатус (л.), срећан, блажен.

беби (енгл.) мало дете.

бег (т.), господин, ,војвода.

бегенисати (т.), волети, имати радо.

беглер-бег, Господар господара; управник једне провинције; паша са три туга (коњска репа).

беглук (тур.), робија; царска благајна.

бегонија, једна биљна врста.

Бедекер, помоћна ручна књига за путнике, да се боље и лакше снађу у којем страном и великом месту или држави.

бедем (тур.), зид на тврђави.

Бедлемит, лудак, умно оболели из енглеске болнице Бедлем (основане у Лондону 1547. год.).

Бедуини (мн.), Арабљани који блуде на коњима.

беж (ф.), природно обојен; природно обојена тканина

беи (тур.), топло.

безистан (тур.), место и зграда, где се продаје платно, пијаца, трг, базар.

бej-бег (т.), господар, државник, титула извесних турских чиновника, титула туниског господара.

бек (ф.), кљун, цев; гасна цев.

Бела, женско име, Лепа.

беладона (ит.), једна отровна биљка са звонастим цветовима прљаво-црвене боје и са плодом сјајно-црних јагода — буника.

белај (тур.), зло. беда, несрећа.

Белалијанс (ф.), леп савез; име једне слике са бојишта Ватерло.

беланда (ит.), једна врста нордијских равних једрилица.

Белведере (ит.), леп изглед; кула за осматрање; у ватиканском двору крило у којем су уметничка збирка и папина књижница.

белегија (тур.), гладилица.

белемнит (г.), стрелица. окамењени остаци преисторијске сепије.

Белен, Бог старих Келта.

Белерофон, Белерофонтес, по легенди син Глаукова, због убиства брата побегао са Коринта у Аргос краљу Проиту, који га доцније шаље краљу Јобипу са писменом препоруком да га овај убије чим приспе. Белерофон победи Химеру, на Пегазу се вине до богова, али за казну због охолости буде бачен, те погине.

белетаж (ф.), први спрат, низ соба у згради над приземљем.

белетрист (ф.) забавни писац, леп дух.

белетристика (ф.), забавна, лепа књижевност.

Белзебуб, првобитно Бог Феничана, затим код Јевреја демон, врховни ђаво, господар над злим духовима.

Белиал, првобитно Бог Феничана, затим код Јевреја ђаво, кнез пакла.

belissimo (ит.), веома лепо.

бело, бела (ит.). леп, умиљат.

Белона л.), богиња рата, сестра Марсова.

Белт (сканд.), мореуз (мали и велики Белт).

белћим (тур.) јамачно, вероватно, може бити.

белум (л.) рат, bellum omnium contra omnes, рат свих против свега.

Белуџистан, у енглеском поседу у Индији. Занимање: сточарство и земљорадња.

бен (јевр.), син, н.пр, **Бенавид**, син Давидов.

бена (тур.), будала. лудак.

бенарес, индијска сребрнаста тканина из вароши Бенареса.

Бенвенуто (ит.), мушко име, добро дошао.

Бенгал, покрајина на северу Предње Индије; полусвилена шарена тканина.

бенгалска ватра, индијска бела или шарена ватра.

бенћелук (тур.), трава која се меће у вино или у ракију да се човек опије и да заспи као мртав.

бене (л.), добро, (bene est, добро је.)

беневоленција (л.), наклоност.

Бенедикт (л.), мушко име, благословен.

Бенедиктинер, чувени ликер једног бенедиктинског манастира у Француској.

Бенедиктинци, калуђери из реда Св. Бенедикта (ред основан 515. год. у Монте Казино), имали пуно заслуга за науку.

бенефактор (л.), добротвор, доброчинилац.

бенефиција (л.), доброчинство; повластица, добра корист.

бензин, бензол, лако запаљива течност, употребљава се за моторе, добија се из нафте и петролеума.

бензинмотор, мотор који се бензином ложи.

бензое, једна врста гумине смоле са бензоевог дрвета.

бењоар (ф.), купатило, купалиште.

берат (т.), писмо којим се постављају паше.

Берат, град у Албанији.

Бербери, једно арапљанско племе у северној Африци; најсевернији део Африке.

бергриз (енгл.) медвеђе сало.

Бердан-пушка, једна пушка названа по имену проналазачеву. Употребљавала се и у нашој војсци, под именом Берданке.

Береница (г.), име жене египћанског краља Птоломеја у 3. в. пре Христа, чувене са своје косе.

бержера (ф.), пастирка, наслоњача.

берза, новчаник; новчани трг; јавна трговачка кућа где се закључују разни трговачки послови.

Берзеркер, страшни ратник који без штита и оклопа у медвеђој кожи иде у бој са својих дванаест синова; ратници.

берзијанци, људи који играју на берзи.

берибери, тешка болест крви у северној Африци у вези с отицањем коже.

берил, драги камен из врсте смарагда, боје зелене као море, провидан.

беријет (тур.), срећа, напредак; летина.

Бернхард, мушко име;

Св. Бернхард, име планине: велики и мали св. Бернхард;

Бернардинац, калуђер из манастира св. Бернхарда;

бернхардински пас, обучен пас из манастира св. Бернхарда који спасава људе, које су сметови завејали.

берсаљери (ит.), ловачке трупе у италијанској војсци; основане 1836. год.

бес (ф.), падање, спуштање (цене државних хартија); шпекулација a la baisse значи правити трговачке планове на паду вредности државних хартија

Бесарабија, земља која сада припада Румунији.

Бесемерова метода, мет. да Швеђанина Бесемера из Лондона како да се уклони угљ из правог гвожђа удувавањем врелог ваздуха.

бестија (л.), дивља животиња, животиња.

бестијалност, грубо, сурово, дивљачко понашање.

Бетанија, (Витанија) место у Палестини.

бетежан, болестан.

Бетезда, (Витезда) град у Палестини; (где је и бања звана Витезда).

Бетлехем, (Витлејем) градић у Палестини, где се родио Исус Христос.

Бетовен, славни немачки музичар-композитор.

бетон (ф.), смеса од шљунка и цемента за грађење.

Бефана (ит.), једне црна вештица која се спушта кроз оџак те рђаву децу плаши, а доброј доноси поклоне.

бехар (тур.), цвет.

Бехемот (јевр.), име највеће земаљске животиње (нилски коњ).

бехика (г.), средство против кашљања.

бечка, ранија пољска мера за течност.

бешика (тур.), мехур; колевка.

бешли (т.), телесна страже великог везира; добровољци — коњаници.

бешлик, турски златни и сребрни новац од 1829 г.

бештек (н.), прибор за јело, хируршке справе.

биандрија (г.), двомуштво, удаја једне жене за два мужа.

биархија (г.), двоглед.

Библија (г.), Свето Писмо.

библиогнозија (г.), познавање књига.

библиограф (г.), зналац књига.

библиографија (г.), књишка знаност, наука о књигама, унутарње и спољње познавање описа књига, старих рукописа и друго.

библиологија (г.), наука о књижарству и књизи; наука о предању и значењу Св. Писма.

библиоманија (г.), страст за књигама, нарочито за ретким и скупим књигама.

библиотека (г.), књижница, збирка књига.

библиотекар (г.),књижничар, чувар књига.

библиофил (г.), љубитељ књига.

бивак (ф.), ноћивања на пољу без шатора и под оружјем.

биверс (енгл.), енглеска памучна тканина за зимска одела.

бига, запрега у двоје, двопрежна запрега.

бигамија (г.), двоженство, брак са две жене.

бигенеричан (г.), двополни.

бигот (ф.), лицемер.

биготан (ф.), лицемеран. привидно побожан.

биготизам (ф), претерана побожност; лицемерство.

бидуум (г.), време од два дана.

биеналан (л.), двогодишњи.

биениум (л.), време од две године.

бижу (ф.), накит, украс, драгоценост.

бижутерија (ф.), драгоцености, накит. украси.

биза (ф.), северо-источни ветар.

бизам, мошус, густ јако миришљав сок који се добија од животиње мошуса.

бизантинизам, (византинизам) поквареност, подличење, улагивање.

бизаран (ит.), чудан, чудесан; ћудљив, будаласт.

бизестил, што садржи један преступни дан (у преступне године).

бизон (г.), биво, назван тако по Бизонцима једном племену Тракије; афрички биво.

бикарбонат (л.), двојна угљеничка со.

биквадрат, четврти степен једне величине.

биквадратне једначине, једначине четвртог степена.

бикок (ф.), рђава мала тврђава, бедна варошица, гњездашце.

биконвекс (л.), с обе стране испупчено сочиво.

биконкаван (л.), издубљен с обе стране.

биланс (ф.), изравнање прихода и расхода при закључивању рачуна; изравнање добитка и губитка, салдирање.

билансирати, изравнати, изједначити; закључити.

билатеријалан (л.) двострани

бил (енгл.), законски предлог, законски нацрт, који се после три читања у оба Дома подноси Краљу; признаница, меница.

билет (ф.), писамце; признаница; цедуља; улазница; карта за вожњу.

билетарница. Благајна (место) за издавање карата.

билијар, игра лоптама на столу (пронађена у 1 . ст. у Француској)

билион, хиљаду хиљада милиона.

билис (л.), жуч;

билин, главни састојак жучи

билон (ф), злато и сребро од незнатне вредности; рђав ковани новац.

билонирати (ф.), рђавим и скоро безвредносним новцем водити трговину.

билтен (ф.); цедуља; дневни извештај (лекарски о стању здравља); ратни извештај.

биљур (тур.), дебело стакло, кристално стакло.

бимбаша, турски заповодник над хиљадом војника; пуковник.

биместер, време од два месеца.

биметализам (л.), двојни новчани систем, по коме злато и сребро имају сталну релативну вредност.

бина (нем.), позорница.

бинаран, дводелни, од два дела.

биндл (нем.), свежањ, замотуљак.

бинокл (ф.), двоглед.

бинокуларан (ф.), двоочан, удешен за два ока.

бином (л,), двочлани бројни израз (нпр. а + в).

бињак (т.), јахаћи коњ.

бињакташ (т.), камен с којег се узјаше на коња.

бињација (т.), вешт јахач.

бињиш (т.), скрлетни огртач.

биогенетичан (л.), што се односи на развиће живота.

биограф (г.), животописац; биоскоп.

биографија (г.),опис живота, животопис.

биологија (г.), наука о животним појавама, наука о животу.

биоскоп (г.), справа за извођење (приказивање) слика у кретању.

биотомија (г.), наука о одсецима живота, рашчлањивање живих животињских тела.

бипеди (г.), двоножне животиње, двоношци.

биплан (г.), летилица са два крила.

бир (мађ.), плата у храни или новцу.

бираго, једна врста лаких пољских мостова.

бирем (л.), лађа са два реда весала.

биро (ф.), писаћи сто; соба за рад, канцеларија; надлештво, власт.

биров (мађ.), кмет сеоски.

бирократ, чиновник крут и укочен, надмен и строг чиновник.

бирократски, званично, чиновнички, укочено, строго, цепидлачки.

Бирокрацијус, у шаљивом а и у погрдном смислу: свети Бирокрације, светац бирократизма.

бирта (нем.), крчма.

бирташ (мађ.). крчмар,

бнртија (мађ.), крчма.

бирцув (н.), крчма.

бис (л.), два пут, други пут, поново; (**бис дат кви цито дат**, двоструко даје ко одмах да).

бисексуалан (л.), двополан.

бисекција, половљење, дељење у двоје.

бисилабан (л.), двосложни.

бисквит (ф.), двопек, фини двопек.

бискуп, бишоф, епископ, владика.

биста (ит.), попрсје, статуа која представља главу и један део груди.

битевија (тур.), једноставно копље.

битеизам (л.-г.), двобоштво.

битумен, нафта, асфалт, петролеум.

бифе (ф.), крчма; сто са јелом и пићем; орман с посуђем; пивница.

бифстек (енгл.), парче говеђег меса.

бифуркација (л.), рачвање, цепање у две гране.

бицефалијум (л.-г.), двоглави; јако отечена глава.

бицикл (л.), велосипед, справа за вожњу, са два точка.

бичкија (тур). алат, нож, којим чизмари секу кожу.

блазиран (ф.), отупео, пресићен, преживео, неосетљив.

бламажа (ф.), грдња, оговарање.

бламирати (ф.), оговарати, грдити; исмевати.

бланк, бланко (ф.), чист, јасан, бео, светао, неисписан.

бланкет (ф.), пуномоћство; штампан пропис неиспуњен, лист.

бланко-кредит, отворен кредит који почива на личном поверењу.

бланко-меница, чиста, празна меница.

бланш-карт (ф. , дати неком к. б. значи дати му пуну власт.

бласфемија (г.), хуљење, богохуљење.

блек (енгл.), црн; црнина; таман, загасит.

блеквуд (енгл.), црно абоносово дрво са Мадагаскара.

бленорагија (г.), изливање (истицање) слузи (шлајма).

блесирати (ф.), ранити, повредити.

блесура (ф.), рана, повреда.

блеф (енгл.), заслепљивање, запрепашћивање, изненађивање, завођење дрским поступком, хвалисање.

блех (нем.), лим; тенећка.

блиндажа (ф.), покривање, затварање, оклопљавање.

блиндирати (н.), затворити, оклопити, покрити.

блјуштекино (енгл., „плава чарапа"), подругљиво име за учену жену која се бави писањем.

блок (ф.). клада, пањ, санта; гомила робе; блок (за писање, цртање).

блокада (ф.), опкољавање (једног града, лађе и др.), осигуравање, затварање.

блокирати, опколити, затворити, осигурати; затворити све приступе неком граду и опколити га; у билијару једну лопту другом гурнути у угао.

Блондина, плавуша, девојка са сјајном жућкастом косом.

блуза (ф.), горња кошуља, горњи део хаљине (за жене), блуза; кецеља; радничка кошуља, војнички копоран.

боа, једна од највећих змија у Африци и Источној Индији, змијаст женски оковратник пелц.

бобо, шаљивчина у шпанским позоришним комадима.

бовен (хол.), живео!

бог (с.-енгл.), рит, баровити предели у Ирској.

богаз (т.), кланац; мореуз; ждрело.

Богдохан, Богдихан, ознака за кинеског цара.

бодега (ит.), крчма, подрум.

бодмерај (н.), позајмљивање новца на лађу и њена предузета трговања.

боем (ф.), циганска банда, тумарало, скитач, беспосличар.

боза (тур.), киселица, једна врста освежавајућег безалкохолног пића, справља се од кукурузног брашна.

бој (енгл.), младић, дечко; слуга; **олд бој**, стари момак.

бојар, отмени господар, велепоседник; племић.

боје (хол.), буре у води пливајуће, утврђено да показује пут лађама.

бојкот (енгл.), прогон, протеривање; одбацивање, напуштање; јаван позив да се нпр. код једног трговца не пазарује.

бојкотовати, објавити бојкот над неким или нечим, искључити, одбацити.

бока (ит.), ушће, уста, у отвор.

бокал (ит.), крчаг, пехар.

бокасин (ит.), памучни рупци из Јерменске и Персије.

Бокачио, знаменити талијански писац, написао „Декамерон" збирку новела.

бокс (енгл.), кутија, кућица, преграда; решетка дрвена.

боксер (енгл.), борац песницама.

бокснрати, ударати се, борити се песницама.

бокчалук, бош чалук (тур.), дар.

боле (енгл. bowle), винско пиће справљено у суду.

болеро (шп.), народна игра шпанска праћена песмом и кастањетама.

Болоња, град у Италији.

Болоњска школа, сликарска школа Карачијева крајем 16. века.

болтација (тур.), трговина

Бољшевизам, нов систем комунистичке управе у садашњој Русији, руски комунизам.

бомба (ф.). ручна граната испуњена експлозивом.

бомбарда (л.), стара машина за бацање; најнижи тон код оргуља; један старински музички инструмент.

бомбардмав (ф.), обасипање, гађање бомбама.

бомбардовати (ф.), нападати бомбама; некога жестоко напасти.

бомбардон (ф.), једна врста бас-трубе у војној музици.

бомбаст (од енгл. bumbast, памуком испуњено и прошивено парче), бујица речи, набацаност речи у смислу (без смисла и потребе).

бон (ф.), добро, **(бонжур,** добар дан; **бонсоар,** добро вече, лаку ноћ; **а ла бонер,** у добар час!)

бон (ф.), потврда, признаница, коју неко издаје потврђујући својим потписом и означујући суму,

бона (ф.), дадиља, васпитачица деце.

бона фиде, bona fide (л.), с добром намером, добре воље, верујући у добро.

Бонавентура (ит.), мушко име; добро дошао!; светац и црквени писац из 13. столећа.

Бонапартисте (мн.), присталице династије Бонапарте.

бонбон (ф.), бонбоне, шећерни комади, посластице.

бонбонијера (ф.), кутија, корпица за бонбоне.

бонвиван (ф.), онај који тражи уживања, весељак

бонер (ф.), срећан успех, срећан случај.

бонзави (ф.), упутница која се исплаћује чим се покаже.

бонзе, свештеник Будин у Јапану и Кини.

бонитер (ф.), оцењивач, процењивач.

бонитирати (ф.), проценити неко земљиште, одредити цену нечем.

Бонифације (л.), добротвор; немачки апостол Винфред из 8. столећа.

бонификација (л.), одобрење; одштета.

бонмо (ф.), духовита упадица (израз), шаљива реч.

боном (ф.), добродушан, поштен човек, честита душа, доброћудност, простота; поштење.

bono modo (л.), мирним путем, на леп начин.

бонсан (ф.), здрав људски разум.

бонтон (ф.), добар начин живота, добар тон.

бонус (л.), добар; bona, имање, добро.

бора (ит.), бура, олуја. јак северозападни ветар на Јадрану,

борд (н.), ивица, ивица лађе, лађа.

бордел, бурдељ (ф.), јавна кућа; извикана јавна кућа.

бордира, бордура (ф.), ивица, омот, оков.

бореални (г.), северни.

бореас (г.), северац, северни ветар.

борниран, борне (ф.). ограничен, глуп,

Боромејев Савез, основан 1844. г. у Кобленцу са задатком да помаже растурање добре књиге; милосрдне сестре Св. Боромеја.

борта, покривало за главу код невести у Лужичких Срба.

боскет (ит.), жбун, жбуње, групица дрвета, цвећњак.

бостан (тур.), дињиште, лубеничиште; диње и лубенице.

бостанци (тур.), чувар врта, стража код султанова сераја, **бостанци баша,** старешина, надзорник бостанција надзорник вртова, канала и паркова.

Бостоков катар се добија од удисања мириса свежег сена.

бостон (енгл.), једна игра картама, коју играју обично 4 личности; названа тако по вароши Бостону у Сев. Америци.

Боспор, Боспорус (г.), мореуз код Цариграда.

Ботаника, наука о биљу.

ботаничар (г.), познавалац биља,

ботанофаг (г.), биљождер.

ботега (ит.), дућан, трговина, кафана.

ботине (ф.), женске плитке ципеле.

ботриолит (г.), један минерал у облику грозда, сличан датолиту.

Бохемија (л.), Чешка.

бош (тур., празно.

бошча (тур.), кецеља, прегача.

брав (ит.), добар. ваљан;

браво, лепо, красно, мајсторски! (узвик којим се изражава допадање).

бра̀во (ит.), јунак; најмљен мучки убица.

бравура (ф.), храброст; јуначко дело; одушевљено уметничко свирање.

бразилијан, драги камен, једна врста топаза из Бразилије.

бравлетна, (гривна), наруквица.

Брајтова болест, акутна водена болест са много белančевине у мокраћи.

браке (нем.), продор насипа и удубљење које отуда настаје.

Брама, Највише Биће код Индуса у Источној Индији, Творац Света; његов полубожански свештеник.

Брамани, Брамини, чине најотменији и највиши друштвени ред у Индији.

бранжа (ф.), грана једног дрвета; струка, позив; област нарочита.

Браунисти, једна пуританска секта у Енглеској, основана од 1580. г. од Роберта Брауна.

брахиалан (г.), силом изведен

брахибиотик (г.), тежња да се скрати живот.

брахиграф (г.), стенограф, брзописац.

брахиграфија (г.), стенографија.

брахикефал (г.), краткоглави; човек кратке главе.

брахипнеума (г.), тешко кратко дисање.

брахиапода (г.), један ред мекушаца.

брахисилабус (г.), стиховна стопа која се састоји из кратких слогова.

брахиум (г.), рука, мишица.

брач (ит.), виола.

бреве (л.), сваки краћи распис (нпр. папин).

brevi manu (л.), укратко, брзо, кратким путем.

бревијар, бревир (л.), молитвеник (католичких свештеника); законик у Зап. Римском Царству.

бревис, бреве (л.), кратак, кратко; (**бревитет**, краткоћа).

бренди (енгл.), препеченица.

брента (ит.), дрвени суд за вино од 37,5 л.

Бретања, покрајина Север. Француске.

бречија (ит.), рушевина, камење из рушевина.

бреша (ф), продор, пролом; рупа направљена у бедему утврђења за јуриш.

бригада, већа војничка јединица, која садржи два или више пукова.

бригадир (бригадни генерал), командант бригаде; у франц. војсци наредник се зове бригадир.

бригант (ит.), гусар; друмски разбојник.

бригантина (енгл.), гусарска лађа; брза једрилица са посадом од 100 људи.

бриза (ф.), лак и благ морски ветрић.

Бриза (г.), легендарна богиња на Делосу, која је у сну прорицала.

бризоманта (г.), сановничар.

брикет (ф.), цигла, цигластог облика пресован камени угаљ.

бриљант, драги камен, изглачани дијамант.

бриљантан (ф.), сјајан; величанствен; изврстан.

бриљантин, помада за браду и бркове.

бриљирати, сјајити се, сијати, блистати.

Бример (ф.), други или маглени месец у француском револуционом календару (од 22.-X. до 20.-XI.); 18. **бримера** (9.-XI.) 1799. год. срушио је Бонапарта француску републику.

бримборијум (л.-ф.), играрија

бринет (ит.), смеђ, смеђокос, тамнокос.

бринета, смеђокоса, тамнокоса.

бриск (ит.), опор, груб, набусит.

Брит, **Британац**, становник Енглеске; **Британија**, Енглеска; **Велика Британија**, Енглеска и Шкотска.

Британ Музеум (енгл.), енглески научни и уметнички завод у Лондону са богатим збиркама.

бриц, игра карата; мост, ћуприја.

бровинг, ватрено оружје, револвер назван по проналазачу Бровингу.

брокат (ит.), тешка златом и сребром проткана свилена тканина.

бром, један хемијски елемент

бронза (с.-л.), метална мешавина гвожђа, бакра и цинка.

Бронзано Доба, преисторијско доба, у коме су све алатке и оруђе били од гронзе.

бронхије (г.), огранци душника.

бронхитис (г.), запаљење душника; бронхијални катар.

бронхус (г.), грло, душник.

брош (ф.), игла за груди; игла са местом за сличицу.

брошира, брошура (ф.), свеска, летак; расправа.

броширати, прошити и увезати у хартију.

брујирати (ф.), разбацати, заблудити, поцепати.

брујон (ф.), први нацрт, концепт; књига за овлашне белешке.

брум (енгл.), кола на два или четири точка и према тому за двоје или четворо са чврстим, непокретним кровом, обично с једним коњем упрегнутим у рукунице.

Бруноније, оличење Брауншвајга, жена која гони четвропрежна кола (квадригу); на дворцу у Брауншвајгу.

бруталан (л.), неотесан, груб; дивљи.

бруталисовати, понашати се грубо, поступати с неким дивљачки.

бруталност, грубо понашање, суровост.

бруто, целокупан износ (без одбитка трошкова), тежина без одбитка паковног материјала (сандука, судова, хартије).

бубалос (г.), биво.

бугзирати (хол.), вући лађу.

Буда, (санскритски) мудри, индијско Божанство, девето оличење Вишне као светог мудраца.

будак (тур.), трнокоп.

буден (ф.), крвавица, кобасица.

Будизам, вера коју је основао Буда, а која је раширена у царству Бирмана, Кини, Сијаму, Тибету и Јапану.

будоар (ф.). мала елеганта женска соба.

буза (боза) (тур.), пиће од кукурузњег брашна.

бујан (ф.), чорба с месом; набор на женској хаљини.

бујур (тур.), узми, изволи, служи се.

бук (енгл.), књига.

букмекер (енгл.), посредник за опкладе на тркама.

букет (ф.), кита цвећа, успело спајање боја на слици.

буклија (тур.), пљоска, чутура.

буколик (г.), пастирски.

буколике песме, идиле, пастирске песме. идиле.

Бул (енгл.), бик, глупост, шаљива прича са реченичним обртима, **(Џон Бул** оличење Енглеза).

була (г.), савет, Сенат.

була (л.), сваки испупчен печат од воска или метала, повеља снабдевена печатом, папска повеља; златна була, царски закон кога је Карл IV. у години 1356. издао.

була (тур.), жена, Туркиња.

булбул. билбил (перс.), славуј.

булдог (енгл.), велики енглески пас.

булевар (ф.), шеталиште, дрворед, улица поред обале, трг.

буљен (енгл.), сребро или злато у дебелим шипкама.

буљон (ф.), говеђа чорба, (обично са јајетом).

буљук (т.), чета, трупа, гомила.

буљук-баша (т.), капетан, заповедник чете пешадије.

бумашки (р.), мали папирни, новац у Русији.

бум(ел) (н. у ђачком језику шетња), ђачко бумловање значи: недолазак, бегање од предавања (универзитетских),

бунгалов, бенгалов (енгл). једна колиба у Ист. Индији од бамбусове трске или дасака с истакнутим кровом од сламе, за становање Европљана а првенствено енглеских трупа.

бунда (мађ.), огртач од крзна овчијег или козјег.

Бурбони, чланови некадашње владалачке куће у Француској, њихова грана влада сада само у Италији.

бургија (тур.), мало сврдло.

Бургундија, покрајина у Француској.

буржоа (ф.), грађанин, варошанин.

буржоазија (ф.), грађански сталеж, грађанство, сталеж посредника.

бурза, берза.

Бури, (бауери-паори) насељеници из Немачке и Холандије у Јужној Африци. Имали су до скора две самосталне државе у Јужн. Африци: Трансвал и Оранж, сада су под Енглезима.

бурка (р.), кратак кавкаски огртач од сукна, коме је наличје у поље окренуто,

бурлак, руски лађарски радник на Волги.

бурлеска (ит.), весео комад с игранком, смешно представљање важног и великог.

бурлескан (ит.), шаљив, смешан.

бурма (тур.), венчани прстен без камена.

бурнус (ф.), арабљански огртач од беле вунене тканине са маварском капом.

бурунтија (тур.), везировг писмо, порука.

бурунџук (тур.), танко, бело свилено платно.

бусија (тур.), заседа.

бусола (ф.), магнетска кутија са магнетном иглом, која се покреће око своје осовине.

бустум (л.), место где су у старом Риму спаљивали жртве и њихов пепео сахрањивали.

бутеља, бутиља (ф. ит.), боца.

бутика (ф.), дућан, крчма.

бутихлорал, средство за успављивање и за умирење нерава.

бутон (ф.), дугме, пуце, пупољак.

Буфало (енгл.), биво. име вароши

буфон, буфо (ф.), шаљивчина, шаљива личност у комедијама.

буфонерија (ит.), шаљива игра, лакрдија.

буцетаур (г.), легендарно чудовиште, пола човек а пола бик или магарац; веледелепна лађа са које су млетачки дуждеви бацали златни прстен у Јадранско море венчавајући се тако с њим.

Буцефалус, Букефалос (г.) воловска глава, коњ Александра Великог.

буџет, биџет (енгл.), годишњи прорачун државних прихода и расхода.

бушон (ф.), чеп запушач.

B.

B је треће слово ћирилске, а 23. латинске азбуке.

v, verte, окрени; натписи гробним белегама, **vixit**, живео је; **Viktoria**, победа; **vale**, здраво! **val**, валута; **val. p. dat, per dato'** од данас.

V. C., vostro conto, на ваш рачун.

v. s. p., verte si placet, окрени ако ти се допада. **V. T.** или **vet. Test, vetus testamentum: vid. vide** и **videatur; viz. videlicet; vol., Volumen; v. s.. volti subito; v. v., vice versa; S V.V., sit venia verbo.**

ва банк, вреди за целу банку т. ј. игра се за целу суму, која стоји пред банкаром у банци; **играти ва банк**, играти за целу банку.

вагабунд (л.), скитница.

вагабундирати, скитати, тумарати.

вагирати (л.), тумарати, базати; лутати;

вагант, онај који база. јури без циља, тумара;

ваганти (мн.), у средњем веку почевши од 12. века, ђаци путници који су прво по Француској а после по Енглеској и Немачкој пешице путовали и нарочито на епископским дворовима и иначе по имућним кућама тражили пријема и новчане награде за певање обично латинских песама.

вагина (л.), материца.

вагинитис, запаљење материце.

вагон (енгл.). кола, теретна кола; нарочито железничка кола и велика кола на железницама за превоз путника.

вадемекум, књига која служи као тумач, као путовођа или која даје савете за извесне циљеве, џепна књижица.

вадимонијум (л.), јемство; обећање, да ће неко изаћи пред суд.

вава (ф.), суд за цвеће.

вава сакра (л.), свети судови,

вава, судић, украсни суд, у који се меће цвеће, а ако је нарочито ваза из ст. грчког или етруског и рим. доба онда само као украс.

вазал (ф.-енг.), обавезник, слуга, потчињени, клетвеник, поданик.

вазелин, маст за мазање коже и утрљавање у кожу, добивена као остатак јако концентрисане есенције петролеума или катрана.

вазомоторични нерви, су судови нерви, помоћу којих се крвни судови сужавају или проширују.

ваида (тур.), корист.

вајсја (арап.), чланови 3-ће касте код Индијанаца, која обухвата грађански и сељачки сталеж.

вакантан (л), непотпуњен.

вакантција, вакатура (л), упражњење места.

вакација (л.), одмор.

вакуум (л,), празан простор, празнина, нарочито онај празан простор између живе и врха цеви у барометру, т. з. Торичелијева празнина,

вакуирати и евакуирати, испразнити.

вакуф (т.-арап), побожно завештање нарочито у земљишту, кућама, виноградима и слично, које је после основни фонд за издржавање мухамед богомоље — мошеје.

vaccetto (ит.), у музици: умерено.

вакцина (л.), кравље богиње, убризгавање серума справљеног од кр. богиња у човечије тело.

вакцинатер, лекар који убризгава тај серум.

вакцинација (л.), каламљење крављим богињама.

валаке (тур.), справа за бијење по табанима. Кога бију онај легне на леђа, а двојица држе међу собом валаке, у које су ноге увијене, а трећи бије по табанима.

валација, ушанчење.

валвација (л.), процена, утврђење цене, законито признање новца, законито вредносно означење новца,

валвирати (л.), проценити.

Вандензи, (присталице Петра Валдеса грађанина лионског), мирна и морално строга верска странка у 12. веку.

вале (л.), буди здрав! здраво! valete, остајте здрави.

валедицирати, неком казати збогом, опростити се с неким.

валедикција, опроштај, опроштајни говор.

Валентии, Валентина, мушко и женско име, значи, снажни, снажна.

Валентинска болест, падавица.

Валеријан и **Валерија** мушко и женско име, значи: што и Валентин, а **Валеријана** нека лековита биљка.

валидан (л), јак, снажан; од вредности.

валидитет, вредност правна вредност једне ствари; изјава о вредности.

валидирати, оснажити, потврдити, учинити да нешто вреди.

валија (арабљ.), гувернер какве турске провинције, који по заповести емировој управља провинцијом, суди становништву и купи порез; Вали-Алада, наследник престола.

валинга и валинка (рус), руски инструменат, грађен од коже младог бика, налик на наше гајде.

валирати (л.), вредети, бити вредан.

валор (л.)и **валер** (ф.), вредност; вредност неког новца, **ad valorem**, према вредности.

валута (ит.), вредност, новац.

valuta per dato, вредност или рачунање камате од данас, вредност од данас. **валутирати** и **валуирати**, ценити, уважавати.

валвација, (л), цењење, уважавање одређивање вредности, одређивање вредности неког новца.

валвациона табела, списак вредности, преглед вредности, нарочито разног новца.

валоризација (л.), вештачко поскупљивање, вештачка скупоћа, одређивање вредности новца према приликама.

валкири, валкире (ст. н.), (гомиле погинјених лешева на разбојишту). Скаска ст. северних народа: богиње битака, богиње судбине оних, који се боре у рату, које одређују ко ће у борби погинути, веснице бога Одина и служитељице палих јунака у Валхали, којима служе боговско вино.

Валонци, становници јужне Нидерландске, који говоре француским наречјем.

валпурга и **валпургис** (ст.н.) тврђава мртвих, умрлих, а означава и име кћери енглеског краља Ричарда у 9. веку која се закалуђерила и због свога постојанства у вери имала много да пропати, те је доцније проглашена за светитељку.

Валхала, по старој северногерманској скасци боравиште у боју палих јунака, боравиште покојника, мраморна зграда у близини Регензбурга подигнута од баварског краља Лудвига I. у којој су смештена попрсја славних Немаца; места за провод у великим градовима.

валутирање, установљење вредности т. ј. ознаке дана од када тече камата.

вампир, (ит.-фр.-срп.), код југоисточних европских народа веровање, да су то мртваци, који ноћу из својих гробова устају и људима сишу крв, отуд и велики слепи миш у Јуж. Америци, који заспалим људима и животињама сише крв.

ванга (инд.), бамбусова трска

Вандали (л.), немачко-готско племе, које се после многих сукоба са Римљанима, населило у Панонији (Угарској) а у 5. веку Галију (дан. Француску, Шпанију и Италију) завојевало а г. 455. освојило Рим, где је пљачкање четрнаест дана трајало којом приликом су уништени многи уметнички радови.

вандализам (нл.), дивљаштво, разорна тежња, непоштовање културе.

ванила (ф.), зачин направљен од једне орхидеје (биљке).

ванитет (л.), ништавило, пролазност, уображење, надувеност, таштина, **vanitas vanitatum**, сујета свих сујета, и све је ништавило.

вантоз (ф.), ветрени месец, у календару француске револуције, обухвата време од 20. фебруара до 21. марта.

Вања (рус.), руско мушко име Јован, Иван, **Ванька**, Јовица.

варант (енгл.), (гарант, гаранција), пуномоћије.

варваризам, погрешка против чистоте језика употребом туђих речи.

вардати (тур.), пазити, чувати се, уклонити се с пута.

Вареги, Варези, једно норманско племе на Балтичком Мору и које је доцније продрло у северну и средњу Русију и ту се стопило са Русима.

варија (мн. л.), различите ствари, измешане ствари, сваштице; **per varios casus, per tot discrimina rerum,** кроз различите догађаје, кроз толико опасних положаја (в. Вергилову „Енеиду" 1 204);

вариетет (л.), разноликост, разноврсност забаве са разноврсним програмом: певањем, свирањем, играњем, мађионичарским приказима. преставом кратких позор. комада и. т. д.

варирати, (л), мењати, мењивати.

вариабилитет (нл.), променљивост.

варианта (мн. **варианте**), текстови рукописа, који у појединим било одељцима или изразима и речима одударају једни од других; други, нацрт плана неке зграде, споредни нацрт.

вариација, (л.), промена, одступање од неког плана.

вариациони рачун, рачун, који испитује колико је пута известан број величина комбинован и колико се пута у својим положајима може променути.

variâtio delectati (л.), промена разгаљује.

вариоле (мн. л.), богиње, оспе.

варицеле (мн. л.), неправе човечије богиње, водене богиње.

вариолис, оболење од богиња

варикоцела, оток крвне жиле

Вартоломејска ноћ, ноћ у Паризу између 23. и 24. августа 1572. год када је извршен покољ Хугенота (убијено их је преко 2000).

Василије (рус.). руско име.

Васја, скраћено Васица.

Василила, жен. име: Василија

васт (л.), напуштен, празан.

в стирати, (о), опустошити.

вастација, (о.), опустошење.

ват, (названо по физичару и механичару Џемс Бату (Уету), који је усавршио парну машину), електрична јединица рада, јединица мере електричног капацитета рада; **час вата,** рад једног вата за један час (сахат); **мерач вата,** машина за мерење електрицитета; **кило-ват,** 1000 вата.

ватер-клозет (енгл. уатер-клозет), клозет са одводном цеви, за чишћење клозе а.

ватерпруф, материја која не пропушта воду, горња хаљина против кише.

Ватикан (ит.), папина палата у Риму, на ватиканском брду; а значи и саму папску власт.

ватикански, све оно што припада или се односи на Ватикан. н пр. ватикански Аполо, ватиканска библиотека и т. д.

ватирати, подметути вату (памук), поставити ватом.

ватицинирати (л.), прорећи, претсказати.

ватицинијум (л.), пророчанство.

вахаби и вехаби, а и вахабити вехабити (арап.), племена која следују учењу Шеик Мухамедову, сину Абд-ел-Вахабу који је живео у 18. веку, и који је одбацио многе одредбе, које садржи коран.

вацилација (л.), колебање, непостојаност, неодлучност.

ве, јао!

vae mihi, јао мени!

vae misero, тешко несретнику

vae victis (ве виктис), тешко побеђенима!

вега (шп.), равница где вода тако рећи мирно стоји; плодна равница.

Вега (арап.), сјајна беличаста звезда на небу, прве величине.

вегетабилан (л.), биљни.

вегетирати, расти као биљка, водити живот сличан биљци; бесплодно живети; живети из дана у дан.

вегетабилије, (ф.), биље, биљна храна.

вегетаријанац, људи који се хране искључиво биљном храном

вегетација, растење биља, животна снага биља, живот биља, биљни свет.

веда (мн.) **веде** (санск), свете књиге, верске књиге брамина у Индији. Веда се састоји из четири књиге, које садрже: молитве, химне и призиве боговима, као и верске и моралне прописе, **мите,** и филозофска посматрања; најстарији споменици санскритске литературе.

ведета (ит.), стража на коњу.

ведута (ит.), изглед.

ведомости (рус.), новине, лист, новинске вести.

везир (арап.), помагач, државни саветник, или министар у турској царевини.

велики везир, врховни министар, највећи државни чиновник у турској држави.

Везув (л.), име брда код Напуља, које бљује ватру.

векер (нем.), будилник сат.

vecchio conto (ит.), стари рачун.

вексација (л.), мучење, досађивање.

вексирати (л.), мучити, досађивати.

велајет (арабљ), турска провинција.

велвеле (тур.), нарицање турских жена над мртвацем.

веле ет ноле (velle et nolle) (л.), хтели и нехтети.

велин и велинска хартија (ф.), фина, пергаменту слична глатка хартија, значи и фине француске чипке.

велоцитет (л.), брзина, хитрост.

con velocita (ит. читај: кон велочита).

velocissimo, најбрже.

велосипед и велоципед (ф.) точак за јахање, који се помоћу, ногу доводи у велику брзину обично се на њему вози једна особа.

Велстрит (енгл), улица у Њујорку где се налази берза; њујоршка берза.

велур (ф.), сомот; велур де котон, памучни сомот.

велутен, шминка од визмута и пиринџаног брашна.

Велфи (ст н. и ит.), Гвелфи, име чувене владалачке породице која је у 11 веку. из Италије пресађена у Немачку и неко време владала у Баварској и Саксонској.

вена, (л.) крвна жила.

венозан, оно што припада крвним жилама.

венозна крв, угаситоцрвена крв.

веналан (л.), подмитљив, онај који се даје продати.

вендемијер (ф.), вински месец, први месец у некадањем новом календару француске републике, од 22. септембра до 21. октобра.

вендета (ит.), освета, крвна освета, н. пр. на острву Корзици Црној Гори, Херцеговини, Албанији.

Венди, једна грана Словена, која је још од 6. века била настањена у Сев. и Ист. Нем. којој су грани припадала племена Бодрићи, Љутићи, Поморјани и Лужички Срби.

вендидад, шести одељак Зенд-Авесте који садржи грађански и црквени закон зендског народа.

вендикција (л.), продаја.

вендицирати (л.), изложити продаји.

vendita (ит.), продаја.

Венера (л.), у митол. богиња лепоте и љубави, у грч. митологији: Афродита. У астрономији: Венера-Даница, вечерњача зорњача, према ве ичини и удаљењу најближа Земљи, **Медичијева Венера**, најлепши кип, који преставља богињу Венеру, један од најбољих кипова старог вајарства. која се налазила у уметничкој дворани старе владалач е породице Медичи-ја у Фиоренцији; **Милоска Венера**, дивна статуа богиње Венере у Лувру, у Паризу, пронађена 18?0. г. на острву Милосу; **Venus, Urania**, висока небесна Венера, богиња праве, чисте љубави; **Венерина коса**, женска коса, име једне биљке.

венеричан, заражен полном болешћу.

венерична болест, нечиста болест, заразна полна болест

венефиција (л.), мешање отрова, тровање.

вени санкте спиритус (veni sancte spiritus) дођи свети душе.

veni, vidi, vici, (л), дођох, видех, победих, реч Јулија Цезара, када је у држави понтијској код места Зеге убрзо победио краља Фарнака.

венија (л), дозвола; **cum venia**, са дозволом, **sit venia verbo**, нека је дозвољено рећи, **venia docendi** или **legendi**, дозвола за учење или држање предавања на универзитету.

вентил (л.), одушка, механичка направа за отварање и затварање пролаза за ваздух, и течности.

вентилирати (л.), ветрити, проветрити и расправљати.

вентилатор (л.), справа за ветрење.

вентилација (л), ветрење. проветравање.

вентер, и умањ. **венрикулус** (л.), стомак; **вентрикули кордис**. срчане коморе;

вентрилоквист, човек који говори из трбуха.

вен бриле (ф), укувано вино, гради се од црног вина, шећера, мускатове коре, цимета и т. д. преко ужареног угља са већом кашиком рума, који се запали над вином; **вен д Бургоњ**, Бургундско вино.

веранда, отворена соба на нискоj згради подесна за седење када су топлији дани.

верб (у мн) **верба** (л.), реч; у грам. глагол, који може бити у радном стању (activum) на пр. хвалим те, и у трпном стању.(passivum) на пр, ти си хваљен, даље глаголи се деле на **verbum anomalum** (неправилан глагол) а, **v. auxiliare** (помоћни глагол), **v, defctivum** (глагол коме недостају неки облици); **v. deponens** (у лат. глаголи у пасивној форми са активним значењем, **v. impersonale**, безличан глагол, н. пр, сева, свиће; **verbi divini minister**, слуга божије речи.

вербална нота усмено предат (не писмено), какав дипломатски одговор или преставка.

вербалан (л.), дослован, од речи до речи, усмен,

вербалност (л), усменост; дословност, казивање од речи до речи.

вергија (ту , порез, данак.

вергијаш (тур.), који подлежи плаћању порезе)

вергирати (л), нагињати.

вердикт (л.-енгл.), изговор, одлука, решење пресуда (нарочито поротничка.

верзалија и **верзална слова**, велика почетна штампана слова.

верзирати (л). занимати се нечим у неком послу и ствари

верзиран бити, бити добро посвећен у том послу, добро знати ту ствар.

верзиам (л.), јако истакнут реализам у уметности.

веритас (л.). истина.

веритас одиум парит, (veritas odium parit). истина рађа мржњу.

веритабл, (ф.), истинито, тачно, искрено; право.

верификирати и **верификовати** (л.), осведочити, потврдити, доказати тачност неког написа, оснажити.

верификација (л.), потврда оснажене, доказ.

верификатор (л.), личност која потврђује истинитост и тачност неког акта, рачуна т. т. д.

вермис (л.), црв;

вермифуга (л.), средство, лек против глиста.

вермати (тур.), поштовати, бојати се.

Вероника (г. л. ф. ит.), женско име, значи она, која доноси победу, нарочито се ту разуме Св. Вероника, по легенди побожна жена која је Христу, када је носио крст, пружила свој рубац за брисање зноја. а када се тај рубац осушио он је на себи имао отисак Христовог лика.

верс (л.), стих, један ред од песме, ритмично поређан ред речи у једној песми; мали одељак: изрека из Библије.

верзифакт, верзификатор (л.), стиходељац, који гради стихове стихотворац; **верзифицирати**, градити стихове, мисли и говоре из прозе преиначити у стихове, упесмити.

вертебралан (л.), оно што припада ртењачи и ртењачким костима.

вертебрални систем, онај део нервног система, који излази из ртењаче.

вертебрата, (мн. л.). ртењачне животиње, кичмењмци.

вертекс (л.), обртањ.

вертикалан (л.), усправан; **вертикална линија**, усправна линија.

вертикални часовник, сунчани часовник на усправној површини; **вертикална**, усправна линија.

вертирати (л.), окренути, преокренути, објаснити, превести; **vertas' vertatur, u verte**, (окрени лист у књизи и ноте).

верзија (л.), преокрет, форма и састав неке приповетке; превод.

верука, (ден. **веруце**) (л.), брадавица; у мед. **верукозитет**, брадавичавост.

весанија (л.), лудило.

весика (л.), бешика, нарочито мокраћна бешика.

весна (рус.), пролеће.

веснанка (рус.), врста пролетне игре у Малој Русији.

веспер (л.), вече, вечер; вечерње црквено, служба код католика; **сицилијанско вечерње**, у означено време Сицилијанци су побили све Французе 1282. г. који су били у Сицилији.

Веста (л.), богиња домаћег огњишта, одичење домаће среће и честитости; код ст. Грка **Хестија** кћи Сатурна и Реје.

весталије ст. Римске свечаности у месецу јуну, у част богиње Весте.

Весталке, Вестиње свештенице беспрекорне девојке, које су у богињином храму чувале вечити огањ (пазиле, да се ватра никада не угаси).

вестибулум (л.), и **вестибул** (ф.), предсобље, одаја пред улаз у какву велику кућу. дворану; предсобље, сала.

вестник (рус.), глас, гласоноша, према томе и наслов неких руских листова.

ветеран (л.), стари, опробани ратник; стари искусни трговац или науčењак.

ветеринар (ф.), лекар, који лечи животиње.

ветма, ветва (тур.), муфтијино писмо,

вето (veto) (л.), забрањујем, одбацујем, не слажем се с тим, реч, којом су римски народни трибуни одбацивали сенатска решења. С тога се ова реч употребљује у значењу: одбијање, забрана, негодовање, презирање.

ветус тестаментум (л.), стари завет.

већил (тур.), заступник, замењеник.

вехеменција (л.) опорост, сила, жестина.

виа (л.), пут, сретство, начин; via за поштанске ствари значи преко: н. пр. via Београд, преко Београда.

виадукт (н.-л.), вештачки начињен пут, често мостовима преко баруштина и иначе,

вибрирати (л.), трести, лупати, држати, дрхтати, трилирати.

вибрација, љуљање, дрхтање, треперење.

вивариум (л.), зверињак.

виват (л.), и **вива** (ит.), живео; нека живе.

викси живео сам: **виксит** живео је (на римским надгробним споменицима).

vivacce (ит.), живахно.

вивер (ф.), весељак,

вивус, а, ум (л.), жив; **inter vivos,** међу живима и док је човек још на свету, у животу; **vivos voco, mortuos plango, fulgara frango,** т. ј. живе позивам, мртве оплакујем, муње ломим. (овај напис често се метне на звона, па је тај натпис ставио као **мото** својој познатој песми: „Песма о звону“ песник Шилер).

вивитори животиње, које на свет доносе живе младунце.

вивисецирати, живе животиње расецати ради физиолошких истраживања (спита).

вивисекција (г.), сечење, порење живих животиња.

вивификација (л.) оживљавање.

виг (чит. хуиг), слободоумни људи, пријатељи слободе, народни пријатељи; противничка страна **Торијеваца** конзервативаца у Енг.ескоj.

вигилирати (л.), бити будан, бити пажљив, строго пазити;

вигилије (л.), ноћна бдења, код ст. Римљана у очи каквих великих свечаности.

вигилација (л.), опрезност.

виде (vide) и **видеатур**, види, погледај, треба видети (т. ј. опажену страну неке књиге);

videant consules, ne qnid respublica detrimenti capiat, нека виде (припазе) конзули, да држава не буде оштећена. Ово је изрека из ст. римске историје, када је конзулима дата већа власт да чувају државне интересе. Данас се ова изрека употребљује када се хоће да укаже на неку опасност, која пр дстоји.

виделицет (л.), као што се лако може видети,

видетур (л.), изгледа, чини се; **vidi** видео сам, виђено; **vidimus,** видели смо и сравнали смо.

видимирати, (л.), оверити, службено осведочити се и потврдити, да је неки са оригиналом сравњени акт у свему веран и тачан.

видуитет (л.), удовичино стање, обудовљење.

виза (л,), потврда да је нешто виђено и одобрено; vis-a-vis (визави) преко пута; једно према другом; а значи и једна узана кола, која напред и остраг имају само једно седиште.

визави (ф.), преко пута.

Византињани, грчки писци у времену од Константина Великог год. 325. до освојења Цариграда од стране Турака 1453. год.

визија (л.), виђење, појава, уображење, привиђење, виђење у сну.

визионер (ф.), видовити човек коме се предиђа.

визир (ит.), врста шлема, који заклања лице, али тако да не смета гледању.

визирати изменути запремину неког већег суда, бурета, прегледати пасош или какву исправу и снабдети је потписом и печатом.

визитирати (л.), истражити претражити, претрести.

визитација (л.), претраживање, преглед имања и робе, претрес стана, у војним пословима значи мало одељење војника под надзором подофицира,

визиткарта посетница.

викар (л.), заступник неког звања, нарочито заступник као помоћни свештеник. У Енглеској викар означава нижег свештеника и предикатора, vicarius apostolicus, папин викар, заступник каквог првосвештеника, где је управљена епископска столица.

викинг (стн.), ратник, јунак, нарочито јунак с мора, отуд походи викинга. т. ј. пустоловни поморски подвизи Нормана.

Виклефати присталице енолеског реформатора Јована Виклефа, претече реформације у 14. веку. Виклеф је устао против злоупотреба катол. цркве и његово учење је знатно одударало од учења католичке вере.

Виктор (л.), мушко име, значи победник.

Виктори̓а, (л.), женско име, у митол. богиња победе.

Виктори̓а оранж, златно жута боја, која се гради од креозота и салитрине киселине и употребљава се за бојадисање вуне и свиле.

виктрикс, победник, ово је име придодато Венери, јер је Парис пресудио да је она најлепша међу богињама, и тако је она победила Јунону и Минерву.

виконт, (ф), под-гроф, грофов син за времена очевог живота, мањи владалац у Француској, као краљев вазал, а и проста племићска титула између грофовске и баронске титуле.

виктуалије (мн. л.), средства за живот, средства за исхрану

вила, према срп. народном веровању врста нимфа, изванредне лепоте и брзине, са дугом, распуштеном косом. Има горских вила и вила бродарица, све су оне пријатељи српског јунака.

вила (л.), ст. римска кућа или сеоско добро, кућа у сред врта, летњиковац.

вилајет (тур.), област, покрајина, већи управни округ.

вилдиш, слонова кост.

виндицирати (л.), осветити се, казнити, спасти, одбранити. присвојити, узети, досудити.

виндикација (л.), освета, спасење, одбрана, тврђење или потраживање неке ствари, која је неком одузета.

Виндобона (л.), ст. римско име за град Беч.

винкл-адвокат (н.), онај који није прави стручњак, нити свршио правне науке, већ по буџацима пискара и од неуког света мами паре — адвокат буџаклија.

винум (л.), вино.

винометар (л.), справа за мерење јачине вина.

виноленција (л.), пијанство

винофобија гађење од вина, мржња на вино.

виньета (ф.), сличица за украс, цирада као штампан украс у почетку или на крају једне књиге. Пре је тај украс представљао обично лист од винове лозе и котарчицу цвећа.

виола (м. виоле) (л. ит.), љубичица и друго слично цвеће са мирисом сличним љубичици.

виолет боја, љубичаста боја.

виола (ит. ф. шп.), виолина ћемане.

виола ди брачо, стара виолина, т. зв. брач.

виолета, мала виолина.

виолон, виолина бас.

виолинчело; мали бас.

виолирати (л.), озледити, обесветити обешчастити.

виолета, обешчашћена девојка.

виолација (л.), обешчашћење; повреда, кварење части.

випера (л.), отровне змије, које, како се држи рађају живе младунце, а и друге мање, отровне змије.

виргинитет (л.),девичанство, чистоћа, неокаљаност.

виридин (л.), зелена боја у лишћу код биља клорофилин.

вирилан (л.), мушки.

виргулирати (л.), прегледати, ревидирати трговачке књиге уз стављање знака уз место које је нађено исправним.

вирман (ф.), трговачки обрачун, пренос новца на друге буџетске послове.

виртус (л.), честитост, човечност, храброст, врлина

виртуоз (л.), изврстан уметник (нарочито у музици) а иначе у свима гранама уметности.

вирулентан (л.), гнојав, отрован, пун јаких, рђавих сокова.

вируленција, гнојав састав једне ране, отров.

вис (л.), снага, моћ, сила, **vis armata** оружана сила, **vis major** в. force majeur фсрс мажер.

виски, у Шкотској и Ирској ракија од јечма и пшенице.

вист, игра виста, значи игру карата у четворо, а значи неко пиће од чаја, шећера, лимуна и црног вина.

виста (ит.), виђење, приказ менице, а **vista**, одмах за виђење и по виђењу менице.

вита, (л.), живот, ток живота, животопис (curriculum vitae), **vita brevis, ars longa**, живот је кратак, уметност је дуга, (дуготрајна).

виталан (л.), жив, способан за живот, важан, значајан.

витина (поль.), дугачка лађа с кровом или дереглија по рекама.

витриол, кристалисан спој сумпорне киселине са оксидом неког тешког метала нарочито, бакра, гвожђа, цинка, олова и кобалта, отуд бакарни железни, цинкани, оловни и кобантов витриол, или по боји плави, зелени, бели и т. д. витриол.

витриол етар и витриол нафта, сумпорни етар; **витриол уље**, сумпорна киселина.

витриол спирт, разблажена сумпорна киселина.

витуперирати (л.), осуђивати, грдити.

витуперација, грдња, осуда, куђење.

Витфрид, Витолф, Витекинд, Витукинд, ст. нем. мушко име, значи: шумски мир, онај који тумара по шуми, рођен у шуми.

виц (н.), досетка.

вициум (л.), мн. вициа, погрешка, недостатак, **вициозан** пун погрешака, покварен. **вициолитет**, поквареност, поквареност човечијег срца.

вице (л.) у место, као заменик, н. пр. **вице адмирал**, заступник управљача бродова, флоте, **вице директор**, заменик управитеља, **вице краљ**, под-краљ, **вице верза**, на против.

вицезимирати (л.), изабрати сваког 20-ог и осудити га или погубити.

вициниум (л.), време од двадесет година.

вициналан, (л.), суседни,

вициналнa железница, споредна железница (обично уског колосека).

вицинални путеви, путеви који везују суседна села, а не поштански и главни путеви.

Вишну (инд.), бог сведржитељ и бранилац људи код Индијанаца.

Владимир (рус.), мушко име, умањено, Валоћа, Ва оћенка.

владика, епископ, у црквеним песмама нашим, владика означава и бога, а владичица богородицу.

воатира (ф), кола.

Водан и Вуотан, (ст. н.) и (сн.), **Один** у ст. герм. митологији од свих герм. племена поштован као највиши бог, који даје по еду.

водвил (ф,), народна песма, значи и мали позоришни комад, проткан песмама у комаду, значи и позоришну зграду где се такви комади дају.

водени регал, право државе, да искористи речну, водену снагу.

водка (пољ. и рус.), ракија.

војажер (ф.), пут, путник, **коми војажер**, трговачки путник.

војвода и војводе (срп. рус. пољ.), господар. предводник војске, кнез, војвода се пре звао кнез Влашке и Молдавије,

Војводина, заокружена територија у бив. Аустроугарској у Банату, Бачкој Срему и Барањи, која је имала нарочиту своју управу, под својим војводом и коју је Аустрија дала Србима за заслуге у револуцији од 1848. год.

вокабуларијум (л.), речник.

вокал (л.), самогласник, (а, е. и, о, у).

вокални концерат концерат, на коме је цео програм испуњен само певањем, песама,

вокална музика, певање, за разлику од **инструменталне** музике-свирање.

вокс (л.), глас, реч.

ad vocem код те речи (паде ми на ум), кад смо већ при тој речи да кажем ово или оно

vox clamantis in deserto, глас вапијућег у пустињи (Јован Крститељ),

vox populi. vox Dei, глас народа, глас сина божијег.

вива вокс, жива реч.

вива воце, живом речи т. ј. усмено.

воксал (рус.), у прво време у год. 1838 тако се звала зграда једног локала са баштом која је била уз железничку станицу у Павловску код Петрограда; воксал се и сада на-

зивају железничке станице у Русији.

Вокс хал, некада село близу Лондона, сада велика, најбоље уређена народна башта, куда свакодневно долази свет, из Лондона ради забаве.

волапик „светски језик", (заједнички језик свих народа), изумео га свештеник Шлајер 1880 год. којем је основа сад енглески језик и који има само једну деклинацију и једну коњугацију

воле хот (ф.), људи високог ранга, „виша" друштвена класа, најчувенији људи једног места.

воло (л.), хоћу, **sic volo, sic jubeo,** тако хоћу. тако заповедам. (Ову фразу изнео је први римски песник Јувенал у једној својој сатири, **volente Deo**, ако Бог хоће, према божијој вољи).

волонтер (ф.), добровољац (војник), помагач при каквом послу и раду, особито умном раду који ради без икакве награде.

Волсци, (ми.), народ у ст. рим. држави настањен на обема обалама Лирича.

волта, овај назив долази од ит. професора и физичара Александра Волте (1743—1827). Волта је практична и техничка јединица електричног напона, јединица мере електромоторне снаге.

Волтер, знаменити фр. књижевник, који се огледао са највећим успехом у свима врстама поезије, романа, историје и других друштвених наука (1694 до 1778).

волти и волти субито (ит,), у муз. окрени брзо т. ј. лист од нота.

волтигер (ф.), гимнастичар.

волумен, (мн. волумина) (л), свеска књиге (један део књиге) значи и обим и садржину једног тела, садржину, дебљину и просторност или масу једног тела.

волуминозан, јак, дебео, тежак, од знатног обима.

вомирати, повраћати, бљувати.

вомитус, повраћање.

вомито негро, црно повраћање жутица.

вомика (л.), оток, **вомицозан**, пун отока, гнојав.

востро (т.), ваш.

vostro conto в. конто.

per vostro (т. ј. conto), за ваш рачун.

вотиван, заветан, према неком завету обавезан.

вотиван поклон, поклон, завештање некој цркви.

вотум, (мн.), **вота**, завет; изражена жеља, глас, изборни глас, одређење, значи и само гласање, изјава, мишљење, убеђење.

мео вото, по мојој жељи, ако до мене стоји;

вотирати, гласати, свој глас дати, већином гласова одлучити.

votum decisivum(л.), одлучујући глас.

votum consultativum (л.), саветодавни глас, право саветовања.

воцирати (л.), звати, позвати, позвати неког (у суд, војску и т. д).

вокација, позив у неко звање ради извесног саслушања, вокатив (л.), код нас 5. падеж.

врак (хол.), у ствари значи нешто разбијено, неупотребљиво, сада значи: рушевина неке лађе, коју је ветар или иначе нека друга непогода разлупала.

вракери (енгл.), обалски разбојници на енгл. морско обали.

врбена (л.), врста цвећа за украс у баштама.

врста, верста, руска мера за дужину = 1066,97 мет. = 1/7 географске миље.

vue et agréé (ф.), виђено и одобрено.

вулгус (л.) прост народ, **вулгаран**, свакодневни, прост, незнатан.

Вулгата, превод библије којим се служе католици, и који је триденски црквени сабор признао као веран превод.

Вулкан (л.), у рим. митол, бог огња, у грч. митологији Хефестон, син Јупитеров и Јунонин, бог ватре и бог ковача, за кога се веровало, да му је станиште у ватреном брду Етни у Сицилији; жртвовати Вулкану, значи бацити у ватру

Вулканалије, рим. светковине приређене сваког 23. августа у част бога Вулкана.

вулканизирати, ставити у ватру, прегрејати, сумпорисати, каучук и гутаперку вулканизирати значи додавати сумпора и високим загревањем толико их очврснути, да се ни при високој температури не загревају,

White Star Line (енгл.) чит: уајт стар лајн), трансатланска паробродска линија између Ливерпула и Њу-Јорка.

вучија (тур.), буре које стоји усправно.

вулнус (л.), рана;

вулнерирати, ранити, повредити;

вулнерабилитет, имати склоност за рањаве болести.

Г

Г, (g) г је четврто слово у ћирилској а седмо у латинској азбуци; G, лат. број 400; g — грам; Ga. америчка држава Георгија.

Габаница, кабаница, скупоцени крзнени огртач турских султана.

Габара (ф.), мала равна стражарска лађица за утовар и истовар путника.

габела ст. л.), порез, данак; порез на со (у Француској) исељенички порез (у Немачкој).

Габелсберг, име оснивача једног система стенографије.

Габриел, Гаврило (јевр.) мушко име, Божји човек.

Гаван, значење за богаташа тврдицу. (У нашим пародним песмама: Љуба богатога Гавана).

гавета (ф.), сребрна жица.

гавота (ф.), мала весела игра и музика за њу у 4/4 такта.

Гагат (г.), црни ћилибар, име му дошло од реке и вароши Гагас у Лидији.

гажа (ф.), плата, зарада, награда, најамност, залога.

гажиста (ф.), платежник, ко има сталну плату.

газ (ит.), вео, лака марама од свиле или платна.

газа (ф.), вео, мрежаста тканина (од свиле или лана.

газела (ф.). животиња слична срни, висока и врло брза,

газела (араб.), љубавна песма, арабљанско-персијска лирска песма, која се састоји из двоврсних строфа повезаних скроз истим сликом друге врсте.

газета (ф.), новине, дневни лист.

Гази (арабљ.), јунак, ратник, који неверника гони, који се бори за веру,

гајар (ф.), весељак; тврђавица, шанац; узвишени део једне лађе; једна врста најмањих штампарских слова.

гајтан, турски војнички мундир са везом.

Гајус, (Кајус), римско мушко име.

гала (ит.), сјајно одело; свечана униформа: дворска свечаност.

галактит (г.), млечњак, млечни камен, млечни јаспис.

галактометар, млекомер, справа за мерење млечних састојака,

галан (ит.), љубавник, драган.

галантан, отмен, витешки, пристојан, допадљив, љубак, укусно одевен, накићен.

галантом (ф.), племић; отмен човек.

Галатеа (г.), легендарна Нереида која је одбила Полифемову љубав, а заљубила се у пастира Алкиса.

Галванизам, додирни електрицитет, настаје додиром неједнаких елемената (н.пр. бакарне и цинкане плоче са киселином) Пронашао проф. **Галвани** 1791. у Болоњи.

галванизација, лечење галванском струјом

галванизовати, искористити електричну струју једне галванске батерије као средство за лечење, применити струју за нагризање метала или за поцинкавање.

Галвано-магнетизам, електромагнетизам.

Галванометар, струјомер, справа којом се мери јачина струје.

Галвано-пластика, образовање руде галванским путем раздвајањем багзетол раствора (пронашао Јакоби 1838. год. у Петрограду).

Галванска батерија или Волтов стуб, стуб (који је успоставио проф. Волта) у коме се разни метали и течности правилно понављају, чиме се добија јака галванска струја.

галеб, бела, водена птица (има разних врста, највише у мору.

Галеника, у логици 4. облик закључка; Галенови т. ј. просто справљени лекови.

галеон, галион, велика шпанска трговачка или ратна лађа. која је довозила сребро из Америке.

галеот, галиот, веслач на галери, роб на галери.

галера, (ф.), велика веслачка лађа са ниским ивицама и две катарке; кретали су је оковани робови веслањем.

галерија (с. л.). ходник с оградом; дворана са стубовима; збирка слика; дворана са сликама; седиште изнад ложа у позоришту; подземни ходник у тврђави.

Галија (л.), Француска;

галиканска црква, француска црква.

галикански (ф.), француски.

Галилеја, покрајина у Палестини.

галиматијас (ф.), неразумљив говор, брбљање, збрка у говору; несмисао, трабуњање.

галина (л.), кокош.

галитипија, гравирање за штампу на дрвеним плочама превученим кредом и туткалом.

Галица бакрена или плави камен, (Kupfervitriol н.), бакров сулфат, плаве боје, топи се у води. Употребљава се у бојењу и за прскање винограда.

Галица зелена, састоји се од гвожђа, сумпорне киселине и воде,

галицизам, реч својствена француском језику, француска реч у туђем језику.

галициниjум (л.), петлова песма, праскозорје,

галоманија, подражавање Французима.

галон (ф.), златан или сребрни ширит, обојен испуст на шаву од чакшира.

галоп, (ф.), трка, јахање у трку;

галопени (ф.), млади чиновници који као гласници посредују за време рада на берзи између берзе и банке. Они телефонишу и телеграфишу све важније догађаје.

Галофоб, француждер, онај ко мрзи Француже.

галош, црна пантљика што се уплеће у косу, уплетњак.

галоше (ит.), кальаче, штите ципеле од блата.

гама (г.), слово г. у грчкој азбуци; наслов старог тонског система (g система).

Гамаше (ф.), **камашне,** доколенице чарапе без стопала, које се навлаче преко чарапа обичних, прављене су од вуне (или коже).

гомба (ит.). бас виолина која се коленима придржава.

гамбит (ф.), потез у шаху, којим играч одмах у почетку изгуби једног пијона како би могао боље нападати.

гамен (ф.). мангуп, шатровац.

Ганг, велика река у Индији.

ганглија, ганглије, (г.), нервни чвор, нервни спој, телесни израштај.

ганглитис (г.), запаљење нервних чворова.

гангрена (г.), вучац, жива рана, гњилење.

Ганимед (г.), легендарни лепи младић кога је Зевс као орао однео к себи, те му овај био љубимац и пехарник.

гант (н.), јавна судска продаја због презадужености.

гање (ф.), добивен,

гањер (ф.), онај који добија.

гар (ф.), пази!, узми се на ум!, с пута!

гаража (ф.), одаја, шупа за смештање аутомобила.

гарант (ф.), јемац.

гарантовати (ф.), јемчити.

гаранција (ф.), јемство; накнада.

гаргот ф.), кујна, ашчиница; рђава крчма.

гарготажа (ф.). нечисто зготовљено јело.

гарда (ф.), стража, телесна стража (владара); одабрана војска; род оружја.

гарде! (ф. gardez) чувај!, пази!

гардеманже (ф), трпезарија.

гардероба (ф.), соба за остављање капута, шешира, соба за пресвлачење (у позоришту), орман с оделом, све одело.

гардина (с. л), завеса прозорска или постељна.

гардиста, војник и официр, који служи у гарди,

гарднпарти (енгл.). garden party), вртно друштво, баштенска светковина.

гарет (тур.), пљачка.

Гарибалди, чувени талијански борац за народне слободе.

гармонд, једна врста штампарских слова.

гарнела (хол.), мален укусан морски рак.

гарнизон (ф.), посада, војници из посаде; место где војска станује.

гарниран, снабдевен, удешен, употпуњен.

гарнирати (ф.), снабдети, опремити, удесити; навући; украсити; посетити.

гарнирунг (нем.), разно поврће око говеђине или печења.

гарнитура (ф.), припадајуће, опрема, украс; намештај собни; оков мача, штапа; прибор за јело (ножеви, виљушке, тањири и др.); накит са више драгог камења и др.

гарота (ат.), окови за врат, оруђе којим се задављују злочинци; смртна казна задављивањем.

гарсон (ф.), бећар, нежењен момак, келнер.

гарсонјера (ф.), млада неваљала девојка; момачки (бећарски) стан.

гартр (енгл.), подвеза на колену.

гас, ваздух, ваздушна тела, тела која и при обичној температури остају у ваздушном стању.

гасификирати, претворити у гасолико, ваздушно тело.

Гаскоњац, становник француске покрајине Гаскоње, оличење самохвалисања и разметања.

гасмотор, машина која се покреће сагоревањем смеше гаса и ваздуха.

гасометар, справа за мерење садржине ваздуха.

гастирати (л. н.) **костирати,** давати храну. држати гостионицу; гозбити, частити,

гастералгија (г.), трбобоља.

гастералгичан (г.), трбобољан.

гастрилогија, вештина говорења из трбуха.

гастрологија (г.), наука о стомаку.

гастроном (г.), вештак у кувању, вештак у вештини јела; ждероња; гурман.

гастрономија (г.), куварска вештина.

гастроподи (г.), животиње које пузе трбухом.

гат (хол.), мали отвор, рупа; задњи део лађе.

гаудеамус, гаудиум (л.), радујмо се! радост, задовољство.

гвардија (л.), стража.

гвардијан (с. л.), настојник манастира, игуман.

гвинеја (енгл.), енглески златник у вредности 21 **шилинг** (25 златних динара).

Геа (г.), земља; наука о земљи; богиња земље. жена Уранова.

Гега, назив за Арнаутина с десне стране реке Шкумбе (за разлику од Тоске, Арнаута с леве стране Шкумбе).

гедал (тур.), свети рат против Хришћана.

гејзири, гејзери, врући водоскоци на Исланду.

гејша, јапанске јавне жене по чајџиницама.

гема (л.), драги камен изрезан драги камен издубљеним или испупченим фигурама (камење).

генеалогија (г.), родослов, стабло; наука о пореклу.

генезис, генеза (г.), рођење, рађање, постајање; прва књига Мојсијева о Створењу света.

генерал, старешина, врховни главар, командант;

бригадни, дивизијски и армијски генерал, чинови у војсци.

генералан, генерални (л.), општи, опште важности, што припада врсти; главни, врховни.

генерализати (л.), уопштити уопштавати.

генералисимус, врховни командант војске,

генерална карта, општа карта целог света или једног дела.

генерални агент, главни заступник, опуномоћеник.

Генерални конзул, конзул чији је делокруг цела једна земља, у којој су њему подређени сви вице-конзули и конзули.

генерални план, општи, главни план.

генералштаб, врховна установа у једној војсци која унапређује војне науке, уређује планове, прати војна кретања код суседа и др.

генератор (л.), отац, творац; произвођач паре, гаса; испаравач.

генерација (л.), племе, људско колено; порекло; рађање; људска старост.

генерирати (л.), произвести, породити

генеричан (л.). полни, племенски.

генетичан (г.), што се тиче порекла; првобитан. стојећи у првобитном односу.

Генизарет, језеро истог имена у Палестини.

генијалан (л.), духовит, стваралачки, високих духовних способности.

Геније, генијус (л.). заштитни дух; способност, висока обдареност, стваралачка моћ, природни дар.

гениталија (л.), оплођавајући, полни органи.

Генитив (л.), други падеж код именске промене.

генитура (л.), рађање, оплођавање: оплодно семе.

генс (л.), племе, стабло, род.

гентили (л.), саплеменици; незнабошци.

генуалан (л.), што се односи на колена.

гепус (л.), род, пол, племе.

геогнозија (г.), наука о грађи и саставу земљине коре

географија (г.), описивање земље с обзиром на самерљиве, природне и политичко друштв не односе (математичка, физичка и политичка географија).

геодезија (г.), наука о мерењу и дељењу земље; земљомерство.

Геодет, земљомер.

Геодонамика (г.), наука о утицајним силама земље.

геологија (г.), наука о земљином телу, т. ј. о њеном саставу и историјском развићу коре.

геометрија (г.), наука о просторним величинама.

геомеханика (г.), механика чврстих тела.

Георгика (г.). књига или песма о земљорадњи.

георгина, лепбаштенски цвет донесен почетком прошлог столећа из Мексика, назван тако у част природњака Георги из Петрограда; Далија.

геофаг (г.), земљождер.

геоцентричан, што се односи на средиште земљино, што потиче из земљина средишта.

гепард, једна животиња, грабљивац из мачјег племена.

гер (ф.), рат.

Герзелев, брдо у Будиму.

Геријон (г.), легендарни троглави див, који је владао у Шпанији и имао добра стада; био је убијен од Херкула.

горила (ит.), нередовни рат, рат с препадима који воде четници.

герирати (л.-нем.), управљати, руководити.

герл (енгл.), девојка.

Германи, Германија, Немци, Стара Немачка племена, Немачка.

Германизам, немачка реч употребљена у туђем језику.

германизовати, понемчити.

Германист, Германистика, зналац немачког језика и историје; немачка филологија (наука о језику и књижевна историја).

Германофил (г.), пријатељ Немаца.

Германофоб (г.), непријатељ Немаца.

Германски језици су немачки језици (горњи и доњи). готски, холандски, енглески и нордијски или скандинавски.

Герусија (г.), савет најстаријих.

гест (л.), потез. покрет; покрет рукама.

гестикулација (л.), говор знацима, покрет руке лица.

гестикулирати (л.), правити покрете рукама лицем.

Гете, најславнији немачки песник.

Гетинген, универзитетски град у Немачкој.

Гето (ит.), јеврејска четврт града или улица у Риму и другим великим итал. и оријентским варошима.

Гибелини (ит.), назив за бившу немачку породицу Хохенштауфене.

Гиганти, легендарни џинови рођени из крви Уранове, који су се борили против Олимпа али били побеђени од Зевса; дивови, џинови.

гигантомахија, борба џинова.

гигерл, празноглави младић који претерује у свакој моди.

Гигес, легендрни краљ из Лидије, који је имао **прстен** помоћу кога је бивао невидљив. Захваљујући томе постао је од пастира краљ.

гид (г.), вођа; путовођа.

Гизе, град у Мисиру, у чијој су околини биле највеће пирамиде старих фараона.

гилда (хол.), савез, друштво, еснаф.

гилотина (ф.), справа за одсецање главе, коју је пронашао лекар Гијотен 1797. год.

гимназија, вежбалиште, училиште; средња школа.

гимнастика (г.), вежбање; телесно вежбање.

гимноподи (г.), босоноги калуђери.

гимносперме, биљке са голим семеном.

гинандрија (г.), двополне биљке; хермафродит код кога преовлађује женски пол.

гинекократија (г.), влада жена.

Гинеколог (г.), лекар за женске болести.

гинекологија (г.), наука о природи и болестима женског пола.

гинекофаг (г.), женождер.

гињон (ф.), несрећа у картама.

гипс, кречњак који се не распада у води, употребљава се у вајарству.

гипсани завој, завоји покашени и посути гипсаним прахом који се одмах стврдне те тако штити сломљену кост.

гирланд (ф.), венац, венац од цвећа, застор цветни, лоза

гироваг (г.), луталица, скитница.

гироманција (г.), прорицање помоћу кретања у кругу.

гироскоп (г.), справа којом се доказује земљино окретање.

Гитано, гитана (ит.), циганин, циганка. циганска игра.

гитар (ит.), шпанска игра, музички инструмент са 6—10 жица.

гихт (нем.), костобоља.

гише (ф.). мала капија, капиџик; благајна, прозорче благајне.

глагољица (с.), прва словенска азбука,

гладијатор (л.), борац, борац при јавним циркуским играма старих Римљана.

глазура (н. л.), стакласта превлака (на земљаном посуђу), гладак и сјајан спољни слој на зубима.

гландула (л.), главица, жлезда; оток.

глас (ф.), лед, сладолед; тепих, огледало.

гласе-рукавице, сјајне рукавице.

Глауберова со, горка со, (средство за столицу),

глауком, биола, бело на оку; врста очне болести.

Глаукос (г.), легендарно морско божанство, које је имало дар прорицања.

глацијална периода ледено доба, доба стварања глечера.

глеба (л.), груда,

глечер, велика ледена поља; ледене масе у Алпима.

гликоза, глукоза, грожђани шећер.

глина, иловача обична лончарска или бела.

глипте (г.), слика урезана у камен или у метал.

глпитика, вештина сечења камења.

Глиптотека (г.), збирка извајаног камења; збирка вајарских радова (у Минхену).

глипика, глиптика (г.), уметност резања у камену или металу; вајарство.

глифографија (г.), вештина испуњена слова или плоче галванским путем представити, да би ови били оштампани као дрворези.

глисада (ф.), клизање, клизав корак; варка, доскочица.

Глицерија (г.), женско име; слатка, пријатна.

глицерин, слатко уље; састојак који се добија при претварању масти у сапуне; употребљава се за мазање коже (да би постала мека), прављење сапуна и др.

глоб-тротер (енгл.), светски путник.

глобулус (л.), куглица.

глобус, глоб (л.), кугла; земљина или сунчева кугла; вештачка земљина кугл.

глоксинија, једна јужно-америчка украсна биљка, гаји се у нас по стакленим баштама

глорија (л.), слава. част, величанство, висост, светитељски сјај око главе; песма анђела у славу Христа; **(sic transit gloria mundi,** тако пролази слава овог света; **in majorem Dei gloriam,** у што већу славу Божју).

глорификовати, увеличати, славити прославити.

глорификација (л.), величање, слављење.

глоса (г.), излагање, тумачење речи, песнича врста

глосар (г.), речник који објашњава и тумачи (особито) застареле речи.

глосатар (г.), тумач, разлагач.

глоталог (г.), зналац језика.

глутен (л.), лепак, лељива течност од животињских тела.

глутин (л.), лепак од сиља и костију.

глутинација (л.), леплење, спајање.

G. m. b. h. (нем. Gesellschaft mit beschränkter Haftung), друштво с ограниченим јемством.

Гна, нордијска богиња, гласници Фреје.

гновис (г.), знање, сазнање, више сазнање.

гном, гноми (г.), земаљски духови, који живе у брдима и чувају подземна блага.

гноме (г.), мудре изреке, мисаоне песмице!

гномски песници, песници мудрих песмица.

гносеологија (г.), теорија сазнања, метафизика.

гностици, божјим откровењем надахнути религијски филозофи у првој Хришћанској цркви.

гоблени, гобелини,

гоблен-тапети (ф.), француске простирке с утканим фигурама, које је увео 15[6]7. Комберт у Паризу.

Год (енгл.), бог;

годеми, Бог те убио!

год сев, почетак енглеске химне; Боже чувај!

Гог и Магог (јевр,), опасни разорачки непријатељ; Гог је кнез народа Магога који је упао са севера у Израиљ и био потучен (по Св. Писму).

Голгота (холд), губилиште код Јерусалима; костурница,

Голијат, џиновски вођа Филистимаца, кога је Давид из праћке убио; див, џин, огроман и снажан човек.

голф (с. л.), морски затон, залив.

Гомаристи, једна секта реформисане цркве, основана у почетку XVII. столећа од Игњата Гомара.

гомбар, мајстор, што градц дугмета

Гомора, варош у Палестини због грехова спаљена заједно са Содомом; оличење грешног града.

гонг, гонг-гонг, метални тањир у који се удара при песми код Индијанаца и Кинеза или при позиву за сто.

Гонгоризам, мрачни и бомбасти стил (по угледу на шпанског песника Гонгору (1561 до 161[7]. год.).

гондола (ит.), лађица, шетна лађица (за вожњу по каналима у Млецима).

гондолијер (ит.), возар гондоле.

гониометар (г.), углометар.

гонококе (г.), ситне животињице које проузрокују полну болест: трипер.

гонореја (г.), полна болест. трипер.

гонфалон (ф), мала застава на копљу; црквена застава.

гонфалонјере (ит), заставник; председник републике Ст. Марина; раније полицијски чиновник у Папиној држави.

гонџе (тур), пупољак,

Горгоне, страшне три сестре (Стено, Еуриала и Медуза) са змијама на глави место косе, страшним зубима и гвозденим канџама, кћери Форкијине.

Гордијев чвор, кога је фригијски краљ Гордије завезао на конопима, те га није нико могао раздрешити док га Александар Велики није пресекао; замршена, неразрешива ствар.

Горила, највећи афрички шумски мајмун, најсличнији човеку.

горж (ф.), гуша, гркљан; врат и прса, груди; понор; клanац; улаз у тврђаву.

Готика, готски грађевински стил.

готица (нем.), немачка слова

готски, (што припада германском племену Готима);

готски језик, из 4 столећа;

готско грађевинарство са шиљатим торњевима;

готска, азбука, немачка азбука.

гоч (тур.), бубањ.

гравер (ф.), уметник који реже у металу фигуре.

гравира, гравуре (ф.), бакрорез.

гравирати (ф.), резати у бакру.

гравис, граве (л.), тежак тешко.

гравитација (л.), тежа; тежина; нагибање.

гравитет (л.), тежина; придавање важности,

гравитирати, нагибати се; приклањати се.

град, градус (л.), степен, ступањ.

градација (л.), поступност, пењање, напредак; дизање, повишење.

градирати (л.), оплеменити, попети, дићи; мерити, одредити степен.

градл, шарена тканина за рубље.

градуално градуелно, постепено, ступњевито.

Грал (ст. ф.), чинија, шоља,

свети Грал, чинија од сјајног драгог камења у коју је Јосиф Ариматејски похватао Христову крв код крста, а доцније су је чували храмовници.

грам (г.), јединица за мерење тежине, хиљадити део од килограма.

грама (г.), знак, писмо, слово.

граматика (г.), наука о језику.

грамофон (г.), справа која помоћу плоча понавља песме и игре ухваћене раније на плочу; справа за понављање звука.

грам (л,), зрнце, зрнце жита, семе.

гранат (с. л.), једна врста минерала разне боје, употребљен понекад за наките.

граната, кугла испуњена, слична бомби; зрно топовско.

гранд (ф.), велики, важан, отмен.

гранд (шп.), великаш, великан, достојанствен.

грандеца (ит.), височанство; охолост.

грандиозан (ит.), величанствен узвишен.

гранит (ф.), најстарији камен; кристално-зрнасти камен.

гранолит, мешавина гранита и цемента, употребљава се за калдрмисање улица.

гранулит, бели камен, једна врста гранита.

гранум (л.), зрно.

cum grano salis, не схватити буквално.

грас (ф.), наклоност, љупкост, милост, пристојно.

грас а дје (ф.), Богу хвала.

гратис (л.), бесплатно.

гратификација (ф.), награда, дар који се даје обично о Божићу или Новој Години.

гратулација (л.), честитка.

гратулирати (л.), пожелети срећу, честитати.

графика (г.), вештина писања, цртање.

графит, минерал који се састоји из каменог угља а употребљава се за прављење писаљки.

графолит, писаћи камен.

графолог, човек који тумачи особине човека по рукопису.

графологија (г.), вештина тумачења рукописа.

графитолит (г.), камење с цртежима,

Грахамов хлеб, по америк. лекару и вегетеријанцу Грахаму (1794.—1851.), хлеб од јарме пшеничне и ражне, упо-

требљава се за болеснике од шећерне болести.

грација (л.), хвала, наклоност, милост, лепота.

грац (л.), поклон, дар у знак захвалности, молитва за столом.

грације (г.), три љупке пратилице Венерине (оличење љупкости, лепоте и љубави)

грациозан, пријатан, љубак дражестан

Грациозо, шпански шаљивац у веселим позоришним комадима.

Грегоријански календар, нови календар разликује се за 13 дана од старог.

гремијум (л.), власт, удружење; савез; средина; еснаф.

гренадир (ф.), пешак.

Гренланд, северна поларна земља, Дански посед. Има 88.100 км² и 13.500 ст Извози се крзно, кожа морског пса и китови.

Грет Британ (енгл. Great Britain), Велика Британија.

гривета (ф.), млада радница лакомислена жена.

гримаса (ф.), израз на лицу; кривљење лица, претварање.

гринбек (енгл.), америчке доларске новчанице.

гриотка (ф.), вишња; вишњевача.

грип (ф.), грозница с назебом; инфлуенција; редња.

грипова (г.), кривљење ноката (слично канџама).

Гркоманија, подражавање Грцима.

гробијан (н. л.), груб, суров човек.

грог (енгл.), пиће начињено од рума, шећера и вреле воде.

грос (н.), велики, на велико.

грос дванаест туцета.

гросиска трговина, трговина на велико.

гросист, трговац и на велико.

гросулар, једна врста драгог камења, зелен или жутоцрвен Спада у ред граната.

гротеска (ит.), слика чудесна на којој су животињске и људска појаве везане са лишћем и цвећем привидно неправилно; духовита и смешна сатира.

гротескан (ит.), чудесан, редак и смешан; необичан.

грум (енгл.), дечко, слуга, коњушар.

група (ф.), гомила, скуп, заједница.

Грунтовница (н.), судски регистар, вођен за убележавање свих комада земље.

Гуатемала (у средњој Америци) република **113.013 км²**, 2,12 мил. становника. Новац **1 песо**. Извози: каву, банане, коже, шећер, дрва и каучук.

гуано (шп.), измет морских тица, који се скупља на перуанској обали и употребљава за ђубрење.

губернатор, крманош, управљач; управник једне покрајине.

губернија, област, покрајина.

гувернал, гувернај (л. ф. управљач, крма.

гувернанта, васпитачица деце

гувернер (л.), управљач; старешина области, намесник; државник.

гувернман (ф.), управа, влада; обласна управа.

гуд (енгл.), добро;

гуд бај; (енгл.), сбогом.

гулаш, паприкаш, говеђе исецкано месо, јако запапрено и чорбасто.

гума (л.), лепак, сува биљна смола из мимозе и гумина дрвета.

гуми-арабикум, арабљанска гума, лепак.

гумирати, превући са растореном гумом, налепити.

гунгула, (тур.), гомила људи жена, деце.

гурабија (тур.), колачић од меда и брашна.

гурман (ф.), ждероња, прождрљивац.

густ (л.), укус, допадање.

густирати, пробати, кушати; држати гозбу.

Гута-перка, гума која се на острву Суматри добива из дрвета перка, на ваздуху постане кожата те не пропушта ни ваздух ни воду.

гутурални (л.), грлени.

Д

Д, пето слово ћирилске а четврто латинске азбуке.

D. скраћенице су: d. da или detur (на рецептима), дај!; D или Dr,-доктор; dd. или ddt. — дато, плаћено; d.m. — dextra manu (десном руком).

давуџија (тур.), тужитељ, парац.

дабор (франц. d'abord), у почетку, одмах, тренутно.

Дагх. кавкаски брег.

Дагестан, планински предео

дадапово дрво, индијско корално дрво са црвеним цветовима.

дадија, дадиља (тур.), девојка која чува децу.

Даимиос (множ.), сталеж племића, кнежева и велепоседника у Јапану.

даире (арабљ.), даире. један турски музички инструмент (ручни добош; кастањете).

даица (тур.), ујак,

да капо (итал. **d. c.**), испочетка, поново (т. ј. до одређене врсте поновити цео музички комад од почетка),

декриаденалгија (г.), болест сузних жљезда.

дактил, трословна стиховна стопа (— ⏑ ⏑) први дуг, други два кратка.

дактилиографија (г.), описивање прстења.

дактилиотека (г.), збирка различитог камења (гема).

дактилографија (г.), писање на писаћој машини.

дактилографкиња (г.), писачица на писаћој машини.

дактилоскопија (г.) узимање отисака прстију од злочинаца; испитивање отисака прстију.

Далај Лама, врховни будистички првосвештеник, обожавани главар духовне и световне власти.

далија, георгина, цвет; добио име по шведском ботаничару Далу.

Далтонизам, један недостатак чула вида; немогућност да се разликују боје. (Име је дошло од енглеског физичара Далтона, који је разликовао свега три боје).

дама (ф.), госпођа, првобитно племићска госпођа.

Дамаскиња, сабља украшена златом и сребром, рађена у граду Дамаску (Сирија).

дамаст (итал.), вунена или свилена тканина нашарана цветовима.

дамасцирати ставити челик у гвожђе.

дамбулхана (тур.), турска музика.

Дамоклес, један ласкавац, који завиђаше тиранину Дионису на срећи. Да би га разуверио, Дионис га позове на гозбу и више главе му на коњску длаку обеси мач. Отуда име **Дамоклов мач** значи сталну опасност у сред весеља.

Дамон и Финциас, славни пријатељи са Сиракузе, који су се борили против тиранина Диониса. Њихову верност опевао је Шилер у балади „Јемство" („Bürgschaft").

Данаиде, педесет кћери Данајевих. Оне су по заповести свога оца у свадбеној ноћи побиле своје мужеве и за казну морају у подземном свету да непрестано пуне буре без дна Отуда — **буре Данаида** — значи узалудан, бескористан посао.

Данајци, име старих Грка.

Данајски поклон, опасан поклон из непријатељске руке. Односио се првобитно на дрвеног коња под Тројом.

Даниел (јевр.), мушко име значи божански судија.

данс (ф.), игра.

дансан (ф.), играјући, за време игре.

дансинг, место где се игра.

dar sicurta (ит.), дати јемство.

Дарвинизам, учење енглеског природњака Чарлса Дарвина о развићу и преображају животињских и биљних врста помоћу природног одабирања.

Дарданели, мореуз између Мраморног и Јегејског Мора.

даре (лат. **dare**), дати.

дарлинг (енгл.). драги, мили, предраги, љубимац.

Дативе, трећи падеж (у именској промени).

датизам (г.), грешке у страном језику, коју прави човек невичан том језику.

датирати. означити одређено време или одређено место.

dato (л.), данашњим даном од данашњег дана.

датолит (г.), минерал који се састоји из борове киселине и кречњака.

датум (л.), дан, месец и година.

дата, оно што је дато; подаци; историјске чињенице.

дата ет акцепта (л.), издавање и примање.

datum ut retro (л.), време и место као на другој страни.

datum ut supra (л.), време и место како је горе означено.

Дафна (г.), ловор; по бајци кћи речног бога Пенеја, коју је Јупитер претворио у ловор, да би је сачувао од гоњења Аполонова.

Дафнис (г.), лепи сицилијански пастир, син Меркуров.

дахабије (арабљ.), узана, лака барка са два једра на Нилу.

дахија (тур), изгнаник, који тежи за влашћу.

дахилук (тур.) дахијска влада

дација (л.), данак; давање.

d. v. (**dicti valoris** л.), поменуте вредности.

D. g. durch Güte (нем.), добротом.

D. d. дионичко друштво, акционарско друштво.

дебакл (ф.), слом, крах); наслов једног Золиног романа),

дебалирати (ф.), истоварити робу.

дебалажа (ф.), истоваривање.

дебардажа (ф.), истоваривање терета са лађе.

дебаркирати (ф.), искрцати; пристати, стати на копно.

дебата (ф.), расправљање, разговор, препирка, бој речима.

дебатовати, расправљати, препирати се.

дебе (тур.), дрвени суд из једног комада дрвета са поклоппем (за оставу н.пр. меда, пекмеза и т. д.).

дебелирати (л.), изборити, победити, завршити рат.

дебелација (л.), победа.

дебент (л.), дужник.

дебет (л. debet), дуг за узету робу; дугује.

деби (ф.), прва игра глумца; приступна беседа.

дебилитирати (л.), слабити.

дебискирати (ф.), прогнати, уклонити (са доброг положаја).

дебит ф.), размак; продаја; одлазак; продавање робе.

деблокирати (ф.), ослободити, дићи опсаду; подићи.

дебитант, дебитантқиња онај ко се први пут појављује (особито у позоришту).

debito (ит.), дуг.

debito corrente (ит.), текући дуг.

дебитовати, појавити се први пут; одиграти своју прву улогу; одржати свој први говор.

дебитор (л.), дужник.

дебордирати (ф.), иступити, извити се преко обале.

дебуширати (ф.), отпушити, отчепити; избити из кланца; наћи добру прођу, лако продати.

дебушман (ф.), излаз из кланца.

дева (тур.), камила.

Дева (санскр.), Бог, име за три велика индијска божанства; Брама, Вишну и Шива.

девалвација (ф.), снижење вредности новца, повлачење новца, спуштање вредности.

девалвирати (ф.), оборити вредност новцу.

девастација (л.), опустошење, разорење

девастирати (л.), опустошити. опустити.

девелопирати (ф.) открити, развити.

девелопман (ф.), развијање, развиће; представљање једне зграде у нацрту.

деверзорија (л.), свратиште.

девестирати (л.) одузети црквено достојанство.

девиза (л.), лозинка, знак, ознака; спомен; **менично писмо** (у трговачком свету); девизни посао.

девиација (л.-ф.), скретање једног тела са свога правца; скретање магнетске игле на лађи; привидно кретање звезда некретница.

девиирати (л.), скретати с правог пута; одступати.

Девкалион (г.), митолошки краљ Тесалије, који је једини остао после великог потопа са својом женом Пиром. Од њих потиче цео људски род.

девоар (ф.), дужност, задатак.

деволуција (л.). скидање, збацивање; наслеђивање.

деволуционо право, право преноса или наслеђа, по коме при смрти једног супруга све имање припада деци а други супруг има само право уживања.

деворирати (л. прогутати.

девот (л), Богу посвећен, одан, побожан; понизан.

девотизам положај потчињености.

девоција (л.), побожност, понизност; завет.

дсвтерагонист (г.), други глумац на грчким позорницама, који игра улоге другог реда.

дегажирати (ф.), ослободити, пустити; отпустити војника, опростити се неке дужности;

дегажман (ф.), ослобођење; отпуштање, тајни улазак.

дегенек (тур.) ударац по табану.

дегснерација (л.), изроћавање, изопачавање, погоршавање.

дегенерисан (л.), изроћен, изопачен, погоршан.

дегенерисати (л.), изродити (се), изопачити (се), погоршати.

дегравирати (л.), тиштети; досаћивати.

деградација (ф.), скидање са вишег на ниже звање као казна (нарочито у војсци); унижење.

деградирати (л.-ф.) снизити, унизити, смаћи; некоме одузети звање и достојанство.

деградиран (ф.л.) лишен звања; скинут, унижен.

дегрес (с. л.), одступање, одстојање; одмицање.

дегресија (л.), одстојање.

дегу (ф degout) одвратност, гаћење, ненаклоност.

дегутирати (ф.), изазивати, уливати одвратност или гаћење.

дегустирати (л,), пробати, окушати; додирнути.

дегут (лат.), брезов катран, којим се маже „руски јухт" (кожа за обућу).

Дедалос (грчки), славни старогрчки вајар, који је израдио лавиринт на острву Криту. По легенди израдио је себи и своме сину Икарусу крила од воска за летење. Симбол за све вештине.

дедигнација (л.), непоштовање.

дедит (лат. dedit), дао је,

дедиција (лат.), давање, предавање.

дедицирати (лат.), посветити (књигу); установити.

дедикација (лат.), поклон, посвета, задужбина.

дедуктиван, изведен из општега; изведен; закључен.

дедукција (лат.), извођење посебног из општег (у логици) одбијање од једне суме; доказивање; изођење судских разлога из општих правних начела.

дедукцио ад абсурдум (л. deductio ad absurdum), доказ из погрешне поставке супротног.

дедуцирати (лат.), одбити, закључивати, објашњавати; **извести посебне закључке из општих.**

дежурати (ф.), имати службу, бити на служби.

дежурни (ф.), на служби запослен, онај који има службу.

дезабилирати (ф.), разодети, скинути (одело).

дезавантаж (ф.), губитак, штета; губитак при коцки.

дезавуисати (ф.), не признати, одрећи, оспорити; одбити од себе везе с неком личношћу.

дезакордирати (ф.), не бити у сагласности, не слагати се.

дезанбалаж (ф.), испакивање.

дезанбалирати (фр.), испаковати (трговачку робу).

дезасортирати (ф.), раздвојити, растурити, направити неред.

дезерт (лат.), пуст, празан ненастањен.

дезертер(фр), војни бегунац.

дезертирати(ф.), побећи; побећи из војске, одјурити; истргнути.

дезертирање, дезерција (л.), бегство из војске; бегство, бегство испод заставе.

дезесперирати (ф.). губити наду, очајавати.

дезеспоар (ф.), очајање, губљење наде.

дезигнирати (лат.), означити, одредити, обележити; именовати.

дезидериа пиа (лат. pia desideria), побожне добронамерне жеље (које се обично не испуњавају).

дезидериум, дезидериа (лат.) жеља, захтев, пожуда; потраживање.

Дезидериус, лонгобардски краљ, кога је Карло IV. победио.

дезинтересован (фр. и л.), некористољубив, несебичан; непристрасан.

дезинфекција (фр. и лат.), чишћење тела, одела. ствари; убијање заразних клица.

дезинфиковати (фр, и л.), уклонити бакциле (заразне болести), ишчистити.

дезирабл (фр.), достојан жељења, пожељан.

дезмалгија (гр.), бол у зглобним ткивима.

дезолатан (лат.), напуштен, опустошен, тужан; неутешан, безнадеждан.

дезолација (лат.), опустошење; забринутост; безнадежност, неутешност.

дезолирати (лат.), опустошити, разорити, уцвелитн.

дезорганизација (лат.), распуштање, рушење, разорење живе везе између појединих делова.

дезорганизовати (фр.), растурити, разрешити, распустити, створити неред, лишити свести.

дезордр (фр.), неред; забуна; неслога; неморалност.

дезоријентисан, несигуран, неизвестан, пометен, човек који је изгубио правац.

дезоријентисати (ф). залутати, заблудети, изгубити правац.

Dei gratia (л.), по милости Божјој.

Деизам (н. лат.), вера у Бога једног, који је изван и изнад света.

деист онај који по деизму верује у Бота.

деинтегрирати (л.) одузети од целине, ограничити, сузити.

деифицирати (н. л.) обожавати; дизати изнад свега; указивати божанске почасти.

Дej (араб.), сазвати; раније име господара од Алжира (сада паша, бег).

дејицирати (л.), збацити, истиснути из поседа, прогнати, потиснути, удаљити.

Декабристи (рус.), племићи завереници у Русији, који су у децембру 1825. год. подигли устанак.

дека, декаграм (г.) мера од 10 грама.

декалитар, мера од 10 литара.

декада (гр.), десетина, број десет; недеља од десет дана (за време франц. револуције).

декаденција, декаданс (ф.), опадање, погоршавање; смањивање.

декалирана роба, роба која се по тежини смањила.

декалог (г.), десет заповести заједно.

Декамерон (ит.), прича од десет дана; збирка новела италијанског писца Бокачија.

декаметар, мера од 10 метара.

декампирати (ф.). прекинути логоровање; отићи, побећи.

декан (л.), старешина једног факултета на Универзитету; најстарији у Манастиру; у Шпанији најстарији слуга у кући.

деканат, достојанство, звање. канцеларија декана.

декапитирати (н. л.), погубити; обезглавити.

декапитација (л.), погубљење, главосечење.

декастих (г.), песма од десет стихова.

декатирати, пресовати тканину, дати сјај тканини.

декламација (л.), вештина усменог излагања, изразити го-

вор; говорно вежбање у говорењу стихова; претеривање и извештаченост у говору.

декламовати (л.), гласно и са осећањем говорити; говорити дигнутим гласом о ситницама.

декларација (л.),објашњење, излагање; обзнана; објављивање инсолвентности, објављивање садржине пакета с робом при цариљењу.

декларирати (л.), објавити, обзнанити своју одлуку изјаснити се.

декласирати (н. л.), удаљити из једне класе; деградирати.

деклинатор (л.), компас који показује одступање магнетске игле од меридиана.

деклинација (л.), промена у граматици; одступање магнетске игле од подневачке линије.

деклинирати (л.), мењати (у граматици именице, придеве, заменице и бројеве).

декокт (н. лат.), укуван напитак од трава (у медицини).

деколорирати (лат.), избледети, изгубити боју.

деколтиран (ф.), с голим вратом и грудима.

декомбиновати (н. лат.), раставити.

декомпозиција (лат.), растављање једног тела у састав-не делове.

декомпоновати (лат.), раставити, разложити, разрешити.

деконт (ф.), одбитак од рачуна,

деконтирати, одбити, одрачунати.

деконцентрација (л), удаљење од центра; ослобођење делова од средишта; разбацивање.

деконцентрирати (лат.), удаљити од центра; делове ослободити од средишта; разбацати.

декор (лат.), украс; пристојност.

декорисати (лат.), украсити, накитити; дати неком орден.

декоратер (ф.), позоришни сликар; украшавач.

декоративан, украсни, што служи за украс.

декорација (с. лат.), украшење; малање; орден, почаст.

декорум (л), пристојност.

декредитирати (ф,), ослабити углед; умањити кредит.

декресценција (л.), опадање.

декрет (лат.), наредба, решење, закључак, званична одредба.

декретирати (с. лат.), закључити, одредити, утврдити, поступити; обзнанити.

Декретисти, црквени оци и учитељи, писци канонског права за разлику од **легиста**, писаца **римског** права.

декрешендо (ит.), све тише!

декрустирати (н. лат.), ољуштити, скинути кору.

декстер (л), десни, десно.

декупирати (фр.), расећи, разложити.

декуражирати (фр.), уплашити, преплашити.

декуверт (фр.), незаштићен, непокривен; **кредит а декувер** (credit a decouvert), кредит без покрића.

декурпја (лат.), број, одељење од десет десетина.

декуријон (л.), десетар, водник.

делакримација (лат.), сузење очију, болест очна.

делактација (лат.), одвикавање од мајчиног млека.

делатор (л.), потказивач.

делатура (л.), потказ.

деле! (лат. dele), избриши, уништи!

делегат (лат.) посланик, одасланик, дужник.

делегација (дат.) посланство, изасланство, уступање потраживања.

делегирати (лат.), одаслати одредити; пренети, предати (дуг).

делектација (л.), наслада.

делектирати (л.), забавити, усхитити.

дели, делија (тур.), бесан, одважан, храбар; телесна гарда турских војсковођа.

делиберација (л.), саветовање.

деливрирати (фр.), ослободити, разрешити; издати, предати.

делиж (фр.), поплава, потоп.

деликатан (лат.), нежан, мио, благ, љубак, фини; пун обзира,

деликатеса (фр.), нежност, осећајност; обзир и поштеда; фини укус; посластица

деликвент (лат.), оптужени, злочинац, зликовац.

деликт (лат.), преступ, иступ, злочин.

Делила (јевр.), жена Самсонова, која га је издала.

делилук (тур.), охолост.

делимитација (л.), исправка границе, омеђашивање.

делириум (лат.), лудило, суманутост; душевна болест.

делириум тременс (лат.), пијаначко лудило.

делкредере (ит.), 1.) јемчити за вересију; 2.) јемчева провизија, исплата комисионару зато што јемчи комитенту да ће роба бити плаћена или пак јамчи за лиферовање робе на време.

деложирати (ф.), истерати из стана.

Делта, грчко слово д; троугло острво, које су у Доњем Египту образовали рукави реке Нила, отуда име делта за сва на сличан начин образована острва.

делтоид (г.), четвороугао са по 2 суседне стране једнаке.

делфин (с. лат.), морске животиње сличне киту, приписује им се љубав према људима и музици.

делфис (грч.), материца.

делфтски фајанс, полупорцелан из холандске вароши Делфта из XVI—XVIII. века, измалан плаво.

Дељи Мел (енгл.), дневна пошта; име једног енглеског листа.

Дели Њус (енгл.), дневне новости; име једног енглеског листа.

демагог (грч.), народни вођа, заводник народни.

демагогија, завођење народа; управљање народом.

демандирати (лат.), пренети. наложити.

деманти (фр.), опорицање, опозивање, исправљање.

демантовати (ф.). порећи. неистину, опорећи, побити.

демаркирати, обележити, ограничити, повући граничну линију.

демаркација, ограничење, одређење; прорачунавање околине, где се лађа налази на отвореном мору.

демаркациона линија, гранична линија.

демаркационе трупе, граничари.

демарш (ф.), корак, поступак; **учинити демарш**, предузети кораке.

демаскирати, скинути маску, открити; изложити трупе пре поласку у бој.

дембел (тур.), леншина.

дембелисати, лењовати, лењствовати.

Деметер (грч.), богиња плодности код старих Грка.

деми (фр.), пола.

демимонд, полусвет, свет пустолова и пустоловки.

деминутив (л.), умањујућа

реч; реч умањења (нпр. школица од школа).

демир (тур.), гвозден.

демисија (л.), оставка (чиновника), разрешење од дужности, отпуштање; зрачење.

демисија (лат.), одступање; утученост понизност.

демисионер (л.), онај ко даје оставку; прималац робе.

демисионирати (ф.), дати оставку, тражити отпуст; отпустити.

Демиург (гр.), пријатељ народа, старешина; творац света (не Бог), који је човеку дао чулну душу.

демобилизација (ф,). распуштање војске.

демобилисати (лат.), војску свести на мирнодобско стање; распустити војску.

демократ (г.), грађанин, присталица демократије, присталица владе народа.

демократија (г.), влада народна, државно уређење, у коме народ преко својих представника има и законодавну и извршну власт.

Демокрит и Хераклив, два чувена грчка филозофа, од којих први учио смејање а други плакање.

демолирати (ф.), разорити, разрушити, уништити, однети.

демолирање, рушење, уништавање.

Демон (г.). дух, који стоји на средини између Бога и човека. Код незнабожаца он представља још доброг духа а код Хришћана злога.

демонетизација новчаница значи да су новчанице стављене изван течаја.

демонологија (г.), наука о духовима.

демонстрант (л.), онај који демонстрира.

демонстративан (л.); показни, јасни, видни, привидни.

демонстрација (л.), доказивање, излагање, очигледна настава; јавно обзнањивање свога расположења (политичког).

демонстрирати (лат.), показати, доказати, објаснити, изложити.

демонтирати (лат. и фр.), покварити; растворити; направити неупотребљивим; разорити (тврђаву); раставити у делове (машину).

деморализација (л.), морална поквареност.

деморалисати (фр), покварити, уништити осећање самосвести; убити храброст војске.

демос (гр.), народ, општина (у Атињана).

Демостен, славни беседник код старих Грка у Атини.

денариус (с. л.). стари римски сребрни новац, одговара вредности једног нашег динара.

денатурализација (л.), губитак завичајног права.

денатурисати (лат.), изродити се, отпадити се, променити своју природу, направити неупотребљивом.

денационализирати (лат.), одродити, однародити, отпадати од народа.

Денди (енгл.), фићфирић. човек који лудо трчи за модом.

дендрит (гр.), окамењена дрвета и биљке.

дендролити (г.), скамењени комади дрвета.

денегирати (лат.), одбити, одбацити.

дензирати (л.), згушњавати.

денигрирати (лат.), опањкати, оцрнити.

деноминација (лат.), именовање, означење; пријава.

деноминирати (лат.), именовати и означити.

денотирати (лат.), обележити, означити, дати податке.

денто (фр. дан), зуб.

дентист, дантист, зубар зубни хирург.

денталан (л), зубни.

дентали, зубни гласови.

денудирати (лат.), оголити разголитити, огулити.

денудација (лат.), разголићење, скидање меса са костију.

денунцијант (лат.), потказивач, достављач.

денунцијација (лат.), потказивање, достављање, пријављивање суду злочина.

денунцирати (лат.), доставити суду, подказати.

деонтологија (г.), наука о дужностима, (име потиче од филозофа енглеског Бентема).

дењушка (рус.), новчић од $^1/_2$ копејке.

деоптирати (лат.), бирати, дати свој глас.

депакетирати (л.), испаковати, распаковати.

депанданс (ф.), припадност, споредна зграда.

депанзирати (фр.), издати, потрошити; упропастити.

депанс (фр.), издатак, покриће; расипање.

департирати (лат.), оделити изделити, одвојити, одлучити.

департман (фр.), округ, срез власт; подела послова међу разне личности у колегији; делокруг.

депауперација, осиромашавање.

депауперирати (н. лат.), осиромашити, направити сиромашним.

депенденц, депанданс (лат. фр.), зависност, потчињеност; споредна зграда.

депендирати (лат.), зависити од кога, бити кому потчињен.

депенирати (лат.), повући налог; иабрисати рачун у трговачкој књизи.

деперцирати (лат,), изгубити; упропастити.

депеша (ит.), брзојав, телеграм, хитна пошиљка, на најбржи начин достављена вест.

депеширати (фр.), одаслати хитно.

депланирати (лат.), поравнити. заравнити.

депласирати (фр.), преместити, смаћи, уклонити неког с његовог места.

депласман (фр.), скидање. уклањање, наопачина; обрнут положај.

депо (фр.), стовариште за робу; чување; резерве војничке.

депозит (лат.), поверено добро, оно што је дато на чување.

депозитар, онај који прима на чување, чувар.

депозиција (л), давање на чување, исказ.

депоненс (л.), глагол трпног облика а радног значења.

депоновати (лат.), дати на чување, одложити, положити.

депопуларисати (лат.), отуђити од народа.

депопулисати (лат.), лишити насеља, уклонити народ.

депопулација, изумирање народа.

депорт (фр.), позајмљен новац, разлика између садашњег и доцнијег нижег курса берзанских хартија зове се **депорт**.

депортација (лат.), прогонство, протеривање (н.пр. Руса у Сибирију, Француза у Кајену).

депортирати (лат.), прогнати, протерати, извести, бацити у беду, послати у казнену колонију.

депоседирати (л.), лишити неког поседа, избацити из поседа.

депотенцирати (лат.), обеснажити.

деправирати (л.), покварити.

депресија (лат.), утученост, клонулост, телесни и душевни умор; увала; ниско стање у барометра.

депривација (н. лат.), скидање, смицање, одузимање.

депримирати (лат.), снизити притиснути, уништити, утући, притиснути.

депургирати (лат.), прочистити, очистити, ишчистити.

депутација (лат.), уређење, одашиљање посланика народних посланства.

депутирати (лат.), одредити (на што), упутити.

депутирац (лат.), посланик, народни заступник, **комора депутираца**, скупштина.

деранжиран (ф,), несређен, разбацан.

деранжирати (фр.), створити неред, растурити, разбацати унередити.

дерби-трке (енгл.), тркачке коњске утакмице, основане 1780 год. од графа Дерби.

дервиш (перс.), мухамедански калуђер.

деривати (лат.), једињења од хемијских елемената (изведена).

деривација (лат.), извођење (једне речи на пр.),

деривирати (лат.), спровести, одвести, одвратити.

дерматозон (гр.), кожни паразити.

дерматол (г.), препарат прашка за лечење ране и стварање коже.

дерматологија (грч.), наука о кожи.

дерма, кожа.

дерогација (лат.), ограничење уклањање, штета, губитак.

дерогирати (лат.), ограничити, сузити, уклонити.

дерт (тур.), брига, туга.

дертли (тур.), брижан.

дерута (ф.), збуњено бегство потпун пораз.

дерутирати (ф.), завести.

десан (ф.), спуштање, падање, истоваривање лађе, непријатељски упад у земљу.

десен (фр.), намера, план, нацрт, узор.

десервирати (лат.), служити, дворити, неговати, снабдети службом.

десерт (фр.), колачи, воће, што се на сто уноси после јела.

десигнација (лат.), обележавање, одређивање, упућивање, привремено наименовање

десинирати (фр.), цртати, обележити, пројектовати.

дескрибирати (лат.), описивати.

дескриптиван, описни.

дескриптивна геометрија, описна (нацртна) геометрија.

дескрипција (лат.), опис, описивање.

деспект (лат.), презирање, погрда.

десператан, очајан, клонуо, безнадеждан.

десперација (л.), очајање, губљење наде.

десперирати (лат.), очајавати, клонути. изгубити наду.

деспондирати (лат.), обећати, верити (се).

деспот (гр.), неограничени господар, владар апсолутни.

деспотизам, неограничена владавина, самовлада.

деспотија, самовлада, неограничена владавина.

дестилат, производ дестилације.

дестилатер (ф.), производник ракије, коњака и др.

дестилација (лат.), пречишћавање, одвођење, печење (ракије).

дестилисан (л.), пречишћен, прочишћен.

дестилисати (лат.), пречистити, једну течност загревањем претворити у пару а ову хлађењем вратити опет у течност.

дестинација (лат.), одређење, крајња сврха.

дестинирати (лат.), одредити, посветити.

деструирати (лат.), ружити разарати.

деструктиван, рушилачки, разоран.

деструкција (лат.), преврат, рушење, разорење.

десцендент (л.), потомак.

десценденц (лат.), порекло, потомство.

десцендентна теорија, теорија о пореклу).

десцендирати (лат.), силазити, спуштати се, потицати, водити порекло.

деталь (ф), ситница, појединачност, случајност, трговина на деталь, трговина на ситно.

детаљирати (фр.), рашчланити, представити исцрпно, изложити у појединостима.

детаљист, трговац на ситно, ситничар

деташиран, **деташован**, одаслан, припослан, придодат, ослобођен, невезан.

деташирати (ф,), одаслати отпослати, одвојити, одсећи.

деташман (фр.), група војника одасланих од главне трупе

детектив (енгл.), тајни полицајац, члан тајне полиције.

детенирати (лат.), задржати, придржати, држати у затвору.

детентор (лат.), сопственик, придржавалац.

детериорација (лат.), погоршање, опадање.

детерминанте, јављају се при решавању линеарних алгебарских једначина као спојеви величина коефицијената истих.

детерминација (лат.), одређивање, утврђивање, одлучивање, одлука.

детерминизам, наука нужности, судбине, која учи да су све промене у свету па и поступци слободних бића унапред и неизбежно одређени.

детерминантан, одређен, одлучен, ограничен.

детерминисати (лат.), ограничити, одредити, одлучити, утврдити.

детерминист; присталица детерминизма.

детестација (лат.), проклињање, проклество, грожење.

детестирати (лат.), проклети, грозити се (кога).

дети (тур.), слободно.

дето (л. detto), речено, именовано, поменуто, исто.

детонација (л.), тресак, одјек, грмљавина, погрешно певање.

детонирати (л.), погрешно певати (узети сувише висок или низак тон), грмети, грмећи одјекивати, отпасти.

детракција (л.), одбитак, пуштање крви, одузимање умањивање, опанкање.

детрахирати (л.), одбити, одузети опањкати.

детресе (фр.), страх, невоља, потиштеност.

детроа (фр.), мореуз, узина, стаза.

детронизација, збацивање са престола.

детронизирати (лат. и гр.); в. детронирати.

детронирати (фр.), збацити с престола.

детурнирати (л.), одбити одвратити.

deus (л. deus, г. theos), бог.

ex **machina**, бог из машине, неочекивана сцена у позоришном комаду, која обрће све на добро.

деутероза (г.), понављање.

дефамирати, дифанмирати (лат.), обешчастити, изнети на рђав глас.

дефанзива (фр.), одбрана, брањење, стање у коме се једна зарађена страна само брани.

дефанзиван (фр. и лат.), одбранбени, у од рани.

дефанзивни рат, рат одбранбени.

дефатиговати (лат.), заморити, преморити.

дефатигација (лат.), замор, умор, преморавање.

дефектан (л.), оскудан, недостатан, оштећен.

дефект (ср. лат.), недостатак, мана, губитак, празнина.

дефектива верба (л), **verba defektiva**), глаголи који немају све облике, као нпр. глагол јесам.

дефендирати (лат.), бранити, одбранити.

дефанзија (лат. и фр.), брањење, одбрана.

дефет (ф.), пораз.

дефиле (ф.), пролаз трупа; кланац којим трупе пролазе крећући се појединачно.

дефиловати (ф.), пролазити појединачно (узаним (путем); трупе дефилују, пролазе редом поред одређеног места.

дефинисати (л), ограничити; одредити тачно садржину једног појма, објаснити је.

дефинитиван, дефинитивно (л.), изрично, одлучно, изразито, одређено, закључно,

дефинитум (л.), потпуно одређен појам.

дефиниција (л.), одређивање, одређивање појма, објашњење.

дефицит (л.), мањак, недостатак (у рачуну); губитак, свота за коју је пасива већа од активе.

дефлагрирати (л.), огорети, ватром очистити.

дефлектирати (л), одступати, отклонити.

дефлектирати (л), одступати, отклонити.

дефлорација (л.), скидање цвета; обешчашћење.

дефлорисати (л,), скинути цвет, обешчастити девој у.

деформисан (л.), безобличан, ружан.

деформисати (л.), уништити облик, обез ичити.

деформисање (л.), обез ичење, уништење облика.

дефраудант (л.), проневеритељ; човек који туђи новац проневери.

дефраудација (л.), проневера

дефраудирати (л.), проневерити.

дефтер (перс. **тефтер**), тефтер, књига, списак; регистар.

дефтердар (тур), министар финансија у Турака.

децедирати (л.), опадати

децем (л), десет.

Децембар, дванаести месец у години.

децембристи; присталице Луја Наполеона и извршиоци државног удара од 2. децембра 1851. године.

децемвир, члан власти, која се састоји од десет људи. У Риму су нарочито били чувени децемвири, који су писали законе.

децемвират, влада десеторице.

деценијум, период времена од десет година.

децентрализација (л.), удаљавање од средишта; преношење послова и права државних на обласне власти; слаба веза између покрајина и државног средишта.

децентрализати (л.), ствари, које су уједињене у једном средишту, изделити из њега у појединачне делове одн. тела.

децепција (л,), превара, обмана.

децернент (л.), чиновник који треба да одлучује о извесним управним пословима.

децесија (л.), опадање, пропадање.

децима (л.), десети тон у скали; једна шпанска строфа у десет делова.

децимални (л.), десети, десети део.

децимална вага, справа за мерење, при којој тегови имају десетоструку тежину код мерења разних предмета.

децимални разломак, десетни разломак; разломак чији је именитељ десет.

децимирати(л.); десетковати, сваког десетог човека убити.

дециперати (л.), обманути, преварити, подвалити.

дешарж (ф.), разрешење; растерећење; разрешница управном и надзорном одбору; проглашење неке исправе за исправну.

дешаржирати (ф.), растеретити, стоварити, скинути с кола.

дешифровати (ф.), одгонетнути, решити тајне знаке (шифру).

диабазис (г.), прелаз, пролаз

диабетес (г.), шећерна болест.

диабетичар, болесник од шећерне болести.

диабл (ф.), ђаво.

диабола (ф.-г,), пањкање; оптуживање противника са ознаком предстојеће казне.

диагнова (г.), одређивање болести; распознавање болести по њеним знацима.

диагностика (г.), наука о одређивању и распознавању болести.

диагностицирати (г.), одредити болест (по знацима).

диагонала (г.), попречна линија повучена из једног угла неког четвороугла или многоугла у други супротни угао.

диагоналан (г.). кос, укосо супротан.

диаграм (г.), слика, цртеж, нацрт; нотне линије, соломоново слово.

диадема (г.), круна; женски украс за главу (превез преко чела).

диадох (г.), наследник; последници Александра Великог у разним деловима његова царства.

диадохе (г.), наследство; промена, прелаз једне болести у другу.

диакризис (г.), разликовање, распознавање ступњева у болести.

диакратичан, различит, за распознавање.

диакратични знаци, знаци за распознавање правилног изговора слова и речи.

диалект (г.), наречје, одступање у говору од књижевног језика.

диалектика (г.), наука о говорништву, говорничка вештина; наука о окретности у мишљењу.

диалектичан. по наречју, логичан; духовит, окретан.

диалектичар (г.), вешт говорник; умешан човек у расправљању; окретан говорник.

диалела (г.), кружни доказ, кружни закључак.

диалема (г.), прекид, међувреме, међупростор.

диалог (г.), разговор, договор, разговор у двоје.

диамант (ф.-л. адамас), нај-

тврђи, најгушћи и најсјајнији драги камен.

диаметар (г.), пречник, пресек круга кроз средиште.

диаметралан, управо кроз; право, потпуно; попречно, пречнички.

диаментрално супротно, сасвим, потпуно супротно.

диаморфоза (г.), образовање у одређени облик; уобличавање.

Диана (л.), гр. **Артемида**, богиња лова и месеца, заштитница девичанства и рађања.

диандрија (г.) двоженство; двосполне биљке са два прашника у једном цвету, као што је маслина.

диаплазма (г.), мазање, парење целог тела.

диапозитив (г.-л.), слика, фотографија на стаклету.

диаресис (г.), раздвајање двогласника у два самогласника; пепање, раздвајање крвних судова.

диареје (г.), пролив.

диарх (г.), савладар, члан владе двојице.

диархија (г,), двовлада, влада двојице.

диаспора (г.), распадање, расипање; чланови заједнице који одвојено живе.

диатонска скала, (г.) у музици ред тонова који се креће правилно по скали.

диатриба (г.), учено истраживање.

диафан (г,), провидан, прозрачан.

диафан папир, провидна хартија.

диафора (г.), разлика, различност; неслога, свађа, понављање једне исте речи разног значења у реченици.

диафрагма (г.), преграда, покожица, плућна марамица.

диахорезис (г.), столица, прочишћавање, идење напоље.

диба (тур.), скупа свилена тканина, у коју је злато уткано.

дива (ит.), божанска, драга; славна певачица.

диван (тур.), турски државни савет, софа, збирка песама.

дивергентан(л.), разилазећи, што се разилази.

дивергенција (ит.), удаљавање двеју линија једне од друге.

дивергирати (л.), удаљити се, одступити. све се више удаљавати, бити другог мишљења.

диверз (л.), разни, различни, свакојак.

диверзија (н.-л.) обраћање, промена правца, растројавање обртање мисли од нечег непријатног.

дивертирати (л.), одбити, растројити.

дивиденда (л.), део добити коју један члан акционарског друштва сразмерно своме улогу добија.

дивидирати(л.), делити, поделити, разделити.

дивизија (л.), делење, подела, велика војничка јединица састављена из више пукова свих родова оружја.

дивизион (л.), један део пука код коњице и артиљерије у војсци (пук има 3 или 4 дивизиона).

дивизор (л.). делитељ.

Дивина комедија (ит.) Божанска комедија, дело славног италијанског песника Данте-а.

дивинација (л.), предсказивање.

дивинитет (л.), божанство, божанственост.

дивит (тур.), мастионица.

дивулзација (л.), објављивање, оглашавање, распростирање.

дивулзија (л.), растрзање, цепање.

дигеста (л.), пандекта.

дигестија (л.), варење.

дигиталис (л.), цвет пустикара.

дигитата (л.), животиње прсташи.

дигнитет (л.), част, достојанство, моћ.

дигресија (л,), одступање, удаљење.

дидактика (г.), наука о уређењу и вођењу наставе као средства духовног развића.

дидактичан, поучан.

дидактична поезија, поучна поезија.

дидактичар, песник поучних спевова, добар наставник.

дидаскалија (г.), поучавање, упућивање.

дизген, дизгин (тур.), од узде они кајиши што се држе у рукама, кад се јаше.

диздал (тур.), чувар капије.

диегеза (г.), тумачење.

диеиеза (г.), растављање, дифтонга у два слога.

диес (л.), дан, **ante diem**, пре дана.

dies irae, **dies illa**, дан гњева; почетак опела.

диета (г.), начин и ред живота с погледом на јело, пиће и спавање.

диете (л.), дневнице, плате.

диететика (г.), наука о здрављу.

диецеза (г.), епископија, парохија, општина.

дизентерија (г.), срдобоља, пролив.

дијес атеи, (л.) црни дан, несретни дан, код Римљана, као успомена на пропаст у битци на реци Апији.

дијурна(л.),дневница,надница

дијурнист (л.), надничар, дневничар.

дик кур хик? (л. **dic cur hic?**), мисли на своју задаћу?, реци зашто си овде?

дикерије (г.), двокраки свећњак у православној цркви, који треба да означи двоструку природу Христову.

диколон (г.), песма која се састоји из две врсте стихова.

дикотиледоне (г.), биљка са два заметкова листића.

диктандо, (л.), оно што је говорено у перо, диктирано.

диктат (л.), говор, говорење у перо, заповест.

диктаторски мир, мир по диктирању других сила, чији се услови имају примити или потписати, а никако не дискутовати (преговарати) о условима.

диктатор л.), неограничени господар, у римској држави, бивао именован у тешким приликама.

диктатура (л), неограничена влада, моћ и достојанство диктатора.

диктирати (л.), говорити у перо, наложити (коме што), одредити.

dictum factum (л.), речено-учињено, казао и учинио.

дикција (л.), говор, начин изражавања, начин писања.

дикционер (ф.), речник.

дилација (л.), одгађање.

дилбер (тур.), леп, лепа, лепо.

дилекција (л.), љубав, наклоност.

дилема (г.), двоструки, наизменични закључак две реченице, од којих свака туче противника.

дилетант (ит.), љубитељ неке вештине или уметности, којом се из љубави (не по струци) бави.

дилетантизам, полутанство, бављење нечим из љубави и наклоности.

дилижанс (ф.), брза пошта, поштанска кола, брзина, хитрина.

дилогија (г), двосмисленост.

дилогичан (г.) двосмислен.

дилувиум (л.), поплава, потоп поплављена земља.

дилувијалан (л.), потопски.

димензија (л.), мера, простирање једног тела, правац простирања.

диминуирати (л.), смањити, умањити.

диминутив (л.), умањена реч. нпр. цветић, кућица, в. деминутив.

димишћија (тур.), сабља из Дамаска.

диморфан (г.), двообличан, с два облика.

диморфизам (г.). особина извесних тела. да се при једнаким спојевима појављују у два облика (кристалишу разно).

димуниција (л.), смањење, мањак, недостатак.

дин (тур.), вера.

дин (г.), најмања јединица снаге.

динамика (г.), наука о јачини, о покрету, кретање.

динамит (г.), једна разорна смеса, жут барут од нитроглицерина.

динамичан, што делује снагом.

динамо, динамо-машина, машина која производи електричну струју.

динамометар (г.), справа за мерење снаге.

династ (г.), владар, властник.

династија, владалачка лоза.

дине (ф.), пешчани брежуљци на морској обали.

диné (ф.), ручак.

динирати (ф.), ручати; фино обедовати.

диносаури (г.), велики окамењени гмизавци, препотопске животиње.

Диогенес, славни грчки филозоф, припадао школи Кинika, становао у бурету.

дионизијска ера, рачунање времсна од Христовог рођења по Дионизију, једном научнику 6. века.

Дионизос, грчки бог Бахус.

Дионизије, свечаности у част бога Баха, пијанке

диоптер (г.), справа за одређење једног правца (у наочара).

диоптрика (г.), наука о преламању светлости.

дипетале (г.), дволистан, са два листа.

диплома (г), сведоџба, постављење, школско сведочанство, писмено.

дипломат (г.), државник; опрезан и умешан човек.

дипломатски, државнички, мудро, лукаво, фино, окретно.

дипломација (ф.), државништво, вођење и заступање државних послова на туђим дворовима.

дипломирати (г.), свршити универзитет и добити диплому.

диподија (г.), спој двеју стопа уједно.

диптеричан (г.), с два крила; с два реда стубова.

дирек (тур), ступац.

директан (л), управан, непосредан.

директива (л.), уцуств , правац, одредба.

директор (л), управник, управитељ.

Директориум (л), највиша управна власт; влада у Француској год. 1795. за време револуције.

дирекција (л), управа, врховна власт, управљање.

диригент (л.), управљач, руководитељ.

дириговати (л.), руководити, управљати, упућивати.

dis (л.), за пола гласа повишено **d** (у музици).

дисграс (ф.), немилост, ненаклоност.

дисекција (л.), парање леша; рашчлањавање неког тела.

дисентирати (л.), имати одвојено мишљење; бити другог мишљења.

дисерирати, дисертирати (л.), расправљати.

дисертатор (л.), писац научне расправе, расправљач.

дисертација (л.), научна расправа.

дисецирати (л.), расећи, рашчланити.

дисидент (л.), отпадник; онај ко је оставио цркву или странку

дисимилација (л.), промена једног од два иста сугласника у неки други.

дисимулирати (л.), претварати се

дисјункција (л.), растављање

дискант (л.), извештачено висок глас.

дисквалификација (л.), неспособност.

дисквалификовати (л.), направити (огласити) неспособним, неподобним; онеспособити.

дисконтинуитет (л.), безвезност, невезаност.

дисконтирати (ит.), одбити, одрачунати; при ранијој исплати меница одбити неки процент.

дисконтни или есконтни посао, састоји се у куповању меница и осталих недоспелих тражбина уз одбитак дисконта.

дисконто (ит.). одрачунавање, одбитак интереса при ранијој исплати меиице; одобравање (у рачуну).

дискордантан (л.), несагласан.

дискордија (л.), веслога, свађа.

дискос (г.), округла камена или метална плоча, слична тањиру, за бацање (код старих Грка).

дискредитовати (л.), убити добар глас, лишити поверења.

дискретан (л.), тајни, поверљив, обазрив, паметан; удаљен, одвојен.

дискреција (л.), опрезност и скромност (у говору и трговини); обзирност, повученост; паметно уздржавање; повученост, ћутљивост.

дискреционаран, препуштен доброј вољи и нахођењу; остављен слободном просуђивању.

дискулпација (л.), оправдање.

дискурз (ф.), разговор, разговарање; читање предавање.

дискусија (л.), разговор, објашњење, истраживање, мењање мисли.

дискутовати (л.), објашњавата (се), расправљати; истраживати

дислокација (л.), размештање, премештање; раздељивање повлачење (трупа).

дислоцирати (л.), премештати.

дисонанца (л.), несагласност.

дисонирати (л), не подударати се, разно гласити.

дисоциација (л.), распуштање једног друштва; распадање једног хемијског једињења.

дисоцирати (л.), делити, раздвајати.

диспаратан (л,), различит. неједнак, супротан; из основа раз ичит.

диспанзатор, приложник.

диспанзаториум, књига апотекарска за прављење лекова.

диспензирати (л.), изделити; дати слободу; спремити лек.

диспепсија (г.), рђаво варење.

диспозитив, одлука, пресуда.

диспозиција (л.), располагање; уређење: наредба.

диспондеј (г,), двоструки спондеј, стиховна стопа.

диспонент, (л.), пословођа, опуномоћеник, управник.

диспонибилан (л.), расположив.

диспонирати (л.), изложити; уредйти, удесити, спремити; располагати; приволети.

диспропорција (л.), несразмерност.

диспропорционалан, (л.), несразмеран, неједнак.

диспут, препирање, расправа.

диспутација (л.), научна расправа; јавна и свечана расправа.

диспутирати (л.), расправљати; знанствено се препирати.

дистанција (л.), одстојање, удаљење; растојање;

(пар дистанс у пристојној даљини).

дистингвирати (л.), одвојити, разликовати; истаћи.

дистинкција (л.), разликовање појмова; одликовање; положај; сталеж.

дистихон (г.), двоструки стих, **(елегијски дистихон**, један хексаметар са једним пентаметром).

дистракција (л.), растројење; непажња; разоноћење.

дистрахирати (л.), расејати; разонодити.

дистрибутиван, (л.), дељив; што дели.

дистрибуција (л.), подела, издељивање; растварање појма у више сличних појмова.

дистрикт (с. л.), срез, област.

дисхармонија (л. г). несагласност.

дисциплина (л.), ред, васпитање; научна област.

дисциплиновати, научити на ред.

дитирамб (г.), одушевљена, бурна песма Баху, доцније и другим боговима и јунацима; у опште одушевљена песма.

дифамија (л.), грђење, оговарање, псовање; погрда.

дифамирати (л.), изнети на рђав глас, озлогласити.

диферентан (л.), различан.

диференциал (л.), бескрајно мали део или прираштај једне ограничене, променљиве величине.

диференција (л.), разлика, погрешни износ; део за који је нека количина већа или мања; вишак или мањак; неслагање.

диференцијални рачун, виши рачун, који учи како се из поређења ограничених величина налази однос њихових бескрајно малих делова.

диференцијални царински систем, систем по коме се увозне и извозне царине за поједине земље различито обрачунавају.

диференцирати (л.), наћи или прорачунати бескрајно мали део једне ограничене, променљиве количине.

диферирати (л.), разликовати се, одступати.

дификултет (л.), тешкоћа, сметња.

дифлуенција (л.), растварати се, распадати се.

диформан, безобличан, ружан.

диформирати (л.), наружити,

дифтерија, дифтеритис (г.), гушобоља, запаљење слузокоже у душнику.

дифтонг (г.), двосложник.

дифузан (л.), расут, разбуцан, растројен.

дифузија (л.), разливње, ширење, издељивање; разметање; продирање и мешање различних гасова и течности.

дифундирати (л.), разлити, расути, разбацати, раширити.

дихотомија (г.), половљење. подела на двоје.

дје (ф.), Бог;

dieu et mon droit, Бог и мо-

је право (лозинка енглеске круне).

доајен (ф.), декан, предстојник.

доајен дипломатског кора, посланик који је на једном двору најдуже времена; најстарији по служби.

дова (тур.), молитва код мухамеданаца.

дога (енгл.), енглески велики пас.

догма (г.), мишљење, начело, учење; верско учење.

догматизмм, строго научно учење у филозофији; супротност критицизму и скептицизму,

догматика, учења једне филозофске или верске школе; научно представљање хришћанске вере у Бога,

додекаедар (г.), правилно тело са дванаест петоуглова.

доза, кутија; дар; количина (лека) која се може одједном узети.

док (енгл.), лађино корито, корито, унутрашњи део пристаништа помоћу брана и насипа удешен да увек има довољну водену висину, те да лађе у њему могу пристати.

доктор (л.), учењак; титула највишег степена академског образовања.

докторанд (л.), приправник за доктора.

докторат (л.), докторско звање.

doctor juris, доктор права.

доктрина (л.), ученост; наука, знаност; настава хришћанске вере; наука или поука која не узима у обзир стварност.

доктринаран, учен без обзира на стварно искуство.

доктринаризам (л.) склоност да се одлучује по апстрактним теоријама.

документ (л.) спис; писмени доказ; повеља.

документовати, посведочити, открити; доказати писменом.

долар (енгл.), америчанска новчана јединица, вреди нешто преко 50 динара (сада).

dolente (mente) (ит.), болно (у музици).

долибаша (тур.), онај који седи у горњем челу.

долифокефал (г.), човек дуге главе.

доломит, једна врста кречњака, Алписка група у Јужном Тиролу.

долче (ит.) слатко, пријатно, драго.

дом (л. л.), кућа, дом, Дом Господњи, црква, саборна црква.

домена (ф.), делокруг, струка, власништво; земља као крунско добро.

доместикација (л.), припитомљавање.

доместицирати (л.), припитомити.

домина (л.), господарка, госпођа; игуманија.

доминантан; надмоћан, у преимућству,

Доминиканац, калуђер, члан реда који је основао Доминикус де Тузман 1215. год, у Тулузи.

доминирати (л.), владати, бити надмоћан, цреовлађивати.

доминиум (л.), право владања; сопственост; слободан посед.

домино (ит.), свештеник; зимска одећа свештеника; костим за маскирање; игра (коцка).

доминус (л.), господар, домаћин.

домицил (л.), завичај, станиште, одомаћење.

домицилирати (л.), становати, бити настањен; настанити се.

дон (ит.) или **дом** (порт.) господин, титула из почасти која се даје људима од положаја и члановима владалачке куће у Шпанији и Португалији.

донат (л.), латинска граматика Елија Донато из IX. столећа; назив сваке елементарне граматике до 15. столећа.

донатор (л.), дародавац, заветодавац.

донација (л.), поклон, поклањање, обдарење.

Дон Жуан (шп.), заводник жена, велики љубавник (по шпанској бајци о Дон Жуану Теноријy).

Дон Кишот (шп.), име главног јунака у истоименом роману Сервантесовом, оличење сваког пустоловног занесењака

Дон Кишотијаде, пустоловна, луда предузећа.

дорадо (шп.), земаљски рај.

дорат, мрков.

Дорис (г.), женско име, једна морска богиња, мати Нереида и и Дорида.

дормитиван, успављујући.

Дорци, једно племе код старих Грка.

дослук (тур.), пријатељство.

дост (тур.), пријатељ.

дотација (л.), снабдевање, обдаривање, поклањање.

дотирати (л.), снабдети, обдарити, осигурати кому извесне приходе.

дофен (ф.), престолонаследник.

доцент (л.). учитељ, наставник, наставник на универзитету предавач.

доцирати (л.), учити, поучавати, предавати.

дравидски или деканси језици, говорени су у јужном делу Источне Индије пре санскритског.

драгоман (ф.). тумач, преводилац.

драгон, драгонер (ф.-ит.) војник. коњаник,

Дракон, атински законодавац у 7. столећу пре Христа, чији су закони чувени због своје строгости.

драконски, одвише строг, сувише оштар.

драма (г.), радња, песничко представљање једне радње као да се догађа у садашњости, позоришни комад

драматизовати, прерадити у позоришни комад, удесити за позориште.

драматичар. писац позоришних комада.

драматург, познавалац и критичар позоришне игре, књижевни саветник у позоришту.

драмлија (тур.), сачма којој је тежина један грам.

драмолет (г.), мала драма.

драперија (ф.), украс, намештање завеса; украшавање фигура.

драстичан, јаког, снажног дејства, опор; опипљив.

драхма (г.), новац сребрни, новчана јединица код Грка.

дреднот (енгл.), у ратној флоти лађа оклопњача.

дрен (енгл.) подземне цеви за одвођење сувишне воде те за исушење баровитог земљишта.

дрес (енгл.), униформа, т. ј, одело једног друштва (на пр. у спорту), друштвено одело.

дресина, мала, лако покретна кола на жељезницама, крећу се или руком или мотором, пронашао их К. Ф. Дресе 1817.

дресирати (ф.), обучити. навикнути, научити, извежбати.

дресура, обучавање, обука (коња и пса).

дриада (г.), шумска вила.

дрил (енгл.), вежбање. увежбавање.

дроге (ф.), лекарија, апотекарска роба, лековите траве.

дрогерија, трговина са лекаријама.

дромедар (г), једногрба камила, брза једрилица.

дрошка (руски), лака непокривена кола са четири точка.

Друд (инд.), вештац зао дух, демон.

друда, вештица, чаробница.

Друиди (л. кетски), свештеници старокелтски, свештеници светог храста код старих Келта у Галији и Британији.

Друзи, једно ратничко племе у Сирији, говори арапским дијалектом, вера му је мешавина мухамеданства, незнабоштва и хришћанства.

дуалис, дуал, двојина, множина за два лица или ствари.

дуализам, двојство, наука о двојству, учење да у свету постоји вечита борба између добра и зла, између духовног и телесног.

дубиозан (л.), сумњив.

дубитација (л,), сумња.

дубл (ф), дупли (л.), двоструки.

дубле (ф.), накити који су позлаћени а иначе су израђени од неког другог метала.

дублет (ф.), други примерак једне књиге.

дублирати дуплирати, удвостручити, поставити.

дублон, (шп.), шпанскизлатник, вреди 21 франак.

дувак (тур.); девојачки вео, превез.

дувар (тур.), зид.

дудук (тур.), свирала без писка.

дуел (ф,), двобој.

дуелант, онај ко се с другим бије, ко суделује у двобоју.

дуелирати се, имати двобој туђи се на двобоју.

дует (т), двопев. певање у двоје.

дужд, звање прећашњег владара млетачке републике.

дука (ит.), војвода, херцог.

дукат (л. гр.), златник, златан новац (ранија му вредност била 12 динара).

дуктус (л.) пут, ток, вођење; потез пера, потез.

дум-дум зрно, разорно пушчано зрно, које се распрсне чим удари о предмет.

дума (р.), скупштина, сабор,

думен (тур.), крма.

думенција (тур.), крмар, корманош.

дундар (тур.), гомила људи.

дуо (л.), два.

дуоденум (л.), дванаестопалачно црево.

дуодец (л.) формат код кога се табак савија у 12 листова; мали формат.

дупликат (л.), двојни, двоструки препис акта; препис.

дуплирати (л.), удвојити, удвостручити.

дур (л.). тврд.

дур, дура (тур.). стани!

дурак (рус.), луда, будала.

дурбин тур.), телескоп.

дуумвир, дуумвири (л.), члан владе двојице, двојица која владају.

дуумвират (л.), влада двојице,

душ (ф.), купатило, сипање воде са висине.

душек (тур.), дуги широк јастук од перја или вуне који се меће преко сламњаче.

душирати (ф.), прскати водом.

душман (тур.) непријатељ.

Ђ

Ђ, шесто слово ћирилске азбуке.

ђаво (г.), враг, нечастиви.

ђаволо (ит.), ђаво, зао дух.

ђагаде (тур.), писмено,

ђакон, диакон (г.), помоћник свештеников.

ђаконат (г.), звање, достојанство и стан ђаконов.

ђаконија (г.), делокруг једног ђакона, помагање у служби; посластица.

ђакониса. старија жена, служитељка цркве, болничарка, калуђерица која служи око олтара.

ђаур (тур.), неверник, погрдно име за немуслимане.

ђевђир (тур.), суд метални или земљани, избушен рупицама, за цеђење.

ђеисија (тур.). одело.

ђем (тур.), гвожђе на узди што стоји коњу у зубима и око уста.

ђемија (тур.), лађа.

ђене (тур., прилично.

ђерам (тур.), бунар, над којим је учвршћена дугачка мотка са ланцем и ведром.

ђердан (тур.), огрлица.

Ђердап, стеновит плићак на Дунаву.

ђерђев (тур.), уоквирено, разапето платно за везење.

ђерз (тур,), момак.

ђечерма (тур.), јелек, прслуче без рукава.

ђиди (тур.), леп, диваи.

ђидија (тур.), несташан момак, сеочки лола, по мало разуздан младић.

ђинђуха, гмиза, стаклена куглица,

ђиневра (ит.), клековача ракија.

ђогат (тур.), бео коњ, белац.

ђорда (тур.), сабља.

ђорно ди риспито (ит.), дани одгађања.

ђорно (ит.), дан.

ђорно ди пагаменто (ит.). дан плаћања.

ђувегија (тур.), млада дожења

ђувез (тур.), ружичаст.

ђувезлија (тур.), црна свила.

ђувеч (тур.), земљани суд у коме се пече месо; а значи и једну врсту јела.

ђугум (тур.), велики бакарни крчаг за воду.

ђузел (тур.), леп.

ђул (тур.), ружа.

ђулабија (тур.) једна врста слатких црвених јабука.

ђулс, ђулсија ружична водица.

ђулистан (перс.), ружичњак, име једног песничког дела песника Сади.

ђумишли (тур.) сребрн

ђумрук (тур.) царина.

ђуста мисура (ит.), права мера.

ђутуре (тур.), једно на друго, с једнога на друго, одсеком.

седмо

Е.

Е. шесто слово у латинској, а седмо у ћирилској азбуци.

е. о. (ex officio), службено;

Ed. (editio), издање; **ed** (edidit), издао је: **etc.** (et cetera) и тако даље.

ебн, ибн (арб.), син (нпр. **Ебн Али**, син Алијин; између имена се пише Бен, нпр. **Мухамед Бен Али**, Мухамед син Алијин).

ебулиција (л), кување, кључање, навирање.

евадирати (л.) склонити се, умаћи.

евакуација (л.) испражњење, чишћење; напуштање.

евакуисати (л.), испразнити; одвести.

евалвација(г),одређење цена. вредност новца.

Евангелисти, апостоли Матеј, Марко, Лука и Јован, који су описали Христов живот и рад.

еванђеље (г.), радосна, добра вест; Нови Завет. —

евентуално (л.), случајно, свакако; могуће; за сваки случај; ако; под условом да...

евентуалност (л.), случајност, могућност; наступање једног могућног случаја; предвиђање.

евенка (тур.), грожђе обвијено око штапа, за оставу, за зиму.

еверец (енгл.), — штета, коју претрпи трговачка лађа натоварена робом, и принос удеоничара за накнаду штете.

евива! (ит.), живео! живела!

евидентан (л.), очигледан, јасан, разумљив.

евиденција (л.), јасна, општа извесност; очигледност, пажња.

евлад (тур.), пород.

евнух (г.), ушкопљеник; чувар жена у турским харемима.

еволуција (л.), развој, развиће.

евокација (л.), позив, изазивање.

евоцирати (л.), позивати, изазивати.

Евсебија (г.). побожна; побожност; вера.

e.g. (л) (exempli gratia), на пример, примера ради,

егал (ф.), раван, једнак; све једно; равнодушан.

егализовати (ф.), изравнати, изједначити.

егалитѐ (ф.), једнакост, равноправност.

егбе, егбета (тур.), бисаге.

егзактан (л.), тачан, тачно.

егзалтирати (л.) уздићи, узбудити, пренадражити, ражестити; усхитити.

егзамен (л.), испит; испитивање, саслушање.

егзаминатор (л.), испитивач, иследник.

егзарх (г.), представник и намесник византијског цара у Горњој Италији; владика у православној цркви.

егзегеза (г.(, објашњење, излагање; тумачење Св. Писма.

егзекватура (л.), потврђење или одобрење за извршење пресуде; владино признање једног трговачког конзула.

егзекутор (л.), извршилац.

егзекуција (л.), извођење, извршење, извршење пресуде; заплењивање,

егземплар (л.), примерак, комад; један примерак, (књиге, животиње и др.).

егземпларно (л.), примерно, за углед.

егзерцир (л.), вежбање.

егзерцирати (л.), вежбати се.

егзил (л.), прогнанство, изгнанство.

егзистенција (л.), биће, постојање, живот; стварност; суштина.

егзистирати (л.), постојати, бити, живети.

егзотеричан (г.), спољњи; непосвећен; јавни; народни.

егзотика (г.), инострани, туђи предмети.

егзотичан (г.), инострани, туђ.

егзулант (л.), прогнаник, изгнаник.

егзултација (л.), клицање, узвик.

егзхалирати (л.), испарити.

Егинете (г.), старогрчке статуе из доба персијских ратова с острва Егине; сада се налазе у минхенској Глиптотеци.

егл (ф.), златник од 10 долара.

еглен (тур.), говор, разговор.

егленисати (тур.), говорити, разговарати.

его (л.), ја.

егоизам (л.), себичност, самољубље.

егоист (л.), себичњак, самољубивац.

егоцентричан, човечје Ја посматрано као средиште света.

егримонија (лет.), јад, туга, бол.

ed. edd. (л. edidit, ediderunt), издао, издали.

Еда, еда — песме, старе песме и бајке норвешке и исландске које певају о боговима и јунацима.

едеабленорое (грчки): бело прање.

Еден (јевр.) рај; задовољство, сласт.

едеотомија — разглабање, сечење полних органа (женских).

едикт (л.), заповест, наредба, уредба; преторска наредба у старом Риму, један од најчувенијих извора за римско право.

Едил(и) (лат.) градски чиновници у старом Риму који су се бринули о јавним грађевинама: храмовима и др.

едитор (л.), издавач, књижар издавач.

едификација (лат.) грађење, сграђивање.

едиција (ф.), издање једне књиге.

едо (г.), стид.

едукација (л.), васпитање.

евито (ит.), извод, проја.

Езоп, један духовити грбави роб из Фригије у 6. веку пре Христа, писац чувених басана.

езотеричан (г.), усрдни; унутарњи; тајни; знанствен.

ејакулација (л.), избацивање, ишприцавање

ејакулирати (л.), избацити; испрскати, ишприцати.

ејвала (тур.), некоме све одобравати.

ејекција (л.), избацивање из поседа.

екарт (ф.), разлика између дневне и погођене цене; разлика између премијског и ултимо-курса.

екартирати (ф.), искључити, издвојити, удаљити, одстранити.

екватор, полутар, линија круга, која је подједнако удаљена од оба пола земљина, те опасује земљу.

еквација (л.), једначина.

еквивалент (н. л.), једнака вредност, - накнада, обештећење.

еквивок (л.), двосмислен, двозначан.

еквилибријум (л.), равнотежа.

еквилибрист (л.), човек, вештак који уме да одржи равнотежу, играч на конопцу.

еквиноција (л.), равноденица, равноноћница (21. марта и 23. септембра).

еквиполентан, једнаке вредности, равноправан.

еквитација (л.), коњичке вежбе, вежбе у јахању.

еквум ет бонум (лат. aequum et bonum) — право и поштено.

екипаж (ф.), кола и коњи; опрема официрска; опрема путна; посада лађе.

еккризис (г.), избацивање бакцила кроз зној или мокраћу.

еклатантан (ф.), јасан, извршан, јавни; гласан, узбуђујући.

еклатирати (ф.), прочути се, избити на видело.

еклезија (л.), црква.

еклезијарх (г.), старешина, настојник цркве, надзорник црквене службе и реда.

еклезијат (г.) црквени службеник.

еклектичар (г.), избирач т.ј. човек који се не опредељује ни за једну филозофску школу већ од свих одабира, што му се свиди.

еклипса (г.), помрачење једне планете појавом друге, помрачење; несвестица.

еклерер (ф.), извидник.

еклиптика (г.); сунчева путања.

еклога (г.), изабрана песма, пастирска песма, идила.

економ (г.), привредник, ратар; штедљив човек.

економија (г.), (пољска) привреда; домазлук; наука о привреди; штедња.

економисати, добро управљати имањем; штедети.

екр (енгл. acre) мера за мерење површине земље, јутро $40,_5$ а.

екривен (ф.), писац, писар.

ексик (тур.), крива мера, мање.

екскламација (л.), вика, дрека, дерање, узвик.

ексклузиван (л.), искључив.

ексклузивност (л.), искључивост.

ексклузија (л.), искључење, издвајање.

ексклудирати (л.), избацити, искључити; одвојити.

екскомуникација (л.), искључење из друштва; искључење из цркве.

екскомуницирати (л.), искључити из црквене заједнице.

екскурзија (л.), излет; путовање из задовољства, испад.

екс-лекс (л.) незаконит, ко не поштује законе.

ексматрикулирати (л.), избрисати из списка.

ексодус (л.), излаз, одлазак; одлазак у масама, исељавање.

ексордија (л.), почетак беседе.

експанзиван (л.), простирући се, надирући, ширећи се.

експанзија (л.), ширење, распростирање.

експедирати (л.), послати, одаслати; отпремити.

експедитиван (л.), брз, хитар, окретан.

експедиција (л.), одашиљање, слање; пут, вожња; ратни поход; соба из које се врши одашиљање.

експензија (л.), издатак, трошкови; исплата.

експеримент (л.), покушај, проба.

експериментално (л.) пробно, на искуству засновано, очигледно.

експерт (л.), стручњак.

експирација (л.), издисање, издисај, пролаз рока.

експликативан, објашњујући, разјашњујући, развијајући.

експликација (л.), објашњење, излагање. развијање.

експлицирати (л.), излагати, развијати, довршити; објашњавати.

експлоатисати (ф.), извршити, израдити, искористити, пљачкати.

експлоатација (л.), искоришћавање; пљачкање.

експлозиван (л.), распрскавајући, праштећи.

експлозија (л.), распрскавање са пуцњем; пуцањ, одјек; избијање вулкана.

експлодирати (л.), распрснути се, са пуцњем распрснути се.

експлоратер (ф.). истраживач, испитивач.

експлорација (л.), истраживање, испитивање, ислеђивање.

експлорирати (л.) истраживати, испитивати, ислеђивати.

експозе (ф.), излагање, изјашњење, објављење.

експозиција (л.), излагање, изложба (уметничка), положај према сунцу и ваздуху; осветљење; развиће једног појма; објашњење.

експонент (л.), степен (код бројева нпр. 2^3).

експонирати (л.), излагати (се), изложити; објашњавати; излагати се опасности.

експорт, експортација (л.), извоз.

експортатер (ф.), извозник.

експортирати (л.). извозити.

експрес (л.), изразито, изрично, нарочито; журно, хитно.

експрес-писмо, хитно писмо.

експресија (л.), израз, представљање.

експропријација (л.) одузимање земљишта; накнада штете за одузето земљиште.

експроприсати (л.), лишити својине, одузети; накнадити штету због одузетог земљишта.

експулзија (л.), насилно изгнање, истеривање.

екстаза (г.), усхићење, највиши ступањ одушевљења, највиши ступањ радости.

екстемпорирати (л.), нешто без припреме свршити (нпр. говорити, писати, играти и др.)

екстензија (л.), простирање, протезање, распрострањеност, простор.

екстериторијални (л.) иноземни, што се налази ван земље.

екстериторијалност (л.), прогонство из отаџбине; право посланика на страни и њиховог особља да живе по својим законима; папино ослобођење од пореза у Италији.

екстерјер (ф.), спољашњост, спољна страна, изглед.

екстерминација (л.) протеривање; разорење.

екстернат (л.) школа коју ученици само посећују а не станују у њој.

екстерни (л.), спољњи, споља, напамет, туђи.

екстра (л.), осим, осим тога, особито, изванредно.

екстравагантан (л.), претеран, будаласт, глуп.

екстраваганција (л), претераност, будалаштина, глупост, бљутавост.

екстрадирати (л.) издати, предати, изручити.

екстрадиција (л.), издавање, предавање, изручивање.

екстракт (л.), извод из књиге, списа, извучени сок из биљака меса и др.

екстраординер (л.), изванредно, необично.

екстра-цуг (н.), нарочити (специјални) воз.

екстрем (л.), крајност, последњи ступањ, крајње средство; претераност.

екстремент (л.), измет (људски или животињски).

екстремитети (л.), спољни делови тела.

екстремин (л.), крајњи, последњи; изванредни.

ексудат (л.), зној, зној избачене течности из тела.

ексхеридирати (л.) искључити из наследства.

ексхибирати (л.), издати, предати, урачунати, показати.

ексхибиција (л.), постављање, представљање, показивање, издавање.

ексхорта (л.), кратки говор (за опомену),

ексхумација (л.), ископавање (леша).

ексхумирати (л.), ископати (из земље). вратити из заборава.

Ексцеленција (л.), Висост, Господство, наслов министра.

ексцентричан (л.), што одступа од средишта, кос; пренадражен; необичан; ненормалан.

ексцентричност (л.), занесењаштво; пренадраженост; одступање од средишта.

ексцепција (л,), изузетак; одбрана (оптуженог), одговор.

ексципирати (л), изузети, искључити; применити.

ексченџ (енгл.), промена, мењање; меница; лондонска берза.

екут (ф.), заседа.

екуте́ (ф.), слушајте!

Екце хомо (л. Ecce homo!) Ево човека!

екцем, екцема (г.), бубуљице (на кожи), оспе (које изађу од врућине).

елаборат (л), израђено, рад.

Еламологија, наука о земљи Еламу, у предњој Азији; ископавања која сада врше француски научењаци.

елан (ф), скок, јуриш; одушевљени замах.

еластичан (л.), растегљив, развлачљив.

еластичност (л.), растегљивост.

Елдорадо (шп.), легендарна земља злата, земља са златним брдима у Јужној Америци.

елеватор (л.), справа за дизање; покретна столица (за дизање нпр. код бербера).

елевација (л.), уздизање, узвишење; висина једне звезде над хоризонтом; ранг; величина; замах; нацрт једне зграде.

елегантан (л.), отмен, одабран, фин; укусан.

елеганција (л.), отменост, одабраност.

елегија (г.), у ширем смислу код старих Грка лирскоепска песма испевана у дистиховима; у ужем смислу тужна песма.

елегичан (г.), тужан, болан, сетан.

елѐјисон (г.), бог.

електрисати, наелектрисати, изазвати електрицитет,

електрицитет (г.), муњина.

електродинамика, наука о законима електрицитета у стању покрета или о дејству електричних струја једне на другу.

електромагнетизам, у новије време откривен однос између магнетских и електричних појава; наука о узајамном дејству магнетизма и електрицитета једног на другог.

електрометар, (г.), **електроскоп**, справа за мерење електричне снаге, код неког тела.

електрон (г.), код старих Грка: ћилибар; сјајан камен; мешавина злата и сребра.

електротехника (г.), техничка примена електрицитета у осветљењу и др.

електро челик, челик који се добива електричним путем.

елементарни, почетни; основни, првобитни, исконски.

елементи, елемент (г.), основни гласови језика; азбука; почетна знања неке науке; основни делови нека тела, прапатерија.

елефант (г.), слон.

елидирати (л.), истиснути, одбацити, избити.

елиминација (л.), удаљивање, избацивање, уклањање; брисање.

елиминисати (л.), уклонити, удаљити, избрисати.

Елизѐ (ф.), име палате једне краљевске у Паризу.

елизија (л.), испуштање је-

ног самогласвика пред другим ради избегавања вева.

Елизијум, елизијска поља (ф.), рај; станиште покорника.

еликсир (араб.), лек који се даје у капљицама; скуван лек.

елипса (г.), јајаст круг, испуштање речи из реченице (без које је реченица непотпуна).

елипсоид (г.), тело које постаје кад се елипса окреће око своје осовине.

елиптичан (г.), с испуштањем, јајаст.

елита (г.), избор; одабрани, најбољи.

елога, елогијум (л.), хвала, похвала.

елоквентан (л.), речит.

елоквенција (л.), речитост.

елонгација (л.), продужење, протезање.

елстер (енгл.), дугачак, у струку скупљен капут.

елукубрација (л.). научни ноћни рад; ноћна израда.

елћен (тур.). једро.

елчија (тур.), посланик; говорник; поклисар.

ém ém (тур.), и - - и.

ема(тур), али.

емај (ф.), превлака (на посуђу) глеђ.

еманација (л.), исток, истицање; објављивање.

еманациона наука, наука по којој Син и Св. Дух проистичу од Оца; Њутнова наука о проистицању светлости од светлосних тела.

еманципација (л), ослобођење, отпуштање; изједначење; давање истих права.

еманциповати (л), ослободити; изједначити; отпустити.

емблем (г.), украс, знак; симбол.

ембрио (г.), животињска, људска клица; заметак.

ембриологија (г.), наука о људском (животињском) заметку.

емендација (л.), исправљање, поправљање.

емендирати (л.), поправљати, исправљати.

емигрант (л.), исељеник.

емиграција (л.), исељивање.

емигрирати (л), отпутовати, иселити се.

еминентан, изврстан. истакнут.

еминенција (л), истакнутост, узвишеност, Висост, Преузвишеност, (назив за црквене старешине).

емир (араб.), арапски кнез.

емисар (ф.), тајни гласник; посланик.

емисија (л), одашиљање; истицање; издавање нових државних хартија, акција и сл.; истицање, струјање (топлоте).

емитовати (л,), издати; изаслати.

емоција (л.), јако душевно узбуђење; узбуђење; побуна.

емпиризам (г.), мишљење и учење на основу искуства.

емпирија (г.), искуство, знање стечено искуством.

емпиричан, еммиријски (г.), искуствен, стечен искуством.

емпирија (г.), трговиште, стовариште.

емулзија (л), биљно млеко, семенско млеко; млечни спој уљаних и слузавих материја са водом.

емфаза (г.), очигледно представљање; наглашавање у говору; важни значај једног израза.

емфатичан, снажно, с полетом.

емфизема (г.), оток ране, оток; скупљање ваздуха под кожом; разоравање плућних ћелија.

емшерија (тур.), земљак.

енгеча (тур.) скоба, гвоздена веза за састављање и боље причвршћене даске уз даску на чамцима и дерегљама.

ендемија (г.), болест раширена на једном месту; присутност у народу.

ендемичан (г.), домаћи; месни.

ендосмоза (г.), усисавање, упијање, увлачење.

ендотермичан (г.), зависан од топлоте, топлотом делујући.

Енеида, Вергилијев спев о Енеји Тројану, претку Ромулову.

енервација (л.),живчана слабост, онемоћалост.

енервирати (л,), ослабити, ослабити нервно, онемоћати.

енергетика (г.), грана механике. која проучава преношење и промену енергије.

енергија (г.), делатност, снага, утицајност, моћ делања, радна способност тела.

енергичан (г.). снажан, одважан.

енигма (г.), загонетка.

Енио (г.), богиња рата, богиња свађе.

енке (т.-арап.), (енга, јенђебула), пратилица (турске младе). ко.ој је задатак да младу допрати до мужевљеве куће.

енклитика (г.), реч која нема свог нагласка, већ се изговара уз претходну.

енодација (л.), развијање, разрешење.

енорман (л.), прекомеран, страшан, нечувен,

ентелехија (г.), непрекидно дејство духа; стварност; виша енергија која је сама себи сврха.

ентома (г.), зглавкари (животиње).

ентомолог (г.), познавалац зглавкара (инсеката),

ентомологија (г.), наука о инсектима.

ентузијазам (г.), одушевљење, усхићење; занос.

ентузијаст (г.), одушевљени поклоник; страсни обожавалац; сањалица.

енудација (л.), откривање, скидање оголићеност.

енујирати (ф.), досађивати, бити на досади, љутити.

енунцијација (л.), исказ, изговор; објашњење; обзнана.

енциклика (г.), кружно писмо, окружница, циркулар; распис (папским бискупима).

енциклички (г.), кружни, у кругу.

енциклопедија (г.), круг научних знања уопште; општи научни речник; свестрано образовање.

енциклопедијски, опште научни, свестрани; прегледни.

Енпиклопедисти, издавачи и сарадници велике француске енциклопедије Дидероа.

енције (енце) (тур.), бисер,

е. о. (ex officio л.), званично. службено.

ео ипсо (л. eo ipso), баш тим; саио се по себи разуме.

Еол, бог ветрова, краљ еолских острва,

Еолци, једно од главних племена грчких.

Еон (г.), дуго време, неизмерност, вечност.

Еос (г.), зора; јутарње румењило.

Еоцен (г.), еоценска, старија терцијарна формација у чијим се окаменотинама налазе и трагови извесних врста биљних и животињских, које и данас живе.

епагога (г.), мамљење, дражење, завођење.

епарх (г.), старешина, државник, управник. претпостављени.

епархија (г.), област; област једног владике.

епигон (г.), потомак; потомак великог доба; подражавалац.

епиграм (г.), натпис; изрека; подругљива песмица

епиграф (г.), натпис; натпис на згради, књизи и др., мото.

епиграфика (г.), наука о натписима.

епидемија (г.), болест повремена; редња; зараза (која дође споља).

епидендрон (г.), готованска биљка, што расте на дрвећу.

епидерма (г.), по ожица; спољња кожа.

епизода (г.), уметнуто; ситница; оно што се као случајно уметне у главну ствар; причица, одломак.

Епикурејци, присталице грчког филозофа Епикура (из IV. столећа пре Христа) који је учио да је душевно блаженство највише добро; његови **ученици** су телесно уживање прогласили својом сврхом.

епилепсија (г.), болест падавица.

епилог (г,), завршетак говора, последња реч.

Епименидес (г.), по легенди један љубимац богова (на Криту) који је преспавао 40 година у једној пећини и пробудио се са пророчким даром.

Епиметеј (г.), брат Прометејев, оженио се са Пандором, те тако сва зла из њене кутије дођу у свет.

епископ (г), владика. бискуп.

епископат (г.),владичанство.

епископија (г), област владичина, дијецеза.

епистил (г.), горњи део, венац једног стуба.

епистола (л.), писмо, посланица.

епитема (г.), облога, завој.

епитет г.), придев, додатак; украс.

епитимија (г.), свештенички затвор; казна испаштања.

епитрит (г. , стиховна стопа од четири слога, састоји се из једног спондеја и јамба или трохеја.

Епифанија (г.), Богојављење.

епифора (г.), исти завршетак у више реченица

епицентар, средиште на површини.

епициклика (г.), споредни круг, чије се средиште креће по периферији једног другог круга.

епичар, епски песник.

епода (г.), завршна песма; лирска песма од дужих и краћих јампских стихова.

еполета (ф.), нараменица.

епос, епи (г.), велика јуначка песма; велика приповедна песма.

епоха (г), одсек времена; важан догађај одкога се броји време.

епурација (л), очишћавање; уклањање зла.

ера (н. л.), временски одсек, део времена.

ерар (л.). државно имање, државна имовина.

ерата (л.), заблуде, грешке, штампарске грешке.

ергастеријум (г.),радионица, тамница, казнени завод, манастир као радионица душевних вежби и телесних радова.

ергела (тур,), стадо, гомила коња.

ерекција (л.), уздизање, усправљање. подизање, зидање, укоченост уда.

еремит (л.), пустињак, испосник.

еремитаж (ф), стан пустињака, усамљена насеобина.

еренде (тур.), трениц, стругало.

ерендисати (тур.), стругати даску, рендисати.

еригирати (л.), усправити, уздићи, укочити; извести.

Ерида (г.), богиња раздора, Марсова сестра.

Ериније (г.), богиње освете.

ерир (тур.), памучно од домаће свиле.

ерменеутика (г.), теорија вештине тумачења.

Ерос (г.), бог љубави, љубав.

еротика (г.), љубав, вештина у љубави, љубавно песништво,

errata corrige (л.), исправи штампарску грешку!

ерудит (л.), образован, учен човек.

ерудиција (л.), ученост, начитаност, стручна спрема.

еруптиван (л), образован избацивањем из земљине утробе.

еруптивно камење, нпр. вулканског порекла.

ерупција (л.), избијање (вулкана), излив крви.

есеј (ф.), покушај, проба, расправа.

есенција (л.), суштина, битност, смисао, битна садржина, алкохолни састојци из биљних киселина.

есенцијелан (ф.), битан, суштаствен, језгровит.

есер, (јесер) (тур.), на остави, готове стоје (н. пр. паре).

ескадра (ф.), оделење ратне морнарице.

ескадрила (ф.). основна јединица код ваздухопловства. (одређен број ваздушних лађа).

ескадрон (ф.), основна јединица у коњици, која има до 120 коња (у миру).

ескамотажа (ф.), опсенарство; чаролије.

ескометер (ф.), опсенар, варалица.

есконтовати (ит.), обрачунати; одобрити; одбити интерес при ранијој исплати менице.

есконто (ит.), обрачунавање; одбитак интереса при ранијој исплати менице; одобравање.

ескорта (ф.), пратња. покриће.

Ескулап, син Аполонов, бог лечења; лекар.

Ескуријал (ит.), краљевски замак крај Мадрида.

Есперанто (ф.), међународни језик, кога је основао руски лекар Др. Заменхоф.

еспланад (ф.), слободан, раван трг пред великим зградама; вежбалиште.

espressivo (ит.), изразито.

еспри (ф.), дух, разум; духовитост; **бел еспри** лепи дух.

естетика (г.), наука о лепом, уметности и укусу.

естимација (л.), цењење, поштовање, пажња.

естимирати (л.), сматрати, ценити, поштовати, уважавати.

естрада (ф.), узвишење пода, особито крај прозора.

етаблирати (ф.), утврдити. основати; сместити; поставити, успоставити, усправити.

етаблисман (ф.), насеље; стално седиште; установа; успостављање радње; фабричке зграде, обртна установа.

етаж (ф.), спрат.

етажер (ф.), полица.

еталаж (ф.), изложба; излагање робе у излогу; украс женски.

етамин (ф.), танка (пресована) вунена тканина.

етапа (ф.), ступањ развића. стовариште робе; место одмора, место на коме се налази храна за трупе у маршу.

етат (ф.). сталеж, стање; газдинство; држава.

етатизирати (ф.), одредити ставове издатка на потребе; подржавити.

етер (л.), горњи ваздух; небесни простор; небо; лако испарива и запаљива течност (добија се из алкохола).

етернел (ф.). вечни,

етид (ф.), вежбање музичко; рад, студија.

етика (г.), наука о моралу, (врлини).

етичан (г.), моралан, ваљан, честит.

етикета (ф.), натпис; цедуљица са натписом (на чековима); обичаји и начин понашања на Двору; опхођење; формалности у насловима молби и др.

етимолог (г.),језичар, истраживач порекла речи.

етимологија (г.), порекло, извођење речи; наука о образовању речи.

етимон (г.), извођење и основно значење једне речи.

етиологија (г.), наука о узроку и дејству, последици; само логично образложење.

Етиопи, црнци, уроћеници Етиопије у Африци.

етнички, народски, народни.

етнографија (г.), опис народа (живота, обичаја и др.).

етнологија (г.), наука о народима (обичајима и др.),

етос (г.), нарав; морал.

етранже (ф.), странац, туђин.

етуфирати (ф.), загушити, удавити, потиснути, угасити.

еудемонизам (г.), наука која за главну сврху човека и покретача свих дужности види у блаженству.

еудемонија (г.), блаженство.

еулогија (г.), разумност у говору и раду; вероватноћа; благослов; посвећење.

Еумениде (г.), Ериније.

еурека (г.) погодих, нађох! (узвик грчког физичара и математичара Архимеда (287-212. пре Христа).

еуритмија (г.), добро кретање; равномерност; лепа подударност свих делова у целини; правилни крвоток.

еуфемизам (г.), ублажавање; улепшавање.

еуфонија (г.), благозвучност.

еухаристија (г.), захваљивање; песма хвале при тајној вечери; тајна вечера.

еухологијум (г.),молитвеник.

ефебија (г.), доба мужанске старости у Спарти, од 18 до 30 год.

ефект (л.), дејство, успех; у једној секунди учињен рад.

ефекти (л.), имање, добро; пртљаг; меница; **државни ефекти,** државне хартије од вредности; **ефектна трговина** трговина државним хартијама од вредности.

ефективан (л.), стварни, истински;

ефективна роба, роба коју продавац одмах испоручује.

ефемеран (г.), једнодневан, пролазан; што живи само један дан.

ефемериде (г.), дневници, дневни листови, новине; астрономски годишњаци.

ефенди (тур.), господар, господин; код Турака иазив државног чиновника, учењака, правника, тумача закона.

ефикасан (ф.). снажан, од дејства.

ефузија (л.), излив, истицање; струјање (светлости); избијање страсти.

eff, ефективно.

ехинус (г.), јеж; део главе дорског стуба.

ехо (г.), одјек; по грчкој легенди једна нимфа, коју је туга због незадовољене љубави пре-

ма лепом Нарцису претворила у дах-одјек.

ешак (тур.), страх, бол, изненађење.

ешанжирати (ф.), мењати, вршити измену.

ешантијон (ф), узорак, мустра, проба.

ешапирати (ф.), умаћи, побећи,

ешарпа (ф), тканица, појас.

ешек, губитак, срамота.

ешкиле(тур.), здраво, подобро.

ешкут (мађ.), кмет.

ешофирати (ф), ражестити, ражљутити; направити нестрпљивим.

Ж.

Ж осмо слово у ћирилској азбуци.

Жакардова машина ткачки разбој кога је пронашао Жакард 1894. у Лиону.

Жакерија (ф.), сељачки устанак у Сев. Француској год. 1358. управљен ка уништењу племства; уопште име за народни устанак.

жакет (ф.), кратак мушки капут, женски капут (врскапут).

жалузија (ф.). љубомора, суревњивост; прозорска решетка, завеса.

жандарми (ф), т.ј. оружани људи, чувари безбедности, полицајци.

жанр (ф.), врста, род; **жанр слика**, слика која приказује неку сцену или радњу из свакидањег живота.

жантил (ф), пристојан, фини, љубак.

жантилом (ф), племић.

жаргон (ф), особеност језика, неразумљив говор, улични говор.

жарден (ф.), врт.

жарденијера (ф.), вртарка; саксија са цвећем; узани ивични вез на грудима кошуље.

жбир (ит.), ухода.

же (ф.), игра, шала.

желатин (ф.), туткало, лепак скуван од костију.

желе (ф), замрзло, сладо ед сулц.

жен (ф.), мука, мучење, устручавање, пристојност; **сан жен** без устручавања, неприсиљено.

женантан (ф), мучан, досадан, устручавајући.

женевр (ф.), клекова ракија.

женерозан (ф.), племенит, издашан, племенита порекла.

женерозитет (ф.), племенитост, великодушност, издашност.

женијалан, в. генијалан.

женирати, отежавати. притискати, сужавати, ограничавати; **женирати се**, устручавати се, устезати се.

жерант (ф), пословођа, одговорни уредник.

жерминал (ф.), месец клијања, седми месец у години или први пролетњи месец у франц. револуционом календару, обухвата време од 21./III. до 19./IV.

жеста, в. алкохол.

жетон (ф), привидни новац, округли плехани комадићи који замењују новац у рачуну.

жилет (ф.), по имену проналазачеву названи ножићи за справу за бријање.

жипон (ф.), доња сукња.

жирандола (ит), усправни свећњак, ватрени точак при иватрометима, дијамантски накит.

жирант, преносилац једне за њега истављене менице, на другог неког. (**Жират**, онај на кога се меница преноси.)

жирафа (ф.), дуговрата, једна животиња у Африци са веома дугим вратом.

жири (ф.). порота, поротници, стручњаци, суд.

жирирати, меницу или новчано потраживање пренети писмено на другога.

жиро (ф.), препис или писмени пренос менице од једног банкара другом, берза, јемство.

жиро-бланко, пренос менице простим потписом, кад на меници није означена сума.

жиро валута, преносна вредност.

жиронда (ф.), умерена републиканска партија у француској револуцији.

жирондисти, умерени републиканци, присталице жиронде, у француској револуцији.

жискобутизам (ф.), до краја, политичког реванша. осветничког рата или такве политике до крајности.

жовијалан (ф.), весео, ведар.

жовијалност, веселост, ведрина; доброћудност.

жоли (ф.), леп, пристојан, уљуђен.

жонглер (ф.). играч, мађионичар, варалица; играч на конопцу, циркузант.

жонглерија, жонглерство, игре, опсена.

Жорес Жан, француски социјалистички вођа, (рођен 1859. год, убијен 31./7. 1914.).

Жофр, француски генерал, врховни командант француске војске у светском рату (у бици на Марни 1914. год).

жу-жу (ф.), играчка.

жур (ф), дан, **дежурни**, на служби дневној.

журнал (ф), дневни лист, дневник, новине, зиписник; у књиговодству: књига дневник.

журналист, новинар.

журналистика, новинарство.

журфикс (ф.), дан. примања.

З.

З је девето слово ћирилске азбуке; латинско **Z** се чита у немачком као **Ц**, и налази се на крају азбуке.

загар (тур.), огар, врста паса

зајим (тур.), клетвеник, пандур

замбра (ит.), брз брод средње величине.

Замбо, мн. **замби** (ит.), мелез од Црнца и Индијанке или од Индијанца и Црнкиње.

замбук, товарна лађа у Јегејском мору.

зàмет (тур.), губитак у времену.

занзара (ит.), мушица, комарац.

Занзибар, острво које се с острвима Помба и Ламу налази у енглеском поседу, 2540 км² и 200.000 становника, извози каучук, кокос, гуму и слоновину кост.

Заид, Заида, (араб.), мушко и женско име, значи порастао, порасла.

запти, заптија (араб. тур.), полицајац, војник.

Заратустра, в. Зороастар.

зарф, (залф) (тур.), мала чашица од сребра и меди у коју се мећу филџани кад се кафа пије (да не би врелина сметала да се филџан држи.)

Захарије (јевр.). мушко име код Јевреја, јевр. пророк.

Захеј, (јевр.), мушко име, значи: чисти, невини, побожни.

збир, жбир (ит.), пандур, полицијски слуга.

зебра (шп.), врста коња, у Јужној и Средњој Африци, афрички шумски магарац, пругасти магарац.

Зебу, источно-индијски во са грбом на леђима, кога Индуси сматрају за свету животињу.

зевак (тур.), мир, згода.

зевзек (тур.), брбљивац.

зевзеклик (тур.), брбљарија, лудорија.

Зевс (г.), највећи и најмоћнији Бог у старих Грка; в. **Зеус**

зејбек, зејбеци (тур.), пустолови, нерадници, малоазијски олош Аидина, употребљен за турску иррегуралну војску.

зејтин (тур.), уље.

зејтинлик (тур.), маслињак.

зејтунли (тур.), маслинове боје

зекијат (арап.), дар, који се по корану има дати сиротињи и који износи четрдесети део од прихода.

zelózo, (ит.), ревносно, страсно.

зелот (ф.), верска ревност, верски жар.

зелотија (г. ф.), верско лудило; лудачка љубомора.

земан (тур.), време.

зембало (ит. чембало) инструменат за свирање, (в. цимбало).

земзем (арабљ.). свети извор у Меци.

земство (рус.), сталежи; сталешки заступници на окружним и губернијским скупштинама.

Зенд-Авеста (перс.), жива реч, света књига, перска књига зендског народа т. ј. старих Персијанаца, који се држе учења Зороастра или Заратустре.

Зенд и зендски језик, стари персијски језик (припада аријским језицима), на ком су језику те свете књиге писане.

зенђил (тур.), богат.

зенђилук (тур.), богатство.

зенит (араб.), највиша тачка на небу, она која стоји управо над теменом посматрачевим; њему супротна тачка на небу зове се **надир.**

Зенобије и Зенобија, мушко и женско име, значи: пун и пуна животне снаге.

зеофаг (г.), кукурузождер, онај који се храни кукурузом.

зердав, (тур.), сумур.

зерде (тур,). врста колача, који се хладни једу.

зерделија (тур.), кајсија.

зеро (ф.), ништица, нула у рачунању.

зететика (г.), вештина тражити запиткивањем заједнички с другима још непознате ствари

зеугма (г.), свеза или спој двају реченица или именица глаголом, који одговара самој једној.

Зеус и. **Зевс** (г.), (мит.) врховни бог, краљ и отац богова и људи, син Хроноса и Ре-е; код Римљана Јупитер.

зефир (г.), пријатан, западни ветар; значи и најфинији муселин (материју за женске хаљине)

зигома (г.), јагодична кост.

зијамет (тур.), клетвеничка земља.

зијан (тур.), штета.

зијарет (тур.), походе, посета.

зијан (тур.), штета.

зијафет (тур.), част, гозба.

зиндан (тур.), тавница.

зинђир, зенђир (тур.), окови.

зифт (тур.), гар, чађ.

зоантропија (г.). болесна идеја меланхоличара, да се он претворио у неку животињу.

зогеја (г.), земља од иструлелих животињских тела.

зодијак (г.), животињски круг (у астрономији), појас на небу са 12. знакова, пред којим се сунце привидно креће.

зона (г.), појас, земљин појас, са два паралелна круга ограничена земљ. површина; нарочито: **зона фригида** (л.); хладна зона, од поларних кругова до северног и јужног пола; **зона температа бореалис,** северна умерена зона, **зона температа аустралис,** јужна умерена зона, између поларних кругова, **зона торида,** врела зона, врео земљин појас.

зоогенија (г.), наука о постанку животиња.

зооглифит и. зооморфит (г.) животињски отисак у камену.

зоогонија (г.), рађање живих младунаца.

зограф (г.), описивалац животиња, сликар животиња.

зографија (г.), опис и сликање животиња.

зоолатрија (г.), обожавање животиња

зоологија (г.), наука о животињама.

зоолог (г.). познавалац животиња

зомагнетизам, животињски магнетизам.

зооносологија и зоопатологија, наука о животињским болестима.

зофаг (г.), месождер, који се храни животињским месом; **зофагија** (г.), месождерство.

зофармакологија (г.), наука о лековима за животиње.

зофизика (г.), наука о хемијским животињским особинама.

зофитолити (г.), наука о скамењеним животињама и биљкама.

зоотиполит, (г.), камен са отиском неке животиње,

зор (тур.), тешко, напорно, сила.

зорли (тур.), јак, силно, здраво.

Зороастар и перз. **зердушт** (ст. перз. Заратустра златна звезда), учитељ мудрости у Ст. Персији (око 600 г. пре Хр.), реформатор нар. вере, која се и до сада одржала у Перзији и Индији.

Зуави мн. становници округа Зуавије у провинцији Константини, који за новчану награду радо ступају у службу као војници у Алжиру, Тунису и Триполису. У Алжиру примају их у службу Французи.

зуђур (тур.), сиромашан.

Зулејка (араб.), женско име на Истоку; држи се, да се тако звала жена мисирског високог чиновника, која је хтела да заведе Јосифа (в. Ст. Завет).

зулови (тур.), витице.

Зулукафри (арабљ.), народ на истоку Јужне Африке.

зулум (тур.), насиље неправда.

зулумћар (тур.), насилник, угњетач.

зумба (тур.), пробојац; справа за бушење (марака таксених).

И

И, десето слово ћирилиске а девето латинске азбуке.

i. e. id est, ово, то јест;

I. N. D. In Nomine Dei, у Божје Име.

Ir. Иридијум (у Хемији).

Иберско Полуострво, Шпанија и Португалија.

Иберија, Иберци (л.), стара Шпанија, Пиринејско полуостр-о; становници Пиринејског полуострва.

ибидем (л. ibidem), баш ту, ту на истом месту.

игдразил, сев. бајка света, највеће и најдрагоценије дрво, испод којег се свакодневно скупљају богови на суђење,

игнис (л.), огањ, ватра.

игнорант (л.), незналица.

игноранција (л.), незнање.

игнорисати (л.), не знати, не хтети знати; предвидети, одрицати (кому што).

Ида (г.), један брег покрај Троје.

Иди (л.), дан пуног месеца у старом римском календару т. ј. 15. дан месеца марта, маја, јула, октобра, у осталим месецима 13.—

идеал, узор; жеља; слика; савршенство.

идеалан, нестварни, замишљени; постојећи у сновима; узорит.

Идеализам, супротност реализму, филозофски назор о првобитности и суштини разумових појмова; платонска, представа о самосталном бићу првобитних појмова; **субјективни идеализам**, (Фихте) по коме су ствари само привидне а постоји само посматралац,

идеализирати, улепшати, уздићи: представити савршенијим.

идеалист, присталица идеализма.

идеја (г.), назор, представа; основна мисао; мисао; досетка; нацрт, слика.

идем (л.), исто, баш то исто.

идентитет (л.), истоветност, потпуна сличност, потпуно подударање.

идентификовати, две ствари подвести под исти појам, изједначити; изјавити утврдити, истоветност.

идентичан (л.), исти, баш исти, исти такав, истоветан.

идеографија (г.), азбука која не пише слова за поједине гласове већ знаке за целе појмове.

идеократизам (г.), тежња да се све уреди по појмовима разума.

идеолог (г.), учитељ појмова; занешењак, сањало.

идеологија (г.), наука о појмовима; метафизика,

id est (л.), то јест.

идила (г.), буколика песма, песма о природном животу у пољу или селу; пастирска песма.

идиличан, прост, чедан, невин; пастирски, сеоски

идиограф (г.), својеручни потпис

идиолатрија (г)., самообожавање, самоуважење.

идиом (г.), својство, особина; особеност језика; наречје; језик.

идиосинкразија (г.), чудна мешавина саставних делова тела; природна наклоност или одвратност.

идиот (г.), глупак, незналица; несбдарен, ограничен човек.

идиотизам (г.), народни израз у језику, наречје; блесавост.

идол (л.), лажно божанство; опсена; више биће.

идолатрија (г.), идолопоклонство, обожавање слика.

Идуна (ст. норд.), богиња младости и бесмртности у нордијској митологији.

Изида. египћанска богиња, супруга Озирисова, оличење земљине снаге; богиња месеца.

Измаелићани. потомци Измаела, сина Аврамова. Арабљани.

измећар (тур.), слуга.

измећарка (тур.), слушкиња.

изогони (г.), једнаких углова, равноугао.

изолатор (л.), неспроводник електрицитета нпр. стакло.

изолован, издвојен, усамљен слободан.

изоловати (л.), усамити, одвојити; једно тело искључити од електричног додира.

изоморфан (г.),истог облика.

изотерме (г), линије на земљиној кугли, провучене кроз она места која имају исту средњу топлоту.

изохроматичан (г.), једнобојни.

изохрон, изохроничан (г.), истовремен; исте временске дужине.

изохроне, таутахроне (г.), линије истовременог пада.

Израељ, Израелит, Јеврејин.

изун (тур.), допуштење.

икона (г.), слика, сличност.

иконографија (г.), описивање, познавање слика (старине).

иконодули (г.), иконопоклоници.

иконокласт (г.), борац против иконе.

иконолатрија (г.), служба иконама, обожавање икона.

иконостас (г.), преграда између олтара и средине у православним црквама, састоји се из икона.

Иксион (г.), легендарни краљ Тесалије, који је злоупотребио гостопримство Зевсово, те ради тога осуђен да буде у Доњем Свету вечно окован на једном точку у сталном покрету.

иктерус (г.), жутица.

иктус (л.), удар, ударац; отисак, дизање гласа.

ила (тур.), (**хила**) превара.

иланг-иланг (кин.), (иланшишилан), зејтин из орхидеје, употребљава се као врло скупоцена миришљава водица, уље, које мирише на зумбул, добива се од једне врсте орхидеје, која успева на острву Манили.

илегалан (л.), незаконит, противзаконтт, бесправан.

илегалност, незаконитост, противзаконитост.

илегитиман, незаконит, противзаконит, противправан, неправи, ванбрачни.

илегитимност, неважност, незаконитост; ванбрачност.

илибералан (л.. тесногруд, противан слободама,

Илијада (г.), велики спев грчког песника Хомера о Тројанском рату.

иликвидан (л.). нејасан, нечист, неисправљен (рачун).

илимитиран (л.), неограничен.

илистр' (ф.), сјајан, славан, омиљен, изврстан,

илитераран (л.), необразован.

илица (тур.), бања, топлица.

илојалан (ф.), противан (на пр. законима, обичајима, према друштву.)

илудирати (л.), играти се, шалити се (с чим), исмевати; обићи (закон).

илузија (л.),обмањивање, заблуда; опсена; лепо уображење, сан; расположење.

илузоран, обмањивачки, засењујући, заводљив; преваран, опасан.

илуминација (л.), свечано осветлење; обасјавање.

илуминирати (л.), осветлити, свечано украсити светлошћу; обасјати.

илустрација (л.), разјашњење, објашњење, сјај; слика, сликање, украс, објашњење сликама.

илустрисимус (л.), најславнији, преславни, преосвећени.

илустровати, објаснити, осветлити; украсити сликама.

имагинабилан (л.), нешто, што се може замислити.

имагинаран (л.), тобожњи, уображен.

имагинација (л.), уображавање, моћ уображавања, имагинација.

имакулабилан, (л.) без мрље, неумрљан.

имакулата (л.), људи ослобођени мрље наследног греха.

имам (араб)., представник, господар; свештеник (и учењак) турски; старешина џамије.

имам (тур). код камиша горњи крај, што се мење у зубе.

иман (тур.). вера.

иманентан, оно што се налази унутра (у једној ствари).

иманентан облик, који је са садржином у сагласности.

имарет (т)., зграда, јавна зграда; у Турској трпезарија где се хране ђаци и где сиромаси и путници добијају бесплатно храну.

иматеријализам (л.), учење о бесмртности душе.

иматеријални, бестелесни, духовни, нематеријални.

иматрикулација (л.) упис, (н. пр. на универзитет) утеловљење.

иматрикулирати (л.), уписати, забележити, унети у књиге.

имбецилан, слаб телом и духом; немоћан; слабоуман.

имензан (л.), неизмеран.

имензитет (л.), неизмерност.

имигрант (л.), усељеник.

имиграција (л.), усељавање.

имигрирати, (л.), усељавати се, ући.

имисија (л.) приступ, продирање, привођење.

имитатор (л.), подражавалац.

имитација (л.), подражавање.

имитирати (л.), подражавати.

имобилан (л.), непокретан, сталан.

имобилија (л.), непокретност, непокретно имање, некретнина.

имобилизирати (л.) покретно добро учинити непокретним.

иморалан, (л.) нечист, прљав, неморалан.

иморалитет (л.), неморалност.

имортalитет (л.). бесмртност.

импаритет (л.), неједнакост.

импатронирати (л.), постати патрон нечега.

императив (л.), заповедни начин;

категорички императив, безусловна заповест разума, морална дужност.

императиван, заповедни, заповедајући; што налаже.

император, (л.), цар.

империја (л.), царство, држава.

империјализам (л.), влада неограничене воље једног императора, цара; за тим влада над целим светом, светска моћ или тежња и вођење такве политике, којој је циљ светска превласт.

империјалист, присталица царства, поборник неограничене владавине.

империјални, царски, државни, владалачки.

имперманентан (л.), несталан, променљив.

имперсоналан (л.), безлични.

имперсоналија (л.), безлични глаголи.

имперсонални конто, рачун ствари.

импертинентан (л.). безобразан, непристојан, неприличан.

импертиненција (л.), непромишљеност, непристојност, неваспитање.

имперфект (л.), прећашње несвршено време (н.пр. читах).

имперфектан (л.), непотпун, несвршен, несавршен.

имперфорација (л.), сраштивање извесних делова тела, који треба по природи да су одвојени.

импетус (л.), напад (болести), јак наступ.

имплатанција (л.), пресађење (н.пр. једне биљке из Африке у Европу).

имплантирати (л.), пресадити.

импликација (л.), уплитање, уношење, мешање у неку ствар.

имплицирати, уплести, умешати, укључити.

имплувијум (л.), место, (базен), за хватање кишнице; предворје цркве, улазак у цркву; кишно купатило.

импозантан (л.), достојанствен, знатан, упадљив; важан.

импондерабилије (л.) несамерљива тела као нпр. светлост и топлота.

импондерабилитет (л.), нешто, што се не може измерити.

импоновати, учинити утисак, прибавити важност (себи); улити неком поштовање; овладати људским духовима.

импорт (л.), увоз, увожење.

импортација (л.), увожење туђе робе, увоз.

импортер (ф.), увозник, трговац који се бави увозом.

импортирати (л.), увозити (робу), бавити се увозом; полагати на себе.

импосибл (л.), немогућ.

импосибилитет (л.), немогућност.

импотентан (л.), немоћан, неспособан; сакат; немоћан (да постане отац).

импотенција (л.), немоћ, неспособност, духовна импотенција (слабоумност); телесна импотенција (неспособност да се постане отац или мајка).

импрегнација, импрегнирање (л.), оплођавање; натапање течности гасом; натапање једног тела сублиматом живиним да се направи несагорљивим.

импрегнирати (л.) оплодити; натопити, проквасити; направити несагорљивим.

импресарио (ит.), предузимач, позоришни предузимач.

импресиван, што прави утисак, утицајан.

импресија л.). утисак, дејство, утицај; штампање.

импресионисти, један натуралистички правац у сликарству, који је ишао за тим да природне утиске верно представи.

имприматур (л.), нека се штампа!, дозвола за штампање.

импримирати (л.), утиснути, отиснути, наштампати; направити утисак.

импровиденција (л.), неопрезност, недостатак опрезности.

импровизација (л.), неприпремљен говор, певање.

импровизован, неприпремљен, неслућен, изненадан.

импровизовати (л.), неприпремљено говорити, певати или стихове саставити.

импродуктиван (л.), неплодан, непроизводљив.

импромту (ф.), неприправљено; неприправљена гозба.

импулзиван (л.), покретан, надражујући, покрећући.

импулс, импулзија (л.). нагон, дражење, мотив, покретач.

импунитет (л.), некажњеност.

импутација (л.), подметање, окривљавање, приписивање; изједначење узајамних потраживања.

импутирати (л.), приписати, (кому што), окривити (кога); подбацити (кому што), подметнути.

имун (л.), слободан, прост; неприступачан (болести).

имунитет (л.), ослобођење (терета, службе, пореза и др); непријемчивост за болести; отпорност према болести.

in **absentia** (л.)) у одсутности неког лица.

in **abstrakti** (л.), без обзира на околности, у опште.

инадвекатан (л.), неједнак, неразмеран.

инакцептабилан (л.), неусвојљив, непримљив.

инактиван (л.), немаран, у миру.

инактивитет (л.), немарност, мирноћа, одмор.

инартикулиран (л.), нејасан, неприродан.

инат (тур.), сваћа, тврдоглавост.

инаугурална дисертација учена расправа, коју пише кандидат да би добио један академски степен (нпр. докторат).

инаугурација (л,), посвета, посвећивање.

инаугурисати (л.), свечано поставити, посветити.

инација (тур), сваћалица.

in **blanko** (ит.), неиспуњен (за меницу).

инвазија (л.), непријатељски упад у земљу; навала.

инвалид (л.), ослужен (војник), неспособан за службу, рањеник.

инвалидан (л.), немоћан, слаб;сакат; неспособан за службу.

инвектива (л.), увреда, грдња, исмевање.

инвентар (л.), списак ствари, припрема, алат, ствари.

инвентарисати (л.), пописати, направити списак.

инверсија (л.), обрнут ред речи у реченици.

инвертирати (л.), преврнути, преместити, обрнути.

инвестигација (л.), трагање, истраживање.

инвестирати (л.), поставити, наместити, снабдети се са.

инвеститура (л.), свечано постављање; снабдевање; потврђивање у дужности.

ингеминација (л.), удвостручење, понављање.

ингенијум (л.), гениje.

ингениозан (л.), паметан, пун духа.

ингенуитет (л.), отвореност, искреност.

ингеста, материје које човек уноси у своје тело (вода, храна и др).

ингресија (л.), увоз, улаз, почетак.

индат (тур.), помоћ.

индеклинабилан (л.), који се не може деклиновати (мењати).

индекс (л.), назначење стране, листа, ћачке књижице на универзитетима; списак књига, кажипрст.

индемнизација (л.) одштета.

индемнитет (л.), некажњивост; накнадно одобрење од стране парламента оних мера, које влада предузме без Скупштине.

иидепендент (л.), независан, самосталан.

индепенденција (л.), независност.

in **deposito** (л.), у остави. на чувању у суду.

индетерминација (л.), неодређеност, нерешивост.

индетерминизам (л.), наука која учи да постоји слобода воље.

индефините (л.), неодређен, нејасан, неограничен.

инди (тур.), дакле.

Инди, Индуси, урођеници Источне Индије.

индивидуалан (л.), недељива целина; личност, појединац.

индивидуалан, лични, сопствени, својствен; нарочит.

индивидуалност, личност, својственост, особеност; појединачност.

индивизибл, недељив.

индигнација (л.), зловоља, недопадање, љутња, гњев.

индигниран (л.) наљућен, озлојеђен, увређен; злостављан.

индигнирати (л.), бунити; озловољити.

индиго (шп.), плава боја справљена од листића индиго и анилинских биљака.

Индија земља у Јужној Азији, Предња и Задња. (Област око реке Инда).

Индијанци, урођеници Западне Индије; пристановници Америке.

индикатив (л.), показни начин (у граматици).

индикатор (л.), кажипрст; справа за бележење промене у парном притиску.

индикација (л.), упут; основ подозрења (код болести).

индикција (л.), објављивање, сазив црквеног сабора; црквени сабор.

индиректан, непосредан, непосредно.

индискретан, неопрезан, непромишљен, нескроман, неучтив.

индискреција (л.), безобзирност, непромишљеност, неопрезност, нескромност, наметљивост.

индисповиција (л.), нерасположеност; ненаклоност, зловоља; неприкладност.

индиспонирати (л.), озловољити, онерасположити.

индистинкција (л.), неодређеност, нејасност.

индиферентан (л.), равнодушан; свеједно; немогуће за разликовање.

индиферентност, равнодушност, неосетљивост, хладнокрвност.

индицијум (л.). знак, основ сумње (подозрења); доказ за кривицу по основу подозрења.

индицирати (л.), показати, упутити.

Индо-европски народи су; Индијанци. Персијанци, Јермени, Грци, Римљани, Романи, Германи, Литавци, Словени и Келти.

индолентан (л.), безболан; неосетљив, равнодушан; безбрижан; лењ.

индоленција (л.), неосетљивост, равнодушност; безбрижност; лењост.

in dorso (ит.), на полеђини.

индосант (ит.), онај који меницу преноси на полеђини са напоменом.

индосат, индосатор (ит), онај, на кога се меница преноси са напоменом на полеђини.

индосирање (ит), преношење (са напоменом на полеђини једне менице).

индосирати (ит.), (меницу) пренети са напоменом на полеђини.

Индра, бог ваздуха и времена, Бог громовник, највиши Бог код прастарих Индијанаца, доцније господар нижих божанстава (с изузетком Браме, Вишне и Шиве).

индуктор, справа за давање (изазивање) струје.

индуктиван (л.), закључено од појединачног на опште; стечено искуством.

индукција (л.), увођење, завођење; закључивање од појединачног на опште.

индукциона машина, апа-

рат за произвођење индукционих струја.

индулгенција (л.), обзир, штедња; опраштање казне, опроштај.

in **duplo** (ит.), двоструко.

индустрија (л.), вредноћа, рад, обрт, творништво, занатство.

индустријализам, (л.), преовлађивање творништва и занатства.

индуцирати (л.), завести, заводити. и говорити, закључити.

in **extenso** (л.), опширно, исцрпно.

инервација (л.), утицај нерава на мишљење, испуњеност једног тела нервима.

инертан (л.), без снаге, лењ.

инерција (л), лењост, слабост.

in **effigie** (л.), у слици.

иниквитет (л), неодобравање, куђење.

in **infinitum** (л.), у бесконачност, без краја.

иницијали,(л)велика почетна слова, почетна слова имена и презимена.

иницијатива (л.), почетак, подстрек, налог, нагон; право отварања седница при саветовањима.

иницијаторски, почетни, уводни; што служи отпочињању.

инјекција (л.), убризгавање.

инјурија (л.), неправда, увреда.

Инка, назив старих краљева и краљевића владалаца Перу пре шпанског господарства.

инкапабилан (л.), неспособан.

инкапацитет (л.), неспособност.

инкарнација (л.), отеловљење; оживљавање; Христово постајање човеком.

инкарнирати (л.), претворити у месо, начинити месом; **отеловити.**

инкарцерација (л.), затвор.

инкасирати (л.), новац наплатити (подићи), унети у касу; обухватити оквиром.

инкасо (л.), наплата (примање) готовог повца.

инквизитор (л.), иследник, судија; судија јеретицима (у Шпанији).

инквизиција (л.), саслушавање, истраживање; суд за осуду отпадника од хришћанске цркве (у Шпанији).

инклинација (л.), наклоност, оданост; привржености; вољени предмети, драгана; нагибни угао (нпр. магнетске игле према Хороскопу).

инклинирати (л.), нагињати, бити наклоњен.

инклузивно (л.), закључно, укључиво.

инклузија (л.), укључивање, убрајање, урачунавање, закључивање.

инкогнито (ит.), непризнат, непознат, тајан, под туђим именом.

инкомодирати се, мучити се, трпети, бити узнемирен.

инконзеквентан (л.), несталан,не држи реч,недоследан.

in **concreto** (л.), у неком даном случају, у ствари.

инконтрација (л.), узајамно обрачунавање више њих, да би се дугови исплатили.

инконтро (ит.), случај, догађај; прилика да се роба добро прода.

in **contumatiam осудити** (л.). неког осудити и ако према судском позиву није дошао на суђење.

инкопатибилан (фр.), нешто што се не може сложити, што једно другом не одговара; што се не подудара.

инкопатибилитет (фр.), неподударност; нешто што је немогуће да иде једно с другим.

инкоректан (л), пун погрешака.

инкорекција (л.), неправедност, погрешивост.

инкорпорација (л.), утеловљење; уједињење; примање у савез (друштво); отеловљење Христово.

in corpore (л.), сви заједно, сви скупа.

инкорпорирати л.), утеловити, прикључити, ујединити.

инкриминација (л.), оптужба.

инкриминисати (л.), оптужити, окривити за неки злочин.

инкрустација (л.), превлачење каменом (или малтером).

in medias res (л.), одмах на ствар.

in nomine Dei, Domini (л.), у име Божије, у име Господа!

Ино (г.), једна морска богиња; једна врста дневних лептира.

инопортун (л.), непотребан, неподесан, некорисан.

инофицијелно (л.), незванично.

in pleno (л.), у пуној седници.

I. N. R. J. — Isus Nasarenus Rex Judeorum — Исус Назарећанин Цар Јудејски.

in saldo (ит.), још дужан.

инсан (тур.), човек.

инсекти (л.), ситне животиње — зглавкари, штеточине бубе (стенице, буве, буба швабе и др.)

инсензибилан (л.), неосетљив.

инсензибилитет (л.), неосетљивост.

инсерат (л.), оглас (у новинама).

инсерирати (л.), огласити, оглашавати (у новинама).

инсигније (л.), знаци, ознаке; знаци достојанства нпр. грб, круна, скиптар и др.

инсинуација (л.), подметање, наметање једног мишљења, судска предаја једног списа.

инсинуирати (л.), дошапнути, подметнути, кришом допринети.

инсистирати (л.) наваљивати, настојати (за нешто, за чим).

инскрибирати (л.), уписати, унети, преписати, посветити

инскрипција (л.), упис, препис.

инсолација (л.), сунчање, осунчавање, зрачење.

инсолвентан (л.), неспособан да плаћа (да одговара својим новчаним обавезама).

инсолвенција (л.), неспособност плаћања, обустава плаћања.

инсолентан (л.), нескроман, надмен,

инсоленција (л.), нескромност, надменост.

in spe (л.), у нади.

инспектор (л.), надзорник, настојник, предстојник.

инспекција (л.), надзор, надзорништво, дежурство, разгледање, осматрање.

инспирација (л.), надахнуће, подстицање, одушевљење.

инспирисати (л.), надахнути подстићи, одушевити.

инспицирати (л.), осматрати, разгледати, надзирати.

инсталатор (л.), намештач, постављач.

инсталација (л.). намештање, постављење, усталење.

инсталирати (л.), наместити, установити, усталити, наместити на неко место.

инстанца (л.), надлежна власт, суд, станица, против-доказ.

инстаурација (л.), обнавља-

ње, успостављање, поновно отварање.

инстаурирати (л.), обновити, опет отворити.

инстигнација (л.), дражење изазивање, завођење.

инстикт (л.), природни нагон, природни нагон у животиња.

инстиктиван (л.), безвољни, од природе дат.

институирати (л.), установити, уредити, успоставити.

институт (л.), установа; уређење, завод.

институције (л.), упуства у римском праву, један део Римског законика цара Јустинијана.

инструирати (л.), поучавати,

инструктиван (л.), поучан обавештавајући.

инструктор (л.), учитељ (домаћи).

инструкција (л.) уређење, упуство; поучавање, обучавање, пропис, службени пропис.

инструмент (л.), справа, алатка, машина, помоћно средство, доказ.

инструментал (л.), шести падеж именске промене (у граматици).

инструментална музика, музика на справама (виолини и др.)

инсубординација (л.), непослушност.

инсуланер (л.), острвљанин, становник острва.

инсултација, инсулт (л.); изненадан напад, увредљиви напад, грдња, исмевање.

инсултирати (л.), увредити, злостављати, грдити, нападати.

iu summa (л.), у свему; једном речи.

инсургент (л.), бунтовник, побуњеник.

инсургирати (л.), устати, побунити се, дићи се (против власти).

инсурекција (л.), буна, устанак, побуна.

инсценирати (л.), удесити призор; ставити на позорницу.

интабулација (л.), уношење, уписивање, забележавање.

интабулисати (л.), унети у књиге, забележити (у таблу).

interger vitae (л), здравог, чистог живота.

интеграл (л.). једна ограничена, променљива количина, успостављена и прорачуната из њених бескрајно малих делова (интегрални рачун).

интегрирати (л.), попунити од целине.

интегритет (л.), неокрњена целина, потпуност, недирнутост, неприкосновеност.

интегрум (л.), неокрњена целина.

интелект (л.), разум, моћ сазнања.

интелектуални (л.), разумов, појамни, духовни, надчулни.

интелигентан (л.), разуман, вичан, обучен, вешт.

интелигенција (л.), разумност, увиђавност, знање; разум, дух, образовање.

интелигибилан (л.), разуман, појмљив; надчулан.

интелигибилитет (л.), разумљивост, појмљивост.

интемперанција (л.), неумереност.

интендант (л.), надзорник. управник.

интендантура (л.), надзорништво; управа исхране и одеће војне.

интензиван (л.), јак, снажан, напорни, делатан, живчан, продирући.

интензија (л.), појачање снаге; унутарња снага; чврстина.

интензитет (л,), унутарња снага; снага, напор, напрезање, сила; делатност.

интенција (л.), напрезање, простирање; управљање душе (на што), намера, сврха.

интервал (л.), међупростор. међувреме, размак, празнина, рок; размак између два тона.

интерамирати (л.). сјединити.

inter arma silent leges (л.), у рату ћуте закони (а сила иде пре правде).

интервенисати (л.), умешати се, посредовати, појавити се у спору судском (као трећи).

интервенција (л.), посредовање, мешање; мешање једне државе у послове друге.

интервју (енгл.), разговор, испитивање; посета и разговор код неког политичара (или уметника) ради обавештења за новине.

интервјуист (енгл.), новинарски извештач који посећује виђене људе и узима од њих изјаве за лист.

интерглацијална периода, време између леденог доба.

интердикт (л.), забрана; црквена анатема.

интерес (л.), удео, суделовање; одношење; љубав, оданост; значај, важност; добит, корист.

интересантан (л.), занимив, привлачан; важан, редак.

интересовати се, узимати удела у чему, суделовати, учествовати, занимати се.

интерим (л.), међувреме.

интерим - конто, рачун о предметима (мртвим).

интерјекција (л.), узвик, усклик.

интерјер (ф.), унутарњост, унутрашње прилике и односи.

интерклузија (л.), уклањање, спречавање, кочење.

интеркомуналан, међуопштински.

интерконфесионалан, међуверски.

интермедијум (л.), међувреме, међупростор између два рока.

интермецо (ит.), међуигра, мала игра која се у међучиновима неке опере приказује.

интернат (л.), завод васпитни, у коме васпитаници и станују.

интернационала (л.), међународни социјалистички савез.

интернационалан (л,), међународни.

интернационалист (л.), члан Интернационале.

интерни (л.), унутрашњи, овоземни, усрдни.

интернирати (л.), за време ратова туђе поданике, бегунце, гранично становништво и др. затворити (у тврђаву, логор и др.).

интернист (л.), лекар за унутрашње болести.

интерпелација (л.), питање, тражење објашњења; међупитање, прекидање, ометање; оспоравање једног поседа.

интерпелисати (л.), тражити објашњења; стављати примедбе; упадати у реч, узнемиравати; позивати пред суд.

интерполација (л.), уметање речи или реченица (у рукописима).

интерполирати (л.), уметати; кривотворити; глачањем створити нове облике.

интерпретација (л.), излагање, тумачење.

интерпретирати (л.), излагати; тумачити, објашњавати.

интерпункција (л.), стављање знакова (у спису).

интеррегнум (л.), међувлада; распадање царства.

интерогативан (л.), упитни.

интеррогација (л.), питање, упит.

интеррупт (л.). прекинут, недовршен, спречен.

интиман (л.), поверљив, близак, срдачан.

интимност (л.), срдачност, блискост, поверљивост.

интимус (л.), друг, пријатељ, близак пријатељ.

интоксикација (л.), тровање, опијање, опсењивање.

интолерантан (л.), нетрпљив (у верским стварима на пр.).

интолеранција (л.), нетрпељивост, непријатељство према друкчијем мишљењу.

интонација (л.), намештање тонова; уметање тонова.

интрамундан (л.), светски, у свету, што припада свету.

интранзитивни (л.), непрелазни (глагол).

интрансигенти (л.), непомирљиви, који се не упуштају ни у какву погодбу.

интрига (ф.), сплетка, заплет, замотавање.

ингригант (л.), сплеткарош.

интригирати, (л.), сплеткарити, заплитати.

интродукција (л.). увод, увођење.

интроспекција (л.), испитивање унутрашњости, гледање у себе,

интуитиван (л.), опажајни; непосредно опажајни; очигледан; чулним посматрањем стечено сазнање.

интуиција (л.), унутарње, духовно опажање; очигледно сазнање; чулно опажање.

инћар (тур.), одрицање нечег, лагање.

инћарити (тур.), одрицати, хтети нешто на силу.

инфалибилитет (л.), непогрешивост (папска).

инфаман (л.). нечастан, сраман, извикан.

инфамија (л.), нечасност. подлост, срамота, извиканост,

инфант (ит.), престолонаследник, крунски наследник; шпански краљевић.

инфантерија (шп.), пешадија.

инфантилизам (л.), подетињења, показивање детињских особина при једној душевној особини.

инфекција (л.); зараза, окужење.

инфекциозан (л.), заражујући, кужни, заразни.

инфериорни (л.), подређени, потчињени.

инфериорност, (л.), подређеност, потчињеност; мања вредност; потчињени; нижи сталеж.

инфернални (л.), шаклени, ђаволски покрет.

инфилтрација (л.), утицање. уливање; изливање.

инфилтрирати (л.), улити; утицати; разлити се.

инфинитезимални рачун, рачун са бескрајно малим количинама.

инфинитет (л.), неограниченост, бескрајност, безбројност.

инфинитив (л.), начин неодређени (у граматици).

инфинитум (л.), неограничено, неодређено, бескрајност.

информативан, обеснажујући, неважећи.

инфирмитет (л.), немоћност неснажност.

инфицирати (л.), заразити, окужити, отровати (са клицом неке болести).

инфламација (л.), запаљење, пожар, ватра,

инфлација, (у мед.) надувеност тела; у берз. пословима: прилив, нагомилавање бер. вредности (противно томе: девалвација).

инфлексибилан (л.), непроменљив.

инфлоренценција (л.), доба цветања.

in floribus (л.), у добу цветања.

инфлуенца (л.), редња; путујућа грозница, грип.

инфлуирати (л.) утицати, — вршити утицај

in folio (л.), у величини табака.

информативан, (л.), поучни, обавештајни.

информација (л.), обавештење; истрага; распитивање; извештај.

информисати се, обавестити се, распитати се, сазнати.

инфузорије (л.). голом оку невидљиве животињице у води или другим течностима.

инхабитација (л.), настањивање.

инхалација (л.), удисање, усисавање; вештачко удисање паре и гасова (ради лечења.)

инхалирати (л.), удисати, удихавати.

инхибиција (л.), забрана, прекидање рада по једној ствари.—

инхокативан (л.), почетни, уводни.

in hoc signo vinces (л.), у овом знаку ћеш победити. (Види: истор. Цара Константина).

инхуман (л.), нечовечан.

инцидент (л.), упад, додир, упадица.

инцијел, инцил (тур.), еванђеље, овде се обично мисли на коран.

ио ел реј (шп.), ја и краљ (потпис шпанског краља).

ипсе (л.), сам.

Ирански језици, грана индо-европског језиковног стабла. која с индијским језицима образује групу аријских језика.

ирационалан (л.), неразуман противан разуму; неизрачунљив.

ирационализам (л.), противност разуму (у верским стварима).

ирегуларан (л.), неправилан, нередован.

Иредента (ит.) Иредента, Италија т. ј. „ослобођена Италија), италијански шовинистички савез, који је испочетка радио на ослобођењу италијанских крајева, а сада ради на освојењу туђих земаља.

иригатор (л)., справа за убризгавање (за самоклистирање).

иригирати (л.), оквасити овлажити; убризгати.

Ирис (г.), дуга; дужица у оку, грчка богиња, крилата гласница богова.

иронија (л.), фини скривен подсмех, поруга, (лукавство), подругљива хвала.

ироничан, подругљив, подсмешљив.

ирреволутан (л.), неодлучан, колебљив,

иррелевантан (л.), незнатан, мален.

исе (тур.), део.

Ислам (араб.), мухамеданска вера,

ислеисати (тур.), тећи из ране н.пр. сукрвица, гној.

ићиндија (тур.), трећа молитва код мухамеданаца после подне.

ихнографија (г.), описивање трагова; нацрт темеља.

Ихор (г.), божанска крв, крв која тече у жилама богова.

ихтијар (тур.), старац.

ихтиолит (г.), скамењена риба или отисак рибе на шкриљцу.

ихтиологија (г.), рибарство.

ихтиосаурус (г.-л.). препотопска рептилија.

ихтиотомија (г.), рашчлањавање (анатомија) рибе.

ичага (тур.), врста турског племства.

иштал (тур.), прохтев за јелом, апетит.

ишћил (тур.), прстен.

J

J, j, (јот) шесто слово латинске а једанаесто ћирилске азбуке.

J. хемијски знак за јод.

J. Chr. Jesus Christus, Исус Христос.

J. u d. juris utriusqe Doctor. доктор оба права.

јабана (тур.), туђина.

јабанац (тур.),странац, туђин.

јабанлија (тур.), туђин.

Јава, острво, припада Холандија, има 131.500 км.^{2}. 36000.000 ст., извози пиринач, шећер, кафу, чај, дуван, ванилу, зачине, кожу и др.

Јагелони, династија Јагелона великих војвода литавских, краљева Пољских, до смрти Сигисмунда II. (1385-1572.).

јаглук (тур.), везена марама.

јагма (тур.), грабљење око нечег.

јагмити се (тур.), грабити се, н.пр. око неке рибе на сајму.

Јагов орден, ред Св. Јакова.

јагуар, амерички тигар.

јазија (тур.), писмо

јазиција (тур.), писар.

Јазон, краљевић из Тесалије, који је као вођа Аргонаута донео златно руно из Колхиде.

јазук (тур.), штета,

јаија (тур.), пешак.

јакана. једна барска птица у Бразилији и Ист. Индији.

Јакобинци, чланови и пријатељи јакобинског клуба за време француске револуције, ватрени поборници слободе.

Јакобити, раширена у Африци једна Хришћанска секта, католичке присталице год. 1688. прогнаног енглеског Краља Јакоба II.

јакреп (тур.), скорпија.

јакта ест алеа, (iacta est a-lea) л.), коцка је бачена т. ј. усудили смо се, рекао је Цезар кад је прешао речицу Рубикон.

јакулација (л.), бацање, избацивање, расипање.

јакут, кожом обложена дрвена лађа у Сибирији.

Јакут-ага, заповедник султанових ушкопљеника (евнуха).

јала (тур.). оди амо, хајде.

јалак (тур.), јарак.

јалија (тур.), обала.

јама (г.), лечење.

јамак (тур.), други барјактар, који иде уз главног барјактара да прихвати заставу ако би главни заставник пао.

јамбус, јамб (г.), стиховна стопа која се састоји из једног кратког и једног дугог слога (⏑—).

јамшчик (р.), кочијаш.

јандал (тур.), на страни.

јанија (тур.), врста турског јела од овновине.

јаничар (тур.), војник, најамни војник чувених турских пешачких трупа (укинути 1826. год.),

јаничар-ага, (тур.), јаничарски заповедник.

јанкеса (тур.), торба, што се носи са стране.

Јансенизам, учење холандског владике Корнелија Јансена (1658.) које се разликује у неколико од учења католичке цркве.

Јансенист, присталица Јансенизма.

Јануар, први месец у години,

Јанус (л.), Бог Римљана, управљач године. господар рата и мира, представљан обично с два лица.

јанџик (тур), види: таргут.

Јапет, један од старих грчких титона (дивова), отац Атласа и Прометеја.

јапија (тур.), грађа.

јапунце (тур.), горња хаљина, кабаница.

јарак (тур.), оружје.

јаран (тур), друг, пријатељ.

јарачити (тур.), спремати, обучавати коња за трку.

јард (енгл), енглеска мера за дужину „риф", 3 енгл. стопе.

јасак (тур.), забрана.

јасакчија (тур.), пратилац, (прати у Турској обично богате трговце или владику).

јаспис, врло тврд непровидан камен разнобојан, шљункастог облика.

јастук (тур.), узглавље; дрво што стоји на осовини (код кола).

јатаган (тур.), велики нож.

јатак (тур.), помагач лопова и хајдука.

јатрархија (г.), влада лекара.

јатрохемија (г.), медицинска (лекарска) хемија.

јатси, јација, поноћно време код Турака, када треба спавати, од прилике 2 часа после захода сунца.

Јафет, други син Нојев, отац индо-европских народа.

јахта (енгл.), мала брза лађа; у 15. и 16. веку ловачка лађа.

Јаша Султан! (т.), живео Султан!

јашмак (т.), вез, покривало раније код турских жена преко лица.

јаге (тур.), пила.

јеглен (тур.), разговор, говор.

јегленисати (тур.), разговарати се (нарочито кад разговарају момак и девојка).

једек (тур.), уже; парадан коњ.

Језуит, Језуити, чланови и присталице „Друштва Исусова" које је основао Игњат Лојола 1534; укинуто 1773. г. васпостављено 1814. г.

Језуитизам, дух језуитске науке.

Језус (л.), Исус.

јекмекџија, (т.) хлебар.

јеловметал (енгл.), смеша од бакра и цинка.

јемби, јембија (арабљ.), дуги, криви са обе стране заоштрен нож код јужних Арабљана.

јеменија (тур.), марама, шамија.

јемин (тур.), заклетва.

јен, од г. 1871. јединица новца у Јапану, — 100 сена, — 4, 19 Мар.

јенђа, јенђибула, девојка која иде уз младу, да ова на путу не би остала сама међу мушкарцима.

јењичар, (јањичар) (тур), врста тур. војске, т. з. „царски синови".

јенки (енгл.), погрдно име за становнике држава у Сев. Америци, да би се тиме обележиле њихове рђаве особине.

јерej (р.), свештеник.

Јеремијада, (по пророку Јеремији) жалопојка, нарицаљка, тужбеница.

Јериди, обожаваоци ђавола у Курдистану, Јермєнији и јужном Кавказу, који истина признају Алаха за бога, али се моле и ђаволу.

Јерихонска ружа, (по легенди никла на оном месту које је Марија при бегству за Египат дотакла својом ногом), жбуње које се при крају живота здрвени, а у води оживљује.

Јехова (јевр), Бог, Вечни, Непроменљиви, Господар Света

јечерма (ђечерма) (тур.), женски плаветни зубун без рукава.

јогурт (тур.), кисело млеко, спремљено на турски начин.

јод, 1811. год. пронађен хемијски елемент (сродан хлору).

јодна тинктура, раствор јода у шпиритусу, употребљава се у лекарству.

јодоформ, један јодов препарат који се употребљава за зацеливање рана.

Јозефинизам, опште име за реформаторски рад аустријског цара Јосифа II.

јок (тур.), не.

јоктур (тур.), нема; (на пр. ударио јоктур у кесу. нема новаца).

јолдаш (тур.), друг.

јорган (тур.), покривач.

јорганлук (тур.), лице од кога се прави јорган.

јордам (тур.), господство.

јота (г.), најмање слово; слово, тачка; нешто врло мало, најмање.

јубилар, човек чији се јубилеј прославља.

јубилеј (л.), празновање дана по извесном истеку година (10, 20, 50, 100 и др.).

јувел (н.), углађен, изглачан, драги камен; накит.

јувелир (н.), драгуљар, златар,

Јувеналије, младићске свечаности у Риму.

јувентус (л.), младост.

Јуда, четврти син Јаковљев; Јеврејин; ученик Христов и издајник.

јудикација (л.), суђење, пресуђивање. одлучивање.

Јудин пољубац, издајнички пољубац.

јудицирати (л.), судити, пресудити. одлучити,

јудициум (л.), суд и моћ расуђивања.

јузбаша (тур.), старешина над 100 турских војника.

јукс (л.), шала.

Јулијански календар, основан од Јулија Цезара, стари календар (у употреби код православне цркве), за разлику од Григоријанског, новог, (у употреби код католичке цркве.)

јумак (тур.), (мосурић,) калем на чему се злато и свила продаје.

јуниор (л,), млађи; млађи играчи (у спорту).

Јунона (л.), највиша богиња, охола владарка богова и људи, супруга Јупитерова; мала планета између Марса и Јупитера (откривена 1804. год. од Хардинга).

Јупитер (л.), највиши и најмоћнији бог. Громовник; највећа планета сунчаног система (има као пратиоце 4 месеца).

јурат (л)., заклети; поротник, правник (јурист).

јурисдикција (л.), правосуђе.

јуриспруденција (л.), права, правне науке.

јурист (л.), правник.

јуриш (тур.). напад, продирање.

Јурук (тур.), потурчени Бугарин.

јус, (л.), право; правда; правичност.

Јустинианов кодекс, римско право по Законодавству Јустиниановом („корпус јурис").

јустификација (л.), оправдање; одобрење рачуна, извршење пресуде.

јустификовати (л,), оправдати; одобрити, извршити пресуду.

јустиција јустиц (л.) правда.

јустиц колегијум, суд, судско заседање.

јута. индијско платно слично конопљи.

јухт, руски јухт, телећа кожа учињена и справљена у Русији.

К.

К, једанаесто слово латинске а дванаесто слово ћирилске азбуке: К — 250.000 у римским натписима; kg,-килограм; km.-километар; К,хемијски знак за калијум.

каба-дахија (тур.), под-дахија. Дахије су у Србији имали своје подчињене под-дахије.

Кабала (ф.), сплетка, тајни савез у злој намери.

кабалах (јевр.), мађије; усмено предавана тајна наука јеврејских свештеника.

кабает (тур.), кривица.

кабалист (јевр.), мађионичар; јеврејски учитељ тајне науке.

кабаре (тур.), токе.

кабана (ф.), колиба, колиба сламом покривена.

кабаре́т (ф.), крчма, кавана, мала шаљива представа у јавним дворанама.

кабел (хол.), жица; упредена дебља жица; **подморски кабл**, подморска телеграфска жица.

Кабилес (араб.), народи, име многобројних племена настањених на Атласу (у Африци); Бербери.

кабина (енгл.), собица (на лађи); колибица; **кајита.**

кабинет (ф.), мала или споредна соба; соба за рад; тајна соба; **влада** (скуп министара); збирка природњачких или уметничких предмета,

кабинетско питање, питање кабинета, питање од чијег решења зависи опстанак владе.

каботажа (ф.), обална трговина)

каботирати (ф.), обале обилазити и водити обалну трговину.

кабриолет (ф.), мала лака кола; једнопрежне двоколице.

кавас (тур.), најближи момци код турских паша. За времена Карађорђева кавази су стајали пред вратима „Совјета" и пријављивали. У најновије време кавази су момци при посланствима и конзулатима.

кавалерија (ф.), коњица,

кавалериста (ф.), војник коњаник.

кавалир (ф.), коњаник, витез, племић.

кавалкада (шп.) коњанички поход, сјајна поворка коњаника.

кавга (тур.), свађа.

кавгација (тур.), свађалица.

кавез (тур.), крлетка.

кавени сурогат, надометак за каву.

каверна (л.), рупа, шупљина, пећина.

Кавкаска раса, бела раса.

Каготи, остаци једног ста-

рог народа који је живео у ропству, те сматран нечистим; глупим; кретени.

кадавер (л.), мртвац, лешина.

каданцика, кадуна (тур,), жена мусломана.

кадент (л.), падајући, спуштајући се, тонући.

каденција (л.), спуштање, на крају, закључак; обрт у закључку.

кадет (ф.), ђак војне школе, питомац војне академије; млади племић; млађи син у племићској породици.

кадива (тур.), велин, сомот.

кадија (араб.), судија.

кадмијум (г,), име једног метала сличног цинку.

Кадмос (г.), легендарни принц феничански, брат Европин, сградио Тебу и увео писање у Грчку.

кадо́ (ф.), потез пера, шара пером; мали поклон.

Кадри (араб.), једна врло строга мухамеданска религиозна секта.

кадуна (т.), жена, госпођа; љубимица.

Кадуцеј (л.), крилати змијски штап бога Меркура.

казакин (ф.), горњи капут.

казамат (ф.), удубљење у своду једне тврђаве, склониште за посао и материал; тамница.

казан (тур.), котао.

казеин (л), састојак сира.

казино (ит.), вила, летниковац; коцкарница; клуб; кавана.

казуар, једна птица у Источној Индији слична ноју.

казуист (ф.), зналац замршених правних питања; човек који се у сваком случају уме да снађе.

казуистика (л.), наука или вештина како се решавају питања савести; паметно решавање тешких правних случајева; препределост.

казус (л.), случај, догађај; падеж (у именској промени).

казус бели (л.), повод за рат.

каик (тур), чун, чамац.

каикчија (каигџија) (тур.), чамџија

каил (тур.), задовољан бити, волети, имати наклоност (мушко према женском и обрнуто).

каишлије (тур.), опанци.

кајас (тур.), кајиш за опасивање.

кајас (тур.), једна врста турских лађа средње величине.

кајгана (тур.), јаја пржена у масти.

Кајзеризам (л. н.), и **Цезаризам**, означава политику, какву је у последње време и за време великог светског рата подржавао и водио Виљем II. последњи немачки цар.

кајзершнит (нем.), т. з. царски усек, кад се операцијом трбуха и материце из тела извади дете.

кајик (т.), чамац, барка; лак обални чамац.

кајита (хол.), соба на лађи.

кајмак (тур.), скоруп.

кајмакам (тур.), окружни начелник; заступник великог вазира.

кајман, крокодил.

Кајус (л.), старо римско име; име једног чувеног римског правника.

кајсија (тур.), воћка слична бресквн,

какаду (малајски), бели папагај.

какао, зрнати плод какаовог дрвета; служи за прављење чоколаде.

каки, тканина боје жутосмеђе.

какистократија (г.), влада најгорих.

каколе́ (шп.), пиринејска ма-

зга или магарац са двема корпама у којима седе путници.

какоскопос (г.), надзорни свештеник за време службе божје.

какофонија (г.), рђав изговор; рђав глас; несагласност.

каккохолија (г.),покварености жучи.

кактус (г.), једна јужноамериканска биљка, месната и са бодљама снабдевена.

калабалук (тур.), множина, неред, испретуране ствари.

калам, калем (г.), трска за писање (употребљавала се на Истоку место пера).

каламбур (ф.), збрка речи; духовитост, виц.

каламити (г.), окамењени остаци трске.

калавре (тур.), пеленгаће.

калај (тур.), коситар.

калајлија (тур.), тањир, чинија од цинка.

калајџија (тур.), мајстори, који калајишу судове и котliће; а означава и оне трговце, који су одмах по првом ослобођењу Србије ишли по селима и продавали разну робу.

каламитет (л.), штета, невоља, несрећа, зло стање.

калати (тур.), распорити рибу, усолити јој изнутрицу и оставити да се суши и употреби зими.

калаузирати (тур.), показивати пут, водити.

калауз (тур.), путовод.

калација (тур.), човек који кала рибу.

калаш (тур.), варалица.

Калварија (л), Голгота.

Калвинизам, реформаторско учење Калвиново.

кале (т.), турска тврђава; састојак у именима нпр. **Ада кале**, тврђава на острву.

Калевала, фински народни еп који се састоји од 23.000 стихова а сачуван је усменим предањем.

Каледонија, стари назив за Шкотску.

калејдоскоп (г.), 1817 год. у Единбургу пронађена цев кроз коју посматрани предмети изгледају велики и живи а број им се повећава.

календар, годишњак, **списак дана**, подела године на месеце, недеље и дане с обележењем празника.

календариограф (л. г.), писац календара.

Календе (л.), први дан сваког месеца **(ад календас Грекас никад).**

Календери (перс.), чланови једног калуђерског реда (дервиши) у Турској и Персији.

калесон (ф.), гаће.

калибар (ф.), унутрашња ширина топа, пречник, ширина топа; величина и тежина једног топовског зрна, мера, величина, окретност, ваљаност, вредност.

калигација (л.), замрачење помрачење.

калиграф (г.), краснописац.

калиграфија (г.), лепо писање.

калиестетика (г.), наука о осећању лепог, истраживање допадања лепог.

кали(ј) (араб.). биљни пепео, једињење калијума и кисеоника.

каликс (л.), пехар, грлић.

Калиопа (г.), једна од девет муза.

Калипсо (г.), једна нимфа на острву Огигији, где је задржала Одисеја 7 година.

калистенија (г.), јачање тела вежбањем.

Калиф (араб.), Мухамедов наследник (заступник); владар код Мухамеданаца.

Калифат (араб.), влада калифа, царство мухамеданских владара.

калифорнија дрво, врста црвеног дрвета.

калкарија (л.), кречњак, кречна земља.

калкирати ф.), прецртати.

Калкуа, калкил (ф.), рачун, обрачун

калкулант, калкулатор, рачуновођа,

калкулатор (л.), рачуновођа.

калкулација (л.), прорачун; предрачун; рачунање.

калкулирати рачунати, обрачунати, сабрати, пројектовати, мислити на добит у трговини.

калмојзер (н.), усамљени мислилац, пустињак, тврдица.

калмук (ф) покровац, једно монголско племе: **калмуци** у Средњој Азији.

калокагатија (г.), отменост, племенито морално васпитање, кад је спојено лепо са добрим;

каломел (г.), заслађена жива. једињење живе и хлора.

калорија (л.), топлотна јединица, количина топлоте потребна да се један килограм воде загреје за један степен Целзијусов (1^0 С.)

калориметрија (г.), мерење топлоте.

калота (араб), одсечак лопте, округла капа (кече арнаутско), округло засвођење таванице.

калп (тур.), рђав, неваљао, лажан (н.пр. новац).

калпак (т.), шубара, капа од крзна.

калпакција (тур.), човек који гради капе.

калпован (тур.), рђав човек, варалица.

калуп (тур.), модел н.пр за пушчана зрна, за крстове што деца лију од коситера, форма за опанке.

калчине (тур) мн., велике чарапе од сукна, што се носе у чизмама.

калфа (тур.), помоћник занатлије или трговачки помоћник.

калфатер (ф.), оправљач лађе.

калцедон (г.), млечно-бео и полупровидан камен.

калциум (л.), метална подлога кречне земље.

калцинирати, закречити, сагорењем креча сасушити влагу.

камарила (шпан.) утицајна дворска партија.

камата (тур.), добит, интерес.

камбио (ит.); мењачница; мењање.

камбријска формација, једна геолошка формација.

камеја (ф.), испупчено резан камен.

камеја (ф.), једнобојна слика, сиво на сивом, слика на камену.

камелеон (г.), једна врста гуштера у Источној Индији чија се зелена боја коже мења према околини, преврtљив човек.

камелија, једна врста лепог јапанског цреће названог **„јапанска ружа“**

камелот (ф.), вунена тканина за одело.

Камене, старолатинско име за Музе.

камера (л.), свод, засвођена одаја, соба.

камера, комора (лат.), апарат фотографски.

камерад „коморат“, (г. л.), друг, пријатељ.

камералије, камералне науке, (л.), наука о трговини, о управљању државним приходима и расходима, у ширем смислу наука о држави

камерна музика музика собна, одређена за мали простор и са мало инструмената.

камзе (тур.), држак од ножа (корице.)

камизол (ф.), кратка кошуља; кошуља за мртве.

камин (г.), пећ, оџак; собно огњиште.

камилопард (фр.), жирафа.

кампана (ит.), звоно, црквено звоно.

кампанила (ит.), звонце, звонце (цветак).

кампања (ф.), поље, посед, пољско добро; поход ратни.

кампеадор (шп.), херој, јунак, борац.

кампирати (л.), логоровати, становати под шатором; живети под ведрим небом.

кампон, село састављено од кућица од бамбусове трске.

кампус (л.), поље.

камџија (тур.), бич, кнута.

камфор (лат.), бела, сагорљива, јаког мириса и укуса смола камфорова дрвета.

кан, турски и татарски кнез, старешина.

канабе' канапе (тур.), софа, диван.

канај (ф.), руља, ђубре.

Канакас (м,н.), урођеници Сандвичких острва.

канал (л.), олук, цев, водена цев, ров, вештачка река, мали ходник.

каналисација (л.), спровођење канала.

канапе (ф.), наслоњача.

канаринка (ит.), мала жута певачица са Канарских острва.

канат (тур.), у амбару брвна између два дирека; преграда, претиж.

канделабер (л.), велики свећњак.

кандидат (л.). значи у бело одевен јер су људи који су се такмичили за неко место у старом Риму пред и за време избора носили бело одело, такмац, онај који тражи и бори се за неко место, онај који се бира

кандидатура (л.), такмичење (за неко место, звање и др.), прошење; истицање (листе на изборима).

Кандиот, Крићанин, становник грчког острва Крита

кандирати (фр.) превући шећерном облогом, ошећерити (нпр. јужно воће).

кандис (фр.), бео и жути кристални шећер.

канева (ф.), ланена или памучна тканина с испупченим пругама; мрежасто откано небељено ланено платно.

канефоре (г.), девојке које носе корпе на глави.

Канибали (шп.), људождери, дивљи становници малих Антила или караибских острва.

канибализам, људождерство.

канибалски, дивље, грозно, ужасно,

канкан (ф.), дивље непристојно играње, непристојност.

канон (г.), правило, пропис, црквени закон, попис (списак) црквених књига, које образују право Св. Писмо.

канонада (ф.), топовска ватра, обасипање топовском паљбом.

каноне (ит.), топ.

канонизација (л.), проглашавање за свеца.

канонизација (л.), увршћење неког у свеце.

канонизирати, прогласити неког за свеца.

канонски, прописан, законски, веродостојан, узорит.

каноничар (л.), католички прота.

канонски часови, бдења, молитве,

канонско право, црквено

право, које је произашло из закључака црквених сабора.

канопе, слика египћанских идола у виду трбушастих крчага, служили су и за чување нилске воде.

каное, (шп.), чамац издубљен из једног комада дрвета.

Каноса, замак у Италији, где се 1077. г. немачки цар Хенрик IV. покорио папи Гргуру VII-ом.

кантар, справа за мерење тежине.

кантата (ит.), мисаоне песме (састоје се из арија, рецитатива, хорова), одређене за црквену употребу.

Кантизам, Кантијанци, Кантова филозофија, присталице Кантове филозофије.

кантика (ит.), песма, одсек једне веће песме.

кантилација (л.), литургијско појање.

кантилена, (ит.), песмица, мелодија.

кантина, (ф.), крчма у касарни, тврђави, војничка кафана.

кантон (ф.), срез, округ, област.

кантонада (ф.), простор на позорници иза кулиса.

кантонирати (ф.), сместити одред војске на ноћиште и храну.

кантор (л.), певач, појач, оргуљар.

канцел (л.), предикаоница.

канцелар (л.), старешина канцеларије, један од највиших државних чиновника (у Немачкој државни канцелар).

канцеларија (л.), службена, званична соба, надлештво.

канцерација (л.), отицање д рака.

канцлист, писар.

канцона (ит.), песмица, дужа песма у високом тону.

канционал (л.), књига песама, песмарица.

канцонета (ит.), песмица.

канца (ганца) тур.), од ганач, панча, чопорци, чопци; чакља.

кањон (шп.) уска дубока долина са стрмим стенама са стране (у шпанској Северној Америци).

каолин, порцуланска земља.

кап (ф) предгорје, врх, **кап добре Наде.**

капабл (ф.), способан, у стању.

капак (тур.), заклопац од казана, тенџере, капци на прозорима.

капара (ит), у напред дат новац као залога за испуњење уговора.

капацитет (л.). пространост, способност лађе да прими товар; моћ схватања, способност, оспособљење за што, ваљаност, умешност.

капеадори (шп.), они људи који при борбама с биковима црвеним марамама ове изазивају.

капела (л.), једна мала богомоља, споредна црквица; оркестар, музичка дружина.

капелан, (л.), помоћни свештеник; домаћи свештеник, старешина капеле.

капелник, старешина музичке капеле

капер (л.), гусар; гусарска лађа.

капи-ага (тур.), вратар; заповедник ушкопљеника, - - маршал двора

капија (тур.), велика врата на улазу у кућу или двориште.

капиларни (л.), цеваст, сличан длаци.

капиларне цеви, мале као длака танке цеви; крвни судови.

капирати (л.), схватити, појмити, разумети.

капитал (л.). основно имање, новац, имовина.

капиталан (л.), главни; истакнут, изврстан.

капитализирати, претворити у капитал, интерес претворити у капитал.

капиталист, имућан човек; богат човек који новац позајмљује под интерес.

капител (л.), глава у књизи; одломак, предмет разговора; скупштина монаха једног манастира.

капител (ит.), глава (врх) стуба.

капитен (ф.), капетан, капетан лађе.

Капитол (л.), један од седам брегова Рима, на коме је била тврђава са Јупитеровим храмом; сада са судницом општинском и околним палатама.

капитулација (л.), предаја, уговор о предаји; други рок у војсци.

капитулирати (л.), предати се, предати се по уговору; продужити службу; одустати (од чега).

капицик (тур.), мала врата између суседних кућа (особито код Турака).

капиција (тур.), вратар.

каплан, капелан (л.), свештеник.

капо (ф.), кишни огртач са капом.

каприс (ф.), ћудљивост, самовоља, јогунство.

каприциозан, ћудљив, јогунаст, самовољан.

каприцирати се, узјогунити се, ушћудити се, тврдоглаво истрајати при нечему.

капсел, капсула (л.), навлака; кућица; кошуљица.

каптација (л.), увлачење, подвлачење, задобијање.

каптацио беневоленције (л. captatio benevolentiae), стицање благонаклоности слушалаца у почетку говора.

каптивација (л.), затварање, ловљење.

капитивирати (л.), ухватити, затворити; оковати.

капудан-паша (т.), адмирал турске флоте.

капут (л.), глава, одељак.

капуца (ит.), калуђерска мантија; огртач с капом; кукуљица.

кара (ф.), четвороугао, квадрат, ређање војника у квадрат.

кара (тур.), црни; **Кара-Ђорђе**, црни Ђорђе.

караба (араб.), лађица, (кораб); ћилибар.

карабин (ф.), кратка коњичка пушка.

карабинијер (ит.), жандарм, полицајац.

караван (ф.), велики путнички спровод трговаца или хаџија на Истоку.

каракал (тур.), црноухи, једна животиња грабљивица из племена мачака.

каракол (шп.), јахање у круговима или полукруговима.

карактер (г.), својство, особине, особеност; знак; отисак; звање, достојанство, сталеж.

карактерисати (л.), означити, оцртати; ословити.

карактеристика (л.), сликање, цртање особина једне ствари; цео број једног логаритма.

карамбол (ф.), судар; додир неколико лопти у билијару.

карамела (ф.), печен или пржен шећер.

караконџул (тур.), некрштен дан, ђаво.

караван-серај, склониште, гостионица за караване, (или трг).

карантин (ф.), број од четрдесет; нарочито четрдесетодневна, сада краћа посматрања за бродове и путнике, који долазе из земаља где има куге или

које друге опасне заразне болести (контумац).

карат (ф.), мера за мерење тежине злата и дијаманата.

караула (тур.), мала кућа од тврђег материјала, стражара.

карашлама, (аршлама) (тур.), једна врста раних трешања.

карбид (л.), хемијско једињење једног елемента а угљеном материјом.

карболинеум; карболно уље, средство за дезинфекцију.

карболна киселина употребљава се за дезинфиковање ради заштите од заразе.

карбон (л.), угаљ.

карбонари (ит), угљари, тј. чланови тајног италијан. друштва (1810–1820) које је радило на ослобођењу и уједињењу Италије.

карван (тур.), караван.

кардаш (тур.), друг, пријатељ

кардинал (л.), првосвештеник римско-католичке цркве, има их 70 на броју.

кардиналан (л), важан, главни; најотменији.

каре (фр.), четворо-угао; у четворо, нарочито четвороугаоно постројење (војника).

кариатиде (г.), једна врста стубова у облику жене, на чије се главе наслањају греде или таваница.

Кариби, једно индијанско племе у Јужној Америци, ратнички људождери.

каријера (ит.), трк, пуни трк, ток живота човекова у грађанском и пословном свету; ток службе.

карикатура (ит.), подругљива слика.

карикатурист, сликар карикатура.

кариран (фр.), на коцке израђена материја (штоф) за одело.

карли (тур.), брижан.

кармањола (ф.), једна народна песма Слободи с играњем (за време прве француске револуције).

кармелићани, калуђери чланови реда са брега Кармеле на Либанону; основани у 15. столећу.

кармен (л), песма, пригодна песма.

кармин (араб.), једна врло црвена боја, добивена из мексиканске козениле (једне врсте биљне ваши.

карнални (л.), месни, телесни, путени.

карнација (л), отеловљење, претварање у месо; боја меса.

карневал (ит.). месојеђе, време после Богојављења до почетка часног поста, када се приређују разне народне игре и весеља.

карнифора (л.), месождери.

кароса, каруце (ит.), сјајно опремљена кола.

карполит (г.) скамењен плод.

карпуза (тур.), лубеница.

карта (ф.), комад равне крute хартије.

Картаузовци (л.), чланови калуђерског реда из манастира Шартрез код Гренобла (основан 1036. год.), обавезни на вечно ћутање.

Картезијанци, ученици и присталице француског филозофа Декарта,

картел (ф.), савез; уговор; уговорни савез.

картеч (ит.), топовска зрна испуњена ситним куглама.

картографија (г.), вештина цртања карата.

картон (ф.), табак јаке хартије; узорак; врста хартија.

картотека (г.), збирка карата (картона).

Картуш (ф.), један познати

разбојник париски, обешен 1721 год. у Паризу.

карцер (л.), школски затвор.

карцином (г.), болест рака.

каса (ит.), благајна, место где се чува новац.

касаба (тур.), варошица.

касадори (порт.), лака пешадија у Португалији

касапин (тур.). месар.

касарна (ф.), велика кућа за становање војске.

касација (л.), уклањање из службе; оставка; поништење, оглашење за неважеће!

касациони суд, највиши суд који потврђује или одбацује пресуде осталих судова.

касета (ит.), сандучић за новац; мала благајна.

касина (ит.), друштвена кућа (ужег друштва) са читаоницом, билијаром, шахом и играњем карата. Уједно ту је обично и кафана и ресторан.

Касиопеја (г.), сазвежђе на северном небу по имену Касиопеје супруге етиопског краља Кефеја, мајке Андромедине.

касир, касирка благајник, благајница.

касирати, примати и издавати новац; поништити, одбацити; уклонити из службе.

каскада (ит.), водопад.

каста (шп.); сталеж, ред друштвени.

кастанија (л.), кестен.

кастањете (шп.), мале дрвене шкољке којима се лупка при игрању.

кастел (л.), град, тврђава.

кастелан (л.), надзорник замка, заповедник тврђаве; вратар.

кастиговати (л.), казнити.

Кастор и Полукс, близнаци, деца Јупитерова и Ледина, неразвојни другови и пријатељи, заштитници морнара.

кастрат (л.), ушкопљеник, евнух.

кастрирати (л.), ушкопити, уштројити.

кастрола (ф.), шерпа (за кување)

кат (тур.), бој, спрат.

катаклизма (г.), поплава, испирање црева.

катакомба (ит.), подземни ходници са гробницама, пећине

каталекте (г.), скупљени одломци, непотпуни остаци старих дела.

каталепсија (г.), спаваћа болест, полу-укоченост, једна врста грчења.

каталог (г.), списак, списак књига.

катана (тур.), ратник, војник.

каталупт (г.), машина за бацање (камења на неку тврђаву).

катар (г.), запаљење с узокоже.

катаракта (г.), водопад; штар на очима (оболење о а).

катарзис (г.), чишћење, пречишћење (душе и тела).

катастар (г.), попис имања (њива), ливада, шума и др).

катастрофа (г.), обрт, обрт ка решењу (у драми или приповетци); несрећан обрт, несрећа; судбина.

катастрофално, одсудно, судбоносно.

катафалк (ф.), узвишење са мртвачким сандуком покојника и припадајућим украсом.

катафора (г.), опадање, спадање; мртви сан.

катахреза (г.), злоупотреба речи; рђава употреба придева поред именице.

Категат, мачија рупа; мореуз између Јитланда, Шведске и данских острва.

категорија (г.), општи појам; ред; сталеж; врста.

категорисати, разврстати, поделити у врсте; редове.

катедра (г.), предикаоница; сто са кога се предаје (настава даје).

катедрала, саборна црква.

катерезис (г.), слабљење, опадање, умртвљивање.

катете (г.), две краће стране правоуглог троугла.

катетер (г.), гумена и стаклена цев, за испражњење мокраће.

катил (тур.), крвник.

катилинарна егзистенција (л.), пропао, изгубљен човек (према римском рђавом човеку, Катилини).

катихета (г.), вероучитељ.

катихизис (г.), веронаука, књига за верску наставу.

Като(н) име двојице строго моралних славних људи старог Рима.

катоде (г.), негативни пол галванске струје, примењене за хемијска разлагања.

католик (г.), припадник католичке вере.

католички (г.); општи; оно што се опште може веровати; што припада римској цркви; папски.

католицизам (г. л.), римокатоличка црква.

ка́торга (ф.), принудни рад; робијашки посао.

катрам (катран) (тур.), смола коломаз.

катраница (тур.), суд у ком се држи катран.

катун (ит.), танка лака памучна тканина са шарама,

кау-бој (енгл.), говедар; чувар говеда на коњу.

каудински јарам (л.), покорење са унижењем.

кауза (л.), узрок, повод, разлог; расправа.

каузалитет, (л.), узрочност.

каузални, узрочни, основни.

каузативан, проузрокујући; делујући.

каурма (тур.), дроб.

кауција (л.), јемство за себе или друге (у новцу); залога.

каучук, осушена смола каучукова дрвета.

кафар, кафаро (т.), улазнина хришћанских хаџија у Јерусалим, цена коју су плаћали Турцима за дозволу.

кафеин, кофеин, алкалоид, састојак који се налази у зрнима каве.

кафешантан (фр.), кавана где певају певачице; јавна кућа.

кафтан, (т.), дуг огртач; свечани огртач.

кахексија (г.), болест; покварeност сокова; слабост.

кахектичар (г.), лице које пати од грудобоље.

каш, ункаш (тур.), облук, облучје.

кашагија (тур), чешагија.

кашика (тур.), жлица, ожица, лажица.

кашилук (тур.), огњило.

каширати (ф.), затворити; скрити, склонити; заогрнути, затајити.

кашичара (тур.), врста воденице.

Кашмирски шал, једна врста финих и меких вунених мараме.

квага (хотентотски), јужноафричка животиња, јако налик на зебру, само мало мања.

Квади, југоисточна свевска племена, која су од 1.-4. в п. Хр. становали у данашњој Чехословачкој.

квадрант (л.), четвртина од целог нарочито четвртина од једног круга.

квадрат (л.), правилни четвороугао са четири једнаке стране и правим угловима;

квадратни број (л.), производ броја помноженог самим собом.

квадривијум (л.), место, где се четири пута сустичу, раскршће; у старије доба означавало је четири дела математике: аритметику, геометрију, астрономију и музику, која је са т. зв. тривијумом граматиком, дијалектиком и реториком под именом седам слободних вештина, сачињавала у средњем веку најглавније науке школског образовања.

квадриенијум (л.), време од четири године.

квадрига (л.), колска запрега са четира коња приликом какве свечаности; у мед. унакрсна, крстоплетна подвеза, завој.

квадрил (кадрил); игра са четири пара играча и играчица.

квадрилион, хиљаду пута хиљаду трилиона; милијон у четвртој потенцији (степену).

квадрирати (л.), учинити четвороугаоним, одредити садржину неке површине; при украсу неког зида, железом за квадрирање такве усеке начинити, да изгледа, да је зид сграђен од квадратног камења.

квадрумани (л.), мн., четвороруки, животиње са четири руке, мајмуни, павијани и т. д.

квадрупеди (л.), мн. четвороножне животиње.

квадрупл, четвороструки.

квадрупелалијанција (ф.), савез од четири државе.

квадруплизирати и квадруплирати, учетворостручити

квази (л.), као да... у неку руку, од прилике; квази научењак, квази доктор, бајаги научењак, бајаги доктор.

квалитет (л.), каквоћа, доброта достојанство; титула, степен;

квалитетске цигаре, врло добре цигаре.

квалитетно грожђе, грожђе готово за продају.

квалитетна проба, испитивање чврстине жељеза, челика и т. д.

квалификовати, одредити каквоћу, особину некој ствари, некој роби.

квалификован, подесан, способан, угодан, (за неки посао или положај).

квантус, а, ум (л.). колики, колико; толики као...,

квантум (л.) величина, количина, мношина, мера; износ, сума.

квантитет (л.), број, множина, број, тег; у грам. мера за слогове, дужина и краткоћа слога: у муз. мера времена, мера гласа.

квантитативан, (л.), према количини, према величини.

кварт (л.), четвртина, четврти део од једне целине; четири карте од једне боје, које долазе по реду по јачини.

кварта (л.), четврти разред неке школе.

квартал (л.) четвртина године; четвртгодишњи издатак и примање, награда, плата; квартални лист, часопис, који излази свака три месеца по један број.

квартана грозница, и квартана, четвородневна грозница.

квартерна периода, последња, садашња периода наше земље.

квартер (енгл.), енглеска мера за запремину за сухе предмете.

квартет (у муз.), песма у четири гласа; исто тако и свирка, за четира инструмента, обично: две виолине, брач и виолин-чело и. пијано, виолина, брач и виолинчело.

квартир (ф.), четвртина, четврти део од целине; код паробродарства време стражарења до смене; један део града, место за становање, за војску: смештај; стан за војника, **молити за квартир,** молити за милост, молити за поштеду живота, некоме дати квартир, поклонити му живот (због војних преступа).

квартирити и. укварти-рати, војни у дати стан (за неко краће време).

квартир мајстор, коначар; надзорник бродарске страже.

квасија, горко дрво, горки корен, горка кора, средство против стомачних болести, добива се од једног дрвета у Суриману, (држи се да је тај лек први изнашао неки црнац Кваси, те је по њему и назван).

квасија пехар, из квасије дрвета начињен, издубљен пехар, у којем је неко време вино постајало, извукло из дрвета лековиту горчину и постало лековито.

квасија екстракт, сок, добивен од квасијиног искуваног дрвета.

кватин, сок из поменутог дрвета, у апот.: **квасија амара.**

кватерна (л.), у малој лутрији са бројевима четири (од 5) погођена броја.

Квекери (мн.) (енг), присталице једне верске секте коју је у Енглеској основао ципелар Ђорђе Фокс.

квестио (л.) питање, задатак, спорно питање, истраживање.

квестионари (л.), схоластичари из 13. века, који су поставили масу тешких питања из богословских наука.

квестор мн. **квестори** у старом Риму чиновници, који су скупљали све државне приходе и распоређивали државне приходе и др. издатке; сада на универзитетима чиновници, који скупљају приходе (школарину и остало) за предавања.

квестура, квесторова канцеларија.

квид (л.), шта?

квид фациндум, (л.), шта да се ради?

квид нови (л.), шта је ново?

qvidqvid agis, prudenter agas, et respice finem, што год радиш, ради смишљено и мисли на последак.

квиесценција (л.), стављање у мир, пензија.

квиесцирати (л.), починути, мировати; бити миран; некога ставити у мир, (пензију).

квиндекагон (л.г.), петнаестоугао.

квинкангулум (л.), петоугао.

квинкенијум (л.), време од пет година.

квинквилион (л.), милијон пута квадрилијон т.ј. пета потенција (степен) једног милијона.

квинтерно (л.), згодитак од свих пет бројева (на малој лутрији).

квинтус, а, ум (л.), пети; назив професора пете класе.

квинта, пети разред; пета сада четврта, најфинија, најтања жица на виолини.

квинтерна. у лутрији са бројевима, где свих пет бројева изађу.

квинтесенција (ф.), језгро, главна садржина, главна ствар, најплеменитије и најбоље од једне ствари.

квинтет, певање или свирање пет певача или пет свирача.

квинтилис, пети доцније седми месец у ст. римском календару, који је доцније назван јули.

квинтупелалијанција (л.), савез пет држава;

квинтупел-трактат, петострани уговор између пет сила.

Квиринал (ит.), палата у Риму, где је седиште италијанске владе.

квиринал (л.), (некада папска, сада краљевска), палата на истоименом брду у Риму;

Квиринус (л.), код ст. Сабињана придевак богу Марсу, а код Римљана придевак Ромулу, кога су под именом бога Квирина уврстили међу своје богове.

квирити, почасно име ст. римских грађана.

Qui s'excuse s'accu'se (фр.), (читај: ки секскис закиз), ко се извињује, сам се оптужује.

квисисана (ит.). qui-овде, sice, sana- оздравља) назив једног краљевог летниковца у Италији, те према томе: име многих вила и санаторнјума по бањама,

qui tacet consentit (л.), ко ћути одобрава.

квит (ф.), слободан, ослобођер, измирен, поштеђен да плати неку обавезу.

квитирати, разрешен бити неке дужности; дати оставку на службу.

qui vi've? (читај: ки вив), ко је ту? позор! (На ки виву стајати, бити на опрези).

qui vivra verra (ф.), **ки вивра вера** ко (доживи), видеће, т.ј. будућност ће показати (из једне француске песме).

quod licet Jovi, non licet bovi (л.), што је дозвољено Јупитеру, није дозвољено волу,(ст. римска пословица) т.ј. свакоме.

кворум (енг.), законом установљен број изабраних чланова једне корпорације, једног тела. Одредба колико по броју чланова мора бити присутних за рад те корпорације

квос его! (quos ego!) (узречица) сад ћу ја вас... Из Вергилове; „Енејиде" где бог Нептун кара ветрове, што против његове воље дувају.

квота и квотул (л.), сразмерни део, део који коме припада.

квотирати, сразмерно поделити.

квоускве тандем (quosque tandem) (л.), докле... и. докле ћеш још. Ово су биле почетне речи првог Цицероновог говора (беседе) против зликовца Катилине.

квоциент (л.), број који означава, колико ее пута један број у другом броју садржава количиу.

кеб (енгл,), енглеска кола са два или четири точка.

Кедив (тур.), Величанство; Преузвишени; звање египћанског вице-краља.

Quai d'Orsay, (ке дорсе), улица у Паризу, у којој се налази Министарство Спољних Послова.

кеј (чит.: ке), (хол. н.), озидана обала, пристаниште; каменом поплочано место за утоваривање и истоваривање теретних бродова;

ке, дугачак штап за билијар.

кекс (енгл.), енглески двопек; бисквит.

Келти, старо племе, пореклом из Азије, било настањено

у Галији, Шпанији и Британији; остаци Келтског језика још у Шкотској, Ирској и Бретањи.

кемвуд (енгл.), црвено обојено дрво од дрвета на обали Сијера-Леоне.

кемп митингс (енгл.), служба божја са проповеди у слободном пољу.

кенгуру, велика животиња с торбом између задњих ногу, где носи своје младунче, травојед, живи у Новој Холандији.

кенозис (г.), испражњивање, пражњење.

керамика (г.), израда порцуланских и земљаних ствари, фајанса, мајолике. порцулана и цигље.

кербер (цербер, кервер)(г.), грдан пас у гр. митологији,који чува улаз у подземни свет.

керографија (г.), сликање у воску.

кеса (тур.), торбица; тоболац; кеса новаца, кеса са 500 гроша.

кесер (тур.),врста дунђерске секире, којом се не сече као секиром и брадвом, него од прилике као мотиком.

кесеција (тур), турски друмски разбојник на коњу.

кесим (тур.), плаћање пореза почеком.

кестенција (тур.), кестенар; који продаје кестење.

кефалеа (г.). главобоља.

кефалоподи (г.), главоноге, једна врста мекушаца.

кехисати (тур.), напасти, кидисати.

кешке (тур.), врста јела од укуване пшенице и кокошијег и. овчијег меса.

киви, 1812. откривена врста шумског ноја на Новој Селандији, налази се у изумирању.

кидисати (тур.), насилнички напасти кога.

Кизлар-ага, надзорник султановог харема; старешина евнуха.

кијамет (тур.), рђаво време, непогода, мећава.

кика (тур.), коса, перчин, курјук.

кикс. рђав хитац у игри на билијару; нетача тон (у муз.) из каквог инструмента за дување.

килажа (читај: кијаж) (л.), царина за бродове, који се први пут усидре у које француско присатаниште.

кило (г.), значи у сложеницама: **хиљада** на пр.

километар, хиљаду метара.

килограм, хиљаду грама, и др.

киловат, електрична јединица-1000 вата-1,3 коњске снаге.

кимоно (јап.), хаљина јапанског кроја, огртач.

Кина, Чина, велика земља и држава у Азији, названа и „земаљско царство“ или „царство средиие.“

кина, и кинакина (шпан.), кора од кинин дрвета.

кинематика (ф.); наука о крет њу.

кинематограф (г.), биоскоп, апарат за пројектовање слика.

кинетика (г.), наука о покрету; наука о машинском погону.

киоск (т.), летњиковац, мали дућан за продавање ситница.

кирајција (тур.), ко држи туђу кућу или неко имање у најам.

кирас (ф.), оклоп, грудни оклоп; панцир.

кирасир (ф.), оклопник, оклопљени коњаник.

Киргизи, козаци у степама између Урала и Иртиша.

Киренаичари, ст. грчка филозофска секта коју је основао Аристип из Кирене

кирија (тур.), најам.

кисмет (т.). удес, судбина,

клавир, клавијатура (л.), музичка справа; ред дирки.

Клавис филологије, речник за објашњење и тумачење речи

клазис (г.), прекидање; слом.

клак (ф.), склапајући шешир; брбљарије.

кларинет (ф.), флаута, фрула, пронађена 1690. у Нирнбергу.

класа (л.), ред; разред; сталеж.

класификовати, уредити по разредима, изделити.

класификација (л.), подела, разврставање.

класици, класични писци, најбољи писци у једној књижевности, писци дела од трајне вредности.

клауза (л.), ћелија; пустињакова изба, кланац,

клаузнер (л.-н.), пустињак.

клаузула (л.), ограничење; споредна одредба у закону; условни додатак (у узговору).

клаузура (л.), затвореност; седење у затвореној соби; испитни писмени задатак.

клептоманија (г.), страст, (болест). за крађу.

клерикалан, свештенички, свештенству (цркви) одан.

клерикали, присталице свештенства, свештеничка странка,

клерк (енгл.), тајник, књиговођа, помоћник, писар.

клерус, клир (г.), свештенство, свештенички ред.

клефта (г.), разбојнички вођа, ратник, устаник грчки.

клијент (л.), штићеник, муштерија адвокатов.

клима (г.), поднебље, распоред топлоте, хладноћа и топлота неког краја.

климакс (г.), пењање, дизање.

климатологија (г.), наука о клими.

клиника, болница у којој се лече тешки болесници (што већ леже у постељи).

клинички (г.). постељни, што се односи на болеснике у постељи.

Клио (г.), једна од 9 муза, муза Историје.

клистир, клизма (г.), испирање црева, ишчишћавање црева.

клиторис (г.), дражица (део женског полног органа).

клише, отисак слике или списа на металној плочи.

клоака (л.), одводни канал за нечистоћу.

кловн, клаун (енгл.), комедијаш, шаљивчина; шаљивац у циркусу.

клозет (енгл.), нужник, заход.

клуб (енгл.), удружење, затворено друштво.

Клуњани, једна грана Бенедиктанског калуђерског реда, основана у 10. столећу у Клуњу.

киута (р.), бич, канџија.

коађутор (л.), помоћник.

коалисати се, удружити се, спојити се, ујединити се.

коалиција (л.), спајање, удружење, уједињење, – савез.

кобалт (л)., један сив, тврд и тежак метал.

коболд (нем.), ђаво, враг.

кова, кофа, (тур.), ведро.

когитација (л.), размишљање. мишљење.

когносцирати (л.), истраживати, испитивати, судски саслушавати.

кодак, име једне врсте фотографских апарата.

кодеин, један алкалид опијума.

кодекс (л.), књига законик.

кодицил (л.), мали рукопис; додатак тестаменту.

кодификација (л.), уједињење свих закона у један законик.

коегзистенција (л.), истовремено постојање.

коегзинстовати (л.), постојати истовремен; бити ту.

коедукација (л.), заједничко васпитање мушке и женске деце.

коефицијент (л.). сачинитељ.

козер (ф.), забављач; духовит човек; ћаскало.

коверија (ф.), ћаскање, забава; забавно предавање.

коиндикација (л.), споредна ознака, потказ,

коитус (л.), парење, полни сношај.

којота, једна животиња између лисице, пса и вука.

кокаин, један сок, који се добија из лишћа биљке кока, а употребљава се за прављење нерава неосетљивим.

кокарда (ф.), ознака на капи, најчешће с народним бојама.

кокета (ф.), жеља да се допадне; жена која жели да осваја.

кокетан (ф.). допадљив, жељан да се допадне.

кокетерија, забављање, забављање љубављу; труд да се допадне.

кокетовати, трудити се да се допадне; забављати се љубављу.

коко (ф.), пиће нижих народних слојева у Паризу.

кокон (ф.), луткица свилене бубе.

кокота (ф.), јавна женска; гризета.

кокс (енгл.), угаљ.

коктел (енгл.), пиће направљено од ракије, шећера, леда и лимуна.

кокус (кока), (г.), бактерија.

колаборација (л.), сарађивање, сарадња.

колаборисати (л.), сарађивати, суделовати у раду.

колалије (тур.) токе савијене као колутови; женске гаћице.

колан (тур.), попруг; женски појас на пафтама.

колатералан (л.), са стране; споредни; постранце.

колационирање (л.), сравњивање преписа са рукописом.

колационирати (л.), сравнити препис са рукописом,

колбертизам, повлађивање индустријии запостављање земљорадње; ометање увоза.

колега (л.), друг, друг у служби.

колегија (л.), учитељи (наставници) једне школе, судије у једном суду, чланови владе.

колекта (л.), вбирка новаца; скупљање прилога у цркви.

колектер (ф.). скупљач, продавац лозова.

колективан (л.), општи, заједнички.

колекција (л.), збирка.

колера (г.), азијска срдобоља, смртоносна болест (беснила је за време 1913. године у нашој војсци).

колерина (г.), блажа врста срдобоље (пролива), обично код деце.

колеричан (г.), жесток, ватрен, бујан.

колибри, једна врста врло ситних и врло малих америчанских птичица.

колидирати (л.), поклапати се

колизија (л.), судар, сукоб, потирање, поклапање.

колик (г.), болови, грчеви у стомаку.

колоквијум (л.), разговор, разговарање: испит,

колоквирати (л.), разговарати, разговарати се, полагати испит.

колон (г.), члан, одсек; две тачке (:).

колона (ф.), стуб.

колонел (ф.). пуковник; командант пука.

колонија (л.), насеље, насеобина; рој.

колонијална роба роба из колонија као нпр.: кафа, зачини разни, шећер и др.

колоратура (л.). украшавање песме; ток тонова.

колорисати (л.), обојити, маларати; ишатати; улепшати.

колорист (л.), сликар који добро уме да изабере боје.

колорит (л.), бојење, дејство боја; начин представљања у писању.

колос (г,), џин, див; џиновска статуа, џиновски стуб.

колпортажа (ф.), торбарење, продавање робе, ношење на леђима.

колпортирати (ф.), торбарити; ширити; носити робу на леђима и продавати.

колумна (л.), стуб; стубац, штампана страна.

кома (г.), запета.

команда (ит.), заповест, налог; једна трупа војника. надлежно заповедништво.

командант, заповедник, вођа.

командитно друштво, трговачко друштво чији чланови суделују у предузећу само новчано а не раде сви.

командовати (ф.), заповедати, водити; преносити.

комбат (ф.), бој, битка, сукоб; окршај.

комбатирати (ф.), борити се, тући (се), нападати.

комбинација (л.), спој, спајање, везивање двају ствари; сравњивање; размишљање.

комбиновати (л.), стајати, сјединити, удружити; сравнити и прорачунати.

комеди франсез (ф.), Comédie française), париско позориште, које приказује комаде класичног доба.

комедија, шаљива позоришна игра.

комедијант (ит.). глумац.

комеморација (л.), помен; спомен, помињање.

комеморирати (л.), сетити се, споменути.

коментар (л.), тумачења, излагања списа; дневник.

коментарисати, објашњавати, излагати спис.

коментатор (л,), излагач, тумач (списа),

комерсијалан (ф.), трговачки обртни.

комерцијум (г.), **комерц** (ц.), **комерс** (ф.), трговина. трговачки саобраћај.

комета (г.), звезда луталица.

комилитони (л.), другови на универзитету, студенти.

коминике (ф.), саопштење (у новинама).

комис (ф.) трговачки помоћник.

комисар (л.), опуномоћеник; пословођа.

комисаријат (л. н.), надлештво у војсци које се брине за исхрану; заступништво власти (нпр. полиције).

комисброт (л. нем.), хлебац, нарочито спреман за војску; тајин.

комисија група стручњака одређених да изведу неки посао.

комисион (л.). налог; поруџбине; продаја туђих ствари; **дати у комисион** значи дати неком робу без новаца да продаје с извесним процентом добитка.

комисионар (л.), посредник у послу; опуномоћеник.

комитат (л.), пратња оружно

побратимство у старих Немаца; област (жупанија) у Мађарској.

комите (ф.), одбор, одбор законодавни, финансијски и др. у скупштини.

комитент (л.), наредбодавац, издавач налога.

комичан, смешан, шаљив.

комичар, шаљивац; глумац који игра шаљиве улоге.

комод (ан) (л.), удобан; припадаіући; користан.

комодитет (л.), удобност, угодност.

компактан (л.), чврст, густ; чврсто спојен; у чврстој заједници.

компанија (л.), друштво; трговачко друштво.

компањон (ф.), друг, пратилац, сарадник, ортак.

компарација (л.), поређење.

компаративан, упоредни.

компарирати, поредити, упоређивати.

компас (л.), магнетска игла која показује стране света.

компатериитет (л.), кумство.

компатриот (л.), сународник, земљак.

компендијум (л.), приручник, ручна књига, упуства; основи неке науке.

компензација (л.), изравнавање; накнада штете; накнада; одбијање дуга за дуг.

компензатор (л.), изравњач; онај који одбија дуг за дуг.

компензирати (л.), изравнати. изједначити, рачун свршити.

компетенција (л.), надлежност; припадност; пристајање; такмичење (за неко) место),

компетовати (л.), такмичити се (о што); припадати, пристајати.

компилација (л,), скупљање, набирчење из туђих књига; спис скројен од туђих радова.

компиловати (л.), покупити из туђих књига.

комплекс (л.), гомила (куће, земљишта), обухватање; појам.

комплектовати (л.), обухватити, спојити у себе.

комплемент (л.), допуна, допуњавање; угао који с другим чини 90°.

комплетан (л.), потпун, пун, пунобројан.

комплетирати, употпунити, допунити.

компликација (л.), заплитање, замршавање, отежавање.

компликовати, заплести, отежати, замрсити.

комплимент (ф.), израз поштовања, пажње, удварања, допадања, препоруке, поздрава (речима или поклоном).

комплиментирати, ласкати, удварати се; говорити пријатне ствари (неком); поздравити.

комплот (ф.), завера, тајно удружење за неко кажњиво дело.

композита (л. мн.), сложене речи, средства;

композитор, компонист, писац једног музичког комада; састављач,

композиција (л.), састављање; мешање метала, смеша; духовни производ; израда једне слике; музички комад; састав; уговор.

компоновати (л.), саставити, сложити; ставити у ноте.

компост (л.), гној за ђубрење земљишта.

компот (ит.), укувано воће.

компрес (ф.), облога, завој.

компресија (л.), згушњавање ваздуха; притисак; притискивање.

компрехензија (л.), појимање; нова схватања.

компромис (л.), споразум, решење; споразум двеју завађених страна на изборни суд.

компромитовати (л.), навући на неког одговорност; уплести

неког у што; изложити неког (чему), оговарати.

комуна, револуција француских социјалиста у Паризу 1870 год.

комуна (м.), општина, заједница; заједничка својина.

комунални, општи заједнички, општински.

комунизам (л.), потпуна заједница имовине, учење о заједници својине;

комунион (л.), учешће, суделовање; заједница.

комуникација (л.), веза, пролаз, саобраћај, стој.

комуниста, присталица начела о општој својини добара,

комуницирати (л.), стајати у вези, стајати сђобраћати; посредовати.

комфор (ф.), удобност.

комшија (тур.), сусед.

комшилук (тур.), суседство.

конак (тур), двор, нпр. Карађорђев конак, Милошев конак, владичин конак, пашин конак; ноћиште.

конакција (тур.), човек који иде и у напред спрема конак н. пр. за пашу и његову пратњу или неко друго друштво.

конвексан (л.), испупчен.

конвенијенција (л.), обзир на друштво; држање обичаја и друштвеног реда.

конвенирати (л.), пристајати, приличити.

конвенција (л.), споразум. уговор.

конвенционалан (л.), по обичају, обичајни.

конвергенција (л.), приближавање двеју супротних линија.

конверзација (л.), опхођење, понашање; саобраћај; разговарање.

конверзија (л.), прелаз из једне у другу веру, смањење.

конверзирати (л.), разговарати (се), забављати (се), опходити се.

конвикт (к.), завод, интернат.

конвулзија (л.), грч, грчење.

конгенијалан (л.), духовно сродан, раван рођењем.

конгенијалност, духовна сродност.

конгестија (л.), нагомилавање, навала крви (у главу).

конглутинација (л.), спајање слепљивање.

конгрегат (л.), некристалисани делови камења у слабом споју.

конгрегација (л.), скупштина, скупштина кардиналског савеза, удружење више манастира, братство.

конгријенција (л.), сагласност, једнообразност.

конгруирати (л.), слагати се, подударати се, бити једнак. покривати се,

кондемнација (л.), казна, осуда, прогонство.

кондензатор (л.), справа за скупљање и јачање електричне струје.

кондензовање (г.), згушњавање, збијање, пригушивање.

кондензовати (л,), згуснути, збити, пригушити.

кондитор (л.), посластичар, шећерџија.

кондитор (л.), осниивач, проузроковач,

кондиторај, посластичарница.

кондиција (л.), услов, способност, стање, предлог, налог, служба, зарада, место, Conditio sine qna non, (кондицио сине ква нон)-неизоставан услов).

кондоленција (л.), изјава саучешћа.

кондолирати (л.), сажаљевати, изрећи саучешће.

кондоминијум (л.), заједничко добро, (које се заједнички уживa).

кондоминијум (л.), заједничко добро (које се заједнички ужива.

кондор (ит.),краљевски орао, највећи орао у западном делу Јужне Америке.

кондотијери (ит.), најамничка војска, какву су обично држали владаоци и тирани.

кондуитна листа, лична листа о понашању и владању.

кондуктер (ф. л), надзорник, кочничар, управљач.

кондуктор (л.), спроводник скупљене електричне снаге, громобранска жица, муњовод.

конгломерат(л.)смеса камења.

конгрес (л.), скуп, скупштина, састанак.

конзеквентан (л.), доследан.

конзеквентност (л.), доследност.

конзерва (л), сачувано укувано или ушећерено воће, поврће и месо.

конзервативан (л.), одан одржавању старог, жељан да постојеће сачува.

конзервативизам (л.), оданост постојећем реду у држави, тежња да се старо сачува.

конзерваторијум (л.) музичка школа.

конзервирати (л.), сачувати, чувати.

конзидерација (л.), важност, пажња, високо поштовање.

конзилијум (л.), савет, саветовање, савет лекара.

конзисторија (л), црквени савет, духовни црквени сабор обично одреди конзисторију, која за време док сабор не ради отправља верске послове своје паство.

конзорција (л.), заједница, уједињење трговачких кућа и банака.

конзул (л.), у старом Риму два највиша државна чиновника бирана сваке године, највиши чиновник, главар француске републике (1799—1804.), у Немачкој члан градске полиције, дипломатски или трговачки представник једне државе на страни.

конзулат (л.), надлештво конзула.

конзум конзумно удружење, удружење за набавку животних намирница и других потреба; потрошачка задруга.

конзумација (л.), сабирање, извршење уговора, злочини.

конзумент (л.). потрошач.

конкаван (л.), издубљен.

конквистодори (шп.), први освајачи и завојевачи Америке и њихови наследници.

конклав (л,), скупштина кардинала за избор папе.

конклузија (л.), закључак, завршетак говора.

конкордија (л.), слога, богиња слоге у старом Риму.

конкордат (л.), сагласност, уговор (споразум) између световних владара и папе.

конкретан (л.), стварни.

конкубина (л.), наложница, љубавница.

конкубинат (л.), дивљи брак,

конкурент (л.), такмац.

конкуренција (л.), такмичење утакмица.

конкурисати (л.), стећи се, такмичити се, суделовати.

конкурс (л.), стечај, такмичење.

консигнација (т.), обележавање, натпис, запечаћење.

консигнирати (л), обележити, дати натпис.

конс|ерж (ф.), домаћин, надзорник тврђаве; тамничар.

конс|ержерија (ф.), стан и звање кључарево, тамница.

конскрипција (л), исписивање, распис,насилно регрутовање

консолидација (л.), уједињење, претварање летећих дугова у сталне државне дугове, сталожавање, уређивање.

консолидовати (л.), учврстити, осигурати, уредити, засновати.

консонант (л.), сугласник.

конспирант (л.), заверени:.

конспирација (л.), завера.

конспирисати (л.), заверити се договорити се; ступити у заверу.

констаблер (л.), друг у војсци; војник помоћник који у артиљерији додаје муницију; чувар на лађи.

константан (л.), сталан, постојан, непроменљив.—

констатовати (л.), објаснити, потврдити.

констатација (л.), потврда, утврђивање, сазнање.

конс гелација (л.), група звезда које имају исто име; сазвежђе.

констернирати се (л.), непријатно изненадити се, бунити се (против неке неправде, било своје, било опште).

коституанта, Уставотворна Скупштина.

конституисати (л.), утврдити, уредити, поставити кога за што, именовати.

конституција (л.), Устав (основни закон једне државе).

конструисати (л.), подићи, саставити, саградити; развити; уредити; нацртати.

конструктиван (л), творачки, уређујући.

конструкција (л.), уређење, састављање, склапање делова; грађење, сграђивање; ред речи у реченици.

консултација (л.), питање за савет, саветовање (са више лекара н.пр. због болести).

консултовати (л.), питати за савет, помоћ (лекара).

конт (ф.), граф.

контакт (л.), додир.

контемплативан (л.), очевидан, чулан.

контемплација (л.), посматрање, осматрање, гледање.

контемплирати (л.), осматрати, гледати (пажљиво).

контемпорен (ф.), савременик.

контеса (ф.), грофица, грофова ћерка.

контингент (л.), принос, доприношење; дужан прино: (у трупама) део дужности. —

континент (л.), сува земља, копно.

континентални (л), суводемни, копнени.

континуитет (л.), непрекидна (стална веза; сталност; стално повезано трајање).

континуум (л.), непрекидност; непрекинутост; нешто стабилно.

конто (ит.), рачун; пословни рачун.

конто (ит.), рачун, плаћање.

контоар, контор (ф.), рачуноводство, пословница, соба за рад (трговаца); трговачка кућа.

контрабанда (ит.), кријумчарење.

контрадикторан (л.), противречан.

контрадикција (л.), противречност.

контракт (л.), уговор, споразум,

контрапункт (л,), у музици промена висине гласа без кварења хармоније.

контра-револуција (ф.). против-револуција, збацивање револуционарне владавине.

контраст (л), супротност; стављање двеју супротности једне поред друге.

контрахент (л.), уговарач; уговарачка страна.

контрахирати (л.), склопити неки уговор. (код ђака на страним великим школама то је израз за позивање на збор)

контрбаланс (ф.), противтежа.

контрерни (л.), супротан, противан.

контрибуција (л.), порез, ратни порез, насилни намет на један крај (за време рата.)

контроверза (л.), спорно питање; учена свађа.

контроверзни (л.). споран.

контрола (ф.), надзор; двојни надзор над рачунима.

контролор (ф.), надзорник, надзорни рачунски чиновник.

контумација (л.), в) карантин.

конус (л.), купа.

конфедерација (л.), савез држава (на дуже време).

конфект (ит.). шећерлеме, слаткиш.

конфекција (л.), попуна, допуњавање, довршавање, потпуна опрема за тело (рубље, одело, обућа, капа и др.).

конферансије (ф.), предавач.—

конференција (л.). договор; разговор; скупштина; расправа. предавање; седница; уговарање,

конферисати (л.). договарати се (о чему), расправљати; саветовати се.

конфесија (л.), вера, веросповест; причешће.

конфесионалан (з.), верски.

конфигурација (л.). уобличавање; образовање.

конфигурисати (л), образовати; уобличавати,

конфидент (л·), повереник достављач,

конфирмација (л.), потврда крштења; крштење.

конфирмовати (л.), потврдити, учврстити; благосиљати у вери, — учврстити у вери.

конфисковати (л.), запленити, одузети; судским путем припојити државном добру.

конфитеор (л. confitêor), признајем...., т.ј. исповедање греха пред свештеником.

конфитир (ф.), ушећерено воће; слатко.

конфликт (л.), сукоб, борба, свађа; отпор.

конфор (ф.), помоћ, утеха.

конформан (л.), једнообразан; сагласан.

конформност (л.), једнообразност, сагласност.

конфузија (л.), збрка, расејаност.

Конфучије, оснивач религије у Кини (око 500 година пре Христа).

концентрација (л.), скупљање у једној тачци; збијање, згушњавање; појачавање.

концентрисати (л), ујединити, скупити у једну тачку; збити, згуснути.—

концепт (л.), нацрт.

концепција (л.), пријем, схватање; почетак трудноће.

концерн (л.), суделовање, интересни круг; одржавање узајамних односа; брига за што.

концерт (л.), музичка представа.

концесија (л.), одобрење, повластица; повлађивање.

концесионар (л.), повлашћени (човек), човек коме је нешто нарочито допуштено.

конциван (л.), збијен; јасан-прегледан; одсечан, кратак.

концил (л.), скупштина, сабор црквених отаца.

конципијент (л.), састављач једног списа; писар.

конципирати (л·), примати мисли и давати; саставити, поставити; затруднити (за животиње).

коњак (ф.), по француској вароши Коњаку најбоља препеченица ракија добивена из грожђа.

коњугација (л.), глаголска промена.

коњугирати (л.), мењати глаголе.

коњугијум (л.), брак; коњугални — брачни.

коњунктив (л.), савезни начин (у граматици).

коњунктура (л.), временски односи (везе); стицај прилика, по којима се понуда и тражња т.ј. цене робе мењају.

кооператива (л.), удружење, заједница.

кооперисати (л.), сарађивати, суделовати.

копија (л.), препис; прецртавање.

копирати (л.), преписати, прецртати.

Копте, потомци старих Египћана расути по Египту.

копула (л.), веза, свеза; спој.

копулативан (л.), спојни, саставни.

копулирати (л.), спојити, повезати; венчати.

кор (ф.), тело; трупа; друштво, заједница.

кор дипломатски, сви представници страних држава у једном месту.

корали (г.), мале морске животињице, рожнате и љуспасте, које собом граде наслаге.

коран (т.), **Алкоран**, мухамеданско Свето Писмо.

корбач, (татарски), бич исплетен од коже.

корвета (ф.), брзаједрилица, извиђачка лађа; крстарица.

кордитис, (у мед.) оболење гласних жица.

кордељер (ф.), калуђер који се опасује конопцем; члан кордељерског клуба у француској револуцији.

кордијални (г.), срдачан, срчан,

Кордиљери (ит.), главни планински ланац у Јужној Америци.

кордон (ф.), ред, ланац; узица; заштитне граничне трупе; заштитни ланац.

кореални (л.), сукрив; сучесник у кривици.

Кореишити (араб.), једно арабљанско племе у коме се родио Мухамед.

коректан (л.), чист, без грешака, тачан; исправан.

коректност, тачност, исправност. непокретност.

коректор (л.), исправљач, поправљач, (штампарских грешака).

коректура (л.), исправљање, поправљање; уклањање грешака.

корелат (л.), појам који према једном другом стоји у потребном односу.

корелација (л.), узајамни однос, допунско предавање.

корепетирати (л.), понављати, помагати у понављању.

кореспондент (л.), дописник.

коренспонденција (л.), дописивање, вођење преписке.

кореспондирати (л.), дописивати се, водити преписку.

корзет (ф.), прслучић, мидер.

корзо (ит.), шеталиште, стаза; тркалиште.

кортикални (л.), спољни, на кори.

кориговати (л.), поправити, исправити, уклонити грешке.

коридор (ф.), пролаз, ходник; предсобље.

корифеј (г.), вођа, народни вођа, први, најбољи, најомиљенији човек; хоровођа.

корнемуза (ф.), дудук, гајде.

корнет (л.), мали рог, пoштански рог.

корниш (ф.), венац, горњи део стубова; испуст на зиду.

корона (л.), круна, венац, круг; опкољавање.

корпорација (л.), удружење; савез; еснаф; представништво.

корпулентан (л.), добро развијен, снажан.

корпуленција (л.), развијеност, снага; дебљина.

корпус (л.), тело; заједница; удружење.

корпус деликти (л.), предмет на или са којим је извршен преступ; доказ.

корпус јурис (л.), римски зборник закона, који је уредио цар Јустинијан у 6. столећу.

корсаж (ф.), прслучић (жен. с. и).

кортеж (ф.), пратња, почасна пратња.

корумпирати (л.), покварити, завести, упропастити; подмитити.

корупција (л.), покварeност, пропалост; заведеност; подмићивање.

косметика (г.), вештина улепшавања.

космички, светски, васељенски.

космогонија (г.), наука о постанку света.

космополит (г.), грађанин света; човек који се не веже ни за једну земљу.

космополитизам (г.), грађанство света, неприпадање ни једној држави ни народу.

космос (г.), свет, васељена.

костим (ф.); одело, одећа.

кота (ф.), обронак, коса, брежуљак.

кота (ф.), висина; мера за висину.

котаж (ф.), колибица, сељачка кућа; летњиковац.

котерија (ф.), мања странка; затворено друштво; присталице.

котијон (ф.), једна друштвена француска игра.

котиледони (г.), семенови листићи на обема странама биљне клице.

котирати (ф.), обележити висину, снабдети цифрама.

котон (ф.), памук, памучна тканина.

кофер (ф.), путничка корпа; сандук.

кохенила, кошенила (ф.), једна врста биљне ваши на кактусу, од које се добија кармин.

кохезија (л.), спојеност, здруженост делова једног тела; спој, спајање.

кохеренција (л.), спој, снага спајања.

кохорта (л.). чета, ескадрон, десети део једне легије.

Коцитус (г.), река која протиче кроз подземни свет.

кошмар (ф.). тмора, притисак, нерасположење.

кравал (л.), дрека, вика, преступ.

краковјак, пољска игра у $^2/_4$ такта.

кранијум (л.), лобања; чеона кост.

краниологија (г.), наука која се бави проучавањем лобање.

кратер (г.), вулкански отвор.

креатор (л.), творац, ствоитељ.

креатура (л.), створење; човек без вредности; рђава жена.

креација (л.), стварање, створење; именовање.

кредо (л.), Бјерују, верујем.

кредит (л.), поверење; позајмљивање новаца; давање робе на почек.

кредитирати (л.), позајмљивати, давати на почек; веровати.

кредитор (л.), поверитељ.

Крез, богати краљ Лидије у 6. столећу пре Христа; трули богаташ.

креирати (л.), стварати, бирати, наименовати.

крем (ф.), кајмак с млека, укусно јело од јаја, млека, шећера, бадема и др.; најбоље, најотменије.

крематоријум (л.), завод за спаљивање мртваца.

кремација спаљивање мртваца; ватрена сахрана.

Креолци, амерички становници рођени у Америци, деца европских досељеника.

креп (ф.), вео; вео црни за жалост.

крепати (л.), липсати, мајкати.

кретен (ф.), блесан; глупак; мали блесави људи са дебелом главом и гушом (у планинским пределима).

крешендо (ит. crescendo) јаче, постајући јаче, појачавајући се.

криза (г.), одлучни тренутак; највиша тачка болести, где се одлучује; (преносно: у политици... кад влада да оставку)

кризме (г.), миро, миропомазање.

крикет (енгл.), енглеска игра лоптом, где лопта бива ударана нарочитим лопатицама.

криминалан (л.), кажњив, кривични.

криминалист, познавалац кривичног права.

криминалитет, кривичност, злочини, кажњива дела.

криминација (л.), окривљавање, оптужба.

крипта (г.), гробница; подземна црква.

криптогамија (г.), тајни брак.

кристал (г.), геометријски правилан облик код минерала.

кристалографија (г.), опис кристала.

критеријум (г.), моћ расуђивања; знаци за суђење.

критика (г.), приказ, оцена суд.

критичар (г.), оцењивач, приказивач.

Кришна, једно божанство Инда, оличава етар; једно од отеловљења великог Бога Вишну.

крклама (тур.), она вуна, коју ћурчије (у Срему) са шивених кожуха састригу.

крклеисати (тур.) састрићи вуну у кожуха око рукава и унаоколо.

кроазада (ф.), крсташка војна; унакрсна вожња.

кроки (ф.) план једне околине израђен од ока; прва мисао, први потез.

крокирати (ф.), израдити план једне околине (од ока), набацати на хартију, нацртати.

крокодил, највећа врста гуштера, живи у великим афричкам рекама, особито у Нилу.

крпеција (тур.), крпа.

крсме (тур.), метлина.

круп (ф.). крста коњска.

крупје (ф.), помоћник банкара при коцки, меша карте, купи новац и др.

крџалија (тур.), турски хајдуци. Њихов старешина Гушанац Алија помагао је са својом четом крџалија дахијама против Срба.

крџалинка (тур.) дуга пушка, какве су крџалије носиле.

Ксавер, Ксаверија (арап), мушко и женско име; значи: сјајни и сјајна.

Ксантипа (г.), право значење је жути коњ; иначе по предању џандрљива, пакосна жена мудраца Сократа звала се Ксантипа.

ксантокон (г.). метал, који се састоји из сребра, сумпора и арсеника.

ксенократија влада странаца.

ксеноманија претерана љубав према свему, што је страно.

ксеномизија, мржња према свему, што је страно.

ксеравмус, опадање косе, проређеност косе; ћелавост.

ксерофагија, сува храна, јело сухог воћа и хлеба приликом поста (код првих хришћана, а и сада нарочито у народу).

ксирофталмија, сухо запаљење очију са црвенилом и боловима.

ксилобалзамум (г.), балзамово дрво.

ксилофагус (г.), црв, који нагриза дрво.

куб (г.), коцка; кубни метар и др.

куба (тур), труло.

кубе (тур.), свод над огњиштем.

кубатура, запремина.

кубикулум (л.), соба, одаја, спаваћа соба.

кубур (тур), кубура, пиштољ.

кубураш (тур), пиштољ што се носи у кубурама.

куверт (ф.), завој, омот за писма; стони прибор за једну личност.

кувен, кузина (ф.), рођак, рођака.

кујунџија (тур.), златар.

кујунџилук (тур.), златарска вештина.

кула (тур.), у Херцеговини свака кућа од камена.

кулантан (ф), течан, подашан; лак за обраду; пажљив; предострожан.

кулаш (тур.), коњ угасите (мишије) боје.

кули, носачи; Индуси из најнижег друштвеног слоја.

кулиса (ф.), покретни зид на позорници,

кулминација (л.), врхунац; достизање врхунца.

кулминирати (л.), достићи врхунац.

култ (л.), обожавање.

култивисати (л.), обделавати, неговати; образовати; радити,

култура (л.), образовање; подизање човека; обделавање (поља).

кулук (тур.), робија.

кумаш (тур.), нека врста свилене атласке материје; црна, свилена пантлика коју носе сељанке у Срем око врата.

кумбара (тур.), лубарда, топовско ђуле.

кумрија (тур.), гугутка.

кумсал (тур.), песак.

кумулација (л.), гомилање, нагомилавање.

кумулирати (л.), гомилати, нагомилавати.

кунтош (тур.), ћурак, кожух.

ку(п) (ф.), удар, потез, мах.

купе́ (ф.), одељење у жељезничким колима.

куплет (ф), строфа једне песмице са рефреном; подругљива песмица о политичким и друштвеним приликама.

купола (ф.), полукружни свод за покриће. једне полукружне грађевине.

купон (ф.), отсечак, одрезак; на државним обвезницама или акцијама мали комад хартије на коме је означен интерес за дотичну годину и који се при наплати овог отсеца.

кур (ф.), двор; суд; служба на двору или код племића; дворско указивање почасти.

курисати, удварати се.

кура (л.), брига, старање, лечење (телесно и душевно).

кура́да (тур.), рђаво кљусе, дртина, рага.

кураж (ф.), одважност, срчаност.

курант (л.), новац у течају.

курат (л.), свештеник, лечник душа.

куратор (л.), старалац, заступник.

Курбан-Бајрам, турски „Празник жртве".

курвив (л.), коса слова.

курија (л.), код старих Римљана сталеж; скупштина; савет; сенат; општина, суд.

куриозан (л.), радознао, чудан, редак.

куриозум (л.), чудноватост, реткост.

курир (ф.), гласник, пратилац.

курјук (тур.), реп; кика, плетеница.

курс (л.), течај, ток; путања; вредност (цена) новца или хартија од вредности.

курталисати (тур.), избавити, опростити.

курталисати се (тур.), ослободити се (нечег неповољног).

куртизана (ф.), љубавница. наложница.

куртоазија (ф.), пажња, учтивост и пристојност према другом полу.

кускун (тур.), подрепница, подрепина.

кусур (тур.), остатак.

кусурати се (тур.), обрачунати се.

кустос (л.), чувар збирке, музеја.

куш! (ф.), спавај, лези, миран!

Л.

Л, дванаесто слово латинске а тринаесто ћирилске азбуке; L је латински знак за број 50; £ је фунта штерлинга; L; ливра log, логаритам.

Лабадисти, једна секта реформираца, основана од бившег језуите Лабадија у 17. веку.

лабентан (л.), падајући, у паду, тонући; клизав.

лабефактирати (л;), ослабити, поколебати.

лабилан (л.), несигуран, колебљив: лебдећи; пролазни.

лабијални, уснени.

лабијале, уснени гласови.

лабио-дентални (л.), усненозубни.

лабиум (лабија) (л.), усна, губица.

Лабиринт, некад на Криту и у Египту зграде са многим ходницима у којима се могло залутати; збрка; заплетени ходници; ходник у уху.

лабиринтски, замршен, заплетен, таман. нејасан.

лаборант (л.), радник; златотврац; хемичар; помоћник у лабораториуму.

лабораториум, радионица апотекарска, хемичарска; завод за извођење проба.

лаборирати (л.), радити, топити; одводити; одвајати.

лабрадор, нађени на оба и Лабрадора црнкасто-сиви фелдспат, који се прелива у многе боје.

лава (ит). усијана течна маса коју избацује вулкан а која се окамени, чим се излади.

лавабо (ф.), умиваоник.

Лавања, покрајина у Италији, у Ђеновском крају; једна врста камена згодног за радове мозаика.

лавендел, цвеће с пријатним мирисом од кога се праве мириси, уље и сапун познати под овим именом.

Лаверна, заштитница боги-

ња праведна и неправедна стечена имања, отуда и заштитница лопова и варалица.

лавина, снежна маса која се сурвава са брегова и у том сурвавању се и повећава.

лавирати (хол.), држати се према ветру, врдати.

лавирати (л.), прати, опрати; спрати боју.

лавоар (лавор) (ф.), умиваоник.

лавра (рус.), манастир првог реда; манастир седиште православнога митрополита.

лагер (нем.), стовариште, складиште; роба на стоваришту; логор.

лаго (ит.), језеро.

лагум (тур.),тавник (у Срему) у прошла времена ископан подрум у брду за вино; поткопавати лагум, поставити мину.

лагуне (л.), мала језера, дубине и острвца у Јадранском Мору; плитки морски рукав; обалска бара

лазарет (ит.), болница; болница за окужене у Јерусалиму.

лазарони (ит.), просјаци у Напуљу и Сицилији, који живе делом од надничења а делом од просјачења.

лазур (л.), плави камен употребљен за накит.

Лајденске боце, цилиндричне боце за скупљање и појачавање електрицитета.

лајик (л.), световни, световњак; непосвећени; нестручњак.

лајтмотив (нем.), јасно изражена основна мисао једног музичког комада, која га евега прожима и даје му карактер; карактеристична основна замисао.

лајтнант (нем.), заступник; потпоручник.

лак (пер.), сјајна смола,(фирнајз).

лакеј (ф.), слуга, подворник.

лаконизам, смишљена краткоћа и повезаност у говору и писању, збијеност.

лаконски, језгровит, збијен, једноставан; што са мало речи много каже.

лакмус, плава боја, добија се из лишаја.

лакрдија (тур.), шала.

лакрдијаш (тур.), шаљивац.

лакрдисање (тур.), шаљење.

лакрима (л.), суза,

лакрима Христи (л.), „Христова суза“ име неког вина.

lacrimoso (ит.), плачно, болно.

лакс (л.), лабав, невезан, разуздан.

лаксизам (л.), лабавост, немарност у стварима морала.

лаксирати (л.), прочистити, протерати.

лактација (л.), исхрањивање млеком; сисање, дојење.

лактеин или лактолин, маса слична кајмаку добија се испаравањем млека.

лактометар (л.), млекомер, справа за испитивање млечних састојака.

лакуна (л.), шупљина, празнина; испуштено место.

лал (тур.), ружичаст.

лале (тур.), цвет лала, тулипан.

лале (тур.), у турској војсци један од виших чинова.

лама, животиња која живи у перуанским брегoвима величине јеленове и дугим вратом, припитомљена употребљава се за вучу и ношење терета; вуна јој се узима за тканине.

Лама, тибетански свештеник, првосвештеник Будиста.

Ламаркизам, наука о пореклу, од француског природњака Ламарка (1744.-1829.), која преображај врста своди на разлику у животним условима и

на употребу или неупотребу органа.

ламела (ф), дашчица, плочица, танак плех од разног метала.

ламентација (л.), жалопојка, тужба.

ламентирати (л), туговати, јадиковати, кукати; оплакивати,

лампас (ф.), измалана свилена индијска и кинеска тканина.

лампион (ф.), лампица; лампица од хартије која се за време светковине носи на штаповима место буктиње.

лана (л.), вуна.

ланг (ф.). језик.

ланган (ф.), језик, говор; начин говора.

лангета (ф), језичац на теразијама; зубац.

Ландауер (нем.), путничка кола за четворо, чији се кров у средини дели, те се један део спушта напред, а други натраг.

ландолет (нем.-ф.), мали „Ландауер" т. ј. путничка кола направљена у Ландау.

ландпартија (нем.), излет.

ландштурм (нем), општи народни устанак; резерва, народна војска.

лансирати (ф), бацити, набацити; пустити; саопштити.

лантерна (ф), в. латерна.

(a la lanterne) (ф.), на латерну! (обесите га!)

ланцета (ф), мали операторски нож, оштар с обе стране за разрезивање.

Лаокон (г.), по легенди свештеник Аполонов који је с обадва своја сина био удављен од змија, што је наговарао Тројанце да не приме у град дрвеног коња и сам га пробо копљем; наслов једног Лесинговог дела.

Лао-це, оснивач религије у Кини, отприлике 600 год. пре Христа; ова религија се назива Таор-религија.

лапалије (нем.), брбљање, глупости; ситнурије.

лапен (ф.), дивљи зец.

лапидаран (л.), урезан у камену; кратак; збијен, везан.

лапидарни стил, кратак, збијен, изразит стил.

лапидација (л.), каменовање.

лапидификација (л,), скамењивање.

лапис (л.), камен.

lapsus (л,). омашка, погрешка.

lapsus linguae (л.), омашка језика.

ларва (л). маска, лутка; гусеница.

largo (ит.), лагано, протегнуто.

Лари (л.), код старих Римљана домаћа, породична божанства.

ларинкс (г.), гркљан, душник.

ларингитис (г.), запаљење гркљана, душника.

ларифари (хол.), празно брбљање, блебетање.

ларма (нем), вика, дрека.

Ласалеанери, (нем.), присталице учења Фердинанда Ласала, који стављају себи за задатак подизање радништва помоћу државе и преврата у друштву.

ласо (ит.), замка од ужета или кожног каишша са једном куглом на крају, употребљава се да се бацањем улове биволи или дивљи коњи у Америци.

last not least (енгл) [ласт нот лист, последњи, али не најмањи (т. ј. и ако је случајно на последњем месту није последњи по вредности!]

ластинг (енгл.), глатка вунена тканина.

ласциван (л.), бујан, непристојан; безочан; саблажњив.

ласцивност (л.), непристој-

ност, скаредност; разблудност; саблажњивост.

латентан (л.) скривен, притајен

латерални (л), постранце, споредни; са стране; побочни.

Латеран (л.), некадашњи папин двор у Риму, сада још и музеј са сликама, спомеиицима и саркофазима из катакомби.

л терна (л), светиљка.

Латини, прастари народ, који је становао у покрајини Лацији у Италији; потомци су им данашњи Италијани.

латински језик, језик старих Римљана.

латинизам, особеност латинског језика.

латифундија (л.), велики посед, огромни комплекси земљишта, које власник не обрађује сам, већ има намештенике и службенике који раде и одржавају му имање у реду.

Латона (л), легендарна римска богиња ноћи и свега скривеног; код Грка се звала Лето мати Аполона и Дијане.

латрија (г.), служба, служба Богу; обожавање.

лауда (ит.), хвалоспев, песма хвале, којом се закључује вечерње у Италији.

лаудес (л), хвалоспеви, црквене песме које се у католичкој цркви певају на другој дневној служби.

лаудирати (л.), хвалити, похвалити, славити; предложити.

лаудум (л.), пресуда поротника; похвале·

laureatus (л), украшен ловоровим венцем.

лауреат (л), песник украшен ловоровим венцем.

лаф (тур.), разговор.

лафет (ф,). кола за топ.

лацерација (л.), раздирање, растрзање.

Леандер (г.), драган Афродитине свештенице, Хере, који је сваке ноћи препливавао Хелеспонт, док се при једној бури није удавио (ову бајку је обрадио у песми немачки песник Шилер).

Левана, римска богиња под чијом су заштитом стајала новорођена деца, када их отац по рођењу узме у руке и дигне обвезујући се да ће их васпитати.

Левант (ит.), Исток; азијска Турска.

левантински, источњачки.

Левантињан, Левантинац, потомак Европљанина настањеног у Египту.

ле́вер (тур.), турски војник, који је имао плату од султана.

левигација (л.), глачање. смрскавање.

Левијатан (јевр.), велика змија, крокодил; велико морско чудовиште.

левит (јевр). свештеник у јеврејској цркви.

легалан (л), законит, законски, правни.

легализовање, озакоњавање законска потврда; оверавање законитости једног документа.

легализовати, озаконити; судски потврдити.

легалитет (л.), законитост; сагласност неке радње са законом.

легат (л.), у старој римској држави управник неке покрајине; управник неке покрајине која је припадала Папи; папски изасланик.

легат (л.), завештање, заоставштина по завештању.

легација (л.), посланство.

lege artis (л.), по уметничким законима, по правилу.

легенда (л.), прича о светитељима, скаска, прича; натпис.

легендаран, измишљен; по бајци; по причи.—

легија (л.), у старих Римљана војничка јединица од 3000 до 6000 људи; војска; гомила,

légion d' étrangers (ф.),(лежјон д'етранжер), страначка легија, (у француској војсци странци као добровољци сачињавају ову легију).

legion d'honneur (ф.), (лежјон д'онер), легија части, француски орден највиши.

легионар (л.), војник „легије части"; **чехословачки легионери**, добровољци који су се у Светском Рату борили против Централних Сила за стварање слободне чехословачке државе.—

легислативан (л.), законодавни.

легислатор (л.), законодавац

легислатура (л.), законодавство; законодавна скупштина, законодавно тело.

легислација (л.), законодавство, законодавна власт.

легитиман (л.), законски; брачан; у законском браку рођен.

легитимација (л.), исказница (о имену, стању, старости и родном месту једне личности); узаконивање ванбрачног детета; оверавање пуномоћства једног посланика.

легитимисати, доказати важност (и законитост); признати истиност и исправност,

легитимисати се, доказати своју личност (потврдити своје име легитимацијом); показати овлашћење

легитимисте, поборници легитимитета, који исповедају, да се престо има наслеђивати као и свако приватно имање без обзира на народну вољу.

легура или легирање, додатак бакра или неког другог метала сребру или злату те стварање смесе за грађење новца

Леда (г.), лепа супруга шпартанског краља Тиндареја, у коју се Јупитер заљубио, у виду лабуда прилазећи јој, мати Кастора и Полукса.

леди (енгл.), госпођа, назив жена и девојака из племићских кругова у Енглеској; Богородица.

ледирати (л.), повредити.

ледичан (нем.), неожењен; неудата.

леђен, леген (тур.), бакрени суд, сахан.

лежеран (ф.), лак, немаран; површан; неутегнут; лакомислен.

лезбијска љубав, неприродна љубав жена међусобно.

лезија (л.), потврда, оштета.

леј, румунска новчана јединица.

лев, бугарска новчана јединица.

lex (л.), закон, правило, пропис; заповест.

лексикалије (г.), ствари које се тичу речника и које њему припадају.

лексикограф (г.), састављач, писац речника.

лексикологија (г.), наука о писању речника и о реченицама.

лексикон (г.), речник.

лектира (ф.), читање; штиво.

лектор (л.), читач; помоћни наставник универзитета (обично за језике).

lectôri benevolo salutem (л.), благонаклоном читаоцу поздрав.

лекција (л.), настава; час; задатак; одељак из црквених књига.

лекционар (л.), црквена књига у католичкој цркви.

лелек (тур), рода, штрк.

леминг, велики миш—луталица, у Лапландији, Норвешкој и Сибирији.

лемур, једна врста полумајмуна на Мадагаскару.

лемури, код старих Римљана: ноћни духови, авети; душе умрлих.

лендлер (нем.), немачка сељачка игра (коло).

ленкестерска наставна метода, наизменична настава; већи број ученика различитог доба запослени су истовремено у истој соби, те старији и окретнији показују слабијим ученицима.

lento (ит.), лагано, развучено.—

ленш (енгл.), доручак.

Леонински Рим, део Рима на десној обали Тибра, ограђен зидом, обухватао је Ватикан, цркву Св. Петра и др. а оградили су га папе Леон III. и Леон IV. у 9. столећу.

леонско или лионско злато лажно злато, справљано из чистог бакра и цинка.

лепеза (тур.), махач за хлађење.

лепра (г.), губа, шуга.

лепрозни, губави, шугави.

лернејска змија, хидра коју је убио Херкул.

лепта (л.), бакарни новац; прилог.

Лета (г.), заборав; река заборава у подземном свету, где се умрли напију воде те забораве свој земаљски живот.

летаргија (г.), мртвило, мртав сан, сањивост, умор, клонулост.

летаргичан, мртво заспао сањив, спавањив.

летиција (л.), веселост, ведрина, увесељавање.

Летонија, од 1918. год. независна република на северу Европе. 64.000 км². и 8.000.000 становника; престоница је Рига.

летр (ф.), слово, спис.

леукоје (г.), шебој.

леш (тур.), стрвина, мртав човек или животиња.

либел (л.), мали спис, књижица; оптужба; грдња.

либела (л.), водомер.

либела (л.), вилин коњиц.

либерал (л.), слободоумњак.

либералан (л.), слободоуман, без предрасуда; племенит, благ, добар, борбен за народна права и слободу.

либерализам, слободоумље, борба за слободоумни устав.

либерација (л.), ослобођење, пуштање.

Либерија, република у Зап. Африци, 9).400 кв. м., 2 милиона становника, извози палмово уље, каучук, слонову кост, каву и шећер.

либертас (л.), слобода.

Либија, Триполис, Северна Африка, италијанска колонија, 1,500.000 становника, извози нојева пера, вуну, слонову кост, со, говеда, урме, маслиново уље вуну и др.

либерија (ф.), књижара.

либрето ит.), књижица, текст једне опере.

Либуша, ческа легендарна краљица, која је и оснивач Ческе, преносно се употребљава за Праг и Ческу.

ливреја (ит.), исто одело у послуге једног господара.

лига (шп.), савез, удружење заједница.

лигнит (л.), смеђи, дрвени угаљ.

лигнум (л.), дрво.

лидер (енгл.), вођа; уводни чланак у новинама.

Лидо, (ит.), обала; обала утврђеног острва Маламоко, које дели лагуне Венеције од Јадранског Мора.

лиезон (ф.), споразум, свеза, љубавна веза ван брака.

ливол, средство за дезинфекцију.

Ликаон (г.), легендарни краљ Аркадије, кога је Јупитер за казну претворио у вука, јер је овај странце убијао и тако повређивао обичај гостољубља.

ликвација (л.), топљење метала; одвајање сребра од бакра.

liquet (л.), јасно је.

non liquet (л.), не може се одлучити; није јасно.

ликвида (л.), течни сугласници (л, м, н, р).

ликвидан (л.), течан, јасан, чист.

ликвидант (л.), поверилац који опомиње дужника преко суда.

ликвидат (л.), тужени дужник.

ликвидатор (л.), заступник масе, онај који спроводи ликвидацију.

ликвидација (л.), престанак радње, напуштање посла, излагање, отплата дугова.

ликвидирати (л.), изложити, исправити, отплатити, обрачунати таксе, напустити посао, уредити рачуне при престанку једне радње.

ликер (ф.), ракија са зачинима.

ликтор (л.), код старих Римљана судски служитељ, џелат или пандур, носилац снопа прућа испред виших чин. у Риму.

Лилипут, легендарна земља са становницима — патуљцима, великим као прст (у Гуливеровим путовањима" делу енглеског књижевника Џ. Свифта).

Лиман (г.), језеро. мален залив, средина између морског залива и проширеног ушћа реке.

лимацее (л.), пужеви.

лимб, (л.), ивица, окрајак.

лимитативан, ограничавајући.

лимитација (л.), ограничење, одређено, прописано време.

limited company (енгл.), акционарско друштво.

лимитовати (л.), ограничити, тачно одредити, прописати цену или курс.

лимитум, лимито-цена (л. последња цена.

лимоктонија (г.), смрт од глади, убијање помоћу глади.

лимпидан (л.), бистар, јасан.

лимфа (л.), течност слична крви у човечјем телу.

linea (л.), линија, црта.

линеаран (л.), у облику линије.

линеарна једначина, једначина првог степена између две променљиве једначине.

лингвист (л.), језичар, зналац језика.

линвистика (л.), наука о језику.

линолеум (л.), мушема, простирка од непромочиве тканине премазане смешом од истуцане плуте и лановог уља.

линч (енгл.), народно суђење.

линчовати, судити одмах, на лицу места.

лира (ит.), основна новчана јединица у Италији.

лира (г.), најстарији музички инструмент у старих Грка, обележје песништва; северно сазвежђе.

лирика (г.), врста песништва која чисто и непосредно исказује песникова осећања.

литанија (г.), молитва невољних; црквена песма, жалопојка, досадна, дуга жалба.

литар, јединица за мерење течности, један кубни десиметар.

Литванија, од 1918. год. независна република у северној

Европи, 148.000 км$_2$ и око шест милиона ст. Главни град Вилна. Земљорадничка земља.

литера (л.), слово.

литерат (л.), књижевник.

литература (л.), књижевност

литограф (г.), каменописац, онај ко пише на камену.

литографија (г.) штампање на камену, вештина да се цртежи направљени на камену умноже помоћу пресе (проналазак Сенефелдера у Минхену 1799. год.).

литографисати (г.), штампати на камену.

литолатрија (г.), обожавање камења, једна врста фетишизма.

литоморфи (г.), камење чудног облика (људског или животињског).

литорале (л.), обала, обална земља.

литота (г.), умањивање, песничка фигура.

литофити (г.), биљне окаменотине.

литургија (г.), служба божја

литургика (г.), наука о реду и уређењу службе Божје.

лиферант (нем.), добављач, набављач, испоручилац.

лиферација (нем.), добављање.

лиферовати (нем.) добавити, набавити, испоручити.

лифт (енгл.), дизалица, успињача.

лифт бој (енгл.), слуга код дизалице.

лицеј (г.), средња школа, гимназија.

лиценција (л.), слобода, допуштање.

licentia poëtica, (л.), песничка слобода.

лиценцијат (л.). кандидат за доктора на Универзитету, са правом да може предавати.

licet (л.), допуштено је, дозвољено је.

лицитација (л.), натицање, јавна продаја надметањем (у понуди цене).

лицитирати (л.), нудити више, натицати се, такмичити се у јавној куповини нудећи све више.

Lower House (енгл. лоер хаус), Доњи Дом, Скупштина.

лог (нем.), справа за мерење брзине којом лађа путује.

логаритам (г.), број односа (нпр. log. броја a је број који казује степен, на који ваља дићи одређен основни број па да се добије број a).

логизам (г.), разумов закључак.

логика (г.), наука о чистом мишљењу, (или) о законима мишљења.

логичан (г.), разуман, основан на законима мишљења.

логогриф (г.), загонетка са словима, т.ј. загонетка у којој се једној речи одузме или дода једно слово, те јој се значење промени.

логотет (г.), писац, писар, брзописац; секретар на византијском и на двору Немањића.

логос (г.), реч, говор, скаска, разум, моћ расуђивања; божја природа Христова.

ложа (ф.), дворана; скупштина слободних зидара; затворено седиште са стране у позоришту, ћелија, собица на лађи, колиба.

ложирати (ф.), становати, склонити се, дати прибежиште неком, примити у стан.

лојалан (ф.), исправан, добронамеран, законски.

лојалност, поданичка верност, послушност, исправне и поштене намере, оданост.

Лојд (Lloyd) (енгл.). установа за поморску трговину (осигурање робе и др.), основана при крају XVII века, име добила од кафеције Лојда, у чијој су се

кафани скупљали трговци поморске трговине, данас постоје: Југословенски, Северно-Немачки, Руски Лојд и др., а и неке се новине тако зову.

локал (л.), место, просторија.

локанда (ит.), соба за издавање, крчма, склониште, гостионица (у Италији и Грчкој).

лок-аут (енгл.), искључење, супротност штрајку јер послодавци отпусте све своје раднике, да би их за победу у штрајку себи потчинили.

локални (л.), месни, ограничен на једно место и његове прилике.

локализација (л.), ограничење на једно место.

локализовати, ограничити на једно место, спречити ширење (нпр. ватре, болести, рата).

локатив (л.), ознака места, седми падеж у српском језику (стоји на питање где?).

Локи, старонордијски Бог разарања, који лукавством и обманама прекида све и пријатно и непријатно, — првобитно оличење ватре као разоритеља.

локомобила (л.), парна машина која се креће и по обичном путу, те јој нису потребне шине.

локомотива (л.), парна жељезничка машина, која се сама покреће и вуче терет.

локус (л.), место.

локо (л.), на месту продаје.

локо-роба (л.), роба која се налази на тржишту.

локуција (л.), говор, израз, начин говора.

ломбард (ит.), позајмљивање, давање новца на зајам.

лонгиметрија (л. г.) мерење дужине, мерење правих линија, један део геометрије.

лонгитудинални (л.), дужински, по дужини.

лон-тенис (енг.), једна енглеска игра лоптама.

лонца (тур.), веће, договор, У нар песмама: „у поноћи учинио лонцу".

лонцање (тур.), већање.

лонцати (тур.), већати.

лорд (енгл.), господин: почасни назив за високо племство и највише достојанстенике у Енглеској,

лорд-мер (енгл. lord-mayor) председник општине у Лондону.

лорета (ф.), јавна женска (у Паризу).

лорњет, лорњон (ф.), наочари на ланчићу или траци.

лотерија, лутрија, играње са срећкама, потиче из 16. века из Холандије.

лотсе (хол.), спроводилац лађе, човек вичан пролазима и морским путевима, који спроводи лађе.

лотос (г.), плави водени крин; дрво са врло хранљивим плодом, обожавано у Индији и Египту, по легенди се заборавља завичај. ако се једе његов плод.

лотофаг (г.), онај који се храни лотосовим плодом, делом становници обала афричких.

Лувр стара краљевска палата у Паризу, садржи од 1793. године величанствене уметничке збирке.

Лудити, радници побуњеници у Енглеској, који су бојећи се беспослице почели да спречавају увођење машина у фабрике, а већ уведене да разоравају.

луес (л.), зараза, куга, сифилис.

Лузијаде, синови Лузуса, Португалци, име славног португалског епа Камоенсова, чији је предмет пут Васка Гаме у Индију.

Лузитанија, Португалија.

лукративан, што доноси зараду, користан, издашан.

Лукреција, жена Римљанина Тарквинија Колатина, која се убила што ју је син краља Тарквинија обешчастио; оличење честитости и чедности.

лукрум (л.), зарада, добитак.

луксуз (л.), раскош; расипање.

луксузан, луксуриозан (л.), раскошан, раскалашан.

лукубрација (л.), ноћни рад, рад и студија при ноћној светлости.

лукубрирати (л.), радити при ноћној светлости).

лукулски, раскошан, обилан, по угледу на раскошног Римљанина Лукула (око 75. год. пре Христа).

лула (тур.), симсија, за пушење, а значи и лула (цев) на казану за ракију, ћурчијски шупаљ напрстак.

лулеција (тур.), човек који гради луле.

лумен, (л.), светлост, велики дух.

луна (л.), месец, богиња месеца Дијана.

лунарни (л.), месечев, месечни.

лунула (л,), полумесец, полукружна мрља на нокту од прста

лупа, сочиво за увеличавање, увеличавајуће стакло, најпростији микроскоп.

лупанар (л.), јавна радња, в. бордељ.

лупус (л.), вук; жива рана.

lupus in fabula (л.), вук у причи, т.ј. ми о вуку а вук на врата.

лустер (нем.), велики светњак.

лутеран (нем.), присталица науке др. Мартина Лутера (1483—1546.).

Лутеција (л.), Париз; име једног планетоида, кога је открио Голдшмит у 1852., (у сазвежђу овна.)

лутулентан (л,), прљав, мутан.

луфтбалон (нем.), ваздушна лопта.

луцерна (л.), детелина.

луцидан (л.), сјајан, зрачећи.

луцидност (л.), јасност, духовна светлина, бистрина, провидност

Луцифер (л.), светлоносац; кнез таме и мрака, Сатана.

l. c. (л. loco citato), на означеном месту.

Љ.

љ, четрнаесто слово ћирилској азбуци.

Љанос (ит.), велика равница у Јужној Америци.

М.

М, петнаесто слово ћирилске а тринаесто латинске азбуке. знак за број 1000.

m. метар.

m., masculinum. мушки род.

m m., милиметар.

М., магнезијум.

Мп. манган.

мави (тур.). модар.

мâвиш (тур.), врста теста, као за уштипак, печено на масти.

Маг, маги (г.), староперсијски обожавалац ватре, свештеник њихов који је био и астроном и тумач снова; чаробњак.

магаза (тур.), просторија где

се држи разна роба: со, жито, брашно, пољопривредне справе и т.д.

магазација (тур.), који има (ма и мали) магацин и оданде продаје робу.

магацин (ит.-нем.), стовариште, складиште.

магацинка пушка, може да прими више зрна од једном, пронашао ју је Маузер 1871. године.

магационер (нем.), надзорник стоваришта.

магија, мађија, чаробњаштво, чаролије.

магистер (л.), учитељ, мајстор, учитељ слободних вештина; ступањ академски.

магистрални, главни, основни; што чини основу.

магистранд (л.), кандидат за магистра.

магистрат (л.), власт, градска власт; општински суд.

магистратура (л.), достојанство и власт магистратског члана.

магичке вештине, чаролије; врачање.

магнат (л.), моћан. велики; најотменији великаши и племећи у Мађарској.

магнезија (г.), горка земља; земља са горком сољу, употребљава се с угљеном киселином као лек.

магнезијумова светлост је изванредно бела и врло јака.

магнет, природни магнет, гвоздена руда, природни оксид гвожђа, који привлачи гвоздена тела к себи.

магнет вештачки се прави на тај начин што се преко комада гвожђа или челика превуче природни магнет.

магнетизам, магнетска снага.

магнетизам животињски, је једна врста магнетске силе у човечјем и животињском организму, помоћу које човек може утицати на вољу и на телесно стање другог човека.

магнетизер (ф.), онај ко помоћу магнетизма лечи.

магнетисати, једно тело значи; 1.) дати му магнетску снагу и 2.) по методи Др. Месмера (од 1776.) трљањем и правилним покретима руку пробудити у човечјем телу тајне силе и тако лечити болест.

магнетичан, што привлачи као магнет.

магнетска игла је игла на компасу која увек показује север.

магнификација (л.), уздизање; слављење.

магнифиценција (л.), Висост, Величанство, сјај; титула ректора на универзитетима и високим школама.

маго (ф.), велики мајмун; скривено благо; искежено лице.

мадам (ф.), госпођа; удата жена.

мадаполам (ф.), фини француски батист употребљаван за рубље.

Made in Germany (енгл, мед ин Џермени), начињен у Немачкој (натпис на немачким производима).

Мадера (ит.), име вина с острва Мадере.

мадмоазел (ф.) госпођица.

мадона (ит), госпођа; наша драга госпа; Богородица.

мадрас, индијска полусвилена тканина од памука.

мадрепор (ф.), звездасти корал, једна морска животиња.

мадригал (ит.), пастирска песмица, једна врста пасторале од 4 до 16 стихова, налази се често у пастирским играма.

Мађенте, место у горњој Италији, где се водила борба 1859. год.

maestòso (ит.) величанствено, свечано.

маестрал, мистрал (ит.-ф), северо-западни ветар на Средоземном Мору.

маестро (ит.), учитељ, мајстор; велики музички уметник; господар, претпостављени.

мазгал, мазгала (тур.), пушкарница; празна места на њиви, где није ништа никло; развађена места на огради или на шанцу.

мазурка, пољска народна игра у $^3/_8$ такта.

Маја (г.), кћи Атласова и мати Меркурова; у индијској митологији једно женско божанство. које се појављује са стварањем света.

мâја (тур.), квасац.

мајдан (тур.), окно где се копају руде; матица.

мајдонос (тур.), першун.

мајестет (л.), величанство, (титула владаоца).

мајолика (ит.)' посуђе од фине глине са белом глеђи и уметнички измалано, у 16. веку особито цењено и мално од познатих уметника; данас веома скупо.

мајонез, умокац од јаја, зејтина скорупа и риба или меса.

major (л.), већи; старији; старешина.

major domus (л.), домаћин.

мајор, најнижи чин вишег официра.

мајорат (л.), првенство (по годинама); преимућство, предност.

мајордом (шп.), управник двора.

Мајотени (ф.), бунтовничка странка у Паризу под Карлом VI. 1413. год.

мајускула (г.), писање (штампање) самим великим словима.

макадам (енгл.), каменом набијен пут (назван тако по проналазачу Мак Адаму (†1836.).

маказе (тур.), ножице.

Макако, морска мачка, репати мајмун на обали Гвинејској.

макаме (арабљ.), причице у уметничком, полупесничком облику, од арабљанског песника Харири.

макао, дугорепи бразилијански папагај,

макаре (тур.), скеле, лазила.

макарони (ит.), резанци; јело од теста јако омиљено у Италији; подругљив назив за Италијане.

макаронски стихови, мешавина туђих стихова, смеша речи из разних језика.

маки, једна врста мајмуна сличних лисицама.

Макиавелизам, учење историчара флорентинског Макијавелија изнето у његовој књизи „Владалац" (1527. год.), где је дао упуства и слику владаоца како треба да ради идући за начелом „Циљ оправдава средство".

маклер, меклер (нем.), посредник пословни, сензал.

мако, египћански памук.

макробиотика (г.), наука о здрављу, вештина продужити живот.

макрокозам (г.), велики свет, спољни свет, зграда света.

макроскопичан, нешто што се може слободним оком видети (за разлику од **микроскопичан**).

макроцефалус (г.), дебелоглави.

максима (л.), правило, главно правило, начело.

максималан, највећи, највиши.

максимирати, одредити највише цене (роби и пр.), дотерати до највише тачке.

максимум (л.), највећи износ, највиша цена, врхунац. —

Макуба, једна врста фина дувана за ушмркивање са мирисом љубичице (гаји се у једном крају Мартиника).

макул (тур.), уговор; макул учинити, договорити се.

макула (л.), мрља; мрља на части; оскудица.

макулатура (л.), нечиста, испрљана хартија, хартија за паковање.

мал (тур.), имање.

малабарист, мађионичар и жонглер (назван тако по острву Малабару).

Малага, слатко шпанско вино од вароши Малаге.

малад (ф.), болестан, слаб.

Малајци, малајска раса, племе у Задњој Азији и на острвима Индиског Океана.

малакодерме (г,), мекушци.

малактичан (г.), умекшавајући, умарајући.

маларија (ит.), („рђав ваздух"), барска грозница.

малвасија (ит.), жуто, миомирно слатко вино са полуострва Мореје и из Француске.

малверзација (ф.), изневерење; неверно, непоуздано управљање (службом); изневеравање због мита.

малеволенција (л.), ненаклоност, зловоља.

маледивијско злато, новац од шкољки, Каури, који Црнци употребљују место новца.

маледикција (л.), пањкање, оговарање; проклињање.

маледицирати (л.), рђаво говорити, оговарати; проклињати.

Малекити, присталице учења Малековог, једног од четири правоверна имена исламска,

Малепартус, (л.), Злојама. стан Лиса Рајнека из бајки о Лисици (нпр. у Гетеовом делу „Лис Рајнеке" у српском преводу г. М. Савића помиње се Лисов стан Малепартус).

малер (ф.), несрећа, зао удес.

малиција (л.), злоба, лукавство, подмуклост.

малициозан (л.), зао, подмукао, злобан, лукав.

малконтан (ф.), незадовољан.

Малтежани, уроћеници и становници острва Малте.

Малтузијанивам, учење енглеског економисте Малтуса, који је учио да се прираштај становништва мора ограничити у интересу целине државе.

мама (л.), мајка (у дечијем језику).

мама (л.), дојка, женске груди.

мамалије, (л.) сисари, сисавци.

Мамелук, у Хришћанству рођен, у мухамеданству одгојен роб; у 13. столећу је од њих образовао Султан Селим војску у Египту; верски отпадник; безвољни слепо одани слуга; слепи присталица режима, владе.

мамзела (ф,), госпођица, девојка.

мамифера (л.), сисари,

Мамон (г.), идол злата и новца, (као предмет чежње и похлепе).

мамуза (тур.), остружа, коврtач.

мамура (рус.), финске купине.

мамуран (тур.), од пића и неспавања нелагодан.

мамурлук (тур.), нелагодно осећање после пијанке и бančења.

Мамут, (од руског и татарског мамант, мама (земља); Тунгузи у Јакути верују да је он живео под земљом и таморио као кртица), једна пре-

историјска, изумрла огромна врста слона, чије су кости ископане у Сибирији и крај Охија у Сев. Америци.

мана (л,-г.), небесни дар; храна Израиља у пустињи; једно средство за прочишћавање.

манација (л.). истицање, течење, излив.

мангал (араб.), бакрена покретна пећ у виду умиваоника, у који се ставља угаљ те се тако загрева соба.

манган (л.), један врло крт метал, смеђе боје.

мангура (тур.), ситна бакарна турска пара.

мандал (тур.), засовница; велика кључаоница преко целих врата.

мандат (л), налог; пуномоћство; званична уредба; владина наредба; упутница; папирни новац (у Француској за време револуције).

mandat imperatif (ф). ограничени мандат, којим је посланик за сваки појединачни случај у гласању везан; ex **mandato, ad mandatum,** по заповести, по налогу.

мандамento (ит.), срез, дсо званичне области у краљевини Италији.

мандарин, кинески државник; отменији Кинез.

мандарине, једна врста малих поморанџи са Малте.

мандатар (л.), опуномоћеник; овлашћеник, представник; пословођа.

мандатор (л,), властодавац, наредбодавац,

мандолина (ит.), једна врста малог инструмента музичког са више жица, сличног тамбури.

мандра (г.), крдо, стадо; штала; манастир.

мандрагора (г.), или **алрауна,** чаробни корен који има облик човечији.

маневар (ф.). поступак, рад, вежба; војничке ратне вежбе; управљање лађом или жељезницом.

маневрисати (ф.), вешто управљати лађом или возом; вежбати ратне вежбе с војском; поступати; сналазити се; понашати се.

манеж (ф.), школа јахања; коњичка школа; јахачка вештина.

манекен (ф.), дама која служи у модној радњи, да се на њој пробају хаљине; дрвена лутка; некарактеран човек.

manes (л.), **мани,** сенке умрлих; подземни свет.

манија (г.), бес, беснило, суманутост; старост; болесна једностраност духа.

манијак (г.), суманут човек; умоболан; једностран.

маникир (ф.), нега руку, нарочито ноктију на руци, коју извршују нарочити стручњаци,

manipulus (л.), прегршт траве или лишћа (на рецептима); код старих Римљана застава; трећи део једне кохорте.

манипулисати (л.), руковати, управљати; опипати; превући руком.

манипулација (л.), руковање, поступање; превлачење руком (при магнетизовању), пипање.

манир (ф.), начин поступања и понашања; начин живота; уметнички потез; једнообразност у поступању; погрешна особеност; извештаченост (као супрот стилу).

манирист, уметник или писац који се једноликим особеним начином писања или стварања удаљује од правог схватања и представљања, које би

одговарало природи његова предмета.

манисати (тур.), замерити коме или чему.

манифест (л.), јавна објава од власти; државни налог; државна изјава; **државни проглас**; обзнана.

манифестација (л.), обзнана, изјава; изјављивање; обзнанивање.

манифестовати (л.), објавити; обзнанити; изложити; представити; израдити.

Манихејци, присталице персијског јеретика Манеса из 3. столећа, који је учио о двојству божанске природе, која је представљала добро и зло.

manco (ит.), недостатак, мањак, губитак.

манкирати (ит.), недостајати, фалити; промашити, пропустити, занемарити; банкротирати, обуставити плаћања.

mano (ит.), рука.

mano destra (ит,), десна рука; десном руком.

mano sinistra (ит.), лева рука; левом руком.

манометар (г.), справа којом се мери притисак течних или ваздушних тела у затвореном простору (нпр. у парном казану).

мансарда (ф.), стан под кровом; соба на тавану (по имену проналазача, француског грађевинара Е. Мансарда. 1598.—1666.).

мантиља (ит.), огртач, марама којом жене у Шпанији увијају главу и већи део лица, а досеже им до појаса.

мантиса (л.), додатак, дометак; децималне цифре једног логаритма.

мантил (нем.), огртач; изговор.

manus (л.), (мн. manus) рука.

m. p. manu propria, својеручно.

Манус (л.), Бог и праотац старих Немаца, син Туисков.

манускрипт (л. мн. **манускрипта**), рукопис, за штампу одређен рукопис.

мануфактура (л.), радионица; предионица; ткачница, везене и ткане израђевине, радионица чарапа, шешира и др.

мануфактурна роба, тканине, предива и израђевине од њих.

манципација (л.), уручивање, предаја једне ствари у својину; усвајање, потчињавање.

манципирати (л.), предати у својину, присвојити, продати

маншета (ф.), наруквица

мапа (л.), кожна торба за списе или цртеже, земљописна карта.

мапер (ф.), цртач земљописних карата.

марабу-пера, лепа фина пера једне афричанске роде; употребљавају се као украс на женским шеширима.

мараведи, стари шпански бакарни новац.

мараз (тур.), који пати од душевне депресије.

мараскин, мараскен, једна врста трешњеве и вишњеве ракије.

маргарин, вештачко масло, справљено од биљних и животињских масти.

маргиналан (л.), ивични, што се налази на ивици.

маргинирати (л.), оивичити, порубити, снабдети ивицом.

margo (л.), **марџине**, (ит.), руб, поруб, ивица, окрајак, празна ивица у фрахтовима и пословним писмима, где се исписују знаци и бројеви одаслане робе.

мареограф (г.), справа која показује стање воде у мору.

Марија Магдалена, грешница која је Христу опрала ноге и својом косом обрисала; **Магдалена** је према томе ознака за покајницу.

марина (л.), морнарица, поморска сила; поморство.

маринац (л.), морнар, поморац.

маринирати, усолити, ставити у саламуру; зготовити рибу са сирћетом и зачинима.

Маринизам, бомбасти, надувани и извештачени стил италијанског песника Марини-а (†1625. год.).

марионете (ит.). лутке са покретним удовима, које се крећу помоћу конца или жице, те се помоћу њих изводе представе нарочитих комада.

маритиман (л.), морски, поморски.

марка (л.), ознака; знак; основна новчана јединица у Немачкој.

маркантан (ф.), изразит. истакнут, истичући се.

маркер (ф.), обележивач, онај који бележи при игри билијара; једна пољопривредна справа за обележивање извесних тачака.

маркиз, маркиза, висока племићска титула у Француској и Енглеској.

маркирати (ф.), приметити, обележити, истаћи, запазити, жигосати, снабдети марком (поштанском или таксеном).

Маркомани (нем.), једно старо немачко племе између Дунава и Рајне, доцније у Чешкој.

Марконијева телеграфија, телеграфија без жица, названа тако по проналазачу Маркони-у.

мармелада (ф.), пекмез (од разног воћа са шећером).

мармор (л.), мрамор, мермер је фини, врло тврд камен кречњак, бео или разно обојен.

марморирати (л.), обложити мраморним плочама или обојити шарено, да то имитира мермер.

марод (ф.), преморен, клонуо, болестан.

мародирати (ф.), под изговором умора заостати од главне трупе па пљачкати, отимати и просјачити.

мародер (ф.), пљачкаш, војник који због тобожњег умора заостане и тајно пљачка.

марокен (ф.), фино обојена и прерађена козја кожа,— сафијан.

Марс (л.), бог рата код старих Римљана, син Јупитера и Јуноне; рат; планета.

Марсељева (ф.) марсељски марш, славна слободњачка песма француске револуције, спевао је и компоновао капетан Руж д' Лил 1791. год

мартелос (ит.), чекић, назив засвођених округлих кула на обалама Сардиније и Корзике, подигнутих за одбрану од морских разбојника.

мартир (г.), мученик за веру, истину и врлину; мученик и сведок за веру.

мартириум (г.), мучеништво.

марцијалан (л.), срчан, ратнички, војнички, дивљи.

марцијални закон, ратни закон, по коме побуњеници без пресуде могу бити погубљени.

марципан (л.), колачи с бадемом и шећером.

марш (ф.), поход; ход; дневни пут војске; музички комад за праћење хода. корачница.—

маршал (ф.), управник краљевог двора, надзорник и управник јавних светковина.

маршалат, звање и надлежност маршала; врховна коман

да војске у Француској (од 1858. год.).

маршан (ф.) трговац.

маршандиз (ф.), роба; предмети трговине

маршовати (ф,), ићи кораком правилним; путовати; пешачити. повлачити се или напредовати.

маршрута (ф.), правац идења; линија маршовања.

маса (л.), гомила, мноштво; руља; тесто; материја; целина. (**анмас** (фр.), у маси, у гомили, скупа). —

маса, у црначком језику; господар.

масажа (ф.), трљање, трење.

масакр (ф.), покољ; погром; крвопролиће.—

масакрирати, побити, поклати покољем.

масат (тур.), огњиште.

масер (ф.), трљач, онај ко масира (трља).

масив, блок који се појављује као целина,

масиван, за зграду: јака, чврста, каменом зидана; за метале: густ, непробојан, тежак, чврст; груб.

масирати, трљати, трти.

маска (ф.), образина; крабуља; изговор.

маскарада (ф.), веселье под маскама.

маскен-бал, забава, игранка под маскама.

маскирати се, преобући се, прерушити се.

масон (ф.), зидар, слободни зидар.

масонерија (ф,), слободно зидарство

масохизам, неприродна полна страст, која се састоји у томе, што се једно лице, човек или жена подају другом да га овај физички мучи и да му тим причини задовољство. Име долази од писца Сашер-Масох, који је први описао у својим делима ове људе.

мастер (енгл.), посподар; учитељ; мајстор; господин заповедник.

мастодонт (г.), једна врста препотопских слонова.

мастурбација (л.), онанија.

мâт (хол.), друг, помоћник на лађи; у Немаца марински подофицир.

мат (перс.), мртав; у игри шаха **бити мат**, изгубити игру.

матадор (шп.), борац с биковима; убијач бикова; истакнут човек.

мататан, велики бубањ у Црнаца и Индијанаца.

mater (л.), мајка, **alma mater**, висока, уважена мајка (име за Универзитет).

mater dolorosa (л.), значи мајка болом овенчана т.ј, Богородица.

материнтет (л.), материнство; материнско достојанство; влада мајке.

материја (л.), телесност, телесна грађа; градиво; садржина; предмет; тканина; гној.

материјал (л.), грађа, градиво; предмет (обрада).

материјалан (л.), стварни, телесни; битни; садржајни.

материјализам (л.), учење које живот своди само на тело, а све духовне делатности посматра само као дејство тела.

материјалист (л.), пристаница материјализма.

матине (ф.), преподневни и поподневни (у главном дневни) концерт; јутарња женска хаљина.

матло (ф.), матрос.

матрац (л.), душек.

матрикула (л.), уписница. матица, пријемни лист на Универзитету; свештеничка књига рођених, крштених, венчаних и умрлих.

матримонија (л.), брак, брачно стање.

матрица (л.), калуп за слова, новац или слике.—

матрос (хол.), морнар.

матрона (л.), уважена старија жена; часна старица.

матура (л.), испит зрелости.

матурирати (л.), сврети, полагати испит зрелости.

мауволеј (г.), зграда над гробом у виду споменика; кнежевска гробница коју је краљица Артемизија подигла свом умрлом супругу Маузолусу, краљу Кафије, око 350 године пре Христа.

Маури, Маври, једно мухамеданско племе арабљ. порекла.

мафија (ит.), тајно разбојничко удружење од 1860. године на острву Сицилији.

маха (инд. и перс.), велики

махала (тур.), варошка четврт, једно оделење града.

Махабарата (инд.), највећа индијска епска песма (о краљу Барати), има скоро 100.000 стихова.

Махадева (инд.), велики Бог, име индијског Бога Шиве.

махагони, махагонијево дрво, фино смеђе-црвено, врло јако дрво за намештај, добија се са западно-индијских острва и из Јужне Америке.

махараца (инд.), велики краљ, главар области у Ист. Индији.

махрама, махрамица (тур.), убрусац, рубац.

мацун (тур.) од укуваног воћа (шљива, кајсија, бресака, шипака и.т.д.). пекмез.

маша, машице (тур.), ватраљ.

Маш Алах, Божје дело; турско име за опиум.

машала (тур,), буктиња.

машина (ф.), строј; справа, погон; човек који не мисли већ ради што му други нареди.

машинација (ф.), лукавштина; рђав рад; зло.—

машинирати (ф.), измислити што рђаво; ковати сплетке.

машинист, познавалац, мајстор и управљач машине.

машинска пушка, модерна, мала справа у облику пушке, која се лако може носити, с аутоматским делањем.

Меб (енгл.), вилинска краљица.

мебл (ф.), намештај.

мегаломанија (г.), лудило величине-болест за величином.

Мегарска школа, филозофска школа старих Грка, основана од Еуклида мегарског, ученика Сократова.

мегафон, справа коју је пронашао Едисон, а која служи за то да појача звук.

медаља, медаја (ф.), колајна; одликовање; метална споменица

медаљон (ф.), мала слика (дугуљаста или округла) коју жене у оквиру металном носе око врата или прикачену на грудима.

Медеја (г.), кћи краља Етеса из Колхиде, да се освети свом неверном мужу Јазону побила је своју рођену децу,

Меди, пророк, месија; назив Египћанина Мухамеда Ахмеда; који је 1881. године подигао у Судану устанак проповедајући верску и друштвену равноправност.

media (л.), средина; неки гласови **б, д, г**, (у грчкој граматици).

медијални (л.), средњи; што се налази у средини.

медијатор, медијатер (л.), посредник.

медијативан (л.), посредујући; прелазан (глагол).

медијатизација (л,), укидање државне самосталности.

медијација (л.), посредовање.

медикамент (л), лек, лекарија.

медиокритет (л.), осредњост, просечност, човек обичних способности.

медитативан (л.), премишљајући; удубљен у мисли.

медитација (л), премишљање, посматрање, тиха молитва

медитеранско море, средоземно море.

медитирати (л.), премишљати.

medium (л.), средина;

medium tenuere beati, сретни се држе средине; **in mediam rem (res)**, у средину ствари.

medicus (л.), лекар, лечник,

медицина (л), наука о лечењу, лек, лекарија.

медицинални, лечнички, лекарски.

медицинар (л), слушалац на Универзитету, који учи лекарство.

медреса (арабљ.), виша мухамеданска школа.

Медуза (г.), једна од три Горгоне, која је имала на глави место косе змије и очи чији је поглед људе каменио; Персеј јој је победио и отсекао јој главу.

међер (тур,), дакле, према томе.

мезалијанс (ф,), неприличан, неодговарајући брак.

мезе (тур.), чим се људи залажу, кад пију вино, ракију или друго пиће (мезети се и хлеб, лук, сир и месо.)

мезил (тур.). пошта на коњу.

мезилана (тур.), зграда, где је смештена пошта.

мезон(ф), кућа.

мезулана (тур,), види: мезилана.

мезулџија (тур), поштар.

меит (тур), мртвац.

мејдан (тур.), место, где се води борба; мејдан делити, водити борбу.

мејданџија (тур.), борац

Мејра, Мејрима (тур.), турско женско име.

мејтеф (тур;), школа.

мекинтош (енгл.), тканина која не пропушта воду и од ње направљен огртач против кише.

меконт (ф.), погрешан рачун.

мектербаша (тур), који управља оркестром.

мектерин (тур.), музикант.

меланж (ф.), смеша, мешање; мешан сладолед; бела кафа.

меланхолија (г.), суморност, сета, туга.

меланхоличан (г.), суморан, сетан, тужан,

меласа (ф.), мрк, густ сируп који остаје при кувању (прављењу) шећера.

мелез (тур.), потутан, н.пр. дете од оца Кавкаске расе, а матере Монголске расе; или ждребе од коња и магарице,

мелем (тур.), маст за лечење.

мелиорисати (л.), поправити, побољшати (земљиште нпр.).

мелиорација (л.). поправљање, побољшање; поправљање земљишта (ђубрењем, наводњавањем, одводњавањем...)

мелодија (г.), напев, звук.

мелодика (г.), наука о мелодији; музичка справа слична оргуљама

мелодичан (г.), благогласан, звучан, милозвучан.

мелодрама (ит.), позоришна игра с музичком пратњом (у њој се речи говоре а не певају као у опери).

мелонит (г.), фотографска слика на зацрнелом бакру.

Мелпомена (г.), једна од девет муза.

мелун (тур.), ђаво.

мембрана (л,), кожица, нежна кожа (покожица); пергамент

memento! (л). сећај се! помисли!

memento mor! мисли (сећај се) на смрт!

мемла (тур.), влага.

мемоари (ф.). успомене, успомене животне.

меморандум (л), споменица; издање.

меморија (л,), памћење: успомена; сећање.

меморирати (л., учити напамет; запамтити.

менажа (ф.), заједничка трпеза, заједничка исхрана.

менажерија (ф,), зверињак, зоолошка башта.

менаџер (енгл.), редитељ; уређивач (на позорници); пословођа.

мензура (л.), двобој.

мени (ф), јеловник; ред јела; списак јела.

меншет (ф), игра, игра ситним корацима.

менингитис (г.), запаљење мождане опне.

mensa akademica (л.), заједничка студентска трпеза.

менструација (л.), месечно прање, месечни одлив крви (код жена),

менталитет (л.); начин мишљења; правац мишљења (једног човека или једног народа).

ментални (л,), умни, мисаони

ментор (г.), искусан вођа; име под којим је Палада Атина водила Одисеја.

меншевики (рус.), руска револуционарна странка која је у мањини и која се не слаже са т.з. бољшевичком странком која је приликом гласања 1903. год. у Брислу и Лондону имала већину и која је крајње комунистичка.

мер (ф.), председник општине, градоначелник.

мердивен, мердивене (тур.), стубе, лествe.

меридијан (ф.), подневак.

Мерима, Мејрима (тур.), мухамеданско женско име.

мерино (шп.), фина шпанска раса оваца; вуна од ових оваца.

мерите (ф.), заслуга.

меритум (л.), суштина.

мериторан (л), што се односи на саму ствар, на суштину ствари; по суштини.

мериторно (л.), по заслузи, по суштини.

меркантилан (л), трговачки.

меркантиливам (л.), систем помагања трговине и занатства.

Меркур (л.), гласник богова, бог трговине, преваре и крађе.

мермер (тур), мрамор.

мермерли (тур), од мрамора.

мерси (ф.), хвала.

мерџан (тур.), корали.

меса, миса (л.), литургија, божја служба; сајам, вашар.

месидор (ф.), жетвени месец, десети месец у календару француске револуције (од 19. јуна до 18. јула).

месија (јевр), искупитељ, избавитељ, спаситељ.

месинг л.), једна металнa смеса.

месмеризам (л.), животињски магнетизам.

местице (шп), људи који су рођени од измешаних раса.

метал (г.), хемијски елементат са особинама: сјајем, непровидношћу и електрицитетом; руда.

металургија (г.), наука о металима,

метаморфоза (г.). преображај, промена; преображавање.

метар (г), мера за дужину, основна јединица за мерење дужине; десетомилионити део земљиног квадранта између пола и екватора.

метатеза (г.), премештање слова.

метафизика (г.), наука о надчулном свету; наука о суштини

света (и божанства).

метафора (г.), сликовни, песнички израз (фигура); пренесено значење.

метафоричан (г.), употребљен у пренесеном значењу.

метемпсихоза (г.), сеоба душа.

метеор (г.), сјајна небеска појава; оно што лебди између неба и земље; усијани камен што пада са звезда.

метереологија (г.), наука о небесним појавама; наука о појавама у ваздуху, и о времену.

метериз (тур.), заседа, бусија.

метода (г.), начин (у настави); начин поступања.

методика (г.), наука о методима наставе.

метр (ф.), мајстор, учитељ; господар, владар.

метреса (ф.), господарка; љубавница, наложница.

метрика (г.), наука о стиховима.

метропола (г.), главни град; престоница; мајка градова.

Мефисто, Мефистофелес (г.), ђаво, сатана, пратилац Фаустов (у Гетеовом делу „Фауст"); зао дух.

механа (тур.), гостионица, крчма.

механизам (г.), састав, склоп машине; унутрашњи строј машине.

механика (г.), наука о законима кретања и равнотеже; наука о машинама; склоп машина.

механичар, машинист, мајстор што оправља и гради машине.

механички (г.), машински, без размишљања; радити механички — радити без мишљења као машина.

механџија (тур.), гостионичар, крчмар.

мецена, добротвор и заштитник научника и уметника; пријатељ уметности (по Мецени, заштитнику римских песника Хорација, Вергилија и Варуса).

меч (енгл.), опклада; утакмица.

мешан (ф.), рђав.

миазма (г.), кужне, заразне клице.

мива (тур.), воће.

миграција (л.), сеоба.

мигрена (ф.), главобоља (бол само с једне стране главе.)

мидер (нем.), женски прсник за утезање.

мидинета (ф.), париска млада радница, која се у подне налази са својим драганом.

мизантроп (г.), човекомрзац.

миздрак (тур.), копље.

миздраклија (тур.), копљаник.

мизерабл (л.), бедан, јадан, жалостан.

мизерија (л.), беда, јад; жалост.

мизогин (г.), женомрзац.

микадо, јапански цар,

микроби (г.), најмања жива бића; бацили.

микроковам (г.), мали свет; свет у малом.

микрофон (г.), апарат за појачање слабих звукова, шумова.

микроскоп (г.), справа за увеличавање.

mixtum compositum (л. микстум композитум), помешано и састављено.

микстура (л.), мешавина, смеша.

миледи (енгл.), милостива (госпођа).

миленијум (л.), хиљаду година.

милет (тур.). много деце.

милијарда (л.). хиљаду милиона.

милиметар (л.), хиљадити део метра.

милион (л.), хиљаду хиљада.

милитаризам, владавина војске.

милитер (л.), војска, војнички сталеж.

милиција (л.), народна војска.

миље (ф.). околина, средина у којој се одиграва радња једне приче или драме.

мима (г.), глумац; представљање подражавањем; шаљива реалистичка игра,

мимика (г.), израз цртама на лицу; вештина подражавања.

мина (г.), подземни ходник; лагум; у земљу укопани експлозиви (барут. екразит, динамит и др.) повезани фитиљем с пољем, где се пале.

мина (ф.), израз на лицу.

минарет (арабљ.), кула на џамији.

миндер (тур.), мадрац.

минђуше (тур.), обоци, брњице, наушнице.

минерал, хомогено неорганско тело као саставни део чврсте земље; камен, руда.

минералогија (г.), наука о минералима.

миниатура (л.), слика у малом; умањеност.

минималан (л.), најмањи, најнижи (цена, захтев и др.).

минимум (л.). најмањи износ, најмања цена.

минирати, поткопати.

министар (л.), највиши државни службеник, кога је именовао краљ; члан владе.

министарство (л.), највише државно надлештво (за једну грану државних послова).

министрант (л.), ђак који помаже при католичком богослужењу.

минле, милет, минлет (тур.), народ.

миноритет (л.), мањина.

минорити (л.), „мала браћа". огранак фрањевачког реда.

минорни (л.), малолетни.

minus (л.), мање.

минута (л.), шездесети део једног часа.

минуциозан (л.), врло тачан, брижљив; идући до најситнијих појединости.

миљон (ф.), љубимица.

миопија (г.), кратковидост.

мираз (тур.), прћија.

миракл (ф.), чудо; чудесна игра.

мирашчија (тур.). који има да наследи.

мирија (тур.), пореза, дација, данак.

миријада (г.), безброј.

мирта (г.), мрча, мрчика; симбол љубави.

мис (енгл.), госпођица.

мисија (л.), задатак, посланство; налог, намена,

мисионар (л.), посланик, одасланик; верски гласник.

мискал (тур.), нека мера за злато.

мистер (енгл.), господин.

мистерија (л.), тајна; средњевековна хришћанска позоришна игра.

мистериозан (ф.), тајанствен.

мистика (г.), тајна наука, тајна вера; наука о надчулним бићима и стварима.

мистификација (л.), обмана, превара.

мистификовати (л.), обманути, преварити; направити што тајном.

мистицизам (г.), склоност мистици.

мистрал (ф.), хладни северац (ветар са севера) у Провансн.

мисцеле (л.), помешане ствари; сваштарије.

мит (г.), религијска бајка, бајка о боговима.

митинг (енгл.), збор, скупштина; јаван збор, скуп.

митологија (г.), наука о старим божанствима и о скаскама и бајкама.

митра (г.): владичанска круна.

митраљез (ф.), мали топ, пушка, који брзо избацује читав рој зрна пуцајући.

мнемотехника (г.), вештина памћења; наука како да се памћење ојача.

мозре (ф), глатка и сјајна тканина.

моб (енгл.), гомила, светина; лутајућа руља.

мобилан (л), покретан; весео.

мобилизација (л.), скупљање, спремање војске за рат.

мобилије, мобилиар (л.), покретности.

мобилисати (л.), покренути; спремити војску за рат.

могул (инд), цар, краљ.

мода (ф.), обичај; употреба; ношња; путујући обичај.

модалитет (л), начин, услов.

модални (л.), начински, условљен приликама и зависан од њих.

модел (ф), образац, узор, калуп.

моделирати (ф.), у малом начинити, израдити образац.

модеран (ф.), савремен, најновији.

модернизам (л.), савременост, склоност и наклоност најновијем укусу и обичајима.

модискиња, израђивачица и продавачица женских шешира.

модификација (л.), измена, преиначење.

модификовати. изменити, преиначити, преудесити.

modus (л.), начин.

мозаик (г.), сложени шарени комадићи камена, поређани у симетричној форми.

мојасин (тур.), нека врста кожне болести, хроничне екцеме.

мока, добра, јака кафа, названа тако по граду Мока у Јемену — Арабија.

мокантан (ф.), подругљив.

мокирати (се) (ф.), шалити се, ругати се, исмевати.

молекил (л), најмањи делић тела.

молестирати (л.), досађивати.

моло (иг.), пристанишни насип, обала.

Молох (јевр.), чудовиште, идол коме су људи приношени на жртву, грозан човек, ђаво.

молуска (л.), мекушац.

момент (л.), тренутак, час, тачка, разлог, тежина, снага, важна чињеница.

моментан (л.), тренутни.

монада (г), јединица, недељив део тела, који је по једном гледишту филозофском прапринцип свих појава.

монарх (г.), владар, самовладар.

монархија (г.), држава у којој влада један владар; самовлада.

монах (г.), калуђер.

монизам (г.), гледиште по коме постоји само једно, т.ј. материја је једина реалност, ван ње не постоји ништа.

моногамија (г), једноженство.

монограм (г.), прва слова имена и презимена извезена и уплетена заједно.

монографија (г.), спис, студија само о једном предмету или догађају.

монокл (г.), стакло, доглед само за једно око.

монолит (г.), обелиск истесан само из једног камена.

монолог (г,), разговор једног лица, разговор са самим собом.

мономанија (г.), једностране лудило.

моноплан (г.), летилица са једним крилом.

монопол (г.), искључиво право на трговање чиме, ограничење слободе трговања неким производом.

монотеизам (г.), вера у једног јединог Бога.

монотон (г.), једнолик.

монотонија (г.), једноликост, досада.

Монрое доктрина, Монрое-ово начело немешања Европе у америчке послове.

монсењер (ф.), **монсиньоре** (ит.), титула високог господина.

монстр, монструм (л.), чудовиште.

монструозан, (л.), грдан, голем, натприродан.

монтер (ф.), мајстор који саставља и намешта машине.

монтира (ф.), војничко одело, униформа.

монтирати (ф.), саставити, поставити, наместити, уокварити.

монумент (л.), споменик.

монументалан (л.), огроман, величанствен.

мор (тур.), плав, модар.

морал (л.), честитост, нарaвственост, етичност.

морално (л.), честито, поштено, пристојно.

мораст (тур.), модар, плавичаст.

мораторијум (л.), одлагање, продужење рока плаћању.

морганатичан брак, брак члана владалачке куће или високог племства са женом из народа.

mores (л.), владање пристојност.

Морзеов апарат — телеграфски апарат, кога је пронашао Американац Морзе (1791-1872 г.).

морменевиш (тур.), љубичаст.

морталитет (л.), смртност.

Морфеј (г.), бог сна.

морфинист (г.), човек који употребљава морфиум, који се одао употреби морфиума.

морфиум (г.), средство за успављивање, средство за ублажење болова, један састојак опијума.

морфологија (г.), наука о облицима.

москити (шп.), досадне мушице у тропским крајевима.

мотив (л.), разлог, подстицај, основна мисао.

мотивисати (л,), образложити.

мото (ит.), лозинка, пригодна реч, изрека.

мотор (л.), покретач, справа која покреће једну машину или једна кола, произвођач снаге.

моторна батерија, топови, који су покретни на моторним колима, нарочито су такви били аустријски моторни топови из Шкодине фабрике.

моција (л.), покрет.

мошеја (арабљ.), мухамеданска богомоља, џамија.

мошус, планинска срна у Задњој Азији; врло јак мирис који се добија од ове срне.

муанат, (тур.), слаб, зимљив.

муасера (тур.), опсада,

Музе (г.), богиње уметности и наука.

музеј (г.), зграда у којој се налазе збирке књига, слика, вајарских дела и др.

музика (г.), свирка и певање.

музикалија, ноте једног комада музичког за певање или свирање.

мујезин (тур.), хоџа, који на џамији позива на молитву.

мукает (тур.), пажљив, **бити луцкаст**, припазити на кога.

мукаетисање (тур.), пажња тражење.

мукаетисати, мукаетити (тур.), пазити, тражити.

мукте (муфте) (тур.), бадава.

мула (тур.), турски виши судија.

мулат (ит.), потомак црног и белог родитеља.

мултипликација (л.), множење, умногостручавање.

мулус (л.), млад човек који је изашао из гимназије а још није ступио на универзитет.

мумакаве (тур.), усекач,штипаљка.

мумија (арабљ.), исушен балсамован леш.

мунара (тур.), минарет, високи део на џамији, торањ.

мунифиценција (л.), издашност.

муниципија (л.), градска општина, варош са самосталном управом.

мур (тур.), печат.

мурасела (тур.), позивно кадијино писмо.

мурдар (тур.), нечист, алькав, неопран.

мурећеп (тур.), нека врста мастила.

мурлеисати (тур.), ударати печат, запечатити.

муртатин (тур.), издајник.

мусаф (тур.), алкуран и ћитап.

мусеведа (тур.), беда.

мусевеција (тур.), опадач.

муселин (тур.), кадијин помоћник и извршилац кадијиних наредаба и пресуда.

муселин (ит.), једна фина тканина.

мусирати (ф.), пенити.

мускета (ф.), једна врста пушке.

мускетар (ф.), племић, коњаник у краљевој гарди.

мускул (л.) мишић.

мускулатура (л.), мишићи, мишићно ткиво.

Муслиман, мухамеданац

мусломан (тур.), правоверни.

мустра (нем.), узорак, углед, проба.

mutatis mutandis (л.), кад се измени оно што треба изменити.

мутаф (ту.), покровац.

мутација (л.), промена, мењање.

мутирати (л.), мењати глас.

муфтација (тур.), који све тражи да добије за бадава.

муфте, мукте (тур.), бесплатно, бадава.

муханат (тур.), тврдоглав, упоран.

муханет (тур.), боља, жалост, брига, јед.

мушебак (тур.), решетка на прозорима турских кућа.

мушема (тур.), воштаница.

муштва (тур.), алат, којим чизмари туку ђон да смекша.

муштерија (тур.), купац, који има намеру, да нешто купи.

мушћулугџија (тур.) онај који добија дар за донету вест.

Н.

N. у римским рукописима и споменицима, **Nomen** (име).

n, (neutrum) (л.), средњи род.

N., Nitrogenium (л.), нитроген, у хем.

N., Nominativus, (у лат.), први падеж.

N., Numerus (л.), број.

Na, Natrium (лат.), натријум, сô у хем.

N.C., nuovo или nostro conto, новац или на рачун.

N.Y., New York = Њу Јорк, главни град у Сев. Америци.

набоб, управљач области у Индији; војсковођа у Источној Индији; богати чиновник источ-

но-индијске компаније; назив за сваког богаташа.

навалаи рат, поморски рат.

навигабл (фр.), плован

навигатор (л), морнар.

навигација (лат.), бродарство, пловидба.

навигациона (наутичка) **школа**, (л.), бродарска школа-

навигациони акт, један закон о пловидби. Закон о поморској трговини у Енглеској. што га је издао председник енглеске републике Kromvel у 1651. год. по коме су бродови једне државе, могли довозити у енглеска пристаништа само робу и производе те државе, а енглески производи могли су се извозити само на енглеским бродовима.

навлум, наво (тур), кирија кад се што носи на лађи. Пре се у Србији то звало: навлум.

нагајка (рус.), бич, кнута.

надир (араб.), тачка усправно од посматраоца (томе противна: зенитна тачка).

назал, (ново лат, назалис), носни, што припада носу (носни гласови, н пр. **м, н.** и. т, д.).

назарени, (од Назарета, места рођења Христових родитеља), назив који су противници хришћанства дали првим хришћанима; сада назив једне хришћанске секте.

назир, (од арапа nazara-назара, надгледати. старати се за нешто), надзирач, настојатељ.

наво, (лат. nasus—назус, нос,) носоња; старо римско породично име нпр. римског песника Овида.

наиван (фр. naif, naivе,), природан, отворен, простосрдачан,

наивитет (фр.) наивност, природност, простосрдачност, невиност.

наивка (фр.), млада глумица, која игра наивне улоге.

иајаде (г.), ситни водени црви, речне или водене нимфе.

накиб (тур. араб.), вођа.

Накиб ел-ешраф (араб), вођа шерифа, који пророкову заставу носи из царске палате у табор.

налбанта, налбантин (тур.), ковач што поткива коње.

наливка (рус.), ликер од јагода или иначе од воћа,

намаз (перс.), молитва (санскр.—клањање, молитва) турска, коју Турци дневно пет пута врше; ујутру, на подне, пред вече, на заходу сунца и ноћу у 2 часа.

нама шиак (арап.), камен за молитву, постављен на путу, где верни муслимани врше молитву.

Нана (ст. н.), богиња храбрости, смелости (у сев. скасци).

нана (тур.); мајка, а значи и траву, која осушена и скувана употребљава се за стомачне болести.

нанарх (гр.), заповедник брода.

нанархија (г.), заповедништво брода, управљање бродом.

нанацефал (г.), човек са врло малом лобањом и неразвијеним мозгом.

нануле (тур.) врста папуча.

наос (гр.), старогрчки храм, управо унутрашњост храма.

Наполеон I. Велики, франц. генерал, затим конзул па цар француски.

наполеондор или просто **наполеон**, златан француски новац у вредности 20 франака.

наполеонизам, основне Наполеонове владалачке идеје или привржености ка њима.

наполеониста, присталица Наполеонов (а и Бонапартиста).

наполеономанија (ф.), страсно обожавање Наполеона (I. цара француског); тежња под-

ражавања Наполеонових особина.

нарабилно (л.), оно што се може испричати.

нарагонија (л.), земља лудака (у причи).

наранџистан (перс. од пер. наранџ, поморанџа и **стан**, место) перс. врт са поморанџама.

нарата реферо (лат. narata refero) причам само како сам чуо.

наратор (лат.), приповедач.

нарацио (лат.), приповетка, приповедање.

нарвал, морски једнорог. слична киту једна животиња; монодо, монодерос у сев. Атланском Океану, са два дугачка зуба у горњој вилици, од којих један зуб обично одбије и један задржи.

наргиле (тур.), врста турске луле за пушење.

нард, (грч. нардоа; лат. нардус; јевр. нерд; арапски нардин; перс. нерд), биље са јаким пријатним мирисом као лавендел; отуд и нардово уље.

нарка (грчки нарке), опијање, укоченост.

наркоза (гр. наркин), опити, укочити (у лекарству): неосетљивост, опијање.

наркотизација, опијање (опојним средством н.пр. опијумом).

наркотизирати (г.), опити, успавати.

наркотин, (и опијан), једна од органских соних база опијума, (у Индији употребљава се као средство против грознице).

наркотикум или наркотична средства, средства за опијање и успављивање.

наркотичан, оно што успављује, опија.

Нарциз и Нарцис, (грч. наркисос), лепи младић (према гр. скасци) који се, пошто се први пут огледао у води, толико заљубио у себе да је од патње умро, а богови га претворили у цвет нарцис. а значи и у опште човек, који се сам у с бе заљуби.

нарцитин, лек који тера на повраћање и који се справља од лукова воденог нарциса (цвета),

насценција (лат. nascentia од насци, бити рођен), рођење, постање.

насцитурус (л.), онај који се тек има родити.

Натан, (јевр, натан – оати) мушко име, дар т.ј. божји.

Натанаило (од ел, Бог) мушко име: Божидар.

нататорес (мн. лат.), птице пливачице.

натација (лат.), пливање, вежбање у пливању.

нативан (лат.), урођен.

натриум бикарбоникум (л.), двоструки угљено кисели натрон, који се употребљава при справљању кипећег прашка.

натриум карбоникум (л.), угљено кисели натрон.

натриум хлорид (л.), кухињска со.

натриум сулфурикум (л.), сумпорно кисели натриум, иначе глауберова со.

натрон салпетер (л.) природни натрон салитрине киселине или иначе т.в. чилска шалитра, употребљава се за прах за попрскавање, за ђубрење њива ит.д.

натура (л.), природа.

in natura, ин натура (л.), у природи, у стварности.

ин пурис натуралибус, (лат. in puris naturalibus), у природном стању, го.

натурализам (л.), природност; поставити науку, књижев-

ност, уметност па природној основи.

натурализовати (л.), природити се, т.ј. постати чланом једне државе или народа, усвојити т.ј. бити примљен за члана једне породице са свима правима: пресадити и припитомити биљку на други климат.

натуралија (лат.), природне ствари.

натуралије (лат.), природни производи, природна тела.

naturalia non sunt turpia (л.), природне ствари нису ружне.

натуралиста (л.), присталица природне религије; природни уметник (уметник самоук који своје радове ради, не према строго прописаним правилима), вештак, који тежи природној истини.

in verum natura (л.), по природи; као у целом свету.

натурални начин лечења, лечење не медикаментима (лековима), него дијетом и водом, као у опште природним начином живота.

натурално газдовање (л.), међусобна измена добара, која се у старо доба вршила, док још није било новца.

натурално право (л.), природно право; право, које се са нама рађа. У супротности са вештачким, традиционалним и историјским правом, које је доцније пронађено, традицијом пренет или већ стекло грађ. по ва

натурални продукти, природни производи.

контра натурал (contra naturam), против природе.

natura non facit saltum (л.). природа не чини скокове.

natura furca expellas, tamen usque recurret (л.), природу можеш и бичем изагнати, ипак ће се повратити (Хорације).

naturae convenienter vive (л.), живи природно.

нађордисати (тур.), опасати, сабљу.

науарх (г.). заповедник брода.

наулум (г.), подвозна цена за брод.

наумахија (г.), битка на мору.

наусеа (г.), морска болест, повраћање.

наускоп (г.), справа за проналазак удаљених бродова.

наускопија (г.), справа коју је пронашао француз Батимо (Battimeau) 1786. за проналазак удаљених бродова.

наутика (г.), бродарство, вештина бродарења.

наутилити (г,), окамењени пужеви на морским чуновима и бродовима.

наутилос (г.), пуж, шкољка приљубљена уз чун или брод.

наутичар (г.), бродар.

наутично (г.), оно што припада бродарству.

науфрагија (л.), бродолом.

нафа (тур.), потрбушина од лисичије коже (код ћурчија).

нафака (тур.), оно што је човеку одређено, да поједе на овоме свету.

нафалан, препарат против запаљења, опекотине и кожних болести.

нафта (грч. и араб.), уље из камена или земље.

нафталан, средство против реуматизма.

Нахум (јевр.) тешилац, „утешитељ", један од 12 мањих пророка у Ст. Завету.

нахија, наија (тур.), област, округ.

нација (л.), управо значи рођење; затим значи: народ.

националне (л.), сви потребни податци код чиновника(службени лист) и код војне управе

о војницима и у опште војним службеницима, као: име, презиме, дан, месец и год. рођења; школовање, ранг који заузима, подаци о службовању и. т. д,

националан, народно, оно што је једном народу својствено.

националитет (л.), народност.

националитетски принцип (л.), у новој политици постављени (од Наполеона III, француског краља) основни принципи по коме сваки народ треба да се самостално одређује и да независно од других држава своје државне послове води.

нацноиална гарда (л.), народна стража, грађанска одбрана.

национални дугови, државни дугови.

национална економија, земаљско или државно газдинство, народно газдинство.

национална индустрија, народна привреда, земаљска радиност

националне игре, народне игре; игре које су у обичају код једног народа.

национални карактер, народни дух, особине једног народа, душевне одлике једног народа

национални конвенат, народна скупштина у Француској, која је 21. септ. 1792. г. Француску прогласила за републику.

национално либерална партија, странка (она код Немаца) која је нарочито тежила ка Уједињењу Немачке.

национална литература, скуп свих писаних дела једнога народа.

национална ношња, народна ношња; народна ношња једнога краја.

национални понос, отаџбински понос.

национални репрезентант, народни заступник, народни посланик.

Национални Савет, народно заступништво код Швајцараца у Швајцарском Савезу.

национални театер, народно позориште.

националие трупе, народна војска.

N.B. или NB. (л.), (**нотабене**), прими к знању; запамти; пази добро.

ne bis in idem (не бис ин идем) (л.), у значењу: нико не треба због једне кривице да буде двапут кажњен.

небулиста (л.), сликар облака; означава и површног сликара.

небулозан (л.), облачан, нејасан.

Нева (рус.), река у Русији, код Петрограда.

Невадо (шп.), снежно или ледено брдо у јужно-америчким Кордиљерима.

невралгија (г.), (нефрос бубрег), оболење бубрега.

невратонија (г.), слабост бубрега.

невридиум (г.), бубрежна маст.

неврит (г.), бубрежни камен.

невритис (г.). запаљење бубрега.

неврогамија (г.), животињски магнетизам

неврографија (г.), опис бубрега

неврова (г.), болест нерва.

неврологија (г.), наука о бубрегу.

невропатија (г.), болест нерава

невропатологија (г.), наука о нервним болестима.

невротичар (г.), болесник, који пати од нерава,

неврофтизис (г.), туберкулоза бубрега.

Невски Проспект, најлепша улица у Петрограду.

неганд (л.), негативно и т.д. (види под негирати).

негандо (л.), поричући.

негар (негр, негро, нигер), (шпан., ит., л.), црнац.

негативан електрицитет, в. електрицитет.

негативност (л.), порицање, противност у мишљењу о једној ствари; одречан одговор или супротна изјава.

негатур (л.), опориче се; одбија се.

негација (л.), одрицање, опозивање

негирати (л.), порицати.

неглектор (л.), неко који нешто занемарује.

неглекција (л.), занемарење; пропуштање; недовољна пажња.

неглиже (ф.), јутарња или ноћна хаљина; хаљина, која се носи по кући.

негоциант (л.), трговац у већим пословима.

негоциација (л.), трговина; посредничка трговина или посао.

неграгог (г.), возач мртвих (у грч. митологији Харон).

негрито (л.), једно црначко племе у Аустралији.

негрофин (г.), пријатељ црнаца, онај који жели ослобођење црнаца робова.

негус, 1.), крунисани, титула цара у Абисинији; 2) енглеско пиће, спремљено од вина, воде, шећера, лимуна и мускатараха (названо тако по енглеском пуковнику Негусу).

неимар (тур.), грађевинар.

некација (л.), убијање.

некробиоза (г.), изумирање делова тела живих бића.

некрограф (г.), писац живота умрлих.

некроза (г.), лечење запаљења костију.

некролог (г.), писац живота неког умрлог; опис живота неког недавно умрлог; посмртно слово

некрокаустија (г.). спаљивање мртвих.

некромант (г.), дозивач мртвих, мађионичар.

некрополис (г.), град мртвих.

некроскопија (г.), преглед лешине.

некрофобија (г.), страх од мртвих, од лешине.

nec plus ultra и **non plus ultra** (л.), не више но што је потребно; нешто што је највише, најпотребније.

нексус (л.), савез, свеза; екс нексу, бити без трговачке везе; ин нексу, бити са неким у трговачким везама.

нектар (г.), вино, пиће старих грчких богова (по скасци); сада омиљено грчко вино са острва Сцио, из полу осушеног грожђа.

нектаран, слатко и освежујуће као нектар, божанствено.

Нел, Нели (енг.), женско име: Јелица, скраћено од Јелена, Елеонора.

немезис (г.), гнушање, одвратност према некој неправедној ствари; праведни судија добру и злу; осветник.

немејски лав, (према бајци) огроман лав у околини Немеје, у Арголиди (јужној Грчкој), кога је Херкул победио.

немејске игре, убојне игре старих Грка, које су у част бога Зевса игране сваке треће године у вароши Немеји.

немо (л.), нико.

nemo ante mortem beatus нико не може пре своје смрти рећи да је срећан.

nemo judex, nemo testis idoneus in propria causa (лат.), нико не може у својој сопственој ствари бити (веродостојан) судија или сведок.

ненија (л.), тужбалица, жалопојка, посмртна песма, коју су код старих Римљана, при стражи певале жене у похвалу мртвих; значи и песму код колевке, успаванку.

Ненија (у лат. скасци), богиња нарицаљка или богиња мртвих.

неограф (г.), писац који одступа од постојећег правописа.

неографизам (г.), новотарија у правопису, манија (страст) за новачењем у правопису.

неографија (г.), нов начин писања у правопису.

неодамод и неодомод (г.), нови грађанин код Шпартанаца који је произведен од хелота (врсте роба).

неолитско доба (г.), ново углачано камено доба (из преисторије).

неолог (г.), реформатор у каквом старом учењу, науци; нововерац; реформатор језика.

неологизми (у мн.), новосковане речи и изрази, обично лоше сковане према законима неког стрвног језика.

неологија и. **неологизам** страст за новотаријом (у учењу, науци, језику); значи и ковање нових речи.

неологовати (г.), неологи зирати, (г.), новотарије уносити.

неопедагог (г.), педагог (васпитач) по новој методи.

неоплазма (г.), нормално а и ненормално намножавање ткива у телу.

неоплатоничар (г.). филозоф који наставља Платониво учење.

неотеризам (г.), страст за новотаријом, а значи и употребу нових речи и израза.

неофит, (г.), новопресађен, новак, нововерац.

неофобија (г.), одвратност од новина (новотарија).

непотизам (л.), штићење, помагање сродника (нарочито у чиновничкој каријери).

Нептун, (л.), (г. Посејдон), бог мора и владар над морем, заштитник коња; син Сатурнов и Јунонин.

нептунизам (л). учење о постанку земљине коре уз помоћ воде.

нерв (л.), живац.

нервна супстанца (л.). материје од које су створеии бубрези.

нервни систем (л.), склоп живаца,

нервозан (л.), живчано болестан.

nervus probandi (л.), доказна снага; главни основ доказни.

nervus rerum (л.), (нервус ерум); нерв за предузимање послова (т. ј. новац).

нереиде (г.), богиње мора.

Нереј (г.), морски бог нижег реда, отац 50 кћери т. в. Нереида.

неро антико (ит.), античка (старинска) црна боја; црнкаст мрамор.

неролн уље од поморанџиних цветова,

Нерон римски цар (од 55-68), чувен са своје свирепости; а и име пса.

неронски, свирепо као Нерон.

нертерологија (г.); наука о подземним телима.

Нестор (г), име умног и искусног краља у Пилосу, који је и поред своје дубоке старости пошао у рат против Троје и који је тамо изврсно послужио грчкој ствари са својим искуствима; што је назив за сваког искусног и честитог старца.

несторијанац присталица цариградског епископа Нестора који је свргнут са свог положаја, јер Деву Марију није признао као матер божију.

несциатрија и нестотерапија. (г.), лечење постом. лечење глађу.

несција (г.), пост,

несциенција (л.), незнање

нето (ит.) у трговини чисто и тачно т. ј, по одбитку свих трошкова, који се имају одбити; без сваког даљег одбитка (без рабата).

нето износ (ит.), **нето добит** чист износ, чиста добит; по одбитку свега, што се има одбити.

нето провизија (ит.), провизија, коју банкар добија за неки обављени новчан посао.

нето тара (ит.), одбитак праве тежине завоја, омота неке робе.

нето тежина (ит.), права тежина упаковане робе. по одбитку тежине пакетског омотача.

нето цена; чиста, тачна цена, без никаква одбитка.

неуралгија невралгија (г.) бол нерава,

неурастенија (г.), слабост нерава.

неурастеничан (г.), а често и. неурастичан нервно слаб,

неуритикум и неуротикум лековито средство против болести нерава, средство за појачање нерава.

неуритис и невритис (г.), запаљење нерава.

неурологија (г.), наука о нервима.

неуропатија (г.), болест нерава.

неуроптера (г.), инсекти са четири провидна мрежаста крила.

неуросцирус нéуровн (г.). у опште нервна болест.

неутралан (г.), који не припада ни једној партији.

неутралитет (л.), непартаичност; **оружани неутралитет** оружане силе, које не суделују у неком рату.

неутралне соли, (у пређ. хем) алкаличне и земљине соли,

неутрум (л.). реч (именица), која је средњег рода.

нефалија (г.), жртвени напитак без вина, зготовљен од млека, меда, воде и т. д.

нефас (л. nefas), није слободно; неправда; неко приграбљено право које није основано на закону.

нефелион и нефелиум (г.) облачак или магловита мрља на рожњачи у оку или у мокраћи; као и бела мрља („флека") на ноктима.

нефелоидно (г.), облачно, мутно.

нефелологија (г.), наука о облацима.

несесер (ф.), necesaire и (л.) necesarius, потребно). потребна торбица за путовање, коју носи женскиње и у којој се налазе ствари потребне женскима за шав и остало·

нецеситет (л.), нужда, нужност; in casum necessitatis (л.) у случају нужде; necessitas non. habet legem (л.) нужда закон мења.

Нибелунзи (ст. нем), митско племе патуљака.

нибелуншка верност (ст. нем), ничим непомућена в трајна верност (много пута опеваванау епосу; нибелуншка песма

Нибелуншка песма ст. немачки епос.

ниво (фр.), водена мера, водоравна површина, једнака висина, водена и морска површина.

ниво диференција (ф), разлика висине, разлика водене површине, воденог огледала.

нивеловати (ф), измерити разлику висине воденом вагом, учинити н. пр. земљиште водоравним, поравнити, изједначити.

нигер (енг.), негар, црнац.

нигерска игра, црначка игра.

нигер, нигра, нигрум, (л.) црн, а о.

низам (араб.), ред, правило, титула неких кнежева у Предњој Индији.

низам џедид регуларна, стајаћа војска, коју је први по европском начину султан Селим III. увео.

нијанса (фр.), прелаз из једне боје у другу.

нијес (фр.), братаница и сестричина.

нијет (тур.), намера, намерење

Никарагуа, држава а и језеро у Америци.

Ника устанак (г.), револуција у Цариграду, за време византијског цара Јустинијана г. 532, названа по лозинци устаника: ника, победа.

нике (грч.), победа; и богиња победе **Ника.**

Никеја, стари град у Азији.

Никејски сабор, чувени црквени сабор у Никеји који је сазвао цар Константин 325 г. на коме је осуђено Аријево учење и донет „символ вере".

Никефорос (грч.), од ника победа; победоносац, мушко име.

никл, сјајан метал.

никоцијана т. ј. херба (л.). дуван називан по француз Никот-у, који је дуванску биљку у XI веку први пренео из Америке у Француску.

никотин, отров који се добија из биљке дувана.

никса, никсе (у ст. нем. митол.), водени зли духови у облику воденог коњица, који често људе заварају и себи привуку.

никталопија (грч.), дневно слепило, врста очне болести, где болесници ноћу виде а дању не

Нил, река у Мисиру

nil admirari нил адмирари (л.), ничему се не чудити.

нил дебет (л.), nil debet, он ништа не дугује.

нил десперандум (л.), nil desperandum, не треба се подати.

нилски коњ, животиња у реци Нилу (у Мисиру), научни назив: хипопотам

нимб л.), у почетку значило је облак, доцније сјај око главе светитеља, а значи и сјај, који окружава велике, знамените људе.

нимис, нимиум (л.), сувише, не квид нимис, (л.) не квид нимис, ништа одвише, све с мером.

Нимрод (јевр.) име једног потомка Нојевог сина Хам-а (Мојсије вели за њега: „силан ловац пред господом, те овај израз важи у опште за ловца).

нимфе (грч.), у први мах означавало је младу жену или девојку, доцније у скаскама полубогиње, које су према разним местима по њивама, ливадама, шумама и водама добијале разна имена.

Нинива, стари град у Месопотамији, у Азији.

Нинон, Нинона (фр.), Ана Анка.

Ниоба (грч. скаска), кћи Тантала и Дионе, жена тебанског краља Амфиона, мајка 7 синова и 7 кћери. Пошто су јој богови убили сву децу, она се од туге и бола скаменила.

Нирвана (инд. у Будиној вери), самоодрицања свега земаљског, тежња да се душа човечија утопи у ништавило.

нитро-глицерин (л.), течност састављена од глицерина, шалитрине и сумпорне киселине, са јаком експлозивном снагом, због чега се и употребљава за распрскавање стена.

нитро-фосфат (л), вештачко средство за ђубрење земље, састављено из нитрогена и фосфорне киселине.

нитрум (л.), салитра.

ниће (тур.), венчање.

нихил, нил (л. nihil nil), ништа.

нихилизам (л) политичка странка у Русији, која се у шездесетим годинама појавила међу студентима, и која је тежина да социјалном револуцијом промени стање у Русији.

нихилист (л.), присталица револуционарне странке у Русији.

нихил пробат, кви нимијум пробат, (nihil probat. qui nimium probat), ништа не доказује ко сувише доказује.

нихил хумани а ме алиенум путо (л), nihil humani ame alienium puto, све што је човечно, није ми страно.

ничево (руск.), не мари ништа, не значи ништа.

нишадор (тур.), амонијакова со.

нишан (тур.), место, у које се гађа из пиштоља, пушке или топа.

нишанџија (тур.), првобитно значи вешт стрелац, па онда писар на турском царском двору или државни (тур.) секретар.

нишан ифтихар знак славе, знак одликовања; орден који је установио Мухамед II султан.

n. l. — non liquet (нон ликвет (лат.) није јасно; није доказано.

ni, — Nicclum (лат), никл у хем.

n. n. (лат.), — **nomen nescio**, незнам име, непознати.

No. Nr. или **Nro** нумеро (лат.), број.

Ноах, Ноје (јевр.), јеврејско мушко име, Ноје, који се по Ст. Завету са породицом спасао од општег потопа, те се тако сматра у јевр. народу за новог родоначелника људи.

нобл (фр.), племенит, узвишен, отмен; Нобл је и име лава у баснама.

нобилитет, племство; ноблес (фр.), племство.

noblesse oblige (фр.), ноблес оближ, права изискују и дужности.

Нобелова награда, награда коју је оставио проналазач динамита Нобел оним интелектуалцима, који својим научним и уметничким делима раде на учвршћењу светског мира.

нобл-гарда (л), стража какве високе личности.

нобилитети (фр.), племићи.

нобилитирати (фр.), прећи у племићски положај

новалер (фр.), ствари без вредности (н. пр. роба која се не може продати).

новембар (л.) сада 11, (пре 9.), месец у години.

новоплатоничари (г.), по-

следња философска школа у ст. веку.

новопитагорејци (г.), филозофи првога века пр. Хр,

novum testamentum, новум тестаментум, нови завет.

новус, (лат.) нов; **хомо новус**, у старом Риму означавало је човека, који се из нижег порекла уздигао у ред племића; човек, који је у својој породици први дошао до високог положаја.

De novo,(л.), **де ново**, из нова, од почетка.

новеле (фр.) новости, нове вести; краће приповетке; а значи и онај додатак наредаба или Закона Јустинианових, као додатак римском праву.

новелета, мала прича.

новелиста, писац новела.

новилунијум, нов месец.

новитет, новост; свежа роба; ново изашла књига.

нојади, мн. **нојаде** (франц) дављење у води за време француске револуције.

нокс (у грч. митолог), богиња ноћи, кћи Хаоса

ноктамбулус (л.), месечар.

ноктамбулизам (л.). месечарство.

ноктурнум (л.), ноћна молитва.

nolens-volens, (лат) хтео не хтео.

ноли ме тангере (**noli me tangere**) (л.) не дирај ме.

noli turbare cirkulus meos (л.), не дирај моје кругове. (Архимедова изрека).

nom. nominativus (лат.). номинативус, први падеж.

нома (грч.), врста отока, који око себе разједа; водени рак (рана).

номади (грч.), пастирски народи. који иду (селе се) за стоком.

номен (л.), име; **nomen et omen**, номен ет омен (л.), у самом имену лежи и значај.

In nomine Dei, Domini et Jesu (л.), у име Божије, Господње и Христово.

номеиклатура (л.), имена, редом поређана.

Nomen proprium (л.), особно име.

номиналан (л.), по имену.

nomina sunt odiosa (л), (**номина сунт одиоза**) треба избегавати имена.

номинатив (л.), назив првог падежа у лат. језику.

номинација (л.) именовање.

номоканон (грч,) збирка државних и црквених закона црквеног права, који је г. 883. издао грчки патријарх Фотије,

номотет (г.) законодавац.

нонагон (г.), деветоугаоник.

ноншалансија (фр.), немарљивост, непажљивост.

нон бис ин идем (л.) **non bis in idem** не може се неко у исто доба у два различита својства појавити; не може се неко два пута осудити за једну погрешку.

нонваленција (л.), немогућност плаћања.

нон мулта, сед мултум (л.), **non multa, sed multum**. не много разлучитих ствари. него оно што се зна, треба добро знати.

нона (л. и грч.) калуђерица.

non numeranda, sed ponderanda argumenta (**нон нумеранда, сед пондеранда аргумента**) (л.), доказе не треба бројати, него мерити.

нон плус ултра (**non plus ultra**) (л.), нешто ненадмашно, непостижно.

нонсенс (л.). несмисао, глупост, празне речи.

non scholae, sed vitae discendum est (**u. discimus**), **нон**

схоле, сед вите дисцендум ест, (л,) — не за школу, него за живот треба учити.

nonum prematur in anum (нонум прематур ин анум) (л.), т. ј. не треба журити са штампањем каквог рукописа (дела); девет година га треба причувати, па тек онда издати.

ноологија (г.), наука о чистим појмовима разума.

норма (л.), правило; основ; пропис. Код штампара: скраћен назив једне књиге на првој страни сваког табака.

нормалан, прописан, тачан, здрав.

нормална брзина, средња брзина.

нормална мера, прописна мера.

нормална школа, примерна школа.

Нормани (т. ј. људи са севера), германски становници Норвешке и Шведске у средњем веку, чувени морепловци и освајачи.

норманскн стил (фр.). стари грађев. стил, заостао од ст. Нормана у сев. Француској.

нормирати (л.), наредити, прописати, довести у ред.

носталгија и ностоманија (грч.) туга за отаџбином, неодољива чежња за завичајем.

нострификовати (л.), природити, учинити га својим; примити за грађанина, признати.

нострификација, добијање извесних права као да је неко поданик исте државе. (Н. пр. лекару, који је свршио на страни, докторска диплома нострификује се (призна).

nosce te ipsem (л.), познај самог себе.

not (л.) notatum, забележено, запамћено.

ад нотам (ad notam, л.), узети, примити к знању.

нота (л.), знак, потсетница. примедба ради објашњења и разјашњења неког места (у књизи); код трговаца: кратак рачун; дипломатски акт, који садржи какву изјаву, разјашњење и т. д.

ноте (мн.) у музици.

нотабли (фр.), најугледнији грађани једне државе или једног града.

нотација и нотирање (л.), забелешка, означење; у музици писање нота

ноталгија (грч.), бол у раменима.

нотар (л.), у прво време значило је: брзописац, онај који пише скраћеним знацима, писар; сада пуномоћник у општинама, који има право да обавља извесне правне послове у присуству сведока и издаје пуноважне документе.

нотаријат, бележникова канцеларија.

нотат (л.) прибелешка.

нотирати (л.) запамтити, опазити, прибележити, увести.

нота бене (nota bene) пази! пажња! Нешто са **нота бене** означити, са неким знаком означити.

нотабилитет, угодност, отменост.

нотификовати (л.), обзнанити, објавити, отворити.

нотификација, објава.

нотица (л.), вест, оглас, белешка.

нотес, књига за бележење.

нотограф (л. и грч.), справа која одмах бележи ноте из неког комада, који се на гласовиру свира.

ноторан (л), опште познат.

нотурно (ит.), ноћна свирка; сањалачка свирка,

Нотрдам (фр.), наша госпа, назив за матер божију; уједно

и име великог знаменитог храма у Паризу.

нотус (грч.), ванбрачни син, бастард.

нубилан (л.), способан за женидбу.

нувоте (фр.), новина; нове, помодне ствари (нарочито од одела).

нулус, (лат.), ниједан, никоји; према томе **нула** (0), која означава и празно место у једном броју. **Тачка — нула**, почетна тачка скале термометра за топлоту или хладноћу; тачка смрзавања.

нула диес (nulla dies sine linea) **сине линеа**, ни један дан без линије (потеза), т. ј. не треба да прође ни један дан, а да се што корисно не учини.

nula regula sine exceptione (нула регула сине ексцепционе), нема правила без изузетка.

нулификовати, омаловажити, поништити.

нумерус (л.), број; количина; **суб нумеро**, под бројем, на пр. суб нумеро 1, 2, 3 и т. д, под бројем 1, 2, 3 и т. д.

нумерус ротундус (л.), округао број, који се лако може запамтити или поделити.

нумерозан (л.) многобројан, чест.

нумерирати (л.) обележити, бројати; цене на роби означити словима или другим знацима.

нумизматика (грч. и л.), наука о новцу (обично се подразумевају стари новци).

нумизматичар, личност, која се разуме у старим новцима.

нумизматографија, описивање старог новца.

nunquam retrorsum (нунквам ретрорсум (л.), никада у натраг.

нункупацнја (л.), наименовање, назначење, устоличење.

нунције (л.), весник, посланик на страни (обично је то назив за папског послзника).

нунцијација, објава, пријава.

нунцијатура (л.), звање папиног посланика.

нутриментат (л.), исхрана.

нутрирати (л.) исхранити.

нур, нурак (тур.), ватрени зрак, који по турском веровању пада са неба на гроб којег свеца.

Њ.

Њ је 17 слово у ћирилској азбуци.

њања и умањ њањушка (р.). жена, која негује децу.

Њу-Јорк (New-York), држава у Сев. Америци, 127432 км. 10,6 милиона ст.; престоница државе Њу-Јорка, највећа варош Америке, има 6 мил. ст основана 16 2. год. од Холанђана.

О.

О. заузима 18 место у ћирилској, 16 у латинској азбуци.

О. на меницама-Ордр. по наредби, по наређењу.

О', пред ирским именицама-of, речца за означавање племства н. пр. О'Конел и т. д.

Орр. - опера

О. за оксиген.

Ос. - Осмиум.

ô (ѣ. l au) вода.

ô д' колоњ', колоњска вода.

оаза мн. **оазе**, плодносна, мања места у сред великих афричких песковитих путања.

оарион грч. и **овариум**, јаник.

оарионкус, оток јајника.

оаритис, запалење јајника.

обдуцирати (л), повредити, отворити лешину (парати), ради утврђења, од које је болести болесник умро.

обдукција (л), према судском наређењу „парање" и „разглабање" човечијег леша; обдукциони протокол - утврђење судским путем, од чега је умрла или убијена обдукована особа.

обедиенција (л), послушност, службена дужност нарочито у католичким манастирима.

обелиск, мн. **обелисци** (гр.), споменици у старој мисирској држави, четворостране пирамиде 15-20 м високе, обично истесане од једног камена (кречњака, мрамора).

Оберон, краљ вилењака; епос истог имена од немачког песника Виланда.

обитус, (л) смрт, умирање; парастос, помен.

објектив (л), сочиво, које стоји према предмету (на микроскопу).

објицирати (л), на супрот ставити, одговорити, уложити протест.

објекат, предмет; предмет или личност, на коју се пажња обраћа; ствар, случај, питање.

објективан, стваран, непристрасан, без пр. расуде, непрактичан.

објургација (л), одбацивање грђење, куђење.

облата, освећен хљеб што се употребљује за причест код католика; значи и омотач у ком се узима лек, прашкови, да би се олакшало голнима, да лек лакше узму.

облигатан, (л), привезан, обавезан.

облигација, обавеза, дужност (за плаћање дуга).

облиго (ит.) дуг или обавеза једног трговца према другом, јемство.

ин облиго бити. значи бити дужан; за некога бити у облиго, јамчити за неког.

обликва орацио, (л) зависна реченица за разлику од

орацио ректа, независна реченица.

обол (грч.) стари грчки новчић, шести део драхме; од 1635 г. и мера тежину код грка, од прилике 1 дециграм.

Оботрити (Бодрити), старословенско племе, које је живело у сев. Немачкој.

оброгација (л), апеловање на народ, питати народ, да ли жели да обустави или измени неки закон.

обседирати (л),отклонити,посести; мољакати, неког непрекидно узнемиравати молбама.

обсидија; опколење,

обсеквирати, (л), попустити, пристати на нешто, покорити се,

обсервирати,(л). посматрати. уочити.

обсерванда (мн.) ствари које треба нарочито посматрати проучавати.

обсерванти (мн.), људи, који строго држе правила и по прописима и својим правилима живе н. пр. калуђери фрањевци.

обсервација (л),опажање, примедба; обсервациона војска, војска за разматрање, не толико

војска за борбу, колико као извидница ради сигурности.

обсерваторија, звездарница.

обсигнација (л), судско запечаћење.

обсигнирати, (л) запечатити, потврдити.

обскуран (л) мрачан, нејасан неразумљив; непознат, незнатан.

обскуритет (ф), помрчина, нејасност, скривеност, незнатност.

обскурирати, помрачити, умањити; у игрању карата скривено играти.

обскурант, (л) мрачњак.

обстипација (л), затвор, немање столице.

обстрати (л.), на супротстајати.

обстинација (л.). упорност; трвдоглавост.

опструирати (л.), укочити неки рад или посао.

опструкција (л.), кочење неког рада (н. пр. у Скупштини опозиција спречава владу у раду својим говорима, те спречава гласање и доношење каквог законског предмета).

опструкционисте, политичка странка у Енглеској, која се састоји из ирских посланика, и која је 1882 и 1887. г. спречавала рад парламента, и доношење строгих закона против њих и покушала да дугим говорима и разним предлозима укочи рад парламента,

обтемперирати (л.), слушати, попустити, покорити се.

оптурбирати (л.), заплести, омести.

оптурбација (л.), ометање, кочење неког посла, рада.

обумбрирати (л.), (умбра, сенка) засенчити, помрачити.

обумбрација (л.), засенчење, помрачење.

обфирмовати (обфирмирати) (л.), учврстити, утврдити.

овалан, јајаст, округао као јаје.

оварисати (тур.), упутити се у чему,

овариум (л.), јајник.

овација (л.); одавање поштовања, захвалност, уздизање неке заслужне личности.

овум (л.), јаје; ab ovo испочетка.

ограјисати (тур.), награбусити, нагазити.

ода (г.). врста лирске песме, пуна похвале у част којег лица или идеје.

одеум (л.), (г. одеон), дворана за читање песама, или певања код старих културних народа, где су изложена најбоља уметничка дела.

одалиска (тур.), девојка робиња у харему, која је имала споредне кућне послове да обавља; нарочито оне робиње у султановом харему, које нису родиле мушко дете, и. нису никад постале султаније, нарочито циркашке и ђурђијанске робиње.

одација (тур.), собар, келнер; човек који седи на чијем салашу.

oderint, dum metuant (л.), изрека: нека ме мрзе, само нека ме се боје, која се приписује римском цару Калигули, а по некима Нерону.

одиум (л.), мржња.

одиоза (л.), омражен.

одиозан (л.), омражење, презрење ствари; nomina sunt odiosa (л.), („имена су за презирање"), т. ј. када се говоре ружни изрази и ружна дела, не треба именовати ону личност.

одиђар, адиђар (тур.), драгоценост.

Одик (нем.), (види Водан)

главни бог у ст. нем. митологији.
у коме се чувени Омиров епос, **Одисеја**, опевају Одисејева лутања при повратку са Тројанског рата, у његову отаџбину Итаку.

одонталгија (грч.), зубобоља.

одонталгика или **одонтика**, средство против зубобоље.

одонтиазис, тешко добијање зуба код деце.

одонтин, средство за одрвање зуба.

одонтитис, запаљење зуба.

одонтологија, наука о зубима.

одол, водица за одржавање зуба.

одор (л.), мирис.

одората, ствари, биљке, које пријатно миришу.

Озирис, из мисирске митологије, бог сунца, брат и муж богиње Изис (Изиде).

озокерит, г. (од Озеик, мирисати и керос, восак), миришљави восак, који се налази у Молдавији и Галицији, од којег се готови бела материја (слична воску) — церезин.

озон, г. (од озеин мирисати), алотропија кисеоника, произведена електричним варницама (особито после удара грома).

озуђурити (тур.), осиромашити.

ојнак (тур.), бојац, т. ј. онај орах, којим деца у игри бију гомилу (купу) ораха.

ока (тур.), стара турска мера за тежину, којом се до новијег времена мерило и у Србији (ока — 1 к. 250 гр.).

окарина, талијански инструменат за свирање, дувањем. са 10 рупица за гласове, за децу.

окасион (л.) подесна прилика (нарочито познат израз за рекламе у трговини).

окер (л. и гр.), земљани метални крез (металоксид).

оклагија (тур.), тржница; ваљак, чиме се тесто изваља у обгу

оклудирати (лат.), кочити, спречавати.

оклузија (л.), кочење, затварање.

оксиген (г.), кисеоник.

оксид (г.), спој једног хемијског елемента са кисеоником.

Оксфорд, град у Енглеској чувен са свога универзитета.

октогон (грч.), осмоугао.

октаедар (грч.), геометријска фигура од осам површина.

октаедрон и **октаедар** (гр.) тело са осам равнина ограничено.

октангулум (л.), осмоугаоник; фигура са осам углова.

октав, осми део табака хартије, осмина табака; **октава**.

октилион, милион септириона — 1 са 48 нула.

октобар, код Римљана 8-ми, а код нас 10-ти месец.

октобристи (рус.), октобарски људи, руски револуционари (против царизма) демократског правца.

октогон, осмоугаоник.

октоподи (грч.), животиње са осам ногу.

октроисати (фр.), н. пр. један закон; насилно наметнути један закон, противуставно и без парламента.

октроисан устав, устав, који је владалац сам наметнуо.

окулар (л.), очно сочиво, стакло окренуто према оку у телескопу и микроскопу.

окуларан сведок, очевидац.

окулирати, каламити.

окулист, (л.), очни лекар.

окулација (л.) калемљење (богиња, воћа).

окулта (л.), мн. скривене ствари, тајне.

occulti morbi, (л.), скривене болести.

окултна наука, спиритизам.

окултизам (л.), тајна наука, спиритизам.

окупирати (л.), заузети, присвојити, посести.

окупиран, поседнут (н. пр. за земљиште, неку покрајину).

окупација (л.), присвојење, заузимање неког места или области (некад окупација н. пр. Босне од стране А.-Угарске).

окцидент (л.), залазак сунца.

окцидентни сахат, (л.), сахат, сунчани сахат.

окцизија (л.), убиство, уморство.

олеандар, з. лаворова ружа, расте као бокор и као дрво у јужним пределима, има отровни сок.

олеастар (л.), дивља маслина.

олереонско поморско право, поморско право које је постало у XII. веку на острву Олерону, на западној обали Француске и које још важи.

олеум (л.), зејтин, уље.

oleum vitrioli (л.), сумпорна киселина.

олеомаргарин, вештачко масло.

олеометар, справа за испитивање каквоће уља.

олива (л.), маслина (плод).

оливна боја, оливно зелено, боја, као маслина, зелено као маслина.

Оливер (енг.), мушко име а значи човека, који гаји маслиново дрво.

Оливија, женско име и означава женску особу, која гаји маслину.

олигелија (г.), недостатак крви;

олигархија (г.), влада неколицине.

олигохронично, нешто што траје кратко време, привремено.

олигократ (г.) владалац, који влада са неколицином другова.

олигократија, влада неколицине.

олигопсихија, малодушност, слабодушност.

Олимп (г.), чувена планина у Тесалији, где су по грч. митологији становали Зевс и остали главни богови.

олимпијски, небесни.

олимпијске игре, свечане грчке народне јуначке игре, које су се сваке четири године држале у Олимпу, месту у Елади у Пелопонезу, а у част бога Зевса.

Олимпија, гр. женско име, небесна,

олитети (л.) мирисаво уље; лекови, спремљени од уља.

олрајт (енгл.), (All right) сасвим добро, врло добро; све је у реду.

олук (тур.). издубљен у облику полуцеви камен или на поду издубљено место којим протиче вода.

омагра (г.), болест гихта у раменима.

Омар (арап.), мушко име, (онај који дуго живи, Живко.)

омбражирати (ф.), засенити; покрити; помрачити; умањити.

омброметар (ф.), справа за мерење воденог талога.

омега (г.), велико О, код Грка последње слово у азбуци.

омен (л.), предзнак, наговештај

оминозан (л.), пун слутње, рђавог предосећања.

о микрон, мало, или кратко грчко о.

омлет (ф.). кох од шећера и јаја.

омлет о конфитир, омлет зачињен шећером и воћем.

омнибус (л.), општа, велика пространа кола са много седишта, за вожњу.

омнипаритет, општа једнакост.

омнифаг. (г.), ждероња.

омнипотентан, свемогућ.

омнисциенција, свезнање.

омнис, омне (л.), сав, сва, све.

omne trinum perfektum, све троструко је добро; три пут бог помаже.

omnia mea mecum porto, изрека грч. мудраца Бијаса, све што имам, носим собом (т. ј. своје знање).

омофаг (грч.), човек који једе пресно месо.

Омфала. име лидијске краљице, која је према митологији толико опчинила највећег грчког јунака Херкула, да је он обучен у женско одело, седео са Омфалиним робињама и плео женско одело.

омфалелкова (грч.), оток пупка.

омфалитис, запаљење пупка.

онанија (ф.), неприродно вршење полне потребе.

онбаша (тур.), подофицир код Турака.

ондограф (г.), справа за мерење таласа.

ондулирање (ф.), таласасто увијање косе.

онејродинија (гр.). грчевит, страшан сан.

онејрокрит и онејрблог, тумач снова.

онејрологија, наука о сновима.

онихокритија (гр.), означење карактера неког човека према саставу његових ноката на прстима од руке.

онкотошија (гр.), отварање отеклина, отока.

онкус (гр.), чврст, тврд оток.

онкотомија, сечење тврдог отока.

ономатолотрија (гр,), сувишно обожавање имена каквог чувеног човека.

ономатопоетикон (гр.), подражавање звукова.

ономатопеја (г.), подржавање природним звуцима.

онтогенија, наука о постанку бића.

онтологија, наука о бићима, о општим особинама ствари, један део метафизике.

опус мн. **опера** (л.), терет, дужност, обавеза.

opera publika — државни терети.

онеровитет, оптерећеност.

онерација, оптерећеност.

онце, онција (унција), златна пара у прећ. краљевини Сицилији; некада је значила и меру за тежину и дужину.

оознантија и ооскопија (гр.) прорицање из јајета.

оонин, беланчевина.

оофоритис, запаљење јајинака.

оологија, наука о птичијим јајима и гнездима.

опал (л. гр.), врста драгог камена, који прелива боју и употребљује се као накит.

опера (т.), позоришна игра са певањем, музикална драма.

опера лирик, лирска опера.

опера серија, озбиљна, велика опера.

оперета, мања позоришна игра с певањем.

оперист, оперски певач.

оперисати, (л.) **предузети**; радити неки посао, а нарочито значи: предузети лечење неке ране или отока сечењем, убодом.

операција, извршење неког посла; у медицини сечење или убод у неку рану, оток и т. д.

ратна операција, ратни радови, ратно предузимање.

операциона база, основ, тачка ослонца за ратна кретања.

оператер (ф.), лекар за операције, н. пр. ока, зуба, рана, израсли и т. д.

опидани (л.), мн., варошани, нарочито маловарошани.

опиум (л.), опојно пиће, које се добија из макове чауре.

опобалзам (гр.), т. ј. балсамов сок, и балсам из Мека, скупоцени миришљави балсам, који се добије из једног дрвета у Арабији.

ополченије (р.), (стрела, наоружање), руска народна одбрана.

опонирати (л.), противити се, на супрот стати.

опонент, противник, онај који се не слаже са извесним мишљењем.

опозиција, неслагање са извесним мишљењем; противничка партија, особито се односи на странку, која је против партије, која је на влади.

oportet (л.), нужно је, потребно је, мора се.

oportet est mala herba, морање је велики господар.

опортун (л.), потребан, нуждан, подесан.

опортунитет, подесно време, прилика, која може да се искористи, н. пр у политици.

опортуниста, човек од „времена", који уме да уочи и искористи време и прилике.

опримирати (л.), угушити, потчинити.

опресија, угушење, подјармљење; строгост, притисак

Опс (л.), код старих Римљана богиња плодности, заштитница пољских усева, сестра и жена бога Сатурна. (Код Грка — Реа).

опсигамија (гр.), позни брак.

оптабл (л.), оно што се може пожелети.

оптација, (л.), жеља,

оптанти (л.), они који (после рата) бирају, да ли ће остати на родној груди, и ако та покрајина закључењем миром припада непријатељу, или ће се иселити.

оптика (гр.), наука о светлости; наука о природи светлости и о законима вида.

оптичар, који гради (и продаје) наочари и реже стакло за наочари.

оптичко варање, варање ока, нетачно оцењивање виђења неког предмета.

оптометар, справа за мерење снаге неког вида и справа за одређивање стакла за дуговиде и кратковиде.

optimus (л.); најбољи.

Оптимус максимус, придев Јупитеру: најбољи и највећи.

оптимати (код старих Римљана), угледни, најбољи.

оптимизам, наклоност, све ствари гледати са њиних добрих страна, ружичасто.

оптимиста, човек, који у свакој ствари види само њене добре стране.

оптирати (л), бирати, изабрати; желети; определети се, којој ће држави припасти људи једне освојене покрајине.

опција, грађанско слободно право избора држављачства до извесног времена, у једној анектованој покрајини.

опугнација (л.), опсада, освојење.

опугнатор, (л.) освајач.

опулентан (л.), врло богат, јако имућан.

опус (л.), дело.

opera, мн., дела.

opera omnia, целокупна дела.

opera selecta, одабрана дела.

ora et labora (л.), моли се богу и ради.

оракул (л.), пророчанство; (код старих Грка) место где се изричу пророчанства, н. пр. пророчанство Аполоново у Делфима.

оракулски, тајанствено, загонетно, мрачно.

оранг-утан, снажан, велики мајмун, живи у Ист. Индији и на острву Борнео.

оранжа (ф. и шп., ар.-пер.), поморанџа.

оранж и наранџасте боје т. ј. боје жуте као поморанџа.

оранжада, напитак, који се гради од поморанџиног сока, шећера, воде и вина.

оранж-есенција, етарско уље од поморанџине коре.

орација (л.), говор.

oratio dominica, молитва оче наш.

оратор, говорник.

ораторија и **ораторика**, говорничка вештина.

ораторијум, место, дом за молитву; а у музици означава врсту музичке драме озбиљне, најчешће билбијске садржине.

orbis pictus (л.), илустровани свет, свет у слици; ово је био наслов илустрованој књизи, коју је помоћу слика деци објаснио чувени педагог Амос Коменски.

orbis terarrum, земљин круг.

орган (гр.), средство; помоћно средство; члан; глас (неког певача. глумца); посредник, уопште лице, преко којег се нешто поручује или свршава

органски, све оно, што припада органским телима; што се односи на унутарњи живот.

организовати, уредити по плану, снабдети; (у војсци) спремити и добро уредити војску.

организација, (л.), уређење.

организатор, (л.), творац, уредник каквог великог посла.

организам, органски склоп, састав.

органологија, наука о органским природним телима.

органозономпија, теорија о законима живота у органској природи.

органдин (ф.), источно-индијско ткиво, слично муселину.

органиста (л.), свирач на оргуљама.

оргија (гр.), банчење; нарочито приликом Бахусових светковина и жртава чињени испади у пићу.

ордал и (мн.) **ордалије**, божји суд; у средњем веку то су биле неке врсте судског доказа, где су оптужени своју невиност требали да докажу н. пр. у двобоју и у т. зв. проби ватре и воде.

орден (л.), одликовање, одличје.

ордени (мн.) л., редови; световна или свештеничка братства са извесним правилима тих редова за хумане циљеве

ордија (тур,), војска.

ординаран (фр.), обичан, свакидашњи, прост, неотесан.

ординариjус (т. ј. професор) л, редован, за нарочиту струку одређени професор на великим школама; разредни старешина; сваки свештеник (нарочито код католика), који је на челу своје цркве или општине или целе бискупије (бискуп).

ординација, наређење уређење; постављење и посвећење свештеника (код католика).

ординирати (л.), наредити, заповедити.

ордонанс (ф.), наређење, одређење, прописи, који по-

тичу од држ. власти; у војсци обично војник, који је стално уз вишег официра и који врши његове наредбе.

ордр (ф.), ред, наредба, упут, заповест; код меница: право, пренети пријем меничних сума на другога; **пар ордр**, по наредби.

ордр ди жур, дневна заповест,

ореаде (гр.), у грчкој митологији: планинске нимфе.

Орест, по старој грч. скасци, син Агамемнона, микенског краља и жене му Клитемнестре. После Тројанског рата неверна Клитемнестра убија свога мужа Агамемнона, чију смрт свети његов син Орест, убивши своју мајку.

оригиналан (л.), изворан, без подражавања, своје врсте; а значи и редак, чудноват, нешто што одудара од обичног.

оригинал, (л.), прво у својој врсти, нешто, што није постало подражавањем, него је првобитно; н. пр. стари рукопис, стара слика, стара штампана ствар. Противно томе је: **копија.**

ориз (гр.), пиринац.

оријент (л.), исток.

оријенталац, источњак.

оријенталско питање, источно питање.

оријенталска царевина, источно-римска и византијска држава.

оријенталист,(л.),зналац источних језика, нарочито семитских.

оријентовати се, значи у ствари тражити правац изласка сунца, да би се после могли наћи остали делови света, по чему су се морепловци пре проналаска компаса (магнетне игле) морали управљати; иначе значи: снаћи се у свакој ствари и у сваком послу.

ориктозоологија (гр.), наука о окамењењу животиња.

Орион, јако сјајна звезда, названа по грчком митолошком јунаку и славном ловцу.

оркан, велика олујина, нарочито бура на мору или морској обали.

оркус (л.), доњи свет, земља мртвих.

Орландо, (ит.) име: Роландо.

Orlando furioso, бесни Роландо, чувена јуначка песма песника Ариоста.

Orlando inamorato, заљубљени Роландо, епос талијанског песника Бојарда.

Орлеан, град у Француској,

Орлеанац, мн. **Орлеанци**, приврженици владалачке куће **Орлеан.**

Орлеанска девица (Jeanne d' Arc), Јованка Орлеанка, која је спасла фр. краља Карла VII. и одржала победу над Енглезима код Орлеана.

ормаган (тур.), дар.

Ормузд(перс.),по Заратурстри видело, бог добра и светлости, за разлику од бога зла и мрака Аримана.

орнирати (л.), украшавати, чистити, китити.

орнамент, улепшавање, кићење на зградама, вазама и т. д.

орнаментика, (л.), вештина украшавања.

орнаментиста, украситељ зграда орнаментима.

орнат, украс, (г.), а значи и свечано одело код свештених лица.

орнатихнити (мн), гр., отисци ногу на камењу од неких преисторијских птица.

орнитоцефалос (г.), значи птичија глава,окамењена животиња из преисторијског доба,

по неким научењацима, нека врста слепог миша, а по некима нека врста гуштера.

орнитографија, (г.), опис птице.

орнитолог (г.), познавалац птица.

орнитологија, наука о птицама.

орнитомантија и орнитоскопија, прорицање из птичијег лета и по гласу птица.

ora pro nobis (у католичким црквама), моли се (богу) за нас.

орогнозија (гр.), наука о планинама.

орографија, (г.), описивање планина.

орологија, наука о планинама.

ороз (тур.), петао, орлић на пушци.

ортак (тур.), друг, компањон у каквој радњи или у опште у каквом послу.

ортаклук (тур.), заједнички, удружен рад при каквој радњи или послу.

орпингтон, врста крупне живине (петлови и кокоши), добре за приплод.

ортобиотика (гр.), вештина или знање како треба добро живети.

ортодоксан, правоверан, који живи према старим прописима вере.

ортодоксографија, књижевност, која се строго држи старих црквених правила.

ортогон, правоугаоник.

ортограф, зналац или учитељ правописа.

ортографија, правопис.

ортоклас, једна врста фелдспата.

ортоморфија, вештина лечити криву кичму.

ортопедија, начин лечења код деце, да добију прав став и да се код њих отклоне сви телесни недостатци.

ортопедиум и ортопедски институт, лечилиште, у коме се искривљено рођена деца лече, да буду права.

ортофонија, правилан изговор.

ортотонија, тачан нагласак речи.

Орфеј (гр.), чувени певач и свирач, који је дивним звуцима своје лире све очарао.

орфеум, сала, где се изводе конперти, игранке.

орхестар (гр.), код старих Грка место за играње или певање, или онај део позоришта, где је обично хор играо и свирао; код Римљана место пред позорницом, где су седели сенатори; сада одређен простор за музичку капелу за концерте и позоришне представе, а означава и музичку капелу.

орхидее (г.), монокотиледоне биљке, познате са својих лепих цветова.

орхис (г.), мошнице.

орхитис (гр.), запаљење мошница.

орхитонија и орхотонија, ушкопљење.

o sancta simplicitas (о санкта симплицитас) (л.), о блажена простото.

осариум (л.), костурница.

Осијан, келтски митски јунак.

оскулација (л.), додир две криве линије или површине.

Османлије (мн.), Турци.

османлијска и отоманска држава, Турска.

Осрам лампа, електрична лампа, при чијој се употреби штеди струја.

осталгија (гр.), костобоља.

осталгитис и остеитис, запаљење костију.

Остјак, Остјаци, једно алтајско племе у Сибирији, особито у тоболској и томској провинцији.

остензибилно, оно што је вредно видети, разгледати; оно што је очевидно.

остентирати, ставити за гледање.

остеоцела (гр.), слога костију.

остеохемија, наука о хемијској природи костију.

остеодинија, костобоља.

остеогенија, постанак костију.

остеоид, израстао, налик на кости без кречних соли, који се појављује код т. зв. енглеске болести.

остеоалит, окамењена кост

остеолог, стручњак костију (нарочито људских).

остеопатологија, наука о болестима костију.

остеологија (г.), наука о костима.

остиар (л.), вратар у манастирима (нарочито католичким).

остијум (л.), ушће.

оститис (гр.), запаљење костију.

остома, кошчана израстао.

остракизам и острацизам (г.), једна врста суда код старих Грка, где се гласало у две урне т. з. урну живота и урну смрти. Тим судом осуђивани су они државници на 10 година изгнанства из отаџбине, који су изгледали опасни по отаџбину.

остролити (г.), окамењене кости.

осцилација (л.), њихање, љуљање, покрет са њихањем.

отакустика (г.), вештина пооштрити чуло слуха.

оталгија (г.), болест ушију.

отан (фр.), јужњак ветар (дува у јужној Француској са Средоземног мора).

Отело, Црнац из Млетака у Шекспировој трагедији; означува љубоморног човека.

o tempora! o mores! (лат.), о времена, о нарави!

отике (г.), средства за лечење ушобоље.

отоман, врста турског кревета за одмарање.

отоманска и османлијка држава, турска држава.

отоманска порта, турски царски двор, т. з. висока порта.

отоскоп (г.), огледало за преглед уха.

офанзива (фр.), напад; **започети офанзиву**, ступити у напад.

оферирати (л.), понудити; **оферат**, понуда.

офидија (гр.), врста животиња налик на змију.

офиоцефалус, змијска глава.

офиодонти, окамењени змијски зуби.

офиолатрија или офитизам, обожавање змија.

офиолити, змијске окаменотине.

офиолотија, наука о змијама.

офиомантија, врачање, чарање помоћу змија.

офиофази, људи, који једу змије.

Офир, име земље, где је било много злата, одакле су јеврејски цареви у старом веку донели злато, бисер и драго камење. Историчари се не слажу у том, где је била та земља. Неки држе у Арабији, други у Индији, али вероватно је та земља била у јужној Африци.

официјум (л.), служба, дужност, вршење службе; **bona officia**, добре, драговољне ус-

луге; **ex officio**, службено, бесплатно, бадава.

officium humanitatis, дужност човечности.

officium plenum, потпуна, свечана служба божја (нарочито код католика).

официјал, црквењак или који црквени чиновник; саветник у црквеним пословима и код католика значи заступник бискупов у световним судским пословима.

официјални бранилац, службено одређени бранилац; **официјелни** извештај, званични извештај; **официјелне** новине, званичне новине.

официна (фр.), дућан, радња; просторија, у којој је смештена апотека, књиговезница и т. д.

офталмалгија (г.), бол очију.

офталмитис, упутарње запаљење целе очне јабучице.

офталмолог, очни лекар.

офталмоскоп, очно огледало.

охлократија (гр.), влада масе, светине (разликовати од демократије).

охлократ, вођа светине, руље.

оџак (тур.), димњак.

оџаклија, соба са камином.

оџаковић (тур.), племић, кућић.

ошап или **ошаф** (тур.), сухо воће (као н. пр. шљиве, јабуке крушке и т. д.).

П.

П., 19-то слово у ћирилској азбуци а 16 у латинској.

П, у лат. име Публије а често и скраћеница за: патер, папа, пастор, професор.

p, pro (л.), за.

p. или **pag**, pagina, страна.

p. (у музици), piano, лагано.

p. (на меницама), протестирано.

p. a. (на писмима) per adresse, на адресу.

p. a. per annum pro или anno, годишње.

pr. pa. per procura.

part, и. partic (л.), партикула и. партиципиум.

p. d. pro domino, за господина,

pinx. на сликама обично рађеним масним бојама.

pinxit, сликао.

P. L. (л), Poeta Laureatus, увенчани песник.

pl. pluralis, (л.), множина.

p, m. (л.), post meridium, после подне.

p. m. (piae memoriae) (л.), блажене успомене.

p. m. или **p. M.** per mille или pro mill, од хиљаде;

Pomp. Pompejus и. Pomponius, мушко име Помпеј или Помпоније.

P. R. Populus Romanus (л.), римски народ.

Praep. (л.),препозиција,предлог.

Prof. (л.), професор.

p. t. (л.), pleno titulo, потпун наслов (на писмима).

у хемији:

P. фосфор.

P. b. Plumbum, олово.

P. t. Platina, платина.

павијан (ит.), врста врло дивљих мајмуна, који имају

крата с реп, живе у Африци; а значи и стражар на броду.

павије (ф.), врста укусних бресака, код којих се месо врло тешко одваја од коштице, пореклом из шпанске вароши Павије.

павиљон (ф.), зграда у дворишту, у ком се налази већа, главна зграда; а означава и малу зграду са окрутлим кровом у башти где се лети седи.

павор (л.) страх, (у медицини: pavor noctis, буђење ноћу из сна са страхом).

паганалије (л.), сеоске светковине, које су светковали стари Римљани.

паганизам (л.), у прво време означавало сеоске становнике, затим идолопоклонике, јер су се они најдуже одржали по селима.

пагина (л.), страна, страница.

пагинирати (л.), бројевима означити, обележити листове (обично какве празне књиге или иначе).

пагода (перс.), незнабожачки храм у Индији и Кини; а означава и идола са покретном главом.

падишах (перс.), господар краљева, султан или велики султан.

паж (ф.), дечак, слуга; младић из племићске породице, придодат на службу обично на којем двору.

пазар (тур.), пијаца, чаршија; трговина.

пазарити (тур.), купити или продати.

пазариште (тур.), место, где бива пазар.

пајабл (пејабл) (ф.), платив (н.пр. за меницу).

пајацо, види бајацо.

пајван (тур), уже.

пакет (ф.), завежљај, пошиљка поштом.

пакс (л.) мир. Код Римљана богиња мира. У Еванђељу: pax vobiscum, мир вам — Христове речи апостолима.

пакт, (л.), pactum, уговор, савез; ex pacto, према уговору.

пактирати (л.), споразумети се, утврдити савез, уговорити, утврдити.

пакфон, т. з. бели бакар, ново сребро, легура из бакра, цинка и никла.

Паладијум (г.), митолошка слика Паладина, од које је зависила судбина града Троје, јер се веровало, док се та слика у Троји налази, нико не може Троју покорити

паладин, палатин (л.), племићи у пратњи Карла Великог. Пфалачки грофови, дворс и племићи: а означава храброг витеза, а и витеза, који лута за пустоловинама.

паламар (тур.). уже дебело.

паланка (тур.), варошица.

паланчанин (тур.), становник неке паланке.

Палас и. Палада Атина (г.), код Римљана Минерва, богиња мудрости, лепих вештина, богиња храбрости и мудрости.

палата (рус.), испрва каменно здање, за тим скупштина, законодавно тело; **грађанскаја палата**, грађански суд;

палатали (л.), грлени гласови.

Палатинус (л.), палатинско брдо у Риму, на коме је доцније подигнута царска палата (palatium); палатин, означава и пфалачког грофа; краљ. великог грофа или виле краља у Угарској.

палаш (ф.), палаш, пољ. палат, рус. палаш: срп. палош, мађ. палош, ратничка сабља код коњаника.

палеографија (г.) вештина, знање старог начина писања.

палеодоксија (г.), старовер-ство.

палеозоикум (г.), старо доба земљино.

палеозоологија (г.), наука о животињама из прастарог доба.

палеозоон (г.), у опште назив за животињу из преисторијског доба.

палеолитски (г.), из старијег каменог доба.

палеологија (г.), наука о старим ископаним стварима.

Палеолози, (мн. г.). последња династија у источно римској или византинској царевини.

палеонтографија (г.), опис фосилних остатака из прастарог, преисторијског времена.

палеонтологија (г.), наука о окаменотинама, о прастарим животињама и њиховим фосилним остатцима.

палеотерион (г.), једна врста животиња из преисторијског доба, преставља средину између тапира и носорога.

палеофитологија (г.), наука о фосилним остацима биљака у преисториском добу.

Пале-роајал (ф.),Palais Royal. краљевска, доцније царска палата у Француској.

Палестина, земља, коју су већим делом насељавали Филистеји, иначе т. з. „обетована земља" јеврејска земља или Ханан.

палестра (г.) и (л.), школа за борење код старих Римљана.

палестрит (г.), борац у старим римским и грчким школама.

палестрофилакс (г.), чувар места у школи за борење.

палијативна средства (лат.), она средства која привремено отклањају какво зло, помажу привремено.

палијација (л.), огртање почасним огртачем; иначе значи површно лечење неке болести.

палимпсест (г.), рукопис на пергаменту, који када се пажљиво разгледа, показују, да је пре тога рукописа нешто друго било писано па избрисано или гребано.

палиндром (г.), загонетна реч која било да се чита од напред или од натраг даје неки појам, смисао (на пр. бор -роб или бок-коб).

палисандар или **паликсандар дрво**, дрво црвенкасте или љубичасте боје из Гујане у Бразилији, за фине столарске послове.

палиум (л.), горње одело, огртач, нарочито код старих Грка; од 4. столећа римски императори давали су често вишим духовничким чиновима таков огртач као знак црквене власти.

палма, палмово дрво у Азији; палмова гранчица, символ победе.

палмарова зејтин, врста етарског уља.

палмит, палмово брашно.

палмов зејтин, палмов восак, палмово масло, зејтин и восак, који се добија кувањем и пресовањем плода од разних врста палма, нарочито из кокосових ораха, које су употребљиве за осветлење, сапун и т. д.

палмоскоп (г.), справа ва мерење пулса.

палор (л.), бледило, бледоћа, самртно бледило.

палпитација (л.), ударање срца, ударање била dita idi palpiti, (тал.), после толи их мука (познати цитат из Росинијеве опере Танкред).

палто (ф.), горњи капут, огртач.

палудаментум (л.), горња хаљина, огртач код Римљана.

пампа, велика равница. богата травом у јужној Америци.

памуклија (тур.), кратка хаљина са рукавима наложена памуком.

памучар (тур.), трговац са памуком.

памфлет (енг. и фр.), брошура, погрдна књижица или лист; спис који сумњичи или напада другог.

памфлетиста (фр.), писац погрдне брошуре, листа.

пан, у више словенских језика, а особито код Пољака значи господар.

Пан (г.), бог поља и пастира, бог стада. син бога Херма и једне нимфе. Представљају га са козијим ногама с роговима, са длакама по целом телу.

панагија (г.), свесвета, у грчким црквама име матере божје.

панамерикански (г.), оно, што се односи и што се тиче целе Америке.

панатенеје (г.), атинске народ. светковине у славу богиње Атине.

панацеа (л.), трава која лечи све болести, чудотворан лек; у римској скаски означава богињу оздрављења, кћер бога Ескулапа.

пангерманизам (г.), тежња немачких племена, да сва ступе у тешњу заједницу.

пандан (ф.), згода или ствар, која стоји на супрот другој; слика, која је подесна да се обеси на другом супротном зиду, према једној слици.

пандекте (г.), књиге, које све обхватају, све што садржи римско право, збирка 50 књига правничке садржине, које су 530. године под Јустијаном добиле силу закона.

пандектиста (г.), лице, које разуме пандекте; на немачким универзитетима професори, који предају римско право.

пандемија (г.), општа болест, болест, која за вата народне масе.

пандемонијум (г.), општи храм демона, полубогова и царство злих духова, ђавола, сатана.

пандеро (шпан.), тамбурина.

Пандора (г.), женско име (значи: опште обдарена); у бајци: лепа девојка, уметничко дело Вулканово ккојој су сви богови дали најлепше дарове и чари. (Она је носила сва људска зла и особине затворене у једној кутији. Епитемеј, занет лепотом те девојке, отвори поклопац од кутије, из које излете све беде и невоље и распростру се по свету, а у кутији остаде само нада).

пандур, војник пешак код Мађара; у Швајцарској и иначе означава служитеља весника.

панегирик (г.), говор држан пред великим народним скупом у славу и част каквог заслужног лица а значи и натпис у почаст каквог слављеника.

панегирист (г.), говорник почасне беседе.

паника и. панични страх изненадна вика, општи, ничим неоправдани страх; у старом

добу држало се, да је овом страху бог Пан узрок.

панис (л.). хлеб; отуд panem et circensem „хлеба и циркуске представе" узвик светине у старом Риму и средство, којим су тирани држали народ у покорству.

панихида (г.). помен мртвима у цркви, парастос.

панкратезија (г.). самодруштво, аутократија.

Панкрације (г.), мушко име (значи свемоћан)

панкреас (г.), и. **панкреатична жлезда**, која лучи из вене потребне сокове, гуштерњача.

паноптикон (г.), **паноптикум** (л.), означава (у Лондону од 1873. год., и у Берлину) установу зграду, у којој се налазе збирке и апарати, понајчешће разне фигуре, кипови од воска, ради очигледне поуке.

панофобија (г.), страх у сну.

панофтâлмитис (г.), запаљење целога ока, скопчано са боловима.

пансион (ф.), васпитни завод, где ученици имају стан и храну, а често и поучавање.

панславизам (г.), тежња за уједињење свих словенских племена у једну државу или нацију, са чим су противници Словена увек бедили Русију.

панслависта (г.), личност која ради на остварењу уједињења свих Словена.

пантеизам (г.), филозофски правац, по коме су бог и свет једно.

Пантеон (г.), у Риму општи храм богова.

Цантеон у Паризу, некада црква св. Геновеве а за време револуције и до 1814, почасни храм великих заслужних људи, храм бесмртника.

пантер, грабљива животиња слична тигру и леопарду у Африци и Источној Индији.

пантограф (г.), апарат за увећавање или умањавање слика, цртежа.

пантократија (ф.), самодржавна власт.

пантомима (гр,), игра (нарочито у циркусима) са гестикулацијом (рукама, ногама, очима, главом и т. д.).

пантофобија (гр.), страх и гађење од свачега; значи и страх од воде.

панча (тур.), канца.

папа (л,). отац, означава и свештеника, епископа, римског папу.

папагај (шпан. ит). многобројна врста, попајвише лепих шумских птица у Азији, Африци и Америци.

папетерија (ф), писаћи материјал, радња где се продаје хартија.

папизам, папство; нарочито учење католичке цркве о папи као о наследнику Христову и о папској непогрешимости.

папила (л), брад вица.

паписта (л.), безусловни папин присталица.

папоманија (л.), претерано, страсно поштовање папе.

папуча (тур), пашмаг, пашмага.

пар (л.), једнак.

пар као именица значи: пар двоје, par nobile fratrum, пар „дивне" браће, (каже се са потсмехом кад се нађу двојица, који су слични по рђавим особинама).

пара (тур.), новац, стоти део динара.

парабоола (г.), поучна прича, којом се упоређује, крива линија, (в. геометрија).

парабрама (инд.), најбољи Брама т. ј. највише биће.

параван (ф.), заклон, „шпански вид".

параграф (г.), одељак, члан у закону.

параџун (тур.), нека врста пушке, нека фина чоха.

парада (ф), свечан поход, свечана вежба војске

парадигма (г.), пример, образац за углед.

парадоксан (г.), оно што је противно општем мишљењу, оно што одудара, што упада у очи, што је необично, противречно,

парадоксоманија (г.), претерана наклоност и тежња за нарочита, често и погрешна мишљења.

паразити (г.), готованске биљке а и ситне животиње, који живе на другим органским телима (дрвету, биљу, животињама) и хране се из тих организама.

паралелни кругови, кругови на земљиној кугли, који су повучени паралелно са екватором.

паралелни трапез (г.), четвороугаоник, у којем су две стране паралелне, а друге две нису.

паралелно (г.). водоравно у једнакој даљини једно од другог, у свима тачкама једно од другог једнако удаљено.

паралелограм (г.), четвороугаоник, у којем супротне стране иду паралелно, те су и једнаке.

парализа (г.), узетост удова парализа мозга, душевно оболење мозга.

паралипомена (г.), нешто испуштено из вида, непоменуто пропуштено, додати и накнадно написани мањи радови ка неком великом главном делу н.пр. дело филозофа Шопенхаура „Парерга и паралипомена штампано после његових главних дела.

паралогизам (г.), погрешан лажан закључак.

парамитија (г.), ободрење подстицање, наговарање, врста песме, која поучава, опомиње

паранеја (г.), рад против закона.

параноја (г.), помрачење ума, лудило, шаљивост.

параномија (г.), рад против постојећег закона.

параплеуритис (г.), блажи облик запаљења плућне марамице.

парапли (ф.), штит од кише

параритмус (гр.), необичан неприродан пулс.

парасол (ф.), штит од сунца

паратрофија (г,), неприродна, нередовна храна,

параф (ф), скраћен потпис на акту, писму, најчешће почетна слова имена и презимена, који се удара на акта

парафин (ф.), бела масна материја, која се добија из мрког угља, и употребљава се за прављење свећа.

парафирати (ф), ставити скраћен потпис или печат са скраћеним именом на какав акт или иначе.

парафраза (г.), један напис или говор, **парафразирати** допунити или објаснити другим сличним речима и изразима.

парахроматопсија (г.), слепоћа боја, кад човек не може да разликује боје.

парацентезис и парацентеза (г.), лекарев убод иглом у груди или иначе у тело, да би се извукла течност, вода, гној и т д.) која се тамо налази и проузрокује оболење

парадик (тур.), мотовило пређа, парче, новост.

парвени (фр.), скоројевић, онај који се изненадно уздигне и игра већу улогу у друштву.

par distance (пар дистанс (фр.), из далека.

пардон (ф.), опроштење, извињење, милост, помиловање.

пардонирати (фр.), дати некоме милост, помиловати, ослободити кога од смртне казне.

par excellence (пар екселанс (фр.), нарочито особито, управо

паренезар и паренеза (г.), опомена, ободравање, говор који одушевљава.

паренталија (г.), помен умрлима, нарочито родитељима код старих Римљана.

парентеза (г.), уметнута реченица, уметак (може да буде израз или уметнута реч), које се обично стављају или у заграду или између две паузе.

паренцефалитис (г.), запаљење малог мозга.

парерга (г,), (у почетку та реч је означавала оне споредне заповести и јунаштва, које је извршио Херкул, поред оних 12 главних заповести Краља Еуриспеја); доцније значење те речи је: споредан посао, додатак главном послу, а значи и мањи литерарни радови

par et impar (л.), у познатој игри са орасима или иначе и значи: „тако или лихо".

паријација (л.), исплата рачуна, измирење дуга, исплата у готову.

парије (инд.), једна каста у Индији, коју Индијанци сматрају као нечисту, нинјски робови,

pari, al pari (пари и ал пари), (ит.), једнако, од једнаке вредности, кад се каже н. пр. да је динар ал пари, значи да је 20 Дин. у сребру једнако 20 Дин. у злату.

парирати (фр.), послушати избећи, одбранити, зауставити, (у мачевању) зауставити, одбити нападни удар мачем, кладити се

Парис, син Тројанског Краља Пријама који је по грчкој митолошкој причи украо лепу Јелену те био проузроковач тројанском рату.

париска химна, париска популарна песма коју је у француској револуцији од 1830 год. спевао Казимир Делавињ и која почиње: „фрацуски народе, народ храбрих."

паритет (л.), једнакост пред законом (н. пр. разне вероисповести када имају једнака грађанска права); једнакост.

парифицирати (л.), измирити, изравнати.

парицида (л.), оцеубица, убица и којег члана породице, заверених.

парк, (енгл.), ограђена већа башта, уређена шумица, гај.

парке, (л.), три богиње судбине, које као служавке бога Јупитера управљају животом људи.

паркет (фр.), одвојен, ограђен простор у судској сали, у седишта одељен предњи део у приземљу позоришне сале, под у собама од ужљебљених дашчица од доброг дрвета.

парламенат (л. епг. ит.), испрва је означавао највиши суд једне провинције; у Енглеској најраније означавао је нар. скупштину а сада у свима уставним државама то исто значи.

парламентар (ф.), у ратним пословима означава преговараче за примирје или предају.

парламентаризам (ф.), систем владања, који је заснован на сарадњи парламента.

парламентарна застава (ф.) застава, која се истакне на

броду, за обуставу ратовања

парламентирати (фр.), преговарати

парлоар (ф.), дворана у којој се у неким католичким манастирима држе црквене приповеди.

пармак (тур.), повесма што се извлаче из великога власа

пâрлограф (ф.), апарат, који говори, речи бележи (пише) и издаје, машина за говор.

пармезан (ит.), врста укусног италијанског сира у околини Парме и миланске области

Парнас (г.), брдо грчких муза, брдо посвећено богу Аполону и музама, свето брдо у фокиди у Грчкој, на чијем се подножју налазио град Делфи, са чувеним пророчким храмом. У пренесеном смислу попети се на Парнас значи постати песник, син Парнасов значи музин син, песник.

пародија (г.), испевана песма у супротном смислу једне друге песме, често пута шаљива песма према каквој озбиљној, свечаној песми. н. пр. песма Љубе Ненадовића „Попара" је пародија Шилеровој песми „Звоно".

пароксизам (г.), појава, напад неке болести, јак грозничав душевни надражај.

парола (ф.), лозинка, нарочито реч, коју довикују приликом рата две стране кад се једна другој приближе, да би утврдили, да ли су две пријатељске стране.

парол донер (ф.), часна реч.

парохија (л.) и (г.); свештеничка нурија, област.

парохијани, хришћани који стоје у верским пословима под једним свештеником.

парси, обожаваоци ватре.

парсизам (перс.), Зороастрова религија.

pars pro toto (л.), део у место целине. (н. пр. кров у место куће).

Партенон (г.), храм богиње Минерве на атинском брду.

партер (ф.), доњи ограђени приземни простор у позоришној дворани за публику; приземље куће.

партизан (ф), присталица једне политичке партије.

партија (л.); скуп људи једног мишљења и убеђења, највише у политичким стварима, припадање једном политичком правцу.

партикула (л.), непроменљива речца н. пр. да тамо, итд.

партикуларија (л.), појединости.

партикуларизам (л.), нарочита мишљења и начин деловања у извесним пословима тежња код извесних племена да увек остану самостална, да се не сједине са својим, па и најблискијим племенима.

партикулàрна историја (л). историја појединих држава.

партикулација (л), разједињење, подвојеност.

партикуле (л.), (у језику непроменљиве речи: прилози предлози, везе, усклици).

партитиван (л.), дељив.

партитура (л.), прегледно исписане ноте свих гласова каквог музичког дела.

партиципирати, (л.), примити на себе један део (добити или штете) у каквом послу, предузећу, добити један део.

партнер (енг.), друг у игри карата и у опште у игрању.

парфем, (ф.), дим, мирис.

парфимеријска роба (ф.), миришљава роба, миришљава водица.

парцела (л.), делић, део целине, нарочити део земљишта.

парцелирати (л.), разделити н. пр. неко добро (земљиште) у мање делове, ради лакше продаје и иначе.

парцијалан, делимичан.

парче (тур.), комад.

парченце (тур.), комадић,

пасабл (ф.), довољно, осредње, оно што може поднети.

пасада (ф.), пролаз кроз неко место приликом путовања, пропутовавање.

пасажа, (ф.), пут, друм, кроз који се путује, пројаше.

пасажер (ф.), путник, пролазник, нарочито поштом железницом или паробродом.

пасажерска лађа (ф.), путничка лађа.

пасажерска соба, чекаоница.

пасант (ф.), путник пролазник.

пасати (нт.), стални, једнаки тропски ветрови (за разлику од мусона и монсуна).

пасива (л.), дуг, обавеза.

пасиван (л.), неодлучан, немаран, трпни, у дугу.

пасивизам (л.), стање неактивности, немешања, немарности, н. пр. у политичким стварима и иначе.

пасивитет (л.), немарно држање у некој ствари; управо уздржљивост (н. пр. у политици) од агитовања, гласања, учествовања у изборима и. т.д.).

пасивум (л.), код глагола трпно стање.

пасија (л.), страст, осећај, наклоност; бол, патња.

пасијанс (л.), врста игре са картама у двоје, а може и једна особа забаве ради да игра.

пасионато (ит.), страсно (у муз.).

пасиониран (л.), страстан; за неку ствар заузет.

пасирати (л.), просејати, процедити.

пасирати (ит.), пропутовати; прећи, сусрести; догодити се; побећи; бити примљен, бити сношљив; пасирати време-време провести.

пасквила (ит.), погрдан напис против неке личности.

пасквилант (ит.), писац погрдног чланка или брошуре.

паспарту (ф.), главни кључ; стална карта, улазница за све преставе.

паспор, (ф.), путни лист, пролазница, пасош.

паста (л., шп., ит.,) мелем; храна; тесто.

пастеризирати, вино, млеко и т. д. загревањем стерилизовати: ис. оренити бакциле.

пастета (ф.), тесто са сиром или месом.

пастила (ф.), лоптица од брашна, сока од воћа, шећера и т. д.

пастор (л.), пастир, духовни пастир; проповедник (свештеник).

пасторали (л.), пастирска или свештеничка песма или играч.

пастирска писма (л.), посланица, писма, која је писао апостол Павле Тимотеју и Титу.

пасус (л.), корак; одељак (неког рукописа).

Патагонци, једно племе у јужној Америци, снажног и јако развијеног раста.

патент (л.), врховна заповест; указ, којим су у старија времена владаоци сталежима или народу давали извесне повластице; добивено право на извесне проналаске, на пр. патент на извесне машине, дугмад, плугове и т.д.

патер (л.), отац; духовни отац; свештеник.

патернитет (л.), очинство.

pater patriae (л.), отац отац-

бине (какав много заслужан човек за свој народ).

pater peccavi (л.), оче згрешио сам! (из Еванђеља) те у пренесеном смислу значи, предати се на милост и немилост.

патетичан (г.), свечан, узвишен, саосећајан, пун достојанства.

патисерија (ф.), продавница пастета, колача и посластичарница.

патогенија (г.), наука о постанку болести.

патолог (г.), познавалац болести.

патологија (г.), наука о познавању болести, њеним врстама, узроцима и појавама.

патос (г.), болест, бол; душевно стање; узбуђење, занос н. пр. код говорника, песника, глумца.

patres conscripti (л.), почасно име или назив старих римских сенатора.

патријарх (г.), праотац једног народа] н. пр. Аврам; од почетка V. века. титула епископа у Риму, Цариграду, Александрији, Антиохији и Јерусалиму, доцније само у црквама на истоку.

патримонијум (л.), дедовина, очевина, наслеђе.

patrimonium Petri (л.). наслеђе Св. Петра, које се налазило у Риму и околини, и коју је земљу, како се у ватиканским круговима тврдило, Цар Константин Велики у 4. веку поклонио папи.

патриота (г.), пријатељ отаџбине и народа, родољуб.

патриотизам (г.), љубав према отаџбини.

патриотска лига, тако је названо удружење француских родољуба (основао Дерулед) са задатком, да се Елзас-Лорен приједине Француској.

патристика (л.), учење св. отаца.

патрица (л.), калуп за ливење слова.

патриције (л.), грађанин племић у старој римској држави; чланови богатих племићских породица, који су у Риму уживали разне велике повластице.

патрола (ф.), стража; нарочито се подразумева војничка ноћна стража.

патрон (л.), заштитник, врховни старалац (н. і р. пре нашег уједињења, патрон српске новосадске гимназије); или Св. Сава, патрон наших школа.

патронат (г.), звање, достојанство заштитника једне установе или особе.

петронимикон (г.) и **патронимикум** (л.), име, назив изведен из очевог имена на пр. Немања-Неманићи; Балша-Балшићи; Хераклес-Хераклиди и т. д.

патроцинација (л.), заштита, брига о некој особи.

пауза (л,), одмор (н. пр. између шк. часова 10-15 минута), прекид рада; кратак прекид у музици.

паузирати (л.), одмарати се, за кратко време прекинути неки посао.

пауперитет (л.), сиромаштво.

паушал (л.), свота која се одсеком плаћа,

пафта (тур.), карика, пафта женска, или појас што свештеници опасују кад служе.

пафталија (павталија) (тур.) врста пушке са много прстенова.

пафте (тур.), тканице.

паходерме (г.), дебелокожари.

пацијент (л.), болесник.

пацифик океан (енг.), велики или тихи океан, отуд паци-

фик железница, велике северо-америчке железнице, које везују обале великог океана са атланским океаном,

пацификатор (л.), творац мира, посредник за мир.

пацификација (л.), измирење, утаначење мира, закључак мира.

пацифиста (л.), присталица мира. који жели, да се сви спорови мирно реше.

пацифицирати (л.), умирити, измирити, обуставити непријатељство.

пачариз (тур.), штета, квар, неред,

пачаура и. пачавра (тур.), судопера.

паче (тур.), дрхталице, питије.

пачули, неки јак мирис, (употребљује се за миришљиве сапуне).

паша (тур.), заповедник и господар једнога града и његове нахије; а са три туга (коњска репа) везир и господар од читавог једног пашалука, (пре на пр. Босански, Београдски и т.д.).

паша и баша (тур.), скраћено од падиша, турски велики државник, главни заповедник у војсци, војсковођа.

пашмаг (тур.), нека врста ципела, папуче.

пашол (рус.), иди, торњај се; чисти се.

Пеан, Пеон (г.), лекар грчких богова, а и као додатак Аполону, богу лекарства.

пебл (ф.), прост народ, народ, нарочито најнижи сло народа.

пегаз (г,), (у грчкој бајци означава крилатог коња, коња муза и песника, који је постао од Медузине крви, коју је убио грчки митолошки јунак Персеј.

пегнатрија (г.), лечење минералним водама.

педагог (г), васпитач, учитељ.

педагогика (г.), наука о васпитању.

педагошки (г.), по правилима педагогије; оно што спада у науку о васпитању васпитно.

педантан (ф.), који много полаже на ситничарске, незнатне ствари.

педантерија (ф.), ситничарство.

педал (л.), она тажа на гласовиру, на коју се ногом стаје.

педатрофија (гр.), туберкулоза од деце.

педел (л.), слуга, нарочито служитељ при вишем суду или на универзитету и осталим вишим школама.

педестрично (л.), пешице.

педијатер (г.), дечији лекар.

педијатрија (г.), наука о дечјим болестима.

педикир (л. и ф.), неговање ногу.

педотрофија (г.), исхрана, нега деце.

Педро (у Шпанији): Петар.

педроисти, присталице цара Дом Педра.

пејсаж (ф.), предео,

пејсажиста (ф.), сликар који слика лепе пределе.

пеко и. пеко чај, једна врста кинеског финог чаја.

пексимит (тур.), двопек,,цвибак."

пексин (тур.), поган, нечист.

пектен (л.), право значење чешаљ; шкољка чешљарка

пектинит (л.), окамењена чешаљ-шкољка.

пекунијерно (л.), оно што се односи на новац.

пел-мел (ф.), измешано, с брда с дола; сваштице.

пел-мел (енг.), врста игре с лоптом т. з. крикет.

пелагра (г.), нека кожна болест, нарочито у Италији, скопчана са боловима.

Пелазги (г.), прастановници Грчке, на чије су место доцније ступили стари Грци.

пелви метар и, пеликометар (л. г.), справа за мерење женске карлице.

пелентерија (фр.), продаја крзна; ћурчијска роба.

пелерина (ф.), путнички огртач, огртач са кожом; женски огртач.

пелеринаж (ф.), путник; путник који путује пешке.

пеливан (перс.), акробата, комедијаш; а уједно и израз за добра коња за јахање; а означава и јунака борца.

пеликан (л.), највећа птица пливачица, гем са великим кљуном, чији доњи део личи на кесу; а означава и неку справу, клешто за вађење зуба.

Пелопонез (г.), до скора полуострво, а сада велико острво јужне Грчке, Мореја,

пембе (тур.), памук; а Турци зову и црвенкасту и румену боју пембе, а значи и лепотица.

пе́на (л.), казна;

pro poena (пена) у студентском говору: за казну н. пр. попити литру вина; **sub poena**, бити под казном; пенални закони.

пеналитет (л.-ф.) одређење казне: **code penale** (код пенал), француски казнени законик.

пенати мн. (л.), код старих Латина: домаћи богови, заштитници државе и куће.

пендила (л.), шеталица на зидном сахату.

Пенелопа (г.), жена краља Одисеја (Улиса) чувена са верности, према свом мужу, који је 20 година провео ван своје отаџбине,

пенетрирати (л.), прожети, испитати, продрети, надирам.

пенетрације (л.), надирање, продирање.

пензија (ф.), плаћање закупнина; мировина, почасна плата; милостиња.

пензум (л.), задатак, рад, дат ученику на израду.

пени и пенс (енг.), фениг, шилинг, најмањи енглески сребрн новац.

пени-банка (енг.), банка за сиротињу у Енглеској.

пенинсула (л.), полуострво.

пенинсуларни рат, рат између Шпаније и Португалије,

пенис (л.), првобитно значење: реп; човечији уд.

пентенција (л.), кајање, покајање; казна, мучење, одмазда.

пентагон (г.), петоугаоник.

пентагонално (г.). са пет углова.

пентада (г.), време од пет година.

пентадрахмон (г.), старогрчки новац од 5 драхми.

пентаедар (г.), тело ограничено са пет површина, равнина.

пентаметар (г.), стих од 5 стопа, у елегијама и иначе.

пентангуларан (г.), петоугаон.

пентарх (г.), један од петорице власника.

пентархија (г.), влада од 5 људи.

пентасилабум (г.), реч од пет слогова.

пентастилон (г.), зграда са пет стубова.

пентастихон (г.). песма са пет редова.

пенце, пенцет (тур.), потпетица; пенцирати ударити ђон на старим ципелама и чизмама.

пенџавиш (тур.), неко измишљено јело.

пенџер (тур.), прозор.

Пепо (ит.), талијанско мушко име, скраћено од Ђузепе, Јосиф.

пенсин, средство које помаже варењу.

пенсис (г.), варење.

пентон од меса, вештачки зготовљен пентон од меса који се даје болесницима који имају тешко варење.

пер (енг. Пеер), у прво време означавало је високе достојанственике: арцибискупе, херцоге, грофове, бароне; даље чланове највишег суда: чланове горњег дома.

Пера, један део вароши у Цариграду, где нарочито станују странци и где се налазе страна посланства.

перверван, (л.).наопак, замршен, покварен; покварен (полно).

перверзија (л.), погоршање, поквареност (срца или полна),

первертирати (л.); преокренути, упропастити.

первигилије (л. ноћна бдења и светковине код старих Римљана; у почаст боговима: Церери, Венери и Аполону.

пергамент и. пергамен (л.), т. ј. хартија из града Пергамуса у Малој Азији, која је грађена да замени папирус за писање, јер су завидљиви Птоломеји (династија) забранили извоз папируса из Мисира, да не би и други народи имали библиотеке. На пергаменту су писане доцније све важније повеље, еванђеља и друге црквене књиге.

переат (л.), нека пропадне! израз незадовољства према неком говорнику или иначе.

перевошчик (рус.), превозник, чамџија.

перегринирати (л.). живети у иностранству.

перегриноманија (л.),страст за живљењем ван отаџбине.

перекванција (л.), изравнање дугова; измирење; изједначење.

пери (г.), око, около;преко, збо..

перијеци (суседи, околни становници), слободни земљорадници у старој Шпарти.

перика (ф.), од туђе косе покривач код ћелавих особа.

перикордион и. перикордиум (г.-л.), срчана кесица.

перикордитис (г.), запаљење срчане кесице.

перикопе (г.), места из Старога Завета за прочитавање или да се о њима држе предике.

перикулум (л.), покушај, проба; опасност.

период (г.), редован кружни пут неке планете, одсек времена (у историји).

периода (г.), женско прање, (менструација).

периодична контрола (г.), какав надзор, преглед који се после извесног времена понавља.

периодичан стил (гр.), листови, књиге, које повремено излазе из штампе.

периоститис (г.) запаљење покоснице.

перипатема, перипатезис (г.), шетња; забава са поуоом.

перипатетичар (г.), присталица старог грчког мудраца Аристотела, који је шетајући учио своје ученике.

перипнема (г.), гнојење.

перипнеумонија (г.), запаљење плућа.

перистил (г), дворана, простор, окружен уметничким стубовима.

перитонитис (г.), запаљење трбушне марамице.

периферија (г.), обим круга.

перјурирати (л.), криво се заклети.

перквизиција (л.), судско истраживање.

перквирирати (л.), испитивати, истраживати.

перкелт (мађ.), иначе гулаш, паприкаш, у чорби умувано ситно исецкано говеђе месо, добро запапрено.

перкутирати (л.), потрести, гурнути; куцањем груди испитивати болест у грудима

перманентан (л.), трајан, сталан, издржљив, непрекидан.

перманирати (л.), трајати, остати.

пермисија (л.), дозвола, одобрење, пристајање.

пермисцирати (л.), променути, измењати, заплести

пермутација (л.), измена, промена, замена.

пермутирати (л.), променути, изменути, заменути.

перниционан (л.), шкодљив, разоран, зао.

перон (ф.), каменом поплочен улаз у кућу; покривен простор за улаз и излаз из железничких кола.

пероноспора (г.), штетна болест на листу винове лозе.

per pedes apostolorum (л.), пешице (као што су и апостоли пешице ишли и проповедали Христову науку.

перпендикуларан (л.), усправан (н. пр. за усправну линију).

перпетуелно (л.), непрекидно, трајно.

перпетус (л.), сталан, трајан; **in perpetuum** (л.), за увек, за вечита времена.

perpetuum mobile (л.), замишљен строј, који је вечито у покрету. (У преносном смислу значи нешто немогуће).

персвазија (л.), наговарање.

персвадирати (л.), надговорити, наговорити кога за неку ствар.

Персеј (г.), у грчкој митологији, јунак, син Јупитера и Данаје, који је убио Горгону Медузу.

персеквирати (л.), гонити, извести.

персекутор (л.), гонилац (обично лопова).

персекуција (л.), гоњење.

Персија, држава у Азији.

персифлер (ф.), критичар-исмевач.

персифлирати (ф.), на блажији начин нешто исмејати, омаловажити.

персолвирати (л.), исплатити.

персона (л.), правна личност.

persona grata (л.), личност, која ужива благоволење неке високе особе, личност од значаја.

персонал (л.), особље (једне канцеларије или министарства).

перспектив (нл.), доглед.

перспектива (нл.), цртеж, који представља предмет из даљине; изглед за будућност.

персонална унија (л.), сједињење двају или више држава под једним владаоцем или једним владалачким домом.

персонификација (л.), оваплоћење; пренашање особина неке личности на неку ствар, оличење.

пертурбација (л.), немир, забринутост, слућење, преокрет.

пертурбирати (л.), узнемиривати, заплести, застрашити, кога смутити.

перувијански балзам (л.), густ балзам, који се добија из перуанског балзамовог дрвета, употребљава се у апотеци за мазање отворених рана, а и за косу (код женских особа).

перфектан (л.), готов, свршен, потпун, савршмен.

перфектно (л.), свршено, готово, у реду, савршено.

перфектум (л.), прошло време (у граматици).

перфидан (л.), лукав, рђав, за презирање.

перфидија (л.), лукавство, издаја.

перфицирати (л.), довршити, срушити.

перфорација (л.), бушење (хартије, на којој остану у правој линији ситне рупице, те се на улазницама, признаницама и т. д. лако откида један део, а други — купон — остаје).

перфорациона машина (л.), машина, којом се на хартији (за улазнице, признанице и т. д.) отварају у правој линији рупице.

перфорирати (л.), пробушити.

перфункција (л.), руковођење (неким послом), извршење, довршење.

перхоресценција (л.), страх од партаичности којег судије.

перхоресцирати (л.), плашити се од нечег, отклањати од себе, одбацити.

перцепција (л.), примање; подићи приход, новац, плод; у филозофији значи: пријемчивост представа са свешћу.

перципијент (л.), прималац.

перципирати (л.), примити, узети, чути.

пес (л.), нога.

песета (шп.), шпански сребрни новац (100 сантима — 0·80 марака).

песимизам (л.), учење и мишљење, да је цео свет покварен; гледање на све ствари са најгоре стране.

песимиста (л.), човек који све види црно.

пестиленција (л.), куга.

петарда (ф.), справа налик на кеглу за експлодирање и разбијање капије, зида.

петитор (л.), молилац.

петитум (л.), жеља, молба.

петиција (л.), молба (писмена.

petition of rights (енг.), (изговори: петитион оф рајтс), молба за успостављање права, коју је енглески парламенат 1628 г. упутио енглеском краљу Карлу I., којој је био циљ, да се поврате стара, често повређена права и слободе енглеског народа, и која је свој циљ постигла.

петрефакти (г. л.), окаменотине, окамењене животиње и биљке из праисторијског времена.

петрификирати (нл.), окаменити, постати камен.

петрографија (гр.), опис науке о стенама.

петрографичке карте, земљописне карте, на којима су означене врсте планина и њихове границе.

петролеум (нл.), петролеј, гас, земљино уље (најбоља врста из Америке, употребљава се за осветлење).

петонија (н. л.), врста баштенског цвећа, украс у вртовима.

печирати (слов.), запечатити.

in petto (ит.); имати, држати у приправности.

пеш (тур), нека врста рибе; ушке, за које се хвата, када корито носи; предњи крај од хаљине.

пешкеш (тур.), поклон.

пешкир (тур.), убрус, отирач, отарак.

Пи (г.(, т. з. Лудокфов број

(у математици), однос обима круга према пречнику.

Пигмалијон (у грч. мит.), краљ с' острва Кипра, вешт кипорезац, који је, пошто није могао да нађе за себе лепу девојку, какву је желео, начинио је од слонове кости, тако да се у њу заљубио, да је замолио Венеру, да ту стату-у оживи. Венера му то учини и он се том оживелом девојком ожени.

пигмеји (г.), (у грч. литер.), патуљци у Етиопији.

пигмејски, мало, незнатно, сићушно.

пигменат (л.), боја, шминка.

pigmentum indigum (л.), индиго, чивит.

пигнорирати (л.), нешто узети или дати на зајам.

пизма (тур.). мржња

пизматор (тур.), човек, који носи пизму против неког лица.

пијанино (ит.), клавир, гласовир.

пијано (ит.) (у муз.), полако, слабо, лагано.

пијанисимо (ит.) (у муз.), врло полако.

пијаниста (ит.), свирач на форте-пиану, гласовиру.

пијаристи (л.), калуђери (католици), учитељи у разним школама.

пијастар, у прећашња времена новац у разним државама.

пијаца (ит.), јавни трг у Италији; широк друм

пијациментo (ит.) (у муз.), по вољи, како хоћеш.

пједестал (ит.), постоље, сокла; стуб, на чијем горњем крају акробата у циркусу изводи своје вештине.

piae memoriae (л.), блажене памети, сретне успомене.

пијемија (г.), нека врста покварености крви.

пијеклеза, (г.), излив гноја.

пијемеза, повраћање гноја.

пијурија,(г.), мокрење гноја.

Пијеро (ит.), Перица, у ит. позоришним шаљивим играма слуга, кога увек гурају, мувају и магарче; код нас би се могло рећи: Максим

пијеса (ит.), нешто, један део; новац; позоришни комад; једна тачка у програму; а означава и собу, одају.

пијета (л.), позната икона код католика, која представља мртвог Христа, скинутог са крста у крилу Богородице, која га оплакује.

пијетет (л.), побожност; дечија љубав, мила успомена (према неком умрлом), оданост. поштовање према родитељима,

пијетозо (ит.) (у муз.), свечано, са учешћем и тоном, који побуђује саучешће.

пијогенезис (г.), стварање гноја.

пијохемија, гнојење крви.

пијокарцином, гнојави рак.

пијометра, скупљање гноја. у материци.

пијофталмија, гнојаво запаљење очију.

пијопланија, распростирање гноја.

пијопнеомоторакс, скупљање ваздуха и стварање гноја у опколини поребрице (плућне марамице).

пионир (ф), најпре је значило: војник пешак. За тим: копач путева, путар, копач ровова; у Северној Америци први насељеници на још необделаном земљишту, који досељенике, који се после њих досељују, у неку руку упознају са земљиштем.

пионирати (ф), у шаховској игри узети пиона.

пик (тур.), стара мера за дужину, која се још одржала

у Турској (Цариграду) и Грчкој, мања од метра.

пикадор (шпан), борац на коњу, наоружан копљем (у Шпанији), у борби са биковима.

пикантно, подесно, оно што дражи, привлачи.

пике (фр.), врста памучне тканине.

пикер (фр.), јахач, који предводи хајку (у лову)

пикирати (ф.), бости; дражити, увредити.

пиколо, пиколино (итал.), мали (овај се итал. назив употребљава у кафанама за дечака-келнера).

пикник (ф.), седељка са заједничким, на коју сви гости донесу собом што за мезе.

пикс, смола.

pix alba, бела смола.

pix liquida, течна смола, катран.

pix navalis, смола за бродове.

pix nigra, црна смола.

пилав (перз. и тур.), омиљено турско и источњачко јело, зготовљено с пиринчем, маслом и месом. Много се употребљава и код нас.

пилот (ф.), бродар, морнар, добар познавалац оближњих обала и пристаништа; ваздухопловац.

пилотирати (фр.), возити; провести бродове кроз опасна места и показати им пут, управљати ваздушном лађом.

пилула (л.), куглице, у ком облику се узимају разноврсни лекови.

пинакотека (г.), збирка слика, уметничка сала за смештај слика (чувена дворана ове врсте и сврхе у Минхену).

пингвин (л.), врста гусака, птица пливачица у Африци, Америци и јужној Индији.

Пинд (г.), планина старих грчких муза, посвећено богу Аполону и музама. Налази се у Грчкој

пиндаризирати (г.), подражавати старом грчком лирском песнику, Пиндару; говорити или писати са јаким, узвишеним, високим песничким изразима.

пинколер (енг.), каранфилова боја, црвена боја из оксида цина и оксида хрома; назива се и минерални лак.

пинксит (л.), сликао (на старијим сликарским радовима, а често и сада стоји: pinxit т. ј. сликао Н. Н.).

пинокот (тур.), нађвице

пинас (л.), јела, бродић од јеловине, са 6 весала; значи и малу дугуљасту јахту са веслима.

пинта (енгл.), стара мера за мерење течности. Употребљавала се пре 60 и више година и код Срба, у Сент-Андрији. (У старим тамошњим српским еснафима, „калфа, ако хули бога, да плати толико и толико пинта вина).

пинцета (ф.), лекарске клеште (машице), потребне у болницама, приликом операција.

пиншбек (енг.), метал, легура бакра, цинка и гвожђа.

пион (ф.), пешак, сељак, редов у шаховској игри.

пиоскоп (г.), справа за мерење масноће млека.

пипа (шп. ит.), лула, цев; означава и дуже уско буренце за транспортовање вина и зејтина, нарочито у Шпанији и Португалији; у Енглеској значи и једну меру за течност.

пиперија ф.), мамљење птица помоћу свирале; у игри за добити значи превару.

пиперин (л.), нека материја, која се налази у црном биберу.

пирамида, велике, старе, четворостране грађевине у ст.

Мисиру, које су у основи имале по 240 м., а идући врху све су се већма сужавале у шиљак. Грађене су од камена пешчара и кречњака, а поједине мраморним плочама. У њима су сахрањивани мисирски краљеви — фараони. Највећа пирамида била је фараона Хеопса, висока 1500 м

пирамида, геометријско тело, ознаке висине на орду.

пират (г.), морски разбојник, корзар, гусар.

пиратерија (ф.), разбојништво на мору.

пиреқсија (гр.), грозница.

пиретика (г.), средство против ватре, против грознице.

пиретично, гр значаво.

пирија (г.), сухо купање за знојење; топло парно купање.

пирит, сјајан минерал, лажно злато (т. з. **мачије злато**).

пироелектрицитет, ватром или топлотом добивени електрицитет.

пирогенезија, постанак ватре.

пиролатрија, обожавање ватре.

пирометер (г.), и **пироскоп**, справа за мерење врло високе температуре.

пирофагија,(г.),гутање ватре

пироскоп, (г.),справа за мерење топлоте, која зрачи.

пиротехника (г.), вештина грађења ракетли, грађење експлозива и муниције!

пиротехничар, справљач ракета.

пиринач (тур.), ориз

Пирова победа, значи бесплодна, бесциљна победа, која више слаби победиоца, него побеђенога; ова је фраза постала по епирском краљу Пиру, који је 279 г. пр. Хр победио Римљане код Аскулума, али је сам рекао: „Још једна овака победа, па сам пропао“ — а то се и испунило.

пирог (рус.). у Русији јако омиљени колачи; од сецканог меса, а може и од рибе, купуса, пиринча начињени колачи, пастете.

пирог (ф.), (шп. пирагва), чун са веслима код Индијанаца у Јужној Америци, из једног издубљеног стабла, већи и виши од обичних чунова. (Пре 20 година, Арнаути и Турци возили су се и њиме превози и путнике преко Дрима).

пирожки (рус.), колачићи, испуњени сецканим месом, мали пастети.

пиронизам (г.), наука о сумњама, старог грчког филозофа Пира, који је учио да у све треба сумњати, да би се дознала права истина

писасфонт (г.), брдска смола.

писоар (ф.), заход, нужник

пистације (л. г.), мн. зеленкасти бадемов плод, дугуљастог, лешникастог облика, укусног за јело.

пистол (ф), некада франц и шп. златан новац, у вредности 5 талира; кратка пушка; код нас „пиштољ“.

пита (тур.), гужвара, гужвача; повитица, савијача, гибаница.

Питагора (г.), знаменити грч. филозоф око 600 пре Христа.

питагорејци, ученици, присталице истог филозофа.

Питија (г.), свештеница бога Аполона, која је давала пророчке одговоре у Делфима, граду на брду Парнасу у Грчкој. У Делфима биле су сваке четврте године велике народне светковине и такмичења, у част богу Аполону.

питореск (ит.), живописно леп; подесан за сликање, н. пр. неки предео.

питосаурус (г.), врста изумрлих гуштерова из праисторијског доба.

пиу (ит.), више.

piu adagio (ит.), (у музици) лакше.

piu allegro (ит.), (у музици) брже.

piu forte (ит.), (у муз.) јаче.

piu lento (лат.), (у музици) лакше

piu moto, piu mosso, piu presto или piu stretto, брже.

piu piano, лакше.

пиус (л.), побожан, савестан, свестан своје дужности.

Plus, мушко име код Римљана.

pium desiderium (л.), „скромна жеља".

pium corpus (л.), добротворна установа.

пишманити се (тур.), одустати од погодбе.

пишманлук (тур.), она сума новца, коју плаћа она страна, која одустаје од свршене погодбе.

Пјастовци. стара пољска владалачка породица, која се у 9. веку из ниског порекла уздигла за кнеза.

плагијатор (л.), прост преписивач туђег књижевног рада; лопов туђих мисли, плачкаш књига.

плагијум и плагијат (лат.), крађа мисли, крађа читавог писца, песме или написа.

Плантаженети, име анжујске династије, која је од 1154. до 1399. г. владала у Енглеској.

плакат (л.), обзнана, објава,

план (л.), нацрт неке куће, зграде; намера, предузимање.

планете (г.), звезде, које се као и земља окрећу око сунца, које немају своје сопствене светлости, него ту светлост добивају од сунца

планетаријум (л.), списак звезда, које путују.

планетска година, време, које је потребно некој планети да пређе око сунца.

планиглоб и планисфера (л.), представљена земљина и небеска полукугла на равној површини.

планиметрија (л.), наука о мерењу површина; наука о просторним величинама, које леже у једној равнини.

планкет и планкета (ф.), мала метална плоча; нарочито уметнички обрађена метална плочица, украшена малим фигурама

плантажа и плантација (л. фр.), сађење, сејање, обделавање земљишта нарочито за неговање памука, шећерне трске и шећерне репе Европејаца у Источној и Западној Индији.

плантирати (л.), садити; напустити неког.

планурија (г.), одвођење мокраће нередовним путем.

пласирати (ф.), некога сместити, поставити на своје место, наместити.

пластика и пластична уметност (г.), вајарство.

пластрон (ф.), уметак за женске хаљине на грудима.

платан, дрво, спада у врсту јаворова, радо се сади због свог широког лишћа и разгранатости.

платиазам (г.), погрешан изговор речи због неке мане у језику,

платина (шп.), полусребро, тешко сребро, бело злато, врло тежак племенити метал. пронађен прво 1735. г. у Бразилији, доцније пронађен и у Перуанској и на Уралу.

платинин амалгам. платинина жива, спој платине са живом, помоћу чега се може платиновати, т. ј. превући платином.

платинотипија (г.), справљање фотографија сличних бакрорезима, које се добијају помоћу дејства платинских соли.

платинска лампа, лампа, која служи за прочишћавање ваздуха; преко пламена утврђена је платинска жица, која још извесно време остане усијана, када се пламен угаси.

платменажа (ф), све што треба за постављен сто: флашице за зејтин и сирће, сланик, прибор за бибер и паприку, тањири, кашике, виљушке, ножеви

плато (ф.), даска за уметање на високим столовима; означава и висораван.

платоничар (г), ученик чувеног грчког филозофа Платона и његов следбеник.

Платонова република, образац савршене државне управе, како је Платон поставља.

платонска љубав, не чулно, него само идеална љубав.

платонски, правца као Платонова филозофија, чисто, узвишено.

платформа (фр.), даска на трамвајским и железничким колима, на коју се ступа при уласку у кола; у баштама означава стазу; у политици значи и страначки програм

плаузибл (л.), достојно за пљескање; изврсно.

плафон (ф), таваница.

плац-командант (нем.), командант места.

плебан (л.), католички свештеник при градској цркви.

плебејац (л.), грађанин у старом Риму, који није припадао сенаторском и племићском реду.

плебејски (л.), просто народно, неотмено, неплеменито.

плебисцитум, плебисцит (л.), народна одлука, народно решење.

плебократија (л.). влада светине.

плебс (л.), прост народ, светина; misera plebs (л.). код Хорација) „сиромах народ."

плед (енг.) покривач; ћебе; огртач од кариране вунене материје

пледирати (ф.), за нешто или за неког се заузети.

пледоаје (ф.), беседа за одбрану.

пледоаје (ф), одбранбени говор адвокатов пред судом; завршни говор држ тужиоца или браниоца.

плеван (ф.), весело, ретко; уочљиво,

плеванторија (ф.), шала, пошалица.

плевиопсија (г.), кратковидост.

плевиосаурус (г.), морски змај, врста гуштерова из преисторијског доба, који су достигли дужину од осам метара, имали врло дуг врат и малу главу.

плевир (ф), радост, задовољство, расположење.

плеја (из очори пли (енг.), (у суву) говор или одговор оптуженога.

плејаде (г.), седам звезда. седам влашића; по грчкој митологији, Зевс је седам кћери Атласа и Појоне уврстио у ред тих седам звезда на небу. (Код старих Грка путовање бродовима почињало је изласком 7 влашића. а престајало опет заласком тих 7 звезда).

плексус (л. нервно ткиво, ткиво крвних судова.

плектрум, плектрон (л. г.) дршчица од слонове кости, дрвета или метала, којом су стари ударали у лирине жице.

племпудинг (енг.), пудинг од сувог грожђа, лимуна и рума.

пленарна седница, (л.), та-

ка пуноважна седница, на којој су учествовали сви чланови одбора.

пленарни конгрес (л.), потпуна скупштина.

пленилуниjум (л.), пун месец.

пленипотенциjалије (л.), опуномоћени посланик.

пленисти (л.), присталице учења, да у природи нема празног простора.

in pleno (л.), у пуној скупштини.

ex pleno (л.), из пуне, т. ј. чаше.

pleno jure (л.), са пуним правом.

pleno choro (л.), (у муз.);пуним хором, са свима гласовима.

pl. titulo (л.), са пуном титулом (пише се на ковертама p.t. да се не би рећала на адреси сва почасна звања неког лица).

пленипуоар (ф.), пуномоћије, пуна неограничена снага; значи и писмено пуномоћије.

пленум (л.), потпун број чланова (за рад једног збора, скупштине).

пленус, а, ум, (л.), пун.

plenus venter non studet libenter (л. изрека) пун трбух не учи радо.

плеомодан (г.), грудоболан.

плеоназам (г.), непотребне речи или изрази у написима и говору, нарочито додавањем речи, чије се значење већ налази у главној речи н. пр. стара баба и т. д. (у мед.) јако истицање и неговање једног дела тела, на уштрб другог дела.

плеохроизам (г.), особина неких кристалних минерала, да преливају разне боје, према томе да ли зраци пролазе у правцу једне или друге осовине.

плерева, е, (ф.), знаци црнине (жалости) на хаљини; значи и црни оквир на ковертн и хартији.

плетка (рус.), мали, од кајшева оплетени бич у Русији, за укрођење животиња.

плетомерија (г.), сувишак делова на човечијем телу, на пр. човек са шест прстију.

плеуритис (г.), запаљење плућне марамице.

пликатура (ф.), набор, поруб.

плисирати (ф.), наборати.

плиш енг.), полу сомот, вунени сомот.

плока (г.), умотан говор; понављање једне речи у различитом смислу.

пломба (.), оловни знак, оловни печат; пуњење шупљег зуба.

пломбирати, оловом запечатити; у опште испунити шупљине у зубима, оловом или другим металима.

плотус (л.), пливач, змијска птица, једна врста барске птице.

плувиограф (л.г.) справа за мерење воденога талога.

плувиоза (ф.), кишни месец, 5-ти месец у новом календару прве француске републике, од 20. јануара до 18. фебруара.

плувиометар (л.г.), справа за мерење кише, воденог талога.

плумбаго, графит.

плумбум (л.), олово.

плумбум албум (л.), код старих Римљана назив за цин.

плурале тантум (л.), реч која се само у множини употребљава.

плурале мајестетикус (л.), у говору када један владалац говори, он употребљује реч „ми“ о себи, у место „ја“.

плурал и. плуралис (л.), множина, (супротно: сингулар, (л.), једина.

плу (сл.), више.

плус електрицитет (л.), позитиван електрицитет.

плусквамперфектум (л.), прећашње свршено време код глагола.

плутократија (г.), влада богаташа.

пнеума (г.), дисање, дах; ветар, ваздух; душа; свети дух.

пнеуматика (гр.), наука о кретању ваздуха.

пнеуматичар (г.), лице са кратким дисањем, са тесним грудима.

пнеуматична машина, ваздушна пумпа.

Плуто и. Плутон (л.-г.), у грч. митол. бог пакла, бог подземног света, бог у држави мртвих или у држави сена; иначе му је име Хадес, (код нас ад-пакао) брат Јупитеров и Нептунов, муж Прозерпине.

пнеуматична школа, лекари у старом добу који су све појаве живота тумачили из ваздуха, који прожима тело.

пнеуматично лечење, лечење ваздухом на планинама.

пнеуматологија (г.), наука о св. Духу.

пнеуматомах (г.), човек који подиже божанство св. Духу.

пнеуматофобија (г.), страх од духова.

пнеумометар (г.), справа за мерење плућа, да би се одредио капацитет плућа за ваздух у здравом и болесном стању.

пнеумометрија (г.), справа за мерење плућа (односно величине ваздушног простора).

пнеумоналгија (г.), болест плућа.

пнеумонија (г.). плућно обољење.

пнеумонитис (г.), запаљење плућа.

пнеумоногастрично (г.), оно што се односи на плућа и стомак.

пнеумонопатија (г.), плућна болест.

пнеумоноптизис (г.), туберкулоза плућа.

пнигалијон (г.), мора, загуш.

пникс (г.), место у народним скупштинама у Атини.

позанта (ф.), наглашено, нарочито истакнуто место, у некој досетци.

позцити (г.). (мн.). окаменотине или отисци од биљака, врсте трава.

поверично (ит.), сиромашак, сиромах ђаво.

погром (рус.), гоњење Јевреја у Русији.

подагра (ф.г.), коститобоља, гихт у ногама.

подворје (рус.), засебна велика кућа, (двор) до којег већег руског манастира, за одседање.

подеста (ит.), власник, градски судија. председник градске општине

подијум (л.), узвишење, мало узвишено место; предњи део позорнице, који је завесом одвојен.

поезија (л.г.), песничка вештина, песништво, певање, песма.

поема (г.), велика песма, као н. пр. Лермонтовљев „Демон".

поета (л.), песник.

poeta laureatus (л.), ловоровим венцем увенчани песник.

поетика (л.г.), наука о песништву; теорија песништва.

поетичан (л.), песнички.

поза (ф.), положај човечијег тела, држање тела, нарочито вештачко и театрално.

поантирати (ф.). циљати,

тежити, показати, упућивати у хазардним играмм: на једну карту много ризиковати.

позитиван (л), утврђен, одређен; известан, тачан, тврдећи.

позитив, придев у облику неодређеном; (у фотографији) отисак, слика,

позитивитет (л), извесност, тачност, нешто што је неумољиво.

позитура (л.), положај, држање тела

позиција (л), положај, стање; у ра у: положај војске.

позиције, дохотци, уноси, приноси.

позициони рат, одбранбени рат.

покал (ф, шп., ит, г.), велика чаша, пехар, бокал, леген.

поко (ит.). мало, нешто.

poco allegro, (у муз.) мало брже,

poco forte, нешто јаче.

poco lento, нешто лакше.

poco piano, нешто слабије.

poco presto, нешто брже.

полариметар, поларископ (г.), справа за испитивање и одређивање поларне светлости.

поларна звезда, северна звезда, на крајњем крају репа малог медведа; некада звезда водиља бродарима.

поларна лисица, лисица, бела као снег, живи на северу и много вреди због своје лепе коже.

поларна светлост, интензивне светлосне појаве у ваздуху око поплава. Понекад се виде и из наших крајева.

поларни предели, земље које леже око северног и јужног пола до поларних кругова.

поларна струја, кретање морске воде са полова према екватору.

полемарх (г.), врховни заповедник у војсци; министар војни код старик Грка.

полемархија (г.). достојанство војног вође, звање министра војног.

полемизирати (г.). водити распру у научним питањима.

полемика (г.). вештина у вођењу распре, вођење спорова у научним питањима.

полента (ит), чврше замешено тесто од кукуруза, кестења, коме се дода зејтина, масла. сланине, кајмака или сира; код нас: качамак.

полеографија (г.). опис градова.

полиандрија (г.), многомужство, веза више људи са једном женом.

полиархија (г.), врста државне управе, где више људи врше управну власт

полиатер (г.), градски лечник; физикус.

полиаутографија (г.), умножавање слика, списа, аката, отиском на мраморну плочу.

Полибије (г), мушко име (Живко, који дуго живи); чувени грчки историчар.

полигалактији и полигалија (г.), презасићеност млеком.

полигамија (г.), многоструки брак, многоженство.

полиандрија, (г.), где је више мужева.

полигиннја, (г.), где је више жена.

полиглота (г.), књига, писана на више језика, н. пр. библија, зналац више језика.

полиглотски речник, речник, који тумачи речи из више језика.

полигон (г.), многоугаоник.

полигонални точкови (гр), не округли него многоугли точкови.

полигонија (г.), велика плод-

ност (код жена и код женки у царству животиња).

полидактилизам (г), појава шестог прста на руци (или једној или обе) или на нози.

полидинамија (г.), пуна јачина, висока снага.

полидипсија (г.), велика, незајажљива ванприродна жеђ.

Полидор и **Полидора** (г.), грчко мушко и женско име. Значи: издашан и издашна.

полиеорон и полиедар (г.), многоугаоник, затворен са више равнина.

полиемија (г.), пунокрвност (у мед).

Поликарп (г.), мушко име код старих Грка, значи: богат у плодовима.

поликефалан (г.), са много глава.

поликлиника (г.), градска клиника (зграда, где се прегледају и лече болесници из тога града).

поликрат (г.), снажан владалац; а означава и владаоца, који са више њих у друштву. влада.

полимент (ф.), (читај полиман) глачање, сјај, позлата.

полимеричан (г.), који се може рашчланити, поделити на више делова.

Полинезија (г.). земља многих острва — Аустралија и Океанија.

полинктура (лат.), купање мртваца; мазање уљем мртвих телеса.

полилалија (гр.), вештачки говори из трбуха.

полиоза (г,), сечење косе.

полиопија и полиопис (г.), грешка (болест) у очима, где човек све предмете види удвостручене.

полиоркет (гр.), опсадник града.

полип (гр.), животињице у мору; меснасти израсти око срца, у носу и т. д

полипатија (г.), многострука болест, кад лице пати од више разних болести.

полипирија (г.), велико искуство, мудрост живота,

полипозија (г,), пијанство, пијанчење.

полиптера мн. (г.), инсекти са више пари крила.

полиптот н (г.), често понављање једне речи са промењеним наставцима.

полир (л.), употребљава се и палир (ф.), заступник главног мајстора при грађевинама.

полирати (лат.), изоштрити, заоштрити; израдити, изглачати, очистити; оплеменити, учинити кога нежнијим, бољим, приступачнијим, дотерати кога (у опхођењу са људима).

полиса (фр.), полиса.

полица, рачунска књига; исправа о осигурању живота или имања (од пожара).

полисаркоза (г.), необична развијеност тела, мускула; колесно дебљање

полисилаба (гр.), речи са много слогова.

полисиндетон (г.), фигура у књижевном стилу: нагомилавање веза у реченици.

политеизам (г.), многобоштво, вера у много богова.

политехника (г.), техничка велика школа за инжињере, грађевинаре и т. д.

политизирати (г.), расправљати државне послове, говорити о тим пословима.

политика (г), наука о држави, вештина у државној управи, бистрина и искуство у вођењу државних послова; државни послови, држ ствари.

политипија (г.), размножавање штампарског слога; у-

множавање украса, слика, виђета и т. д.

политичар (гр.), знанац у државним пословима, државник.

политура (л.), углачаност, н. пр. столова, кревета, ормана, рамова и т. д. да би добили лепши сјајнији изглед.

полиуревија (г.), често и много мокрење

полифаг (г.), прождрљивац.

полифармакон и **полифармакул** (г.), многоструки лек.

Полифем (г.), мушко име код ст. Грка („многочувени"); у гр. митологији: старешина дивова Киклоп, од кога се једва спасао Одисије, итачки краљ.

полифорилан (г.), плодоносан.

полихидрија (г.), јако знојење.

полисисор (г.), многоструки зналац, стручњак у више наука.

полихистор и. **полихроит**, (г.), жута боја од шафрана.

полихроман и. полихроматичан (г.), многобојан.

полихромографија (г.), вештина, на штампарској машини одједном штампати више боја.

полицајац (г.), чиновник у служби јавне безбедности.

полицевија (г.), бременство, друго стање.

полиција (г.), државна управа, која има за задатак да чува јавни поредак, и да одржи личну и имовну безбедност.

полицијски комесар и. полицијски инспектор, чувар безбедности.

полк, пулк (рус.-пољ.), одељење војске, регимента; пук. нарочито код козака.

полка, врста игре у $^2/_4$ такта, која је постала у Пољској, па се отуд распрострла по Чешкој, Угарској а од 1842. год. по Француској и Немачкој

полови, једн. **пол** (л. г.), крајње две тачке осовине на земљиној кугли. Крајња тачка земљине осовине према северу зове се северни пол и. арктични пол, а онај други према југу јужни пол и. антарктиички пол.

пологрфија (г.), описивање полова.

полонеза (.),омиљена пољска игра у $^3/_4$ такта, а значи и женски огртач са пелцом по пољском начину ношње.

полтина (рус.), половина рубље и 50 копејака, руски сребрн новац.

полуполтина, четвртина рубље.

полтрон (ф.), кукавица, лупеж.

полуција (л.), нехотично изливање семена при спављању.

полуцио темпи и. полуцио еклезије (л.), оскрвљење и обесвећење цркие.

полушка (рус.) руски бакрени новац, $^1/_4$ копејке.

пољака (полонеза) (ф.),пољска народна игра.

пом (pomme) (ф.), јабука.

pomme d'ammur (помдамур), јабука љубави, рајска јабука, на очима врло лепа црвена јабука, накисела. Успева особито на Криму и у јужној Русији.

помада (ф.), различита маст за мазање руку, лица, усана, косе.

Помаци (мн.), становници Бугарске, који су прешли у мухамеданску веру.

помолог, стручњак у познавању воћа

Помона (л.), богиња воћа.

поморанца (ит.), златна (жута) јабука. жутоцрвен плод са поморанциног дрвета.

помпа (л.), сјај, свечан поход; **помпезан**, свечан.

pompe funebre, (ф.), свечана сахрана.

помпадур (ф.), кесица, торбица, коју носе жене и девојке, и у којој држе мараизице, огледалца, џепну марамицу, прибор за пудерисање (те торбице назване су по Помпадури свемоћној метреси Луја XIV.).

помпијери (ф.), људи одређени за спасавање приликом великих несрећа, пожара, врста полицијских војника у Паризу и другим великим градовима,

помпје (ф.), надзорник пумпа, градских, општинских шмркова.

пондерабилије (лат.), тела која се могу мерити.

помпон (фр.), свилено цвеће проткано златом и сребром, употребљује се као украс на женским шеширима; украси на парадним војничким капама у неким државама.

пондус, (мн.), **пондера** (л.), тег.

pondus medicinale (л.), тегови за лекове.

пони (енгл.), врста малих шкотских коња за јахање и презање у кола.

pont volant (фр.), (понт волан), „летећи мост".

понтифекс (л.), код старих Римљана свештеник или надзирач над верским стварима; а означавало је и вишу црквену власт, епископа и т. д.

понтифекс максимус (л.), најстарији међу понтифицима ст. Риму; првосвештеник папа.

понтон (л ф.), мост на лађицама, чамцима.

понтони, мостовске лађе, мали бродови, превучени плехом, који се употребљују у рату за потапање у некој реци да би се преко њих могао поставити понтонски мост, за прелаз војске преко реке.

понтонјери (фр.), војници, који дижу мостове.

понтонски плех, најјача сорта гвозденог плеха, бели

понтус (л. г.), море.

Pontus Euxinus, Црно Море.

попанц (слов.), страшило, слика за застрашивање.

поповка (рус.), врста округлог панцираног брода, названа по проналазачу рус. адмиралу Попову.

Попокапетета, брдо које се пуши, вулкан (у Америци).

популаран (л,), јасан, разумљив, народу близак, у народу омиљен.

пордарм (ф.), исправа којом се дозвољава извесној личности ношење оружја.

поре (г.), ситне рупице, које се слободним оком не виде на човечијем телу, кроз које излази зној.

пореметити (тур.), довести у неред, испретурати.

порнија (г.), блуд.

порнографија (г.), одобравање, ширење списа и слика блудничке садржине.

порнократија (г.), влада блудница, влада највеће покварености папства у X. веку.

породреума (г.), слабија врста гихта у нози.

порозан (г.), пун ситних отвора, кроз које могу проћи извесна друга тела (н. пр. порозност дрвета кроз које јаким притиском може проћи вода жива и т, д.

порозис (г.), одебљање, очвршћавање. У лекарима зарашћење сломљених костију.

порт (л.), морско пристаниште место за склониште изгнаника, место мира и сигурности.

порт вино, португалско

црно вино, које се ризашиље из вароши Порто или Опорто.

портажа (ф.), оно мало ствари и робе, што је дозвољено бродском особљу, да собом понесе, означава и носачеву награду.

портал (ф.), главна капија,

портангсењ (ф), барјактар-

портиланг (ф.), бродар, а значи и књигу, у којој су описана морска пристаништа и њихов тачан ноложај.

портир (ф), вратар, чувар улаза неке велике куће, министарства, школе, хотела итд.

портмоне (ф), торбица за новац, **буђелар** новчаник „буђелар".

порто (л.), гласникова награда; таксе за поштанско писмо,

porto franco, бесплатно, ослобођено од поштарине.

porto morto, мртво пристаниште, куда је забрањено купцима улазити.

Portorica (Порторико) право је значење, богато пристаниште иначе се тако зове богато острво у западној Индији, а то је име и дувану и цигарама, које отуд долазе.

портре (ф.), попрсје, слика неке личности а може да значи у опште рађену масном бојом слику.

портретиста, сликар портрета.

портфеј (ф.), торба за акта, која се носи у руци, нарочито актуелна акта потребна једном министру; положити портфеј за министра значи дати оставку; а значи и торбицу, оставу, у којој јавни новчани заводи чувају своје папире од вредности н. пр. акције, менице; гарантна писма итд.

порфир, (г.), пурпурни камен.

порфиран (г.), пурпурне боје.

порфиризма (у мед.), скрлетина, болест шарлах.

порфирит, мрамор са пругама пурпурне боје.

порфирогенит (г. л.), рођени у црвеној (пурпурној) кошуљици. Надимак византијског цара Константина Порфирогенита, чувеног Кроничара

порцелан (ит. ф.), испрва је означавало име једног пужа, порцеланског пужа; смеса од које се граде фини бели углачани, скоре провидни судови за јело.

порција (л.), део, одмерени део; део наслеђа, део хране.

Посејдон (г.), бог мора (Нептун.)

посесија (л.), поседовање, имања.

посибл (ф.), могуће.

beati possidentes, беати посидентес (л.), сретние су они који поседују, који имају нешто сигурно у рукама.

постаменат (л), подножје (неког стуба и иначе),

постериори (л.), будући нараштаји.

постиљон (фр.), кочијаш поштанских кола.

постлудијум (л.), последња свирка на оргуљама у католичким црквама, када је већ крај служби.

постремум (л.), последња реч на суду, право, које припада оптуженоме.

постскриптум (л.), после завршеног писма још и оно, после писано, додато.

постсценијум (л.), простор иза бине.

постулати (л.), оно, што је искано, тражено.

постулирати (л.), захтевати, молити, тражити, изискивати; поставити као услов.

постумус (л.), посмрче; **опера постума** (л.), дела неког писца, штампана после његове смрти.

пост фестум (лат.), сувише касно, доцкан (пошто је нека ствар већ свршена).

потаж (ф.), чорба с месом, или чорба од разног поврћа.

потамографија (грч.), опис река.

потамологија (л.), наука о рекама.

потентан (л.), силан, моћан.

потентат (л.), окрунена глава, цар, краљ и т. д.

потенцирати (л.), опуномоћити; узвисити, оснажити, појачати; дићи на степен.

Потифар, име једног високог мисирског чиновника, чија је жена хтела Јосифа да наведе на блуд. За то кад се каже: Потифарова жена, то означава неморалну жену.

потпури (ф.), из више познатих композиција удешен нов комад.

пош (ф.), џеп, џак; **dictionnaire de poche** (ф.), (дикционер де пош), џепни речник.

pocket-dictionary (енг.), (покет дикшенери), џепни речник.

пошад (ф.), контура, скице једне слике.

пошта (л.), јавна установа за достављање писама, пакета и тако даље.

поштански регламан, поштанско уређење.

пост рестант, писмо, које лежи на пошти и чека адресата, да му се писмо преда.

Правительствени Вјесник (рус.), пређ. руске службене новине.

прагма (гр.), дело, посао, ствар.

прагматичан, зналац у неком послу; опште користан, поучан, који рачуна са озбиљним доказима, те отуд прагматично писање историје, које критички проучава историјске изворе, узроке и последице каквом великом догођају.

прагматична санкција, земаљски закон, уредба; нарочито уредба Карла VI. 1713. г., у којој одређује ред наслеђа у својој држави.

прадо (шп.), ливада, место за шетњу, гај, уређена шумица (главно место за шетњу у Мадриду).

прајз-куран (нем. ф.), ценовник књига и осталих ствари.

пракса (г.), вежба; примена, искуство.

практика (г.), извежбаност у неком послу; искуство; поступање.

практичан, згодан, умешан, користан за живот, промућуран.

практиковати, вежбати се, вршити, упражњавати какав посао, рад.

практикант, вежбеник, ученик, чиновник узет привремено на рад.

Пратер (л.), оближња шумица за шетњу и забаву код Беча; бечки „мали" Калмегдан.

преадамити, људи који су пре Адама живели.

преамбулирати (л.), нешто приуготовити, учинити увод, држати предговор.

превалирати (л.), претегнути, превагнути; загосподарити, завладати.

преварикација (л.), невршење дужности; неверство, издајство.

преварицирати (л.), не ићи право; напустити прави пут; изневерити; злоупотребити поверење.

превенирати (л.), предупредити, спречити, обезбедити.

превентивна цензура, надзор над штампом; преглед из-

весног броја листова или табака из какве ново штампане књиге, да би се спречило распростирање идеја, које нису згодне за владу.

превизија (л.), провидљивост, предвиђање будућих догађаја.

преглацијалан (л.). пре леденог доба.

прегнантан (л.), бременит; важан, знатан, плодоносан, значајан.

предатор (л), харамија, лопов, човек који незаконито неком заплени извесну ствар.

предестинирати (л.), у напред одредити, изабрати.

предестинација (л.), у напред одређено решење; провиђењем одређена судбина неког човека или народа.

предетерминирати (л.), у напред одредити.

предетерминиста (л.), присталица уверења, да је човеку од почетка назначено хоће ли бити срећан или несрећан, добар или рђав.

предикаменат (л), особина, оно што се неком може дати или оспорити му н. пр неког свим могућим предикаментима, добрим особинама обасути, и. одрећи му.

предикција (л.), пророчанство.

предилекција (л.), наклоност, у напред добро мишљење о неком лицу.

предиспонирати (л.), наредити, спремити; имати наклоност ка нечему.

предирати (л.), нешто објавити, предати јавности, обзнанити; изрећи, тврдити.

предоминација (л.), врховна власт, сила, преимућство.

преегзистенција (л.),постојање човечије душе пре рођења људи.

преегзистирати (л.) од искона ту бити, постојати.

презенс (л.), у грам. садашње време; садашњи; присутни.

про презенти, за садашњост, за сада.

презенс хисторикум (л.), када се прошли догађај прича, као да се сада догодио.

презент (ф.), поклон, дар,

презентирати, приказати. поклонити.

презентирати се, показати се; појавити се, представити се.

презентација, предаја, приказ н. пр. једне менице.

презервирати (л.), сачувати се, одбранити.

презервативна средства, средства за предохрану од какве болести.

презес и. президент (л.), председник, глава, главни у једном колегијуму.

преисторија (л.), историја, повест пра тарог доба; време, које се дели: на доба углачаног и неуглачаног камена; за тим на бронзано и жељезно доба.

прејудицирати (л.), у напред пресудити; утицати на пресуду; шкодити.

прекавирати (л.), чувати се, узети се на ум од нечега, бити на опрези.

преко (л.), телал, викач, херолд у старом Риму.

прекогитација (л.), промишљење, смишљеност.

преконизација (л.), похвални говор о неком заслужном човеку.

прелат (л.), црквени велико достојник, бискуп у кат. и протест. цркви.

прелекција (л.), предавање на Универзитету.

прелиминиран (л.), привремен; као увод.

прелиминаријe и прелиминарни чланови (л.) уговори; привремени споразуми; оне тачке уговора у којима су се обе уговорене странке сложиле, споразуме е.

прелиминаријe за мир, уводи и припреме за склапање мира.

прелудиум (л.), прво, уводно свирање пре п четка представе.

прематурус (л), ученик који је с одликом положио испит зрелости (матуру).

премиирати (л), наградити, признати не.оме на раду.

премија (л.), награда, нарочито почасна, одређена за плаћање осигурања живота или од пожара; у лутријама поред главних згодита а још и нарочити добици, које могу добити играчи тих лутрија.

премијера (ф.), прва престава каквог новог позоришног комада.

преминенција (л), одличност, истицање, преимућство.

премисе (л.), мн. претпоставке; судови из којих се изводе закључци.

премје (ф.), први, највиши, најуваженији, н. пр. премје министар, први министар.

Премонстратезни (л), један катол. калуђерски ред.

премонстратор (л.), приказивач, нарочито у гимнастици, који први скаче или изводи изнесну вештачку фигуру, или први заплива у ре у.

пренотирати (л.), прибележити (да (и се запамти о).

пренумерирати (л.), у напред платити; претплатити се (на неку књи у, лист позориште и т. д.).

пренумерант (л), који се у напред претплати, абонира.

пренунцирати (л.), у напред објавити, обзнанити.

преокупирати (л.), у напред заузети (неко место, или какву покрајину н. пр. када је бивша Аустро - Угарска бесправно посела била Босну и Херцег вину).

препаранд (л), ученик учитељске школе.

препарандија (л.), учитељска шкоа

препарат, препарати (л.). нешто готово, спремљено н.пр, у апотеци спремљени медикаменти, **анатомски препарати**, т. ј. за показивање спремљени вештачки израђени човечији или животиње и делови тела.

препарати за микроскоп, танки пресеци из човечјег животињског и биљног организма стављени на стаклу за уметање у микроскопски апарат.

препарација (л.),професорова спрема за одржавање часа на универзитету или којој другој ш оли, предавање, препорација.

препарирати (л.), спремити, приготовити, зготовити; у мед. значи и сецирати, парати лешину.

препарирати се (л), спремити се, припремити се за неки посао, за говор, за предавање.

препозиција (л.), у грамат. пред ог н. пр. на, у, код, из и т. д.

препондерација (л), превара

препотенција (л), преимућство, сувишна моћ, снага.

прерија (ф), ливада, велике површине ливада и равница, обраслих густом, високом травом у Сев. Америци.

прерогирати (л.), истраживати, нешто као своје право тражити,

прерогатива (л.), стечена права, повластице.

пресагијум (л.), предосећај, слутња; предзнак.

пресант (ф.), хитно, журно.

пресантиман (ф.), предосећање, слутња.

пресбитар (г.),и **презвитар**, црквени пуномоћници код првих хришћана, које су бирале прве црквене општине. а значи и свештеник, прота

пресбитаријанци, (и пуританци), они протестанти у Енглеској, који нису признавали епископе, него као за прво доба хришћанства најстарији члан у општини био им је старешина.

преседан (ф.), пример који је већ био; случај, који се већ догодио.

пресија (л.). приморавање, притисак.

пресирати (л.), притискивати, присилити, терати, пожурити се; не трпити одлагања.

пресхибирати (л.), прописати, наредити; застарити.

прескрибиран, застарео.

престабилирати (л.), у напред одредити.

престиж (ф.), чаробно заслепљење; а значи и веће преимућство, велики учвршћен углед (у друштву, у народу); превара.

престисимо (ит.), врло брзо.

престуирати (л.), одредити, установити, прописати,

престо (ит.), (у муз.). много брзо.

пресумирати (л.), примити, усвојити; претпоставити, слутити; уобразити.

пресупонирати (л.), претпоставити, узети нешто за тачно, за истинито.

претекст (л.), разлог; претпоставка; привидно право; повод, изговор.

претендент (л.), онај који тражи, који полаже право на нешто; полагач права на престо.

претендовати (л.), тврдити; нешто захтевати, тражити, полагати право на нешто.

претензија (л.), захтевање, потраживање права на нешто.

претенциозан (л.), уображен, пун захтева.

претеритум (л.), у грамат. прошло време.

претор (л.), начелник; претпостављени старешина. Код старих Римљана у први мах означавало је војсковођу, доцније врховног судију, поред конзула најважнијег чиновника.

преторијанац (л.), телохранитељ римских царева. Ови преторијанци су се доцније толико осилили, да су убијали римске цареве и нове постављали, отуд влада преторијанаца, војничка влада.

преторијум (л.), шатор римског војсковође; судско здање код Римљана.

префација (л.), предговор.

префациункула (л.), мали предговор.

префект (л.), управник града; претпостављени; управљач.

префектура (л.). зграда у којој је управникова канцеларија или стан.

преферанс (ф.), игра корака у троје.

преферирати (л.), претпоставити.

префикс (л.), у граматици: предметак.

префинирати (л.), ограничити, прописати, у напред одредити.

прецеденсије и прецидентни случајеви (л.), такви случајеви и пресуде, које су већ

једном донете, те су за доцније сличне случајеве од важности и имају врло често пуну силу закона.

прецизан (л.), јасан, тачан, одређен, неумољив, утврђен.

прецизија (л.), тачност, извесност.

прецизирати (л.). тачно одредити, јасно обележити н.пр. неку мисао, неки предлог.

прециум (л.), вредност; зарада, плаћа; поклон (који се много цени не толико због новчане вредности, колико због лица од кога долази).

прециозан (л.), скуп, вредан.

прециозе (мн.), украси, накити, драго камење.

прецизирати (л.), добити, прописати.

прецептум (л.), поука, пропис, правило, заповест.

прецептор (л.), учитељ, професор, наставник.

при (ф.), цена.

при фикс, утврђена цена.

а ту при, по сваку цену; „нек стаје, шта стаје".

при модик, умерена цена.

при ексорбитан, претерана цена; **а при даржан**, за новац; **а при ди маршан**, по пијачној цени.

при куран (ф.), текућа цена.

при д'ривијан (ф.), цена коштања.

при кутан (ф.), цена коштања.

при мојен (ф.), осредња цена; **валоар сон при**, вредети онолико колико се тражи

приватан (л.), јаван, тајни, скривени, усамљен, незваничан, неслужбен, кућевни, лични.

приватна аудијенција (л.), нарочити, тајни разговор, особито са којим владаоцем.

приватна библиотека, не јавна, већ библиотека једне приватне личности.

приватан доцент, наставник на универзитету, који још није постављен за редовног професора, већ предаје без награде.

приватно предавање, предавање у кући, не у школи.

приватизирати, не бити у државној служби, живети у миру.

привилегије (л.), повластице, дате или једној личности или једном народу од стране владаоца н.пр. привилегије, које су аустријски цареви давали Србима у Угарској, за заслуге стечене у ратовима против непријатеља аустр. државе.

придом (ф.),зналци у вештинама, стручњаци; нарочито вешти зналци и стручњаци при расправама између фабриканата и радника.

призис (г.), у мед. бушење, отварање лобање;знаци и шкрипање зубима у болести.

призма (г.), у физиц : стаклена призма, тространо јако углачано стакло за преламање светлости, сунчане зраке прелама у 7 разних боја (дугине боје); геометр. тело.

Пријап (г.), у грч. митолог. бог винограда, бог башта и поља, бог плодовитости, син бога Бахуса и Венере.

примус (л.), први.

primus omnium, први међу свима.

primus inter pares, први међу једнакима.

prima, у нем, школама значи први разред.

примадона, прва најбоља певачица у Опери.

prima vista, одмах, на први поглед (у муз.)' одмах, с места свирати,

примажа, цена, премија за осигурање.

Prima Nota (ит.), у свима ве-

ћим радњама она књига, у коју трговац уписује све главне послове и случаје који се преко дана у радњи дешавају.

примарне школе, у француској основне, елементарне школе.

примарна струја, главна струја.

примаријус, главни говорцик, предикатор у кат. црквама.

прима меница први егземплар (примерак) једне вучене менице, за разлику од другог егземплара, који се назива секунда меница.

примитиван, почетни, први, несавршен.

примитивни нерви, они нерви, који непосредно пролазе из мозга и кичме.

примогенитус, прворођени.

примогенитура, право прворођенога.

примарни бројеви, који се налазе са којим другим бројем, сем броја 1, не могу се делити н. пр. 7, 11, 13, и т.д.

Prince of Wales (енг.),(принс оф уелс). уелски принц, назив енглеског наследника престола.

принц (ф.), кнежевић.

принцеза (ф.), књегиња, кћи једног кнеза.

принц метал, жути бакар смеша од 6 делова бакра и 1 дела цинка.

принцип (л.) мн. **принципи**, почеци, извори, основи, главни писмени једне науке; основи који покрећу људе на извесна деловања, начело.

принципиелан, првобитан; из основа, начелни

принцип, (ит.), принц, кнез.

принципал (л.), главна личност, главни управник једне канцеларије, фабрике или велике радње.

prior, prius (л.), први, бољи.

a priori (л.), нешто узети,претпоставити у напред; нешто што се по себи разуме, по здравом разуму.

приор (л.), најстарији, главни у кат. манастирима

пристан (рус.), пристаниште бродова.

притан, притани (г.), у ст. Атини одбор педесеторице државних саветника.

пританеум (г.), јавна зграда у Атани, где су се притани хранили, и где су доживотно били смештени људи, заслужни за државу.

про (г.), предлог у многобројним сложеним релима значи : **пре, пред,** радије и т. д.

пре (л.), предлог, значи **за.**

pro et contra, за и против.

про (л.), за, а може да буде узвик за чуђење или жалбу.

pro dolor, какав бол!

pro pudor, каква брука.

проавус, проавије (г.), прадеда и прабаба.

пробирати (л.), пробати, испитивати, покушати, истраживати.

пробација (л.), испитивање, истраживање, доказ.

проблем (г.), задатак за решавање; спорно питање; тежак задатак, загонетка.

прблематичан (г.), двосмислен, нетачан, неодређен, сумњив.

проблематична личност(г.). сумљива личност.

пробус, (лат.), праведан, поштен.

Проб, име римског цара, који је по Фрушкој Гори завођио винову лозу.

провансалски (ф.), из јужно француске провинције.

провансалски зејтин, најбољи маслинов зејтин из Прованса.

провансалски песници, песници из реда витезова у 12. и 13. веку у јужној Француској и североисточној Шпанији.

провансалски језик, који се и данас као наречје говори у јуж. Француској и који је пре имао и своју малу књижевност.

провенциенција (л.), порекло, одакле је нека роба неки производ.

проверб (ф.), пословица, а означава и позоришни комад, који се оснива на некој пословици.

провиденција (л.), опреза; провиђење божје; име многим друштвима за осигурање.

провизија (л.), (провијант), снабдење, осигурање животним намирницама; у тргов. посредничка награда агента, шпедитера и комисионера за његов труд.

провизоран (л.), привремен.

провизор, надзорник, управник н.пр. једне апотеке, фонда, задужбине.

провизоријум, привремено стање у некој управи или иначе.

провијант (л.), животна намирница; спрема јела за војску; захира.

провијантна комора, одељење за намирнице на броду.

провијантна кола, кола за хлеб.

провијантирати (л.), снабдети се животним намирницама.

провинција, код ст. Римљана: новоосвојена покрајина, држава; значи и унутрашњост, (место ван престонице).

провинцијал, врховни старешина над манастирима једног реда у округу.

провинцијализам, покрајинска реч или говор у некој провинцији.

провоцирати (л.), некога изазвати, дражити, позивати се на нешто.

провокација (л.), изазивање др жење, изазивање на двобој; позив на виши суд

прогимназија (г.), школа, која спрема ђаке за учење које гимназије.

прогноза (г.), одређење, установљење (нарочито код болести).

прогноза времена, претсказање, какво ће време бити.

прогностицирати, прорећи.

програм (г.), јавна, писмена објава, нарочито позив на какву свечаност на вишим школама; школски извештај; објављен низ тачака: говора, певања, свирања, деклamовања за какву забаву или концерат; у политици: излагање основних начела једне странке или министарства.

прогредирати (л.), напредовати.

прогрес (л.), напредак.

прогресивна порез (л.), порез, која је у односу према повишавању прихода или капитала.

прогресија (л.), низ бројева који настаје када се првом па онда сваком идућем броју дода један исти број (аритм. прогресија); када се први а затим сваки идући број помножи једним истим бројем, (геометр. прогресија).

прогресисти (л.), људи од напретка; име политичке странке у Шпанији, која постоји од 1842. год.

продиција (л.), издајство, издаја.

продуцент (л.), сваки који радом што производи: занатлија, фабрикант, економ.

продуцирати (л.), произнети изнети, приказати, у занату

израђивати еспап; у лемљорад.: производити, стварати у опште.

проеминент (л.), изврстан, одличан;

проеминенција, одликовање истицање у некој врлини, науци.

pro et contra (л.), за и против.

проза (л.), напис у невезаном слогу, за разлику од везаног слога, поезије.

прозаичан, невезан, непоетичан, значи и свакодневан, прост.

прозелит. новопридобивени присталица једне вере, који прелази из једне вере у другу.

прозелитизам, манија за наговарање других да промене веру, они који и лажним обећањима и ружним срествима маме друге у своју веру.

Прозерпина (г.), из митол. Јупитерова и Церерина кћи, жена Плутонова и краљица подземног света.

прозит (л.), „добро здравље!“ при куцању пре но што ће се испити чаша вина или неког другог пића.

прозодија (г.), првобитно означавала је песму, акценат, знак за дужину или краткоћу, слога, метрика.

пројекциони апарат, пројектор, машина за бацање слика на зид или платно.

пројекционе слике, зидне светле слике.

пројект (л.), план, намера.

пројицирати (л.), пренети, одбацити; изложити, на неки простор или површину пренети, **генерални пројект**, општи нацрт; **специјални пројект**, нарочити нацрт.

пројектил, свако тело, које се извесном снагом ставља у покрет, н. пр. у рату: шрапнел, граната, метци.

пројекција (л.), у механици: бацање неког тела, у цртању: скица, престава, цртеж замишљеног положаја неког предмета, нарочито пројекција земљописних карата.

проквестор (л.), прикупљач државних доходака у ст. римским покрајинама.

проклямирати (л.), извикати, објавити; ставити до знања.

проконзул (л.), код ст. Римљана, бивши конзул, који је после довршења своје године службе добио неку провинцију (покрајину) на управу, а значи и вице-конзул, потконзул.

прокурирати (л.), збринути, управљати, неговати, набавити испомоћи.

прокура, овлашћење и право главног принципала, управљача једне радње, управнику друге друге радње, да може у место њега пуноважно потписивати.

прокуриста, опуномоћеник или пословођа једне велике куће.

per procura (ит.), преко пуномоћника, заменика, заступника

прокуратура, вођење послова једне радње

пролегомена (г.), предговор неком већем делу, припрема за какву науку, на универзитетима: припремна предавања.

пролетер (л.), у ст. Риму сиромашни грађани, последње класе, који нису могли новцем да служе своју државу него су могли да служе само својом децом.

пролетаријат (л.), сиромашно становништво, они који немају никаквог имања, радничка класа.

пролог (г.), предговор. Уводна беседа, говор; особито приликом извођења каквог позо-

ришног комада пригодом неке велике свечаности.

пролонгирати (л.), продужити, одложити; пролонгирана меница, таква меница, која се може без отплате, само са плаћањем интереса, на извесно време продужити, ако банка, завод, на то пристане.

промахос (г.), код ст. Грка, који напред изађе из строја, а позива борца са противне стране на бој; борац у првим редовима.

променирати (ф.), шетати се.

променада (ф.), шетња; место за шетњу, парк.

Прометеј (у грч. лат.), син титана (дива) Јапета, проналазач многих вештина. Он је створио човека од земље и воде, и да би га оживео, украо је ватру с неба, због чега га је Зевс у љутини приковао стрелом за планину Кавказ, где му је јастреб непрестано кљувао џигерицу, у колико му је она поново израсла била. У овом тешком положају био је Прометеј, док га најзад није Херкул ослободио.

прометејски, тежња нечему, што је надчовечанско.

pro mille, (л.), од или на хиљаду (‰).

промитирати (л.), обећати.

промисум (л.), оно што је обећање, а значи и самообећање.

промовирати (л.), узвисити, унапредити; н. пр. на универзитету прогласити кога слушаоца за доктора наука.

промоција (л.), на универзитету свечано проглашење неког за доктора.

промп, промпт (л.), готов, спреман, брз; тачан; у готовом н. пр. промптно плаћање; **in promptu** имати, значи, држати у приправности, имати при себи.

промулгирати (л.), објавити н. пр. један закон.

промулгација (л.), јавна објава.

прономен, мн. **прономина** (л.), заменице.

pronomen substantivum, лична заменица.

pronomen adjectivum, придевна заменица.

pronomen demonstrativum, показна заменица

pronomen determinativum, одређена заменица.

pronomina indefinita, неодређене заменице.

pronomen interrogativum, упитна заменица.

pronomen personalia, личне заменице.

pronomen possesiva, присвојна заменица.

pronomina reciproca, међусобне заменице.

pronomen relativum, односна заменица.

прономима посесива (лат.), присвојне заменице.

про нунк (л.), за сада.

пронунцирати (л.), изрећи, одлучити; јако се изразити, јасно изјавити, одлучно се изразити.

пропагирати (л.), распростирати, размножити.

пропаганда (л.), распростирање, н. пр. congregatio de propaganda fide, друштво или установа за ширење катол. вере, коју је 1623. у Риму основао папа Урбан VIII; у опште свако друштво за ширење религиозних и политичких идеја.

пропагација, исто што и пропаганда, ширење.

пропатија (г.), предосећање неке болести.

пропедевтика (г.), предзна-

ња, потребна за проучавање какве науке.

пропелер (л.), покретач снаге у напред, код пароброда: парна лађа на завртањ.

Пропилеје, свечан улаз у неке велике палате; нарочито улаз у старо-грчку атинс у тврђаву.

проплазма (г.), модел, слика за углед, по којој вештак нешто ствара.

прополис (г.), предграђе.

пропонирати (л.), нешто изложити, предложити, приказати.

пропонент (г), предлагач, излагач.

пропозиција (г.), предлог, понуда; а **пропо**, баш сад! као да сам звао; баш подесно, у згодно време.

пропорција (л), однос, размер.

пропорционалан (л.), сразмеран.

пропретор (л.), у ст. Риму судија у некој покрајини.

проприетет (лат.), својина, право својине.

проприетер (л), власник, поседник неке земље.

proprio motu (л.), из сопствене побуде.

пропугнирати (л.), борити се за нешто, бранити

пропулзија (л), растеривање, одагнање, одбранити, отерати.

пропулзација (л.), одагнање, задржавање.

проректор (лат.), заступник врховног старешине универзитета или које велике стручне школе.

прологирати (л.), одложити, развући; исто значење као пролонгирати, одложити плаћање неке менице.

пророгација (л.), одлагање неког термина, рока.

просалдо (ит.), за изравнање.

просектор (лат.), први асистент једног завода; који и самостално предузима парање лешине.

просимо пасато (ит.) прошлог месеца.

просимо вентуро, идућег месеца (у трг. пословима).

проскрибирати (л.), исписати нечије име, прогнати.

проскрипција (л.), прогонство. За време грађ. рата у Риму између Марија и Суле, оба ова по итичара међусобно проскрибовали су (исписали имена) својих противника, који су после тога изгнани из Рима и и убијени.

просперирати (л.), усрећити некога; бити срећан, напредовати у неком раду; доћи у повољне, сретне прилике.

просперитет (л.), срећа, угодност, напредак, благостање.

проспицирати, (л.), у напред гледати; предвидети; предузети потребне мере, да се нешто непсвољно спречи.

проспект (л.), изглед, нацрт, план, цртеж, преглед; приказ, објава, н. пр. објава о изласку неке књиге, листа; уређење једног завода и т. д

простата (г.), жлезда на горњем делу мокраћне цеви.

простаталгија (г), оболење тих жлезда.

простатитис, запаљење те жлезде.

простатонкус, оток горње жлезде.

простезос (г.), у мед., вештачка израда неког дела тела, н. пр. стављање вештачке руке или ноге и т. д.

простернирати (лат.), прострети, бацити, покорити.

проституирати (л.), истаћи;

јавно жигосати; грдити; обешчастити, ставити неког на поругу.

просферомена (г.), лекови, који с поља дејствују.

просценијум (лат.), предњи део бине, позорнице.

протагониста (г.), први борац; у стар. грч. позоришту, први, главни глумац

протежирати (л.), бранити, штитити, узети у заштиту.

протеже (ф.), штићеник.

протекција (лат.), одбрана, заштита. пријатељство према некој од себе нижој особи, да јој се нађе каква служба итд.

Протеј (г.), у грч. мит., један међу морским боговима, који је имао дар прорицања и моћ, да се претвори у разне облике.

протектор (л.), заштитник, помагач; чувар; нарочито после укидања краљевства у Енглеској, чувеном енглеском државнику Кромвелу била је титула лорд протектор енглеске републике.

pro tempore (л.), за сада.

протестант (л.), евангелик-лутер. хришћани, Лутерани.

протестантизам, учење и вера протестаната.

протестирати, бранити се, уложити уток, негодовати, опорицати

протестирати (л.), јавно изрећи; изјаснити се против нечега; оградити се.

протестирати меницу, послати суду меницу на наплату, пошто менични обвезник није могао меницу да исплати

протозоон, праживотиња, прва животиња, најнижег ступња органског постања.

протојереј (грч.), врховни свештеник, протопоп, прота.

протокол (г.), записник, деловодник; писмена изјава извесних лица, на суду, у полицији и иначе; у истражним ств рима: изјава, саслушање.

протоколиста (г.), чиновник, који пише, води записник.

протоколисати (гр), написати извештај о некој ствари, неком догађају.

протомартир (г.), први мученик за хришћанство (апост. Стефан).

протомедикус (г. л.), врховни, главни лекар.

протопласти, (мн.), најстарији, први људи. праљуди.

протопрезвитар (г.), прота.

прототип (г.), први отисак у штампи или сликарству; права слика, сушти лик; у свему налик на неку другу личност.

протохисторичан (лат гр.), преисторијски.

протрахирати (гр.), одуговлачити, одлагати.

протракција (г.), одуговлачење.

протуберирати (л.), избити, отети, набубрити.

протуберанција израсти на телу.

протутор (л.), други, споредни старалац.

профазис (г.), узрок, повод; у мед.: скривен узрок неке болести.

профан (лат.), светски (не црквен) прост, неплеменит, обичан.

профанирати, обесветити, умрљати, злоупотребити.

професија (лат.), вероисповест; занат, позив, занимање.

професиониста, занатлија, рукодељац, радник.

професор, наставник универзитета, гимназије или реалке и друге стручне школе.

професура (л.), звање, положај професора.

профет (г.), пророк, претсказивач будућих догађаја.

профил (ит.), лице (или сли-

ка лица) гледано са стране; у грађ., пресек.

профилан портрет, слика тако малана, да се види само једна страна лица.

профилактично (г.), у мед. оно, што отклања, брани, чува (од неке болести), предохрањиво.

профилактикум (гр.), средство за предохрачу неке болести.

профилаксис (г.), предохрана.

профит (ф.), добит, корист, зарада.

промеса (фр.), буквално значење: обећање; Санкарова писмена изјава, да ће у одређено време платити нешто или да ће по одређеној цени дати државне папире; привремена сређка (лоз), продата само за једно вучење.

профицијенција (л.), успех, напредовање.

профос (ф.), подофицир, надзорник ухапшених војника; тамничар на бродовима.

профундус (л.), дубок, темељан; **de profundis** „из дубине" почетне речи те отуд и име католичког компонованог псалма (129 псалм); de profundis, из дубине (н. пр. певати)

прохибирати (л.), задржати, забранити, заточити.

прохибита, забрањене ствари.

прохибиција, забрана.

прохибитивни систем, ограничење увоза и извоза.

прохибитивни цол (нем.), заштитна царина.

прохибитивно, оно што задржава, што забрањује.

прохибиторијум, забрана увоза и извоза робе.

прохибиционисти (л.). странка антиалкохоличара у Сједињеним Државама.

прохронизам (г.), грешка у рачунању времена, када се за неки догађај тврди, да се раније догодио, него што је у ствари било (упореди са: анахронизам).

процедирати (л.), напредовати, кренути с места.

процедура, начин рада, прописан начин за вршење неког посла, рад при суђењу.

процес, распра, поступак, парница; у хем. значи развитак, промена, ред у некој хем. анализи.

процесија, свечан поход, опход, свечана сахрана; литија.

проценат и перценат (ит.), добит или интерес од 100, н. пр. 4 и 5 процента — 4 и 5 Дин од 100 Дин.

процимићани (г.), Хришћани, који се причешћују квасним хлебом; тако Латини називају православне Хришћане.

пруриго, пруритус (лат.) свраб коже, човечијег тела прерана зрелост.

псалирати, псалтирати (л. г.), читати или певати псалме.

псалам, побожна песма, у славу божију; нарочито псалми, за које држе, да их је спевао јудејски цар Давид.

псалмодија, певање псалама.

псалтир и псалтерион (г.), врло стари, харфи сличан инструменат са жицама; означава и библијску збирку псалтама.

псеудо или **псеуд** (г.), лажно, неправо.

псеуд акузис, обмана слуха.

псеуд ангелија, лажна вест.

псеуд афија, лажно осећање пипљивости.

псеуд астма, лажна тесногрудност.

псеудо апостол, лажни апостол.

псеудографија, лажан препис каквог акта, књиге итд.

псеудолог (г.), лажљивац.

псеудо месија, лажни месија.

псеудонимус, књижевник, писац са измишљеним именом.

псеудо Смердис, лажни Смерд, који је узео то име и представљао се као убијени брат персијског владаоца Камбиза.

псефизма (г.) народни закључак, решење донето већином гласова у нар. скупштини (код ст. Грка).

психа (г.), дух, душа.

Психе, љубазница бога Амора у грч. мит., приказивана је са лептирским крилима.

психагогија (г.), одржање живота.

психизам (г.), наука, да се душа састоји из неке материје или течности; али и мишљење, да је душа нешто нематеријално и надчулно.

психијатар (г.), лекар за душевне болести.

психијатрија, наука о душевним болестима.

психолог (г.), испитивалац, познавалац душе.

психологија, наука о души; наука о суштини, снази, променама и дејству душе као носиоца духовног живота

психопанихија (г.), спавање душе до њеног ускрснућа.

психопатологија (г.), наука о душевним повредама.

психофизика (г.), наука о односима између душе и тела.

психоза, душевна поремећеност.

пти (петит), мали, низак; ситна штампана слова.

пубертет (л.), полна зрелост.

публика, публикум (л.), јавност; свет, нарочито читалачки свет, читаоци, гледаоци и слушаоци концерта, позоришта; свет.

публиковати, објавити, издати, ставити до знања.

публициста, државник; књижевник, писац општих, јавних, државних послова; журналиста.

пувоар (ф.), моћ, сила, снага.

пувоар егзекутив, извршна власт, сила.

пудинг (енг.), фини у некој форми („модли") зготовљени колачи, зготовљени на разноврсне начине.

пудр (ф.), прах, прашак, песак; **рајс-пудер** (ф.), пудер од пиринча, украс за лице и кожу.

пулард (ф.), кокош.

пулардерија (ф.), заграђено место, велико двориште, где се у велико негује и гоји живина.

пулвер (л.), прах, нарочито у медицини употребљен прах од разних лекарија.

пулверизација, смрвљење разних лековитих ствари у прах (да би болесник лек лакше узимао).

пулмонија (л.), туберкулоза плућа; а значи и запаљење плућа.

пулс (л.), удар, било.

пулзирати, ударати, бити.

пулзација, ударање срца, ударање била.

pulsatio cordis, (л.), лупање срца.

пума, амерички лав или црвени тигар; иначе се зове кугуар.

пункт (л.), тачка.

punctum! (л.), свршено! тачка! доста је! (у узречицама).

пункција (у мед.), убод или мали просек у телу, да би се извадила вода н. пр. код болесника водених болести.

пунктација (лат.), план за неки уговор.

пунш (енг.), познато пиће од шећера, арко чаја, воде и лимуна.

пупила (л.), мушко или жен-

ско непуноletно дете, под туторским надзором.

пуплин (енг.), пофлеенс, свилена материја од свиле и вуне, нарочито се гради у Ирској.

пур (pour) (фр.), за.

пур боар, (ф.), напојница.

пур фелисите, (ф.), за срећу.

пур парле, (ф.), договор, измена мисли међу дипломатима и државницима.

пургирати (л.), очистити, чистити, н. пр. чистити стомак (узимати на чишћење) со за пургацију, горка со.

пурганција и **пургатив**, средства за чишћење стомака.

purgatio menstruo, (л.), женско месечно прање, чишћење.

пургаторијум,(л.),чистилиште (код католика), где по веровању неке душе, за које није тачно одређен рај или пакао, долазе прво у чистилиште.

пурли (тур.), шарен.

пурпур (л.), пурпурна боја, скупоцена отворено црвена боја, која се у старо доба градила из сока пурпурних пужића; пурпурна хаљина.

пуруленција (л.), гнојење.

пурус (л.), чист, непомешан. јасан.

пурифизирати, (л.), чистити, очистити.

пуризам, (л.), чишћење језика (од непотребних страних речи).

пуриста, (л.), личност, која пречишћује језик.

пуританац (л.), правоверни, чист у вери (у Енглеској); види: пресбитеријанци.

пусат (тур.), оружје.

пусирати (фр.), гурати, терати; неког потпомоћи, унапредити; спровести.

пуста (мађ.), пусто земљиште, али и делимично те су, богато обрасле равнице, степе у Угарској, нарочито подесне за пашу коња и свиња.

путрефакција (л.), трулење,

пуч, изненадно раздражење, оружан устанак (нарочито због политичких прилика).

пушт (тур.), нитков, разуздан младић.

пфификус (нем.),промућурак, лукав човек.

пурпуратус, за кардинала, обученог у пурпурну одећу.

Р

R, Р, скраћенице.

Р као скраћеница на ст. римским рукописима. Roma, Romanus, Regia. Regnum, Restitutor, на рецептима recipe, г rectius, т. ј. правије, тачније.

R. A. Royal Academy, енгл. Краљ. Академија.

Rec, Рецензент.

Ref, Референт.

R. J. P., requiescat in pace.

R. J. S. A., Romani Imperii semper Augustus.

R., Реомир.

Ра (мн.), ст. мисирски бог сунца, највећи и најстарији бог међу мисирским боговима, коме је био посвећен кобац, те га обично приказују са копчевом главом.

рабарбер. (г. нл.), у медицини позната билька чији је корен лековит. (Налази се у Азији, Хималаји).

рабат (ит.). одбитак, попуст цене извесне робе.

рабат конто, попустни рачун.

рабатирати, одузети, скратити, попустити

рабација (тур.), возтч.

рабдомантија (г.), прорицање помоћу штапића, откриће разних метала и воде под земљом, помоћу волшебног штапића

раби и рабинер, (јевр.), учитељ, јевр. свећеник и научник.

рабинизам, наука о јеврејском језику и јеврејској религији.

рабин, „наш учитељ, наш господ", тако су Христови ученици називали Христа.

рабијатан, осоран, пуст, пркосан, спреман на сваштa.

рабијес, (л.), помама, бес.

рабијес канина, (л.), псеће беснило.

рабулист (нл.), који изврће законе, брбљивац.

рабулистика, извртање закона, говорење у ветар.

равагирати (л.), опустошити, пленити.

равак (тур.), сат, сахат меда.

Равена, град у Италији.

равитајирати (ф.), поново снабдети животним намирницама.

равитајирање, снабдевање неког града животиим намирницама

рагу (ф.). нечему повратити укус, неком отворити прохтев за јелом, врста чорбе од исецканог меса, нарочито од живине, са разним зачинима, који јело чине укусним.

рагутирати, отворити прохтев за јелом (за јелом).

Радамант, (г.), У митол. син Јупитеров и Европин, (брат Краља Миноса), који је због свог правдољубља постављен за судију у подземном свету.

Радегост и Радгост, (сл. в.), бог гостопримства код старих Словена, коме је био посвећен коњ, (по Јакову Гриму, Радегоост је био код Словена оно, што код Римљана Меркур)

радекиста, присталица руског комунисте Радека.

радијум, нов елеменат, кога је пронашао пољски научник Кирије у Паризу.

радиоактивитет, способност радијумових зракова зракова, да кроз чврста, непровидна тела дејствују на фотографску плочу осетљиву на светлост.

радијус (л.), полупречник круга.

радикс (л.), корен, почетак.

радикалан, укорењен, урођен, од искони, тачан, од природе, из корена.

радикална кура, лечење из основа, потпуно и тачно лечење.

радикали, они припадници протестантске цркве који хоће да васпоставе из основе чисто веровање, политичка странка.

радикални реформатори, називају се чланови народних страна а у Енглеској и другим земљама, који теже да извесна уставна одређења из основе промену.

радициран, тубоко укорењен, основан.

радио, бежична телеграфија.

радиотелеграфија, бежична таласна телеграфија.

радирати (л.), избрисати, изгрепсти.

радотажа (ф.), говор у ветар.

радотирати (ф.), говорити у лудо. брбљати.

раја (арап.), стадо, потчињени, нарочито се подразумевало на хришћане, у првом реду Србе који су живели под турском стегом.

равија (арап.), борба, поход нарочито Мухамеданаца против

неверника пљачкашки рат, казнени рат.

Рајфајзен, чувени нем. економист, оснивач земљорадничких задруга.

ракам (тур.), рачун.

ракета (ит.), омотач од хартије у облику цеви, напуњене барутом и другим хемикалијама који кад се запали на једном крају, ватра скаче високо у ваздух и обично горе у ваздуху пукне и распрсне се. Ракета има иначе врло разноврсних.

раки сапун (тур.), парфимиран сапун.

ракиција (тур.), човек, који пече ракију.

ракиџијница (тур.), пецара ракије.

ракомандирати (ф.), исправити, искрпити, поново довести у ред.

Ракоци Фрања, чувени мађ. војвода и кнез у Ердељу, велики противник бивше хабсбуршке династије.

ралмирати (л. ф.), поново скупити, поново ујединити.

ралиман, скупљање, прикупљање, уједињење војске, коју је непријатељ разбио; **плас де релиман**, зборно место.

рамазан и **рамадазан**, 9-ти у арапском календару, месец поста, највећи мухамедански пост.

Рамајана (инд.), живот и рад инд. Краљевића Рамаса. Велики индиски епос написан на санскритском језику, од прилике у 25.000 стихова.

рампа (ф.), узвишено место, на које се пење благим нагибом, раскрсница.

рампласирати (ф.), заменути, заузети неко место.

рампласан (ф.), заступник, неког положаја.

рампонирати (л.), покварити, погоршати, оштетити.

рандеву (ф.), састанак на неко одређено место.

рандеву заказати неком, одредити место за састанак.

ранжирати (фр.), уредити, довести у ред; узети неко место, неки положај; неког запослити; уредити железнички воз.

ранжирати се, уредити своје домаће прилике.

ранжирање, уређење и. наређење; стављање железн. кола (вагона) у подесан ред за вожњу.

ранимирати (ф.), освежити, оживети, одобрити.

ранконтр (изговара се **ракотр**) (ф.), састанак; случајан сусрет, неочекивани састанак; изненадан, непријатељски сусрет (у рату, између две непријатељске војске); прилика, положај.

рапидан (л. ф.), живахан, брз, ограбљен, нагао.

рапорт (ф.), глас, извештај, пријава, изјава; однос, веза.

рапорт-журнал, књига за пријаву, извештајна књига.

рапортирати, известити, поднети извештај, јавити.

рапортер, извештач (или репортер може бити и извештач новина.

рапроширати (фр.), ближе довести (неку ствар).

рапсоди (г.), скупљачи и уређивачи нар. песама; лутујући нар. песници код ст. Грка, који су сређивали Омирове песме у целину и јавно их певали од места до места.

рапсодија (г.), песме, које су певали певачи рапсоди, нарочито поједини одељци Омирових песама; уједно значи и музикалну фантазију слободног облика.

раптије (л.), напад, беснило,

рар (л.), редак, скупоцен.

rara avus (л.), ретка птица, т. ј. нешто особито, нешто ретко.

раритет, реткост, скупоценост.

рарефакција, проширење пора, подела ваздуха помоћу топлоте.

рас (арап.), глава, врховни заповедник; кнез; предгорје.

раса, пасмина, главна стабла народа.

раскол (рус.), секта у Русији.

расколник, мн **расколници**, староверци, кривоверци, који су се 1666. г. оцепили од Руса, православне вере (шизматици, руски: староверци) и који су се после поделили на разне секте.

Распути, Индуси, који верују у сеобу душа.

растрал или **ростра́л**, лице, које се занима повлачењем линија за ноте.

растрирати, повлачити нотне линије.

рат (рахт) (тур.), коњски накит.

рата (л.), сразмерни део уносне своте или узимање учешћа појединца у каквом послу са сразмерним новчаним уделом; делимична уплата или отплата.

рате, мн. делови плаћања, н. пр. плаћање у четвртогодишњим ратама, у четвртогодишњим деловима.

ратанија (шп.), неко корење у Америци, које се употребљује за заустављање крви.

rattenendo, rattenuto (ит.), (у муз.), задржавајући, оклевајући.

ратификација (л.), потврда, закључење (неког уговора).

ратификирати (н. л.) или **ратихабирати**, одобрити, потврдити, извршити.

ратификација, ратихабиција, потврда, да је опуномоћени радио према наредби и жељи наредбодавца; акт потврде; накнадно одобрење.

раунд-хедс (енг.), округлоглави, погрдно име за пуританце, противнике енглеског краља Карла I., због њихове кратко ошишане косе.

Рафаел (јевр.), мушко име; један од тројице арханђела (Рафаило, Гаврило и Михајло); уједно и један од најдаровитијих сликара, Рафаило Санцио, рођен 1483. г. Најчувеније су му слике Мадоне, Богородице са Христом на руци.

рафинирати (ф,), чистити, префинити; нешто подесно и за себе удесно учинити.

рафиниран, пречишћен; лукав, промућуран, препреден.

рафинажа или **рафинада**, префињење шећера, пречишћен, фини шећер, главе шећера.

рафлезија (Raflesia Arnoldi), џиновски цвет. Г. 1818. предузео је Др. Арнолд научни пут у унутрашњост острва Сумагре у пратњи енглеског гувернера Рафлеа и пронашао биљку са огромним цветом, који има у пречнику 3 стопе.

рафреширати (ф.), освежити, расхладити се; обновити; приликом маршрања застати ради одмора.

рахат-локум (тур.), посластица, која се највише сервира код Турака и источњачких народа па и на целом балканском полуострву. Гради се од ретко укуваног пириначног брашна, шећера, разних миришљавих сокова, уз које се додаје и исецкан бадем и лешник.

рахиалгија (г.), болови у ртењачи.

рахиалгитис (г.), запаљење ртењаче.

рахиокифозис (г,), кривљење ртењаче у натраг.

рахиолордозис (г.), кривљење ртењаче у напред.

рахиопарализис (г.), кочење ртењаче.

рахиоплегија (г.), кочење ртењачних нерава.

рахитис (г.), кривљење и лабавост костију; нарочито код деце т. з. енглеска болест.

рахитис (г.), енглеска болест.

рахт (види: рат) (тур.), коњски накит.

рацио (лат.), рачун; обзир; предомишљање; мишљење, разум; основно правило; начин, мера; узрок, основ; contra rationem, против здравог разума.

рацио легис, (л.), законски основ; циљ, намера закона.

рационизирати, изводити, закључивати, прорачунати.

рационално или **рационелно**, паметно, смишљено.

рационализам (н. л.), примена разума на све, до чега је човек искуством дошао, да би према томе могао неку ствар зрело просудити; рационализам у религији, значи: не примити никакво учење из религије; док га човек разумно не просуди.

раџа (санс.), краљ; племенски источно-индијски кнез или урођени кнез Инда, сада понајвише зависан од Европејаца.

рацон (ит.), памет, узрок, рачун, стање.

рацон-књига, у великим трговачким градовима на берзи или у градском суду стоји отворена велика књига, у коју свака трговачка кућа уписује своју фирму.

ре- (ре-) (л.), (ит. ri), ова речца значи у речима, које су са њом сложене: натраг, против, опет, још једном. У француском стоји пред речима, које почињу са a и пред en, само r (р), које појачава значење речи.

Реа (г.), једна између Титанкиња, жена Кроносова или Сатурнова, Зевсова мајка.

Реа Силвија, из рим. митол., кћи краља Нумитора, која је са Богом Марсом изродила Ромула и Рема, оснивача града Рима.

реагирати (н. л.), одупрети се, противно тежити, бити нечим незадовољан, супрот стати.

реагенција, пробно средство материја, која доказује, да се неко извесно тело, супстанца, налази у нечему.

реадопција (н. л.), поновно примање, заузимање.

реадоптирати, поново узети, примити.

реакција, супротна акција, одупирање; у политици: тежња у натраг, корак у натраг; нарочито намерно спречавање напретка за побољшање у држави, или тежња, да се уништи оно, што је у напредном духу већ извојевано, а да поврати оно старо, преживело, назадно.

реакционаран, назадан.

реакционар, мрачњак, назадњак.

реактивирати, поновно поставити кога у дејство (вратити кога опет у службу).

реалан (н. л.), стваран, тачан, истинит.

реална енциклопедија, стручан речник, у коме су основи стручних наука.

реалан новац, метални но-

вац, за разлику од папирног новца.

реална гимназија, виша школа, која тежи да циљ и средства за образовање у гимназијама и реалкама по могућству сједини, те као главна средства за образовање омладине узима новије (живе) језике, математику и латински језик са књижевношћу.

реална знања, стручна знања.

реална школа, установа, у којој се у место старих језика уче нови језици, математика и природне науке, као најглавнија предмети.

реална унија, стапање двеју држава у једну (супротно персоналној унији).

реална вредност, права вредност кованог новца (за разлику (од номиналне вредности).

реализовати, остварити, оживотворити, спровести нешто; претворити (н. пр. хартије од вредности) у новац, уновчити.

реализација, остварење, извођење.

реализам, наука о стварности.

реалисти, они схоластичари у средњем веку, који су опште појмове ствари сматрали као нешто реално, стварно.

реално, стварно, што одговара суштини, истини.

реалитети, својина земљишта.

реална инјурија (л.), стварна увреда.

реални каталог стручни каталог књига (према садржини књига).

реална кауција, сигурност добитком неке ствари у залог.

реална прогимназија, школа, којој је циљ да приуготови слушаоце за вишу гимназију, али тако да прво обучи ученика у оном што је наглавније у гимназијама и реалкама.

реалан лексикон (л.), стручан речник.

реапелирати, поново учинити призив, поново тражити неко право, по други пут жалити се на неко решење.

реармирати, изнова наоружати, преоружати. поново наоружати ратни брод.

ребах, рабах (јевр.), корист, интерес, лихварство, зеленаштво.

ребел (лат.), покретач буне, бунтовник.

ребелирати, побунити се, устати против кога.

ребелија (л.), устанак, буна.

ребес (јевр.). добит.

реби (ф.); одбијање, неповолјан одговор; код трговаца: рђава, покварена роба.

реби-писма. одбачена, непримљена писма,

ребитирати, одбити, одбацити.

ребус (л.), (израз мисли помоћу слика, у место слова); загонетка у сликама, нека врста писања са сликама, за одгонетање.

ревакцинирати (н. л.), некога поново пелцовати крављим богињама,

ревакцинација, поново пелцовање.

ревалирати (л.), бити здрав; опоравити се после неког издатка или плаћања за другог (у трговини).

реванш (ф.), задовољење, осveta; међусобни поклони.

ренаншировати (при игрању карата), дати неком прилике, да у другој партији поврати изгубљени новац: осветити се, прибавити задовољење; одужити се поклоном за добивени поклон.

ревена (тур.), заједничкo сношење (плаћање) трошкова,
реверендус, (л), частан, поштовања достојан.
reveredus dominus (л), пречасни господин (титула за католичко више свештенство).
реверенда, дуга црна горња хаљина код правосл. и еванг. свештенства.
реверс (нл.), признање, признаница о некој ствари, узетој на послугу.
ревестирати (доцн. л.), поново оденути, некога вратити на своје пријашње место (службу).
реви (енг.), преглед, нарочито часопис за књижевност критику, који излази недељно или месечно; преглед војске, преглед оружја.
ревидирати (л.), неку ствар или посао, рад, поново разгледати, проучити, проценити.
ревизор (доцн. л.), прегледач, рачуновођа.
ревизија, разматрање, преглед, оцењивање, разматрање и предлог за измену неког закона, устава и уговора; у штам. други пробни табак за преглед пре уласка у штампу.
ревијера (ст.ф.), обала, река, речна обала, предео, округ. **ловачка ревијера**, земљиште за ловљење.
ревиндицирати (н.л.), за нешто се поново заузети, нешто изгубљено или одузето, отето опет присвојити.
ревиндикација, потраживање неке своје својине.
револтирати (л.), окренути, ваљати.
револвер, ватрено оружје, пиштољ са 6 и више метака.
револверска штампа, штампа, лист, који се може купити и. подмитити и која прети погрдама и откривањем неких тајни, да би на тај начин измамила новац, па да престане изношењем тих ствари.
револуција, повратак, а најчешће значи: устанак, буна; у астрон.: кретање мањег светског тела око већег; потпуна промена или преображај животињских организама и целе земље услед великих поплава (потопа) земљотреса и т. д. (земљина револуција); **политичка револуција**, велика државна промена, преиначење целог устава, нарочито насилним путем.
револуционарни трибунал, за време вел.француске револуције образован је 11. аарта 1793. год. под именом ванредни криминални суд, крвави суд за кажњавање свих противника револуције и присталица Луја XVI.
револт (ф.), узбуна. побуна, устанак.
револтирати се, узбудити се, побунити се.
ревоцирати (л.), опозвати, узети на своју реч.
ревокабилитет (нл.), опозивање.
регалан (л.), краљевски.
регал - хартија, краљевска хартија, велика сорта хартије за земљописне карте, бакрорезе и т. д.
регали мн. **регалије** (л.), краљевска, владалачка права; **државне регалије**, државна права и повластице н. пр. рударски регал, искључиво право државе, да се метали, угаљ и соли, које се налазе испод земљине површине (под земљом) сматрају државна својина и држава их може дати у експлоатацију; исто тако и **поштански регал**, као и регал таксених и поштанских марака, соли и ковања и издавања новца.

регалија, значи и знаке краљевског достојанства.

регалија, врста добре цигаре.

регалитет, право државе да може имати регалије.

регар (ф.), обзир, однос, поштовање према неком.

регардирати (ф.), посматрати, уочити, приметити, пазити, узети у обзир.

регата (ит.), утакмица са гондолама; утакмица у веслању.

регенатор (л.), обнављач, препородилац.

регенерација (л.), освежење, установљење, препорођење.

регенерирати (л.), установити, оживети, препородити.

регент (л.), **режан** (ф.), владалац; регентство, влада, нарочито оно време које пада између владе француских краљева Луја XIV и Луја XV. када је за малолетног краља вршио краљевску власт херцег Филип Орлеански.

регентство (л.). влада заменика правог владара.

регерирати (л.), увести, уписати; одговорити.

регете и. регистра (мн.), доцније: **акта регистрата**, свежњеви аката, у књиге уведени одабрани преписи свих важних аката, повеља, писама и т. д. у канцеларијама и архивама краљевских дворова, владалачким резиденцијама, манастирима и т.д.

регион (л.), предео, округ, крај; ваздушни слој.

Регина (л.), женско име, значи и краљица.

регистар (ф. - ит.), списак, списак речи и. ствари, садржаја, преглед, упутник; у трговн.: трговачка књига, уређена азбучним редом.

регистарска хартија, велика, јака хартија за рачунске књиге.

регистрирати, увести или уписати у регистар.

регистранда, књига за увођење, књига за прибилежење, списак службен х приспелих аката; деловодник.

регистратор, редитељ и увођач аката.

регламан (ф.), наређење, нарочити пропис, правила за чиновнике.

регламан за егзерцирање, пропис за војна вежбања.

регнатор (л.),владалац,краљ.

регнум (л.),царство, краљевство.

регнум натуре, природно царство.

regnum animale (л.), царство животиња.

regnum vegetabile (л.) царство биља.

regnum minerale (л.), царство камења, минерала

регрес (л.), добитак, корист, зарада; назадак.

регула (л.), пропис, правило; **in regula** (л.), по правилу, обично, по обичају, понајвише, nulla regula sine excertione — нема правила без изузетка.

регула де три (л.). у матем.: тројно правило, у коме се из три познате количине налази четврта непозната која стоји са њима у вези; а зове се и пропорционално или односно правило.

регуларан, правилан, течан, уредан.

регулариа и. регуларна војска, стална стајаћа војска, за разлику од земаљске одбране.

регулатор (нл.), дотеривач, справа, која уједничава рад строја, справа за регулисање

часовника, а значи и врсту часовника, који врло тачно раде.

регуларитет (л), правилност.

регулисање (л.), исправљање, довођење у ред.

реданимирати (л.), ободрити, оживети,

редатирати (л.), датум на неком акту, исправити, ставити доцније.

редемптор (л.), искупитељ (рода људског Исус Христос).

редемпција (л). избављење, и скупљење.

реденгот (ф.), капут за јахање, дужи црн капут, за свечаније прилике а и за пут.

редививус (л.), оживео, пробуђен, обновљен.

редигирати (л.), скупљати и уређивати написе, чланке, фељтоне, белешке, вести и т. д. и спремити их и уредити за штампу неке књиге, часописа или листа; издавати и уређивати лист.

редактор, управник, уредник и издавач разних написа за уређивање каквог (нарочито политичког) листа, **шеф редактор**, главни уредник листа.

редакција, припрема, скупљање и уређење и одређивање материјала, спремљеног за штампу; а значи и зграду, локал (нарочито код пошт. листова) где се тај посао врши

редимирати (л.), искупити, откупити, ослободити се нечег.

рединтегрирати (л.), успоставити, допунити, обновити.

рединтеграција(л.),успостављење, обновљење.

редитус (л.), повратак; доходак.

редиф (араб.), турска нар. одбрана, која се само у ратна доба сазива а обавезна је до служи 15 година.

редиција (л.), враћање, повратак; навођење неког основа, узрока.

редресирати (л), исправити, извести на чисто, успостати, поправити.

ред-стар-линија, белгијска паробродска линија, између Антверпена и Филаделфије.

редублирати (л.), удвостручити, умножити, појачати.

редунданција (л.), нагомилавање речи, претрпавање,презасићеност.

редундирати (л), потопити, поплавити.

редуплицирати (л.), удвостручити; слогове или гласове поновити.

редупликација (л.), удвостручење;у грам: понављање или удвостручење слогова или гласова.

редут (повучено место)(фр.), 1.), мало, четвороугаоно ушанчење; 2.), бал са маскама, означава и салу, место за скупљање где се држе балови свечаности, вечере и т д.

редуцирати (л.), вратити; смањити; повући, обрачунати; у муз: партитуру редуцирати, значи: хармонију многих инструмената свести свести на мало инструмената.

редуцирање и. редукција, успостављање, довођење у пријашње стање; а значи и умањење броја на пр. војске или чиновника у неким надлештвима: смањење цене неке робе; код цртања: умањење, подмлађење неке фигуре.

редукциона табела, таблица за обрачунавање или упоређење разног кованог новца мере или тегова.

редхибирати (л.), одузети или повратити,

редхибиција, узимање или враћање неке купљене ствари.

реекспортирати (нл.) поново извести.

реекспортација, понован извоз увезене робе.

реел (енг. ит: рим), живахна шкотска или ирска игра.

реелан (ф.), истинит, битан, стваран; делатан; тачан, сигуран; справедљив, на шта се може човек ослонити.

режија (ф.), управа чиновника разних трговинских грана и државних прихода на пр. управа дрва, соли, дувана итд. ради чега су ти управљачи одговорни и полажу рачуне; а значи и позоришну управу у уметничком погледу са придоданим особљем; управа.

режијско зидање, зидање које изводи управа сама као предузимач.

режим, државна управа, влада; ancien regime (читај: ансјен режим) стари начин државне управе, нарочито пре велике француске револуције.

регимента (л.), велико трупно оделење војника од 2-3000 пешака или 1000 коњаника (регимента каваљерије).

режисер (ф.), управник пореског оделења, рачуновођа; у позор. лице, које одређује који ће се комад представљати и који дели улоге.

реверватна права (л.), задржана права.

резервисати (л.), оставити на страну, чувати; резервисано се држати, држати се удаљено, повучено од неке ствари.

резерва (ф.), преостатак, залиха, смишљеност, повученост; потпора, допуна; (у војсци:) војници, који су служили, или који су још од почетка задржани. да за случај рата буду

резервоар (л.), велика изидана јама цементом или гвожђем, лимом за воду и т. д.

резидирати (л.), стаовати, задржавати се.

резиденат (л.), пуномоћник једне владе, отправник послова на страном месту, мањег ранга од посланика.

резиденција (нл.), главни град једне државе, а и главно место и двор владаочев.

резигнација (л.), захвала, оставка, предаја, поштовање, одрицање, клонулост.

резигнирати (л.), распечатити, отворити (тестаменат) одрећи се неке ствари, неког захтева; захвалити, дати оставку на неки положај; предати се, покорити се судбини

резил (тур.). срамота.

резиме (фр.), укратко понављање неке пређене ствари, неког разговора и. говора.

резистирати (л.), супрот ставити се; поднети, издржати

резистенција (нл.), отпор, одбрана.

резолутан (л.), одлучан, присебан,

резолуција (л.), одлучност, одлука, закључак.

резон (ф), памет, сазнање, увиђавност; узрок, основ; право, однос; фирма; усвојити резон — паметне разлоге усвојити, и по књигама се управљати; до резона неког довести, — неког уразумити.

raison d'etre, нешто што има оправданог разлога да постоји, нешто што има права да ступи у живот.

raionabl, паметно, пристојно, умерено, уредно.

резонирати, паметно посматрати неку ствар, тачно размишљати о некој ствари, правилно судити и закључивати

о нечему; а значи и сувише говорити о некој ствари, „умствовање.“

ревултирати (л.), из једне ствари произићи, постати, следствовати.

ревултат (нл.), последица, свршетак; главна садржина, закључак једног истраживања.

реимпортација (л.), поновно увођење, пресађивање, поновљен увоз нечег.

реимприматура (нл.), дозвола поновног штампања неке књиге.

реокарнација (л.), оваплоћење, поновно враћање у тело, поновно постајање меса (тела).

реинсталирати (л.), поново увести некога у дужност.

рентирати (л.), поновити, обновити.

реитерација (л.), понављање.

рејицирати (л.), одбацити, избацити, не допустити.

рејекција, одбацивање, отказ.

реон, срез, обранбени круг, домашај једне тврђаве.

рекаденција (нл.), пад; повраћај н. пр. неког права на свог прећашњег притежаоца.

рекаптирати (л.), опозвати, одузети.

репактација (л.), опозивање оног, што смо говорили или што смо написали.

рекапитулирати, из неког написа, рачуна и т. д, главну садржину понова истаћи; споменути.

рекапитулација (л.), понављање главне садржине, нарочито на крају неког говора, да би се на слушаоце произвео што повољнији утисак.

requiescat in pace (л.), нека почива у миру!

реквијем (л.), задушна служба, парастос код католика за душу неког умрлог.

реквирирати (л.), тражити истраживати, искати, уложити неку тужбу на вишу власт у некој ствари; (у нас добро позната реч: реквирирање станова).

реквирент, онај који тражи, истражује

рекламација, захтев, да се неко ослободи војничке дужности, за време рата.

рекламирати, поново захтевати, тражити да се н.пр. нека ствар у суду, полицији и т. д. што пре изнесе на решење.

реклама, хваљење неке робе или иначе у листовима огласи, слика и т,д.

реклудирати (л.), затворити.

реклузија (л.), затвор, повученост.

рекогирати (л.), сећати се, присетити се.

рекогитација, сећање, проверавање.

рекогнисцирати (л.), испитати, приznати, после пажљивог посматрања и проверавања нешто за исправно признати.

рекомандирати (л.), препоручити, ако се односи на препоручена писма или пошиљке на пошти, које се уводе у књигу и за која пошиљач од стране поште добија потврду о предаји.

рекомпензација (нл.), оштетити, наплатити, наградити.

рекомпензија (л.), и **рекомпанс**, отштета, награда, накнада.

рекомпронирати (л.), поново се опити, прерадити.

рекомпозиција (л.), поновно склапање растурених тела.

рекомприрати (ф.), поново избројати н.пр. примљени новац или стање касе.

реконвалесцирати (нл.). о-

здравити, подићи се после болести.

реконвалесцент (л.), болесник, који је прележао болест па се опоравља.

реконвенирати (нл.), подићи против тужбу.

реконвенијент, онај који подноси тужбу против самог тужитеља.

реконвенциона тужба, тужба, коју оптужени подноси против тужитеља код истог суда.

реконесанс (ф.), признање, захвалност; у тргов: потврда пријема.

реконесан, захвалан, пун признања.

реконституција (нл), успостављење; ступање у право другога.

реконструисати (нл.), преуредити; преустројити; президати.

реконцелирати (л.). изнова сјединити, измирити, помирити.

реконцилијација, изравнање, измирење.

рекопирати (ф.), поново преписати.

рекорд (енг.), сведоџба, извештај, успех; победа.

рекордирати, победити, бити први у неком потхвату.

рекреација (л.), опорављење, освежење.

рекредитив (нл.), опозивно писмо неког двора своме посланику, којим се кредитовно писмо (постављање) обеснажава.

рекреирати (л.), створити; успоставити; освежити, развеселити, орадостити, поткрепити се.

рекриминирати (нл.) против тужити кога, оптужити свога тужиоца.

рекриминација, супротна тужба; враћање погрде.

рекрудесценција (нл.), позлеђење ране; погоршање болести у доба оздрављења.

рекрут (ф.), новопридобивеши новак, нов војник, кога тек треба обучавати.

рекрутирати, исправити, допунити, попунити; војника прегледати.

рекрутирање, допуна војника.

рекс (л.), краљ.

Rex apostolicus (л.), апостолски краљ, титула коју је папа дао првом краљу.

Rex catholicus, католички краљ (титула шпанског краља).

Rex Christianissimus најхришћанскији краљ (француски краљ)

ректитис (л.), запаљење гушњег црева.

ректангулум (л.), правоугао, правогугаони.

ректангуларан, (л.), правоугаон.

ректифицирати (л), известити, поправити, извести на чисто; криве линије упоредити са правима или њихове дужине одредити.

ректификација (л). поправка; у мањем: исправљање или одређивање дужине кривих линија; у хем. веће чишћење; одузимање воде, поновљена дестилација.

ректификатор (л.), онај који упућује, изводи на пут.

рекор (л,), управник, вођа врховни старешина н. пр, велике школе, богословије, универзитета.

ректорат (нл.), звање, канцеларија а често и стан ректоров.

ректор магнификус, титула ректора универзитета.

ректум (л.), дебело црево

ректус, (л.), прав, тачан.

ректа меница (л.), меница, чији пренос истављач менице забрањује.

рекурирати (л.). обратити се на некога, на неког се ослонити; прибећи код неког у заштиту.

рекурент (л.). онај који тражи заштите.

рекурс (л.), жалба послата неком већем надлештву, суду, против каквог решења неке ниже власти.

рекурсна меница, супротна меница.

рекурирати (л.), пређутати, одбити, одбацити.

рекузација (л.), непослушност, одбијање, неиспуњење.

релаксирати (л.), истегнути, повећати; породити се, решити се; ослободити, олакшати, утолити.

релаксација (л.), опепљење; порођење; успавање н. пр. нерава.

relata prefero (л.), причам, као што сам чуо; причам по чувењу.

релакција (л.), доношење; извештај, вест, прича; однос; стање; свеза.

релативан (л.), односан; релативни појмови, односни појмови, до којих се долази тек сарђењем једног предмета са другим.

релативна вредност, вредност, која према приликама може бити различита — противно апсолутној вредности.

релативна заменица, односна заменица.

релативитет (л.), однос.

релативна већина, проста већина.

релативизам (л.), наука о релативитету т. ј. односима ствари, једне на другу.

релативан (л.), знатан, велики, односно.

релевирати, олакшати; неког терета или обавезе ослободити; уздићи, одликовати.

релеванција, ослобођење, олакшање.

релегирати (л.),одгнати: упутити.

релегација (л.), отпуштање из једне више или стручне школе.

relegatio cum infamica (л.), срамно искључење са какве ве, лике школе, које може за последицу имати и искључења са свих виших завода.

relegatio in perpetuum (л.), изгнање за свагда.

религија (л.), вери, наука о поштовању једног или више богова; обожавање појава, небеских тела, ватре и т.д.

религиован, побожан, богобојажљив; савестан.

реликвиум (л.), скрињица за чување скупоцених. старих успомена (реликвија, моштију).

реликвија (л.), старина, најчешће у значењу моштију или остатка моштију светаца и угодника (најчешће чуваних у кивотима и црквама

реликт (л.), остатак.

релугум (л.), готов новац.

рељеф (фр.), узвишеност, сјај, слава; испупчен, издигнут уметнички рад на мрамору или металу, који је од истог комада мрамора или метала израђен; **барељеф**, израда исте врсте, само што су фигуре врло мало испупчене од површине или основе плоче.

рељефни глоб, и. карта, глоб са испупчењима иа површини да би се боље представила висинска разграна н земљописне карте, са истим смером; а могу да буду нарочито

удешене за слепе, да би добили појам о земљиној површини.

рељеф дати некој ствари, значи нарочито нагласити, истаћи неку ствар.

ремаркирати, (ф.), приметити; означити, прибележити, посматрати; на нешто припазити,

ремедиум (л.), лек.

ремедирати (л.), лечити.

реми (ф.), при игрању карата или шаха, када је партија остала неодлучена, када ни једна страна није добила игру.

ремигрирати (л.), вратити се из емиграције, из места, у које се неко уселио.

реминг:он (енг.), врста пушака остратуша, названа по имену проналазача (тим пушкама наоружана је шведска и данска пешадија; писаћа машина названа по имену проналазача.

реминисценција (л.), успомена, сећање.

ремитирати (л.), вратити; поново доставити; код трговаца: новац или меницу послати.

ремитент, први прималац менице, купац или прималац менице.

ремис, одлагање рока плаћања.

реновирати (лат.), удаљити, отклонити, одстранити.

ремоција (л.), уклањање, одстрањење.

ремонстрирати (л.), устати против нечег, уложити протест,

ремонтирати, преуредити; попунити, нарочито потребан број коња у једном одреду, допунити да изнесе потребан број.

ремонтоар (фр.), врста сата (старије фабрикације).

реморкер, пароброд, који вуче шлепове

ремптер (л.), трпезарија (у манастирима, дворцима).

ремунерирати (л.), поклонити, обдарити, наградити.

ремунерација (л.), награда, признање, поклон.

реналан (л.), оно, што се односи на бубреге.

реналне артерије, бубрежне артерије.

ренегат (ф.), издајица, отпадник (нарочито од вере, а и оно лице, које напусти своја политичка убеђења)

ренегирати (н. л.), одрећи.

ренесанс (фр.), препорођај, обнова, васкрс, н. пр. наука уметности и т. д., нарочито препорођај уметности под утицајем старог класичног доба, који је препорођај у 16. веку почео у Италији и одонуд прешао у Француску, Немачку и остале културне земље.

ренитирати (л.), тежити нечем противном; одупрети се.

ренитент, онај, који се нечему одупире.

ренитенција, одупирање, супротстајање.

реновирати (л.), обновити, освежити, поправити.

реновирати меницу, обновити меницу, рок тој меници продужити.

реновација и. **реновирање**, поновљење, успостављење.

реномирати (ф.), неког учинити чувеним, знатним; обичније: стећи себи име, славу: хвалити се, преузносити себе, хвалисати се.

реноме, глас, име.

реномиста, хвалисавац; убојица.

ренонсирати (ф.), одрећи се нечега, неке ствари.

ренонс (ф.), погрешка у игрању карата, када неко у игрању изда неку карту или боју неке карте.

рента (ф.), упр. износ од рада неке друге личности, којој је дата нека ствар за коришћење; даље: годишњи приход, годишњи новчани приход, интерес.

рентје (фр.), личност, која живи од своје ренте или прихода.

рентирати, доносити корист, добит.

рентабилан, што доноси корист.

рентабилитет, корисност.

Рентген, проналазач чувених X зракова.

рентгенизирати, извршити снимак једног дела тела (н. пр.) срца помоћу Рентгеновог апарата (X-зраци).

рентолирати (л.), стару слику на платну, навући на друго платно.

ренуирати (л.), одрећи, одбити, пређутати.

ренунцирати (л.), известити, објавити; отказати се неке ствари.

ренунциација, извештај, објава неке ствари; отказивање, одрицање.

ренунциациони акт, акт шпанског краља Филипа V, по ком се он одриче права наслеђа на Француску.

ренфорсирати (ф.), појачати, оснажити.

реокупирати (н. л.), поново посести, заузети.

реорганизовати (л. ф.), преуредити, прерадити, изнова удесити.

реорганизација, преустројство, нарочито: преустројство војске.

реосигурирати (н. л.), поново се осигурати, обезбедити.

реосигурација, поновно, двоструко осигурање, када осигураник осигурану суму поново осигура.

реотом (г.), справа, помоћу које се може галвански ланац брзо затворити или прекинути.

репарирати (л.), преоправити, преуредити, изменути.

репарација, поновљење, оштета.

репаратура, оправка.

репартирати (н. л.), поделити.

репартиција, подела.

репасирати (фр.), вратити се, вратити се с пута; нов часовник пре употребе добро прегледати, опробати; рачуне, акта, поново разгледати, проучити.

репатриација (н. л.), враћање у отаџбину; поновно примање у отаџбину.

реперкутирати (л.), одгурнути, одбацити; одбити.

реперкусија, одбацивање, одбијање, н. пр. светлосних зракова и т. д.

реперторијум (доцн. л.), регистар, списак предмета (важнијих аката).

репертоар, списак, листа улога, које је један глумац или певач у операма добро проучио; исто тако и списак позоришних комада, спремних да се предстаљају у неком позоришту; недељни план представа, списак позоришних комада, који ће се представљати у току једне недеље.

репетент (л.), понављач (ђак који понавља један разред).

репетирати (л.), поновити.

репетирка пушка, код које се после једног пуњења више хитаца могу избацити; пушка магазинка.

репетиција (л.), понављање.

repetitio est mater studiorum, понављање је мати наука.

реплантација (н. л.), поновно усађивање, н. пр. извучених зуба.

репласирати (фр.), уредити, поставити.

рецледирати (ф.), изнети; неку парницу поново повести; бранити

реплицирати (ст. л.), одговорити (на нечије тврђење, нападај у пол. листу).

репликација (варв.), одговор; често и подесан шаљив и саркастичан одговор; противан говор или писмени одговор.

реплумбирати (варв.-л.), одлучити олово од сребра, сребро, од слова чистити.

репозитуриум (л.), рафови, за рађење књига или аката.

репозирати (л.), одговорити; заложити се за неку ствар.

репонирати, положити, вратити, дигнути.

репозитар, чувар, надзорник аката.

репортирати (л.), вратити, довести; увести.

репорт (енг.), извештај; а значи и разлику између целе једне државне ренте на крају текућег месеца и на крају идућег месеца.

репортер, извештач, нарочито извештач новина; и извештач и припремач за штампање енглеских парламентарних говора

репрезентирати (л.), заступати; заменути и заступати личност која није присутна; значити; представљати нешто, имати спољни углед, достојанство.

репрезентант, заступник неке више личности, која није присутна; заступник неког града к корпорације при каквом скупу; народни заступник.

репрезентативни систем и. **устав**, устав народних заступника, такво државно уређење, по којем народ узима учешћа у државној управи и законодавству, посредством својих изабраних посланика у парламенту.

репресалије (л.), принудне мере, вршење терора, употреба незаконитих средстава, застрашивања.

репрехендирати (л.), кудити, одбацити.

репрехензија (мн.), принудне мере, које често једна држава чини према другој (обично јача према слабијој) ако држи ди је у праву и да треба да се нека неправда или увреда уклони.

реприв (читај: риприв (стенг.), одлагање извршења смрт. не казне; а значи и наређење, за то одлагање.

реприза (ф.), узимање, пристајање неког брода; у позор., поновљена престава једног позоришног комада.

репризе (мн.), паузе (одмори) у циркусима, када јахачи треба да се одморе, те онда кловнови изводе своје шале.

репримирати (л.), потиснути, укочити, угушити.

репресалија (н.л.), угушење, подјармљивање, притисак.

репресентативне мере, мере за подјармљење, угушење.

репристинација (л.), обнова успостављање нечег, што је пре било.

репристинирати (лат.), обновити, нешто поставити у пређашње стање.

репробирати (л.), одбацити осудити, неодобравати.

репроација, одбацивање, осуда.

репродуцирати, поново изнети, створити, допунити, успо-

тавити, заменути; у праву: пзнети против доказе, поставити супрот сведоке.

репротестирати (н. л), на нечији протест учинити представку (противпротест).

рептилије (мн.), (л.), животиње пузавци, црви; значи и **амфибије**, н. пр. змије, жабе, гуштери, корњаче.

република (лат.), слободна држава, такав државни устав, где највишу власт и владу над грађанским друштвом има или известан одбор најугледнијих чланова (аристократија) или где највишу власт има сам народ са својим изабраницима.

републикета (ф.), мала слободна држава, н. пр. република Сан Марино.

републиканац (ф.), члан републиканске државе и присталица тог државног облика.

републиканиам (л.), привржепост републиканском државном облику.

републицирати (н. л.), поново објавити, обзнанити.

репугнирати (лат.), против устати, одупрети се; осећати одвратност.

репудирати (л.), одбацити; раставити се од мужа; раскинути брак.

репудиација (л.), или **репудиум**, одбацивање; развод брака; одрицање неке обавезе.

репулс (л.), одбацивање, одбијање, негативан одговор, неиспуњена молба.

репулзирати (л.), одгурнути, одбити; дати одговор, који не задовољава; некоме дати кошар.

репунција (л), жиг, жигосање да се утврди врста злата или сребра.

репунцирати, на златном и сребрном посуђу и накиту, сем обичног жига (пунце) још један нарочити жиг (репунцију) утиснути за уверење, да су ти судови од правог злата или сребра.

репургирати (л), очистити, ишчистити (стомак).

репусирати (ф), одгурнути, вратити.

репутација (ф. л.), углед, нарочито добар углед, поштовање, част.

рес (л.), res, ствар; имање, добро.

re vera, у истини.

res communis, опште добро.

res controversa, спорна ствар

res dubia, сумњива ствар.

res ecclesiasticae, црквена добра.

res naturales (мн.), природне ствари.

res publica, јавно, опште благостање.

ресалутирати (л.), одговорити на поздрав (нарочито у војсци).

ресанесцирати (л.), оздравити.

ресекција (л.), исечак једног болесног органа.

ресецирати (л.), исећи.

рескрибирати, (л.), одговорити (писмено) издати неко решење или заповест, нарочито од стране власти појединцима; а значи и поново писати н. пр. рескрибиран рукопис — кодекс раскриптус и **палимсест** в. т.

ресолвирати, (в,), растопити, поделити; одлучити се; закључити.

ресолвиране табеле, упоредне таблице разног металног новца, тегова и мера у погледу њихове вредности и износа.

резолутан, решен, одлучан, постојан, срчан.

револуција, разлучење, расподела; решење, одлука, решеност, постојанство.

ресонанција, (л,), одјек.

ресонирати, (л,), одјекивати, издавати гласове.

ресор, (ф.), управа делокруг управе; струка, делокруг рада.

ресорбирати, (л.), прогутати упити, увући у себе;

ресорпција, (нл.), увлачење упијање једне течности помоћу креде и т. д. поново упијање једне течноста у тело.

респирирати, (л.), дисати, узети ваздуха.

респирација, (л.). дисање, освежење, опорављење.

респирациони апарат, органи за дисање; справа за испитивање дисања животиња.

респиратор, (нл,), справа за васпостављање правилног дисања.

респицирати, (л.), узети у обзир, размислити, пазити на нешто.

респициенат, извештач.

респициенција, надзор, обзир, брига,

респект, (л.), обзир, поштовање, углед.

респектирати, (л.), имати обзира према некоме; неког поштовати, штедити.

респондирати, (л.), одговорити, разложити.

респонзабилитет, (ф.), одговорност.

рест. (ит.), преостатак; остатак дуга; у рачуну остатак, кад се мањи број одузме од већег.

рестант, (л.), дужник.

рестаурирати (л.) поправити, обновити, освежити, појачати. зидати.

ресторан, гостионица, где се точи пиво и вино, и где се ручава и вечерава.

рестаурација, успостављење, враћање на престо династије, које је и пре тога већ заузимала престо.

реституирати, (л.), успоставити, вратити.

реституција, (л,). успостављење, допуњење, враћање.

restitutio in integrum, враћање у пређашње стање, посед, реституциони рат Луја XIV француског против Немачке од 1694. г,

рестрингирати, (л.), повући, ограничити.

рестрикција, ограничење.

ресул -- алах. (арап.) посланик божји, назив Мухамедов,

резимирати, (л.), у кратком изводу изнети,

резиме, (ф.), збијено изношење главних тачака (из једног чланка, говора и т. д.

ресургирати. (л.) поново устати васкрснути; избити на површину.

ресурекција, васкрс мртвих а означава и слику, која то представља.

рециндирати, (л.), раздерати покидати, прогласити за неважеће (п, пр. последњу опоруку, тестаменат);

рециснја, судско поништење или одбацивање једног тестамента,

ретаблирати, (ф.) успоставити. наместити, довести у ред.

ретаксирати, (нл) изнова проценити, одредити цену, вредност.

ретардирати, (л.), задржати, успорити, укочити; сувише полако ићи (за часовник).

ретардација, задоцнење, одуговлачење,

ретикуларан, (л.), мрежаст.

ретина, (л.) мрежњача.

ретиненција, (л.), затајање, прећутање.

ретинирати, (л,), задржати) поручити, закупити

ретенција, (л.), задржавање. retencia mensium, изостанак месечне периоде, чишћења.
retencia urinae, задржање покраће.
ретинитис, (нл.), запаљење врежњаче (у оку);
ретирада. (л.) узмицања, повлачење; нужник.
ретирирати, (ф,) повући се побећи; ступити у мир.
ретор, (г,), говорник, вештак у говору, наставник беседништва.
реторквирати (л.), преокренути, нечији говор преокренути против самог говорника, некога туђи његовим рођеним речима, вратити увреде.
реторта, (ф.), суд са кривим грлом (вратом) за дестиловање мали стаклени, метални, или порцелански суд за дестиловање.
ретрадирати, (доцн. л.). вратити.
ретрадиција, (нл.), враћање.
ретрахирати, и ретрактирати, (л.), повући, опозвати, повући своју реч.
ретракт, повлачење, повлачење на себе,
ретрактација, опозивање. повлачење своје речи.
ретрибуција, (л.), враћање.
ретро, (л.), натраг.
ретроцедирати. одступити, нешто поново уступити.
ретродатирати, ставити датум за доцније,
ретроградирати, ићи натраг крачијим корацима.
ретроспекција, (нл.), гледање у натраг, осврт и сећање прошлости.
ретровендирати, купљено опет продати.
ретроцесија, (л.) враћање, уступање (неке већ добивене ствари).
ретур, (ф.), повратак с пута, у мн, **ретуре** у трговини враћена роба, која се није могла продати, као знак за непримљена посла ретур — натраг!
ретур билета, повратна карта, улазница,
ретур — писмо, повратно писмо, које пошта враћа самом пошиљачу.
ретурни трошкови, они трошкови који се плаћају за повраћај писма или неке друге пошиљке, поштом.
ретурнирати, (ф.), вратити се натраг поштом,
ретуширати (ф), прерадити поправити; слику са масном бојом изнова израдити; у фотографији: светле тачке и друге грешке претуширати.
реузирати, (ф,), бити срећан и лаких успеха, постићи свој циљ.

реума, оно што тече, река.
реуматизам, (г.), севање, болови у удовима тела и зглобовима.
реуматопира, ревматична грозница.
реунирати, (нл.) поново ујединити, измирити.
реунија поново уједињење; измирење,
реунионе коморе, судови власти, које је поставио Луј XIV, да би испитале, које су покрајине или градови некада припадале Француској, да би после по том застарелом праву могао водити своје освајачке и пљачкашке ратове.
рефакција, (ф.), одбитак при плаћању за робу, која је поручена али која се на путу донекле испретура.
рефелирати, не пришити, нешто као нетачно одбацити.
рефекција, (л.), поправка.
референсати, (л,). известити, поднети извештај, јавити, испричати, поднети.

реферата, вештина, вештина подношења извештаја.

реферат, извештај,

референце, у трговини, односи, извештаји и препоруке од познатих и много уважених личности или трговачких кућа.

референт, референдар, извештач, који извештава из ака та главну ствар као чиновник неког министарства, своме министру,

референдум, (л.), опште народно гласање за примање или одбацивање неког важног закона.

узети ad referendum значи; узети неки предмет ради проучења па после подношење извештаја вишој власти.

рефицирати. (л.), поново поставити, повратити; освежити.

рефициенција, (л.), у мед. лекови за ојачавање и освежавање.

рефекција (л.), опорављење, поправка.

рефекториум, ревентер и **ремптер** (нл.), трпезарија у катол. манастирима.

рефектура (нл.), право по коме се ради поправке какве велике зграде могу дрва (ради грађе) сећи из шуме.

рефлектирати (л.), светлосне зраке одбијати; размишљати, смишљено промерити, расудити.

рефлектирати на нешто, узети у обзир, припазити, не скидати очију са неке ствари. промислити, одлучити се на нешто.

рефлектант (л.), који будним оком нешто прати, на нешто пази.

рефлектор (л.), справа за одбијање зракова; справа са огледалом, која јако осветљава велики простор, да би се разни ноћни сигнали (знаци) опазили, телескоп са огледалом.

рефлекс, одбијање светлости, одблесак, одсјај,

рефлексни апарат, огледална лампа; рефлексно кретање,

рефлексна појава, нехотичан, не по својој вољи пренос телесног или душевног надражаја осећања на нерве, н. пр. кад човек поцрвени, кад трепће очима.

рефлексни грчеви, повишење рефлексних појава, док човека не обузме грчевито стање (код извесних нервних болести).

рефлексна светлост, светлост која засењује.

рефлексија (л.), одбијање светлосних зракова, зрачење, одблесак; а значи и размишљање, проверавање, посматрање; обзир, пажња на нешто,

рефлексна тачка, тачка у огледалу, из које светлосни зрак допире у око.

рефлексибилитет (л.), способност или особина зракова, да се одбијају.

рефлуирати (л.), повратити се, натраг тећи.

рефлуксија (л.), враћање крви у свом оптицању из тела у срце.

реформа (л.), обнова, поправка, прерада.

реформисати (л.), променути, преокренути; поправити, очувати од злоупотреба.

реформисан, поправљен.

реформација, поправка, особито поправка у цркви, распостављање чисте Христове науке, како су то Лутер и његови сарадници проповедали.

реформисти (енг.), поправ-

њачи, који теже, да преуреде, поправе постојеће стање, нарочито устав, који теже напретку; странка противна конзервативцима; у Француској присталице странке, која тежи, да поглавито поправи стање радничке класе.

реформна гимназија, гимназија, у којој се у прва три нижа разреда не учи латински језик, а учење страних језика почиње са француским језиком.

рефрагирати (л.), противити се, супротно тежити.

рефракција (нл.), преламање светлосних зракова.

рефрактор (л.), преламач зракова: далекоглед (телескоп) који преламањем светлосних зракова проузрокује увеличавање, диоптријски телескоп.

рефрен (ф.), повратни стих, припев; нешто, на шта се увек враћа, непрекидно понављање.

рефригирати (л.), охладити, расхладити, освежити.

рефригеранција, расхлађење, охлађење.

рефригератор (нл.), цев за расхлађивање, справа за брзо расхлађење ракије приликом печења ракије.

рефугиум (л.), бегство, избављење, уточиште.

рефугирати (л.), избећи.

рехабилитација (л.), враћање доброг гласа, враћање у пређ. добро стање.

рехабилитирати (нл.), поново засести, поставити у пређашње стање, бити опет на добром гласу.

рецензирати (л.), (доцн.л.) прегледати; нарочито оценити књигу, позоришну представу; донети извештај, приказати, донети свој суд о писменом напису или позор. представи.

рецензент (л.), извештач, критичар, оцењивач.

рецензија (л.), истраживање; оцена или похвале неке књиге и позоришног комада; установљење старих текстова према рукописима и према томе приређено ново издање неког дела.

рецидив (л.), поновно поболење од неке болести, повратна болест; повратак.

реципирати (л.), узети натраг; примити у неко друштво, пустити.

реципиран (л.), примљен.

реципијенат (л.), прималац, суд (за оставку); значи и стаклено звоно код ваздушне пумпе.

рецепис (л.), потврда о примљеном новцу или ма којој пошиљци (на пошти).

рецепт (л.), пропис за спремање н.пр. неког јела и т. д.; а нарочито пропис каквог лека од стране лекареве.

рецепција (л.), примање, увођење.

рецепциони термин, одређен дан за примање.

рецептирати, прописати лек и по пропису саставити га.

рецептура, примање, доходак; а значи и вештину прописати лех, справити га и издати га у апотеци.

реципрочан (л.), односан, обрнут, наизменичан.

реципрочан глагол, повратни глагол н.пр. туђи се, љубити се и т.д.

реципроцитет (н.л.), наизменичност; међусобна услуга (услуга за услугу).

реципроцирати (л.), вратити се, поновити; неком вратити услугу.

реципирати, рецитовати (л.), нешто на памет изговорити, изнети, испричати.

речита (ит.) представа неког позоришног комада.

рецитација (л.), прочитање, изношење неке песме (обично: какве свечане песме, пролога).

рецеб (арап.), обожавање, страхопоштовање; име 7. месецу у мухамед. календару (у том је месецу забрањена борба)

решанжирати (ф.), изменути, променути.

решерше (ф), истраживање, испитивање.

решершрирати (ф.), поново тражити, претраживати, испитивати.

решерш (ф), распитивање, (о некој ствари) истраживање, претраживање.

решофирати (ф.), подгрејати.

рв (тур.), образ, поштење.

ривал (л.), такмац, нарочито: у љубави, супарник; а може да значи такмаца и у мачевању, пливању и т.д.

ривијера (ит.), обалски предео, нарочито неки обалски предели на Средоземном Мору са ваздушним бањама Ницом, Монаком, Монаком и Сан Ремом.

Ригведа (инд), збирка старих индијских песама.

Риген, словенски: Рујан, велико острво у сев. Европи.

ригола (ф.), мали олук, усек, да би непотребна вода из неког дворишта, баште и. тротоара могла отицати.

ригор (л.), строгост, чврстина.

ригоризам (нл.), претерана строгост.

ригориста (л.), сувише строг моралиста. присталица најстрожијих прописа казненог закона.

ригорозум (л.), строг завршни испит на универзитетима.

ридикил (ф.), торбица за рад.

ризико (ит.), **риск**, (ф.), опасност, смео покушај, смело предузеће; у осигурању: примљена опасност (штета, губитак) у осигурању, а и сам осигурани предмет.

рискирати (ф.), смело покушати, бити у опасности, ставити на коцку,

ризото, талијански пиринач, куван са маслом и ситним месом.

риво флорето (ит.), најфинија сорта пиринца.

ривет (ит.), најлошија врста пиринца.

ризус (л.), смејање; risum enatis amici, задржите се, пријатељи, од смеха т. ј. не смејте се! овај стих римског песника обично се употребљује кад се неко у своме говору неразумно, смешно изрази.

рикавио (ит), чиста добит од продате робе.

римеса (ф), слање новца, меница.

риналгија (г.), болест носа.

ринанхизија, уштрцавање у нос.

риноцерос (г.), носорог.

ринокарцинома (г.), рак у носу.

ринопластика, вештина градити вештачке носеве смањене или отпале.

ринорагија, (г.), крвављење носа.

риностегнозис (г.), запти-вање носа због нагомиланог слуза, полипа и т. д.

Риналдо Риналдини, чувени талијански разбојник.

ринконада (шпан), јужноамериканско злато у праху.

рио (шпан. и порт.), река н.пр.

Рио де ла Плата (шпан.), сребрна река.

Рио де Жанеиро, град у Америци.

рипрева (ит.), види реприза.

рис (ф.), мера за извесну количину табака писаће хартије.

рисконтро, (мн.) **рисконтри** (ит.), у трг. менична плаћања, наређења за исплату меница, отплате.

риспедирати (ит.), робу и. друге ствари даље слати, отправљати.

риспостирати и рипостирати (ит.), на неку подсмевку згодно и брзо одговорити.

ристорнирати (ит.), отписати, преписати, и дописати.

ритам (г.), равномерно кретање, у песн. и муз. мера времена, благозвучност говора, тонова.

ритмичан, одмерен, по такту, добро уређен.

ритмика, наука о ритму, о мери времена и тонова

рите (л.). формално, тачно, по пропису, на обичан начин.

риторно (ит.), враћање, повратак; у тргов. : препис или поновљен упис неког става у главну књигу.

ритрата (ит.), повлачење вучене менице.

ритус (л.), обичај, свечани обичај, нарочито црквени обичај, форма при верском извођењу.

риф-пирати. (мн.), становници морских разбојника на Мароканским стеновитим обалама.

рицинус (л.), чудотворно дрво, врста биљке, нарочито опште чудотворно дрво, (Ricinus communis), названо и Христова палма, из чијег се семена добива жуто-зеленкасто рицинусово уље (вејтин), који се употребљава против глиста, затвора и т. д.

рмија (армија), (тур.), коњска болест у грлу.

ројалан (ф.),краљевски,верни краљу.

ројал хартија, врло велика хартија.

роајал и ројал, француски златни новац у величини дуката, искован са краљевим ликом од 1125-1422. год.

ројализирати, уредити по монархистичним принципима.

ројализам, верност према краљу; привржености краљеној партији.

ројалистички, краљевски, одан краљу.

ројоте (ф.), краљевско достојанство, краљевство.

Робеспјер, чувени политичар за време вел. француске револиције.

робинзонада, (по чувеном роману Робинсон Крусе. што га је 1719. год. написао Енглез де Фоа) робинзонска прича, пустоловска историја морнара, који су претрпели бродолом.

роборирати (л.), јачати, сложити.

роборанција, медицина за јачање, оснажење тела.

робурит (ф.), материја за распрскавање.

рогација (л.), молба, код католика молитва за умрле.

роделеон (г.), уље од руже.

родити,коралне окаменотине у облику руже,

родоса, ружин мед.

родоса харон. ружин шећер.

родостагма, ружина водица.

роза (л.), ружа; sub rosa, у поверењу.

рококо (нф.), суд, ствар из времена регенства Филипа Орлеана и Луја XV., који је стил у најновије време опет ушао у моду.

роман (л.),пустоловина јуначка, ритерска, љубавна историја на каквој старој епској основи; доцније: каква измишљена ду-

жа приповетка, у којој је представљена каква измишљена људска радња, којој је главни циљ опис карактера и. друштвених обичаја, а често и каква љубавна историја;често тако написан роман има историјску подлогу; у најновије време ова врста књижевног рада (романи) решавају најважнија друштвена питања а представљали су их најбољи књижевници свих културних народа.

романсије (ф.), песник романца; а и романописац.

романски (л.), оно, што је произишло из ст. римског или латинског, као и романски језици, који су у средњем веку постали из латинског: италијански, шпански, португалски, француски, провансалски и т.д. језици.

романски стил - византијски стил који се развио од X.-XV. века;

романски, написано на једном од романских језика, у духу и укусу хришћанског средњег века, противно античком, класичном и модерном.

романтика и романтицизам, збирка романца, књига и песама; период у књижевности, где владају машта и осећање.

Роланд, чувени француски јунак.

Романља (ит.), североисточни део некадање црквене државе, (срезови: Болоњски, Ферарски, Форлијски и Павенски).

ромб (г.), паралелограм са једнаким странама, али косим угловима.

ромбордер. тело ограничено са шест једнаких углова.

Ромени и. Румени, Румуни.

Ромулиди, (мн. л.), потомци првог (легендарног) краља римског Ромула.

ронд (ф.), округло.

рондо, велики округао суд за воду.

ронд писмо, врста уставног француског писања,

рондела (ф.), округлина, округло место, округла леха за цвеће.

Росинант (шпан.), рђав, бедан коњ, име Дон Кихотовог коња.

ростбиф (енг.), енглеска полупржена говеђина.

ростопчиново уље, етарско уље, за справљање ликера (названо тако по руском генералу Ростопчину. који је, као што се држи, наредио да се 1812. год. спали Москва, те је отуд проузрокована — Наполеонова пропаст у Русији).

ропа, рупа, једно оделење војске.

ротацизам (г.), врло често употребљавање и. злоупотребљавање гласа **р;** ркање; у грамат. прелаз гласа **с** у **р.**

роталија, ковитлац, кружно кретање једног тела (н.пр. земље) око своја осовине.

ротациона осовина, осовина око које се окреће.

ротациона машина, у штампар. машина за брзо штампање.

ротунда и. ротонда (стл.), округло здање често удешено за гостионицу; свако здање, споља и унутра округлог облика, нарочито чувени Пантеон у Риму.

рошад (ф.), потез у шаху, у којем у исто време краљ и топ мењају места.

рошировати и. рокирати (ф.) учинити тај потез (цуг.").

рс (тур.), људска снага.

рсув, рсувин (тур.), лупеж.

рсувлук (тур.), крађа.

Рубикон, мала река у Горњој Италији (сада Писателo) који је чињавао границу изме-

ју Италије и овостране Галије (т.ј. Горње Италије). Ова речица постала је знатна, што је Цезар прешао ту реку, а то је био знак за грађански рат.

рубин (л. ит. шп.), природан, црвен драги камен, после дијаманта најтврђи и најскупоценији. Најлепши на острву Цејлону. Најлепши са свим црвене боје зове се Алмадин или Карбункел, јер личи на усијани угаљ; љубичасто црвени: Стинел; тамно црвени: Балос; а црвено жути: Рубицел.

рубља (рус.), руски сребрн новац од 100 копејака. По новијем руском новчаном систему од 1899. г. који се оснива на златној вредности, рубља је руска државна новчана јединица и садржава 17_{424} чистог злата.

рубрика и рубрум (л.), натпис, наслов неке књиге, поглавља, закона, акта; означење за: одељак; оделење, страна, стручни део.

рубрицирати (доцн л.), означити нешто (црвеним) натписом, означити црвеним мастилом; по одељцима и стручним пословима уредити, уврстити, ставити у одређени одељак.

рубрикат (нл.), оделење, одређени одељак.

руарикатор, у средњем веку преписивач књига, најчешће религиозног садржаја, који је разним бојама шарао и малао велика почетна слова (иницијале) особито у почетку текста неке књиге.

рувет, руфет (тур.), одело.

рудимент (л.), почетак, први покушај у некој ствари и. вештини; основ.

рудиментаран, у почетку постајања; закржљавео.

рудитет, суров, закржљављен, неотесан.

руина (л.), опадање, пропадање, губитак, распадање, пропаст; развалина, стара зграда у рушевинама.

руинирати (нл.), разорити, опустошити, покварити, упропастити.

руне (стн.), знаци са правим линијама, којима су се служила германска племена, пре но што су узели латинска писмена; знаци за слова.

рунски новац, новац са знацима руна; календар са рунама, календар са рунама писан на штапићима из хришћанског доба, нађен у Скандинавији.

рум (енг.), ракија са шећером, испрва грађена од сока шећерне трске.

русвај (тур.), чудо, неред, дар-мар.

русијон (ф.), врста изврсног вина из места Русијона, у јуж. Француској.

Русини, (рус.), Малоруси, једно руско племе, настањено у Русији, Пољској, Литви и Чехо-Словачкој.

рута, (ф.), пут, друм. линија, правац пута, маршрута. одређен пут за војнике.

рутина, лакоћа, вештина и искуство при каквом послу.

рутиње, искусан, вешт, добро упућен човек, који ради само по искуству.

рутинирати се, добити у некој радњи потребно искуство, извежбаност.

рутиниран, искусан, посвећен у неком послу.

рушпа, рушпија (тур.), стари млетачки дукат, цекин.

ршлама (тур.), врста раних трешања; црни лук дугуљастих главица.

ршум (тур.), повика, грдња, псовка.

С.

С, као 21-во слово у ћирилској азбуци, а 19-то у латинској.

Sa, Summa, износ.

самовар (рус.), справа за кување чаја.

Se, Selemium, метал.

sen, senior, старији.

Sb, Stibium, антимон.

sc, scilicet, то јест.

Si., Silicium, силициум.

S. I., Societas Jesu, језуитски ред.

Sn, Stannum, цин.

s. p., si placet, ако се допада.

Sr., Strontium, стронциум.

S., sulphur, сумпор.

s. t., sine tempore, без академијске четврти (без одмора између часова; са свим тачно).

Ster, Sterling, стерлинг.

s. v. p. (s' il vous plait, сил ву пле), ако вам се допада.

Sh., шилинг.

сабаиле (тур.), рано у јутру, зором.

Сабат (јевр), субота, дан одмора.

сабах (араб.), јутро, освит дана, зора.

Сабелијанци, хришћанска секта, присталице афричког владике Сабелија из 3. столећа.

саботажа (фр.), спречавање рада радницима одузимањем потребног алата, делова стројева и т. д.

саботажа (ф.), узнемиривање неког посла или радње кварењем или уклањањем алата и осталих средстава за извођење тог предузећа или насилним уклањањем радника, запослених у том предузећу.

саботирати, ометати, спречавати; дражити, изазивати.

саваетлисање (тур.), емалирање, кујунџијски рад.

Саване, велике травне равнице или шумске ливаде у Северној Америци.

савонерија (ф.), фабрика сапуна (од речи савон — сапун).

саганак (тур.), на прекид, на махове.

саганлија (тур.), пасуљ пребранац.

сагацитет (ит.), оштроумље.

саго, хранљива срж једне палме,

Садизам, неприродна страст, која налази своје задовољство у телесном мучењу других.

Садукејци, једна противјеврејска секта, која је одбацивала усмено предање и анђеле и није веровала у бесмртност душе, али ипак захтевала строго морални живот.

сака (араб.), буре за воду.

сакага, сакагија (тур.), (нека коњска болест), гунтурат, рмија, сараца.

сакат (тур.), богаљаст.

саклет (тур.), заповест.

сако (ит.), пар одела мушког с обичним кратким капутом.

сакра (лит.), светиње, свете ствари).

сакрамент (л.), света тајна (7 светих тајни у православној цркви.

сакристија (л), свештеничка соба у цркви.

сакрифис (ф.), жртва.

сакросанктан (л.), свет, неповредив, неприступан.

саксија (тур.), пека, лонац за цвеће.

сактисати (тур.), покварити.

салама (ит.), осољене кобасице од свињског и говеђег меса са зачином.

саламандер (г. л.), даждевњак с црним и жутим мрљама.

саларирати (ф.), плаћати.

салатијер (ит.), чинија, суд за салату.

салаш (тур.), пољско имање са потребним зградама, мајур.

салбалер, досадан, брбљивац.

салва (ф.), плотун; почасна аљба.

салварзан, знаменито средство против сифилиса.

Салватор (лат.), Спаситељ; Исус Христос.

салдирати (ит.), закључити рачуне, изравнати; исплатити дуг.

салдо (ит.), стање рачуна; остатак за исплату по закључивању рачуна; закључивање рачуна; изравнање; исплата или пренос дуга.

салем, селам (т.), поздрав; жеља мира; анђео љубави; говор цвећа.

салеп (тур,), заслађено скувано пиће од корена једне биљке.

салеп, салеб (т.), један густо скувани слузасто, од неког биљног праха напитак

Салијски закон, најстарија збирка закона немачких племена (из 5. столећа по Хр.).

сали, салут (фр.), поздрав; поздрављање топовским пуцањем.

салицин (л.), једна горчина, која се добија из лишћа и коре врбове.

салма (тур.), топуз, буздован.

салмијак, амонијакова со, нишадор.

Саломон (Соломон) (јевр.), мудри владалац, мудрац.

салон (фр.), дворана, двораница; удобна соба за друштво; сликарска изложба; добро друштво.

салт (тур.) сам, само.

салтација (л.), скакање, играње; ударање.

салтација (тур.), возач, који превози људе (без робе).

салто (ит.), скок.

салто мортале. мртвачки скок.

салус (л.), здравље, благостање.

салутирати (л.), поздрављати војнички.

самаруша (тур.), врло велика игла, којом се самари шију; чувалдус.

Самарићани, становници Палестине, који нису одведени у ропство, те су се измешали са странцима; милосрдни људи.

Самоједи, на северу Русије и Сибирије настањено племе из алтајске гране народа.

самсар (тур.), сензал.

самт, сомот, кадифа, тешка, глатка, мека тканина од свиле.

Самум (араб.), отровни смртоносни ветар, олуја усијана у североисточној Африци, Арабији, Сирији и др.

самун, сомун (тур.), хлеб, колач.

сан (сахан) (тур.), бакарна чинија.

санаторијум (л.), лечилиште, здравилиште.

санација (л.), лечење, помагање; допуњавање; мере за подизање здравља.

сангвиничан (л.), пунокрван, живахан, узбудљив, ватрен, лакомислен; сањалачки.

сандале (г.), лака обућа (за везивање). Код старих Грка од дрвета.

сандалово дрво, у источној Индији, фино, жуте и црвене боје, употребљава се за уметање и бојење.

сандук (тур.), ковчег.

санирати (лат.), оздравити; направити здравим; излечити, допунити; побољшати.

санкилот (фр.), безгаћник; простак; члан гомиле, руље.

санкција, санкцирати (л.), сигурности, створене међународним пристанком (договором).

санкције (л.), дипломатска законска и међународно усвојена обезбеђења.

санкционисати (л.), потврдити, одобрити; усвојити, освештати; озаконити.

Санскрит, стари језик Хиндуса и Брамина, на коме су им написане све верске књиге законици и стара песничка дела.

Сансуси (Sanssouci), безбриге, име дворца код Потсдама, где се радо бавио немачки краљ Фридрих Велики.

сантиман (фр.), морално осећање; осећај; начин мишљења; мишљење; мисли; судови и њихово писмено испољавање.

санџак (тур.), покрајина; област, обласна власт.

санџије (тур.), протисли.

сап (тур.), држаље.

sapienti sat (л.), доста за паметног (човека).

саплахати (тур.), савладати, свладати.

сарај (тур.), двор.

сараори (тур.), радници (обично за изградњу друмова).

сараф (араб.). мењач.

Сарацени (араб.), првобитно име Арабљана у Европи; опште име за Турке, Арабљане и све нехришћанске народе, против којих су вођени крсташки ратови; груби ратници.

сарач (тур.), седлар.

сараца (тур.), срдобоља, нека коњска болест.

сарацика (тур.), нека биљка, којом се сараца лечи.

Сарданапал, последњи, најраскошнији асирски краљ у 9. столећу пре Христа; сладострасник.

сардела, сардина (ит.), једна врста малих риба, које се усољене у малим буриćима и кутијицама продају.

сардонски смех, извештачен, усиљен смех, горки смех грчевито развлачење мишића на лицу (слично смеху).

сарказам (г.), заједање; заједљива, љута поруга.

саркома (г.), опасан израштај на телу.

саркофаг (г.), мртвачки сандук; мраморни мртвачки сандук.

сарма (тур.), исецкано месо, помешано са пиринцем и увијено у винов или купусни лист и скувано за јело.

сарторијус (лат.), кројач; крпа.

сарук (тур.), чалма.

сат (тур.), час; сат меда; равак.

сатан (јевр.), противник, непријатељ; поглавица палих анђела; ђаво; страшно, одвратно створење.

сатара (тур.), сикирица са дужим сечивом, за сечење и сецкање меса.

сателит (л.), пратилац; телесни стражар; планете пратиоци; месец.

сатен (ф.), свилена тканина; атлас.

Сатир (гр.), шумски дух; шумски бог са козјим ногама, малим роговима и репом; оличење сурове људске природе.

сатира (л.), подругљив спис; подругљив говор; подругљивост, исмевање; подругљива песма.

сатиразија (г.), противприродно полно узбуђење код човека.

сатисфакција (л.), задовољење, надокнађивање.

сатрап (г.), персијски намесник; управник једне области.

Сатурн (л.), бог земљорадње

и уређености државне; бог, времена, који прождире све

Сатурналије (л.), Сатурнова свечаност, празник мира, слободе и једнакости, празнован у месецу децембру у Риму.

саћура, саћурица (тур.), оплетена сламна кошарица, у којој стоји хлебно тесто, док се не метне у пећ.

сафијан (рус.), фино израђена мека, козја кожа.

сафијан, марокен.

сафијска строфа, састоји се из три сафијска стиха и једног адолијског.

сафир (г.), драги камен плаве боје.

Сахара, велика 340 милиона хектара пешчана пустиња у северној Африци.

сахарин (л.), један шећерни састојак добивен из толуола. три стотине пута слађи од шећера.

сацердос (л.), свештеник.

сач (тур.), сача, метални плитак суд, под којим се пече хлеб.

саџбаг (тур.), уплетак.

саџија, сајџија (тур.), часовничар.

свита (ф.), пратња; пратилац.

свитје (фр.), „весео брат", весељак, ноћник.

сеанса (ф.), седница спиритиста, на којој они дозивају духове.

севап (тур.), задужбина.

севдисање (тур.), љубавна туга.

севдисати (тур.), уздисати, чезнути за неким.

севдити (тур.), љубити, миловати.

сегмент (л.), одсечак; кружни одсечак.

сегрегација (л.), одвајање, удаљавање.

седепли, седефли (тур.), од седефа.

седефлија (тур.), пушка, ишарана седефом.

седимент (лат.), талог, наслага.

сежур (ф.), седиште, одморište на једном месту; дан одмора.

сезона (ф.), годишње доба, главно доба (купања н. пр.); доба балова, игранки.

сеис (тур.), коњушар; шталски слуга.

сеизмички, земљотресни, оно што се односи на земљотрес.

сеизмограф (г.), справа која бележи земљотресе.

сеизмологија (гр.), наука о земљотресима.

сеизмометар, справа за мерење јачине земљотреса.

сеир, сехир (тур.), чудо, увеличавање пратње.

сејмен, сејменин (тур.), турски војник.

секанта (л.), права линија, која сече криву линију у два или више делова.

секант (ит.), досадан; који мучи другог.

секвестар (л.), судска забрана неког добра, док се не реши спорна ствар.

секвестрирати, над неким спорним добром ставити забрану и неком трећем лицу поверити на привремено руковање.

секирати (ит.), мучити, једити, оптеретити.

секрет (л.), измет.

секретан (ф.), тајан.

секретар (л.), писар, тајник.

секретирати (л.), држати у тајности, прећутати; а значи и у писаћем столу под кључем држати.

секста (лит.), шеста класа неке више школе.

сексуалан, сексуелан (л.), што се односи на пол.

сексуална хигијена, наука о здрављу односно полног живота.

сексуални систем (л. гр.), подела биљака (по Лине-у) према њиховим полним деловима.

сексуални нагон, полни нагон.

сексус (лат.), пол (мушки и женски).

секстет (л.), музички комад у 6 гласова.

сект (л.), скупоцено шпанско вино, справљено из увелих гроздова.

секта, секташи (лат.), ред, мала странка верска, која се од вере цепа, припадност; припадници једне секте.

сектор (л.), исечак (нарочито једног круга), који је ограничен са два полупречника и одговарајућим делом периферије.

секуларни, стогодишњи, вековни, земни.

секулум, секула (л.), столеће, век; људски век; земни живот.

секундант (л.), сведок у двобоју.

секундарни (л.), другостепени; мање важности; потчињени, зависни.

секундус, секунда (лат.), други; друга; шест, десети део минута; — други разред.

секуритет (л.), сигурност.

секција (л.), оделење, група; парање лешине.

селам (селам алеким) (тур.), турски поздрав.

селамлик (т.), соба за пријем и поздрављање.

селвија (тур.), кипарис.

селекција (л.), избор, одабирање.

Селена (г.), богиња месеца, месец; бела мрља на нокту.

селфговернмент (енгл.), самоуправа.

селфмадеман (енгл.), човек који је сам својом снагом до нечег дотерао.

селфмед (енг.), самонаправљен.

Селџуци (т.), једно турско племе из Бухаре, чија је династија у 11. и 12. столећу основала више држава.

Сем (енгл.), скраћенице за Салицин. **Енкл-Сем** (ујка. Семшаљиви надимак за Североамериканце и њихову владу).

семафор (г.), телеграф знацима, морски телеграф; знаконосац; справа за давање знакова на жељезници.

семестар (л.), полгође, полугодиште.

семиколон (лат. г.), правописни знак ; (тачка са запетом).

семиналан (л.), семенски, оплођујући.

семинар (лаи), учитељска школа; богословија; вежбаоница на универзитету (**филолошки семинар**, вежбаоница за језике).

семинарист (л.), ученик учитељске школе; богословац.

Семићани, источни народи кавкаске расе, пореклом од Сема (сина Нојева).

сенат (лат.), савет стараца; општински одбор; државни савет; Горњи Дом у Скупштини.

сенатор (лат.), члан сената; саветник.

сендвич (енгл.), два парчета хлеба намазана маслом, између којих су комадићи хладног меса (куваног).

сенешал (ф.), надзорник краљевског дворца; највиши судски чиновник у срезу; вођа племства; коњички капетан.

сенвал (фр.), посредник (у трговини), самсар.

сенвација (гр.), чулно опажање, чулни осећај; пажња; узбуђење; чуђење

сонзибилитет (л.), осетљивост; осећајност; раздражљивост нерава.

сенвуалан (л.), чулан, сладострастан.

сенвуализам (лат.), учење филозофско, које истину и суштину ствари тражи у чулним опажајима, утисцима и осећајима.

сенвуалист (л.), чулан човек; сладострасник.

сенвуалност (лат.), чулност; склоност за чулна уживања.

сенилан (л.), старачки, немоћан.

сениор (л.), старији, најстарији; председник.

Сен-Симонисти, присталице социјалистичког учења франц. грофа Сен-Симона (1760.-1825.)

сент (тур.), завичај.

сент (ф.), свети.

сентенција (л.), мишљење, суђење; изрека; пресуда.

сентенциозан (л.), мисаон, збијен у виду изреке.

сентименталан (л.), осетљив, осећајан.

сентименталност (л.), осећајност, осетљивост; код песничког сликања претежност субјективног (личног) над објективним.

сењер (ф.), господар, милостиви господар, наследни господар.

сењор (шп.), господин, господар.

сењора, госпођа, господарка.

сењорита, госпођица.

сепаровати (лат.), одвајати, оделити, раздвојити.

сепаратан (л.), посебан, засебан, одвојен.

сепаратизам (л.), тежња за подвајањем, тежња за цепањем.

сепаратист (л.), присталица цепања, подвајања.

сепарација (л.), одвајање; сељење, подела, распадање.

сепет (тур.), котарица.

сепија (гр.), мастиљава риба.

сепија-мастило (фр.), црноугасити сок мастиљаве рибе.

сепија-цртежи, цртежи са бојом сепија.

сепозита мн, (лат.), ствари остављене на страну.

сепонирати (лат.), оставити на страну, отклонити, удаљити.

сепсис (г.), трулеж.

септично, оно што узрокује трулеж, што разједа.

септика, мн. (у мед.), лекови што разједају.

септикемија (г.), трули састојци у крви.

септиогинта (л.), седамдесет, отуд 70 тумача или грчки превод Старог Завета, који су по причању 72 учена Јевреја у Александрији (200 год. пре Хр. рођ.) а по наредби мисирског краља Птоломеја Филаделфа спремили, иначе се то зове александријска версија или превод.

септем (л.), седам.

септан-гробница (л.), гробница која се сваког седмог дана враћа.

септангулум (лат.), седмоугао.

септембризаде, крволочна убијства 2. и 3. септембра 1792. год. у Паризу.

септембризер, који је поменутих дана и сам вршио крволочна убијства.

септемпунктата (л.), инсект буба-мара, са седам црних тачака на леђима.

септемвир и мн. септемвири

(лат.), члан н чланови владе седморице државника.

септемвират, звање, достојанство једнога од чланова те седморице.

септемвиратска или септемвиралска табла, т. зв. сто седморице, до великог светског рата од 1914. г., највиши суд у Угарској и Хрватској.

септенијум (лат.), време од седам година.

септентрио, управо **септентриони,** 7 звезда на северном полу (велика кола, у нашем народу седам влашића).

септилатералан, седмостран.

септилион, милион секстилиона.

септима т. ј. класис (л.), седми разред више средње школе: гимназије или реалке.

септохимија (гр.). трулење сокова, наклоност трулења сокова.

септон (г.), трула материја.

септопира (гр.), грозница трулења.

Серапис, божанство у ст. Мисиру, које је оличавало плодност земљишта утицајем реке Нила.

сер.ти (тур.), међа; крајина.

сератлија (тур.), крајишник.

серашћер (тур.), поглавар, поглавица.

сербес (тур.), слободно, без бриге.

сервијета (фр.), салвет.

сервилизам, сервилитет (л.) понизност, скоро ропска потчињеност.

сервирати (л.), послужити; износити јела на трпезу и нудити.

сервис (ф.), прибор потребних судова за трпезу, а значи и послуга нарочито у гостионицама.

сервитут (л.), право над неким туђим добром, право службености.

сердар (уур.), нахијски старешина.

серенисимус (лат.), кнежевска титула, најсјајнији, најсветлији.

серија (фр.), ред, ред бројева, који долазе један за другим.

serius (л.), озбиљан.

сериа (мн.), озбиљне ствари.

serio, serioso (ит.), у муз., озбиљно, свечано, одмерено, са нагласком.

серкл (ф.), круг, друштвени круг.

сермија (тур.), имање, имаовина.

сермон (ст. л.), говор, предавање, нарочито посмртни говор, а значи и развучен, досадан говор или проповед.

сермологија, збирка говора и проповеди.

серпентин (ф.), змијаст пут, врста камена.

серсан (тур.), катум, украсна коњска опрема.

серум (лат.), водњикава течност.

serum sanguinis (л.), водени део крви.

серозитет, водњикав састав.

серум као **лековити** серум, н. пр. као проф. Беринга серум против дифтерије итд.

серцада, серцава (тур.), врста финог ћилима, рађеног ибришимом.

сесија (лат.), седница, нарочито судска седница.

сеф (енгл.), сигуран затвор за чување новца и хартија; од вредности (у банкама) преградна мала оделења једног већег долапа са добром бра-

вом у новч. заводима, за оставу хартија од вредности, а и новца.

сефте (тур.), први пазар трговца.

сефтелеисати, сефтеисати (тур.), учинити сефте.

сефтеџија (тур.), први човек, који учини сефте пазар, први муштерија.

сехир (тур.), чудо.

сецесија (л.), раздвојеност, дељеност, име слободније уметничке (нарочито сликарске и архитектичке) груце.

сецесирати (л.), расећи, сећи; разделити, рашчланити, отворити (мртва тела).

Сибила, пророчица код ст. Римљана, која свету објављује наредбе богова.

Сибилске књиге, у ст. Риму три књиге, које су садржавале стара прорицања, за које књиге се прича, да их је пророчица Сибила предала римском краљу Тарквинију Охолом.

Шива и, Шива (санск.), једно од највећих божанстава старих Индијанаца; првобитно свакако огњена сила, као творац и ракорач света, Представљен је са огрлицом човечијих пршљенова и човечијом лобањом у руци.

si vis pacem, para bellum (л.). хоћеш ли мира, спремај се за рат.

сигилум (л.), печат.

сигилирати (л.), запечатити.

сигнал (ф.), знак (за око и ухо), да би се изазвала пажња, или да би се вести или заповести објавиле,

сигнализирати (л.), знаком нешто) јавити.

сигнатура (л.), потпис неког уговора.

сигнифицирати (л.), обележити.

Сид (шп.), господар; кнез; назив шпанског јунака из 11. столећа. (в Хердерову песму о Сиду).

сидералан (л.), што се односи па звезде.

сиеста (ит.), кратак одмор (спавање у подне, у Шпанији и Италији када су велике врућине).

сиже (ф). предмет; материја једног говора, чланка; главна садржина једног списа, приче и тако даље.

Сизиф, (гр.), мит. јунак старог доба, Еолов (бога ветрова) син, оснивач и краљ Коринта, који је због својих многобројних преступа осуђен да ваља неки тежак камен на једно стрмо брдо, али чим би доспео са каменом до врха камен би се увек скотрљао.

Сизифов посао, рад, који никад неће довести до циља, успеха.

сизмичан (сеизмичан) (гр.), што се односи на земљотрес.

сеизмограф (г.), справа за мерење земљотреса.

сија јелек (тур.), црни јелек.

сијалук (тур.), црна јагњећа кожица, од које се праве капе.

сијасет (тур.), беда, напаст.

сијасет Божји (тур.), много. грдна количина нечега.

sic (сик) (л.), тако.

сикатив (фр.), нека материја, која утиче да се свежа боја брзо суши.

sic itur ad astra (л.), тако се долази до звезда, т. ј. до части, до славе (Вергил.).

sic transit gloria mundi (л.), тако пролази светска слава.

sic volo, sic iubeo (л.), тако хоћу, тако заповедам (Јувенал).

сикофант (гр.), достављач, шпијун. улизица.

Сикстинска капела, за време папе Сикста IV. год. 1473. сазидана је дворска капела у Ватикану у Риму. Чувене су у њој уметничке композиције и појање црквених песама.

силај, силах (тур.), пашњача. Има две врсте: један се опаше, па се пиштољи и ножеви у њ задевају, а у други се пиштољи метну, па се обеси преко рамена као јанџик.

Силвестрово вече, последње вече у години, тако названо по папи Силвестру I., који је умро последњег дана године 335-те.

Силен (л), (у скасци). васпитач и пратилац Бахусов, престављају га обично са дебелим трбухом и ћелавом главом, пијаног на магарцу

силенцијум (л.), ћутите, као узвик; мирно! тишина!

силицик (тр., дашчица, којом се жито скида с мерице кад се мери.

силискин (енг.), крзно морског пса, једна врста тканине, која личи на крзно.

силогизам (г.), закључак.

силуета (ф.), сенчана слика,

сим (тур.). врста рибе.

симбол, (символ) (г.), знак. договорни усмени знак (патола).

симболика (г.), наука о знацима, символима.

симетрија (г.), једнака мета, подударање или одмерен однос делова једне целине, сразмер међу половинама.

симилис (л.), сличан.

симилзаржан, ново сребро, лажно сребро.

симили-брилијанти, лажни брилијанти.

симит (тур), колач од белог пшеничног брашна.

симиција (тур.), пекар који пече симите.

симонија (л.), трговина свештеничким чиновима (положајима).

симпатетичан (г.), саосећајан, са сродном душом.

симпатија (гр.), саосећање, наклоност, сродност душе.

симпатичан (г.), пријатан, мио, љубазан, саосећајан.

симпел (лат.), једноставан, прост.

Симплицисимус, врло глуп човек, по немачком роману истог имена, који је изашао 1669 г.

симплицитет (л.), простота.

симптом (г.), знак, наговештај (неке болести).

симптоматично (г,),значајно. што обележава, што наглашује.

симулант (л.), лажни болесник

симулирати (л.) градити се болестан.

симулантно, истодобно, заједничко.

симулантна црква, црква која је у исто доба за више вероисповести.

симулантна школа, школа у којој у исто време уче ученици разних вероисповести.

симфонија (г.), музички комад који се састсји из три до четири дела разна карактера и разне брзине.

синагога (г.), јеврејска богомоља.

Сингалеви (мн.), становници острва Цејлона.

сингулар (л.), једнина.

singulae tantum (л.), реч, која се употребљава само у једнини.

синдикалиста, најновије и најоштрије лево крило ко-

ниста које тражи једнако право за све.

синдикалиста (г.), радикални комуниста.

синдикат (л.), скуб, ланац, удружење оних који имају заједничке интересе (нарочито; удружење радника).

синдикус (г.), зналац пр вних наука и заступник једне корпорације.

sine (л.), без.

sinekura, ко добро без икаквог труда и рада има разне дохотке.

sine dubio, без сумње.

sine ira et studio, без сумње и без неке нарочите наклоности т. ј. непристрано.

синегдоха (гр.), замена једног појма другим; узимање једног дела у место целине и обратно (н пр. српска крила, српска авијатика).

синија (тур.), сто, софра, трпеза.

синистер (л.), леви; наопак; неповољан, несретан.

синкопе (гр.), изостављање вокала или слога (н. пр. свилни пас, м. сви ени пас, или „заповеди Господ Бог двема трима анђелом" у место „... двема трима анђелима").

синод (г.), скуп, удружење, нарочито свештеника у религиозним и црквеним пословима; црквени савет.

синоним (г.), реч сродна по смислу.

синопсис (г.), преглед; упоређење разних списа о истом предмету; отуд синопсис евангелија, упоређење списа три јеванђелиста Матеја, Марка и Луке, који рад и живот скоро подједнако описују.

синтакса (г.), наука о реченицама.

синтеза (гр.), састављање, везивање појмова; посматрање целине логичним спајањем њених делова.

синтетичан (гр.), спајајући, што спаја; што иде с разлога (узрока) на последице.

синумбра, лампа (лат.) (sine rembra — без сенке), врста лампе, која је пронађена у Енглеској и која не баца сенку.

синус (лат.), недра; морски залив; издубљење.

синфонија или **симфонија** (гр.), комад за свирање у оркестру, са више гласова

синхронизам (г.), истодобност.

синцеритет (л.), искреност.

синџилат (тур.), потврда неке исправе.

синџир (тур.), верига, ланац.

сињор (ит.), господин.

сињора (ит.), госпоја.

сињорија (ит.), власт, влада, племство; некада назив фиорентијске државе.

сињорина (ит.), девојка, госпођица.

si parva licet componere magnis (л.), ако је дозвољено мало (малу ствар) упоредити са великим (великом ствари).

si placet (си плацет) (лат.), ако је по вољи.

сир (енг.), господин, или када се ко обраћа владаоцу: сире!

сирена (мн.) **сирене**, (у митол.), морске нимфе, са чаробним, омамљивим гласовима, које примамљују морнаре, да би им се приближили, а нимфе их потом хватају и убијају; заводљива жена; инструменат за одређивање висине тонова; справа за сигнал за морнаре приликом магле на мору или већим рекама.

сиренска песма, чаробна песма, примамљиви гласови.

сиријазис (гр.), болест т. зв. псећих дана, сунчаница, запаљење мозга и мождане опне.

Сирус(л.најисја,ј јнија звезда, која за време т. з. канікула (псећих дана) најближе стоји сунцу.

сиринкс (г.), пастирска фрула, свира а бога Пана.

сирицик (т.), отровна маст, у којој има и арсеника, и којом су се жене и девојке по селима до скора белиле и румени.е.

сирће (тур.), квасина, оцат.

сируп или **сироп** (фр., енг., ит.), укуван сок од биља и воћа.

систем (гр.), план; у везу доведене једнаке ствари; поступак; уређење према научним основима.

систематичан (г.р), уређен, удешен по плану.

систематизирати (г.), поставити за сталног чиновника; уредити.

систирати (л.), систирати, зауставити, одбацити, укочити; ставити пред суд; ухапсити.

ситуирати (лат.), снабдети, ставити у добар положај.

si tacuisses, philosophus mansisses (л.), да си ћутао, остао би философ (т. ј. не би се смешан учинио).

ситоајан (ф.), грађанин, поданик.

ситуација (л.), стање, положај.

si fabula vera (л.), ако је прича истинита, т. ј. ако је у опште нека ствар истинита.

сифилис (г.), заразна, опасна венерична (полна) болест.

сифилистичар (г.), болесник од заразне полне болести.

сифлирати (ф.), извиждати, исмејати.

сифон (фр.), шмрк; боца угљено-киселе воде.

скабиес (л.), шуга.

скабиозан (л,), шугав.

скала (л), степенице, лествице; у муз., постепено и једнако појачање гласа; у осигурању: скала-осигурање, осигурање робе са повећаном и умањеном вредношћу.

скалд (швед.), песник или певач старих скандинавских народа.

скаленоедар (гр.), кристални облик, ограничен са 8 или 12 неједнаких троуглова.

скалп (енг.), смакнута кожа с човечије главе, као што дивљаци у Сев. Америци чине са убијеним својим непријатељима.

скалпирати (лат.), скидати кожу са глава својих непријатеља (дивљаци у Сев. Америци).

скандал (л.), вика, бука, догађај, који човека једи, згражава.

скандализирати се (л.), једити се, згражати се над нечим ружним, недостојним.

скандалирати (л), градити ларму, дизати вику, скандал.

скандијум (н. л.), метал, што га је пронашао Нилсон, а минерали, из којих се до сада може тај метал конструисати (Гадолинит и Еуксенит) налазе се само у Скандинавији.

скандирати (лат.), стихове тачно по ритму читати

Скарамуш (фр.), име једног славног италијанског глумца шаљивих улога.

скатинг-ринг (скетингринг) (енг.), трчање са тоцилькама, крчулама; површина од асфалта (у место ледене површине), на којој се трчи са ципелама на точковима.

скаут (енг.), извидник, члан међународне извидничке организације.

сквер (square) (енг.), четвороугао, а нарочито четвороугаоно па и округласто украсно место (са засађеном баштицом), прво у енглеским

великим градовима, а сада и у свима великим европским градовима.

скела (тур.), превожење преко реке; место, где превожење бива; већи чамац, на коме се људи, кола и коњи превозе.

скеларина (тур.), бродарина, новац, који се плаћа за превожење.

скеле (мн) (тур.), козе; лазила; справа за пењање и ношење цигље, креча итд. приликом зидања зграде.

скелет (гр.), исушено тело, мумија, костур.

скелеција (тур.), човек, који превози преко реке.

скепсис или **скепса** (гр.), сумња, двоумљење

скептицизам (гр.), учење скептичара, учење у сумњи

скептичар (гр.), сумњало, „неверни Тома"; једна нарочита филозофска школа у старом веку.

ски (ши) (дан), „снежне ципеле", с којима се трчи преко снега и леда.

скица (ит.), површно набацан, несвршен цртеж, план; основне, главне тачке једног говора.

скицирати (итал.), начинити план, нацртати или насликати прве потезе или основне линије, назначити, наговестити.

скициста (ит.), сликар, који се бави само главним карактеристичним обележјем једног лика или предмета, не улазећи у брижљиво довршење посла.

скола, сколар (л.), школа, ученик, ђак.

склероза (гр.), скречавање зида артерије.

сколастика (л.), школска ученост, школска филозофија (Средњег Века).

сколион (г.), песме, које су стари Грци певали приликом обеда.

сконтирати (ит.), одрачунати, одузети.

сконто (ит.), одузет процењат приликом плаћања у готову.

сконтрирати, ресконтрирати или рисконтрирати (ит.), међусобно обрачунати, изравнати, дуг и потраживање изравнати.

сконтро и ресконтро, рисконтро (ит.), међусобно изравнање, обрачунавање дуга и потраживања; обрачунавање књижењем.

скорбут (л. ит.), трулење меса око зуба, нека болест која постаје од покварених љутих сокова и која особито напада путнике на мору.

скорпион (гр.), животиња слична раку, чија жаока, испуњена отровом, може често да опасно рани; у старом веку тако се називала једна машина за опсађивање.

скриптум, скрипта (л.), спис, писање; вежбање у превођењу.

скрлет, саклет (тур.), строга наредба, тешка заповест.

скротум (лат.), врећица за јаја у мушког полног прибора.

скрофула (л.), оток жлезда, отечене и отврдле жлезде, обично на врату.

скрофулозан (л.), болестан од отока и цурења жлезда.

скрупула (л.), сумња, размишљање.

скрупулозан (л.), пун предомишљања, бојажљив, сувише опрезан.

скудо, мн. **скуди** (ит), грб, стари италијански талир, и то сребрни талир у вредности од прилике 5—7 дин., а златни од 120 130 дин.

скулптура (лат.), вајарство, кипорез.

sky-scraper (чит.: скаискрепр) (енг.), облакодери, висо.е огромне куће у Америци.

скрутиниум (л.), претраживање, истраживање; избор епископа код католика скупљањем гласова; према томе у опште избор листићима и куглицама, тајно гласање.

скрутирати или **скрутинирати** (л.), истраживати, испитивати.

скрутатор (лат.), испитивач, истраживач; скупљач гласова.

слока (санс), у епским песмама старих Индуса двоструки стих, који се састоји из два шеснаестослоговна реда, од којих сваки у средини има цезуру.

слоп (слуп) (енг.), (шалупа), мали брзопловни енглес и брод, који служи нарочито за извиђање

смала (арап.), породица и они, који њој припадају, двор, т. ј. околина, послуга и пратња арапског емира или кнеза.

смарагд (г.), зелени кристал, зелени драги камен.

смарагд-опал, зелени опал.

смиргел (ит. шпањ.), т. зв. шмиргл или шмергел, за глачање разних камених и металних предмета.

смокинг (енг.), јутарњи капут.

смокинг-жакет, фрак-жакет, црн кратак капут, када се иде у друштва.

сноб (енгл.), ко изиграва великог господина, а нема ни схватања нити других подобности за то.

снобизам, надувено изигравање неке величине.

соаре (фр.), вечерње време, вечерње забаве, вечерње друштво.

собријетет (л.), умереност, снисходљивост, попуштање.

соверин („сеферин"), енглески златан новац (од прилике 25 дин.), фунта стерлинга.

совјет (рус.), раднички и војнички савет — влада у Русији.

Содома, град у Палестини на Црвеном Мору, познат (из Библије) са разузданог живота својих становника.

содомија или **содомистија** (педерастија), неприродно вршење полних потреба.

соj (тур.), род, пасмина.

сокак (тур.), улица.

сокла (фр.), подлога, при зидању куће над темељем камени зид, подножје неког стуба или статуе.

Сократика или **Сократова метода** (г.), начин учења чувеног грчког филозофа Сократа, који се састоји у томе, да идеје треба развијати из самог ученичког духа, пошто се вештим испитивањем ученик дотле доведе, да он сам пронађе оне појмове, који треба да му се објасне.

Сократова школа, филозофске школе старог века, које су поникле из Сократовог учења.

сол (л.), сунце; бог сунца. види: Хелиос.

солвент и **солвабл** (л. фр.), способан за исплату.

солвенција (л.), способност плаћања.

соло-меница (ит.), меница, која се ставља само у једном примерку.

соларни микроскоп, сунчано увеличавајуће стакло.

соларно уље, сунчано уље, уље које се добија из мрког угља, које има јаку, светлосну снагу.

соларна светлост, сунчева светлост.

солдат (ит. фр.), у првобитном значењу: ратник, који има извесну плату; сада: војник.

солдо (ит.), италијански новац, од прилике 4 паре.

солидан (л.), добар, тачан, издржљив, трајан, поштен, умерен.

солидаран дуг, општи дуг.

солидарно, један за све и сви за једног.

солидаритет (л.), општи интерес; јачина, трајност, издржљивост; тачност, правичност.

солиста (л.), уметник, који сам свира или сам пева.

солитида (фр.), усамљеност, недружевност; солитида (самоћа) је и име разних усамљених дворова, замкова.

солицитант (л.), истраживач, молилац.

солицитирати (л.), ставити у покрет, узнемиривати; нарочито нешто истеривати судским путем, тражити помоћ у правосуђа.

солицитор женерал, државни тужилац.

соло (ит.), сам; песма за један глас, комад за један инструменат, врста играња карата.

солократ (л. гр.), исто што и монократ, монарх.

Соломонова пресуда, праведна, оштроумна пресуда.

солуфе (тур.), зулови, прамичци косе (праве или завrнуте, што их женске носе као неки украс).

солуција (л.), излаз из неке тешке ствари, решење.

соматичан (гр.), што припада телу.

соматологија (гр.), наука о телу, опис човечијег тела, један део антропологије.

соматолимика (гр.), престављање душевног стања помоћу покрета тела.

сомнамбулиста (л.), месечар.

сомниаци а (л.), магнетично спавање.

сомун (тур.), хлеб, у кисело умешен.

соната (ит.), музички комад или само за клавир, или у пратњи са мало инструмената.

сонатина (ит.), мала соната.

сонда, штапић или игла за лекарска испитивања.

сонет (ит. фр.), песма са две строфе од четири реда и две од три реда.

сопа (тур.), батина, кијача; у нашем приморју тако зову неку врсту морске рибе.

сопра (тур.), види: софра.

сопран (ит.), највиши глас за певање.

сорбона, париски универзитет

сордидитет (л.), тврдичење.

сортиментор (фр.), књижар, који продаје књиге туђег издања.

сортирати (л.), истражити, поделити, изабрати.

сос (ф.), умокац, каша.

societas Jesu, језуитски (калуђерски) ред.

софиста (гр.), ко дела са лажним закључцима.

софизма (гр.), лажан закључак.

софра, совра (тур.), трпеза, синија, сто.

софрација (тур. арап.), човек, који спрема трпезу (софру) у султановом двору.

софта (тур. перс.), онај. који чезне за науком, студенти виших турских школа (медреса); мухам. калуђери, који се моле богу на султанским гробовима.

социабилитет (л.), дружевност, сношљивост.

социјализам, учење о основним условима друштва.

социјализирати (л.), разне установе ставити под управу људског друштва.

социјална демократија, радничка политичка странка која

се оснива на друштвеној и државној грађанској једнакости.

социална реформа, тежња за поправком и преуређењем друштвених односа.

социални контракт, друштвени уговор.

социално (л.), што се односи на друштво.

социалан, друштвен, што се односи на друштво.

социјално право, друштвено право

социус (л.), друг, пратилац, сапутник, члан једног друштва; члан фирме.

социнијанци (мн.) присталице религиозне секте Лелија и Фауста Социнуса, који су у 16. веку одрицали Христу божанско биће.

социологија (л.г.), наука о друштву.

спахија (тур.), господар већег комплекса земље.

спахилук (тур.), спахијино имање (земља).

спектакл (л.), посматрање, позоришни комад; вика, немир.

спектрален (л.), што се односи на спектрум.

спектрум (л.), сунчев зрак, пропуштен кроз призму (даје све дугине боје).

спекулант (л.), вешт човек; трговац, који трговином много зарађује али може и да све изгуби.

спекулација (л.), филозофско размишљање; ризичан, несигуран посао.

специалан (л.), нарочит; одређен, тачан.

специалиста (л.), стручњак; лекар, оспособљен нарочито за извесне болести: специјалиста за очи, унутарње болести и.т.д.

специална инструкција, нарочито службено упуство.

специална комисија, нарочити одбор, нарочито изасланство.

специални трен, нарочити воз.

специално пуномоћије, пуномоћије за нарочиту пословну ствар.

специфична тежина, однос тежине једног тела према једном другом једнаке запремине (према води за течне или према атмосферском ваздуху за ваздушна тела).

специфично средство, средство за оздрављење, које нарочито дејствује и лечи извесне болести, као н.пр. кинин за грозницу, извесан орган, као н. пр. дигиталис за срце

спиритизам (л.), веровање у постојање духова.

спиритиста (л.), присталица спиритизма.

спиритуализам (лат.), учење да душа живи сам стално поред тела

спиритуозан (л.), а кохолна пића.

спиритус (л.), дах: дисање; алкохол.

spiritus rector (л.), дух покретач; душа (неког предузећа, посла).

сплендидан (л.), сјајан, дарежљив (човек), широке руке.

спонтано (л.), само од себе: добровољно; неусиљено.

спорадичан (гр.), разштркан, појединачан, раздвојен.

Спорадска острва, разштркана острва у грч. архипелагу.

спорт (енг.), увеселавање, задовољство; игра нарочито ради вежбања тела, ради ојачања; све врсте гимнастичких вежбања које изискују одважност; пливање н.пр. преко Ла-Манша канала; преко-океански лет аеропланом и т.д.

спутум (л.), пљувачка (за лекарски преглед, да ли садржи

извесне бакциле).

срма (тур.), сребро (најчистије).

срмајли (тур.), сребрн.

срмалија (срмајлија) (тур.), пушка сребрњача.

срча (тур.), стакло.

срчали (тур.), стаклен.

срче (тур.), боца.

стабилан (л.), издржљив, чврст, сталан.

стабилирати (л.), учврстити.

стабилитет (л.), издржљивост у једном положају; сталност, чврстоћа.

стагнирати (л.), застати, стајати на истом месту.

стадион, стадиум (г.л.), велико равно место, често пута са каменим седиштима за витеште игре и борење за награду, код ст. Грка; даље, стадиум је значио и меру која је равна геогр. миљи; положај, стање ствари.

сталагмити, сталактити (г.), капавци (обично у пећинама).

Стамбул, Истамбул (тур.), испрва је означавао само стару нарош или унутрашњи део Цариграда, а сада подразумева цео Цариград.

стандард (енг.), нешто меродавно, нешто што служи за углед, за образац.

стандард злато, нормално злато, злато за ковање новца-фино злато од 22 карта.

стандарт (енг.), царска држ. застава.

станиол (л.), фини „цинблех“ сребрна хартија.

станте педе (л.), одмах с места.

старост (слов.), пољски племић.

старт (енг.), место одакле почињу трке.

стартирати, суделовати у трчању; трчати у опкладу.

стартер, (енг), управљач једне трке.

статика (г.), наука о равнотежи чврстих тела.

статиста (л.), незнатна личност, безначајна улога на бини, која не говори.

статистика (л.), веродостојним (аутентичним) бројевима утврђено стање установа, финансија, просвете, здравља, привреде и т. д. у једној држави.

статистичар (л.), који проучава статистику или води.

статуа (л.), попрсје, кип, споменик обично једне личности.

статуаран (л.), уставан, законит, према одредби.

статуета (л.), мала статуа.

статуирати (л.), одредити, учврстити, поставити (неки пример).

статура (л.), величина, висина и телесна снага (неког човека).

статус (л.), положај стање.

status quo ante (л.), досадашњи или пређашњи положај, стање.

статут (л.), правила, закон, одредба.

стација (л.), место за чекање; звање; положај, железничка станица.

стеамер (читај стимор) (енг.) параброд.

стеарин, један од састојака свих масних материја, који се прерађује за грађење свећа.

стевен (тур.) направити, некога уважавати, лепо с њиме поступати.

стегновис, стеновис (гр.), затварање, запушење пора, рупица кроз које излази зној.

стелаж (ф.), полица, орманса пределима (обично у зиду без врата).

стенограм (г.), натпис, чла-

нак, писан стенографским знацима.

стенограф (г.), зналац скраћеног писања.

стенографија (г.), краткопис, брзопис, скраћено писање знацима

стенотипија (г.), писање стенографском машином.

стенторни глас (г.), необично јак глас.

стереотрија (г.), наука о мерењу тела.

стереоскоп (г.), двоструко стакло, за свако око по једно стакло, помоћу којих се виде две слике као једно тело.

стереотипан (г.), непроменљен; непроменљив.

стерилан (л.), јалов, штур, што се не може оплодити.

стереотипија (г.), калупљење сложених страна; поступак којим се са сложених страница скину удубљени калупи, да би се њима добиле испупчене плоче, које одговарају страницама првобитног слога,

стереотипирати (г.), правити отиске.

стерилизација (л.), убијање бактерија кувањем течности (млека, воде и т.д.) у којима се претпоставља, да има тих бактерија.

стерилитет (л.), неплодност, јаловост.

стетоскоп (г.), цев за ослушкивање (аскултирање) лекара.

стигма, стигмата (гр.), убод, тачка; ожиљак; жиг.

стигмализација (г.), жигосање христових рана на телу сањалачких особа.

Стикс (г.), река у подземном свету (митол.).

стил (л.), начин писања, изражавања мисли; писаљка за писање у ст. доба; у грађевинарству: дорски, јонски и коринтски стил, названи тако по уметничким стубовима које су градили од једноставног мрамора.

стилет (ит.), кратак мач.

стилисовати (л.), написати чланак или какав натпис по свима правилима доброг стила.

стилистичан (л.), што се односи на стил.

стимулација (л.) раздражење; надражај.

стипендијат, стипендиста (л.), ко добија помоћ, награду, благодејање.

стиплчес (енг.), (Steepelchase), лов и трка са препонама.

стипулација (л.), договор, уговор, установљење.

стипулирати (л.), договорити се, утврдити.

стјуерт (Steward) (енгл.), снабдевач храном; келнер на бродовима.

стоа (г.), дворана са стубовима у Атини, где је филозоф Зено учио; школа стоичара.

стоичар (г.), присталица стоицизма, који тежи врлини, душевном миру, који је постојан и у срећи и у несрећи и који собом влада.

сток (енг.), основни капитал, фонд; стовариште робе.

Stock-exchange (читај стаокексченг (енг.), берза ефеката. акција и фондова.

stocks (читај стаок) (енг.), државни папири, берзаиске вредности.

стола-таксе (л.), таксе за разне верске дужности, које врше свештеници.

сторнирати (ит.нем.), исправити, уредити, удесити; испра-

вити грешку у књигама (дописивањем или отписивањем).

сторно (ит,), исправљање погрешно уведеног става у главној књизи; враћање премије кад се поништи уговор о осигурању.

стортинг (сканд.). норвешка нар. скупштина.

страјк (е.), обустава рада.

страјковати (енг.), договорно обуставити рад.

страјковно осигурање, осигурање од злих последица једног страјка.

странгулирати (л.), убити, уморити.

стратег (г.), зналац ратних вештина; војсковођа.

стратегичан (г.), што се односи на ратну вештину.

стриктан (л,), известан, тачан, одлучан.

строфа (г.), одељак од више редова у једној песми.

студент(studiosus)(л.), студент, ученик (ту се обично подразумева ученик какве средње или више школе).

студирати (л.), учити универзитет, проучавати какву струку, учити.

су (ф.), француски новац (од 5 пара).

sub (л.), под.

субалтеран (л.), подређен.

субвенција (л.), припомоћ (обично: државна потпора).

субвенционирати (л.), помоћи, испомагати.

субјект (л.), подмет; појам; личност; човек.

субјективан (л.), личан; једностран; који полази од себе.

субјективизам и субјективитет (л.), лично схватање, стављено на прво место; одношење свих ствари на субјекат.

сублимат (л.), једињење живе са хлором, живин хлорид, средство за дезинфекцију.

сублимација (л.), извесна материја (тело) загревањем претворена у пару аа тим та пара згуснута и претворена у чврсто стање.

субмарин (л,), подморски, што се налази под морем.

субмерзија (л.), потонутост; потпуна поплава.

субординација (л.), потчињеност; послушност, оданост.

субординирати (л.), потчинити,

субрета (ф.), певачица, која пева веселе и шаљиве песме.

sub rosa (л.), у поверењу.

subsidiare (мн.), (л.), помоћне трупе; новчане помоћи.

субскрибент (л.) потписник.

субскрибирати (л.). потписати, својим потписом обвезати се на нешто.

субсумирати (л.), узети у обзир; претпоставити; подредити.

субсумпција (л.), извођење; примена нарочитог (посебног) на опште.

суват (тур.), место где се лети гоје говеда.

суватовати (тур.), с говедима бити где на планини и гојити их.

сувенир (ф.), успомена; поклон за успомену.

суверен (ф.), владалац.

суверенитет (ф.), врховна власт.

сугерирати (л.), некоме наметнути своје мисли.

сугестија (л.), наметање своје воље другоме (нарочито оном, који се налази у хипнотичком сну).

судаторијум (л.), купатило за знојење.

сукурс (л.) помоћ, појачање.

сукцеднрати (л.), наследити. доћи по реду.

сукцес (л.), успех.

сукцесивно (л) једно за другим.

сулажирати (ф.). олакшати, умирити.

султипита (тур.), по турском начину зготовљена слатка пита.

сума (л.), целокупан износ

сумзнда (л), бројеви које треба сабрати.

сумарен (ф.), подморница.

сумариум (л), садржина, садржај.

сумарно (л.), према гл вној садржини, скупљено, у кратко изнето, тачно.

сумирологија, наука и знање језика и културе Сумира, једног народа у Вавилонији, који није био семитске расе.

сумирање (л), сабирање.

сумптуозан (л), с упоцен, сјајан, раскошан.

сунетити (тур.), о резати децу.

сунећење (т.), обрезавање.

сунецнја (тур). онај који обрезује.

супе (ф.), вечера, вечерње друштво (седељка).

суперб (л), охол, необуздан, сјајан с упоцен.

суперинтендант (л.), врховни надзорник, нарочито црква и школа. који и сам може бити парох и проповедник; врховни свештеник једне црквене области.

супериоритет (л.), надмоћност.

суперлатив (л.), трећи ступањ поређења.

супер ревизија (л.), поново полагање испита; врховни надзор.

супирати (ф.), вечерати,

суплементан (л.), који допуњује.

суплика (л.), молба.

суплирати (л.), допунити, заменути, заступити.

супонирати (л.), потчинити; претпоставити, узети, држати, мислити.

супремација (л.), надмоћност (нарочито римских папа над бискупима).

супресија (л.), подјармити; пригушити, затајити.

супримирати (л.), потчинити; с рити,

супстантив (л.), заменица.

супстантиван (л), употребљен као именица.

супстанца (лат.), материја, битни део нечега.

супституирати (л.). заменути неког у звању или којем другом послу.

супституг (л), замењеник.

супструкција (л), подзиђивање, основа.

суптилан (л), фин, нежан, танак; тачан; а значи и: шућуран, лукав.

суптилитет (л.). финоћа; нежност; тачност, оштроумност; лукавство.

суптракција (л.), одузимање, одбрајање.

суптрахенд (л.). број, који се од једног другог броја одузима.

суптрахирати (л.), одузети.

суптропичан (л.г.), испод тропа; што се налази у врелој зони.

сургун (тур.), протеранице. протеривање,

сургунисати (тур.), протерати кога.

сурдук (тур.), провалија, јаруга.

сурзум (л.). на више, у висину, горе.

sursum corda (л.), срца горе! подигните срца на више! (у католичким црквама). У новије доба овај израз употребљује се у политичким чланци-

ма када се народу обаћа у озбиљним стварима.

сурла (тур.), губица.

сурогат (л.). замена (н. пр. пржен јечам у место пржене каве). Обично замена неке робе, која је лошија од оне коју замењује,

сцевола (л.), шуваклија, леворуки.

суспендирати (л.), неког отпустити из службе; укинути (н. пр. какву наредбу или устав.)

суспензоријум (л.), појас, кесица, која се носи због извесних венеричних болести.

сутерен (ф.), приземни стан, приземна соба.

сутлија (тур.), пиринач укуван у млеку.

suum quique (суум куикве (л.) свакоме своје (т.ј. треба дати).

суфициенс (л.), довољан,доставан.

суфициенција (л.), довољност, досежност.

суфлер (ф.), шаптач (на бини).

суфрагиум (л.), глас; гласање, право гласа.

суфражеткиња (ф),. присталица права гласа за женскиње

суфузија (л.), подилажење нарочито крви).

sufusio corneae (л.), помрачење рожњаче у оку.

s. lentis crystallinae, помрачење кристалног сочива у оку, (пепељасти штар).

s. nigra, црни штар.

s. sanguinis, (л.), подилажање крви.

суџук (тур.), девеница, кабаница, нанизане полутке очишћеног ораха или бадема и умочене у густо ошећерену воду и сок од грожђа, које се после згусне и добије облик кобасице.

сцена (г.). позорница, један мали део позоришног комада; представа, радња.

сценерија (г.), спрема за преставу; слика једног пределa, предео.

сцептар (скиптар), владалачка палица; од почетка средњег века симвоп владалачке моћи царева и краљева.

сцила, скила (г.), вртлог у сицилијанском заливу; велика опасност; из скиле у харибду, значи: чувајући се једне опасности, човек упада у другу;

Сцити (Скити), (из ст. века:) номадски народи, настањени северно од Црног и Каспијског Мора, до дубоко у Источној Азији.

Т.

Т. као скраћено — Тит., Терције, трибун.

т. — тона (мера за тежину).

т. — тенор.

таб. — табула, табла.

Ти. — Тиберије.

t. p. — титуло плено, са пуним насловом.

табак (ф. шп. ит.), дуван, позната биљка, употребљена за пушење и шмркање (названа тако по покрајини Табако у Сан Домингу, где је 1493. г. први пут нађена).

Табак Колегијум (нем.), уже друштво, које је основао

пруски краљ Фридрих Вилљем I и у ком се друштву при пијењу пива и пушењу проводиле вечери у занимљивом разговору.

табак (тур.), кожар.

табакана (тур.), табачина, радња, где се штаве коже).

табан (тур.), стопа; ударац по табанима.

табанце (тур.), огањ, табан.

табела (л.), (скраћено од табула, даска, табла), прегледна таблица, прегледна листа; **генеалошка таблица**, прегледна таблица владалаца једне династије, по којем су реду владали н. пр. од Стевана Немање до цара Уроша закључно.

таберна (л.), гостионица, локал, где се точи пиће.

табес (л.), сушица, јектика.

tabes abdominalis, сушење доњег дела тела.

tabes dorsualis, туберкулоза ртењаче.

tabes pulmonalis, сушење плућа.

табесцирати, сушити, изнурити се, оронути.

табла (л. ф.), табла. сто.

табл-дот јести, обедовати по утврђеном реду и служењу јела, по реду, за разлику à la carte (по јеловнику), где се једе по сопственом избору.

табло (ф.), слика, план; фотографске слике целог неког друштва, корпорације; слика свих официра једног пука; свих глумаца једне бине, свих наставника и ученика једне школе итд.

табор (тавор) (јевр.), камен; гора у Галилеји; отуд у мађ. и чешк. језику: утврђење неког узвишеног места, нарочито утврђено место, које је утврдио Јан Жишка, вођа Хусиста, за одбрану Хусових присталица, те отуд таборићани, назив за Хусисте; код Турака табор значи одељење војника (од прилике батаљон).

табула (л.), даска, табла, нарочито табла за писање.

табуле (у мн.) значи: акта, документа, рачунске књиге.

табула Питагорика, један пут један, таблица множења.

tabula rasa, углачана, празна табла, а значи и глатку, празну бакрену и камену плочу, неисписан лист.

t. r. учинити, нешто потпуно укинути, изоставити, избрисати, „учинити кратак рачун".

тава (тур.), тигањ, просуља.

таван (тур.), таваница, слој, тле, под.

тавлија (тур.), врста свиле.

таже (тур,), пресан, свеж.

таин (тур.), оброк, војнички хлеб.

таинција (т.), личност, која издаје тајин.

Таи-тинг, име манџурске династије, која влада у Кини од 1644. год.

тајирати (ф.), сећи; мешати и делити карте.

тај, крој једне хаљине; у игри са карт., нарочито у игри фарао, одузимање карата, да би се утврдило, које добијају, а које губе.

тајер (ф.), кројач, банкар у игри фарао.

Тајкун (јап.), прећашњи световни владалац Јапана (поред Микада, као врховног свештеника). Револуцијом одбачена је влада тајкуна.

таклиди-сеиф (тур.), опаси-

вање султана сабљом, која церемонија заступа крунисање.

такса (ф. л.), утврђена цена, пропис цене н. пр. за хлеб, месо итд., пристојбе за молбе и др.

таксирати (л.), назначити, одредити вредност.

таксација (лат.), одређење вредности, одређење цене, давање значаја некој ствари.

таксидермија (г.), вештачко исушење животињских кожа, или упуство, како треба те коже исушити и сачувати испуњену животињу.

такт (л.), 1. додир, осећај; префињено осећање, осећај за све, што се пристоји, финоћа и сигурност у опхођењу са људима; 2. (у муз.), мера времена, подела тонова, који једни за другим долазе са одређеним временом.

тактика (гр.), начин (за вођење борбе, за помагање, за опхођење); умешност за вођење војничких послова, вештина обучити војнике за борбу и ставити их у борбени ред.

тактилитет (н. л.), осећање, моћ осећања.

тактирати (н. л.), ударати такт.

такум (тур.), оправа; коњски такум, коњска оправа (седло, узде и остало).

талаган (тур.), врста мушке горње хаљине.

таламбас (тур.), чанче од туча, у који турски чауш удара дебелим кајшем, те позива војску да се крене са извесног места.

тагора, тагеро, талир (пољ.), сребрн новац дубровачке републике.

таласархија или **таласократија** (г.), влада над морем.

таласометар (г.), справа за мерење плиме и осеке, дубине мора.

таленат (г. л), код старих Грка и Јевреја: одређена тежина и сума новаца; атички таленат вредио је од прилике 4135 матака, а таленат у злату имао је 10 талента сребра; у Грчкој је таленат сада мера за тежину од 100 мина (150 кг); а значи и природни дар, способност, умешност; значи и човека, обдареног способностима.

талентован, даровит, обдарен.

талија (тур.), срећа.

Талија (гр.), једна између грација; муза позоришта.

талирион или **талерон**, (мн.) **таларија, талера** (н. г.), од 1856. г. грчки сребрн новац од 5 драхма.

талисман (ф. шп. ит. араб.), неко чаробно средство, грађено уз неке тајанствене церемоније, чаробна слика, амајлија.

талих (талија) (тур.), срећа.

талми, талми-злато позлаћен месинг. Од талми злата, неправог злата граде се дугмад, накити итд.

Талмуд (јевр.), законик нових Јевреја, или између 2. и 6. века скупљена збирка јеврејских предања и закона, која садржи јеврејске законе и веронауку.

талон (фр.), потпетица на ципели; у игри карата: при подели оне карте, које су преостале, последња карта; код државних папира онај интересни табак, од којег се сваке године одсеца по један део (купон), који се после уновчи као добит.

талпа, талпина (тур.), дебела велика даска, или две до три даске састављене и учвршћене и постављене уз обалу. Талпе се мећу, када се гради мост, или да са њих жене и

девојке лакше захватају воду из реке.

таман (тур.), баш, управо.

тамаринда (ит, шп. ф.), ист. индијска кисела урма, сунчано дрво, чији се лековити плод продаје у апотекама против затвора и иначе.

тамбур (ф.), добош; добошар.

тамбур-мажор, главни добошар.

тамбура (тур.), инструменат са жицама, за свирање.

тамбураш, ција (тур.), тамбураш.

тампон (ф.), славина, запушач; у мед.: газа, вата, умочена у потребну течност и тако увијена да се може уметнути или ставити у какав отвор на телу, да би се уставила крв.

Танули (мн.), један народ у Ист. Индији, који броји 10 милиона, а спада у деканску или дравидску расу.

Танатос (г.), смрт. У мит. бог смрти, син ноћи, неумитно стр.г.

танатоиде (г.), мн., болесна стања, слична смрти, као: потпуна укоченост, привидна смрт, дуготрајно спавање, несвесно стање итд.

танатологија (гв.), наука о природи и о узроцима смрти.

танатофобија (г.), претерани страх од смрти.

тангирати (л.), додирнути окрзнути, дотаћи се.

тангента, права линија, која другу криву линију (н пр. круг) додирује само у једној тачци, а да је, ма колико је продужили, не пресеца.

тангентна тачка, додирна тачка.

тандара (тур.), прчварница.

тамдара-мандара (тур.), нешто испретурано, нешто са мало смисла и реда.

тане (тур.), пушчано или топовско зрно.

танеће (тур.), жућкаст блех („плех").

тани, најфинија бенгалска свила.

таним (јевр.), ве ика морска чудовишта, змајеви, змије, крокодили.

танк (ист. инд.), у војсци: покретна железничка кола, која се употребљују у борбама (наоружани оклопљени аутомобил); суд за течности.

Тантал (л. г.), краљ у Фригији, који је, по митол., због свирепог понашања, издаје и самовоље према своме сину увредио богове. За казну морао је он у подземном свету, стојећи у води, која му је допирала до грла, и вечито у страху, да му неки грдан камен не размрска главу, трпити глад и жеђ у највећим мукама. Над главу су му допирале гране са најлепшим плодом, али када би покушао, да дохвати воће, гране су одскакале у вис, а када би се сагео да пије воде, вода је измицала.

Танталове муке, велико мучење, непостижне жеље.

тантијема (ф.), добитни део, одређени удео од неког предузећа, добитни део од неке новчане користи.

тапет (г. л.), пре је означавало простирач ћилима за зид, а сада измалана хартија за лепљење зидова у имућнијим кућама; значи и асталски застирач, отуд, изнети нешто на тапет значи: нешто учинити за предмет разговора, изнети нешто на решавање.

тапецирати, обложити ћилимима или хартијом, собне зидове украсити.

таписерија (ф.), везење ћилимова.

тапија (тур.), акт, доказ о праву својине неког непокретног имања (куће, њиве итд.).

тапијока, брашно од жила неке хранљиве биљке. Употребљује се за исхрану слабуњаве деце.

тара (ит. шп. арап.), у трг., разлика материје за паковање од саме робе; износ мере суда, бурета, џака итд.

тарирати, одредити чисту тежину неке робе од тежине у чему је била упакована (од тежине бурета, сандука, џакова, траве за покривање итд.), те израчунати тару.

тараба (тур.), плот, прошће, ограда,

тарабит (арап.), удар; клепало, лупање у даску по манастирима, за буђење калуђера и као позив хришћана на истоку, на молитву,

тарана (тур.), од брашна и јаја умешено па иситњено тесто, за укуавање.

тарантас (рус.), врста путничких кола у Русији.

тарантел (ит.), отровни паук у Италији. особито у граду Тареоту а и у топлијим крајевима Азије и Америке.

тарантизам, (нл.), ујед тога отровнога паука, те отуда наступела болест тарантелско играње т. ј. манија за скакањем, ђипањем, играњем.

тарбуш (тур.), са плавом кићанком фес, носе га обично мухамеданци у Мисиру.

тардо (ит.), у (муз.). полако, лагано.

тарифа (ф. енг. ит. арап.), утврђење разних цена за разне учињене услуге н. пр. надничарска награда, цена која се плаћа за подвоз кола, аутомобила, пратиоца (ради разгледања какве велике вароши); даље за фрахтове; **ценовници**, подвозни трошкови за карте.

(**царинска тарифа**, одређена цена за цариње робе.

царинска редукција, снижење царине, царинских ставова).

тарок, игра карата са нарочитим картама, која је, како се држи прешла из Мисира,

тарпош (тур.), нека врста женске капе, која се већ давно не носи код нас.

тартар (л.г.), држава умрлих, и. држава сенки, подземни свет; нарочито подземно место за кажњене Титане, пакао.

Тартиф (ф.), име једног тврдице, и главне особе у Молијеровом комаду, који се тврдица издаје за свеца; лицемер.

тарчуг (тур.) врећа, кожна торба, јанџик.

тас (тур.), судић, којим се пре на путу пила вода а код куће вино; а значи и тањирић, у који се међу мали новчани дарови за цркву.

tace (л.), ћути, **mipl qui tacet consentit, и consentissa videtur**, ко ћути, пристаје или изгледа да се слаже (посл.), **si tacuisses philosophus mansisses**, да си ћутао, остао би филозаф, и, неби издао своју непромишљеност (посл.).

Тацит, име славног римског историчара.

тасис (г.), теглење, распон, тегљивост.

тасиметар, справа за мерење растегљивости тела, услед топлоте, коју је пронашао Едисон,

таслајисати (тур.), керебечити се, јордамити се.

таслак (тур.), неотесан, дрво, од којег комада граде делове за кола.

тасте (ит. ф. л.), дирка на оргуљама, клавиримa итд.

тастни инструменти, инструменти за свирање, као оргуље, клавири, снабдевени дирка̀ма.

тастатура, дашчица са дирка̀ма, све дирке једног инструмента.

татар, **татарин** (тур.), писмоноша, гласоноша.

Татарин, Татари (пер. тур)., у ср. веку назив за све пљачкашке и освајачке хорде у Ср. Азији, данас са Турцима сродно племе, које станује у земљама северно од Црног Мора, Татари су повнати са своје хитрине и доброг познавања свога и околног земљишта, и Турци су их узимали за гласоноше; и у нашој држави до скора се хитри гласоноша звао татарин, a la Tartare (а ла тартар).

татерсала (енг.), берза за коње, коју је 1777 г. у Лондону основао Р. Татерсал и које сличне берзе постоје у многим великим градовима; скупљају се у њима људи и ради продаје и куповања скупих коња и због клађења приликом трка.

татовирати и тетовирати и татуирати (ф. енгл.), обележити уписаним бојадисаним у кожу тако рећи утиснутим словима и сликама, на човечијем телу (рукама, грудима, лећима итд).

таћација (тур.), мајстор, који прави капе од коже.

тауматологија (г.), наука о чудесима.

таутаматомахија, одрицање да има чуда.

тауреадор (г. л.), говеђа кожа, бич.

тауроболија (г.), приношење бика на жртву (грч. боговима).

тауромахија, (г.), борба са биковима, вештина у борењу са биковима.

таутологија (г.), непотребно понављање другим речима опога, што је јасно речено расипање узалудно трошење речи.

тафт, тафет (ф.), лака, глатка свилена материја, на форму платна, истканá од кухане свиле.

тахибластија (г.), брзо клијање брзи развитак.

тахидром (г.), тркач.

тахиграф (г.), брзописац.

тахин, сезамово масло, масна, из сезамових зрна добивена маса, која се нарочито у данима поста употребљава за јело.

тахометар (г.), мера за брзину, справа на машинама, аутомобилима итд. нарочито за мерење брзине окретања код електродинамичких стројева.

теантроп (г.), богочовек, додатак имену Исуса Христа.

театар (г.), зграда, у којој се дају позоришне преставе; значи и саму преставу.

театроманија, страсно похођење позоришта.

тевабија (тур.), пратња.

тевдил (тур.), тајом, кришом, невиђен.

The-dansan (те дансан) (ф.), забава са чајем, где има и играња.

тедарућ (тур.), комотно, безбрижно.

Te Deum или Tedeum... (л.), Тебе Бога хвалимо, почетне речи код свих хришћанских народа омиљене химне Богу, коју је саставио св. Амброзије, епископ милански у 4. веку.

тева (г.), поставка; неко питање, о коме се расправља.

Тевеј (г.), један од највећих јунака из ст. грчке митологије, син Егејев и атински краљ.

теизам (г.), вера у једног бога, признање божанства.

теиста, човек који признаје биће божије (противно томе: атеиста, који не признаје бога).

теј (читај: те) (ф. ит. енг.), руски: чај, осушени листићи биљке теја у Кини и Јапану и од тога искувано пиће.

тејакт, закон, по коме би Американци имали да плате 4 пенса за фунту чаја (теја) и због којег је избио северо-амерички рат за ослобођење.

the dansant, игранка, забава, на којој се служи гостима шоља теја.

теин, нарочита материја, која се налази у теју.

тека-дрво (гр.), источно-индијско врло високо дрво, подесно за грађу због своје велике издржљивости.

текне (тур.), корито.

текст (л.), садржина једног списа, једне књиге или једног дела њеног; у музичком комаду речи.

тектоника (грч.), вештачко грађевинарство и столарство; вештина, на дрвеним и металним стварима утиснути сликарске радове; наука о саставу и опису земљине коре.

телавис (г.), брадавица на дојкама.

телитис, запаљење те брадавице за сисање.

телонкус (г.), оток женских прсију.

телал (тур.), викач, гласник; трговци, који продају сваковрсне старе (мало исхабане) ствари.

теламони (г.), стубови, који представљају обично људске главе до појаса, и служе као подупирачи за балконе на великим зградама.

телбиз (види: калпозан) (т.), лукав, неискрен човек.

телеграм (г.), телеграфским (веран превод: далекописним) апаратом послати извештај обично у које друго место или државу, извештај преко жице, и одговор жицом, брзојав.

телеграфски биро, звање, где се примају и отправљају брзојави.

телеграфиста, чиновник при телеграфском звању.

телеиконографија, вештина снимити слике врло удаљених предмета.

Телемах (г.), (веран превод: онај, који се из даљине бори), син краља Улиса са острва Итаке.

телемикроскоп, справа за увећање слике из даљине.

телепатија, способност, јако удаљене ствари, које се догађају на сасвим другом месту, тако осетити, као да се догађају у непосредној близини.

телепатично, оно, што делује у даљини.

телефон, справа за пренос говора и звука на велику даљину помоћу електр. струје.

телефонирати, нешто телефоном саопштити.

телефотограф, справа, да се помоћу електричне струје слике са врло удаљених места доближе.

телескоп, справа, састављена од стаклених сочива и огледала, помоћу које се могу добити јасне слике из велике даљине.

телематологија (г.), наука о вољи, један део психологије.

телеологија (гр.), наука о крајњим циљевима ствари и о целисходности уређења света.

телеопатија (г.), пренос мисли са једне личности на другу.

телеосаурус (г.), препотопски, фосилни крокодил.

телус (лат.), земља, богиња земље, гр. Геа.

телуризам, склоп земљин; природна снага земљина, земљин систем; значи и животињски магнетизам.

телуријум, справа да би се очигледније преставило земљино и месечево кретање.

телфа (тур.), талог у црној кави.

телфериц (енг.), електрична железница, чији су вагони утврђени о жице и налазе се у висећем положају. (Ово је изуметак Јенкинов 1883. г.).

тема (г.), мн. **теме**, главни став, главна реченица, основна мисао, главна мисао једног говора; задатак за писмену радњу (у вишим разредима сред. школа), за расправу.

темена (арап.), источњачки (и турски) поздрав, при којем се рука ставља прво на срце, па се после приноси челу.

теминити (тур.), мислити.

Темпе (г.), живописна долина у Тесалији између планина Олимпа и Осе, позната из ст. грч. историје.

темпел (л.), **Тампл** (ф.), храм, здање, посвећено за службу боговима у ст. веку; а значи и чувену зграду у Паризу, где је Луј XVI. за време вел. фр. револуције био затворен.

темплари, витешки свештенички ред, који је постао 1119. год. за време крсташких ратова. Балдвин II., јерусалимски краљ, одредио је место за становање томе реду у близини Соломоновог храма, те отуд назив: ред темплара. Овај калуђерски ред укинуо је и растурио Филип Лепи, франц. краљ, 1314. г.

темпера (ит.), водена боја.

темпера-сликање (ит.), сликање пре почетка те уметности са масном бојом (боје су мешане: жуманцетом, медом итд.).

темперанција (лат.), умереност.

темперациона друштва, америчка и енглеска умерењачка друштва, која су н. пр. у Сједињеним Државама и политички активна.

темперирати (л.), умерити, ублажити; учинити, да се метали могу ковати.

темпериран ваздух умерена, блага топлота

темпераменат (л.), средство за ублажавање, средњи пут; веза духовног и телесног у човеку, од чега после зависи начин осећања и мишљења (отуд четири темперамента код људи: холеричан, сонгвиничан, флегматичан и меланхоличан); нарав, ћуд.

темпус (мн.) **темпора** (л.), време; врста неког глагола.

tempus clausum, закључно време (н. пр. пост, за чије трајање забрањена је свадба); ad tempus vitae, доживотно; sine tempore, тачан почетак, без одлагања; ex tempore, одмах; hoc tempore, сада; omni tempore, у свако доба; o tempora, o mores! о времена, о обичаји, о нарави! ваикање због наталих злих, покварених прилика.

tempora mutantur, et nos mutamur in illis, времена се мењају и ми се мењамо са њима.

темпоризација, одуговлачење, одлагање за извесно време.

тен (ф.), боја, нарочита боја лица или боја коже.

тенан (тур.), полако (на тенани).

Тенарус (л.), (грчки: Тајнарос), град са предгорјем са великом пећином, за коју се у старо доба држало, да је улаз у подземни свет.

тенденција (н. л.), жеља, тежња, нагињање, правац ка неком циљу, намера, циљ нпр. неке књиге.

тенденциозни роман, роман, са извесним политичким, религиозним и социјалним поукама и намерама (правцима).

тенеф (тур.), врвца, узица.

тенија (л.), врпца, трака; пантљичара.

тендијум (н г.), трачица, мала пантљичара.

тенис (енг.), игра са лоптом.

тенор (л), држање, трајање; смисао, садржина неког закона, пресуде, наредбе; (у музици), виши мушки глас; лирски тенор, мекши, за песму пригодни тенорски глас.

tenore primo, први, виши тенор.

tenore sekundo, други, дубљи тенор.

тенориста, певач, који пева глас тенор.

тентамен (л.), предиспит.

тентамен физикум (л.), предиспит код медицинара из природних наука, анатомије и физике после слушања медицин. студија за две године; после ових положених испита, медицинари постају кандидати медицине и онда почиње њихово право студирање медицине.

тенџера (тур.), дубља, бакрена чинија.

Теодосије и **Теодосија** (г.), од прилике слична имена као Теодор и Теодора: Божидар, Богом дарована.

теогонија (г.), постанак богова, учење о томе.

теократија (г.), непосредна божија влада; држава првосвештеника, као непосредних слугу божјих, н. пр. код Јевреја.

теолог (гр.), научник вере; учитељ веронауке.

теологија (г.), наука о Богу, наука о вери; научно обрађивање вере.

теомахија (г.), рат богова, борба међу боговима.

теономија, божје законодавство.

Теофил (г.), грчко име: Богољуб.

теозоф, мн. **теозофи**, људи, посвећени у божије тајне; лице, које види и говори са духовима; онај, који тежи за дубљим познавањем бога.

теозофија (г.), наука и проучавање појаве духова.

теодолит (гр.), инструменат за мерење хоризонталних углова за геодезију.

Теодор и **Теодора** (г.), грч. мушко и женско име: Божидар и Богом дарована.

теорема (гр.), основно правило за доказивање.

теоретичар (г), посматрач, испитивач; зналац неке науке, али који се не бави нарочито њеним извођењем.

теоретизирати (гр.), развијати теорије, размишљати о њима, капати над њима, умствовати.

теорија (гр.), очигледност, посматрање; духовно посматрање; основи, правила и закона неке науке или уметности.

тепелак, тепелук (тур.), на црвеном женском фесићу ниске сребрног и златног новца.

тепсија (тур.), округао бакарни плитак суд, у којем се пеку пите и савијаче а и риба и ћувеч.

тепсијица (т.), мала тепсија.

тера (лат.), земља; **sit illi (tibi) terra levis**, нека је њему (и теби) земља лака!, или: мир пепелу његову!

terra cotta, кухана, печена земља; антички (стари) кипарски радови од те материје.

t. di Siena, сијенска земља, угасито црвена акварелна боја.

t. firma, чврста земља.

t. incognita, непозната земља.

терен (ф.), земљиште, околина неког земљишта, нарочито у војним пословима: утицај земљишта на положај и кретање војске.

теренске тешкоће, неподесан темељ, састав земљишта.

теразије (тур.), вага, кантар; један део Београда.

терак (тур.), мустра, форма од хаљине или обуће

терапеутика, терапија (г.), наука о сузбијању болести; неговање болесника; наука и вештина лечења.

терапеут (г.), слуга, болничар, надгледач болесника.

тераса (фр.), постепено уздигнуто равно земљиште; раван кров; „платформа".

терасирати, постепено узвишавати или снижавати неки терен, неко земљиште.

тергиверзирати (л.), развлачити нешто.

тергум (л.), **терго** (ит.), леђа, полеђина; **in tergo**, на полеђини, с друге стране менице.

теребрација (л.), бушење, просек у неком дрвету, да би се из њега добио сок, смола.

терезије (тур., види теразије), вага, мерило.

тересин, асфалт (из смоле каменог угља, сумпора и креча).

терестричан (лат.), земљин, земаљски.

тереце (тур.), калуп, модел.

терзибаша (тур.), председник, главно лице, у кројачком, терзијском удружењу.

терзибашиница (тур.), жена представника терзијског удружења.

терзија (тур.), кројач старијег кроја одела (највише сељачког).

терзилук (тур.), обављање терзијске радње.

Терзит (г.), име по души и телу најружнијег човека, највећег брбљавца и опадача између свих Грка, који су пошли против Троје. Одисеј га је често тукао, а Ахил, кога је Терзит клеветао, убио га је. У опште ово је назив за сваког гадног клеветника и поквареног човека.

терибилан (лат.), страшан, грозан.

терибл, страшан, ужасан.

теријак (г.), средство против уједа дивљих животиња, противотров, који се гради од делова отровних змија итд., и који се у ст. доба употребљавао; овај лек теријак, који је врло сложен и нарочито садржи у себи опијума, врло успешно израђивао се пре у Млецима.

теријаци, људи на истоку, који троше много опијума.

териолити, окамењене животиње.

терирати (л.), уплашити, некоме улити страх, заплашити.

територијум (л.), земљиште, срез, покрајина.

територијалан (л.), што припада земљишту, покрајини.

теркија (терћија) (тур.), кајиш на седлу, о који се веша коњаникова торба.

терма, мн. **терме** (л.), топли извори, топла купатила, а уједно то је и назив сјајне зграде, подигнуте над тим топлим изворима.

термаэма, топал облог.

термидор, врели месец, 11-ти месец у француск. календару, створеном за време фр. револуције, од 19. јула до 17. авг.

термохемија, наука о односима између топлоте и хемијских појава.

термоелектрицитет, електрицитет, произведен топлотом.

термологија, наука о топлим минералним изворима и уопште бањама.

термомагнетизам, топлотом произведен магнетизам.

термометар и **термоскоп** (г.), справа за мерење и показивање топлоте, затворена стаклена цев, испуњена живом или алкохолом, и подељена на степене, која растезањем или скупљањем поменутих течности одређује степен топлоте; Реомиров термометар подељен је на 80^0 од тачке смрзавања, 0^0—80^0 до тачке врења; Фаренхајтов терм. подељен на 180^0 и Целзијусов подељен на 100^0.

термика (г.), наука о топлоти.

терминус (л.), граница, циљ.

Terminus (л.), код Римљана: бог границе (имања); отуд **термин**, тачно, одређено време; нарочито у судским пословима: рочиште; одређено, крајње време за лиферовање неке робе.

terminus technicus (л,), стручан израз.

терминирати (л.), ограничити, закључити, протећи, престати.

терминација (лат.), ограничење, постављање, одређивање границе.

терминологија (л. гр.), изрази за називе из појединих наука, предмета и ствари из једног језика.

терор (л.), страх.

тероризам (н. лат.), влада страха, нарочито: доба страха у вел. франц. револуцији од 1793.—1794.

терориста, присталица владе страха.

тероризирати, застрашити неког.

термофор (г.), преносач топлоте, апарат зв производњу паре, који не подлежи експлозији.

Термопили (г.), уван кланац у Грчкој, код којег се својом јуначком смрћу прославио шпартански краљ Леонид.

терпентин (л.), течна смола или смоласто уље (из терпентинског дрвета са острва Хиоса и Кипра). Дестилацијом терпентина са водом добија се терпентински зејтин (у пречишћеном стању назван терпентински шпиритус), а као остатак колофонија.

Терпсихора (г.), муза играња; отуд: ћерка или ученик Терпсихоре; играчица, играч.

терциус (лат.), трећи; **per tertium**, преко неког трећег н. пр. нешто свршити.

терција (л.), трећи разред; а значи и једну врсту штампаних слова; при игри карата: три карте од исте боје, које по јачини долазе једна за другом.

терција меница, меница у три примерка.

tertium non datur (л.), или ово или оно, трећег нема.

терцет, песма у три гласа.

тесаурус (л.), благо (често значи и закопано благо); а ова реч често је била наслов књизи, где су скупљени разни састави из природних и друштвених наука и забаве; велики, добро срећени речник.

тескера (тур.), пасош, путна исправа.

тескера (араб.), писмено; извештај, признаница, пасош.

Теспис, проналазач и установитељ грчке трагедије, око 540 г. пр. Хр.; отуд: Тесписова кола за путујућу позорницу, јер се држи, да је Теспис своју малу бину на колима селио од места до места.

тесте (тур.), туце, дванаест комада од неке робе.

тестија (тур.), крчаг, суд за воду.

тестимониум (л.), сведоџба.

тестимониум матуритатис (л.), сведоџба испита зрелости.

t. paupertatis (л.), сведоџба, уверење о сиромашном стању.

тестир (тур.), ослобођење (н. пр. шегрта за калфу); слобода, дозвола.

тестирати (лат.), оверити књигу (индекс или иначе) код професора универзитета, о редовном похађању часова.

тестирати (л.), посведочити, појачати, доказати; изјавити (писмено) своју последњу вољу, учинити опоруку.

тестаменат (л.), последња воља, изјава своје воље.

тестаментарно (л.), према последњој жељи, вољи.

тестатор (л.), онај, који оставља последњу вољу.

тестификација (л.), доказ помоћу сведока.

тет (ф.), глава; предњи део; врх.

тет учинити, значи нечему или некому стати на пут.

тет а тет (Tete a Tete), поверљив разговор две личности; између четири ока.

тетанус (л.), **тетанос** (гр.), кочење врата; самртнички грч, мртвачка укоченост.

тетик (**тефтик**) (тур.), лук.

Тетис (гр.), морска нимфа кћи Нереја, жена Пелејева и мати Ахилова.

тетраедар (г.). тело, ограничено са четири једнострана троугла.

тетрагон (гр.), четвороугао.

тетраподон (г.), мн. **тетрапода**, животиње са четири ноге.

тетраподолити (г.), мн., окаменотине четвороножних животиња.

тетраптерије (г.), четворокрилне животиње.

тетрархија (г.), влада четворице владалаца.

тетрастихон (гр.), песма, строфа од четири реда.

тетрастрофон (г.), песма од четири строфе.

тетрастилон (г.), зграда са четири стуба.

тетрасилабон (г.), реч од четири слога.

тетралогија (г.). четири драме, које су истог садржаја, спојене у једну целину.

тетрарх (г.), један од четворице владалаца, који владају заједнички у једној земљи.

теург (г.), човек који дозива духове, мађионичар.

Теутони (л.), старо немачко племе.

теутонски, старонемачки.

теферич (тур.), место, а и зграда, подесно да се скупи друштво за весеље и чашћење. (Теферичи се граде и у виноградима и месту, где обично има какав извор добре воде).

технематотека (г.), зграда за уметничке радове, збирка уметничких радова, збирка техничких предмета.

техника (г.), у опште значи: уметничка, вештачка и занатска делатност; наука о правилима вештина; наука о правилној изради спољашњег (материјалног) дела уметности; наука о грађевинарству.

техничар (г.), зналац и извршилац спољашњих уметничких правила.

технички (г.), вештачки, занатски, оно што припада вештинама.

технички изрази, стручни изрази за потребне називе у техничкој уметности и у осталим наукама.

технологија (гр.), наука о уметностима и занатима; нарочито представљање прерађених сировина н. пр. гвожђа, дрвета итд.

Тибет, велика висораван у јужн. Сред. Азији, у којој се налазе највеће планине на земљи.

Тиволи (л.), варош у близини Рима, лежи на брежуљку засађеном маслинама, у чијој се близини налазе многи приватни летниковци. По имену тог града постале су доцније многобројне зграде у Напуљу, Паризу, Копенхагену, Бечу, Берлину и др. местима и назив Тиволи постао је општи назив гостионице и зграде са баштама, за забаву и проваћање; уједно то је назив и за једну игру са куглама по једној нагнутој дрвеној дасци.

Тизифона (г.), она која свети убијене, једна између три фурије.

тијара (г.), покривач главе код ст. Персијанаца, нарочито главни украс на глави персијских краљева; главни украс римских папа, трострука папска круна, означава троструку власт папа над црквом, која се бори, која пати и која тријумфује и. над душама на земљи, у чистилишту и у рају.

тијерзета (Tiers-Etat) (фр.), трећи ред, грађани и сељаци у Француској пре велике фр. револуције (за разлику од племићког и свештеничког реда).

тилда (шп.), црта; мала таласаста црта над неким сугласницима на пр. код нас у латиници; konj — koⁿ — коњ.

Тилерије, знаменита палата у Паризу, која је приликом комунистичког устанка 1871. г. изгорела.

тилисум (тур.), запис, амајлија.

тимар (тур), нега коња; коњска опрема; земља, дата на уживање.

time is monej (енг.), (изговори: таим ис мони) време је новац.

Times (изг.: Тајмс), време, доба, наслов највећег енглеског листа, основ. 1783. г.

тимитис (г.), запаљење прсних жлезда.

тимократија (г.), влада имања; држава, у којој су звања и почасна места одређена према имовном стању.

Тимон (г.), име неког Атињанина за време пелопонеског рата, који је са неверства својих пријатеља постао човекомрзац; отуд општи назив за непријатеља људи.

Тимотије (г.р), мушко име, Богобој.

Тина, женско име, скраћено од Христина.

тингел тангел (нем.), нижа врста кафе шантана, где певају женске не најбољег понашања.

тинта (ит.), боја, нарочито бојадисана течност за писање; мастило.

тингирати (лат.), умочити, обојадисати, превући.

тингирани новци (л.), новци римских царева, који су само по површини посребрени.

тинтамареск (фр.), (изгов.: теђтамар), мало позориште, у

коме дејствује само лице играчево, а остали делови његовог тела су израђени у најмањем облику.

тип (г.), отисак, слика, узор; представник; врста, слово.

типичан, првобитан, за узор, значајан.

типограф (г.р), штампар; слагач слова.

типографија (гр.), штампарија.

тип-топ (енг.), највише, најбоље, најотменије.

тиран (г.), господар, у старо доба: самодржац; сада: самовољан, грозан владар, насилник.

тиранија (г.), влада насиља.

Тиресија (гр.), из ст грч. бајака, чувени слепи пророк из Тебе.

тирелирати (фр.), једно за другим избацити више метака; у трг. менице на једну и другу страну трасирати, да би се тиме добавио потребан новац или избегла новчана неприлика.

Тиренско Море, до Средоземног Мора, граничи западну обалу Италије.

тириплик (тур.), бели конци.

тиркиз (фр.), непровидан плаво-зеленкаст камен, цењен као драги камен.

тиро, (мн) **тирони** (л.), сваки млади Римљанин, који је у својој 17. год. проглашен за способног за војску; у опште почетак у трговини, уметности и науци.

Тиронове ноте (л.), врста старе римске стенографије, коју је изумео Цицеронов ослобођени роб, Тиро.

тироциниум (лат.), почетак војне службе; уџбеник за почетнике.

Тиртеј (г.), име славног грч. песника, који је у VII. веку пре Христа својим одушевљеним ратничким песмама помогао Спартанцима да победе Месињане.

тирше (тур.), у ћурчија танка кожица, која се сече на врло уске каишиће, те се њима шарају хаљине.

Титани (мн.) (г.), из грчке митол., најстарији грчки богови, синови и кћери Урана и Геје, нападачи неба, који су војевали против Јупитера, који их је победио и све побацао у Тартар (подземни свет, пакао), а њиховог вођу Атласа осудио да носи небо.

титула (л.), ознака, поч. име, назив лица и. неког надлештва; полагање права на неку ствар, неко имање; quo titulo — по ком праву; t. pleno или toto — са пуним насловом.

тптуларан (л.), само по титули, а не стварни н. пр. титуларни саветник, саветник само по титули, а не стварни.

титулирати (лат.), означити некога именом, које му припада.

титуломанија (л.), жудња аа разним титулама (па ма и празним).

тифон (г), јак, пустошећи јужни ветар на вел. инд. океану и на југоисточној обали Кине. Код Грка: чудовиште, које је са Тартаром родило земљу и од кога произлазе све несреће у природи.

тифус (г.), неосетљивост, несвест, лудило; свака грозница са губљењем свести; врућица.

тифоид (г.), лака врста тифуса, врућице; тифусу слична болест мозга.

тнетопсихити (г.), људи који верују да је душа смртна.

тоалета (ф.), ноћни или јутарњи сто за женске, за којим се намештају, чешљају и облаче; одело, прибор за одевање.

тоалету учинити, обући се, украсити се; (а тоалета значи и место за умивање и клозет).

тоаст (изговори: **тост**), значи 1. пржен хлеб или колачићи уз чај; 2. здравица.

тоастирати, наздравити; држати говоре приликом свечаног обеда или заједничке вечере.

тобе (тур.), заклетва, учинити завет, заветовати се.

тобџибаша (тур.), главни заповедник у турској артиљерији.

тобџилук (т.), служба у артиљерији.

Товер (енг.) (читај: Таур), замак у Лондону. Почео га је градити још Виљем Освојилац, па је доцније све више раширван. Испрва је ту био краљев двор, доцније је ту смештен државни затвор.

тога (л.), ст. римска мушка горња хаљина од беле вуне, врста огртача од једног комада без рукава.

тозлуке, тозлуци (тур.), доколенице

токалија (тур.), онај, који носи токе.

токе (тур.), врста сребрних украса, налик на дугмад, која се пришивају на доламу на прсима

токирати (ит.), додирнути, куцнути се чашама приликом здравица.

токмак (тур.), врста мањег топуза.

токсикум, мн. **токсика** (г.), прво значење: отров, са којим се мажу врхови стреле; за тим у опште отров.

токсикација (гр.), тровање.

токсиколог (г.), познавалац отрова.

токсодонти (мн.) (г.), окамењени џиновски сисари, нађени у Јужној Америци.

толерирати (лат.), поднети, трпети, патити.

толерабл (фр.), оно што се може трпети, подносити.

толеранција (л. г.), трпљење, подношење, трпељивост (нарочито верска).

том (г.), одељак, свеска једног већег књижевног дела.

томотокија (г.), порођај са просеком трбуха, т. зв. царски просек (Kaiserschnitt) приликом порођаја.

Тома (јевр.), име једног од дванаесторице Христових апостола, који није веровао да је Христос васкрсао, док није после смрти и сахране опет видео Христа и опипао место на Христовим грудима, где је Христос рањен био; отуд назив: неверни Тома, т. ј. личност, која тешко у нешто верује.

томбола (ф.), врло омиљена јавна лутријска игра.

томруци, кладе (тур.), нека врста окова по затворима.

тон (л.), затегнутост, јачина нерава, мускула; у грам. нагласак гласа, акценат слога, речи; наглашавање и изражај у говору, начин у опхођењу, обичај, који влада у друштву; у слик., мешање и подударање боја (тон боја).

тоника (н. л.), у мед., средства за поткрепљење, освежење, ојачање.

тонадила (шп.), весела нар. песма, која се обично пева на бини између чинова неког поз. комада.

тонажа (фр.), терет на једном броду; целокупни утовар неког брода.

тонзили (лат.), крајници на врату.

тонзура (л.), обријано теме код католичких свештених лица.

тонзурирати (л.), обријати теме

топаз (г.), беличасто жути драги камен.

топал (тур.), хромо.

топаласт (тур.), хром.

топе мн. (санск.), могиле у Авганистану и у ст. Бактрији, у којима се налазе старине, а нарочито ст. перзијски новци, познати по имену бактријски новци.

топика (г.), вештина, наћи доказане основе и употребити их приликом држања говора; наука о доказима; у грам. наука о доказивању речи.

топика (мн.) написи у којима су скупљени доказни извори; отуд и једно Цицероново дело, са именом топика.

топика (мн.), у мед. значи: местимична и спољашња средства за лечење, мелеми и т.д.

топограф (г.), описивач неког места.

топографија (г.), описи места и предела.

топографичне карте, велике карте, на којима су особине и састави неког земљишта и. места тачно и до ситнице назначени.

топуз (тур.), буздован.

топузлија (тур.); човек који носи топуз.

топук (тур.), врста обуће.

топхана (тур.), тополивница; назив једног Цариградског предграђа.

топци (мн.) **топџилар** (тур.), артилериста.

топџибаша (тур.), артилеријски официр.

топџилар-ага (тур.), генерал артилерије.

Тор (Донар), у ст. скандинавској митол. најмоћнији бог после Одина; бог грмљавине.

тора (јевр.), Мојсијева књига закона, т. зв. пентатеух.

торакс (г.), грудни кош.

торбак (тур.), вунена шарена торба, коју људи носе о врату (најчешће у Хрватској) и на многим местима по торбицама познају се људи које су вере.

тореадор (шп.) борац са биковима на коњу.

тореро, немачки борац са биковима.

торзо (ит.), ошгећен кип; статуа, од које се сачувао труп, а недостаје јој н. пр. рука, нога, глава и т.д

тори (енг.), краљу одане (аристократ) присталице старог државног устава и цркве, дворска странка у Енглеској; у Сједињеним Државама Сев. Амер. тим се именом називају демократи.

Торичелијева цев, барометар назван тако по његовом проналазачу Торичели у, 1644. по њему је тако назван и онај безваздушни простор у барометру: Торичелијева празнина.

торментирати (шп.), кињити, мучити.

торменто (ит.), велика снежна мећава у Високим Алпима.

торпедо (шп.), или **торпиљ** (ф.), подморска паклена машина, подводна мина, која се помоћу електричне струје (електро-торпедо) и. додиром страних тела (контакт-торпедо) може упалити. Та паклена машина је напуњена материјом, што распрскава и употребљује се и. за одбрану (дефензивни торпедо) и. за напад (офанзивни торпедо). за уништавање непријатељских монитора и осталих убојних бродова.

торта, торте (ф.), врста разних финих колача, умешених од брашна, јаја чоколаде, шећера, бадема и осталог воћа и зачина.

тортура (л.), кривљење, завртање; мучење, кињење.

тотус (л.), цео.

тоталан ефекат, целокупно дејство.

тотално помрачење, цело и. потпуно помрачење; **тот. сума**, главна сума, целокупни износ.

тоталиѕатор (варвл.), врста клађења приликом утакмице са коњима.

трабуко (ит.), једна врста цигара,

травајирати (ф.), радити, тешком муком зарађивати.

травестирати (ф.), преобући; некакав озбиљан предмет, ствар, позоришни комад преиначити и дати му комичну обраду, обући га у смешну одећу.

травестија, травестирање, озбиљан, узвишен комад преиначити, преобратити и прерадити га у шаљивом облаку.

трагедија (г.), жалостан позоришни комад, за разлику од комедије.

трагичан (г.), што припада трагедији; тужан, судбоносан, страшан, који изазива саучешће.

трагичар, (г.), писац трагедије и. глумац који игра (обично главну улогу) у трагедији.

трагикомично, тужно — весело.

трагикомедија (г.), полу тужна, полу весела позоришна игра, у коме је трагична материја комично обрађена.

традирати (л.), предати, предавати, поучавати.

традиција (л.), предаја; усмено предање; бајка усмено предата.

традитивно, по усменом предању.

традиционализам (л.), поштовање и увођење у живот старих од предака остављених породичних и иначе установа, обичаја и т.д.

традуцирати (л.), превести преко, пренети.

традукција (л.), предаја неке личности суду.

трајекција (л.), пренос, превоз с једне стране на другу, (обично преко воде).

трајицирати (л.) пребацити, пренети, пренети неког преко воде.

трајект (л.) и. **траже** (фр.), превоз преко воде, превођење.

трајектни брод (л.), брод, који узима цео железнички воз и пренесе га преко реке или иначе неке воде.

трактирати (л.), нешто обрадити, са неким поступати, сматрати га, некога упослити, приредити неку седељку, вечеру.

трактаменат (н.л.), и **треман** (ф.), опхођење, излажење на сусрет; угошћење; неговање, награда, плата, плаћање.

трактат (л.), и **трете** (фр.), расправа, спис, мала књига (мн. **трактати**, н. пр. **за мир**, преговори за склапање мира).

трамвај (енг.), кола која се сада крећу помоћу електричне струје и служе за превоз путника.

трамонтан (ит.), северни ветар у Италији; северна звезда.

трамонтан изгубити, изгубити правац, присуство духа.

транжирати (ф.), сећи, расећи, рашчеречити (неко **месо**).

транжан (ф.), врло оштро.

транзиција (л.), и **транзитус**, прелаз једног предмета на други; in transitu, у пролазу.

транзито (ит.). и. транзит, пролаз, провоз робе, и. добара кроз једну земљу у другу.

транзитни доходак, добит од пролазног саобраћаја.

транзитна трговина, провозна трговина, трговина са провозном робом.

транзитна царина, дажбина за робу, која пролази кроз једну државу,

transitivum verbum (л.), прелазни глагол, чија радња прелази на другога, н. пр. љубити, мрзети.

транс (енг.), успаваност спиритистичког медиума; екстаза.

транс (л.),с оне стране, преко, долази спојено са многим речима, често скраћено тра. н. пр. трајицирати и т.д.

трансакт (н.л,), **трансакција**, одустајање од неке спорне ствари, измирење, поравнање.

трансалпијски (л.), с оне стране Алпа (лежећи).

трансандијски (нл.), с оне стране Анда.

трансанимација (нл.), путовање душа.

трансатлантијски (нл.), с оне стране Атланског Океина.

трансдунубски (л.), с оне стране Дунава.

трансигирати (л.), извести, неку ствар привести крају, свршити неки посао.

трансигенда, на путу мирног поравнања.

трансилирати (л.), прескочити, преко нечег ћутке прећи.

транскорпорација (л.), сеоба душа.

транслација (л.), пренос, превод.

translatio iuris (л,), пренос права на неког другог.

транслоцирати (нл.), премести на друго место.

трансмигрирати (л.), иселити се.

трансмиграција (л.), исељење.

трансмитирати (л.), пренети, отправити.

трансмисија (лат.), пренос, превод.

трансмутирати (л.), претворити, променути.

трансмутација (л.), промена, преображај, преиначење.

трансокеански (н.л.), с оне стране Океана.

транспадански (л.), с оне стране реке По-а.

транспарентан (нл.), светао, јасан, провидан, сјајан.

трансплатирати (л.), пресадити, пренети, (неку биљку из далека).

транспонирати (л.), преместити, разместити.

транспозиција (чл.), премештање, замењивање.

транспортирати (л.), пренети, распослати, отправити, разаслати.

транспортација (нл.), отпремљење, разашиљање.

транспорт (нл.), отпрема; извоз робе; подвоз; лиферована роба.

транспортни трошкови, издатци око слања робв, подвоза.

транспортни објекат, (л.), ствар, предмет, који се шаље.

транспортни квантум, количина робе, која се разашиље.

Транс-силванија, (л.), од речи до речи: с оне стране шума (Ердељ).

транс-скрибирати (л.), преписати, пренети из једне књиге у другу.

транс-спирирати (л.). испарити, знојити се, врео или хладан бити, постати познат.

транспирација, испарење. зној.

трансферирати (л.), превести, преместити, пренети.

трансфигурирати (л.), преиначити, преобразити, преокренути, изменути.

трансформирати (л.), преокренути, преиначити, дати не-

чему други облик; неком математичном изразу дати други облик, а не променути му вредност.

трансформација (доцн. л.) преиначење, промена.

трансфугирати (л.), побећи, одбећи непријатељу.

трансфрндирати (л.), прелити, из једног суда у други суд преручити.

трансфузија (л.), преливање преручење; убризгавање крви неке животиње или човека у крвне судове другог.

трансцендентаран (нл.), нечулан.

трапез (г.), четвороугао, са неједнаким и неједнако текућим странама, четвороугао са неједнаким странама.

трапист, траписти, (мн.), чланови калуђерског реда „de la Trappe" који је ред основан 1122 г.

траса (ф.), линија.

трасирање, нацрт, скица за неко утврђење, за железнички насип.

трасирати, утврдити неку линију, насип за железничку пругу.

трасирати (ит.), новац од неког примити, од некога путем писма тражити, да доведе у ред неко плаћање.

тратирати на некога, на нечије име ставити меницу и. вући меницу.

трасант, онај који вуче меницу или ставља меницу.

трасат, личност, на коју је стављена меница за плаћање, назива се и акцептант.

трата, трасирана меница, вучена меница; (код трговаца се обично испуњавају 2 и. 3 трате једнаке и то: прима, секунда и терција, прва, друга и трећа меница, ако се једна изгуби, да се друга паплати).

трата, менична књига.

трафика (ф.), трговина, продавница, особито: продаја дувана и цигарета.

трахе (г.), душник.

трахеитис (г.), запаљење цеви за дисање.

трахефовис (г.), гнојрње душника.

трахеоскопија (г.). испитивање душника помоћу душничког огледала.

трахелкозис (г.),оток душника.

трахелопанус (г.),оток вратних жлезда.

трахелофема (г.),оток врата.

трахифонија (г.), храпав, промукао глас.

трахома (г), заразна очна болест, т. зв. мисирска болест.

тремплен (ф.), често и **трамполин**,даска са које се скаче у воду приликом купања (нарочито у летњим речним купатилима).

трен (ф.), кола за вучу топова, пратње, тежак пртљаг једне армије (н. пр. артиљеријски трен, муниционн- провијантски трен.

тренирати (ф,), вући, одуговлачити, задржавати; коња тренирати, обучити, научити га н. пр. на вучу кола и терета, а нарочито спремити га и обучити га за трку; а може се тренирати и човек, нарочитом исхраном и нарочитим начином живота и припремити за службу покеја, гњурача и т.д.

трепан (г.), справа за отварање лобање ради лечења.

трепанирати (г.), отварати лобању н. нр. да би се убризгао у мозак белим зечевима серум, од којих ти бели зечеви побесне и угину. После им се извади мозак и прекувањем добија се други серум за лечења оних које је ујела каква

побеснела животиња: пас, мачка, вук, лисица, пацов и т д.

трепидирати (л.), дрхтати, бити уплашен.

трепидација (л.), дрхтање, бојажљиви покрети, немир.

tres, tria (л.), tres faciunt co. legium, тројица сачињавају колегијум, друштво (т.ј. најмање треба три члана).

трезор, благо, ризница; тајна скриња. У великим новчаним заводима, банкама и наочито министарству финансија постоје доста велике просторије, чији су зидови и врата обложени врло дебелим челичним плочама, које се не могу разбити и који тамо остављен новац чувају од крађе, пожара и тако даље.

треуга Деи (treuga Dei)(л.), обустава напада, мир, сигурност, јемство; мир Божји у Ср. Веку, обустава међусобних освета и пљачкашких напада од петка до понедеоника.

триангулација (г.),начин мерења поља, по коме се површина, која треба да се премери, подели у велики број троугла; мерења помоћу троуглова.

триархија (г.),влада тројице.

трибада (г.), женска особа, која сама собом или са другом женском врши обљубу.

трибадизам (г.),начин вршења те страсти.

трибунал (л.), суд, обично виши суд, судница.

трибина (ф.), бина, говорничка бина; говорница, место одређено за говорника.

трибус (л.), оделење, особито код римских народа, где је испрва било три трибе, а на послетку 35.

трибун (л.), старешина или првак једне трибе, посланик.

tribunus militum, (л.), ратни трибун код ст. Римљана.

tribunus plebis (л.), народни заступник, бранилац, велики чиновник код. ст. Римљана, који је бранио нар. интересе.

трибунат (л.), звање једног нар. трибуна.

трибут (л.), порез, процена, интерес.

трибутаран (л.), који може плаћати порез.

тривиум (л.), раскрсница; у сред. веку трострука наука и уметност, граматика, реторика и дијалектика.

тривијалан (л.), прост, ништаван, свакидашњи, низак, отрцан.

тривијалност (л.), свакидашњост, простота, ниско, просто изражавање.

Триглав, (слов.), један од главних богова код ст. Венда (Словена) са три главе, као преставник и господар неба, земље и подземног света.

тригонометрија (г.), наука о троугловима, наука о мерењу троуглова.

тријумвир (мн.),**тријумвири** (л.), влада три личности, влада тројице државника, који заједнички врше власт у ст. Риму,

тријумвират (л.), звање и положај триумвира.

триумф (л.), код ст. Римљана свечан,победни поход, слављење победе; према томе у опште: победа, радост са победе; триумфални лук, победни лук.

триумфатор (л.), онај који триумфује, победник који свечано улази у Рим.

трико, трикотажа (ф.), плетен рад, плетена роба, плетено одело, нарочито уске, уз тело припијене чарапе за балетске играчице и играчице на жици.

триколор (ф.), тробојка, кокарда или застава у три боје.

трилатералан (нл), тростран.

тиилингвичан (н.л.) у три језика.

трилион (ср.л.), хиљаду пута хиљаду милиона.

трилогија (г.), трострук говор, говор који се може поделити на три дела; нарочито тројство у неком позоришном комаду; у ст. Грчкој три трагедије једног писца које су заједно једну целину састављале, али су се представљале једна за другом; обично су прикључивали и једну сатирску игру, и то би тада била тетралогија.

тримесгар, (у школама)време од три месеца, једна четвртина године.

тримурти (санск.), представљање уједињеног тројства Браме, Вишну и Сиве (св. тројице код Индијанаца).

Тринакрија, ст. грчко име за Сицилију.

тринитет (доцн.л.), тројство (у вери).

трином (г.), бројна величина од три дела, од три члана.

трипартит (л), трострук.

трипл (л), трострук.

трипел лијанција (л.), тројни савез, савез три државе.

триплирати, утростручити.

триплика (л.), одговор на дуплику, одговор на одговор, приликом књижевне полемике, препирке.

трипликат (л.) остављање н. пр. школске сведоџбе, или каквог акта по трећи пут.

трирема (мн.) (л.), код стар. Римљана лађа са три реда весала.

трисикл (ф), велисопед са три точка.

трифолиум (л.), детелина од три листа.

тристија (мн) **тристије** (л.), тужне песме, елегије Овидове које је у прогонству испевао.

Тритон (г.), морски бог, син и пратилац Нептунов.

Тритони, нижи морски богови, са доњим делом тела као рибе или са коњским ногама.

трифле (енг.), мале округле укусне печурке (гљиве), које расту под земљом и на које је лако наићи по њихову врло пријатном мирису.

троглодит (мн.),**троглодити** (г), становници пећина, име једног етиопског племена које је у ст. веку становало по пећинама.

тројка (мн), **тројке** (рус.), спрега са три коња у Русији, нарочите саонице, у које су упрегнута три коња.

трокадеро (ф.), у Паризу 1877. г. на једном узвишеном месту подигнута изложбена палата.

трокар и. **троакар** (ф.), тробрида игла, или игла са три сечива, којом лекари убодом извлаче воду из организма пацијента, који пати од водене болести.

трокарирати, трокаром пробости и испустити воду.

тромба (ф.), водени стуб.

тромбоза (г.), запушење крвних судова згрушаном крвљу.

тромпета (ф.), инструменат за свирање (дувањем).

тропа (мн.) (г.), промена; тропске земље.

тротоар (ф.), пут за пешаке поред кућа поплочан већим каменим плочама.

трофеја, трофеји (мн.), (л.), победни знаци,изъешано оружје (побеђених) изложени топови и остале ратне ствари, које су пале у руке победиоца.

трубадур (ф.), некадањи певачи и песници у јужн. Француској, „минесенгери" Прованса у сред. веку.

труп (ф.),гомила људи и. животиња.

трупа, друштво, особито група путујућег позоришта.

трупе, велика оделења војске.

труст (енг.), удружење, веза.

туба (л.), ратна труба код старих Римљана.

туберкулоза (л.), болест, сушица. јектика.

туберкулни бацил, гљивица, која када се умножи у плућима, изазива туберкулозу плућа.

туберкулин, сресство против туберкулозе што га је 1890 .г. у Берлину пронашао Др. Кох.

туберкулован, оболео од туберкулезе.

туберкулозне каверне,правнине у плућима; већ опустошена места од туберкулозних бакцила.

туг (тур.), коњски реп обешен о мотку, која има на врху златну куглу. Ово служи за турску заставу.

Тудор (чит.Tjudor) (енг.), име једне владалачке лозе у Енглеској од 1485 1603,

тужур (ф.), позната француска реч; увек.

туја и. тија (г.), дрво живота, нарочито дрво у сев. Африци, увек зелено и пријатног мириса.

тула, рад са уметцима од сребра у Русији.

туламетал, стопљена маса из сребра, белог бакра, олова и сумпора, која се у фино гравираним сребрним дозама финим ножевима и кашикама по облику емаља утискује.

тулум (тур.), мешавина.

тулумина (тур.), велика мешина; а значи и онај порез, што су у прећашња времена турске спахије одузимале од виноградара.

туманлије (тур.),везике турске шалваре.

тумбас (тур.), чамац, лађице за градњу понтонс ог моста.

тумор (л.), оток

туморцирати (л.), отицати.

тумулт (л). немиран покрет светине, устанак, граја.

тумултуант побадач, устаник, бунџија.

тумулус (л.), хумка, могила, гробна хумка.

тун, риба тун, врста риба; усољена и конзервисана много се троши.

тунел (енг.), брдо и. испод реке проткан широк ходник; пролаз, подземни ходник.

туника (л.), староримска доња хаљина од беле вуне, које су носили људи голог тела; туника за женске била је дужа.

тункиншка гнезда, индијска птичија гнезда од ласта,укусна за јело.

тур (ф.), ношња косе; ход, шетња, пут, излет, оделење, вожња.

туркарта, обична карта само до извесног места (за разлику од **ретур** карте, карте за одлазак и повратак).

туриста, путник, који путује ради свога задовољства или трговачки путник, и извештач неког листа, путник пешак.

тура (тур.), свежањ кордована или ибришима; на кованом новцу она страна, где је владаочев лик.

турбан, тулбан (перс.), турски украс за главу.

турбе (арап.), мухамедански гробови или споменици, нарочито гробнице турских царева у мошејама.

турбина (ф.), воденични точак, који се окреће помоћу водене снаге.

турбирати (лат.), узнемиривати, заплести.

турбација (л.), узнемирење, замршеност.

турмалин (ф.), минерал, који се састоји из борове киселине, иловаче и оксида гвожђа, чији кристали при промени температуре показују електричне полове.

турнирати (фр.), окретати; опколити непријатеља, напасти га с леђа.

турнеја (фр.), пут у округ (у више разних места); пут ради трговачких послова, пут каквог уметника, глумца итд. ради одржања представа у више места; агитациона турнеја ради одржавања зборова за избор посланика итд.

турнус (л.), ред, ток, следовање; последњи ред, по коме се извесни послови један за другим свршавају.

турнир (ф.), витешка утакмица на коњу, са бацањем копља, трком, борбом у времену од X.—XVI. столећа.

турћија (тур.), нека турска мелодија.

туршија (тур.), остава воћа и других плодова у води, сирћету и вину.

Тускуланум (л.), славна вила Цицерона, недалеко од Тускула у Шпанији, где је Цицерон провео своје најзадовољније дане одмора; у опште мирно одморište научника и државника.

Тузнелда (ст. нем.), женско име, победница џинова, жена Арминова, победница Римљана.

тути-кванти (ит.), сви скупа, ђутуре.

туткал (т.), столарски лепак.

туткун (тур.), невежа, невешт човек (Нар. пословица: „Или си зуљур кесом, или туткун собом").

тутор (л.), старалац, заштитник, надзорник.

тутун (тур.), дуван.

тутун-кеса (тур.), дуванкеса.

туфек (тур.), пушка.

туфекција (тур.), пушкар.

туш (фр.), кинеско црнило и мастило од чађи сагорелога уља; свечани поздрав са музиком при испијању здравица.

тушировати (фр.), додирнути; руком осетити и испитати; полити водом.

У.

У, 24. слово ћирилске а 21. слово латинске азбуке.

u. c. — **urbis conditae**, од сазидања града (т. ј. Рима).

u. i. — **ut infra**, као горе.

ult. — **ultimo**, последњег дана у месецу.

u. s. — **ut supra**, као горе.

U. — у хем. **Uranium**, Уран.

ubi (л.), где?

ubi bene, ibi patria, где је добро, тамо је отаџбина.

уварисати (оварисати) (тур.), упутити се у неки посао, извежбати се.

увертира (ф.), увод у оперу; увод.

угич (тур.), ован десет пута

кад преходи, онда је угич; на њему је звоно и он води овце, и обично се не стриже.

угурсуз (т.), неваљао човек.

угурсузлук (тур.), неваљалство.

узанс (л.), употреба, обичај, навика.

Узбеци (мн.), велико татарско племе, које влада у Бокхари, Коканди, Киви и Турфану, у Азији.

узун (тур.), велики, дугачки, високи.

узур (т.), одмор, беспослица.

узурлија (тур.), човек, који живи без рада, без бриге; готован.

узурпирати (лат.), докопати се неке ствари, бесправно присвојити.

узурпација, бесправно отимање и крађа неког туђег права или имања.

узус (л.), употребити, користити се, послужити се неком ствари; употреба; обичај; **ad usum**, за употребу.

узукапирати (л.), присвојити себи неку ствар, са којом се неко дуго времена служио, па је право на ту ствар већ застарило.

узусфруктус, уживање користи неке туђе, присвојене ствари.

уисати (тур.), доликовати, личити.

уишћилити (тур.), прстен погодити (у игри).

ујакарити (тур.), зграбити, ушчепати.

ујаранити се (тур,), када се двоје спријатеље, зближе.

ујарачити (тур.), спремити, обучити коња за трку.

уједурисати (тур.), уредити, оправити, наместити.

указ (срп. рус.), декрет, именовање, постављење (владаочево).

Украјина (рус.), пограничнa земља, покрајина у јужној Русији, где је настањено језгро малоруског народа.

улак (тур.), скоротеча, гласник на коњу, који има од власти ту дозволу, да у своме путу, где год нађе каквог одморног коња, замени својим коњем, ако је уморан.

улалги а (гр.), болест десни.

улитис (г.), запаљење десни.

улонкус (г.), оток меса над зубима.

улорагија (гр.), крвављење десни.

улама (тур.), златан вез као лозица, на убрадачама.

улан (пољ. тур.), јахач са копљем, копљаник. Овај ред војске заведен је прво у Пољској. Лака коњица била је наоружана пиштољем, сабљом и копљем.

улар (тур.), повод, поводац (за коња).

улема (арап.), зналац закона, класа турских зналаца закона, који су уједно и свештеници и зналци коранских одредаба.

Улис (гр.), Одисеус, краљ итачки. Због храбрости и лукавства опште познати јунак из Тројанског рата. Жена му је била Пенелопа, а син Телемах.

улкус (л.), оток са гнојењем.

улцерирати (л.), гнојити.

улстер (енг.) (чит.: елстер), дуг горњи капут, чији крој је прво постао у Улстеру, најсевернијој покрајини Ирске.

ултериор, ултериус (лат.), (II. ступањ поређења од **ulter**), даљи, удаљенији.

ultimus (III. ст. поређења), најудаљенији, најдаљи, крајњи.

ultimo, последњег т. ј. дана у месецу, н. пр. **ултимо јануар**, последњег јануара.

ултимо рацио, последња одлука, последње средство.

ултиматум, последња изјава или последњи услов, последња понуда за неко измирење и поравнање; последња изјава, предлог и услов за предају, које једна зараћена страна шаље другој; акт владе једне државе влади друге државе ради испуњења извесног захтева, иначе се прекидају дипломатски односи.

ултимо-генитурно право, право доцније рођеног, по коме праву код наслеђа старији дели, а млађи бира.

ултимативно, у облику последње изјаве или услова.

ултра (лат.), с ове стране, преко.

ултраисте, ова се реч као именица употребљава сада у политичком значењу и значи: претерани; који у ономе, што желе постићи, због велике пристрасности, не знају за меру и могућност испуњења својих захтева и обично проиаше циљ. Ово важи за: ултрареволуционарце, ултрародјалисте, ултрамонархисте, ултралиберале и ултрадемократе.

ултрамарин, позната лепа плава боја, пре је била много на цени, а сада се много подражава и прави се из јевтинијег материјала.

ултрамонтанци, претеране присталице неограничене папинске црквене превласти.

ултрамонтанизам (л.), најоштрији и најизразитији вид клерикализма, који се у политичким стварима сматра потпуно зависним од папе.

Умбри (лат.), моћан старошталски народ, кога су Римљани 308. год. пре Христа победили.

умет и Мухамед (или умети Мухамед) (тур.), Мухамедов народ.

una corda (лат.), на једној жици.

унгвентум (л.), маст, мелем, који се гради од масти (као лек у апотекама.

ундулирати (л.), таласасто кретати се, колебати се, лебдети; таласасто чешљати косу.

ундулациона теорија (л.), наука о таласастом кретању светлости (и вибрациона теорија).

универзус (л.), цео, општи.

универзум (лат.), цео свет, васиона.

универзални наследник, главни наследник.

универзални геније, личност, која за све, или бар за врло многе науке или вештине има дара.

универзална историја, општа историја, историја целог света.

универзалан каталог, општи списак, особито књига.

универзални лексикон, речник за све или бар за главне језике; речник за све предмете.

универзалирати, уопштити, учинити, да нешто буде опште (општа својина).

универзитет (лат.), висока школа, на којој се предају и уче све науке; свеучилиште.

уновокус (лат.), од једног значења, једногласан.

унија (л.), уједињење, јединство, сагласност; удружење, савез; нарочито: уједињење цркава или верско уједињење; као и уједињење држава; у историји: савез више немачких протестантских држава 1608. г. и тиме је изазвана и основана т. зв. католичка лига; сада се тако зову североамеричке слободне државе.

унијати (л.), Грко-католици, католици источног обреда; отпадници од православне цркве, који су признали папу, али иначе задржали све православне црквене обреде.

уникат (л.), први или једини акт извесне званичне садржине; оригинал н. пр. сведоџбе о положеном завршном испиту у гимназијама, реалкама, Трговачкој Академији, учитељским школама итд.

уникум (лат.), нешто јединствено, своје врсте; нешто што се само једанпут догађа; нека штампана стара књига, која је сачувана само још у једном примерку; стари новац, очуван само још у једном егземплару.

унисоно (ит.), једногласно.

унирати (лат.), ујединити; унирани Грци, т. ј. сједињене присталице грчко-источне вере, који су признали папу (унијати).

United States of North-Amerika (енг.) (читај: **јунентед стетс оф нерс емерике**), Сједињене државе Сев. Америке.

unitis viribus или viribus unitis, ујединьеним снагама.

унификовати (лат.), ујединити.

унификација, ујединьење, н. пр. ујединьење талијанских племена, или ујединьење срп., хрв. и слов. племена; ујединьење наставе у нашој држави, удесити н. пр. да се у свима школама Срба, Хрвата и Словенаца ради по једном наставном плану и програму.

униформа, одело по једном истом крају и од једне и исте материје; службено одело, нарочито у војсци.

ункаш (тур.), облук, облучје, јабука; уздигнути део на седлу, о који су стари јунаци вешали буздован.

унус (лат.), један; **ad unum**, сви до једног, т. ј. од првог до последњег.

унца, унција (лат.), (12-ти део једне целине), прећ. мера за лекове — 2 лота, шеснаести део старе фунте; пре и неки новац у Сицилији.

унцијал слова, штампана велика слова.

упанишад (санс.), (првобитно значење: истина, врлина), онај део Веда, који се труди, да садржину тих светих књига докаже филозофским образложењем.

Урал (рус.), погранична планина између Европе и Азије.

уралски миш, врста мишева, која се у извесно доба године сели с једног места на друго.

Уран (г.), небо; по гр. мит., бог неба, најстарији бог, муж Геје, богиње земље; име једне планете.

Уранија, небесна, име једне између муза.

уранографија, опис неба, опис звезданог неба.

уранолатрија, обожавање небеских тела или небеских појава, врста многобоштва.

уранолити, мн., метеорско камење.

ураноскопија, посматрање, разгледање неба, помоћу каквог астрономског апарата.

урбански (л.), градски.

урбанитет, градска углађеност, леп начин живота.

урбар, износ, искоришћење неког земљишта, рудника итд.; сопствено земљиште, које доноси извесну корист.

урбаријални закон, у Угарској донет је 1836. год. закон, који је регулисао односе земљопоседника и њихових потчињених.

урби ет орби (л.), значило је: граду Риму и целом свету

(када се нешто наређивало, заповедало). Ову фразу употребљавао је обично папа, приликом писменог слања благослова кат. хришћанима о ускршњим празницима; данас се ова фраза употребљује у пол. листовима и изјавама, у значењу: објавити, раструбити свима (неку вест, неки догађај), или свима нешто опште познато.

ургенција (лат.), хитност; хитна опомена.

ургирати (л.), терати, приморати, присилити, радити, да нешто пре буде свршено (неки посао, нека молба).

уремија (г.). мокрење крви; тровање мокраће; тровање крви.

уретротомија (гр.), просецање мокраћне цеви, отварање мокраћне цеви.

уретика, средства, лекови за лакше мокрење.

урин (л.), мокраћа.

урин-фистула, бешична фистула, када због отока мокраћа иде другим каналом кроз споља. кожу.

урна (лат.), врста крчага за воду; суд за пепео сагорелог мртваца, мртвачки суд; судић за украс по собама.

уролит, мокраћни камен.

уроскопија (г.), истраживање мокраће.

урологија, наука о мокраћи.

Урсин и **Урсула** (л.), мушко и женско име, значи јаки и јака, медвеће снаге.

Урзелинке, калуђерице Урсулиног калуђ. реда, основаног у 6. веку, које се баве васпитањем младих девојака и неговањем болесника.

уртија (тур.), кров (нарочито кров на лађи).

уртикарија (лат.), грозница копривњача.

Урумелија (тур.), Румелија.

усажа и усанца (фр.), употреба, постанак, обичај; уобичајено право, обичај у трг ов. пословима.

узаж ди моне, светски обичај, светски тон.

усанца, или ит. **узо**, уобичајени поступак код меница, време меничног плаћања.

узо меница, која постаје платива.

усићити се (тур.), узјогунити се.

ускоци (срп.), српске избеглице, они, који нису хтели подносити турски јарам и који су напустили своју отаџбину, коју су посели Турци, и који, да би се светили својим душмининима, насељују јужне крајеве бивше Аустро-Угарске монархије.

уста (тур.), нижи официр код јаничара.

устав (срп.), основни државни закони, виша конституција.

устисати (т.), скочити једно на другог (у свађи); салетети кога; око кога навалити иштући што или молећи се за што.

утензилије (л.) мн., ствари за употребу; покућство, кухињске ствари.

утензилије конто, рачун, који се води у главној књизи неке радње, о стварима, које се налазе у тој радњи.

утерус (л.), материца.

утерини т. ј. **форатрес**, мушка деца, рођена од једне мајке, а од два оца.

утија (т.), управљено, глатко грожђе, које се загрева и с којим се глача рубље или одело.

утилис (л.), користан.

утиле, оно што је корисно, добит.

utile dulci, слатко са пријатним (т. ј. спојити).

утилитаризам, тежња да се

од сваког пос а рада, извуче добра корист.

утиришити (тур.), накитити кога (мало у ироничном смислу).

утопија, мн. утопије (гр.), негдин, земља, која уопште не постоји у свету, а у којој „тече мед и млеко". Тома Мор (Мур) први је написао књигу Утопија 1515. г.; то је земља снова, бајки, чуда и „чардака ни на небу ни на земљи"; уопште немогуће, фантазија.

утописта, човек, који сања о будућим сретним временима; политичар, који износи и донекле верује у такве поправке у држави, какве су неизведљиве.

утраквисти (н. л.), умерена странка Хусита, која је тражила, да се св. тајна прима у оба вида (у хлебу и вину).

утриускве (л.), од оба.

utriusque iuris Doctor, доктор оба права (т. ј. и канонског и римског).

Уфиције (ит.), (Palazzo degli Uffizi), зграда у Флоренцији из XVI. века, где се налазе многе слике и кипови.

ухилити (тур.), пренемоћи, пасти у несвест.

учкур (тур.), гатњик.

учкурлук (тур.), обењача

учурисати (тур.), сакрити.

уџера (т.), неугледна, опала кућица, страћара.

уџума (т.), женски надимак.

ушур (тур.), ујам. (Узео бог ушур од њега обележио га неким недостатком тела, оком, ногом итд.).

Ф.

Ф (ф), двадесетпето слово ћирилске а шесто слово латинске азбуке.

фабрика (л.), радионица, велика радионица; творница.

фабрикант (л.), произвођач, творничар.

фабрикат (л.), израђевина, прерађевина, производ.

фабрикација (л.), израђивање; прерађивање, израда.

фабриковати (л.), израдити, израђивати, прерађивати.

фабула (л.), прича, песма; измишљене чињенице, које представљају суштину песничког дела.

фабулирати (л.), причати, измишљати.

фабулист (л.), баснописац.

фабулозан (л.), баснослован; огроман.

фаворизовати (л.), дати првенство; повластити.

фаворит (ит.), милосник, љубимац; повлашћеник.

ф го (л.г.), прождрљивац, ждероња.

фагот (ит.), дрвени музички инструмент за дување.

фаетон (г.), онај који светли; у мит. син бога сунца, који је тако рђаво управљао сунчевим колима на небу, да је скоро изгорео земљу и кога је бог Зевс убио; а значи и висока, лака непокривена кола.

фаза (г.), промена. н.пр. промена облика и осветљеног дела, у коме нам се јавља месец због свог различног положаја према сунцу и земљи; разна промена у човечијем живот промена судбине и т.д. степен развитка.

фазон, фасон (ф.), начин, облик; спољашњи изглед.

фајанс (ф.), полупорцелан;

посуђе од изглачане и глеђосане глине.

фајда (тур.), корист.

факлља (л.нем.), буктиња, бакља.

факозис (г.), мрља на сочиву, мрачна мрља у оку.

факоциетитис (г.), запаљење опне кристалног сочива у оку.

факсимил (л.), веран отисак рукописа; печат с отиском потписа.

факт (л.), чињеница; догађај, дело.

фактички (л.), стварни; заиста; што заиста постоји.

фактично (л.), одиста.

фактор (л.), чинилац; утицајна личност; деловођа, пословођа штампарије,

фактотум (л.), човек за све послове, који све ради.

фактура (л.), рачун, обрачун.

факултативан (л.), изборни; по вољи; на избор; могућ.

факултет (л.), оспособљен, способност: одсек универзитета (н.пр. медицински, правни и др. факултет).

фалакрома (г.), ћелавост.

фаланга (г.), густо збијен бојни ред.

фалерон (г.), пре старо пристаниште, а сада морско купатило у Атини.

фалирати (лат.), банкротирати.

фалисман (нем.-фр.), банкротство.

фалсификат (л.), лажна исправа (документ); лажни потпис, неистина.

фалсификовати, кривотворити; подражавањем створити лажну исправи или другог потписати.

фама (л.), глас.

фамилија (л.), поролица.

фамилијаран (л.), породични; пријатељски, својски; б. ипско.

фамозан (л.), гласовит, чувен; славан; озлоглашен.

фанатизам (л.), занесењаштво, (верско или идејно).

фанатик (л.), занешењак; лудо одушевљени присталица.

фанерогаме (г.) цветоноше.

фант (л.), младић.

фантазија (г.), машта; сањарија; сање.

фантазирати (г.), лутати са мислима, имати привиђења; у болести: бунцати, сањати.

фантазмагорија (г.), дочаравање и приказ појаве духова; значи и халуцинацију.

фантазмаскопија (г.), појава духова, врста лудила, при чему болесник види утворе.

фантаста (г.), сањало. који своја уображења сматра за стварност.

фантастичан (г.), ћудан, невероватан; сањалачки.

фантом (г.), утвара; привиђење. варљива слика.

фарао и, фарао игра, једна врста хазардне игре са француским картама.

фараон (јевр.), назив за краља у старом Мисиру.

фарингитис (г.), запаљење горњег дела једњака

фаринкс (гр.), почетак једњака.

фарисеји (л.). особењаци; секта старих Јевреја, која је више полагала на спољашње обреде богослужења, него на унутрашње и која је у многоме изопачила Мојсијеву веру; лицемери.

фарм (енг.), салаш, мајур, пољско добро.

фармазон, фрамасон (ф.), слободни зидар.

фармакологија (г.): наука о лековима.

фармакотека (г.), кућевна, ручна апотека, која се носи у торбици на пут.

фармацент (г.), апотекар.

фармација (г.), лекарништво, апотекарство.

фармер (енг.), закупац пољског имања; земљорадник.

Фарос и. Фарус, испрва је означавало острво код Александрије на ушћу Нила, на којем је била висока кула светиља и која се бројала у једно од седам светских чуда) сада означава кулу светиљу уопште.

фасада (ф.), лице (зграде).

фасцикла (л.), свежањ, свежањ списа.

фасцинирати (л.), опчинити, очарати.

фаталан (л.), кобан, судбоносан.

фататализам (л.), вера у непроменљивост судбине.

фаталист, онај који верује у непроменљивост судбине.

Fata Morgana (ит.), обмана чула вида; привиђење.

фатум (л.), судбина, коб.

фаун (л.), шумски бог.

фауна (л.), животињски свет.

фах (нем.), струка, полица.

фацит (л.), укупан износ једног рачуна.

фашанке (нем.), месоједе.

фашина (ит.), сноп прућа, (од ове речи је изведено име националистичком покрету у Италији **фашизам**).

фашисти (фашисти) (од л. fasces, свежањ прутова од ст. римских ликтора) нова странка у Италији, која за себе тврди да чини савез дела за одбрану државног уређења и да је противвик рушењадржаве, у ствари италијански шовинисти.

феачани (г.), у грчкој мит.: становници острва Коркире (?) данас Крфа, куда се итачки краљ Одисије (Улис) у своме десетогодишњем лутању после једног бродолома обрео.

Феб (г.), сјајан, блештећи; надимак богу Аполону, богу сунца.

федерализам (л.-г.), савезни систем.

федерација (л.), савез.

Федра (г.), у грч. митолог: жена Тезејева, сестра Аријадне, кћери критскога краља Миноса, која се заљубила у свога пасторка Хиполита, доцније проузроковала његову смрт, а она се сама обесила.

фезер (ф.), варалица; пробисвет.

фекалије (л.), тела која изазивају трулење.

фелонија (ф.), вероломство, издаја.

фељтон (ф.), подлистак, забавни чланак (у новинама).

феминизам (л.), женски покрет за политичка права жене.

фемин (л.), женски род; реч женског рода.

феминологија (г.), наука о појавама (код животиња и биљака и о њиховимдневним или годишњим променама).

Феникија Фениција, стара држава на источној оба и Средоземног Мора.

феникс, нека птица из бајке, за коју се прича, да после спаљења из пепела опет оживи.

фенол, карболна киселина.

феномен (г.), важна појава, која упада у очи (н. пр. када се поларна светлост, што врло ретко бива, види и у нашем пределу), појава, догађај; чудо.

феноменологија (г.), наука о појавама, наука о природним појавама, као и о појавама, изразима и снази духа.

феноменоскопија (г.), посматрање појава.

ферије (л.), одмор; школски распуст.

ферман (тур.), потврда, неког права, дозвола, прокламација, коју је издавао турски султан.

ферме нт (л.),квасац (за превирање).

ферментација (л.), превирање.

Фетислам (тур.), турски назив града Кладова.

фетиш (ф.), идол; кип, кумир; амајлија.

фет учмиити (тур.), освојити, покорити

феудални (л.), клеветнички; ритерски; средњевековни.

феуацетин (г.), једно средство против грознице.

фиакер (ф.), најамна кола име, од Св. Фиакера, крај чије су цркве у Паризу прва оваква кола око 1640. год. стајала),

фигура (л.), облик, лик; сликовит израз.

фигурант (л), личност у једном комаду која ништа не говори.

фигурисати (л.), играти (неку) уло у; бити присутан.

фидеи-комис (л.), неотуђиво породично имање.

физијатер (г.), природни лекар, који све болести лечи помоћу природе.

физика (г.), природна наука; у ужем смислу иаука о законима и узроцима природних појава, у колико оне не зависе од органских и. хемијских освовних снага.

физикално, природно, основано на природи.

физикат (гр.), надлештво, које се стара за одржање и унапређење иародпог здравља.

физиогном и. физиогномиста (г.), испитивач човечијег лица. који са лица чита и погађа човечије особине и способности.

физиогномија (г.), изглед човечијег лица, а у даљем значењу животиње, биљке, предела као израза њихових унутарњих трајних особина.

физиогномија (гр.), вештине из проучавања главе одредити духовне особине једног човека.

физиогномија (г.), права природна наука и. наука о постанку природе.

физиократија (г.), снага, богатство природино.

физиократски систем, учење и мишљење, да највеће благостање и процват једне државе од напретка и рационалног обделавања једне земље.

физиолог (г.), испитивач човекове и животињске природе.

физиологија (г.), наука о склопу и уређењу, животу и животним појавама човечијег организма.

физиономија (г.), наука о природним законима.

физиопластика (г.), вештачка замена једног дела човечијег тела н. пр. з мена носа кожом, скинутом са чела исте особе. Ово се назива пластична операција.

физичар (г.), испитивалмц природе и природних закона.

фијаско (ит.) неуспех, потпун пораз **претрпити** фијаско значи у оппте не иматн успеха у каквом послу.

фикс (л.), брз, чврст.

фиксирати (л), утврдити; дуго и чврсто посматрати.

фиктиван (л.), измишљен, уображен.

фикција (л.), нешто измишљено.

фил филос (г.), ред, мио; у спојевима: англофил, русофил, славофил, бугарофил, који воли Енглезе, Русе Словене, Бугаре.

Филаделфија, град у Америци.

филантроп (г.), пријатељ људи у опште.

филантропија (г.). човекољубље.

филар (тур.), врста женске обуће.

филаргирија (г.) тврдичење, грамзљивост за новцем.

филателиста (г.), особе које са великом вољом а и знањем скупљају поштанске марке свих земаља.

филдиш, вилдиш (тур.), од слонове кости.

Филемон (гр.), грчко мушко име

Филемон и Бауцис из грчке сказке, један брачни пар, који се одликовао својом љубављу, дочекао дубоку старост и био пример брачне верности.

филигран (л.). ситан фини рад од златних конаца (жице).

филијала (л.), подружница; огранак (једне радње); споредна радња; црква споредна,

Филипи, стари град у Македонији

филипика (г.), оштра беседа у опште, названа по оштрим беседама, које је држао у Атини Демостен против македонскога краља Филипа.

филипини група острва

филиписти, присталице Филипа Меланхтона, верског реформатора и пријатеља Лутеровог.

филистар, погрдно име међу студентима за оне грађане, који су саможиви, тврдице, себичњаци.

Филистеји (јевр.), суседи старих Јевреја у југозападној Палестини.

филозоф (г.), научењак, мислилац, наставник филозофије

филозофија (г.), љубав према мудрости, наука о мудрости; наука наука.

филозофирати (г.), правилно мислити, испитивати (истину); правилно закључивати, доказивати; тражити јасне појмове о некој ствари или питању.

филоксера (г.), уш на виновој лози, која сасуши и упропашћује лозу.

филолог (г.), зналац језика; нарочито особе, које су се посветиле проучавању језика, литературе и историје старих класичних народа (нарочито ст. Грка и Римљана), или модерних.

филологија (г.), љубав према језицима, изучавање језика и литературе

филопатрија (г.), љубав према отаџбини.

филосемита (л.), пријатељ Јевреја, за разлику од антисемита, непријатељ Јевреја

филтер (ф.), цедиљка.

филтрирати (л.), процедити.

филхармоничари (г.), пријатељи музичке уметности, музикално друштво у Риму.

фима (г.), оток жлезда.

финале (л.), крај, завршетак,

финансије (ит.), државно газдинство; новчана средства

финансијски што се односи на државне финансије (порезе, царине и т.д.).

финансирати, снабдевати новчаним средствима.

финанц, стражар на граници који пази да се не кријумчари.

фингирати (л.), измислити, измишљати.

финеса (ф.), финоћа, префињеност; лукавство, препредености.

фирма (л.), име, радња; име (наслов) радње; табла над вратима радње (с насловом радње).

фирнаЈз, течност која се употребљава при бојењу дрве-

та и метала, те даје обојен м предмету сјај и јасноћу.

фискал (л.), заступник државне благајне; адвокат.

фискус (л.), државна благајна.

фистан (тур.), врста женске хаљине

фистула (л.), оток; цев.

фитиљ, витиљ (тур.), стењак.

фитоген (мн.) (г.), минерали постали од биљака н.пр. камени угаљ.

фитогеографија (г.), наука о распростирању биљака земљи.

фитогнозија (гр.), наука о биљкама.

фитолити мн. (г.), окамењене биљке.

фитопалеографија (г.), опис преисторијских биљака.

фитопатологија (г.), наука о биљним болестима.

фитотерапија (г.), лечење биљкама.

фитотополити (г.), отисци биљака на камењу.

фјорд (дан.), морски залив.

флагрантан (л.), јасан, уочљив; упадљив, тек учињен.

флакон (ф.), мала боца, бочица.

фланел (л.), вунена тканина.

флаша (л.), стаклена боца.

флебектаксија (гр.), оток крвних жила.

флебитис (г.), запаљење крвних жила.

флебелогија (г.), наука о крвним жилама.

флеботом (г.), справа за пуштање крви.

флеботомија (г.), пуштање крви.

флегма (г.). хладнокрвност, равнодушност; неосећајност.

флегматичан (г.), хладнокрван, равнодушан; неосетљив; лен; хладан.

флегмона, запаљење, крвни оток.

флексија (л.), мењање речи, образовање облика имена и глагола.

флектирати (л.), мењати речи (н.пр. именице и глаголе)

флирт (енг.), шала, пошалица; забављање (љубављу); љубакање.

флиртовати (енг.), забављати се; љубав водити; љубакати се.

флис (нем.), руно; овнујско, видрино руно с кожом, („златно руно" у гр. митол. бајки „аргонаутско четовање) а значава и орден златног руна, основан 1430. г. за неке витешке редове

Флора (л.), биљни свет; богиња цвећа, биљака.

флорирати (л.), цветати; успевати.

флоскула (л.), наџимћен израз.

флота (ф.), бродовље, мноштво лађа; убојна поморска сила.

флотантан (л.), колебљив; покретан.

флотила (ф.), мала флота. речно бродовље.

флуид (л.), течност; разређен ваздух.

флуктуација (л.), колебање.

фоаје (л.). позоришни ходник за шетњу.

фобија (г.), страх од неке болести

фока (л.г.). морски пис.

Фокеја (г.), стара поморска варош у Јонији, чији су становници ударили темељ Марсељу.

Фокис, Фокида (г.), државица у ст. Грчкој.

фнлијант (л.), књига у највећем формату.

фолио (ит.) лист у величини табака.

фолклор (енг.), наука о а-

родима (њиховим обичајима, вери, празноверицама и др.).

фонетика (г.), наука о гласовима.

фонетичан, благогласан.

фонограм, ваљак са означеним тоновима на „машини за говор".

фонограф (г.), справа за говор, коју је пронашао 1877. г. научњак Тома Едисон. у коју када се што гласно говори и. пева, она те гласове бележи те се ти звуци кад се хоће, верно понављају.

фонтана (ф.), водоскок.

фор (ф.). тврђава.

форела (нем,), пастрмка — (риба).

форензијски, судски,

форм (л.), облик; начин; калуп.

формалан (л.), што се тиче облика; спољни.

формализам (л.), претерано придржавање спољашности; сувишно обраћање пажње на форму; шаблонизам.

формалност (л.), церемонија; непотребна форма

формат (л.), облик (књиге); спољни (димензионални) облик.

формација (л.), образовање, стварање, уобличавање.

форминга (г.), цитра, налик на харфу, најстарији инструменат са жицама за свирање, код ст. грчких песника.

формирати (л.), образовати, створити, начинити.

формула (л.), сталан израз; утврђен начин; бројни израз једног логичког односа; стереотипни израз у говору.

формулар (л.), образац. штампани образац.

формулисати (л,), израдити на одређен начин; створити формулу.

форометар (г.), справа за мерење издржљивости код мостова и сводова.

форсирати (ф.), силити; присиљавати; убрзати.

forte (ит.), јако, снажно.

fortissimo (ит.), врло јако. најјаче.

фортификација (л.), утврђење, утврђивање.

Фортуна (л.), срећа, богиња среће.

форум (л.), суд, судиште; трг (где су у старо време обично биле судске зграде).

фосилан (л.) у земљи закопан.

фосфор (г.), елеменат, који у мраку светлуца, пронађен 1699 приликом пожара у Хамбургу.

фосфати, фосфоро - киселе соли.

фосфоросценција (г.), зрачење светлости.

фосфоресцирати (г.), у мраку светлуцати, као н. пр. црвићи и бубнце свитци и неке морске животиње.

фосфорит, фосфорно камени креч, врста апатита.

фотбал (енгл.), фусбал, ногомет (лопта која се ногом удара).

фотеља (ф.), наслоњача.

фотографија (г.), верна слика личности или предела, добивена помоћу светлости фотографским апаратом, снимање фотогр. апаратом.

фототипија, пренос фотографске слике на металну плочу.

фотохемија (г.), наука о хемијском дејству светлости.

фотохромија (г.), светлосне слике у боји.

фотоцинкографија (г.), преношење фотографске слике на цинкану плочу.

фрагмент (л.), одломак.

фрагментарно (л.),у одломцима,

фраза (г.), израз у говору; (често пута због безначајних фраза изађе ништаван говор или натпис).

фразеологија, збирка израза, уобичајених за разне врсте говора и израза.

фразер, човек који говори у фразама бомбастим речима, брбљавац.

фрак (фр.), капут исечен спреда.

фрактура (л.), угласто, готско (немачко) писмо.

фракција (л.), део политичке странке; група, странка.

франак (фр.), француска и швајцарска новчана јединица.

franco (ит.), плаћена пошиљка (у маркама); слободно.

франкирати (ит.), ослободити плаћања (поштарине); платити поштарину.

фрапантан (фр.), изненађујући, запањујући.

фрапирати (фр.), зачудити, запањити, згранути.

фратер (л.), брат (калуђер).

фратернизирати се (лат.), братити се (с ким).

фратернитет (л.), братство, братимљење.

фрахт (л.), возарина; роба, која се превози.

фрегата (лат.), лака ратна лађа.

фреквентант (л.), редовни посетилац (н. пр. предавања).

фреквенција (л.), похађање, мноштво, број посетилаца.

френезија (г.), лудило, махнитост; запаљење мозга.

френетичан (г.), бесомучан; бучан, буран.

френитис (грч.), запаљење мозга.

френолог (гр.), познавалац лубање.

френологија (гр.), наука о лобањи; наука о тообжњој вези лубање с душевним способностима.

френопатија (грч.). болест мозга.

фреска (ит.), свеж креч; на свежем кречу (на зиду) намалана слика.

фриволан (л.), лакомислен, непоштен, клизав.

фриволност (л.), лакомисленост, лакоумност, непоштење.

Фригија, стара држава у Малој Азији, одакле је био чувени аутор басана, Езоп.

фризер (ф.), уметник, вештак за дотеривање косе.

фризирати (л.), косу чешљати и дотеривати.

фрикандо (ф.), једно јело од телетине.

фрондирати (ф.), бунити се, дурити се, водити опозицију.

фронт (лат.), чело (војске); предња страна; бојно поље.

фруктификација (л.), приплод, плођење.

Фта (г.) и **Фтас** (на хијероглифима: Пта), мисирски бог, представљају га са великим трбухом, великим устима и великим ушима и очима. Обожаван у старом Мемфису.

фтизиологија (гр.), наука о грудобољи.

фтизиопнеумонија, гнојава туберкулоза са запаљењем.

фтизис (г.), грудобоља, туберкулоза, јектика.

фтизис пулмоналис(г.),плућна туберкулоза.

фтизичар (гр.), човек, који пати од грудне болести.

фуга (л.), музички комад од више гласова, у коме истутему сви гласови понављају.

фузија (лат.), стапање, сливање, уједињење.

фузионирање, стапање фирама, банака, друштава, партија.

фузионирати, стапати у једну целину више радња, банака, дрштава, полит. странака.

фук ра, измет, олош.

фулминантан (лат.), сјајан; истакнут; муњевит.

фулминирати (л.), блистати, сјајити. истицати се.

фунги рати (лат.), вршити, свр авати; бити запослен на једној дужности; деловати.

фундамент (л.), темељ, основ, основица.

фундатор (л.), оснивач, завештач

фундација (л.), завештање, зак ада.

фундирати (лат.), положити темељ, основати.

функција (л.), рад, делатност, посао, дужност.

функционисати (л.), радити, делати, бити запослен.

фураж (ф.), стална храна.

фуражирати (фр.), снабдевати сточном храном.

фургон (ф), службена кола у жељезнице, где се налази возовођа.

фурија (л.), богиња освете; бесна жена.

furioso (ит.), бесно.

фуруна, вуруна (тур.), пећ.

футрола (л. н.), корице, ток.

футур (л.), будуће време.

футуризам, правац модерних књижевника, уметника, који за себе држе, да је њихова будућност, и да ће их будућност тек право, тачно разумети.

фучија, вучија (тур.), каца, бадањ, када, буре.

X.

X (ха), седмо слово у латинској а двадесетшесто слово у њи илској азбуци.

H, водоник.

Hg, жива.

HP, коњска снага.

хабарах (арабљ.), велики свилени огртач отмених госп ђа у Каиру, увија цело тело тако, да остаје само мали део лица откривен.

Хабеас-корпус-акт (л.. Habeas corpus-act), закон о лишењу слободе (од год. 1679.) у Енглеској, по коме притвореник мора у року од 24 сата бити саслушан, и ако није оптужен за неки крупан злочин, може на јемство бити пуштен.

Habent sua fata libelli (лат.), и књиге имају своју судбину,

хабер (тур.), глас, новост, извештај.

х билан (л.), вешт, способан.

хабилитација (л.), оспособљење; стицање права да се држе предавања на универзитету; добијање катедре на високим школама.

хабилитовати] се (л.). постати наставник на универзитету; доказати своју способност за наставу на универзитету.

хабит (лат.), одело, одећа, ношња.

хабитовати (л.), настављати, обитовати.

habitus (л.), спољни облик; телесни изглед; држање, понашање; одело, ношња.

habitus non facit monachum, одело не чини човека(калуђера).

хаван (аван), ступа.

Хавана-цигаре, цигаре направљене од листова дувана с острва Кубе, назване по главном граду Хавана.

хавелок, хевелок (енгл.), огртач с крагном, која се спушта до испод појаса; огртач за кишу.

хавлија, авлија (тур.), двориште.

хагиазам (г.), посвећење, т. ј. деловање Св. Духа, које буди у души човековој тежњу за добрим.

хагиографија (гр.), описивање живота светаца.

хад (г.), подземни свет; царство сенки, мртвих.

хадум, хадумац (тур.), човек са полним недостатком.

хадумица, адумица (тур.), жена са полним недостатком.

хазард (ф.), случај, одважност, коцка.

хазардан, у чему пресуђује слепи случај.

хазардна игра, коцкање, коцка.

хазелирати, понашати се неозбиљно, шалити се.

хазна (арабљ.), султаново приватно благо; царска ризница (благајна) у Цариграду.

хазнадар (тур.), благајник, државни чиновник, који исплаћује државне трошкове.

хазур, азур (тур.), спреман, готов, опреман.

хазурала, азурала (тур.), спремајте се.

хаин (тур.), неверан, издајник.

хаир (тур.), задужбина.

хаирала (тур.), које добро?

хаири (тур.), срећан да Бог да! —

хаирција (аирција), онај који чини добро, задужбину.

хајат, ајат (ур.), вајат, кућица.

хајван, ајван (тур.), живинче.

хајвар ајвар (тур.), посољена рибља икра.

Хајдепарк (енгл.), краљевски зверињак и парк — шеталиште у Лондону (у Вестминстерском срезу).

хајман (ит.), пастир, луталица.

хајтер, ајтер (тур.), дозвола, воља.

хак (тур.), плата; „тако му и треба".

хака главе доћи, упропастити некога.

халољ, алољ (тур.), благослов.

халах, алах (тур.), бог.

халбирати (нем.); половити, дати у двоје.

халва, алва (тур.), тесто од жита, меда и масла; слаткиш од ораха и шећера,

халвалук, алвалук (тур.), напојница.

халвација (тур.), човек који продаје алву.

халелуја (јевр.), хвалите господа.

халка, алка (тур.), колут, бесчуг, звекир.

халуцинација (л.), сањање, снивање, предвиђење; болесне обмане чула.

халуцинирати (л,), сањати; блудити у сну; сновидети; предвиђати.

Хамадријаде (г.), шумске нимфе. нимфе дрвета, које са дрветом живе у миру,

хамал (араб.), носач.

хамам (араб.), купатило; јавно купатило.

хамелеон (г.), гуштер који мења боје; несталан човек.

Хамилкар, отац картигинског вође и јунака Ханибала.

Хамићани, потомци Хама, сина Нојева, Црнци.

Хамонија (л.), Хамбург; заштитна богиња Хамбурга.

хан (тур.), гостионица.

Ханза (нем.), трговачки савез ниско-немачких градова, од 13. столећа.

Ханибал, славни картагински вођа и ратник.

Hanibal ante portas (л.), Ханибал је пред вратима (Рима), т. ј. опасност је ту.

хантирати (ф.), свршавати послове; управљати, газдовати; мучити лармати.

ханџар, анџар (тур.), велики нож, јатаган.

хаос (г.), збрка; неред.

хаотичан (г.), збркан, неуређен.

хапс, апс (тр.), затвор.

хапсана, апсана (тур.), ариште, бтвара.

хаптичан (г.), што се тиче додира, пипања.

хаптична обмана, обмана чула пипања.

хар (тур.), штала, коњушница; кућа.

харакири (јап.), самоубиство просецањем трбуха (у Јапану).

харам, арам (тур.), проклетство.

харамбаша, арамбаша (сур.) поглавица хајдука.

харамија, арамија (тур.), лопов, хајдук.

харанга (ф.), свечан говор, ословљавање; поздрав.

харантирати (ф.), ословити, одржати говор; свечано говорити; о ситницама много говорити.

харар, арар (тур.), врећа од кострети.

харач, арач (тур.), главарина, пореза,

харач (ттр.), трошак.

харачлија, арачлија (тур.), скупљач пореза.

харбија арбија (тур.), шипка (дрвена или гвоздена), што се њоме набија мала пушка (у прећашња времена).

харем (араб.), стан жена, где је приступ мушкарцима забрањен.

харлекин (ит.), у италијанским шаљивим позоришним играма: шаљивац, препреден слуга.

хармонија (гр.), сагласност, подударање, једногласност, доброгласност, равномерност, јединство.

harmonia praestabilita (лат.), подређена сагласност (по Лајбницу), подударност свих ствари и њихових промена у једном циљу, из чега се објашњава и заједница душе и тела.

хармонијум (л.), музички инструменат, собне оргуље.

хармонирати, подударати се, саглашавати се, бити пријатељски у вези са неким.

хармоничан (л.), сагласан, подударан, сложан.

Харон (гр.), возар, који је превозио душе покојника у подземни свет преко реке.

Харпагон, тврдица, оличење тврдице у Молијеровој комедији „Тврдица".

Харпократес (гр.), бог ћутања, представљен као младић с прстом на устима.

харпуна (хол.), гвоздено копље за ловљене китова.

Харуспекс (л.) Харуспицес, свештеник, жрец етруски, који из утробе жртвених животиња прориче.

харфа, музички инструменат са жицама.

хасна, асна (тур.), корист. вајда.

хатер, атер (тур.), своја воља.

хатишериф (араб.), својеручна наредба турског цара, која се мора одмах извршити.

хаубица (чески), дугачак, велики топ.

хафис (арабљан.), почасно звање научника, т. ј. оног, који коран или славне, познате песме напамет зна.

хафна (т.), приватна благајна султанова.

Хациjенда (шп.), пољско имање, салаш; у Средњој Америци велико имање, одређено првенствено за одгајивање стоке.

хачик, ачик (тур.), отворен изглед.

хаџија (арабљ.), мухамеданац, који је нарочито ишао у Меку на поклоњење Ћаби; хришћанин, који је путовао у Јерусалим, да се поклони Св. Гробу.

хаџикускун (тур.), лажни хаџија, т. ј. који је пошао али није стигао на одређено хаџилучко место.

хаџио, аџио (тур.), види хаџија.

хаша, аша (тур.), абајлија; порицање уговореног пазара.

хашиш (арабљ.), једна врста лана и од ње скувано средство за надражавање.

хегемонија (л.), превласт; надмоћност.

хедонизам (г.), наука грчког филозофа Аристипа, који је учио, да су задовољство и чулна уживања највише добро.

Хеката (г.), богиња месеца, богиња подземног света.

хекатомба (г.), велика јавна жртва боговима; жртва од сто волова боговима.

хексагон (г.), шестоугао.

хексамерон (г.), шестодневна прича.

хексаметар (г.), шестостопни стих, нарочито дактилски стих у епском песништву.

хектар, мера за површину од 100 ара (10.000 м²).

хектограм (г.), мера за тежину од 100 грама.

хектограф, хектографска преса (г.), справа за умножавање рукописа.

хектолитар (г.), мера за запремину (течност) од 100 лит.

хектометар (г.), мера за дужину од 100 метара.

Хектор, син краља Пријама, најхрабрији тројански јунак, чија је супруга Андромаха била узор женске врлине.

Хела (г.р), **Јелада**, Стара Грчка; Средња Грчка, садашња Ливадија.

Хелвеција (л.), старо име за Швајцарску.

хелебарда (нем.), брадва; копље са брадвом на врху.

Хеленист, Јелинист (грч.), зналац старогрчког језика и књижевности.

Хеленофил (грч.), пријатељ Грка.

Хелеспонт (г.), мореуз између Европе и Азије, „море Хеле", која се по старој грчкој бајци бежећи од мржње своје маћије Ино удавила у овом мору.

Хелоти (г.), спартански робови (име долази од вароши **Хелос**, чији су становници због побуне против Спарте били одведени у ропство).

Хеликон (гр.), брег Муза; седиште Муза; славни брег у Беоцији; седиште Аполона и девет муза.

хелиограф (гр.), справа за фотографско снимање сунца.

Хелиос (г.), сунце, бог сунца, Аполон.

хелиотроп (г.), сунчани часовник; љубичаста боја; једна врста јако мирисног сунцокрета.

хелиотропизам (г.), тежња једног биљног дела да се окрене сунцу или од сунца.

хематин (г.), црвени крвни састојак.

хеми (г.), пола.

хемисфера (г.), полулопта; половина месеца или земаљске лопте; половина мозга.

хемитропија (г.), срасли кристали, кристали, близначки кристали.

хемоглобин, лековито средство за образовање крви.

хемороиди (л.), шуљеви.

хемшерија, емшерија (тур.), земљак.

хендек (ендек, јендек) (тур.), прокоп.

хендикеп (енгл.), трка изравнања; трка у којој се разлике између јахача (у тежини, времену, спирали и др.), изравњују.

хенотика (гр.), вештина измирења.

Хенријада, Волтеров јуначки еп, који опева живот и дела славног француског краља Хенрика IV.

хептагон (г.), седмоугао.

Хептамерон (грч.), збирка прича, испричаних за седам дана, по угледу на Бокачијева Декамерона, написане од Маргарете Валоа, француске краљице.

хептометар (г.), седмостопни стих.

Хера (гр.), краљица богова, супруга Зевсова.

хералдика (гр.), наука, познавање грбова (штитова).

хербариум (л.), збирка осушених трава (у књизи).

хербиворе (лат.), животиње биљождери.

хередитарни (л.), наследни.

хересија (г.), јерес, отпадништво, заблуда, погрешно учење.

Херкуланске старине су ископине из Херкуланума, кога је 79. по Христу Везув затрпао.

Херкулес или **Хераклес**, син Зевса и Анкмене, највећи, најјачи и најславнији од свих грчких хероја, полубог; уопште врло јак човек.

Херкулови стубови, мореуз Гибралтарски, на чијим је обема обалама Херкул ставио по један стуб као ознаку, докле је најдаље на Запад стигао.

хермофродит (г.), двополник; мушко и женско у једном лицу; биљка и животиња, које имају и мушке и женске оплодне органе.

хермофродитизам, двополност; особина једне животиње или биљке да има и мушке и женске полне органе.

хермелин (нем.), северна бела ласица; крзно од северне беле ласице; скупоцена бунда од овог крзна (у Средњем Веку ознака достојанства архиепископа и епископа).

Хермес (г.), в. Меркур.

Херме, Хермесови стубови, статуе на стубовима, које представљају Хермеса али без ногу и руку, стављане су обично на врата храмова и кућа.

Хермесов штап (л. Caduceus), штап обвијен двема змијама, које су при врху једна другој главу окренуле, симбол трговине.

херметички (г.), непропустљиво; затворено тако, да не пропушта ваздух.

херније (л.), просутост, киле.

хероизам (грч.), јунаштво, срчаност; храброст и пожртвовање.

херој (гр.), јунак; полубог; обожавани јунак у старих Грка (као нпр. Херкул).

херолд (л.), гласник.

Херострат, частољубиви занешењак, који је хтео да му име уђе у историју тиме, што је запалио Дијанин храм у Ефесу; човек, који се прослави разорним радом.

херувим (јевр.), анђео с пламеним мачем

хесап, есап (тур.), рачун.

хеспап, еспап (тур.), роба.

Хесперuде, божанске нимфе, кћери ноћи, које станују на крају света, крај мора, у врту са златним јабукама. Овај врт чувао је страшан змај, кога је Херкул убио, да би однео Еуристеусу јабуке.

хетера (г.), љубавница, милосница, пријатељица, дружбеница.

Хетерија (гр.), тајно политичко удружење Грка у 19. веку.

хетероген (г.), различит, неједнак, друге врсте.

хетерономија (г.), туђе законодавство; зависност од туђих закона; несамосталност људских мишљења (супротност аутономији).

хетман или **атаман**, козачки војвода.

хећим, ећим (тур.), лекар.

хећимлук (тур.), лекарство.

хеурека (гр.), нашао сам!, узвик Архимедов кад је открио превару једног златара према Хиерону.

хеуристика (гр.), вештина изналажења или упут да се методским путем на научном пољу врше проналасци.

Хефест (г.), бог огња, божански ковач; код старих Римљана Вулкан.

хеџра (арабљ.), бегство Мухамедово из Меке у Медину (15. јула 622. год. по Христу); време од кога почиње мухамеданско бројање година.

хиалит (г.), стакласти опал; црна, сјајна стакласта маса, која се употребљава за прављење посуђа.

хиатус (г.), зев, који настаје при изговору две суседне речи, од којих се једна свршава а друга почиње самогласником.

Хиберниja (л.), старо име за Ирску.

хибрида (г.), полутан, мелез.

Хигиеја (г.), богиња здравља, кћи Ескулапова, сликана са змијом, симболом здравља, којој даје из једне шоље да пије.

хигијена (г.), наука о здрављу, чување здравља.

хигијенски, здравствени; што се тиче здравља.

High-life (енгл.: Хај-лајф), отмени друштвени кругови.

хидалго (шп.), племић (у Шпанији и Португалији).

хидатити (г.), звездасти корали са таласастим зрацима.

хидра (г.), водена змија.

хидра лернејска, легендарно многоглаво чудовиште, које је живело у баруштини Лерни, а које је Херкул убио; ознака за зло, које све више буја, што се више напада.

хидрант (г.), справа за одвођење воде из водовода, нарочито за гашење пожара.

хидраргирум (л.), жива.

хидрат, хемијско једињење воде са киселином или базом.

хидраулика (г.), наука о воденој снази; наука о покрету и притиску течних тела.

хидроген (г.), водоник, гас који заједно са кисеоником образује воду.

хидрографија (г.), опис воде, опис река, извора и мора.

хидродинамика (г.), наука о воденој снази, наука о законима кретања код течних тела уопште.

хидрометар (г.), водомер.

хидропатика (гр.), наука о лечењу водом.

хидроскоп (гр.), водени часовник.

хидростатика (г.), наука о равнотежи воде, наука о равнотежи капљичасто течних тела.

хидротехника (г.), наука о грађевинама па и у води.

хижина, ижина (тур.), кућа.

Хијацинт (г.), лепи младић, кога је Аполон убио, и из чије је крви израстао цвет зумбул (хијацинт).

хијена (гр.), степска и пустињска животиња, која се храни лешинама; подмукао, зао човек.

хијерарх (г.), црквени великодостојник.

хијерархија (г.), свештеничка влада; ред степена и звања у црквеним достојанствима; уопште ред. степена у служби.

хијероглифи, јероглифи (г.), азбука у сликама, азбука старих Египћана.

хијероманција (г.), прорицање из жртава.

Hic Rhodus, hic salta (г. т.), овде је Род, овде скочи, — рекао је неко једном, који се хвалио, како је на Роду скакао.

Hic baeret aqua (л.), овде је запело.

Химен, Хименеу (гр.), бог брака, брак, свадба, сватовац.

химен (г.), кожица девичанства.

химера, шимера (г.), утвара, тлапња; уображење; привиђење.

химна (г.), слава, хвала богова у песми, песма у славу божју, црквена песма у Хришћана.

Хинду, Индијанци, становници Источне Индије.

хипер (гр), претерано, сувише, одвише, одвећ.

хиперестезија (гр.), претерана осетљивост, пренадраженост.

хипербола (гр.), претеривање; крива линија купиног пресека.

хиперболисати (г.), претерати, преувеличати.

хиперболичан (г.), претеран.

хипертрофија (гр.), претерана развијеност код органа, преурањеност.

хипноза (гр), успаваност, магнетичан сан.

Хипнос (г.), сан; бог сна, представљен као брат бога смрти.

хипнотизам (гр.), наука о хипнози; безвољно стање хипнотисаног.

хипнотизер (г. ф.), човек који друге хипнотише.

хипнотисати (г.), успавати магнетизмом, тако да успавани падне у бесвесност и изгуби сасвим вољу.

хипограм (г.), потпис (нарочито на подножју стубова

хипогриф, в. Пегаз.

хиподром (гр.), тркалиште, коњска трка.

Хипокрена (г.), извор Муза, славни чаробни извор на брду Хеликону у Беоцији, чија вода усхићује и одушевљава песнике. Извор је постао на тај начин, што је Пегаз ударио копитом у стену, те је вода потекла.

хипокризија (гр.), претварање, лицемерство.

хипократ (г.), лицемер, ласкавац.

хипологија (г.), коњарство, наука о коњарству.

хипопотам (г.), нилски коњ.

хипостатичан (гр.), битни, предметни, самосталан, лични.

хипотеза (г.), претпоставка.

хипотека (г.), имање заложено за дуг; дуг на имање; залога непокретности.

хипотекарна банка, банка која даје зајмове на непокретности (земљиште и куће).

хипотенуза (гр.), најдужа страна правоугаоног троугла.

хипотетичан (гр.), претпостављен; услован, погодбен.

хипохондер (гр.), суморан човек, уображен болесник.

хипохондрија (г.), суморност, нерасположење, уображена болест.

хироманција (гр.), врачање у длан.

хиротонија (гр.), рукополагање

хистерија (г.), болови у материци, једна нервна женска болест.

хистеричан, нервно болестан (код жена), болесна у материци.

хистерологија, истерологија (грч.), истицање напред оног, што се по времену доцније догодило.

хистологија (гр.), наука о ткиву људског и животињског тела.

хисторија (гр), повест, повесница, историја.

хисториографија (гр.), повесничарство, писање повести.

хитон (г.), доња хаљина у старих Грка.

хламида (г.), огртач.

хлороформ (гр.), течност, која се употребљава при операцијама за ублажавање болова.

хобое (г.), инструменат музички за дување, једна врста рога.

How do you do (енг,: хау ду ју ду), како је?, шта радите?

ходегетика (гр.), упуство, како треба проучавати коју науку.

Hodie mihi, cras tibi! (лат.), данас мени, сутра теби.

Hockey (енгл.: Хоки), игра лоптом, игра се на суву и на леду тако, што се дрвене лопте ударају нарочитим штаповима и терају у рупу.

Хокус-покус, опсена, чаролије, опсенарство.

хол (енгл.), дворана, зборница; на енглеским универзитетима једна установа; ходник са стубовима; покривен трг.

Homme d' Etat (ф.), државник.

хомеографија (гр.), слично писање; вештина, коју је пронашао Бојер у Нимесу, да старе цртеже и рукописе пренесе верно на камену плочу а одатле их лако и брзо умножи.

хомеопатска метода лечења састоји се у томе, што се болеснику у једној болести дају они лекови, који би код здравог човека ту болест изазвали (н. пр. код пролива средство за прочишћавање).

Хомериди (г.), потомци Хомерови; певачи с острва Хиоса, који су Хомерове песме предањем преносили.

хомилија (гр), проповед о извесним местима Св. Писма; кратка проповед, која тумачи Св. Писмо.

хомоген (гр), исте врсте, сродан.

хомолог (г.), сагласан, истоимен.

хомоними (грч.), **омоними**, речи истог изговора а разног значење.

хомосексуалан (г.), осетљив полно за исти пол.

хомосексуалност (г.), полна осетљивост, полна љубав према истом полу (н. пр. педерастија и трибадизам).

хомункулус (лат.), човечић, човечуљак; вештачки човечуљак, справљен хемијским путем (у Гетеовом „Фаусту").

хомрул (енг.), самосталност.

хонвед (мађ.), домобранац.

Honni soit, qui mal y pense (фр.: они соа, ки малипанс), нека је проклет ко зло мисли (натпис на ордену подвезнице,

који је основао Едуард III. у Енглеској 1350. год.).

хонор (л.), част, углед; почасно место.

хонорар (л.) награда, накнада (лекару, професору, писцу и др.).

хонорант (л.), ко прими меницу за туђи рачун

honoris causa (л.), због части, ради части; **ad honorem** (л.). у част.

хонорисати (л.), поштовати, наградити, платити.

хор, кор (г.), певачки збор; певница.

hora ruit (л.), време лети; час пролази.

Хоре (г.), богиње времена, три богиње дана и године, промене временске уопште, реда и правилности, лепоте и љупкости; оне су кћери Зевсове и Темидине.

хореографија (г.), приказ игара знацима или сликама.

хоризонт (г.), видик, видокруг, обзир, обзорје.

хоризонтала, водоравна линија.

хоризонталан, водораван; положен.

хорнист (нем.), трубач.

хорор (л.), ужас, гроза,језа; одвратност, гнушање

horibille visu (л.), страшно да се види.

horor vacui (л.), гроза (страх) пред празним простором; избегавање празног простора (особина природе по веровању старијих природњака).

хороскоп (г.), рожданик.

хороскопија (г.), вештина прорицања судбине човекове из положаја звезда у време његова рођења.

Hors d' Oeuvre (ф.), **ор девр**, излишно, претекло; додатак уз јело.

хортативан (л.), опоминући, освежујући.

хортикултура (л.) вртарство

хортологија, вртарство.

Хорус, Ор, египћански Бог, који представља пуно сунце, син Озириса и Изиде.

Хосана, хосана (јевр.), Господе, помози му!, живео!

хоспитал, шпитал (л.), болница, уточиште.

хоспитовати (л.), гостовати, присуствовати као гост предавању.

хоспиција (л.), склониште, гостионица; манастирско уточиште на Алпима.

хостија (л.), освећени хлеб за причешће; нафора.

хостерија (ит.), гостионица, крчма.

Хот воле (ф.), в. воле хот.

хотел (ф.), отменија и већа гостионица.

Hôtel de Ville (фр.: **отел д' вил**), општинска кућа.

Хотентоти (хол.), урођеници на крајњем Југу Америке; ознака за груба и дивља племена.

хофирати (л. нем.), удварати се, ласкати.

хоџа, оџа (тур.), муслимански свештеник.

хрестоматија (гр.), читанка с одломцима из одабраних дела.

Хризостом (г.), Златоусти.

хроматика (г.), наука о бојама, вештина саставити боје.

хроника (г.), повесница места и времена, повест.

chronique scandaleuse (фр., кроник скандалез), оговарање, олајавање, клеветање.

хроничан (гр.), дуготрајан, сталан, укорењен.

хронологија (гр.), наука о времену, рачунање времена.

хронолошки (г.), по реду у времену.

хронометар (гр.), часовник, справа за мерење времена.

Хугеноти (фр.), присталице Реформације, протестанти у Француској.

хуман (л.), човечан, човечански, добар, племенит.

хуманизам (л.), васпитни систем, који врши васпитање узимајући као главно васпитно средство стари грчки и латински језик и књижевност.

хуманиора (л.) **хуманистичке студије**, лепе вештине и знаности, а нарочито класични језици (старогрчки и латински) и књижевност, затим истраживање старина (археологија).

хуманист (л.), филолог, научник, који се бави класичним језицима и књижевношћу.

хуманост (л ат), човечност, човекољубивост.

хумација (л.), закопавање, затрпавање (земљом).

хумор (л., **влага**) духовна шала; ведро расположење; добра воља; ћуд, нарав.

хумореска (ит.), шаљива — духовита прича.

хуморист (л), писац шаљивих — духовитих ствари.

хумористичан, шаљив, духовит, расположен.

хумус (л.), земља, црница-земља.

хуриje (арабљ), лепе, вечно младе девице у мухамеданском рају.

хусар (мађ.), коњаник.

Хусити, чешка браћа, ученици и осветници чешког верског проповедника Јана Хуса (1373. 1415.), који је нападао папу и ради тога био суђен и осуђен.

Ц.

Ц, у нашој азбуци 27-мо слово, а у латинској као **C** треће а као **Z** последње.

Z у математици трећа непозната величина; у хем.: Zn. Zinkum, цинк.

Цар, постало као и нем. Кајзер, и л. Цезар; доскорашњи назив за руског владаоца.

Царевић, до скора син руског цара, наследник престола.

цвикер (нем.), наочари.

Цвинглијанци, присталице верског реформатора Цвинглија.

Цвинглијанизам, учење реформатора Улриха Цвинглија, који је у исто време кад и Лутер покренуо реформу вере у Швајцарској.

цегер (н.), корпа, котарица.

цедар (кедар) (л. г.), дрво слично јели у Азији; најлепша су та дрвета у сирској Ливанској гори.

цедирати (л.),одступити,препустити, оставити, одустати.

цедепт, онај који одступа.

цезија, уступање неке ствари, неког права другоме

цезионар, онај коме се нешто уступи.

цедрат, врста великих лимунова, чија се кора шећером зачињава, адамова јабука, рајска јабука.

цедро-дрво, ширишљави цедар, високо дрво у Сев. и Јуж. Америци, са јако миришљавим горким и врло меким дрветом.

цедуља (ит.), лист, писамце; заложница, објава.

Цезаризам и. Кајзеризам, стање владавине једног цара, нарочито се мисли на владање последњег немачког цара.

цезура (л.), усек у стиху, добија се свршетком једне речи у средини стиховне стопе.

цекин (ит.), стари млетачки златник; турски златник.

целеритет (л.), брзина.

целибат (л.), нежењеност католичких свештеника које је римски папа Гргур VII. (1074. год.) узаконио.

целулоза (у хем.), дрвено влакно.

целулоид, пресована смеса од камфора, употребљава се израду билијарских кугли, чешљева, дечијих играчки и т. д. Затим за двориште, кухињу, подрум и тому слично.

цемент (ит.), смеша за везивање при зидању, нарочито из шљунка и креча начињени камени кип за зидање зграда или поплочавање дворишта и тротоара.

цементирати, масом, која се дугим мешањем водом све више стврдњава, поплочати.

цензурисати (л.), судити, испитивати, ценити.

цензор, у ст. Риму, државни чиновник биран на пет година, са задатком, да у полицијским пословима, у имању и в адању води надзор над грађанима У новије доба надзорник штампе, кога власт поставља, и који може учинити нека ограничења у писању књига и новина. У строго уставним државама цензор може бити постављен само за време рата.

цензус (л.), процена имања (за време Римљана уведена још за време шестог римског краља, Сервија Тулија) ради одређивања порезе; попис становништва, порез.

цент (л.), стоти део; име разном, ситном новцу: у Белгији мали бакрени новчић стоти део форинте, у Сев. Америци стоти део долара.

cents jour (читај: **сан жур**), сто дана од 20 марта до 28. јуна 1815 г. колико је владао поново Наполеон I. откако је добегао из прогонства са острва Елбе у Француску.

Центаур (Кентавар) (г.), (у грч. бајци) чудовиште, пола-човек, пола-коњ.

центенаријум (л.), стогодишњица, прослава постојања неке просветне и иначе установе; или од рођења каквог знаменитог научника, песника, уметника и т.д.

центенарије (л.), стогодишњак.

центезиман (л.), подељен у сто делова.

центезимирати (л.), од стотине узети, одабрати по једног човека, ради какве казне (у ратно доба).

центифолија, (у рим. мит.), сторуки џинови; (З сина неба и земље).

центиметар (л.), стоти део метра.

центипедичан, стоножан.

цента (л.), стара мера од 100 фунти-50 кг.

централизација (л.), усредсређење; довођење у зависност од централе.

центрум (л.), средиште, средишна тачка; средина у убојном распореду; у скупштини: средишна партија.

централна власт, врховна власт.

централно кретање, кретање у облику круга или криви пут покретног тела око извесне, привлачне му тачке н. пр. месечев пут око земље.

централни биро, главна дво-

рана какве пословне радње, банке и т.д.

централна конгрегација. главна скупштина.

централна ватра, замишљена средишна земљина ватра, језгро ватре земљине, као узрок топлоте земљине, која све већма расте, што се више приближујемо центру земљином.

централно помрачење, прстенасто помрачење сунца.

централни органи, главна животна оруђа н.пр. срце, плућа и т.д.

централна позиција, средишна и. главна позиција (положај).

централизирати, усредсредити у једну тачку.

централистички систем, тежња за државну моћ, управу, у једну главну варош усредсредитн.

централа, главна тачка, тачка за скупљање; средина, главна варош; место, од куда произлази главни рад, снаге н.пр, поштанска централа и т.д.

центрифуга и. **центрифугална машина**, справа за сушење разних тела, (шећера, вуне, рубља и т.д.) машина за истресање меда из сања, помоћу центрифугалне снаге.

центрифугалан, што тежи, да се удаљи, отклони од центра.

центрипеталан, што тежи средишњој тачци, центру.

центрумвират (л.), суд састављен од 100 људи у старом Риму; судио о приватним расправа, наслеђу, уговорима и тако даље.

центуплум (л.), стоструко.

центурија (л.), одељење старе римске војске, (компанија) али значи и скуп римских грађана, по коме се гласало у народ. скупштинама.

центурион (л.),капетан, заповедник једне центурије.

церавин, материја која се добија из смоле, трешњевог и шљивовог дрвета.

церат (г.), помада од воска.

церација, превлака помоћу воска, да би се неко тело сасвим изоловало (одвојило) од утицаја ваздуха.

Цербер (Кербер) (г.), (из гр. мит.) троглави пас у подземном свету.

цереалие (л.), усеви, храна, жита.

цереални (грч.), житарски, биљни.

церебрум (л.), мозак.

цереб.лум (л.), мали мозак, који се налази испод великог мозга.

церебрална афекција, обољење мозга,

церебрални систем (л.грч.), део нервног система, који обухвата мозак и нерве који по мозгу излазе.

цереброспинални систем, систем можданих и ртењачиних нерава.

церебрин, (л.),мождана маст, која у себи садржи и фосфора.

церебрити (л.), окаменотине једне врсте корала, налик на мозак.

церемонија (л.), обичај; свечаност, светски и црквени сјај, црквени уобичајени обреди.

церемонијал-мајстор,чиновник који на дворовима и.на нарочитим светковинама надзира да се сви од старина заведени потребни обичаји изврше.

Церес (г.), богиња земљорадње, кћи Сатурна и Рее (код старих Грка).

церин (л.), главни састојак пчелиног воска, воштана материја.

цернирати (л.), опколити н. пр. град, тврђаву војском.

цернирање, опсада, затвор.

церолит(л.г.) воштани камен, минерал сличан серпентину.

церомел, мелем од растореног воска и меда.

цертификовати. потврдити, оверити, посведочити.

цертфикат, сведоџба, доказ, уверење.

цесаревић (рус.), титула руском престолонаследнику или великом кнезу наследнику.

цесаревна, жена престолонаследникова.

цесиа (л.), пренос, уступање, неког права или ствари другоме.

цесионар, она личност којој је нешто уступљено, н.пр. неко право, добро, упражњавање неке радње, школе и т.д.

цетацее (мн.) (л.г.) врсте китова.

ceteris paribus (л.), **цетерис парибус**, у једнаким приликама: ако је све друго једнако.

„ceterum censeo" (л.), „у осталом мислим", су закључне речи, којима је Катон Старији у Сенату увек предлагао разорење Картагине.

цианцирање дрвета, натапање и прожимање дрвета раствором од живе и гвожђа, да би се дрво положено у земљу заштитило од трулења.

цивилан (л.), грађански; умерен (н.пр.) цивилна цена, умерена цена.

цивилни ред, грађански ред, за разлику од: војничког реда; у цивилу ићи. т.ј. неуниформисан ићи.

цивилна служба, грађанска служба.

цивилни брак, грађански брак, склопљен на основи државног грађан. законодавства пред световним управним властима без црквених обреда.

цивилни суд, грађански суд.

цивил листа, потребна за издржавање двора и остали приходи једног владаоца.

цивилизовати, образовати,

цивилизован, образован, са уљудним навикама.

цигара (ит.), умотан дувански лист, удешен за пушење.

цигарета, ситан исечен дуван, умотан у танак папир од пиринца, за пушење.

цигла (нем.), опека, креп.

цикада (л.), цврчак, инсекат, налик на попца, који трењем крила производи јак глас (налази се у Италији и Грчкој),

циклус (г.), круг; опток; круг времена, известан број година, који када протече, поново почиње.

циклус, може да буде низ прича, скаски, загонетки и песама; нарочито народних песама, н. пр. наших, које стоје у међусобној вези и центар им је заједнички: 1.) митолошких, 2) из доба Неманића, 3) Косовски циклус, 4) из доба Бранковића; Црнојевића; ускочког доба; устаничког доба.

Циклади (Киклади) (г.), и. **кикладска острва**, група острва у Егејском мору, као острва: Наксос, Делос, Парос и тако даље.

циклон, олуј, јак ветар, вихор где се ветар врти у кружној линији, у ковитлац. Ветрови ове врсте у Индији зову се Циклони, а у Кини Тајфуни.

циклама (л.), алписка љубичица (једна врста цвећа).

Циклоп (Киклоп) (г.), код грч. песника Омира неко прастаро дивовско племе у Сицилији; у доцнијим грчким митол. причама ковачи, помагачи бога

Вулкана, са једним огромним округлим оком на челу.

циклопски зидови, огромни зидови из прастарог доба у Грчкој и Италији, изидан од комада стена, чврсто састављених.

цилиндар (г.), ваљак, стуб; означава и мушки шешир висок ваљкастог облика; округло ваљкасто стакло за лампе, које се ставља над запаљеним фитиљем.

цилиндричан, ваљкаст.

цилиндар-кондензатор, (у електротехн) два концентрична, или један од другог изолирана цилиндра

цимбал, кимбал (г.), инструменат за свирање са звонцадима; а означава онај инструменат са жицама, у које цигани, свирачи са две маљичице ударају по жицама

цимби (мн.), ситни морски пужићи, који у Анголи, на малединским острвима и у држави Конго служе као новац.

цимологиа (г.), наука о времену.

цимотикум, средство за варење

цин-легура, смеша цина са другим металима н. пр. са антимоном (даје британија метал), са цинком (даје ново сребро), и тако даље.

цин-сулфид, смеша цина и сумпора.

циналет, цинамон (г.), цимет.

цинаотропиа (г,), болесно уображење неког човека да је постао псето.

цинијатрија, лечење паса.

циничар, погрдно име за присталице секте грчког филозофа, коју је секту основао Антистен, која све што је природно и на друштвеним појмовима основано одриче.

Цингалеви (мн.), прастановници острва Цејлона, отуд и њихов језик: цингалески језик.

циндикити (мн.), (арапљ.), слободни мисионари и атеисте код Мухамеданаца.

цинија (н.л), јужно-америкаиска биљка, разне врсте са љубичастим и жутим цветовима.

цинично, псеће, прљаво, неваспитано; бестидно.

цинизам, цинично, непристојно понашање.

цинк, плавичасто-бео, једноставан метал.

цинкова легура, смеша цинка н.пр. са бакром и никлом (даје ново сребро); са цином (даје бронзу) са бакром (даје месниг).

цинкограф, вештак који на цинковој плочи сече слике.

цинкографија, вештина сечења тих слика на цинку за прештампавање.

цинкфитриол, сумпорно-кисели оксид цинка.

цинобер (л.), смеша живе и сумпора даје уједињење црвене боје. Добија се у природи, а и вештачким путем и употребљује се при сликању.

Цион (јевр.), највише југозападно брдо код Јерусалима, са двором цара Давида и горњим градом.

ционистички покрет, модерни покрет за стварање нарочите јеврејске државе у Палести и.

ционista, личност, која тежи остварењу те замисли.

ципарвитриол, бакрени витриол.

ципарска мачка, мачка пепељасте боје са пругама, (на острву Кипру).

ципарско вино, јако, слатко вино са острва Кипра.

ципреса (л.г.), познато, увек

зелено дрво, символ жалости, (кипарис),

циркл (л.), круг, кружна линија; оруђе, којим се гради круг; друштво.

циркулус мајор, велик кружни опток крви кроз тело.

cirkulus minor, мали кружни ток крви кроз плућа.

циркулар или **циркуларно писмо.** кредитно писмо, које се упућује многобројним личностима које живе у различитим местима.

циркулација, оптицај, ток, н. пр. крви, новца, робе, какве вести, и т.д.

циркулационо грејање, грејање помоћу загрејаног ваздуха, којим се неко велико здање, позоришна иии школска зграда загрева.

circulus vitiosus (л.), **циркулус вициосус**, лажан закључак.

циркумфлекс т. ј. **акценат** (л.). високодуг акценат.

циркумнавигација, ословљење, (земље, неког острва и тако даље).

циркус (л.г.), круг; нарочито заокружено место за гледање (позор. или циркуске преставе): код ст. Римљана велико, дугуљасто заокружено место.

cirkus maximus (л.), за свако-врсне јавне представе.

Циропедија, Киропедија (г.), Кирово васпитање, наслов политичког романа, који је написао грчки писац Ксенофон и, који износи, какав треба да је владалац — огледало владаоца.

Цирце, Кирка (л. г.), позната чаробница, која је претварала људе у животиње.

Цислитавија, земље с ове стране Литаве.

циста (л.г.), скриња, сандучић за наките.

цистерна (л.), озидапа бетонирана просторија, за очување кишнице, нарочито на Истоку (особито у Цариграду).

Цистеријанци, бела браћа, католички калуђерски ред, основао га калуђер Роберт Цистерције 1093. г. у Француској.

цитадела (ф. ит.), мање утврђење, обично на неком брежуљку над вароши.

цитадин, (чит. **ситадин**) (ф.), запрека са једним коњем за општу употребу у Паризу.

цитара и. цитра (л.г.), инструменат за свирање са жицама, код ст. Грка (у новије доба: гитар).

цитирати (л.), позвати, звати некога на суд.

цитат, наведено место из неког списа, навод књиге из које је нешто узето.

citato loco (л.), на наведеном месту.

цитрон (ф.), плод лимуновог дрвета.

цитронат, ушећерена лимунова кора.

цифра (л. ит. араб.), знак за обележење броја.

цицеро (л.), врста штампарских слова.

Цицерон (л.), велики римски беседник (105-43. пре Христа); велики говорник.

цоколанти (ит.) извесни калуђери, (католичке вере), који иду у дрвеним цокулама, а и босоноги.

цол (нем.), палац (некадашња мера за дужину).

цуг (нем.), воз, влак; вод; промаја.

цушпајз (нем.), вариво, поврће (зготовљено као јело).

Ч.

Ч је двадесет и осмо слово ћирилске азбуке.

чавкун (тур.), коњ, који иде ситно и врло брзо.

чадор (тур.), шатор.

чајка и **шајка**, лаке и брзе лађице са веслима. Срби, Руси и Турци имали су таке лађице на Дунаву и Дњестру.

чајка (рус.), галеб.

чàк (тур.), далеко.

чакмак (тур.), огњило.

чаков (мађ.), војничка капа.

чакшире (тур.), гаће, беневреци, хлаче.

чала! (тур.), засвирајте.

чалакати (тур.), заграјати.

чалекање (тур.), одбијање ударца.

чалма (тур.), турбан; каук, сарук.

чâм (тур.), лађа од мека дрвета.

чâм (тур.), јела.

чамџија (тур.), прво је значило човека, што вуче чамце. А доцније тако су се звали Турци, војници из Босне, који су на чамцима долазили у Београд и од 1800.—1804. служили код дахија.

чанак (тур.), дрвена здела; у пушке: прашник.

чáндала (инд.), чланови презреног, последњег, нечистог соја.

чандрљив (тур.), види џандрљив.

чани була (тур.), пољско цвеће турчинак.

чапра (тур.), кожа; кеса од коже, којом се вади вода из бунара.

чарак (тур.), огњило.

чарда (мађ.), усамљена механа у великим равницама (пустарама) Угарске.

чардак (тур.), са све четири стране отворена и на четири стуба подигнута соба (одаја) на Истоку; дворац; кућа на стубовима за стражу.

чардаклија (тур.), велика винова лоза, која се пење по дрвеним стубовима и кућама, а често покрије цео вењак.

чардаш, мађ. нар. игра.

чарка (тур.), пушкарања у маломе, између малог броја људи или пушкарање пре но што ће почети озбиљна, велика борба.

чаркација (тур.), извидник.

чарукција (тур.), опанчар.

чартер (енгл.), писмена заштита, привилегија и патент.

Чартизам (енгл.), прва велика радничка странка у Енглеској (1838.—1850.).

чаршаф, чаршав (тур.), трпежњак, плахта.

чаршија (тур.), пијаца, пазар.

чатисати (т.), сашити, склопити (н. пр. хаљину).

чатма, плетер, набој.

чауш (тур.), пол. служитељ; онај, који сазива сватове.

чеиз (тур.), девојачки дарови.

чек (енглес.), уплатни лист, упутница на банку.

чекић, чекич (тур,), чаканац, кашилук, чарак.

чèкме (тур.), једна врста тока.

чекмеџе (тур.), фијока, шкрабија.

чекрк(тур.), летњак, сукало, справа за дизање у вис.

чекрлија (тур.), нека врста преслица.

челебија (тур.), млади господин.

челенка (тур.), украсно перо од сребра за калпаком.

челик (тур.), надо, оцел.

чембер (тур.), вео на глави мухамеданкиња.

челпион (енгл.), мајстор у једном спорту.

ченгел (тур.), гвоздена кука.

черга (тур.), циганско шатор.

черевиз (тур.), селен.

черег, черек (тур.), четврт.

Черкези, аријско племе у Азији.

черпић, черпич (тур.), цигла од блата, сушена на ваздуху.

чесма (тур.), студенац; на извору озидан кладенац, из којег вода тече на цев (лулу).

четокаик (тур.), наоружана шајка са војницима.

Чехо-Словачка, име нове државе уједињених Чеха и Словака.

чешагија (тур.), кашагија, којом се чисте коњи.

чибук (тур.), камиш.

чибукција (тур.), дечко, који носи за газдом чибук.

чивија (тур.), клн, витло, чекрк.

чивилук (тур.), вешалица за хаљине.

чивит (тур.), индиго.

чилаш, ћилаш (тур.), бео коњ, белац.

чимбâри (тур.), пругла (гвоздени штапићи, са којима ткаље на разбоју затежу платно).

чимбур (тур.), неко јело од јаја.

чинија (тур.), здела, каленица.

Чинквегентисте (ит.), велики италијански књижевници и уметници из XVI. века.

чирак (тур.), светњак; слуга, момак, шегрт.

читлук (тур.), спахијско село.

чифлик (тур.), пољско добро, чији је поседник његов неограничени господар.

чичероне (ит.), воћа странаца (који по великим градовима води и показује им знаменитости).

чичизбео (ит.), услужни пратилац даме, домаћи пријатељ.

чок (тур.), много.

чорба (тур.), јуха.

чорбаџи (тур.), капетан, јањичарски четовођа.

чорбаџија (тур.), господар, газда, богаташ.

чоха (чоа, чоја) (тур.), свита, фина материја за хаљине

чохали (тур.), од чохе, чохан,

чувалдуз (тур.), велика игла т. зв. самаруша.

Чуди, финско племе, распростро по Русији Ова племена, која су сродна естонским племенима, скоро изумиру.

чул (тур.), покровац.

чума (тур.), куга.

Чунгли-Јамен, Кинеско Министарство Спољних Послова.

чурук (тур.), ровашен, мањичав, покварен.

чутура, дрвен, округао, пљоснат судић у облику боце, обично превучен телећом кожом. Срби, који су до скора били под Мађарима, служе се чутурама, у којима се налази вино или ракија, и те чутуре носе о кајишу преко рамена приликом путовања и пољских радова.

Ћ.

Ћ је 23. слово ћирилске азбуке.

ћаба (тур.), свето место (код мухамеданаца Мека, а код хришћана Јерусалим). Ћаба је и четвороугаони Мухамедов храм у Меки, где муслимани долазе на поклоњење.

ћабласт (тур.), ћанут, ћакнут, сулуд.

ћаге (тур.), хартија.

ћаија (тур.), на масти печено тесто, напуњено сиром или месом.

ћаиџија (тур.), симиџија, који пече ћаије.

ћаја (ћајо) (тур.), заступник обласног старешине, већил.

ћамил (т.), образован, разборит; потпун, цео.

ћар (тур.), добит, корист, асна; пазар, трговина

ћарити (т.), пазарити, трговати, користити се, добити.

ћарли (т.), што се исплаћује, корисно.

ћарџија (т.), трговац; човек, који се користи.

ћаса (тур.), врста земљане или металне, дубље зделе.

ћата (т.) или **ћатиб**, писар (код нас у употреби највише за општинске писаре).

ћафир (т.), неверник.

ћафиристан (т.), дом, земља неверника (Европа).

ћебап (ћевап) (тур.), месо исецкано на комадиће и испечено на ражњу.

ћебе (тур.), губер, покривач.

ћеиф, ћеиф, ћеф (т.), воља, добро расположење, угодност.

ћела (тур.), ћелоња, ћело, човек са мало косе; без косе.

ћелепир (т.), случајан пазар, случајна добит.

ћелепош (тур.), турске капице од црвене чохе, које су носиле на неким местима и људи и девојке.

ћелепуш (тур.), капице, које су пре носили свештеници испод шешира.

ћелија (г.), засебна соба; у пчелином сату окца.

ћемане (т.), виолина.

ћемер (тур.), свод; ћемер се носио и опасан око човечијег тела, а у њему је за време Турака држан и ношен новац.

ћемерли (тур.), на свод (ћемерли кула — кула на свод).

ћенар (т.), крај, ивица, крајац; платно.

ћенеф, кенеф (т.), нужник заход.

ћерчиво (тур.), оплата. оквир од прозора.

ћесам (тур.), срећа, н. пр. купити што на ћесам, на срећу.

ћескин (тур.), љут (п. пр. духан), ватрен (н. пр. коњ.).

ћетен, кетен (тур.), лан.

ћетениште (тур.), ланиште.

ћибрит (т.), сумпорача (палидрвце).

ћивот (г.), ковчег.

ћилер (тур.), кућерак, клет.

ћилим (тур.), застирач, шареница; а значи и неку врсту опрегаче, кецеље.

ћилит (тур.), катанац.

ћимане (т.), виолина, егеде.

ћириз, ћириш (тур.), лепак, што га употребљавају ципелари и чизмари.

ћириција, кириција (тур.), возари, превозници.

ћитап (тур.), коран, књига где су изложени основи мухамеданске вере.

ћор, ћорав (т.), једноок.

ћорда, ђорда (тур.), сабља.

ћорлаисати (тур.), затвореним очима улетети у нешто, непромишљено радити.

ћорпазар (т.), лакомислена трговина, пазар учињен негледуш.

ћотек (тур.), ударац.

ћошак, ћоше (тур.), рогаљ, угао.

ћулав, чулав (тур.), са малим ушима.

ћулумак (тур.), кијача; мали топуз.

ћумез (тур.), мала прљава кућа, уџерица; кокошињак.

ћумур (тур.), угаљ.

ћумурница, ћумурњача (т.), јама, где се дрвени угаљ пали.

ћумурџија (тур.), човек, који гради и продаје дрвени угаљ.

ћуп (тур.), већи суд, већи лонац. где се обично држи мед, масло, пекмез и у који се меће туршија.

ћупа (тур.), врста крчага, са мало ширим отвореним грлом.

ћуприја (тур.), мост.

ћурак (тур.), зимска горња хаљина са рукавима, постављена крзном; краћа бунда, кунтош.

ћурчибаша (тур.), председник ћурчијског, крзнарског еснафа.

ћурчија (тур.), кожухар, крзнар.

ћускија (тур.), озиб, полуга, ваг.

ћустек (тур.), путо (за немирног коња), путило, негве, сапон.

ћутак, шуљак (тур.), шуљ, спица; плевна љуска, која се не може скинути са зрна.

ћутук (т.), чета.

ћуфтета (тур.), ситно исецкано месо, у које се стави мало бибера и ситно исецканог црног лука, па се од тога начине лоптице и умељају у пшенично брашно и испрже на масти.

ћуша (т.); сурла губица.

Џ.

Џ је 29. слово ћирилске азбуке.

џаба (тур.), бадава.

џаба ти, на част ти то!

џабаисати (тур.), поклонити.

џагара (тур.), школа.

џагор (тур.), ларма, галама.

џак (тур.), врећа.

џакање (тур.), викање, лармање.

џам (тур.), стакло.

џамадан (тур.), премитача, прслук.

џамбас (тур.), познавалац и љубитељ коња.

џамија (тур.), мошеја, мухамедански храм.

џана (тур.), лигавац, врста округле шљиве.

џанарика, џенарика (тур.), врста (лошије) шљиве.

џандрљив (тур.), човек, који свачему замера, на свашта виче; ничим није задовољан.

џанум (т.), дико моја, мило моје.

џебана (т.), ратни прибор, материјал за пуцање (као н. пр. барут и олово),

џебе, џеба (тур.), плоче на јечерми, које стоје изнад или под грлом.

Џебеџи-ага (тур.), заповедник над 7000 оружаних људи.

џебрак (тур.), просјак.

џевап (тур.), одговор, задовољштина.

џевер (тур.), челик из Дамаска.

џевердан, џевердар (тур.), пушка из Дамаска.

џеверлија (тур.), види: џевердар.

џевва (т.), ибрик за каву.

Џек (енгл.), скраћеница за име Јакоб и Јаков.

џелат (тур.), крвник.

џелепчија, џелебџија (тур.), трговац са воловима.

џемија (тур.), лађа, брод.

џемпер (енгл.), горња женска хаљина, блуза, јакна.

Џемшид, у персијским јуначким скаскама помиње се као оснивач персијске културе.

џенабет (тур.), гадов, гад; онанија.

џенероцо (ит.), племенито, у племенитом такту.

џенет (тур.), рај.

џентлмен (енгл.), фини, отмен човек, образован човек, частан човек; господин.

џентрија (енгл.), ниже племство.

џенџак (тур.), битка, бој.

џеп (тур.), шпаг, чпаг.

џерго (ит.), шатровачки говор у Италији.

џибра (т.), комина, муљ.

џиг (енгл.), кола на 2 точка, двоколице.

џигерица (тур.), црна џигерица — јетра; бела џигерица — плућа.

џид (тур.), копље.

џилит (тур.), топчица за бацање, која се узме по среди и баца на противника. Турци су се џилитали с коња.

џилитати се (тур.), бацати копље, бацати се, опирати се.

џимрија (тур.), тврдица.

џин (тур.), гигант, див.

џингара (тур.), полеђина од лисичје коже (код ћурчија).

џинго (енгл.), шовинист у Енглеској и Америци

Џинистан (перс,), легендарна персијска пустиња духова и демона.

џиу-џицу (јапан.), јапански начин борбе при рвању.

џиџа (тур.), звечка, којом се деца играју.

џокер (енг.), играч на берзи; самсар; издавалац кола и коња под најам.

Џовине Италија, „Млада Италија", бивше револуционарно удружење Италијана.

џокеј (енгл.), тркач, коњаник, слуга код коња, љубитељ коњских трка.

Џокеј-клуб, друштво љубитеља коњских трка.

Џон Бул (енгл.), оличење енглеских народних особина (ово име је први употребио сатиричар Свифт).

џонка, џунка (кин.), једна врста ратне, трговинске једрилице

џора (тур.), геџаво, закржљано свињче.

џубе (тур.), дугачка хаљина без рукава; зубун.

џукела (тур.), псина, калаштура.

џумбус (тур.), веселье.

џунгла (енгл.), прашума; огромне просторије обрасле шумом са ртовима и изворима.

џупа (тур.), женска вунена кошуља, сукненача.

џура (тур.), неки кокошињи помор.

џури (енгл.), поротни суд.

џусто (ит.), као што треба

Ш.

Ш је последње слово ћирилске азбуке.

шабан (арабљ.), осми месец у мухамеданском календару.

шаблон (фр.), калуп, узор, мустра, модел.

шаблонизам, мртви механички рад по калупу.

шавољ (нем,), дрвени суд, у којем се перу судови и износи прљава вода.

шагрен (ф.), кожа за обућу.

шајка, чамац, чун, једрилица, снабдевена топовима,

Шајлок (енгл.), оличење лакомог и немилосрдног човека; лакоми Јевреј ин у Шекспировој трагедији „Млетачки трговац".

шал (енгл.), огртач, марама вратна, грудна.

шалабазати (тур.), врљати, тумарати.

шалваре (тур.), широке женске чакшире.

шалóне (ф.), капци на прозорима.

шалтер (немач.), преграда; благајна (н. пр. у пошти и на жељезн. станици, где се издају карте).

шалупа (ф.), мали веслачки чамац код великих лађа.

Шам (тур.), Сирија (у Азији).

шамада (ф.), знак добошем или трубом од опслђених, да су готови да се предају.

шамар (инд.), ћушка, заушница.

шамбр сепарé (ф.), засебна, одвојена соба.

шамија (тур.), махрама, коју жене носе на глави.

шамла (нем.), клупица.

шамлак, шенлук (тур.), веселье.

шамот (ф.), истуцана и јако испечена глина.

шампањац, шампањер (ф.), пенушаво вино из француске покрајине Шампање.

шампион (ф.), борац, поборник, заточник.

шампињон (ф.), печурка (за јело).

шанац (нем.), опкоп, утврђење, ровови.

шанж (ф.), промена.

шанжан (ф.), што се прелива, — тканина, што се прелива.

шанса (фр.), могућност, изглед; прилика; коб.

шансонета (ф.), песница.

шансонијера (ф.), певачица.

шантан (фр.), кавана са певачицама, јавна радња.

шап (тур.), марвена болест (на свињама и говедима) на папоњцима.

шапка (мађ.), капа.

шарада (фр.), загонетка са слоговима; загонетка, у којој се задана реч налази у слоговима, те је из ових треба саставити.

шаржа (ф.), чин.

шаркија (тур.), велика тамбура од две жице.

шарлатан, надри-лекар, подвалаџија, брбљавац, ветрогоња.

шарлах, скерлет (ит.), пламена црвена боја; тканина ове боје; болест.

шари (фр.), чар, љупкост, милота.

шармантан (ф.), прекрасан, љубак, примамљив.

шарпија (ф.), завој за ране, завој.

шартрез (фр.), једна врста ликера.

шатирати (нем.), осенчити.

шатор (тур.), (види: чадор).

шатрашче (тур.), она свота, коју плаћају трговци и занатлије на шатре.

шатула (л,), кутија.

шафот (фр.), справа за погубљење.

шафран, биљка, која се осушена употребљава за лекарије, храну и бојење.

шах, персијски краљ; игра шах.

шах-мат, „краљ је мртав", т. ј. завршена шаховска игра.

Шахнаме, краљевска књига, књига од 170.000 стихова у персијском језику, у којој је опевана историја Персије.

шахин (тур.), соко.

шашкин (тур.), бадавација, беспосличар.

швадрон, ескадрон.

швалер, драган, љубавник.

швалерка (ф), драгана.

швиндлер (нем), варалица, пробисвет.

швиндлерај (нем.), подвала, неисправан рад, превара.

шевро (фр.), јаре; јарећа кожа; мека кожа за обућу.

шевтелија (тур.), бресква.

шегрт (тур.), занатлијски и трговачки ученик.

шедрван (тур.), кладенац са водоскоком.

шеик (араб), старац; старешина једне арапске хорде.

Шеик-ул-Ислам (арабљ.), највећи црквени великодостојних у мухамеданској цркви.

шелак (енгл.), тврда гума у танким листићима.

шеишана, шешана (тур.), врста пушке.

шема (г.), облик, слика, нацрт, узор, преглед, табла, фигура.

шематизам (л.), државни календар, у коме су пописане све власти и чиновници једне земље; нацрт.

шемлук, шенлук (тур.), веселье.

шен (тур.), весео.

шенути (тур.), скренути са пута, свернути.

шенути умом (тур.), полудети.

шептелија, види: шефтелија.

шер (тур.), види: шехер.

шербе (т.), бета, медовина.

шербет (тур.), види: шербе.

шербетлија (тур.), врста ситнијих, румених, по укусу слатких јабука.

шери (шпан.), једна врста шпанског белог вина.

шеријат (тур.), богослов и правник.

шериф (арабљ.), емир.

шериф (енгл.), највиши извршни чиновник у грофовији (Енглеска) и покрајини (Америка). Највиши судија у покрајини (у Шкотској).

шећерлија (тур.), врста јабуке.

шеф (ф.), старешина, начелник, заповедник.

шехер (тур.), варош.

шешана, шишана (тур.), врста пушке.

шизма (г.), отпадништво од праве вере или цркве.

шизматик (гр.), отпадник, присталица цепања цркве.

Шиити и **Сулити**, две мухамеданске секте, од којих прва признаје само Коран а друга и усмено предање.

шик (тур.), варак.

шик (ф. нем.), изврстан, прекрасан, пристојан, укусан.

шикана (фр.), извртање закона; сплетка, прогон.

шиканирати (ф.), једити, задевати.

Ши-кинг, кинеска књига песама, један од најважнијих споменика старе кинеске књижевности.

шилинг (енгл.), основна новчана јединица у Енглеза (1 златни динар); основна новчана јединица у Аустрији (8 динара у сребру).

шиљбок (нем.), стража, стражар.

шимера (ф.), утвара, тлапња, привиђење.

шимшир (тур.), зеленило, бус, зеленило; мрчела.

шинтер (нем.), стрводер, кожодер, живодер.

шињон (фр.), подметак под косу на потиљку.

шира (тур.), мастика; винкот, муст; слатко вино.

ширетлук, шеретлук (тур.), лукавство.

широко (ит.), топал, сув југови ветар.

шићар (тур.), добит, плен, корист.

шићарџија (тур.), човек који воли да се у свакој ствари користи.

шифон (ф.), тканина; једна врста платна.

шифонер (ф.), ормар.

шифра (фр.), тајно писмо, тајни знак.

шифрирати (ф.), писати тајним знацима.

шиш (тур.), гвозден ражањ.

шише (тур.), стакло, боца.

шјор (ит.), господин.

шкаденција (ит.), платежност, моћ плаћања.

шкарт (итал.), одбачен у страну.

шкартирати (ит.), одбацити (неупотребљиво), искључити, одвојити.

шкатуља (ит.), кутија, кутијица.

шкембе (тур.), бураг.

шконто (ит.), одбитак, одузетак, одрачун.

шконто (ит.), изравнање рачуна.

шлаг (нем.), удар, капља

шлагер (нем.), привлачно; што привлачи.

шлајм (нем.), слуз.

шлам (нем.), глиб, муљ, блато, кал.

шлафрок (немач.), хаљина собна.

шлеп (нем.), скуп (од хаљине који се вуче по поду); лађа теретна коју вуче реморкер.

шлингерај (нем.), вез.

шлипер (енг.), праг под железничким шинама.

шлиф (нем.), углађеност; углађено понашање.

шљахта (пољ.), племство, племићи.

шмизла (ф.), женска кошуљица; жена која се пренемаже.

шминка (нем.), белило и руменило.

шмиргла (нем.), ситнозрнасти корунд, који се употребљава за глачање (метала и др.).

шмуглер (нем.), крijумчар.

шмук (нем.), украс, накит.

шнирати (нем.), везивати, копчати.

шнит (нем.), крој.

шнола (нем.), копча, прећица.

шовен, шовинист (ф.), занесен, искључиви, нетрпељиви родољуб.

шовинизам (ф.), искључиво, претерано родољубље.

шок (ф.), удар, напад, насртај, потрес.

шокирати (ф.), вређати, не допадати се.

шокинг (енг.), неугодан, нечувен, саблажњив.

шосе (ф.), насут пут, поплочана улица (за кола).

шотер, шодер (нем.), шљунак (за насипање).

шофер (ф.), управљач, возач на аутомобилу.

шпагат (нем.), канап, конопац, врпца.

шпајз (нем.), остава; ћилер.

шпалир (ф.), зид; два реда људи, који собом праве зид остављајући између себе пролаз средином.

шпарати (нем.), штедети.

шпација (л.), размак.

шпекулант (л.), предузимач, подузетник; мислилац, мудрица; рачунџија; играч на берзи.

шпекулација (л.), премишљање, мозгање; потхват, предузеће (у трговини).

шпекулисати (л.), испитивати, премишљати, мозгати; смишљати, рачунати на добит.

шпецераји (л.), зачини, мирођије.

шпион, шпијун (ит.), уходa; непријатељ, извештач.

шпијонажа (ф.), уходење; извиђање.

шпионирати (ф.), уходити; испитивати.

шпиц (нем.), врх, шиљак.

шпорет (нем.), штедњак, пећ (за кување и печење).

шприц (нем.), шмрк, штрцаљка.

шрајбтиш (нем.), писаћи сто.

шраф (нем.), завртањ, вијак, навртањ.

шрапнел (енг.), проналазак генерала Шрапнела († 1840 г.), граната испуњена ситним зрнима, која се распрште када се ова распрсне.

штала (нем.), коњушница.

штамбиљ (ит.), жиг, тисканица.

штангла (нем.), мотка,

штафета (ит.), брз гласник на коњу; писмо одаслано по брзом гласнику на коњу; поштоноша на скоргчета.

штемпл (нем.), жиг; биљег.

штиковати (нем.), вести.

штикла (нем.), потпетица.

штимовати (нем.), удесити.

штимунг (нем.), расположење.

штих (нем.), убод; бод.

штос (нем.), гомила, рпа; удар.

штрајк (енгл.), обустава, прекид рада (од стране већег броја радника).

штрајковати, обуставити, прекинути рад.

штрајх-оркестар, музички збор без лимених инструмената.

штранга (нем.), уже, конопац, једек.

штранд (нем.), обала.

штрафта (немач.), пруга, црта.

штребер (нем.), човек који тежи да се прогура, да се докопа добра положаја.

штрик (нем.). уже, конопац.

штрикати (нем.), плести.

штрудла (немач.), савијача, гужвара, пита, гибаница.

штрупиран (ит.), бангав.

штуцовати (нем.), подрезати, поткресати.

шујташ (мађ.), гајтан.

шућур (тур.), хвала; шућур богу — хвала Богу; шућур од бога — добро од бога, бог ти добро дао!

НАПОМЕНА: Слово **Ћ** погрешно је дошло после **Ч** а требало је доћи после **Т**.

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1. КНЕЗ МИХАЈЛОВА. КНЕЗ МИХАЈЛОВА 1.

Б Е О Г Р А Д

ПРЕПОРУЧУЈЕ СЛЕДЕЋЕ РЕЧНИКЕ:

	Дин.
Вековић Д.: Српско-француски речник. Награђен од стране Франц. Академије наука. 1924. год., стр. 548.	50.—
— Француско-српски речник. Награђен од стране Франц. Академије Наука. 1924. год., стр. 416 .	50.—
Димитријевић И.: Немачко-српски речник банкарско-трговачких и саобраћајних израза. 1924. год., стр. 191	30.—
Ђерић Н. Милорад: Француско-српски речник, банкарско-трговачких и саобраћајних израза. 1924. год., стр. 191	30.—
Кнежевић И. Лавар: Француско-српски речник. 60 штамп. табака са преко 100.000 речи, у уплатненом повезу	120.—
— Ilustrovani Tehnološki Rečnik sveska I: mašinski delovi i najpotrebniji alati Nemački, Engleski, Francuski, Ruski, Italijanski i Španski, sa Srpskim dodatkom 1923. повезан.	100.—
Поповић Ђорђе: Немачко-српски речник. Непромењено друго прегледано и умножено издање. 1926 год., стр. 535	100.—
у платненом повезу	120.—
— Српско-немачки речник. Непромењено друго прегледано и умножено издање. 1926. год., стр.484	100.—
у платненом повезу	120.—
Стевовић Ј.: Француско-српски речник. Ново издање 1925. год., стр. 693	60.—
Томић Н. Жив.: Збирка израза, пословица и галицизама у француском језику. 1925. год., стр. 180	12.—
Француско-српски речник мали	10.—

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА ГЕЦЕ КОНА

1. КНЕЗ МИХАЈЛОВА. КНЕЗ МИХАЈЛОВА 1.

БЕОГРАД

ПРЕПОРУЧУЈЕ СЛЕДЕЋЕ РЕЧНИКЕ:

	Дин.
Вековић Д.: Српско-француски речник. Награђен од стране Франц. Академије наука. 1924. год., стр. 548.	50.—
— Француско-српски речник. Награђен од стране Франц. Академије Наука. 1924. год., стр. 416 .	50.—
Димитријевић И.: Немачко-српски речник банкарско-трговачких и саобраћајних израза. 1924. год., стр. 191	30.—
Ђерић Н. Милорад: Француско-српски речник, банкарско-трговачких и саобраћајних израза. 1924. год., стр. 191	30.—
Кнежевић И. Лазар: Француско-српски речник. 60 штамп. табака са преко 100.000 речи, у уплатненом повезу	120.—
— Ilustrovani Tehnološki Rečnik sveska I: mašinski delovi i najpotrebniji alati Nemački, Engleski, Francuski, Ruski, Italijanski i Španski, sa Srpskim dodatkom 1923. повезан.	100.—
Поповић Ђорђе: Немачко-српски речник. Непромењено друго прегледано и умножено издање. 1926 год., стр. 535	100.—
у платненом повезу	120.—
— Српско-немачки речник. Непромењено друго прегледано и умножено издање. 1926. год., стр.484	100.—
у платненом повезу	120.—
Стевовић Ј.: Француско-српски речник. Ново издање 1925. год., стр. 693	60.—
Томић Н. Жив.: Збирка израза, пословица и галицизама у француском језику. 1925. год., стр. 180	12.—
Француско-српски речник мали	10.—